

סדר תפילות
כמנהג בני רומה
לכל ימות השנה

כפי הנהוג
בירושלים עיה"ק

ערוך ע"י
הלל משה סרמוניטה
ואנג'לו מרדכי פיאטילי

ירושלים

בשנת
לעברך אמרתך לפ"ק

מחזור לסוכות
שמיני עצרת
ושמחת תורה
כמנהג בני רומה

כפי הנהוג
בירושלים עיה"ק

ערוך ע"י
הלל משה סרמוניטה
ואנג'לו מרדכי פיאטילי

ירושלים

בשנת
אסרו חג בעבתיים
לפ"ק

מהדורה שניה מתוקנת

עיצוב גרפי ועימוד:

a0504107181@gmail.com

תוכנת תג,

הרב דניאל הירש וויסמאן נ"י
ירושלים

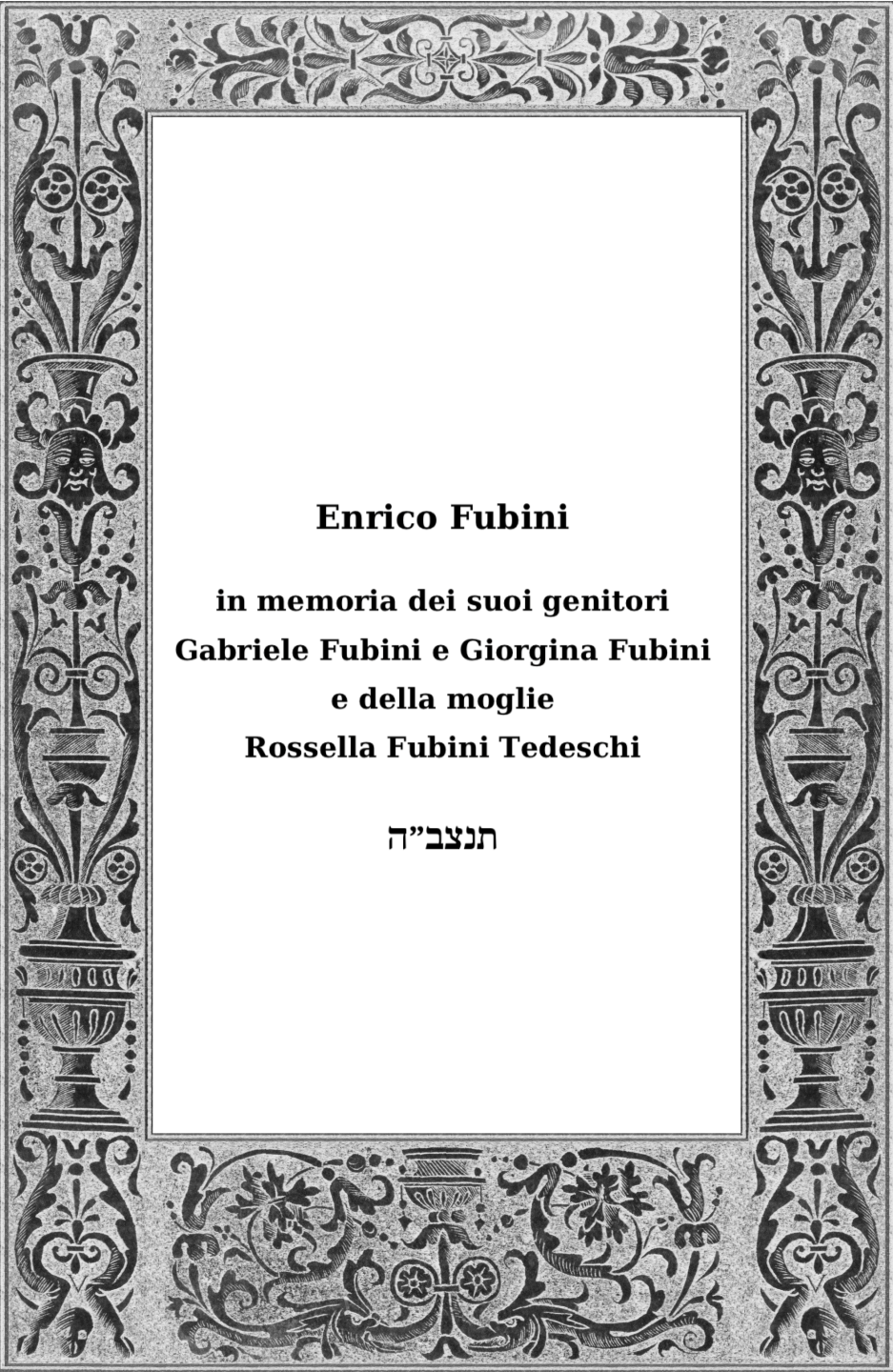
כל הזכויות שמורות לעורכים:

hillser@netvision.net.il

ampiattelli@gmail.com

נדפס בדפוס ע.ר. בתל אביב

בחודש תשרי תשפ"ז

Enrico Fubini

**in memoria dei suoi genitori
Gabriele Fubini e Giorgina Fubini
e della moglie
Rossella Fubini Tedeschi**

תנצב"ה

תוכן הענינים

קריאה לשמ"ע ושמחת תורה.....	133	סדר עירובין	1
רשות לחתן תורה.....	135	סדר הדלקת נרות.....	4
פיוטים לחתן תורה.....	137	סדר מנחה לערב סוכות.....	7
קריאה לחתן תורה.....	139	סדר קבלת שבת.....	19
פרשת מוספין של שמ"ע וש"ת.....	142	ערבית של סוכות, שמ"ע וש"ת.....	21
ברכה לפני ההפטרה.....	144	קידוש לילי סוכות, שמ"ע וש"ת.....	39
הפטרה לראשון של סוכות.....	145	שחרית של סוכות, שמ"ע וש"ת.....	43
הפטרה לשבת וחזה"מ סוכות.....	146	סדר ברכות השחר לסוכות, שמ"ע	
הפטרה לשמ"ע ושמחת תורה.....	149	ושמחת תורה.....	45
ברכות לאחר ההפטרה.....	151	זמירות.....	56
תפילה לשלום המדינה.....	152	רשות לנשמת של סוכות.....	73
הזכרת נשמות.....	154	רשות לנשמת של שמ"ע וש"ת.....	76
מוסף של סוכות, שמ"ע וש"ת.....	161	רשות לקדיש לסוכות, לשמ"ע ושמחת	
פיוט לגשמים לשמ"ע וש"ת.....	161	תורה.....	81
הושענות לראשון של סוכות.....	174	רשות לקדיש אחר לסוכות, לשמ"ע	
עושה שלום לשמ"ע וש"ת.....	179	ושמחת תורה.....	84
קידוש לשחרית של סוכות, שמ"ע		יוצר לראשון של סוכות.....	87
ושמחת תורה.....	190	גאולה לראשון של סוכות.....	89
מנחה של סוכות, שמ"ע וש"ת.....	193	יוצר לשבת חזה"מ של סוכות.....	90
מגילת קהלת.....	215	יוצר לשמ"ע ושמחת תורה.....	92
ערבית למוצאי שבת, למוצאי יום טוב		סדר נטילת לולב.....	108
ולימי חול המועד.....	233	סדר הלל.....	109
הבדלה על הכוס.....	253	סדר הוצאת ספר תורה.....	117
תפילות לימי חזה"מ הרגילים.....	255	ברכת הגומל.....	124
זמירות.....	257	קריאה ליו"ט ראשון של סוכות ..	125
עמידה לשחרית חזה"מ סוכות.....	277	פרשת מוספין לא' של סוכות	129
סדר הוצאת ס"ת לחזה"מ.....	291	קריאה לשבת וחזה"מ סוכות.....	130

363 .. סדר הוצאת ס"ת ליום הערבה ..	294 קריאות לימי חוה"מ הרגילים
365 ... סדר הקריאה של יום הערבה ...	303 מוסף לחול המועד של סוכות
373 סדר מוסף של יום הערבה	309 הושענות לימי חול המועד
374 ונתנה תוקף	319 עמידות לימי חוה"מ של שבת
383 ... סדר הושענות של יום הערבה ...	321 עמידה לליל שבת וחוה"מ
425 תקיעה ליום הערבה	325 עמידה לשחרית שבת וחוה"מ
429 מנחה של יום הערבה	330 עמידה למנחת שבת וחוה"מ
סדר ההקפות לשמחת תורה כמנהג	337 שחרית של יום הערבה
ק"ק רומה	337 רשות לנשמת ליום הערבה
446 סדר החזרת ספרי התורה	338 נשמת ליום הערבה
סדר ההקפות לשמחת תורה כמנהג	340 רשות לקדיש ליום הערבה
ירושלים	341 גאולה ליום הערבה
453 סדר החזרת ספרי התורה	348 עמידה לשחרית ליום הערבה
455 לוח קיצורי מקורות	358 אבינו מלכנו
459 מפתח הפיוטים והתפילות	

ביו"ט שחל בשבת או בשבת חוה"מ בחצר שדרים בה דיירים אחדים ואין עירוב כולל לעיר, אסור להוציא ולהכניס עד שיעשה עירוב חצרות בערב יו"ט. יזכה את העירוב ע"י אחר לכל הדיירים ויברך;

**בָּרוּךְ אַתָּה יְיָהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל־מִצְוֹת עֲרֹוב:**

ואחר כך יאמר:

בִּדְן יִהְיֶה שָׂרָא לְנָא לְאַפּוֹקִי וּלְעִיּוּלֵי מִבֵּית פְּלוֹנִי לְבֵית פְּלוֹנִי
וּמִבֵּית פְּלוֹנִי לְבֵית פְּלוֹנִי. מַעֲלִית לְתַחֲתִית וּמִתַּחֲתִית
לְעֻלִּית. וּמִן־הַחֲצָר לְבֵתִים וּמִן־הַבֵּתִים לְחֲצָר. וּמִכָּל־הַבֵּתִים
שְׁנַתְנוּ בְּעֶרֶב מִזָּה לָזֶה לָנוּ וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל:

ובכל זמן שהעירוב קיים אין צריכים לעשות עוד עירוב אחר, אלא שנהגו לערב מפסח לפסח, כדי שלא תשתכח תורת עירוב. ואם אבד או נאכל העירוב מבעוד יום, אסורים להכניס ולהוציא עד שיערבו. אבל אם אבד או נאכל משחשיכה מותרים לאותה שבת ולשבת אחרת צריכים לערב.

ח"נ והערות

לְאִפְקוּי וְלַעֲוִילֵי במח' רמ"ו, בולונוא ושר"ל: 'לְאִפְקוּי וְלַעֲוִילֵי' במח' רומניא: 'לְטַטוּלִי וְלֵאעֲוִילִי'. **מִבֵּית פְּלוֹנִי לְבֵית פְּלוֹנִי** במח' רומניא: 'מִבֵּיתִים לְחֵצֵר וּמִחֵצֵר לְבֵיתִים'. **לְתַתִּית וּמִתַּתִּית לַעֲלִית** במח' בולונוא: 'לְתַתִּית וּמִתַּתִּית לַעֲלִית'. **וּמִתַּתִּית לְבֵיתִים** במח' שר"ל: במח' רמ"ו וּבולונוא: 'וּמִתַּתִּית לְבֵיתִים'. במח' רומניא: 'לֵא' וּלְכַל דְּדִירִין בְּהָא דְרַתָּא וְכֹזֵה מִסְתֵּים הֵנוּסָה. **שִׁנְתָנוּ בְּעֶרְבֵי** במח' בולונוא: 'שִׁנְתָנוּ בְּעֶרְבֵי'.

מקורות ומקבילות

עירובין. צבלי שבת, דף ד' ע"ג; פסקי ר"ד ע"מ; מגילה, דף יד ע"א; פסקי ריא"ז עמ"ס עירובין, פ"ב ה"ב, אות יט"ב. **עירובין נחמס.** שבת"ל, ענין שבת, ס"י קב. **עירובי תחנות.** שבת"ל, ענין שבת, ס"י לט; סה"ס ה' מח' רומניא, דף תמח' **עירובי תחנות.** ס"י ס"י יא. **תוס' על מהות העירובי.** סה"ס ה' ענין עירובי תחנות; שבת"ל, ענין שבת, ס"י לט; סה"ס ס"י יא, תיקון העירובי; סה"ס ס"י י. **תוס' נכנס על מהות עירובי של נחמס ותיחנות.** סה"ס ה' ע"ג, ס"י קמז; פס"ו שמי, פ"ד טז, ס"י ה' מש"פ שמי, פ"ד טז, ס"י י' ד"ה מתיבתא צביה"ס; הל"ק, דף ע"ב, עירובין, אות י' סה"ס ק' ענין עירובי תחנות; רמב"ם, הל' עירובין, פ"א, הל' ט"ז; טור אר"ח, ס"י ששה; שבת"ל, ענין שבת, דף תמח' ע"א. **תוס' דין וכו' לאפוקי ונעיל.** פ"ד צבלה, פט"ז; הל"ק, הל' עירובין, אות י' סה"ס ק' ענין יא; סה"ס ס"י יא, תיקון העירובי; סה"ס ס"י י' מח' רומניא, ס"י שמי.

סדר עירובי תחומין

אסור לצאת בשבת ויו"ט מחוץ לעיר יותר מאלפים אמה, ואם יצטרך לצאת עוד עד אלפים אמה נוספות יניח הערוב בע"ש או בערב יו"ט לפני חשכה ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָהּ. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל־מִצְוֹת עֲרוּב:

ואחר כך יאמר:

**בְּזֶה הָעֵרֹב יִהְיֶה מִתֵּר לִי לִילָךְ מִמָּקוֹם זֶה אֲלָפִים אָמָּה
לְכָל־רוֹחַ (כשחל בשבת: בְּשַׁבָּת וּבַיּוֹם טוֹב זֶה:**

סדר עירובי תבשילין

יום טוב שחל להיות בערב שבת, מביא מערב יו"ט כיכר לחם ובשר או לחם ודג וביצה, בין צלויים בין מבושלין, ונותנין ביד אחר ואומר לו זכה בערוב זה, חלק מתנה לכל בני עירי ומבדך:

מקורות ומקבילות

עירובי תחומין. צבלי עירובין, דף גא ע"א; פסקי ר"ד; שדר"ה פ"ר בשבט, ש' חמ; טור א"ח, ס' שני; ריב"ן ופסקי ר"ד עמ"ס שבת, דף לד ע"א; פסקי ר"א; עירובין, פ"א ה"ב, אות א; שפ"ה, ענין שבת, ס' יא. **אוסר תלאס בשבת.** ירוש' עירובין פ"ד, א'; ס' סמדר"י בשבט, חמ' דבור, פ"ב; ע"א; עירובין, דף גא ע"א, ע"פ שם, טז, כט; פסקי ר"ד; ויקוף"ש, כ"ג, רמז תתקס"ה

ח"נ והערות

סדר עירובי תחומין. לא מופיע בכ"ה, מח' רמ"י, בבבולוניא, רומניא וכן במהד' אחרות, והסדר כאן עפ"י מח' הרב מ"ע הרטום, ח"א וראו מה שהשיג הראב"ד על הרמב"ם הל' עירובין, פ"ו, הל' כד.

[illegible]

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַיַּצְּנֵנוּ עַל־מִצְוֹת עֲרֹב:**

ואחר כך יאמר:

**בִּדְן (עֲרֹבָא) יֵהֵא שְׂרֵי לָנָא לְבִשְׁוֹלִי וּלְאַפּוּי וּלְטַמּוּנִי
וּלְאַדְלוּקִי שְׂרָגָא. וּלְמַעַבְד כָּל־מַה־דְּצָרִיד לָנָא מִיּוֹמָא
טָבָא לְשִׁבְתָּא. לָנָא וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל דְּסָמִיכִין עַל־עֲרֹבָא הָדָן:**

ונטל את העירוב ומצניעו במקום שיהא משתמר יפה, שאם העירוב נאכל או נאבד עד שלא אפה ובשל לצורך השבת, הרי זה כאילו לא ערב ואסור לו לאפות ולבשל מִיִּט לִשְׁבֹת. ונהוג לאכול עירוב התבשילין בסעודה שלישית בשבת.

ח"ג והערות

עַל־מִצְוֹת עֲרֹב. במח' רומניא: 'על מצות עירובי תבשילין. בשבחה"ל, סדר עצרת, סי' רמו, בשם בעל הדברות ובסדה"ע עשה"ד, הל' יו"ט, דף קמו טור ב: להניח עירובין תבשילין. ראו קוש"ק עמ"ס ביצה, דף ו ע"א, ד"ה כשעושין, בשם מעשה הגאונים. **עֲרֹבָא.** תיבה זו איננה בכ"י כ"ה, מח' רמ"ו, בולוניא, רומניא ושד"ל. **יֵהֵא שְׂרֵי.** במח' רמ"ו: 'יהא שְׂרֵי. **לְבִשְׁוֹלִי וּלְאַפּוּי וּלְטַמּוּנִי.** בכ"י כ"ה: 'לבשולי ולטמוני ולאפויי. במח' רומניא: 'לאפוי ולבשולי ולאטמוני. **וּלְאַדְלוּקִי שְׂרָגָא.** כ"ה במח' בולוניא ורומניא. בכ"י כ"ה תיבות אלו אינן במח' רמ"ו: 'מִיּוֹמָא טָבָא לְשִׁבְתָּא וגירסא זו

מקורות ומקבילות

נוסח 'על מנחת ערוב' של עירובי תבשילין. סרע"ג ח"צ, סי' קמד; פסז"ו שמו, פט"ז, סי' ה; הלך"ס, הל' יו"ט, סי' יא; סי' מדז"מ, סדר פסח, ד"ה נהג; טור או"ח סי' תקכו; שצח"ל, סדר עלות, סי' רמז; סת"ר סי' נו, ד"ה חכו; סה"ת סי' כו, חכו משפט העירוב. **נוסח דנין וכו' לנשולי ולאפוי.** סרע"ג ח"צ, סי' קמד; פסז"ו שמו, פ' טו, סי' כג; ט"פ סה"ק כלל עירובי תבשילין; ספ"ר, הל' עירובין, סי' קלח; מחז"ו סי' רפד; או"ז, ח"ב, הל' יו"ט, סי' שמו, צכס הירוש'; שצח"ל, סדר עלות, סי' רמז; סת"ר סי' נו, חכו סדר העירוב; סה"ת סי' כו; מח' רומניא, דף תמא ע"א. ראו הלך"ס, הל' יו"ט, סי' יא. **ולטמוני.** פסקי ריקאנטי, סי' קמח, צכס הגאונים.

צריכה עיון, שהרי נמצאת בשורה הבאה במח' שד"ל: 'ולאדלוקי שְׂרָגָא. כָּל־מַה־דְּצָרִיד לָנָא. במח' רומניא: 'לנא כל צרכנא. **מִיּוֹמָא טָבָא לְשִׁבְתָּא.** בכ"י כ"ה תיבות אלו באות לפני זלמעבד כל מה' וכו'. **וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל.** במח' רומניא ללא תיבת 'יִשְׂרָאֵל'. **דְּסָמִיכִין עַל־עֲרֹבָא הָדָן.** בכ"י כ"ה: 'הדרים במדינה זו'. במח' רומניא: 'דסמיכין עלנא'.

סדר הדלקת נרות

אשה הנוהגת להתפלל בכל יום תפילת המנחה, תתפלל קודם הדלקת הנרות. אם האיש שעדיין לא התפלל מנחה מדליק את הנרות, יכול להדליק בתנאי שלא מקבל עליו יו"ט או שבת.

מבעוד יום מברכים ומדליקים:

ליום טוב:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַיְצַוֵּנוּ לְהַדְלִיק נֵר (ביום טוב שחל בשבת: שְׁלֹשֶׁת יָמִים)
יוֹם טוֹב:**

בשבת חול המועד:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַיְצַוֵּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שְׁלֹשֶׁת יָמִים:**

ח"נ והערות

להדליק נר של יו"ט. מנהגנו שאין הנשים מברכות
שהחיינו לאחר ההדלקה, אלא יוצאות ידי חובתן בקידוש
והשיי ח"א, סי' קז, וכן הרעק"א, או"ח סי' רסג, ס"ה,
כתבו: "יש מקומות שהנשים נוהגות לברך זמן בהדלקת
נר יום טוב ואין לזה יסוד. מיהו, אין למחות בהן בחוקת
היד".

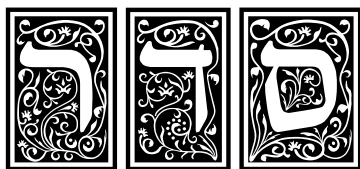
הל' ע"ש, סי' יא, ראצ"ה ח"ג, הל' יו"ט, סי' תשיז, והגהות הל' שבת, פ"ה ה"א אות א, בשם הירוש' פ' המציא כד;

סבא"ק ענין הדלקת הנר; הגהות אשרי עמ"ס צ"ח, פ"ד, סי' ז; לק"י ח"א, עמ' מע, ענין ג.

מקורות ומקבילות

מנכים ומדליקים. מרת צ"ח, סוף הקדמה לפרישה ודרישה,
יו"ד; דגול מרצבה אר"ח, סי' רסג, ס"ה; משנ"צ סי' רסג,
ס"ק כז. ראו מג"א אר"ח, סי' רסג, ס"ק יז. **הדלקת נרות**
יום טוב. הגהות אשרי עמ"ס צ"ח, פ"ד, סי' ז; מרדכי עמ"ס
שבת, פרק במה מדליקין רמז רלד, בשם הירושלמי. **נוסח נר**
להדליק נר של יו"ט. מרדכי עמ"ס שבת, ריש סי' רעג, וראצ"ה
ח"ג, הל' יו"ט, סי' קלע, בשם הירוש' פ' הוואה; אר"ח ח"ב,

תפילת מנחה
של
ערב סוכות

מנחה לערב סוכות

לְמַנְצַח עַל־הַגָּתִיתִי לְבְנֵי־קֶרַח מְזֻמּוֹר: מִה־יָדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ. יְהוָה צְבָאוֹת: נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָּהּ נַפְשִׁי לַחֲצוֹת יְהוָה. לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ אֵל אֱלֹהֶי: גַּם־צִפּוֹר מִצֶּאֱהָ בֵּית וּדְרוֹרוֹ קָן לָהּ אֲשֶׁר־שָׂתָה אֶפְרָחֶיהָ. אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת. מִלְכִּי וְאֱלֹהֵי: אֲשֶׁר־יֹשְׁבֵי בֵיתְךָ. עוֹד יִהְיֶה לְלוֹךְ סֵלָה: אֲשֶׁר־יֵאָדָם עוֹזֵל־לוֹ בָּךְ. מְסֻלוֹת בְּלִבָּבָם: עֲבָרִיו בְּעֵמֶק הַבְּכָא מַעֵין וְשִׁיתוּהוּ. גַּם־בְּרָכוֹת יַעֲטָה מוֹרָה: יִלְכוּ מַחִיל אֶל־חֵיל. יִרְאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן: יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שְׁמַעָה תְּפִלָּתִי. הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: מִגִּנְנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהִבֵּט פָּנָי מִשִּׁיחָךְ: כִּי טוֹב־יוֹם בַּחֲצִיךָ מֶאֱלֹף. בְּחֶרְתִּי הִסְתוּפֹף בְּבֵית אֱלֹהֵי. מְדוֹר בְּאֶהֱלִי־רָשַׁע: כִּי שָׁמְשׁוּ וּמָגֹן יְהוָה אֱלֹהִים. חֵן וְכְבוֹד יִתֵּן יְהוָה. לֹא יִמְנַע־טוֹב לַהֲלָכִים בְּתַמָּים: יְהוָה צְבָאוֹת. אֲשֶׁר־יֵאָדָם בְּטֶח בָּךְ:

ב"ק רומה מוסיפים:

וּנְשָׁלְמָה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ. בְּמָקוֹם קָרְבָן תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם. אֶת־קָרְבְּנִי לַחֲמִי לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִיחָחִי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקָר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים: וְעִשִּׂירִית הָאִיפָה סֵלֶת לְמִנְחָה. בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כֶּתִית רְבִיעֵת הֵקִין: עֹלֶת תָּמִיד. הָעֲשִׂיָּה בְּהָרְסִינִי לְרֵיחַ

מקורות ומקבילות

מנחה לערב סוכות. שנה"ל, סדר תג הסוכות, סי' שעה; סח"ר סי' פז, ענין סדר ימים ראשונים של חג; כ"ו כ"ה, דף 117א.

נִיחַח אִשָּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רִבִּיעֵת הָהֵינן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד. בִּקְדָשׁ הַסֵּךְ נִסְךְ
שֶׁכֶר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים. כְּמִנְחַת הַבֶּקָר
וּכְנִסְכּוֹ תַעֲשֶׂה. אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה:

אֵתָה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אַבּוּתֵינוּ לְפָנֶיךָ (אֵת־)קִטְרֵת הַסַּמִּים. פְּטוּם
הַקִּטְרֵת. הָצָרִי וְהַצָּרִן. הַחֲלֻבָּנָה וְהַלְבֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים
שִׁבְעִים מָנֶה. מֵר וּקְצִיעָה. שִׁבְלֵת גֵּרֶד וְכֶרֶם. מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר
שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה. הַקֶּשֶׁט שְׁנַיִם עָשָׂר וְקַלּוּפָה שְׁלֹשָׁה. וְקִנְמוֹן תִּשְׁעָה.
בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה תִשְׁעָה קִבִּין. יֵין קִפְרִיסִין סָאִין תֵּלֶת וְקִבִּין תֵּלֶת־א. וְאִם
אֵין לוֹ יֵין קִפְרִיסִין מִבֵּיא חֹמֶר חוּרִין עֵתִיק. מֶלַח סְדוּמִית רִבְעֵי. מַעֲלָה
עָשׂוֹן כָּל־שָׁהוּא. רִבִּי נֶתָן אָמַר אֵף כֶּפֶת הַיֶּרֶדֶן כָּל־שָׁהִיא. אִם נֶתָן בָּהּ
דָּבֶשׁ פְּסָלָהּ. אִם חֹסֶר אַחַת מִכָּל־סִמְמָנֶיהָ חֵיב מִיתָהּ:

רִבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן־גַּמְלִיאֵל אָמַר. הָצָרִי אֵינוֹ אֵלָּא שָׂרָף הַנוּטָף מֵעֵצִי
הַקָּטָף. בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה שְׁשָׁפִין בָּהּ אֶת־הַצָּרִין כְּדִי שֶׁתֵּהָא נָאָה.
יֵין קִפְרִיסִין שְׁשׁוּרִין בּוֹ אֶת־הַצָּרִין כְּדִי שֶׁתֵּהָא עֲזוּה. וְהֵלֶּא מִי רִגְלִים
יִפִּין לָהּ. אֵלָּא שְׁאִין מִכְּנִיסִין מִי רִגְלִים בְּמִקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד:
וְעֶרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמָנִית:

יּוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ סֵלָה: אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁכְכָה לוֹ. אֲשֶׁרִי
הָעַם שִׁיְהוּדָה אֱלֹהֵינוּ:

תִּהְיֶה לְדָוִד. אֲרוֹמָמֶךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם
וָעֶד: בְּכָל־יּוֹם אֲבָרְכֶךָ וְאֶהְיֶה לְשִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּדוֹל יְהוָה וּמֵהֵלָל מְאֹד וְלִגְדָּלָתוֹ אֵין חֶקֶר: דּוֹר לְדוֹר יִשְׁבַּח

מֵעֲשִׂיךָ וּגְבוּרָתִיךָ יִגִּידוּ: הִדָּר כְּבוֹד הוֹדָךָ וְדַבָּרִי נִפְלְאוֹתֶיךָ
 אֲשִׁיחָה: וְעֹזוֹ נִזְרָאֲתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדֹלְתֶךָ אֲסַפְּרָנָה: זָכַר
 רַב־טוֹבְךָ יִבְיַעוּ וְצִדִּיקְתֶּךָ יִרְגְּנוּ: חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה. אַרְךְ אֲפִים
 וּגְדֹל־חֶסֶד: טוֹב יְהוָה לְכָל יְרַחֲמֵיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוֹךָ יְהוָה
 כָּל־מַעֲשִׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתֶךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתֶךָ
 יִדְבְּרוּ: לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכְבוֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ:
 מַלְכוּתֶךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמַמְשַׁלְתֶּךָ בְּכָל־דָּוָר וְדָר: סוּמָךָ
 יְהוָה לְכָל־הַנִּפְלִים וְזוֹמָךְ לְכָל־הַכַּפּוּפִים: עֵינֵי־כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ
 וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת־יְדֶךָ וּמַשְׁבִּיעַ
 לְכָל־חַי רִצּוֹן: צִדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחֶסֶד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
 קָרִיב יְהוָה לְכָל־קְרָאִיו. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאֵמֶת: רִצּוֹן
 יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־
 כָּל־אֲהַבָּיו. וְאֶת כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תַּהֲלֵת יְהוָה יִדְבֹּר פִּי.
 וַיִּבְרַךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאַנְחֵנוּ נִבְרַךְ יְיָ. מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם. הִלְלוּ־יְיָ:

הַחֲזִין אוֹמֵר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֲלָמָא דְּבָרָא כְּרֵעוּתָהּ. וְיִמְלִיךְ
 מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
 בְּעֲגָלָא וּבְזִמָּן קָרִיב. וְאֹמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעֲלָמֵי עֲלָמֵיָא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלָּה
 וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעֵלָא לְעֵלָא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
 דְּאֹמִירָן בְּעֲלָמָא. וְאֹמְרוּ אָמֵן:

עמידה למנחה של ערב סוכות

יכון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדַנִּי שִׁפְתֵי תִפְתַּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אֲבֹרָהם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת־הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶגֶן אֲבֹרָהם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְהוָה. מְחִיָּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
מוֹרִיד הַטֵּל. מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחִיָּה מֵתִים
בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים.
וּמַקְיֵם אֲמוּנָתוֹ לַיֹּשְׁבֵי עֵפְרָיִם. מִי־כֶמוֹךָ בֹּעֵל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה
לָךְ. מֶלֶךְ מִמִּית וּמְחִיָּה וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמָן אַתָּה
לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְחִיָּה הַמֵּתִים:

החזן והקהל אומרים בחזרה:

כִּתְּרֵנוּ לָךְ הַמּוֹנֵי מַעֲלָה עַם־קְבוּצֵי מִטָּה. יַחַד כָּלָם קִדְּשָׁה לָךְ
יִשְׂרָאֵל. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל־יַד נְבִיאָךְ. וְקִרְאָה זֶה אֱלֹהֵינוּ וְאִמְרֵנוּ.
קו"ח: קִדְּשׁוּ קִדְּשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
חזן: לְעַמְּתָם בְּרוּךְ יֵאמְרוּ. קו"ח: בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: חזן: וּבְדַבְּרֵי
קִדְּשׁוֹ כְּתוֹב לֵאמֹר. קו"ח: יְמִלֵךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדָר
וְדָר. הַלְלוּ־יָהּ:

לְדֹרֹר וְדֹרֹר נִמְלִיךְ לְאֵל. כִּי־הוּא לְבִדּוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחָךְ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמַלְמֵד לְאִנּוּשׁ בִּינָה. וְחֲנֻנּוּ מֵאֲתָךְ
דַּעַה וּבִינָה וְהַשְׁכֵּל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. חוֹנֵן הַדַּעַת:

הַשִּׁיבֵנוּ אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ. וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקָרְבֵנוּ מִלְּכֵנוּ
לְעִבּוּדְךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה. הַרוֹצֶה בְּתַשׁוּבָה:

סִלַּח־לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטֵאנוּ. מְחַל־לָנוּ מִלְּכֵנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ.
כִּי אֵל טוֹב וְסִלַּח אֲתָרוֹ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. חֲנוּן
הַמֵּרַבָּה לְסִלּוּחַ:

רְאֵה נָא בְּעֵינֵינוּ וּרְיִבָּה רִיבֵנוּ. וּגְאֹלָנוּ מִלְּכֵנוּ מִהֲרָה לְמַעַן
שְׁמֶךָ. כִּי (אֵל) גּוֹאֵל חֲזָק אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רַפְּאֵנוּ יְהוָה (אֱלֹהֵינוּ) וְגִרְפָּא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנוֹשְׁעָה. כִּי תִהְיֶה לָנוּ
אַתָּה. וְהַעֲלֵה רַפּוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־מְכּוּתֵינוּ (וּלְכָל־
תַּחֲלוּאֵינוּ). כִּי אֵל רּוֹפֵא רַחֲמָן וְנֶאֱמָן אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
רּוֹפֵא חוּלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרַךְ עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְאֶת־כָּל־
מִינֵי תְבוּאָתָה. וְתֵן טַל לְבִרְכָּה עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה וְשִׁבַּע
אֶת־הָעוֹלָם מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ. וְתֵן בְּרָכָה. רוּחָה וְהַצְלֵחָה בְּכָל־
מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ. וּבָרַךְ אֶת־שְׁנוֹתֵינוּ כְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת הַמְּבוֹרָכוֹת.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְבָרַךְ הַשָּׁנִים:

תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא גַם לְמִקְבֵּץ גְּלִיּוֹתֵינוּ. (וּמִקְבָּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ). בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִקְבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָאשׁוֹנָה וַיּוֹעֲצֵנוּ כְּבִתְחִלָּה. וְתַמְלֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה (מְהֵרָה) לְבִדְךָ (בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים). בְּצֶדֶק וּבִמְשָׁפֵט. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ אוֹהֵב צֶדֶקָה וּמְשָׁפֵט:

נוסח מחזור רמ"ו ובולוניה:

וְלַמְלָשִׁינִים בְּלִתְּהִי תְקוּהָ. וְכָל־הַמִּינִים כָּלֵם כְּרָגַע יֹאבְדוּ. וְכָל־אוֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכָּרְתוּ. וּמַלְכוּת זָרוֹן מְהֵרָה תִּעָקַר וּתִשָּׁבֵר וְתִכְנִיעַ אוֹתָם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זָדִים:

נוסח בלתי מצונזר וכ"י כ"ה:

וְלַמְשָׁמְרִים בְּלִתְּהִי תְקוּהָ. וְכָל־הַמִּינִים כָּלֵם כְּרָגַע יֹאבְדוּ. וְכָל־אוֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכָּרְתוּ. וּמַלְכוּת זָרוֹן מְהֵרָה תִּעָקַר וּתִשָּׁבֵר וְתִכְנִיעַ אוֹתָם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זָדִים:

עַל־הַחֲסִידִים וְעַל־הַצַּדִּיקִים וְעַל־גִּרֵּי הָעָדֶק וְעַל־פְּלִיטַת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְהֵמוּ (נָא) רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל־הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. וְשִׁים חִלְקֵנוּ עִמָּהֶם. לְעוֹלָם לֹא נִבּוֹשׁ כִּי־כָךְ בְּטַחְנוּ מֶלֶךְ עוֹלָמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מַשְׁעֵן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וּבִגְדֵה אוֹתָהּ בְּגִן עוֹלָם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם:

אֶת־צֶמַח דָּוִד עֲבָדְךָ בְּמַהֲרָה תִּצְמַיֵּחַ. וְקִרְנוּ תְרוּם בִּישׁוּעָתְךָ.
כִּי לִישׁוּעָתְךָ קוֹיֵנו כָּל־הַיּוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִצְמִיחַ
קֶרֶן יִשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְחוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל
בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ וְאֶת־תְּחִנָּתֵנוּ. כִּי אֵב מְלֹא
רַחֲמִים רַבִּים אַתָּה הוּא מַעוֹלָם. וְלֹא נָשׁוּב רִיקִם מִלְּפָנֶיךָ. כִּי
אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּן אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:
רִצֵּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תְּפִלָּתָם שְׁעָה. וְהַשֵּׁב
הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאַשִּׁי יִשְׂרָאֵל וְתְפִלָּתָם מְהֵרָה
בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרָצוֹן. וְתֵהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל
עַמְּךָ. וְתַחֲזִיגָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים
כְּמֵאז. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה כשהחזון אומר 'מודים' חייבים כל הציבור
לשוח עמו ואומרים 'מודים דרבנן':

מוֹדִים כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים
אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר
בְּרָאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ. עַל־
שְׂהַחֲיִיתֵנוּ וּקִימָתֵנוּ. בֵּן תַּחֲיִינוּ
וְתַחֲנֵנוּ וְתַאֲסוּף גְּלוּיֹרְתֵינוּ
מֵאַרְבַּע כְּנָפּוֹת הָאָרֶץ. וְנָשׁוּב
לְשִׁמּוֹר חֲקִיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
בְּאַמֶּת וּבְלִבָּב שְׁלָם. עַל־
שְׁאֵנוּ מוֹדִים לָךְ. (בָּרוּךְ אַל
הַהוֹדָאוֹת): עַד כָּאן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה הוּא
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹרְתֵינוּ. עַל־חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים
בְּיָדְךָ וְעַל־נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
לָךְ. וְעַל־נִסֶּיךָ שְׂבָכָל־יוֹם וְיוֹם
עַמְּנוּ וְעַל־נַפְּלֹאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שְׂבָכָל־עֵת. עָרֵב וּבִקָּר וְצִהָרִים.
וְהַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
הַמְּרַחֵם כִּי לֹא־תָמוּ חַסְדֶּיךָ
וּמַעוֹלָם קוֹיֵנוּ לָךְ. לֹא־הִכְלַמְתָּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא־עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא־
הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ:

עַל-כָּלֶם יִתְבָּרַךְ וַיִּתְּרוֹמֶם שְׁמֶךָ מִלִּפְנֵי תָמִיד. כָּל-הַחַיִּים
יִוְדוּךָ סֵלָה. וַיְהִלְלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלֶךְ נָאָה לַהֲדוּת:

שִׁים שְׁלוֹם. טוֹבָה וּבִרְכָּה. (חַיִּים). חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עֲמֶךָ. בִּרְכֵנוּ אֲבִינוּ כָּלֵנוּ כְּאַחַד בְּאוֹר
פְּנִיךָ. כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתַּת לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אַהֲבָה וְחֶסֶד. צְדָקָה. בִּרְכָּה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם.
וְטוֹב יְהִיָּה בְּעֵינֶיךָ (לְבִרְכֵנוּ וּלְבִרְךָ אֶת-כָּל-עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל
תָּמִיד בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשִׁלּוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְּבָרַךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם. (אָמֵן):

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:

יְהִי לְרִצּוֹן אִמְרֵי-פִי. וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי. וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מְרָמָה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי תִּדּוֹם וְלִמְצוֹתֶיךָ
תִּרְדּוּ נַפְשִׁי. וְנַפְשִׁי כְּעֹפֶר לְכָל תְּהִיָּה. יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.
שְׁכַל-הַקָּמִים עָלֵי לְרַעְיָה. תִּפְרַע עֲצָתָם וְתִמְלֶקֶל מִחֲשָׁבוֹתָם. וְכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי. שֶׁתִּפְתַּח לִי שַׁעֲרֵי תוֹרָה. שַׁעֲרֵי חֻכְמָה. שַׁעֲרֵי בִינָה. שַׁעֲרֵי דַעַת. שַׁעֲרֵי
פִּרְנֶסָה וְכֻלְכָּלָה. שַׁעֲרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִי לְרִצּוֹן אִמְרֵי-פִי. וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):

(יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שֶׁתִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

במקום שכלו ג' פסיעות יעמוד ולא יחזור למקומו עד שיגיע החזן לקדושה. בחזרת הש"ץ הקהל צריך לעמוד ולכוין לכל הברכות ולענות 'ברוך הוא וברוך שמו' אחרי 'ברוך אתה יי', ו'אמן' אחר כל ברכה.

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֻעִיתָהּ. וְיִמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיָמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
בְּעִגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא.
יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן־כָּל־בְּרִכָּתָא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאִמְרִין בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:
תִּתְקַבֵּל צְלוֹתָהוֹן וּבְעוּתָהוֹן דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל. קָדָם אָבוּהוֹן
דְּבִשְׁמֵיָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

לאחר מנחה גדולה יש אומרים 'עלינו לשבח' (לקמן עמ' 35) ולאחריו קדיש יתום. לאחר
מנחה קטנה אם יש בבה"כ אדם החייב באמירת קדיש, אומרים כאן מזמור של יום (להלן
עמ' 182-185) או מזמור ס"ז (כמנהג ק"ק רומה) כדלקמן ואחריו קדיש יתום.

לְמִנְצַח בְּנִגִּינַת מְזֻמֹּר שִׁיר: אֱלֹהִים יַחֲנֶנּוּ וַיְבָרְכֵנוּ. יָאֵר פָּנָיו
אֶתְנֵנוּ סֵלָה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָכָךְ. בְּכָל־צֹזִים יִשְׁוַעְתָּךְ:
יִדְוֹךְ עַמִּיסוֹ אֱלֹהִים. יִדְוֹךְ עַמִּים כָּלָם: יִשְׁמְחוּ וִירְנְנוּ לְאֻמִּים.

מקורות ומקבילות

מנחה של ערב סוכות א"ל חמנו. ע"פ שבה"ל, סדר תג הסוכות, סי' שפ"א; כ"י כ"ה, דף 3117.

בִּית־שֹׁפֵט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא־מִסּוּ בְּאֶרֶץ תְּנַחֵם סֵלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים
 אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כָּל־ס: אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ. יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים
 אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל־אֲפִסֵּי־אֶרֶץ:

וַיִּתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבִרָא כְּרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
 בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב.
 וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

וַיִּתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
 שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
 לְעֵלְא לְעֵלְא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא דְּאִמְרֵן
 בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל.
 וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
 יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

תפילת ערבית
לליל יום טוב
של סוכות,
שמיני עצרת ושמחת תורה

סדר קבלת שבת

ביום טוב שחל בשבת, ובשבת חוה"מ אומרים:

מִזְמוֹר לְדָוִד. הָבּוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים. הָבּוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז:
הָבּוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ. הַשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהִדְרַת-קֹדֶשׁ:
קוֹל יְהוָה עַל-הַמַּיִם. אֶל-הַכְּבוֹד הִרְעִים. יְהוָה עַל-מַיִם רַבִּים:
קוֹל-יְהוָה בַּפֶּחַח. קוֹל יְהוָה בְּהִדְרָה: קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיִּשְׁבֵּר
יְהוָה אֶת-אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ-עֵגֶל. לְבָנוֹן וְשֵׁרֶץ כָּמוֹ
בְּדֶרֶאמִים: קוֹל-יְהוָה חָצֵב לַהֲבֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה יַחֲלִי מִדְּבָר.
יַחֲלִי יְהוָה מִדְּבָר קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה יַחֲלִל אֵילֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרֹת.
וַיִּבְהִיכֵלֹּו. כָּלֹּו אָמַר כְּבוֹד: יְהוָה לַמַּבּוּל יֹשֵׁב וַיִּשָּׁב יְהוָה מֶלֶךְ
לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יִבְרַךְ אֶת-עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

בק"ק רומה מוסיפים תפילת רבי נחוניא בן הקנה:

אֲנֵא. בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ. תַּתִּיר צְרוּרָה: קִבֵּל רֶנֶת עֲמֶךָ. שִׁגְבְּנו
טַהֲרֵנו גּוֹרָא: גָּא גְבוּר. דּוֹרְשֵׁי יַחֲוּדְךָ. כְּבִבֶּת שְׁמַרְם:
בְּרַכְס. טַהֲרִם. רַחֲמִם. צְדָקָתְךָ תַּמִּיד גְּמִלִם: חֲסִין קְדוּשָׁה. בְּרַב
טוֹבְךָ נִהַל עֲדָתְךָ: יַחֲד גְּאָה. לְעַמְּךָ פָּגַה. זִכְרֵי קִדְשְׁתְּךָ: שׁוֹעֲתֵנו
קִבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנו. יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת:
בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

לְכָה דוֹדֵי לְקִרְאָת כָּלָה. פְּנֵי שַׁבָּת נִקְבְּלָה:
לְכָה דוֹדֵי לְקִרְאָת כָּלָה. פְּנֵי שַׁבָּת נִקְבְּלָה:

שְׁמֹר וְזָכוֹר בְּדַבּוֹר אֶחָד.	הַשְׁמִיעֵנו אֵל הַמִּיחָד.
יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.	לְשֵׁם וּלְתַפְאֶרֶת וּלְתַהֲלָה:
לְקִרְאָת שַׁבָּת לָכוּ וְנִלְכָה.	כִּי־הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה.
מִרְאֵשׁ מִקְדָּם נְסוּכָה.	סוּף מַעֲשֵׂה בְּמַחֲשָׁבָה תַּחֲלָה:

מְקוֹדֵשׁ מִלֶּךְ עִיר מְלוּכָה.	קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהִפְכָּה.
רַב לֶךְ שַׁבָּת בְּעֶמֶק הַבָּכָא.	וְהוּא יַחְמוּל עָלֶיךָ חֲמֵלָה:
הַתְנַעֲרִי מֵעַפָּר קוּמִי.	לְבָשִׁי בְגָדֵי תַפְאֲרֶתְךָ עִמִּי.
עַל־יָד בְּיָשִׁי בֵּית הַלְחָמִי.	קָרְבָּה אֶל־נַפְשִׁי גְאֻלָּה:
הַתְעוֹרְרִי הַתְעוֹרְרִי.	כִּי בָא אֲוֶרֶךְ קוּמִי אֲוִרִי.
עוֹרִי עוֹרִי שִׁיר דְּבָרִי.	כְּבוֹד יְהוָה עָלֶיךָ נִגְלָה:
לֹא תִבּוֹשִׁי וְלֹא־תִכְלָמִי.	מִה־תִּשְׁתַּחֲוִי וּמִה־תִּתְהַמֵּי.
בְּךָ יַחֲסוּ עַנְיֵי עַמִּי.	וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תִּלָּה:
וְהָיוּ לְמִשְׁפָּה שׁוֹסְיָךְ.	וְרַחֲקוּ כָל־מְבַלְעֶיךָ.
יִשִּׁישׁ עָלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ.	כַּמִּשׁוֹשׁ חֲתָן עַל־כִּלָּה:
יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרָצִי.	וְאֶת־יְהוָה תַּעֲרִיצִי.
עַל־יָד אִישׁ בֶּן־פְּרָצִי.	וְנִשְׁמַחָה וְנִגִּילָה:
בּוֹאִי בְּשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעֲלָה.	גַּם בְּשִׁמְחָה (בְּרִנָּה) וּבְצִהָלָה.
תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סֻגְלָה.	בּוֹאִי כִלָּה. בּוֹאִי כִלָּה:

לפי מנהג ק"ק רומה מוסיפים:

תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סֻגְלָה.	בּוֹאִי כִלָּה שַׁבָּת מְלֻכָּתָא.
לִכָּה דוּדֵי לְקִרְאָת כִּלָּה.	פְּנֵי שַׁבָּת נִקְבְּלָה:
בְּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	בְּיוֹם־שַׁבָּת קָדְשׁ:

הכל אומרים:

מִזְמוֹר שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת:

תפילת ערבית של סוכות, שמ"ע וש"ת

ליהוה ולזמר לשמך עליון: להגיד בפקר חסדך ואמונתך
 בלילות: עלי-עשור ועלי-גבל. עלי הגיון בכנור: כי שמחתני
 יהוה בפעלה. במעשי ידיך ארגן: מהגדלו מעשיך יהוה.
 מאד עמקו מחשבתך: איש-בער לא ידע וכסיל לא-יבין
 את-זאת: בפרח רשעים כמו עשב ויציצו כל-פעלי און.
 להשמדם עדי-עד: ואתה מרום לעלם יהוה: כי הנה איביך
 יהוה. כיהנה איביך יאבדו. יתפרדו כל-פעלי און: ותרם
 בראים קרני בלתי בשמן רענן: ותבט עיני בשורי. בקמים
 עלי מרעים. תשמענה אזני: צדיק כתמר יפרח. כארז בלבנון
 ישגה: שתולים בבית יהוה. בחצרות אלהינו יפריחו: עוד
 ינובון בשיבה. דשנים ורעננים יהיו: להגיד כי-ישר יהוה.
 צורי ולא-עולתה בו:

יהוה מלך גאות לבש. לבש יהוה עז התאזר. אף-תכון תכל
 בל-תמוט: נכון כסאך מאז. מעולם אתה: נשאו נהרות
 יהוה. נשאו נהרות קולם. ישאו נהרות דכים: מקלותו מים
 רבים אדירים משפריים. אדיר במרום יהוה: עדתך נאמנו
 מאד. לביתך נאווה-קדש. יהוה לארך ימים:

מקורות ומקבילות

ערבית של סוכות. ע"פ שנה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא. **מוצ לאדום לה'.** תה"ל 35, ב"ענ: מנח' רומניא, דף שלח ע"ב ודף תיא
 ע"ב: מנח' פרס, דף לה ע"ב.

בליל שבת אומרים אחד משני הפזמונים הבאים או שניהם:

מִשְׁכִּיל מִכְתָּם שִׁירוֹ רַעִים. לְכָבוֹד אִישׁ תָּם וּתְמִים דַּעִים.
 גַּם אָמְרוּ מִה־טוֹב וּמִה־נָּעִים. יֶלֶד הַנְּמוּל לְשִׁמוּנָה.
 אֲשִׁיר הַיּוֹם לְבָרִית מִלָּה. זְמָרָה שְׁגִיּוֹן וּתְהִלָּה.
 תְּנוּדוֹת אֶקְרִיב כַּדְמוֹת עֹזְלָה. וּכְמוֹ תוֹרִים וּבְנֵי־יוֹנָה:

יְהִי-שָׁלוֹם בְּחֵילָנוּ וּשְׁלוֹהַּ בְּיִשְׂרָאֵל.

בְּסֻמָּן טוֹב בֵּין בָּא לָנוּ
הַיְלָל יְהִי רַעְנָן.
בְּיָמָיו יָבוֹא גּוֹאֵל.
בְּצֵל שְׂדֵי יִתְלַוְנָן.
יֵאלֶף דָּת לְכָל־שׂוֹאֵל: בְּסֻמָּן וְכו'
וּבַתּוֹרָה יִתְבּוֹנֵן.

החזן אומר:

בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה הַמְּבָרָךְ׃

הקהל אומר ואחריו החזן:

בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

ליום טוב שחל בשבת:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָהוּה אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר

ליום טוב שחל בחול:

**בָּרוּךְ אַתָּה יְיָהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ**

מקורות ומקבילות

תפילת ערבית של יו"ט. במח' רמ"ז וכולוגיא:
 'אומרים ברכו' במח' שד"ל: 'יורד החזן וכו' ומנעים
 קולו ואומר ברכו' בכ"י כ"ה, דף 117ב: 'אומר והוא
 רחום' וכו' והשוו סרע"ג ח"ב, סי' ג'. במח' רומניא,
 דף תיב ע"א, החזן מתחיל מפסוק יי הושיעה' וכו'.
 ברכות ק"ש לסוכות, לש"ע וש"ת. באשכנז

בְּצִמְיוֹן מִוֶּזֶב לשון ח"ל בְּהִרְבֵּה מִקְוִוּוֹת, כְּמוֹ: מִכְדָּר יְהוֹרָה, יוֹ, ה"י; בְּצִלְי בִּצְת, דף פט ט"ח. **קָן בָּלָ לָנוּ**. ש"פ יט"ו ק' מה ט"ז. **הִילֵל יִהְיֶה** ט"פ שופ' יג, ה. **יִהְיֶה רַעְיוֹן** ט"פ א, ה; ח'ה' א, ב. לשון חֲמִימִים בְּהִרְבֵּה מִקְוִוּוֹת, כְּמוֹ: יְרוּשָׁה ט"פ יט"ו יד, טז; ח'ה' קו, מנג. **יִלְלֶנָּה** ט"פ או' טו, ה. ה.

[illegible]

המשך ליו"ט שחל בחול:

מַעְרִיב עֲרֵבִים. וּבְחֻכָּמָה פּוֹתַח
שְׁעָרִים. וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עֵתִים.
וּמַחֲלִיף אֶת־הַיּוֹמִים. וּמְסַדֵּר
אֶת־הַפּוֹכְבִּים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם
בְּרַקִּיעַ כְּרִצּוֹנוֹ. בּוֹרֵא יוֹמָם
וְלַיְלָה. גּוֹלֵל אֹר מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ
וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי־אֹר. הַמַּעֲבִיר יוֹם
וּמְבִיא לַיְלָה. הַמְבַדִּיל בֵּין־יוֹם
וּבֵין־לַיְלָה. יְהוֹה צְבָאוֹת שְׁמוֹ.
וְשְׁמוֹ חַי וְקַיִם תָּמִיד הוּא יִמְלֹךְ
עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. בָּרוּךְ אַתָּה
יְהוֹה. הַמַּעֲרִיב עֲרֵבִים:

המשך ליו"ט שחל בשבת:

כָּלֵה מַעֲשָׂיו בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.
וַיִּקְרָאֵהוּ שַׁבַּת־קָדְשׁ. מַעֲרַב
וְעַד עֶרֶב. וְנִתְּנוּ מְנוּחָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּקֹדְשָׁתוֹ.
בוֹרֵא יוֹמָם וְלַיְלָה. גּוֹלֵל אֹר
מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי־אֹר.
הַמַּעֲבִיר יוֹם וּמְבִיא לַיְלָה.
הַמְבַדִּיל בֵּין־יוֹם וּבֵין־לַיְלָה.
יְהוֹה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. וְשְׁמוֹ חַי
וְקַיִם תָּמִיד הוּא יִמְלֹךְ עָלֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד. בָּרוּךְ אַתָּה
יְהוֹה. הַמַּעֲרִיב עֲרֵבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ אֶהְבֶּתָ. תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לְמִדָּתְךָ. עַל־כֵּן יְהוֹה אֱלֹהֵינוּ.
בְּשִׁכְבֵּנוּ וּבְקוּמָנוּ תֵּן־בְּלִבֵּנוּ לְשִׁיחַ בְּחֻקֵּי רְצוֹנְךָ. וְנִשְׁמַח וְנַעֲלֹז
בְּדַבְּרֵי (תִּלְמוּד) תּוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ (וּחֻקּוֹתֶיךָ) לְעוֹלָם וָעֶד.
כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרְךָ יְמִינוּ וּבָהֶם נַהְגֶּה יוֹמָם וְלַיְלָה. וְאַהֲבָתְךָ
אֶל־תִּסֵּר מִמֶּנּוּ עַד־נִצָּח נִצָּחִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוֹה. אוֹהֵב
אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הקורא ק"ש כיוון לקיים מצות עשה מהתורה ולקבל עליו עול מלכות שמים, ויקרא בנחת ובנעימה. צריך לפרש האותיות בפיו ובשפתיו וצריך ליתן רווח בין הדבקים כגון 'על לבבך', 'על לבבכם'. וצריך להשמיע לאזניו מה שיוצא מפיו שיהיו פיו ולבו שווים בכוונה. אם לא כיוון לבו בפסוק ראשון לא יצא אפילו בדיעבד. צריך להאריך בדליית של 'אחד', וצריך להתיז בוין של 'תזכרו' ושל 'זוכרתם'. אין הש"ץ צריך להנמיך את קולו בפסוקי התוכחה.

ח"ג והערות

ומח' רומניא, דף שצט ע"א ודף תיב ע"א, באו פיוטים המשולבים עם ברכות ק"ש, לפניו ולאחריה.

המתפלל יחיד אומר: אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

אומרים בלחש: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאַהֲבַתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-
מְאֹדְךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אֲשֶׁר אֲנִי מְצֻוֶּה
הַיּוֹם. עַל-לִבְּךָ: וּשְׁנַנְתָּם לְבִנְיָד וְדִבַּרְתָּ בָם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ
וּבְלַכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל-יָדְךָ
וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל-מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

וְהָיָה אִם-שָׁמַעַתָּ תִּשְׁמָעוּ אֶל-מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצֻוֶּה אֲתֶכֶם
הַיּוֹם. לְאַהֲבָה אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעֲבֹדוֹ בְּכָל-לִבְבְּכֶם
וּבְכָל-נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטֵר-אַרְצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ.
וְאִסַּפְתִּי דִגְנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשִׂדְךָ לְבִהֶמְתְּךָ.
וְאִכְלָתָ וּשְׂבַעְתָּ: הַשְּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם. וְסַרְתֶּם
וְעַבַּדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וַחֲרָה אִף-יְהוָה
בְּכֶם וְעָצַר אֶת-הַשָּׁמַיִם וְלֹא-יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת-יְבוּלָהּ. וְאַבַּדְתֶּם מִהֲרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֶּבֶה אֲשֶׁר יְהוָה
נָתַן לָכֶם: וּשְׁמַתֶּם אֶת-דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל-לִבְבְּכֶם וְעַל-נַפְשְׁכֶם.
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל-יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם:
וְלִמְדֶתֶם אֹתָם אֶת-בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלַכְתְּךָ
בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּכְתַבְתָּם עַל-מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם. עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לְאַבְתִּיכֶם לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל-הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ

אֱלֹהִים וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצֵת עַל־כַּנְפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדֶרְתָּם. וְנָתַנּוּ
עַל־צִיצֵת הַכֶּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ
וְזָכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. וְלֹא־תִתּוּרוּ אַחֲרֵי
לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ
וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי. וְהָיִיתֶם קְדָשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיזֹת לָכֶם
לֵאלֹהִים. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: הַצִּיּוֹר אוֹמֵר: אָמֵת:

הַחֹזֶן חוֹזֵר וְאוֹמֵר: יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אָמֵת:

ליום טוב שחל בחול:

וְאַמּוֹנָה כָּל־זֹאת וְקִים עָלֵינוּ. כִּי
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵין
זוּלָתוֹ. וְאַנְחֵנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ. הַפּוֹדֵנוּ
מִיַּד מְלָכִים. הַגּוֹאֲלֵנוּ מִלְּכֵנוּ מִכַּף
כָּל־עָרִיצִים. הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ
מִצָּרֵינוּ. הַמְּשַׁלֵּם גָּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי
נַפְשֵׁנוּ. הַשֵּׁם גִּפְשָׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־
נָתַן לָמוֹט רִגְלָנוּ. הַמְּדַרְיֵכֵנוּ עַל־
בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ. וַיִּרֶם קֶרְנֵנוּ עַל־כָּל־
שׂוֹנְאֵינוּ. (הָאֵל) הָעוֹשֶׂה לָנוּ נִסִּים
וּנְקָמָה בַּפְּרָעָה. אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים
בְּאֲדַמַּת בְּנֵי־חָם. הַמַּכָּה בְּעֶבְרָתוֹ
כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם. וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל
עַמּוֹ מִתּוֹכָם לְאַחֲרוֹת עוֹלָם. הַמַּעֲבִיר
בְּנֵי בִין־גְּזֵרֵי יַם־סוּף. אֶת־רֹדְפֵיהֶם

ליום טוב שחל בשבת:

וְאַמּוֹנָה בְּשָׁבִיעֵי קִימָת
גְּזֵרָת דְּבִרָת.
הַקְּשֵׁבֵנוּ וְשִׁמְעֵנוּ זְכוֹר.
חֲמֻדַּת טְהוֹרִים יִירָשׁוּהָ.
כְּתוּבָהּ רַחֵם לָרֹאשׁ
אַרְבָּעָה. מַעַת נִתְּנָה.
שְׁמַחְבָּה לֵב יִשְׁרוּן. עֲדָה
פְּרִיָת. צְדָקָה קִנְיָת.
רוֹמְמַת שְׁבַת תְּמִיד. בִּינָה
וּבִינָנוּ אוֹת הִיא לְעוֹלָם.
כִּי־שִׁשְׁתַּיִם יָמִים עוֹלָמָה
תִּקְנָת. וּבְשָׁבִיעֵי נִחָת.
לְמַעַן שְׁתַּנִּיחַ לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל. וְלִכְבוֹד שְׁמֵהּ
שְׁבָחוּ וְזָמְרוּ בְּרוּךְ הוּא.

המשך ליו"ט שחל בחול:

וְאֶת־שׁוֹנְאֵיהֶם בְּתֵהוֹמוֹת טַבַּע.
וְרָאוּ בָנִים אֶת־גְּבוּרָתוֹ. שִׁבְחוּ
וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ. וּמַלְכוּתוֹ בְּרִצּוֹן
קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
לֵךְ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה
וְאָמְרוּ כָּל־ם. מִי־כִמְכָּה בָּאֵלֶם
יְהוָה. מִי כִמְכָּה נֶאֱדָר בַּקֹּדֶשׁ.
נֹרָא תִהְלֵת עֲשֵׂה פֶלֶא. מַלְכוּתְךָ
רָאוּ בְּנִיךָ. בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה.
זֶה אֵלֵי עָנוּ וְאָמְרוּ. יְהוָה יִמְלֹךְ
לְעֹלָם וָעֶד. וְנֶאֱמַר. כִּי־פָדָה
יְהוָה אֶרְצֵי־עַקֵּב וּגְאָלוֹ מִיַּד
חֲזַק מִמֶּנּוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
גָּאֹל יִשְׂרָאֵל:

המשך ליו"ט שחל בשבת:

מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵךְ עָנוּ
שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ
כָּל־ם. מִי־כִמְכָּה בָּאֵלֶם יְהוָה.
מִי כִמְכָּה נֶאֱדָר בַּקֹּדֶשׁ. נֹרָא
תִהְלֵת עֲשֵׂה פֶלֶא. שׁוֹמְרֵי
שְׁבִיעֵי רָאוּ גְבוּרָתְךָ עַל־
הַיָּם. יַחַד כָּל־ם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ
וְאָמְרוּ. יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם
וָעֶד. תַּחֲשִׁיב יְשׁוּעָה לְשׁוֹמְרֵי
עֲנָגָה. תַּפְּדֶה לְצֹאנְךָ. וְאֵל־
יְהוֹי עוֹד לְבוֹרָה. כִּכְתוּב.
וְהוֹשַׁעְתִּי לְצֹאנִי וְלֹא־תִהְיֶינָה
עוֹד לְבוֹ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
גָּאֹל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׁכִּיבֵנו יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם. וְהַעֲמִידֵנוּ מִלְּכָנוּ לְחַיִּים
(טוֹבִים) וּלְשָׁלוֹם. וּפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סֶכֶת שְׁלוֹמְךָ.
וְהִגֵּן בְּעַדֵּנוּ. וְתַקַּנְנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ (מִהֲרָה)
לְמַעַן שְׁמֹךְ. וְהִסֵּר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב. דָּבָר וְחֶרֶב וְרָעַב וְיָגוֹן וְאַנְחָה.
וּשְׁבֵר (וְהִסֵּר) שָׁטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּשְׁמַר צִאתָנוּ וּבִזְאוֹנוּ
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם. וּפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סֶכֶת שְׁלוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. פּוֹרֵשׁ סֶכֶת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל־
יְרוּשָׁלַיִם. (אָמֵן):

מקורות ומקבילות

פירוש סוכה שלום. ס"ח ס"ח מ"ד; כ"י כ"ה. דף 3117; מנח' רומניא, דף שלט ע"א ודף תיב ע"א.

בשבת אומרים בעמידה:

**וְשִׁמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת. לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם
בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעָלָם.
כִּי־שִׁשֶּׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שָׁבַת וַיִּנָּפֶשׁ:**

ביו"ט אומרים בעמידה:

**אֱלֹהֵ מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ.
אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:**

החזן אומר:

**יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
בְּעִנְיָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:**

**יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא.
יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה
וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאָמִירָן בְּעָלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:**

תפילת עמידה לשבת חוה"מ בעמ' 321.

מקורות ומקבילות

ושמרו בני וכו'. סה"ת סוף סי' מ"ד; כ"ו כ"ה, דף 3117; מנח' רומניא, דף שלט ע"א ודף ח"ב ע"א. **אלה מועדי ה' וכו'.** סה"ת סי' מ"ד; כ"ו כ"ה, דף 3117; מנח' פרס, דף מ ע"ב; ש"ג עמ"ס ברכות, דף 3 ע"ב, אות ד. במנח' רומניא, דף שלט ע"א, בא פסוק 'ובחמשה עשר יום לחודש' וכו'. **קדיש.** כ"ו כ"ה, דף 3117; מנח' רומניא, דף שלט ע"א.

עמידה לליל סוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה

יכוון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ׃

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חַסְדִּים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת־הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי
אֲבוֹת. וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבָנָי בְּגִיחָם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עֲזָר וּמוֹשִׁיעַ וּמִגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִגֵּן אַבְרָהָם:

אֶתְּהָ גְבוּר לְעוֹלָם יְהוָה. מְחִיָּה מֵתִים אֶתְּהָ רַב לְהוֹשִׁיעַ.
מוֹרִיד הַטֶּל. מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחִיָּה מֵתִים
בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מֵתִיר אֲסוּרִים.
וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לַיִּשְׁנֵי עֶפְרַיִם מִי־כֶמֶךְ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה
לָךְ. מֶלֶךְ מִמִּית וּמְחִיָּה וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמַן אֶתְּהָ
לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתְּהָ יְהוָה. מְחִיָּה הַמֵּתִים:

**לְדוֹר וָדוֹר נִמְלִיךְ לְאֵל. כִּי־הוּא לְבִדּוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחָךְ
אֵלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יִמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:**

אֶתָּה בִּחְרַתְנוּ מִכָּל־הָעַמִּים • אֶהְיֶה אוֹתְנוּ וְרֵצִיתָ בָּנוּ
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְשׁוֹנוֹת •

מקורות ומקבילות

מעמידה ליל סוכה. סרע"ג ח"צ, סי' קלג; סד' רס"ג ע"מ רנ; סכ"ס ס' מד; כ"י כ"ה, דף 3117; מח' רומניא, דף שזט ע"א.

[illegible]

קִדְשָׁתָנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וְקִרְבָּתָנוּ מִלִּכְנוּ לְעִבּוּדֶיךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
וְהַקְדוֹשׁ עָלֵינוּ קִרְאָתָּ:

וְתִתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (בשבת: שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה
(וּמוֹעֲדִים לְשִׁמְחָה. חֲגִים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן. אֶת־יִוִּם (בשבת:
הַשְּׁבֻת הַזֶּה וְאֶת־יִוִּם)

בסוכות: חג הסוכות הזה. | בשמ"ע וש"ת: שְׁמִינִי חַג הָעֶצֶרֶת הַזֶּה.

זְמַן שִׁמְחָתָנוּ. מְקָרָא קִדְשִׁי. זְכָר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

ח"נ והערות

כ"ה, עמידה לשבת ופסח, דף 564א, עמידה למוצ"ש
ופסח, דף 564ב תיבה זו איננה, אבל בעמידה לפסח
הרגילה, דף 564א ובעמידות של סוכות ושמ"ע כבפנים.
קִדְשָׁתָנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ. בסרע"ג וסחב"ר: זקדשתנו
במצותיך. וְקִרְבָּתָנוּ מִלִּכְנוּ. בכ"י כ"ה יש מקומות:
קִרְבָּתָנוּ מִלִּכְנוּ, ויש מקומות כבפנים. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל.
כ"ה במח' רומניא ושר"ל. במח' רמ"י, בולוניה ונירנברג:
וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ. בסד"ר רס"ג: הַגָּדוֹל
הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא. יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה. תיבת בְּאַהֲבָה
איננה בסד"ר רס"ג. בסחב"ר ללא שם אלקות. וּמוֹעֲדִים
לְשִׁמְחָה. בסחב"ר: מועדים לשמחה. חֲגִים וְזִמְנִים.
כן הוא בסד"ר רס"ג, סחב"ר, מח' נירנברג ורומניא, וכך
נוהגים. בסרע"ג, כ"י כ"ה, מח' רמ"י, בולוניה ושר"ל:
וְחֲגִים וְזִמְנִים. הַשְּׁבֻת הַזֶּה. במח' רומניא: הַמְנוּחָה
וְלֹא תִיבַת יְהוָה. וְאֶת־יִוִּם חַג הַסּוּכוֹת. בסרע"ג:
יִוִּם חַג הַסּוּכוֹת. בכ"י כ"ה ומח' רומניא תמיד אומרים
זֶה חַג הַסּוּכוֹת. ב"י אפילו כשחל בחול וגם בתפילת מוסף, אמנם
במוסף למנהג רומניא אומרים: יִוִּם חַג הַסּוּכוֹת. שְׁמִינִי
חַג הָעֶצֶרֶת. כן הוא בכ"י כ"ה, מח' רמ"י, בולוניה
וקד"א, ד"ה ליל, שבה"ל, חג הסוכות, סי' שעב, סת"ר
סי' פח ופסקי ר"ד עמ"ס סוכה, דף מו ע"ב ודף מח
ע"א. בסרע"ג ח"ב, סי' קמא, ר"ח סוכה, דף מו ע"ב
ודף מו ע"ב, רא"ש במ', כח, ט, מח' רומניא, דף תג
ע"ב ושר"ל: שְׁמִינִי חַג הָעֶצֶרֶת. ברש"י סוכה, דף מו
ע"ב, ד"ה ושמיני: השמיני חג עצרת. מְקָרָא קִדְשִׁי.
בסרע"ג, מח' נירנברג ורומניא: בְּאַהֲבָה מְקָרָא קִדְשִׁי.
בסד"ר רס"ג: בשמחה מְקָרָא קִדְשִׁי. בסחב"ר: מְקָרָא
קִדְשִׁי.

מנהגים, ה' חג הסוכות, אות ה; ר' צחיי צמ', כע, לה; מו"ק אר"ח, סי' תרסח, ד"ה צבור. וְזִמְנִי שְׁמִינִי. ע"פ דברים טז, יד;
צבלי פסחים, דף קט ע"א; סרע"ג ח"ב, סי' קלג; סד"ר רס"ג עמ' רנ. מְקָרָא קִדְשִׁי. ויק' כג, לה"ו; ראו מס"י פרי יע, ה' א"ב.
זכר לַיִּצְחָק מִנְּרִים. ראו שצ"ל, סדר ר"ה, סי' רפו, מש"כ בשם אחריו צנימון.

מקורות ומקבילות

פרי ית, ד"ה צוא ורחל; חד"א (א"ש שלום), פרי ית, ד"ה פסע
אחת; פד"א פרי כע, 'משצעים לשונות שצ"ח וכו'. קִדְשָׁתָנוּ
בְּמִצּוֹתֶיךָ. ע"פ ש"מ כב, לה; ויק' ויק', מנ"מ; צמ' טו, מ;
דב' כו, ע"י. וְקִרְבָּתָנוּ מִלִּכְנוּ לְעִבּוּדֶיךָ. ע"פ דב' ד, ל"ד.
מִלִּכְנוּ. ע"פ ש"א יב, יב; ישע' לג, כב. לְעִבּוּדֶיךָ. ע"פ ש"מ
כג, כה. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. ע"פ יח"ו ז, ט; מ"א ח, מז. הַגָּדוֹל
וְהַקְדוֹשׁ. ע"פ ישע' יב, ו; חס' זט, ג. עָלֵינוּ קִרְאָתָּ. ע"פ ירמ'
יד, ט; ישע' מה, ג. ראו ירוש' תענית פ"ב, ה'; דב"ר (ליצרון),
פרי דברים, סי' כז; ויק' יח"ו רמח ח, ד"ה ומה תעשה. וְזִמְנִי
לָנוּ הַיּוֹם הַזֶּה וְכו'. מוכר צבלי צרכות, דף לג ע"ב; פסקי
ר"ד; סרע"ג ח"ב, סי' עז; סד"ר רס"ג עמ' קן; רש"י צילה, דף
ח ע"א, ד"ה ואומר קדושה; כ"י כ"ה, דף 118 א"ב
ודף 128 א"ב; מח' רומניא, דף שלט ע"ב. וְזִמְנִי... הַיּוֹם הַזֶּה
שְׁבֻתוֹת. ע"פ צבלי צרכות, דף י ע"ב, 'מחנה טובה יש לי צרכות
גמול ושבח שמה, ואני מבקש ליחנה לישראל, לך ויהודים'. שְׁבֻתוֹת
לְמִנוּחָה. רמב"ם, נוסח צרכות האמנותיות; מח"י ה'ל
פסח סי' קא; כ"י כ"ה, דף 118 א"ב ודף 128; מח' רומניא, דף
שלט ע"ב. מוֹעֲדִים. ע"פ ויק' כג, ד, לְשִׁמְחָה. ע"פ דב'
טז, יד; צבלי פסחים, דף קט ע"א; שצ"ל, סדר עלזות, סי' רסב.
חֲגִים. ע"פ ישע' כט, א; יח"ו מה, ח. וְזִמְנִים. ע"פ ספ"י
ו, לג; צבלי צרכות, דף מט ע"א; פסד"ב הוספה א, פ"י ג. אֶת
וְיִק' כג, לד; יד, טז; ספ"י טז, לג"ח; סמ"ח י, כא; סרע"ג
ח"ב, סי' קלג; סד"ר רס"ג עמ' רנ; סח"ר סי' פז; כ"י כ"ה,
דף 118 א"ב. שְׁמִינִי ע"פ. סרע"ג ח"ב, סי' קמא; רש"י סוכה,
דף מו ע"ב, ד"ה ושמני לצרכה; ר"ח סוכה, דף כג ע"א; ר"ח
סוכה, דף מו ע"א ודף מו ע"ב; פסקי ר"ד סוכה, דף מו ע"ב
ודף מח ע"א; פסקי ר"א סוכה, פ"ד ה"א, אות ה; כ"י כ"ה,
דף 128 א"ב ודף 129 א"ב; מח' רומניא, דף ח"ב ע"א. יוֹם שְׁמִינִי.
ע"פ ויק' כג, לה; צמ"ד כע, לה; מ"א ח, ס. חַג הַעֲלֵתָּ -
צב"א. ע"פ ר"ח סוכה, דף כג ע"א; סד"ר סי' קב, עמ' תלג;
שצ"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעב; סח"ר סי' פח, ד"ה שני;
פסקי ר"ד עמ"ס סוכה, דף מו ע"ב ודף מח ע"א; מהר"ל

מנהגים, ה' חג הסוכות, אות ה; ר' צחיי צמ', כע, לה; מו"ק אר"ח, סי' תרסח, ד"ה צבור. וְזִמְנִי שְׁמִינִי. ע"פ דברים טז, יד;
צבלי פסחים, דף קט ע"א; סרע"ג ח"ב, סי' קלג; סד"ר רס"ג עמ' רנ. מְקָרָא קִדְשִׁי. ויק' כג, לה"ו; ראו מס"י פרי יע, ה' א"ב.
זכר לַיִּצְחָק מִנְּרִים. ראו שצ"ל, סדר ר"ה, סי' רפו, מש"כ בשם אחריו צנימון.

זָכְרָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָהּ וּפָקַדְנוּ בּוֹ לְבִרְכָּהּ וְהוֹשִׁיעֵנו
בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים בְּדָבָר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם
עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנו כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה:

וְהַשִּׂיאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשִׂמְחָה
וּלְשָׁלוֹם כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וְרָצִיתָ לְבָרְכָנוּ כֵּן תְּבָרְכָנוּ
סֶלָה קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ שִׁבְעֵנו מְטוֹבָךְ
שִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ וְטַהֵר לְבָבוֹ לְעִבְדְּךָ בְּאֵמֶת וְהַנְחִילָנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ (בשבת: בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן (בשבת: שִׁבְתוֹת

ח"ג והערות

לחיים טובים. במעט מקומות בכ"ה ללא תיבת
טובים, אבל ברובן כבפנים. ישועה ורחמים. בכ"י
כ"ה (בפעם הראשונה): ישועה ברחמים, אבל בשאר
המקומות כבפנים. וְחוּס וְחַנּוּן בסרע"ג, סחב"ר, כ"י
כ"ה (בפעם הראשונה) ומח' רומניא: וְחוּס וְחַנּוּן, אבל
בשאר המקומות שבכ"י כ"ה כבפנים. וְהוֹשִׁיעֵנו במח'
רומניא נוסף: מְלִטְנוּ מִכָּל־צָרָה וּמִחֲלָה מִיָּגוֹן וְאַנְחָה חֲנָנוּ
וְעֲנָנוּ וְהוֹשִׁיעֵנו. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. תיבות אלו אינן
בסרע"ג ח"ב, ס' מד וס' עז ובחלק מהמקומות בכ"י
כ"ה. וְרַחוּם אַתָּה. בסחב"ר: וְרַחֵם אַתָּה. במח' רמ"ו,
בולוויא, שר"ל ורומניא: וְרַחוּם אַתָּה. וּלְשִׂמְחָה
וּלְשָׁלוֹם. בסרע"ג: בְּשִׂמְחָה וּבְשָׁלוֹם. בסד"ר רס"ג ומח'
נירנברג: לְשִׂמְחָה וּלְשָׁלוֹם. בסחב"ר ומח' רומניא ללא
תיבת וּלְשִׂמְחָה. כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וְרָצִיתָ לְבָרְכָנוּ.
כה"ג גם במח' רומניא. בסרע"ג, סד"ר רס"ג וסחב"ר:
כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאִמַּרְתָּ לְבָרְכָנוּ. כֵּן תְּבָרְכָנוּ סֶלָה. כה"ג
גם בסרע"ג, סד"ר רס"ג ומח' רומניא. בסחב"ר תיבות
אלו אינן מופיעות. שִׁבְעֵנו מְטוֹבָךְ בִּישׁוּעָתְךָ.
בסרע"ג: זִשְׁמַח נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. בסחב"ר: זִשְׁבַּעַנו מְטוֹבָךְ
רס"ג: זִשְׁמַח נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. שִׁבְעֵנו מְטוֹבָךְ וְשִׂמְחָה
וְנִפְשָׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. במח' רומניא: שִׁבְעֵנו מְטוֹבָךְ וְשִׂמְחָה
אַתְּ־נִפְשָׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. בשבת: בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן. לא
מופיע בסחב"ר ומח' רומניא. בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן
שִׁבְתוֹת. בסחב"ר: בְּשִׂמְחָה וּשְׁשׁוֹן שִׁבְתִּי. בכ"י כ"ה,
עמידה הראשונה של ש"ע: בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁשׁוֹן שִׁבְתִּי, אבל
בשאר העמידות כבפנים.

מקורות ומקבילות

זכרנו ה"א טו לטובה. ע"פ נחמ"י, יט; יג, לא; ספ"ע, א; א; ח'
לחיים, נפתלי, ח, ב. יש שטונים אמר על כל פסקא, יש שטונים
רק נסוף. שצ"ל, ענין תפילה, ס' כג. ראו שצ"ל, הגהות טור,
לחיים ס' תכז, אות א ואלוהי דבא ח"ה, ס' תכז, ס"ק א;
מאמר מרדכי ס' קכז, ס"ק ו; חילת השחר עמ"ס שבת, דף קיט
ע"ב. ופקדנו לנצרכה. ע"פ צ"ר, כ"ה, א; זכ"י, א; פסר"צ
(ווגשל) פ' מנח, ס' ט. והושיענו. ע"פ מ"צ, יט, יט; ספ"ע
ג, יד. טו לחיים טובים. ע"פ ישע"ד, ג; תה"י, כ"ה, א; סו, ט;
סרע"ג; מח' רומניא. דבר - דביבור. ע"פ תה"י, ג, ללא ו'
צחצחה, כן הוא בכ"י כ"ה ומח' הקדומים; סרע"ג ח"ב, ס' מד;
סד"ר רס"ג עמ' קג. ישועה. ע"פ ישע"ד, ג; כ"ה, א; זכ"י, ז.
ורחמים. ע"פ דב' יג, יח; ישע"ד, ג; זכ"י, א, טו. וחוּס - לשון
רחמים ותחנונים, רב"ז ח"ב, מ, רב"ז עקבא, עמ' 429; ויח"ד, ח;
ויח"ד, ד, יא. וחוּס וחוּס. ע"פ מ"צ, יג, כג. וחוּס. ח"ב, הלל,
עמ' 133, ד"ס אהבה, 'חננו אדונינו המלך וכו', לווה המלך
וכו'; ולקו"ש ח"י, רמח שני, סוף ד"ה יח"ד. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ.
ע"פ דב"כ, כ, יב; תה"י, קכג, א; קמ"ה, טו. כִּי אֵל מֶלֶךְ. ע"פ
תה"י, זכ"י, ג. אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה. ע"פ ויח"ד, ג; תה"י
פ, טו; נחמ"י, ט, ח. חנוּן ורחום אַתָּה. נחמ"י, ט, לא; ע"פ תה"י
קג, ח; צ"ח, ג, יא. והשיאו ה' אלהינו וכו'. מנחם צירוף
צרכות פ"ט, ח"ב; מוס"ו פ"י, יט, ח"ב; סרע"ג ח"ב, ס' טו,
וס' קלג; סד"ר רס"ג עמ' קן; רמב"ם, סד"ה, נוסח צרכות
האלוהים; כ"י כ"ה, דף 117, ג, דף 118, ג, דף 128, ג, דף 129
א; מח' רומניא, דף שט"ע. והשיאו. סד"ר ס' קכ
ומח"ו ס' שבת, ע"פ דב' יב, כו. נצרכה. ע"פ דב' טו, ח.
מועדיך. ע"פ ויח"ד, כג, ד. ולשמחה. ע"פ דב' טו, יד. כאלה
אמרת ולחיים לנצרכנו. ע"פ דב' טו, ח; מח' רומניא. כן מצרכנו
סלה. כ"ה גם בסרע"ג, ח"ב ס' טו, סד"ר רס"ג, עמ' קן ומח'
רומניא, דף קי ע"ב. ומן חלקנו צמורק. משנ' אבות פ"ה,
מ"ב; ויח"ד צרכות פ"ד, ח"ב; אד"ג נוס' פ, ח, מח' ד"ס עשרה
חלקים; אסח"ר פ"י, א, סוף ס' ח; פס"ו ק"ה, פ"ב, ס' י.
שבענו ממויך. ע"פ נחמ"י, ט, כה. שמיני ישועתך. ע"פ ישע"ד, כה, ט.
וטרה לננו. ע"פ תה"י, יב. לענך נאמנו. ע"פ ש"א
יב, כד.

(ו) מוֹעֲדֵי קִדְשָׁךְ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְקַדְּשׁ (בשבת: השַׁבָּת
(ו) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמָנִים:

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תִּפְלָתָם שְׁעָה. וְהַשֵּׁב
הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאַשִּׁי יִשְׂרָאֵל וְתִפְלָתָם מִהֲרָה
בְּאַהֲבָה תִּקְבֹּל בְּרִצּוֹן. וְתִהְיֶה לְרִצּוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל
עִמָּךְ. וְתַחֲזִיגָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים
כְּמֵאז. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי אֲבוֹתֵינוּ.
עַל־חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ וְעַל־נַשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
לָךְ. וְעַל־נַסִּיךְ שֶׁבְּכָל־יוֹם וְיוֹם עִמָּנוּ וְעַל־נַפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁבְּכָל־עֵת. עָרַב וּבָקַר וְצִהָרִים. הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
הַמֵּרַחֵם כִּי לֹא־תָמוּ חֲסֶדֶיךָ וּמַעֲוֹלָם קוִיֵּנוּ לָךְ. לֹא־הִכְלַמְתָּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא־עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא־הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ:

עַל־כָּל־שְׂמֵךְ יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ מְלַכְנוּ תָּמִיד. כָּל־הַחַיִּים
יִזְרוּךְ סִלָּה. וְיִהְיֶה לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמְתִּי. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאָה לַהֲדוֹת:

שִׁים שְׁלוֹם. טוֹבָה וּבִרְכָּה. (חַיִּים). חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ. בְּרַכְנוּ אֲבִינוּ כָּלֵנוּ כְּאַחַד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ. כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נִתַּת לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אַהֲבָה וְחֶסֶד. צְדָקָה. בְּרַכָּה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם.
וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ (לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרַךְ אֶת־כָּל־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל

מקורות ומקבילות

מקדש ישראל ע"פ יח' לו, כה; סרע"ג ח"ב, ס' קלג; כ"י כ"ה, דף 3117, דף 3118 ודף 3129. **מקדש ישראל והזמנים**, והוספה
לשבת. בצלני פסחים, דף קח ע"ב; שדר"א פר' יתרו, שאילתא נד, ד"ס דמחיצות; רמב"ם, סד"ח, נוסח ברכות האמנותיות; סת"ר
ס' נד; כ"י כ"ה, דף 3118 ודף 3128. **ג' ברכות אמנות**. סרע"ג ח"ב, ס' קלג וס' קמא; כ"י כ"ה, דף 3117; מח' רומניא,
דף שט"ז ע"ב.

תמיד בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בִּשְׁלוֹמָךְ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלוֹם. (אָמֵן):

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי. וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תְדוּם וְלִמְצוֹתֶיךָ
תִּרְדֹּף נַפְשֵׁי. וְנַפְשֵׁי כַּעֲפָר לְכָל תַּהֲיָה. יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.
שְׂכַל-הַקָּמִים עָלֵי לְרַעְיָה. תִּפְרַע עֲצָתָם וְתִמְלֶקֶל מַחֲשָׁבוֹתָם. וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי. שֶׁתִּפְתַּח לִי שַׁעֲרֵי תוֹרָה. שַׁעֲרֵי חֻכְמָה. שַׁעֲרֵי בִינָה. שַׁעֲרֵי דַעַת. שַׁעֲרֵי
פִּרְנָסָה וְכֻלָּהּ. שַׁעֲרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרָצוֹן מִלִּפְנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִי לְרָצוֹן אֱמִרֵי-פִי. וְהִגִּיוֹן לִבִּי לִפְנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):

(יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שֶׁתִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֻלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

כשחל החג בימות החול החזן אומר קדיש, תמצא לקמן עמ' 34.

בשבת החזן והקהל אומרים בעמידה:

(יּוֹם הַשַּׁשִּׁי):

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל-צָבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בּוֹ
שָׁבַת מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

מקורות ומקבילות

פוסט שלש וכו'. מח' רומניא, דף ת ע"א. וכלו השמים וכו'. ריב"ז עמ"ס שבת, דף כד ע"ב, ד"כ ש"ן הורד; מח' רומניא, דף ת ע"א.

החזן אומר ברכת מעין שבע:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא
אֵל עֲלִיּוֹן קִנְיָה (בְּרַחֲמָיו) שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

החזן והקהל אומרים יחד:

מִגֵּן אֲבוֹת בְּדַבְּרוֹ. מְחִיָּה מֵתִים בְּמֵאֲמָרוֹ. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ
שָׁאִין בְּמוֹהוֹ. הַמְנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ. כִּי בָם
רָצָה לְהַנִּיחַ לָהֶם. לְפָנָיו נַעֲבֹד בִּירְאָה וּפְחָד. וְנוֹדָה לְשִׁמּוֹ
בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעַיִן הַבְּרָכוֹת. אֵל הַהוֹדָאוֹת. אֲדוֹן הַשְּׁלוֹם.
מִקְדָּשׁ הַשַּׁבָּת וּמִבְּרֹךְ הַשְּׁבִיעִי. הַמְנִיחַ בְּקָדְשָׁהּ לְעַם מְדֻשָּׁנִי
עֲנֵג. זָכָר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית:

החזן מסיים לבד:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. רָצָה בְּמַנְחָתָנוּ. קָדְשָׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ
וְתָן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שִׁבְעֵנוּ מְטוֹבָךְ. שְׁמַחְנוּ
בִּישׁוּעָתֶךָ. וְשִׁתֵּר לִבֵּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאַמֶּת. וְהִנְחִילֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן שַׁבַּת קָדְשְׁךָ. וְיִשְׁמְחוּ בְךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל מִקְדָּשִׁי
שְׁמֶךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִקְדָּשׁ הַשַּׁבָּת:

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֻעִיתָהּ. וְיִמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיָמֵיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
בְּעִגְלָא וּבְזִמָּן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

מקורות ומקבילות

נִרְכַּם מַעֲיֵן שֶׁנֶּה - חזן מזכיר יו"ט. ע"פ צבלי שבת, דף כד ע"ב וריצ"ן; ר"ח; פסקי רי"ד; שדר"א פר' וישלח, שאילתא כו, ד"ה
זרס לריך שבת ור"ח; סרע"ג ח"ב, ס' לז; שבע"ל, ענין שבת, ס' פ וסדר פסח, ס' ריע; סר"ר ס' מט, ד"ה בשני ימים; מח'
רומניא, דף ת ע"א. **או"א רנה צמטחמנו**. ריצ"ן עמ"ס שבת, דף כד ע"ב, ד"ה ש"ן סיורה. **קדיש**. סרע"ג ח"ב, ס' קלג; כ"י
כ"ה, דף 3117; מח' רומניא, דף ת ע"א.

יְהֵא שְׁמֵה רַבָּא מְבַרְךְ. לְעֵלָם וּלְעֵלְמִי עֲלִמְיָא.
 יִתְבָּרְךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה
 וַיִּתְהַלֵּל שְׁמֵה דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
 לְעֵלָא לְעֵלָא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
 דְּאִמְרִין בְּעֵלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:
 תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוֹתְהוֹן דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל. קָדָם אָבוּהוֹן
 דְּבִשְׁמֵיָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:
 יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
 יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:
 עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
 וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

החזן אומר בקול רם:

עָלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל. לְתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרָאשִׁית.
 שְׁלֹא עֲשֵׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאָרֶץ. וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת
 הָאֲרָצוֹת. שְׁלֹא שָׂם חֻלְקֵנוּ כָּהֶם. וְגוֹרְלֵנוּ כְּכָל־הַמוֹנִם. שֶׁהֵם
 מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וְרִיק וּמִתְפַּלְּלִים אֶל־אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וְאִנּוּ
 כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. (שֶׁהוּא) נוֹטֶה שְׁמַיִם וְיִסַּד אֶרֶץ. וְכִסָּא כְבוֹדוֹ בְּשָׁמַיִם
 מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵין
 עוֹד מַלְבָּדוֹ. אִמֶּת מַלְכֵנוּ וְאֵין זולָתוֹ. כְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ. וַיִּדְעַת
 הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל־לִבְבְּךָ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל
 וְעַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת. אֵין עוֹד:

עַל־כֵּן נִקְנֶה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְרֹאוֹת מְהֵרָה בְּתַפְאֶרֶת עֲזָךְ.
 לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן־הָאָרֶץ. וְהַאֲלִילִים כְּרוֹת יַכְרִתוּן.

לְתַקַּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי. וְכָל-בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בְשִׁמְךָ.
 לְהַפְנוֹת אֱלֹהֵי כָל-רָשָׁעֵי אֶרֶץ. יִכִּירוּ וַיִּדְעוּ כָּל-יֹשְׁבֵי תֵבֶל.
 כִּי לָךְ תִּכְרַע כָּל-בָּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל-לִשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יִהְיֶה אֱלֹהֵינוּ
 יִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִקָּר יִתְנוּ. וַיִּקְבְּלוּ כָּלֶם עַל מַלְכוּתְךָ.
 וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלָּךְ הִיא.
 וְלְעוֹלָמִי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכְתוּב בְּתוֹרָתְךָ. יִהְיֶהוּ יִמְלֹךְ
 לְעוֹלָם וָעֶד: וְכַתוּב. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

קדיש יתום:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֵלְמָא דְּבִרָא כְרֵעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
 בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֵגְלָא וּבְזִמְנָן קָרִיב.
 וְאָמְרוּ אֲמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
 שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעֵלְא לְעֵלְא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחַמְתָּא דְאִמְרִין
 בְּעֵלְמָא. וְאָמְרוּ אֲמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל.
 וְאָמְרוּ אֲמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-
 יִשְׂרָאֵל. אֲמֵן:

יש אומרים 'ברכו', ומנהגנו שלא לאמרו.

פיוט לר' דניאל בן יהודה דיין:

יִגְדֵּל אֱלֹהִים חַי וַיִּשְׁתַּבַּח. נִמְצָא וְאִין-עֵת אֶל-מְצִיאוֹתוֹ:
 אֶחָד וְאִין יָחִיד בְּיָחִידוֹ. נֶעְלָם וְגַם אִין-סוּף לְאַחֲדוֹתוֹ:

אין לו דמוות הגוף ואינו גוף. לא-נערוך אליו קדשתו:
 קדמון לכל-דבר אשר נברא. ראשון ואין-ראשית לראשיתו:
 הנו אדון עולם לכל-נוצר. יורה גדלתו ומלכותו:
 שפע נבואתו נתנו אל- אנשי סגלתו ותפארתו:
 לא-קם בישראל במשה עוד. נביא ומביט את-תמונתו:
 תורת אמת נתן לעמו אל- על-יד נביאו נאמן ביתו:
 לא-יחליף האל ולא-ימיר דתו לעולמים לזולתו:
 צופה ויודע סתרינו. מביט לסוף דבר בקדמותו:
 גומל לאיש חסיד כמפעלו. נותן לרשע רע כרשעתו:
 ישלח למן ימין משיחנו. לפדות מחבי קץ ישועתו:
 מתים יחיה אל ברוב חסדו. ברוך עדי-עד שם תהלתו:

(אלה שלש עשרה הם עקרים.)

יסוד תורת משה ונבואתו:

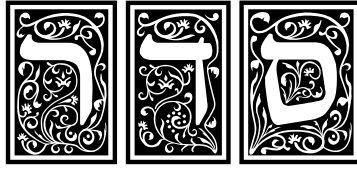
אדון עולם אשר מלך. בטרם כל-יציר נברא:
 לעת נעשה כחפצו כל. אזי מלך שמו נקרא:
 ואחרי ככלות הכל. לבדו ימלך נזרא:
 והוא ה' והוא הנה. והוא י'הי' בתפארה:
 והוא אחד ואין שני. להמשיל לו להחבירה:
 בלי ראשית בלי תכלית. ולו העז והמשרה:
 והוא אלי וחי גואלי. וצור חבלי בעת צרה:
 והוא נסי ומנוסי. מנת כוסי ביום אקרא:
 בידו אפקיד רוחי. בעת אישן ואעירה:
 ועס-רוחי גויתי. יהוה לי ולא אירא:

בשבת אומרים בנחת:

בְּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר
דִּבֶּר. לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכָּל דְּבָרָיו הַטּוֹב אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

ואומרים בנחת:

יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כְּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵינוּ בְּנֹכַח וְאֵלֵינוּ
יִשְׁמְנוּ: לְהַטּוֹת לְבָבָנוּ אֵלָיו. לְלַכֵּת בְּכָל־דֶּרֶכָיו וּלְשַׁמֵּר
מִצְוֹתָיו וּחְקָיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ: וַיְהִי דְבָרֵי אֱלֹהֵי
אֲשֶׁר הִתְחַנֵּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרִבִּים אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וּלְיָלָה.
לַעֲשׂוֹתוֹ מִשְׁפָּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ:
לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. אִין עוֹד:

קידוש לילי סוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה

אם חל בשבת אומרים:

(יום הששי):

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צִבְאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל־מְלַאכְתּוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בּוֹ
שָׁבַת מְכַל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

כשחל יום טוב בחול מתחילים מכאן:

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקֻרָאֵי קֹדֶשׁ. אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:

סַבְרֵי מֶרְנָן. (הקהל עונה: לְחַיִּים).

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.

בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

מקורות ומקבילות

קידוש ליו"ט. מכדרי פרי יתרו, מס' דבחדש, פרי' ז, ד"כ זכור
ושמור, ע"פ ויק' כג, לו; צבלי פסחים, דף קז ע"ב; ילקוט שור,
רמז רלח; סכ"ת סי' מד. **קידוש לילי סוכות.** סרע"ג ח"ב,
סי' קלג; שבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא; כ"ו כ"ב, דף 3118
ודף 1119א; מח' רומניא, דף ת ע"א. **קידוש לילי שמיני עצרת**
וש"ט. סרע"ג ח"ב, סי' קמא; כ"ו כ"ב, דף 129 א"ב. **אין קידוש נחו"מ.** ע"פ צבלי שבת, דף כד ע"א; ר"ח; פסקי רי"ד; פסקי
ריח"ז עמ"ס שבת, פ"ב ה"א, אות כו; שבה"ל, סדר עזרת, סי' רלח. **אם חל בשבת וכו'.** סדר רס"ג עמ' קלח; סכ"ת סי' מד,
סדר התפלות וסקריילות; כ"ו כ"ב, דף 129א; מח' רומניא, דף ת ע"א. **יום הששי.** ברי' א, לא; רמ"א אר"ח, סי' רעא, ס"ג; סדכ"י,
סדר קידוש ליל שבת. **ויכולו השמים וכו'.** ברי' ב, א"ג; כ"ו כ"ב, דף 3118 ודף 129א; מח' פרס, דף נט ע"א. **אלה מועדי ה'.**
ויק' כג, ד. ראו מכדרי פרי יתרו, מס' דבחדש, פרי' ז, ד"כ זכור ושמור, ע"פ ויק' כג, לו. **סכרי מרקן.** ע"פ מדה"ג (וורשא), פרי'
פקודי, סי' ב; רמ"א אר"ח סי' קעד, ס"ח; ב"ח אר"ח סי' קעד, סק"ט. **הקהל עונה.** דע"ז ויק' י, ט ע"פ צבלי שבת, דף סז ע"ב;
שבה"ל, סדר ברכות, סי' קמ; סת"ר סי' כד. **צפס"ג.** צבלי פסחים, דף קג, א; סרע"ג ח"ב, סי' קלג; מחו"ו סי' שטו; כ"ו כ"ב,
דף 3118, דף 1119א ודף 129 א"ב; מח' רומניא, דף ת ע"א.

ח"ג והערות

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ וכו', בסחב"ר, כ"ו כ"ב, מח' רמ"ו,
בולוניה, רומניא, פרס, דף נט ע"א, ושד"ל 'פסוק זה'
ויסברי מרנן לחיים' לא מופיעים בכל החגים, נוסף כאן
בנראה ע"פ מנהג הספרדי.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ
מִכָּל־עַם יְרוּשָׁמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן. וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וּתְתֵן
לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (בשבת: שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה וּמוֹעֲדִים
לְשִׁמְחָה. חַגִּים וְזִמְמִים לְשִׁשּׁוֹן. (בשבת: אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה
וְאֶת־יוֹם

בסוכות: חג הסוכות הזה. | בשמ"ע וש"ת: שְׁמִינִי חַג הָעֶצְרֶת הַזֶּה.
 זְמַן שִׁמְחָתָנוּ. (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קִדְּשׁ. זִכָּר לְיִצְיָאת מִצְרָיִם.
 כִּי־בָנוּ בְּחֶרֶת וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל־הָעַמִּים (בשבת: וְשְׁבֻתוֹת)
 וּמוֹעֲדֵי קִדְּשָׁךְ (בשבת: בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁשּׁוֹן הַנִּחְלָתָנוּ.
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִקְרָא (בשבת: הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזִּמְמִים:

ח"נ והערות

מִכָּל־לָשׁוֹן. בסחב"ר, כשחל בשבת ובמוצ"ש: זמכל
 לשון, אבל כשחל בחול כבפנים. וְתֵתֵן לָנוּ. בסד"ו
 רס"ג: זיתן לנו, אבל כשחל בשבת כבפנים. יי אֱלֹהֵינוּ
 בְּאַהֲבָה. בסד"ו רס"ג ללא תיבת בְּאַהֲבָה. בשבת:
 שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה וי. אינו מופיע בסחב"ר. בסרע"ג,
 סד"ו רס"ג ומח' רומניא ללא וי"ו החיבור. מוֹעֲדִים
 לְשִׁמְחָה וְחַגִּים. בסחב"ר, קידוש למוצ"ש, אינו מופיע.
 חַגִּים וְזִמְמִים. כן הוא בסרע"ג ח"ב, ס' עה וס' קלג,
 סד"ו רס"ג ומח' רומניא. בסרע"ג ח"ב, ס' פא, כשחל
 בשבת, כ"י כ"ה, מח' רמ"ו ובולוניא: חַגִּים וְזִמְמִים.
 וְזִמְמִים לְשִׁשּׁוֹן. בסחב"ר, קידוש למוצ"ש, אינו מופיע.
 במח' רומניא נוסף: יָמִים טוֹבִים לְשִׁשּׁוֹן. אֶת־יוֹם
 הַשַּׁבָּת. בסרע"ג: יוֹם הַמְנוּחָה. בסחב"ר ומח' רומניא:
 יֵאת יוֹם הַמְנוּחָה. אֶת־יוֹם חַג. בכ"י כ"ה, בפעם השלישית
 שבא הקידוש בסוכות, דף 119א: זֵאת יוֹם חַג וּבִשְׁעֵי
 וּשְׁתֵּי, דף 129ב: זֵאת יוֹם שְׁמִינִי, הגם שאיננו שבת.
 בְּאַהֲבָה מִקְרָא. כן הוא בסרע"ג, סחב"ר ומח' רומניא.
 בסד"ו רס"ג: 'בשמחה מִקְרָא. בסרע"ג כשחל בשבתו, |
 כ"י כ"ה, מח' רמ"ו ובולוניא תיבת בְּאַהֲבָה איננה (במח' שד"ל נדפס באותיות ועירות בלתי מנקודות) ויש מוסיפים
 אותה רק כאשר החג חל בשבת. וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ. תיבות אלו נשמטו בפעם השלישית שבא הקידוש בכ"י כ"ה,
 בטעות. וְשְׁבֻתוֹת וּמוֹעֲדֵי. בסרע"ג: יֵשֶׁבֶת וּמוֹעֲדֵי. בסחב"ר: יֵשֶׁבֶת וּמוֹעֲדֵי. וּמוֹעֲדֵי קִדְּשָׁךְ. כה"ג בסרע"ג,
 סחב"ר, כ"י כ"ה, מח' רמ"ו, בולוניא ורומניא, בין בחול ובין בשבת. בסד"ו רס"ג: 'מוֹעֲדֵי קִדְּשָׁךְ וְלֹא חִלּוּק בן חול
 לשבת. לפי מח' שד"ל רק כאשר חל בשבת אומרים: יֵשֶׁבֶת וּמוֹעֲדֵי קִדְּשָׁךְ. בשבת: בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן. אינו מופיע
 בסרע"ג, סד"ו רס"ג, סחב"ר ומח' רומניא. בשמחה וּבְשִׁשּׁוֹן. בסד"ו רס"ג וסחב"ר, כשחל הו"ש בשבת: 'בשמחה
 וששון, אבל בסחב"ר כשחל הו"ש במוצ"ש כבפנים. מִקְרָא הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל. בכ"י כ"ה, ש"ע וש"ת, דף 129א:

מקורות ומקבילות

אשר נחר ננו מכל עם. מש"ע (צינר), שמיני פר' צה, פ' יב;
 שצ"ל, סדר פסח, ס' ריה; סח"ר ס' נח; מל"ה פר' לו, ד"ה
 ולפיק; סה"ת ס' מז. **טקס הסוכה.** סרע"ג ח"ב, ס' עה,
 ס' פא וס' קלג; סד"ו רס"ג עמ' קלה, ועמ' קלג; מח"ו ס' שט;
 רמז"ס, הל' שבת, פכ"ט, ה"ט; כ"י כ"ה, דף 3118, דף 1119
 ודף 129 א"ב; מח' רומניא, דף ת ע"א. **שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה.** מח"ו
 ס' שט; כ"י כ"ה, דף 3118 ודף 129 א"ב; מח' רומניא, דף ת
 ע"א. **מוֹעֲדִים.** ע"פ ויק' כג, ד. **(שמחה.)** ש"פ דצ' עז, יד.
חג הסוכות הזה. ע"פ ויק' כג, לד; זכ' יד, טז; ספ"ו עז, לג"ה;
 סמק"א י, כה; שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס' שטא; סח"ר ס' פז.
בשמ"ע וש"ת. סרע"ג ח"ב, ס' קמא; רש"י סוכה, דף נו ע"ב,
 ד"ה ושמני לזכרה; ר"י סוכה, דף כג ע"א; ר"ח סוכה, דף
 נו ע"א ודף נח ע"ב; פסקי ר"ד סוכה, דף נו ע"ב ודף נח
 ע"א; פסקי ר"א סוכה, פ"ד ה"א, אות ה; מח' רומניא, דף
 תיז ע"א. **ומן שמחמנו.** ע"פ דברים עז, יד; צצלי פסחים, דף
 קט ע"א; שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס' שטא. **מקרא קודש.**
 ויק' כג, לד"ו. **הוכרם יצ"מ.** צצלי פסחים, דף קח ע"ב;
 פסקי ר"ד. רלו שצ"ל, סדר ר"ה, ס' רפז, מש"כ צצ"ל אחיו
 ר' צנימין. **מקדש ישראל והמונים.** צצלי פסחים, דף קח ע"ב;
 סח"ר ס' נה; כ"י כ"ה, דף 3118 ודף 1119 א"ב. **מקדש השכם**
וכי. כ"י כ"ה, דף 129 א"ב. **מקדש**

בסוכות מוסיפים ברכה זו בסוכה:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַיְצַנּוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה:**

בליל ראשון ובליל שמיני עצרת מוסיפים ברכת זמן:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שְׁהַחֲיֵנוּ וְקִיַּמְנוּ
וְהִצִּיעֵנוּ לְזִמְן הַזֶּה:**

שותים את היין.

בליל יו"ט הראשון של סוכות חובה לאכול כזית בסוכה.

ח"ג והערות

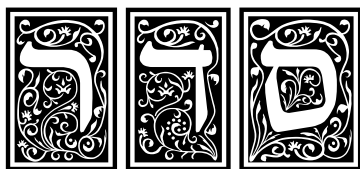
מקדש השבת ישראל, אבל בשאר המועדים החלים בשבת כפגנים. והשוו בבלי ביצה, דף יז ע"א. **ברכה על הסוכה.** לפי מח' רמ"ו ובולוויא קודם יש לומר ברכת 'שהחיינו ואח"כ לישב בסוכה'. אולם בסרע"ג ח"ב, סי' קלג, מובא שיהלכתא סוכה ואחר כך זמן. וכן הוא בשבחה"ל, סי' שמו, תניא רבתי סי' פד, ספר התדיר סי' מב ומח' רומניא, דף ת ע"א. וכן פסק השו"ע או"ח, סי' תרמ"ג, ס"א והרש"ר ומדק"א, עמ' תצו. לפי כ"י כ"ה, דף 116א, יש לברך שהחיינו כשעושה את הסוכה, ונראה מדבריו שאם לא בירך בשעת עשייתה, קודם יברך לישב בסוכה ואח"כ 'שהחיינו'. והגיענו לזמן הזה. במח' רמ"ו (בחנוכה וגם בפסח): 'לזמן, הלמד בחיריק, וכ"כ המג"א, או"ח, ריש סי' תרעו, בשם הרש"ל ומט"מ, עמוד העבודה, ימי חנוכה, סי' תתקפ. במח' בולוויא, בחנוכה נקוד בפתח, ואילו בקידוש לילי פסח נקוד בחיריק. ודעת לק"י, או"ח ח"א, עמ' קלא, ענין ד, שיש לומר תמיד בפתח.

מקורות ומקבילות

ישראל. ע"פ יח' לו, כח. **בסוכות מוסיפים, ונוסח ברכת לישב.** חוספתא ברכות פ"ו, ה"ט; ירוש' ברכות, פ"ט, ה"ג; צבלי פסחים, דף ז ע"ב; פסקי רי"ד; צבלי סוכה, דף מז ע"א; ר"ח; סרע"ג ח"ב, סי' קלד; סד"ר רס"ג עמ' רלד; הקל"ף, ה' סוכה, סי' א; מח"ו סי' שמו; רמז"ס, ה' שופר פ"ו, ה"ב; שצח"ל, סדר חג הסוכות, סי' שלז, וסי' שמו; פסקי ריא"ז, עמ"ס סוכה, פ"ב ה"ד, אות ג; סה"ת סי' מז; כ"י כ"ה, דף 116א; מח' רומניא, דף ת ע"א. **ונונו לישב בסוכה.** ויק' כג, מז; ד"צ, עז; יג; נחמ' ה, יד"ה; ספי"ו עז, כע"ל; ספי"ו מלה"י א, ג, ב; ירוש' סוכה, פ"ב, ה"י; צבלי סוכה, דף לו, ריש ע"א. **וצלל שמיני עזרת מוסיפים.** ע"פ ירושלמי תנוגה, פ"א, ה"ו [דף י ע"א]; צבלי סוכה, דף מח ע"א ורש"י ד"ה זמן; פסקי רי"ד. **ברכה שהחיינו.** ירוש' פסחים פ"ו, ה"ה [דף ע ע"ב]; סרע"ג ח"ב, סי' קלג וסי' קמא; סה"ק ענין לימתי זמן; מח"ו סי' שמו; סה"ר סי' פד; סה"ת סי' מז; כ"י כ"ה, דף 116א, דף 118א, דף 119א ודף 129ב; מח' רומניא, דף ת ע"א. ראו חוספות עמ"ס מנחות, דף מז ע"ב, ד"ה ואילו לעשות. **צלל יו"ט וכו' מונה לאכול וכו'.** ע"פ משני סוכה, פ"ב, מ"ו; רע"ב; ירוש' סוכה, פ"ב, ה"ו [דף י ע"ב]; שצח"ל, סדר חג הסוכות, סי' שמו; סה"ר סי' פד; פסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ב ה"ד, אות א; שר"ג עמ"ס סוכה, דף יב ע"ב, אות א; פי' קד"א (עמ' 289), ד"ה ערצית; מח' רומניא, דף שלז ע"א. **כזית בסוכה.** ע"פ ירוש' סוכה, פ"ב, ה"ו [דף יא ע"א]; אור"ח ח"א, ה' סוכה; רש"ש עמ"ס ברכות, פ"ז סי' כג; ספר מדב"מ, סדר סוכות; מהר"ל (מנחמים), ה' סוכות, אות יח.

תפילת שחרית
ליום טוב
של סוכות,
שמיני עצרת ושמחת תורה

תפילת שחרית של סוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. אשר קדשנו במצותיו
וצונו על-נטילת ידים:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. אשר יצר את-האדם
בחקמה וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים. גלוי
וידוע לפני כסא כבודך. שאם יפתח אחד מהם או יסתם
אחד מהם. אין כל-בריה יכולה לעמוד לפניך שעה אחת.
ברוך אתה יהוה. הרופא לכל-בשר ומפליא לעשות:

אלהי. נשמה שנתת בי טהורה. אתה בראתה בי. אתה
נפחתה בי. ואתה משמרה בקרבי. ואתה עתיד
לטלה ממני. ואתה עתיד להחזירה בי לעתיד לבוא. אלהי
כל-זמן שהנשמה בקרבי מודה (הנשים אומרות: מודה) אני לפניך
יהוה אלהי ואלהי אבותי. ברוך אתה יהוה. המחזיר נשמות
לפגרים מתים:

כשנכנס לבית הכנסת יאמר:

שויתי יהוה לנגדי תמיד. כי מימיני בל-אמוט:

ואני ברב חסדך אבוא ביתך. אשתחוה אליה-כל-קדשך
ביראתך: מה-טבו אהליך יעקב. משכנתך ישראל:

מקורות ומקבילות

שמירת של סוכות. ראו ר' אברהם מן הכר עמ"ס סוכה, דף נז ע"ב, ד"ה ויוסף המוס; רע"ב עמ"ס סוכה, פ"ד, מ"א, ד"ה
ויוסף.

אָבֹאָה לְמִשְׁכְּנֹתֶיךָ. אֲשַׁתְּחֹוה לַהֲדוֹם רַגְלֶיךָ: וְאֲנִי תִפְלְתִי-לָךְ!
יְהוָה עַת רָצוֹן. אֱלֹהִים בְּרַב־חֶסֶדְךָ. עֲנֵנִי בְּאַמַּת יִשְׁעֶךָ:

לפני עטיפת הטלית יברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית:

יש נוהגים לומר קודם הברכות 'אדון עולם', לעיל עמ' 37.

ברכות השחר

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַנּוֹתֵן לִשְׁכּוֹי בִּינָה
לְהִבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה:

נוסח מחזור בולוניא ושד"ל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שְׁלֹא
עֲשֵׂנִי עֶבֶד (נ"א: עֶבֶד. הנשים
אומרות: שְׁפָחָה):

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שְׁעֲשֵׂנִי
יִשְׂרָאֵל:

נוסח מחזור רמ"ו ושו"ע (סי' מו, ד):

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שְׁלֹא
עֲשֵׂנִי גוֹי:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שְׁלֹא
עֲשֵׂנִי עֶבֶד (נ"א: עֶבֶד. הנשים
אומרות: שְׁפָחָה):

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שְׁלֹא עֲשֵׂנִי אִשָּׁה
(הנשים אומרות: שְׁעֲשֵׂנִי כְרִצְוֹנו):

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. פּוֹקֵחַ עוֹרִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. מַתִּיר אֲסוּרִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. מַגְבִּיֵּה שְׁפָלִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנוֹתֵן לַיֵּעָף כֹּחַ:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְלַבֵּשׁ עֶרְמִים:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפופִים:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקֵעַ הָאָרֶץ
 עַל-הַמַּיִם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמְכִּין מִצְעַד־יִגְבֵּר:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל
 בְּגָבוּרָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל
 בְּתַפְאֲרָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֹׁעֲשִׁית לִי כָל-צָרָכִי:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר חֲבִילֵי שָׁנָה
 מֵעֵינִי וּתְנוּמָה מֵעַפְעָפִי:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי שְׁתַּרְגִּילָנִי לְדַבֵּר
 מִצְוָה וְאֶל-תַּרְגִּילָנִי לְדַבֵּר עֲבָרָה וְעוֹן וְהַשְׁלֵט בִּי יֵצֵר
 טוֹב וְאֶל-תַּשְׁלֵט בִּי יֵצֵר רָע וְחֻזְקִי בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֵלְקִי
 בְּתוֹרָתְךָ וְאֶל-תְּבַיְאֵנִי לְיָדֵי חֹטָא וְלֹא-לְיָדֵי גִסְיוֹן וְלֹא-לְיָדֵי
 בְּזִיוֹן וְכוּף יֵצֵרִי לְהִשְׁתַּעֲבֹד לָךְ וְהִכְנַע עֲרֻפִּי לְשׁוּב אֵלֶיךָ
 וְחַדֵּשׁ כְּלִיּוֹתֵי לְשׁוֹן פְּקוּדֶיךָ וּמַלְאֵת לִבִּי וְאֶת-לִבִּב זִרְעֵי
 לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת-שִׁמְךָ וּלְעֲשׂוֹת הַטוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ
 וּמִקְרָבִי לְכָל-מַה-שְּׁאַהֲבָתְךָ וּרְחַקֵּנִי מִכָּל-מַה-שְּׁשֹׁנְאָתְךָ וּמִיָּס
 עָלַי וְעַל-זִרְעִי וְעַל-זֶרַע זִרְעֵי מִקְרָא שְׁכָתוֹב וּמַלְאֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 אֶת-לִבְּךָ וְאֶת-לִבִּב זִרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-

לְבַבְךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּךָ אָמַר
 יְהוָה. רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי בְּפִיךָ. לֹא-יָמוּשׁוּ
 מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעֶךָ וּמִפִּי זֶרַע זִרְעֶךָ אָמַר יְהוָה. מִנְעָתָהּ
 וְעַד-עוֹלָם. וְנוֹדַע בְּגוֹיִם זֶרַעֲם וְצִאצְאֵיהֶם בְּתוֹךְ הָעַמִּים.
 כָּל-רְאִיֵּיהֶם יִכְירוּם כִּי הֵם זֶרַע בְּרַךְ יְהוָה: לֹא יִיָּגְעוּ לָרִיק
 וְלֹא יִלְדוּ לְבִהְלָה. כִּי זֶרַע בְּרוּכִי יְהוָה הִמָּה וְצִאצְאֵיהֶם אַתֶּם:
 וְהִיא טָרֶם-יִקְרָאוּ וְאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֲשַׁמְעֵה:
 כִּי אֶצְקֶמֶם עַל-צִמָּא וְנִזְלִים עַל-יִבְשָׁה. אֶצְקֶה רוּחִי עַל-זִרְעֶךָ
 וּבִרְכָתִי עַל-צִאצְאֵיךָ: וְצִמְחוּ בֵּין חֲצִיר. כַּעֲרָבִים עַל-יִבְלִי-
 מִים: זֶה יֹאמַר לִיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם-יַעֲקֹב. וְזֶה יִכְתֹּב
 יְדוֹ לִיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה: וְהִי כַחֲזוֹל זִרְעֶךָ וְצִאצְאֵי
 מִעֶיךָ כַּמַּעֲתִיו. לֹא-יִכְרַת וְלֹא-יִשְׁמַד שְׁמוֹ מִלְּפָנַי: וְתִהְיֶה לִי
 לְמִשְׁגָּב וּמִבְטָח וּמִגְדָּל-עֹז וּבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי. וְלִהְצִיל
 נַפְשִׁי מִשַּׁחַת וּמִכָּל-צָרָה וּתְגַנֵּנִי (הַיּוֹם וּבְכָל-יּוֹם). לֶחֶן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל-רוּאֵי. וְגִמְלָנִי חֲסִדִּים טוֹבִים.
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. גּוֹמֵל חֲסִדִּים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי. שְׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם
 וּבְכָל-יּוֹם מִעַזֵּי פָנִים וּמִעֲזוֹת פָּנִים. וּמִיָּצָר הָרַע וּמֵאֲדָם
 רָע. וּמִחֶבֶר רָע. וּמִשָּׁכֵן רָע. וּמִלְּשׁוֹן הָרַע וּמִשָּׁטֶן הַמִּשְׁחִית.
 וּמִדִּין קָשָׁה וּמִבְּעַל דִּין קָשָׁה. בֵּין שֶׁהוּא בֶן-בְּרִית וּבֵין שֶׁאִינוּ
 בֶּן-בְּרִית וּמִדִּינָה שְׁלֵ-גִיהֲנֹם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
 וְצִוָּנוּ עַל-דְּבָרֵי תוֹרָה: (וְ)הֶעֱרַב גַּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 אֶת-דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ. וּבְפִפְיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה

אֶנְחֵנוּ וְצִאָצְאֵינוּ. (וְצִאָצְאֵי צִאָצְאֵינוּ) וְצִאָצְאֵי עִמָּךְ בֵּית
יִשְׂרָאֵל. כָּלֵנוּ יִרְאֵי שְׁמֶךְ. וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לְשִׁמְהָ. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ
מִכָּל-הָעַמִּים. וְנָתַן לָנוּ אֶת-תּוֹרָתוֹ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צֹו אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם. אֶת-קִרְבְּנִי לַחֲמִי לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחֹחַי תִּשְׁמְרוּ
לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ
לִיהוָה. כִּבְשִׁים בְּגִי-שָׁנָה תְּמִימִם שָׁנִים לְיוֹם עֹלָה תִּמִּיד:
אֶת-הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בִּבְקָר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין
הָעֵרְבִים: וְעִשִּׂירִית הָאִיפָה סֵלֶת לְמִנְחָה. בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כִּתִּית
רְבִיעֵת הֶהָיִן: עֹלֹת תִּמִּיד. הָעֹשִׂיָה בְּהָרִ סִינִי לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה
לִיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הֶהָיִן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד. בִּקְדֹשׁ הַסֶּךָ נִסְךְ
שֶׁכֶר לִיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֵרְבִים. כְּמִנְחַת
הַבָּקָר וּכְנִסְכּוֹ תַעֲשֶׂה. אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִיהוָה:

בשבת מוסיפים:

וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת. שְׁנֵי-כִבְשִׁים בְּגִי-שָׁנָה תְּמִימִם. וּשְׁנֵי עֶשְׂרִים
סֵלֶת מִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלֹת שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ.
עַל-עֹלֹת הַתִּמִּיד וְנִסְכָּה:

תורה

וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו
לֵאמֹר כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אָמֹר לָהֶם:

יְבָרְכֶךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ: יֵאָר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יִשָּׂא
 יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׁם לְךָ שָׁלוֹם: וַשְּׁמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל. וְאֲנִי אֲבָרְכֶם:
 וַיִּשְׁמְרֵתֶם אֶת־דְּבַר־יְהוָה הַזֶּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. לְמַעַן
 תִּשְׁכְּלֻוּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן:

נביאים

לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפֶּיךָ וְהָגִיתָ בוֹ יוֹמָם וּלְיָלָה
 לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַפְּתוּב בּוֹ. כִּי־אֲנִי תִצְלִיחַ
 אֶת־דְּרָכְךָ וְאֲנִי תִשְׁכְּלִי: הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֹזֵק וְאִמָּץ אֶל־תַּעֲרֹץ
 וְאֶל־תַּחַת. כִּי עֹמֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ:
 גִּזְלָנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

כתובים

אֲשֶׁר־יֵהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בְּעֶצֶת רְשָׁעִים. וּבִדְרֹךְ חַטָּאִים
 לֹא עָמַד וּבְמוֹשֵׁב לִצִּים לֹא יָשָׁב: כִּי אִם בְּתוֹרַת
 יְהוָה חָפְצוֹ. וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וּלְיָלָה: וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתּוֹלַד
 עַל־פְּלָגֵי מַיִם. אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעֵלְהוּ לֹא־יָבוּל. וְכָל
 אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ:

משנה

מֵאִמָּתִי קוֹרִין אֶת־שִׁמְעַ בְּעֶרְבִית. מִשְׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנְסִין
 לֶאֱכֹל בְּתְרוּמָתָן. עַד סוֹף הָאֲשִׁמּוּרַת הָרֵאשׁוֹנָה.
 דְּבַר־י רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים עַד חֲצוֹת. רַבֵּן גְּמְלִיאֵל
 אוֹמֵר עַד שִׁיעָלָה עֲמוּד הַשָּׁחַר:

תלמוד

תִּנָּא. הֵיכָא קָאִי דְּקִתְּנִי מֵאִמָּתִי. וְתוֹ. מֵאִי שָׁנָא דְּקִתְּנִי

בְּעֶרְבִית בְּרִישָׁא. לְתַנִּי דְּשַׁחְרִית בְּרִישָׁא. תִּנָּא אֶקְרָא קָאִי.
 דְּכִתִּיב וּבִשְׁכֶבֶךָ וּבְקוֹמְךָ. וְהָכִי קִתְּנִי. אִימָתִי זְמַן קָרִית שְׁמַע
 דְּשִׁכְיָבָה. מְשַׁעָה שְׁהִכְהִנִּים נִכְנָסִין לְאֶכּוּל בְּתֵרוּמָתָן. וְאִי
 בְּעִית אִימָא. יְלִיף מִבְּרִיתוֹ שֶׁל עוֹלָם. דְּכִתִּיב וַיְהִי־עֶרֶב
 וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד: אִי הָכִי. סִיפָא דְּקִתְּנִי בְּשַׁחַר מְבָרַךְ
 בְּרִישָׁא. לְתַנִּי בְּעֶרֶב מְבָרַךְ בְּרִישָׁא. תִּנָּא עֶרְבִית תִּנָּא בְּרִישָׁא.
 וְהָדָר תִּנָּא בְּשַׁחְרִית. וְאִדְקָאִי בְּשַׁחְרִית. מְפָרֵשׁ מִלִּי דְּשַׁחְרִית.
 וְהָדָר מְפָרֵשׁ מִלִּי דְּעֶרְבִית:

אִי זֶה הוּא מְקוֹמָן שֶׁל־זְבָּחִים. קִדְּשִׁי קִדְּשִׁים שְׁחִיטָתָן
 בְּצִפּוֹן. פֶּר וְשָׁעִיר שֶׁל־יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן
 בְּצִפּוֹן. וְקָבוּל דְּמָן בְּכָלִי שָׂרֵת בְּצִפּוֹן. וְדָמָן טָעוֹן הִזְיָה עַל־בֵּין
 הַבָּדִים. וְעַל־הַפְּרָכָת. וְעַל־מִזְבֵּחַ הַזֹּהֵב. מִתְּנָה אַחַת מִהֶן
 מְעַכְבֶּת. שִׁירֵי הַדָּם הִיָּה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעְרְבֵי שֶׁל־מִזְבֵּחַ
 הַחִיצוֹן. וְאִם־לֹא נָתַן. לֹא עֵכָב:

פָּרִים הַנִּשְׂרָפִין וְשָׁעִירִים הַנִּשְׂרָפִין שְׁחִיטָתָן בְּצִפּוֹן. וְקָבוּל
 דְּמָן בְּכָלִי שָׂרֵת בְּצִפּוֹן. וְדָמָן טָעוֹן הִזְיָה עַל־הַפְּרָכָת
 וְעַל־מִזְבֵּחַ הַזֹּהֵב. מִתְּנָה אַחַת מִהֶן מְעַכְבֶּת. שִׁירֵי הַדָּם הִיָּה
 שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעְרְבֵי שֶׁל־מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אִם־לֹא נָתַן. לֹא
 עֵכָב. אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן:

חֹטָאֵת הַצָּבוּר וְהַיָּחִיד. אֵלּוּ הֵן חֹטָאֵת הַצָּבוּר. שְׁעִירֵי רֹאשִׁי
 חֲדָשִׁים וְשֶׁל־מוֹעֲדוֹת. שְׁחִיטָתָן בְּצִפּוֹן. וְקָבוּל דְּמָן
 בְּכָלִי שָׂרֵת בְּצִפּוֹן. וְדָמָן טָעוֹן אַרְבַּע מִתְּנּוֹת עַל־אַרְבַּע קֶרְנוֹת.
 כִּיצַד. עָלָה בִּכְבֶּשֶׁת. וּפָנָה לְסוּבָב. בָּאֵלּוּ לְקָרֶן דְּרוּמִית
 מְזֻרְחִית. מְזֻרְחִית צְפוֹנִית. צְפוֹנִית מַעְרָבִית. מַעְרָבִית דְּרוּמִית.

שִׁירֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי. וְנֹאכְלִים לִפְנֵים
 מִן־הַקְּלָעִים. לְזִכְרֵי כְהֻנָּה. בְּכָל־מֵאֵכֶל לַיּוֹם וּלְלֵילָה. עַד־חֲצוֹת:
 הָעוֹלָה קָדַשׁ קָדָשִׁים. שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן. וְקָבֹל דָּמָהּ בְּכָל־י
 שָׁרֵת בַּצָּפוֹן. וְדָמָה טָעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע.
 וּטְעוֹנָה הַפֶּשֶׁט. וְנִתְּוַח. וְכָלִיל לָאִשִּׁים:

זְבַחֵי שְׁלָמִי צָבוּר וְאַשְׁמוֹת. אֱלוֹ הֵן אֲשָׁמוֹת. אֲשֶׁם גְּזֻלוֹת.
 אֲשֶׁם מַעֲלֻלוֹת. אֲשֶׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשֶׁם גְּזִיר. אֲשֶׁם
 מִצֹּרֶע. אֲשֶׁם תָּלוּי. שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן. וְקָבֹל דָּמָן בְּכָל־י שָׁרֵת
 בַּצָּפוֹן. וְדָמָן טָעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֹאכְלִים לִפְנֵים
 מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה. בְּכָל־מֵאֵכֶל. לַיּוֹם וּלְלֵילָה. עַד־חֲצוֹת:
 הַתּוֹדָה וְאִיל גְּזִיר קָדָשִׁים קָלִים. שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מְקוֹם
 בְּעֶזְרָה. וְדָמָן טָעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע.
 וְנֹאכְלִין בְּכָל־הָעִיר. לְכָל־אָדָם. בְּכָל־מֵאֵכֶל. לַיּוֹם וּלְלֵילָה. עַד
 חֲצוֹת. הַמּוֹרֶם מֵהֵן כִּיּוֹצֵא בָהֶן. אֲלֹא שֶׁהַמּוֹרֶם נֹאכֵל לַכֹּהֲנִים.
 לְנִשְׁיָהֶם לְבָנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

שְׁלָמִים קָדָשִׁים קָלִים. שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מְקוֹם בְּעֶזְרָה. וְדָמָן
 טָעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֹאכְלִים בְּכָל־
 הָעִיר. לְכָל־אָדָם. בְּכָל־מֵאֵכֶל. לְשְׁנֵי יָמִים וּלְלֵילָה אֶחָד. הַמּוֹרֶם
 מֵהֶם כִּיּוֹצֵא בָהֶם. אֲלֹא שֶׁהַמּוֹרֶם נֹאכֵל לַכֹּהֲנִים. לְנִשְׁיָהֶם
 וּלְבָנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קָלִים. שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מְקוֹם
 בְּעֶזְרָה. וְדָמָן טָעוֹן מִתְּנָה אַחַת. וּבִלְבָד שְׁתֵּי מִתְּנֵי כְּנֹגֵד
 הַיְסוֹד. שְׁנָה בְּאִכְלִיתָן. הַבְּכוֹר נֹאכֵל לַכֹּהֲנִים. וְהַמַּעֲשֵׂר
 לְכָל־אָדָם. וְנֹאכְלִין בְּכָל־הָעִיר. בְּכָל־מֵאֵכֶל. לְשְׁנֵי יָמִים וּלְלֵילָה

אֶחָד. הַפֶּסַח אֵינוֹ נֹאכֵל אֶלָּא בְּלִילָהּ. וְאֵינוֹ נֹאכֵל אֶלָּא
עַד-חֲצוֹת. וְאֵינוֹ נֹאכֵל אֶלָּא לְמָנוּיוֹ. וְאֵינוֹ נֹאכֵל אֶלָּא צָלִי:

ברייטא דרבי ישמעאל

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת.
מִקַּל-וְחָמֹר. ^[א] מִגְזֵרָה שְׁוֵה. ^[ב] מִבְּנִין אָב מִכְתּוּב אֶחָד.
מִבְּנִין אָב מִשְׁנֵי כְּתוּבִים. ^[ג] מִכָּלֵל וּפְרָט. ^[ד] מִפְּרָט וּכָלֵל.
^[ה] מִכָּלֵל וּפְרָט וּכָלֵל. אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט. ^[ו] מִכָּלֵל
שֶׁהוּא צָרִיד לְפָרֵט. וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיד לְכָלֵל. ^[ז] וְכָל-דָּבָר
שֶׁהִיא בְּכָלֵל וַיֵּצֵא מִן-הַכָּלֵל לְלַמֵּד. לֹא לְלַמֵּד עַל-עַצְמוֹ
בְּלִבָּד יֵצֵא. אֶלָּא לְלַמֵּד עַל-הַכָּלֵל כִּלּוֹ יֵצֵא. ^[ח] וְכָל-דָּבָר
שֶׁהִיא בְּכָלֵל. וַיֵּצֵא לְטַעוֹן טַעוֹן אַחֵר שֶׁהוּא כְּעֵנִינוּ. יֵצֵא
לְהַקֵּל וְלֹא לְהַחֲמִיר. ^[ט] וְכָל-דָּבָר שֶׁהִיא בְּכָלֵל וַיֵּצֵא לְטַעוֹן
טַעוֹן אַחֵר שֶׁלֹּא כְּעֵנִינוּ. יֵצֵא לְהַקֵּל וּלְהַחֲמִיר. ^[י] וְכָל-דָּבָר
שֶׁהִיא בְּכָלֵל וַיֵּצֵא לְדוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ. אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ
לְכָלֵל. עַד שֶׁיַּחֲזִירוּ הַכְּתוּב לְכָלֵל בְּפִרוּשׁ. ^[יא] דָּבָר הַלָּמֵד
מִעֵנִינוּ. וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוּפּוֹ. ^[יב] וְכֵן שְׁנֵי כְּתוּבִין הַמְּכַחֲשִׁין זֶה
אֶת-זֶה. עַד שֶׁיָּבֵא הַכְּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וַיַּכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

אֵלּוּ דְּבָרִים שָׂאִין לָהֶם שְׁעוֹר. הַפֶּאֶה וְהַבְּכוּרִים וְהָרֵאיוֹן
וְגִמְלוֹת חֲסָדִים וְתִלְמוּד תּוֹרָה. אֵלּוּ דְּבָרִים שָׂאִדָּם
אוֹכֵל פְּרוּתִיהֶן בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן מִיָּמָת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.
כַּבוֹד אָב וָאִם. וְגִמְלוֹת חֲסָדִים. וְהַבָּאת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם
לְחֵבְרוֹ. וְתִלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כָּלָם:

אָמַר רַבִּי זִירָא. בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הֵן הַחֲמִירוּ עַל-עַצְמָן. שֶׁאִפְלוּ
רואות טַפּת דָּם כְּחֶרֶדֶל. יוֹשְׁבוֹת עָלֶיהָ שְׁבַעַה נְקִיִּים:

תנא דבי אליהו כל-האומר הלכה ושונה בה מבטח לו
שהוא בן-העולם הבא שנאמר הליכות עולם לו.
אל-תקרי הליכות אלא הלכות:

מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר רבי אלעזר בן-עזריה.
הרי אני כבן-שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת
מצרים בלילות. עד שדרשה בן-זומה שנאמר למען תזכר
את-יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך הימים.
כל ימי חייך הלילות וחכמים אומרים ימי חייך העולם הזה.
כל ימי חייך להביא את-ימות המשיח:

אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא. תלמידי חכמים מרבים
שלוש בעולם. שנאמר וכל-בניך למודי יהוה ורב
שלוש בניך: אל-תקרי בניך אלא בניך. יהי-שלוש בחילך.
שלוה בארמנותיך:

ברוך אלהינו שבראנו לכבודו. והבדילנו מן-התועים. (ונתן
לנו תורתו תורת אמת. הוא יפתח לבנו לתורתו וישים
בלבנו לאהבה אותו. וליראה אותו. ולעשות רצונו בלבב
שלם). למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה. ונירש חקיקה.
ונזכה לתלמוד תורה ולמעשים טובים ולחיי העולם הבא:

יש אומרים כאן קדיש דרבנן:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דברא כרעותה. וימליך מלכותה
בחיכון וביומיון ובחיי דכל-בית-ישראל בעגלא ובזמן קריב.
ואמרו אמן:

יהא שמה רבא מברך. לעלם ולעלמי עלמיא.

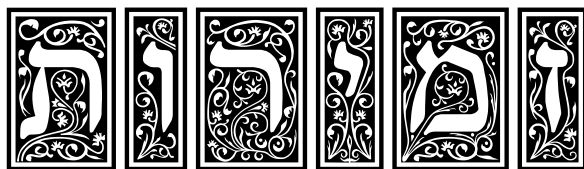
וַיְתַבְּרֶךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיְתַפָּאֵר וַיְתַרומם וַיְתַנַּשֵּׂא וַיְתַהַדֵּר וַיְתַעֲלֶה וַיְתַהַלֵּל
שְׁמָהּ דְּקַדְשָׁא בְּרִידָהּ הוּא:

לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא דְאַמִּירָן
בְּעֵלְמָא. וְאַמְרוּ אָמֵן:

עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־רַבָּנָן. וְעַל־תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל־כָּל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן
(דִּיתְבִּין) דְּעֶסְקִין בְּאוּרִיתָא (קַדְשִׁתָּא) דִּי בְּאַתְרָא הָדָן וְדִי בְּכָל־
אַתְרָא וְאַתְרָא. יְהֵא (לָנָא ו) לְהוֹן וּלְכוּן שְׁלָמָא וְחֻנָּא וְחֶסֶדָא וְרַחֲמִין (וְחַיִּי
אַרְיִכִי) וּמְזוּנֵי רוּחִין מִן־קֳדָם מְרֵה שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאַמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל.
וְאַמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

עומדים ונוהגים לומר פעמיים:

יְהוָה מִלֵּךְ. יְהוָה מִלֵּךְ. יְהוָה מִלֵּךְ. יְהוָה מִלֵּךְ. יְהוָה מִלֵּךְ. יְהוָה מִלֵּךְ.

יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם. יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעַשָּׂיו. בְּנִי־צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָּם: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהֵינוּ לְדָר וָדָר. הִלְלוּ־יָהּ: בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבָדּוֹ: וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם. וַיִּמְלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל הָאָרֶץ. אָמֵן וְאָמֵן:

בשבת, ביו"ט וביום הערבה אומרים את שני המזמורים הבאים. ובק"ק רומה אומרים בחול המועד, אך לא בשבת וביו"ט.

מְזִמּוֹר לְתוֹרָה.	הִרְיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ:
עֲבֹדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה.	בָּאוּ לִפְנֵי בְרִנָּה:
דַּעוּ כִּי־יְהוָה הוּא אֱלֹהֵינוּ.	הוּא־עֲשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ.
עֲמֹ וְצֹאן מְרֵעִיתוֹ:	בָּאוּ שִׁעְרֵיו בְּתוֹרָה.
חֲצִרְתּוֹ בְּתִהְלָה.	הוֹדוּ־לוֹ בְּרִכּוֹ שְׁמוֹ:
כִּי־טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ	וְעַד־דָּר וָדָר אָמוֹנָתוֹ:
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב.	כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים.	כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:
הוֹדוּ לְאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים.	כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:

מקורות ומקבילות

ומינחם. סח"ר סי' פז; סח"ת סי' מד; כ"י כ"ה, דף 3119 ודף 1130. **וכיום הערבה לומרים.** ראו סד"ע סי' י, ד"ה להושענא.

ע"כ מוסיפים בשבת, ביו"ט וביום הערבה.

הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילָתוֹ:
 שִׁיחוּ בְּכָל־נַפְלְאָתָיו:
 יִשְׁמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה:
 בִּקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד:
 מִפְתִּיּוֹ וּמִשְׁפָּטֵי־פִיהוּ:
 בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 דִּבֶּר צִוָּה לְאַלֹף דָּוִד:
 וּשְׁבוּעָתוֹ לִיצְחָק:
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
 חֶבֶל נָחֳלֹתְכֶם:
 כְּמַעֲט וְגָרִים בָּהֶ:
 וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר:
 וַיִּזְכֹּךְ עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 וּבִגְבִיאי אֶל־תָּרְעוּ:
 בִּשְׁנֵי מֵיִם־אֶל־יָם יִשְׁוּעָתוֹ:
 בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאָתָיו:
 וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים:
 וַיְהִי שָׁמַיִם עָשָׂה:
 עֹז וְחֲדָוָה בְּמִקְמוֹ:
 הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז:
 שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לִפְנֵיו:
 חִילוּ מִלִּפְנֵיו כָּל־הָאָרֶץ:
 יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ:
 יִרְעֶם הַיָּם וּמִלֹּאֵי־

הוֹדִי לַיהוָה קִרְאוּ בְּשֵׁמוֹ.
 שִׁירוּ לוֹ זִמְרוֹ־לוֹ.
 הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קֹדֶשׁוֹ.
 דַּרְשׁוּ יְהוָה וְעֹזוֹ.
 זְכְרוּ נִפְלְאָתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה.
 זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ.
 הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.
 זְכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ.
 אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם
 וַיַּעֲמִידָהּ לַיעֲקֹב לְחֵק.
 לֵאמֹר לְךָ אֶתֶּן אֶרֶץ כְּנָעַן.
 בְּהִיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר.
 וַיִּתְּהִלְכוּ מִגְּזֵי אֶל־גְּזֵי
 לֹא־הִגִּיחַ לְאִישׁ לְעֶשְׂקָם
 אֶל־תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחִי
 שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ.
 סִפְּרוּ בְּגוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ.
 כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד
 כִּי כָל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים.
 הוֹד וְהַדָּר לִפְנֵיו.
 הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים.
 הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שֵׁמוֹ.
 הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהִדְרַת־קֹדֶשׁ:
 אֶף־תִּכּוֹן תִּבֵּל בַּל־תִּמּוֹט:
 וַיֹּאמְרוּ בְּגוֹיִם יְהוָה מֶלֶךְ:

יַעֲלֶזְרָא הַשָּׁדָה וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ: אִזּוּ יִרְנְנוּ עַצֵּי הַיַּעַר.
 מִלִּפְנֵי יְהוָה כִּי־בָא לְשָׁפוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַיהוָה
 כִּי טוֹב כִּי לַעֲוֹלָם חֶסֶדָּו: וְאָמְרוּ הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנו.
 וּמִבְּצָנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם: לַהֲדוֹת לְשֵׁם קֹדֶשְׁךָ.
 לַהֲשַׁתֵּבַח בְּתֵהֱלָתְךָ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
 מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעָלָם: וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אִמֵּן
 וְהֵלֵל לַיהוָה:

לְמִנְצֵחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשְּׁמִים מְסֻפָּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
 יָדָיו מִגִּיד הַרְקִיעַ: יוֹם לַיּוֹם יִבְיַע אָמַר וְלַיְלָה לַלַּיְלָה
 יְחַוֶּה־דָּעַת: אֵין־אָמַר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם: בְּכָל־
 הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם וּבִקְצֵה תִּבֵּל מְלִיָּהֶם לְשֹׁמֵשׁ שֵׁם־אֱהֵל בָּהֶם:
 וְהוּא בִּחְתָּן יֵצֵא מִחֻפָּתוֹ יֹשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לְרוּץ אֶרֶח: מִקְצֵה
 הַשְּׁמִיָּם מוֹצֵאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קִצּוֹתָם: וְאֵין נִסְתָּר מִחֻפָּתוֹ:
 תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֲדוֹת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת
 פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָה יִשְׂרָיִם מְשֻׁמְחֵי־לֵב: מִצֻּת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת
 עֵינַיִם: יֵרָאֵת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מְשַׁפְּטֵי־יְהוָה אֱמֶת.
 צִדְקוֹ יַחֲדוֹ: הִנַּחמָדִים מוֹזֶהָב וּמִפּוֹ רַב וּמִתּוֹקִים מְדִבֵּשׁ וְנֹפֶת
 צוּפִים: גַּם־עֲבֹדְךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשִׁמְרָם עֵקֶב רַב: שְׂגִיאוֹת
 מִי־יָבִין מְנַסְתְּרוֹת נִקְנִי: גַּם מוֹדִים חֲשׂוֹךְ עֲבֹדְךָ אֵל־יִמְשְׁלוּ־בִי
 אִזּוּ אֵיתָם: וְנִקְיָתִי מִפֶּשַׁע רַב: יִהְיוּ לְרִצּוֹן אִמְרֵי־פִי: וְהִגִּיוֹן
 לִבִּי לִפְנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ביו"ט וביום הערבה אומרים מזמור זה:

יְהוָה מִלֶּךְ תִּגְלַל הָאָרֶץ יִשְׁמְחוּ אֵיִם רַבִּים: עֲנֵן וְעַרְפֶּל

מקורות ומקבילות

סי' מלך מלך סלך. סה"ת סי' מד, סדר התפילות.

סְבִיבֵיו. צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוּן כְּסֹאֹ: אֲשֶׁ לִפְנֵי תִלְךָ וּתְלַהֵט
 סְבִיב צִרְיוֹ: הָאִירוּ בְּרִקְיוֹ תִבֵּל. רֵאתָה וּתְחַל הָאָרֶץ: הָרִים
 כְּדוֹנָג נִמְסוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה. מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל-הָאָרֶץ: הִגִּידוּ
 הַשָּׁמַיִם צֶדֶקוֹ וְרָאוּ כָל-הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ: יִבְשׁוּ כָל-עַבְדֵי פֶסֶל
 הַמִּתְהַלְלִים בְּאִלִּילִים. הַשְׁתַּחֲוִי-לוֹ כָּל-אֱלֹהִים: שִׁמְעָה וּתְשַׁמְחוּ
 צִיּוֹן וּתְגַלְגֵּל בְּנוֹת יְהוּדָה. לְמַעַן מִשְׁפִּטֶּיךָ יְהוָה: כִּי-אֵתָה יְהוָה
 עֲלִיּוֹן עַל-כָּל-הָאָרֶץ. מֵאֵד נְעִלִית עַל-כָּל-אֱלֹהִים: אֲהַבִּי יְהוָה
 שְׁנֹאוֹ רָע. שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו. מִיַּד רָשָׁעִים יִצִּילֶם: אִוֵּר
 זֶרַע לַצַּדִּיק וְלִישְׁרֵי-לֵב שִׁמְחָה: שִׁמְחוּ צַדִּיקִים בִּיהוָה וְהוֹדוּ
 לְזִכֵּר קִדְשׁוֹ: ע"ב.

יְהוָה מֶלֶךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים. יֵשֶׁב כְּרוֹבִים תִּנּוּט הָאָרֶץ: יְהוָה
 בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרֵם הוּא עַל-כָּל-הָעַמִּים: יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל
 וְנוֹרָא קְדוֹשׁ הוּא: וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אֲהַב. אֵתָה כּוֹנֵנַת מִיִּשְׂרָאֵל.
 מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בִּיעַקְבוּ אֵתָה עָשִׂיתָ: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 וְהַשְׁתַּחֲוִי לַהֲדָם רִגְלָיו. קְדוֹשׁ הוּא: מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו
 וּשְׂמוּאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ. קִרְאִים אֶל-יְהוָה וְהוּא יַעֲנֶם: בְּעַמּוּד
 עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם. שִׁמְרוּ עֲדֹתָיו וְחַק נִתֵּן-לָמוֹ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 אֵתָה עֲנִיתָם. אֵל נִשְׂא הַיִּת לָהֶם וְנָקָם עַל-עֲלִילוֹתָם: רוֹמְמוּ
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוִי לַהֲרַק קִדְשׁוֹ. כִּי-קְדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:
 וְהוּא רַחוּם וְכַפֵּר עוֹן וְלֹא-יִשְׁחִית. וְהִרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפוֹ.
 וְלֹא-יִעִיר כָּל-חַמַּתּוֹ: זְכַר-רַחֲמֶיךָ יְהוָה וְחֲסִדֶּיךָ. כִּי
 מַעֲוֹלָם הִמָּה: אֵתָה יְהוָה לֹא-תִכְלֹא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי. חֲסִדֶּךָ
 וְאַמְתָּךְ תִּמְיֵד יִצְרוּנִי: תִּנּוּ עוֹז לְאֱלֹהִים. עַל-יִשְׂרָאֵל גְּאוּתוֹ
 וְעוֹז בְּשַׁחֲקִים: נוֹרָא אֱלֹהִים מִמֶּקֶד־שִׁיךָ. אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נִתָּן

עוֹ וְתַעֲצֹמוֹת לָעַם. בְּרוּךְ אֱלֹהִים: יְהוָה אֲדַגֵּנוּ. מִה־אֲדִיר
 שְׁמֶךָ בְּכָל־הָאָרֶץ: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׁגֵּב־לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
 סֵלָה: יְהוָה צְבָאוֹת. אֲשֶׁר־י אָדָם בִּטָּח בָּךְ: יְהוָה הַפִּיר
 עֲצֹת־גֹּיִם. הֵנִיא מַחֲשָׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד.
 מַחֲשָׁבוֹת לָבוֹ לְדָר וּדָר: קִנְיָה אֶל־יְהוָה. חֲזֹק וַיֹּאמֶץ לְבָבָהּ.
 וְקִנְיָה אֶל־יְהוָה: אֶל־נִקְמוֹת יְהוָה. אֵל נִקְמוֹת הוֹפִיעַ: הַנִּשְׁאָה
 שִׁפְטָהּ הָאָרֶץ. הָשִׁיב גָּמוֹל עַל־גֹּאֲוִים: עֲזָרְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁרָאֵל.
 עַל־דָּבָר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ. וְהִצִּילְנוּ וְכִפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
 וַיֵּרָם קָרוֹן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חַסִּידָיו. לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבוֹ.
 הִלְלוּ־יָהּ: מְגִד־לְעוֹ שֵׁם יְהוָה. בּוֹ־יִרְוֹץ צָדִיק וְנִשְׁגָּב: עֲשֵׂה־עֲמִי
 אוֹת לְטוֹבָה. וַיֵּרָאוּ שְׁנָאֵי וַיִּבְשׁוּ. כִּי־אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתָּנִי
 וְנִחַמְתָּנִי: וַיֵּרָא בַּצָּר לָהֶם. בְּשָׁמְעוֹ אֶת־רִנָּתָם: וַיִּזְכֹּר לָהֶם
 בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם בְּרַב חֲסָדוֹ: וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים. לְפָנָי כָּל־
 שׁוֹבֵיהֶם: הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגֹּיִם. לְהַדּוֹת
 לְשֵׁם קְדוֹשְׁךָ. לְהַשְׁתַּבַּח בְּתִהְלָתְךָ: אַתָּה תִּקּוֹם תִּרְחַם צִיּוֹן.
 כִּי־עַתָּה לְחֻנּוּךָ כִּי־בָא מוֹעֵד: וְחִפְּרָה הַלְּבָבָהּ וּבּוֹשָׁה הַחֲמָה.
 כִּי־מָלַךְ יְהוָה צְבָאוֹת בָּהֶר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם. וְנִגַּד וְקִנְיָו כְּבוֹד:
 וְאָמַר בְּיֹם הַהוּא. הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִנְיָנוּ לוֹ וַיּוֹשִׁיעֵנוּ. זֶה יְהוָה
 קִנְיָנוּ לוֹ נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ: בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אָמֵן
 וְאָמֵן: בְּרוּךְ אֲדֹנָי יְיֹסֵף יוֹסֵף. יַעֲמֹס־לָנוּ הָאֵל יִשׁוּעָתָנוּ סֵלָה:
 בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְאָמַר
 כָּל־הָעַם אָמֵן. הִלְלוּ־יָהּ:

בימי חול המועד החלים בחול פרט ליום הערבה, אומרים כאן קדיש יתום,

לעיל עמ' 36.

בשבת, ביו"ט וביום הערבה אומרים מזמור זה:

הִלְלוּ יְהוָה

הִלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה·	הִלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה:
שְׁעֵמָדִים בְּבֵית יְהוָה·	בְּחִצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ:
הִלְלוּ־יָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה·	וּמְרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים:
כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה·	יִשְׂרָאֵל לִסְגָּלָתוֹ:
כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה	וְאֲדַנִּינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים:
כָּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה·	בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ·
בְּיָמִים וּכְל־תְּהִמּוֹת:	מִעֲלֵה נְשָׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ·
בְּרָקִים לְמִטֶּר עָשָׂה·	מוֹצֵא־רֹוח מֵאוֹצְרוֹתָיו:
שֹׁהֶכֶה בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם·	מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה:
שָׁלַח אוֹתָת וּמִפְתִּים	בְּתוֹכְכִי מִצְרַיִם·
בְּפִרְעֹה וּבְכָל־עַבְדָּיו:	שֹׁהֶכֶה גּוֹיִם רַבִּים
וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים:	לְסִיחָוּן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
וְלָעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן	וְלִכְל מַמְלָכוֹת כְּנָעַן:
וְנָתַן אֶרֶצָם נַחֲלָה·	נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:
יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם·	יְהוָה זְכָרְךָ לְדֹר־וָדָר:
כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ	וְעַל־עַבְדָּיו יִתְנַחֵם:
עַצְבֵי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב·	מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם:
פֶּה־לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ·	עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:
אָזְנִים לָהֶם וְלֹא יֵאָזְנוּ·	אָף אֵין־יִשְׁרוּחַ בְּפִיהֶם:
כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשִׂיהֶם·	כָּל אֲשֶׁר־בָּטַח בָּהֶם:
בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה·	בֵּית אֱהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה:
בֵּית הַלְוִי בָרְכוּ אֶת־יְהוָה·	יִרְאֵי יְהוָה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה:

בְּרוּךְ יְהוָה מְצִיּוֹן.
שֹׁכֵן יְרוּשָׁלַם.
הַלְלוּ־יָהּ:

עומדים ואומרים:

בְּרוּךְ שְׁאֵמַר יְהוָה הָעוֹלָם. בְּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה. בְּרוּךְ גּוֹזֵר
וּמְקַיֵּם. בְּרוּךְ אֵל חַי לְעַד וְקִיָּם לְנֶעְחַח. בְּרוּךְ עוֹשֶׂה
בְּרָאשִׁית. בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל־הָאָרֶץ. בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל־הַבְּרִיּוֹת.
בְּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירְאָיו. בְּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל. בְּרוּךְ
הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הָאֵל
הַמֶּלֶךְ הַמְּהַלֵּל. הַמְּשַׁבַּח וְהַמְּפָאֵר בְּפִי עַמּוֹ וּבִלְשׁוֹן כָּל־חֲסִידָיו
וְעַבְדָּיו. וּבִשְׂרֵי דָוִד עַבְדְּךָ נְהַלֵּלְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׁבַּחְךָ
וְנִרְמָמְךָ וְנִגְדִלְךָ וְנִמְלִיכְךָ. וְנִזְכִּיר אֶת־שִׁמְךָ מְלָכֵנוּ אֱלֹהֵינוּ
יְחִיד חַי הָעוֹלָמִים. מֶלֶךְ מְשַׁבַּח וּמְפָאֵר עַד־יְעַד שִׁמְךָ הַגָּדוֹל.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ מְהַלֵּל בִּתְשַׁבְּחוֹת (נ"א: בִּתְשַׁבְּחוֹת):
ע"כ עומדים.

בחול המועד פרט ליום הערבה, אין אומרים מזמור זה:

רק בשבת אומרים: **מזמור שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת:**

טוֹב לַיהוָה לִיהוָה וּלְזִמְרָה לְשִׁמְךָ עֲלִינוּ: לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסִדְךָ
אֱמוּנָתְךָ בְּלִילוֹת: עֲלִי־עֲשׂוֹר וְעֲלִי־גִבֹּל. עָלִי הַגִּינוֹן
בְּכִנּוֹר: כִּי שִׁמְחַתֵּנִי יְהוָה בְּפִעֲלֶךָ. בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֶּן: מִהַגְדִּלִּי
מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה. מְאֹד עֲמָקוֹ מִחֲשַׁבְּתֶיךָ: אִישׁ־בָּעַר לֹא יֵדַע

מקורות ומקבילות

פרט ליום הערבה. ע"פ סדר ערויט, סו' י, ד"ה להושענא רבה. **רק בשבת אומרים.** סדו' רס"ג עמ' קב; אור"ח ח"א, דין מאה
צרכות, חות כו; סה"ת סו' מד; מנהג מרשליאח, תפילה לימות החול, עמ' 98; חיבור ההשבעה למחירי, משיב נפש, מאמר ב פר' יב;
חדושי הרא"ה עמ"ס צרכות, פר' ה, ד"ה פ"י וסדר תפלה; כ"י כ"ה, דף 3119 ודף 130א. **טוב להודות לה.** חס' 33, צ"ע; סה"ת
סו' מד; כ"י כ"ה, דף 3119 ודף 130א.

וְכִסִּיל לֹא־יִבִּין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כָּמוֹ עֹשֵׁב וַיִּצְיֹצוּ
 כָּל־פְּעָלֵי אוֹן. לְהַשְׁמִד עַד־יָעַד: וְאַתָּה מְרוֹם לְעֵלָם יְהוָה:
 כִּי הִנֵּה אֵיבֶיךָ יְהוָה. כִּי־הִנֵּה אֵיבֶיךָ יֹאבְדוּ. יִתְפָּרְדּוּ כָל־פְּעָלֵי
 אוֹן: וְתָרַם כְּרָאִים קִרְנֵי בִלְתִּי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: וְתִבְט עֵינִי בְּשׂוֹרֵי.
 בְּקָמִים עָלֵי מְרָעִים. תִּשְׁמַעְנָה אָזְנִי: צְדִיק כְּתִמָּר יִפְרַח. כְּאָרֶז
 בְּלִבָּנוֹן יִשְׁגָּה: שְׁתּוּלִים בְּבֵית יְהוָה. בְּחִצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ:
 עוֹד יְנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יֵשֶׁר יְהוָה.
 צוּרִי וְלֹא־עוֹלָתָה בּוֹ:

ע"כ אין אומרים בחול המועד.

יְהוָה מֶלֶךְ גָּאוֹת לָבֵשׁ. לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הַתְּאֹזֵר. אֶף־תִּכּוֹן תִּבְל
 בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כְּסֶאֶד מְאֹז. מַעֲזֵלִם אֶתָּה: נִשְׂאוּ נְהָרוֹתוֹ
 יְהוָה. נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכִים: מִקְלּוֹתוֹ מִים
 רַבִּים אֲדִירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם. אֲדִיר בְּמְרוֹם יְהוָה: עֲדֹתֶיךָ נֶאֱמְנוּ
 מְאֹד. לְבֵיתְךָ גְּאוֹה־קֹדֶשׁ. יְהוָה לְאַרְךָ יָמִים:

אַרְךָ יָמִים אֲשֶׁר־יִעָהוּ וְאַרְאֶהוּ בִּישׁוּעָתִי:

יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם. יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְהוָה
 מְבָרָךְ. מְעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמְּזֶרֶח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבֹאוֹ.
 מְהִלָּל שֵׁם יְהוָה: רֶם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְהוָה. עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:
 יְהוָה שֶׁמֶךְ לְעוֹלָם. יְהוָה זִכְרֶךָ לְדֹר־דֹּר: יְהוָה בְּשָׁמַיִם הַכִּין
 כְּסֵאוֹ וּמִלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה: יִשְׁמַחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ
 וַיֹּאמְרוּ בְּגוֹיִם יְהוָה מֶלֶךְ: יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה יִמְלֹךְ
 לְעֵלָם וָעַד: יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעַד. אֲבָדוּ גּוֹיִם מֵאֶרֶץ: יְהוָה
 הִפְרִיר עֲצַת־גּוֹיִם. הִנֵּי־אֵל מַחְשָׁבוֹת עַמִּים: עָצוּ עֵצָה וְתִפְרֹ.
 דִּבְרוּ דָּבָר וְלֹא יִקּוּם כִּי עָמְנוּ אֵל: רַבּוֹת מַחְשָׁבוֹת בְּלִב־אִישׁ

וַעֲצַת יְהוָה הִיא תְּקוּם: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד. מַחֲשָׁבוֹת
 לָבוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי. הוּא אֲצִיָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר
 יְהוָה בְּצִיּוֹן. אֹזֶה לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה. יִשְׂרָאֵל
 לְסִגְלָתוֹ: כִּי־בָּו יִשְׁמַח לְבָנָו. כִּי בִשְׁם קֹדְשׁוֹ בִּטְחָנוּ: כִּי־לֹא־יִטָּשׁ
 יְהוָה עַמּוֹ וְנִחַלְתּוֹ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם וְכַפֵּר עוֹן וְלֹא־
 יִשְׁחִית. וְהִרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ. וְלֹא־יִזְעִיר כָּל־חַמְתּוֹ: (יְהוָה
 הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם־קִרְאָנוּ) אֲשֶׁר־י תַמְיִמֵי־דֶרֶךְ.
 הַהֲלָכִים בְּתוֹרַת יְהוָה:

אֲשֶׁר־י יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ. עוֹד יְהִלְלוּךָ סֵלָה: אֲשֶׁר־י הָעַם שָׁכְנָה
 לוֹ. אֲשֶׁר־י הָעַם שִׁיְהוּהוּ אֱלֹהֵיו:

תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמַמְךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וּבִרְכָּה שְׁמֹךְ לְעוֹלָם
 וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָ וְאֶהְלֶלְךָ שְׁמֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
 גָּדוֹל יְהוָה וּמִהֲלָל מְאֹד וְלִגְדָּלְתּוֹ אֵין חֶקֶר: דָּוִד לְדָוִד יִשְׁבַּח
 מַעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרָתֶיךָ יִגִּידוּ: הֵדֵר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וּדְבָרִי נִפְלְאוֹתֶיךָ
 אֲשִׁיחָה: וַעֲנוּ נִזְרָאוֹתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדָלְתָּךְ אֲסַפְּרָנָה: זָכַר
 רַב־טוֹבְךָ יִבְעִי וְצִדְקָתְךָ יִרְגֵנוּ: חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה. אֲרָךְ אֲפִים
 וּגְדָל־חֶסֶד: טוֹב־יְהוָה לְכָל־יֹרְחָמִיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה
 כָּל־מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתְךָ
 יִדְבְּרוּ: לְהוֹדִיעוּ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכְבוֹד הֵדֵר מַלְכוּתוֹ:
 מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמַמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דָּוִר וָדֹר: סוֹמֵךְ
 יְהוָה לְכָל־הַנִּפְלָאִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֲנִי־כָל אֱלֹהֵיךָ יִשְׁבְּרוּ
 וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת־יָדְךָ וּמַשְׁבִּיעַ
 לְכָל־חַי רִצּוֹן: צָדִיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחֹסֶד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
 קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו. לְכָל־אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בְּאַמֶּת: רִצּוֹן

יִרְאוּ יַעֲשֶׂה וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וַיִּשְׁיַעֲם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־
כָּל־אֲהָבָיו. וְאֶת כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תַּהֲלֵת יְהוָה יִדְבָּר פִּי־
וַיִּבְרַךְ כָּל־בָּשָׂר שֶׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וַאֲנַחְנוּ נִבְרַךְ יְיָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם. הִלְלוּ־יְיָ:

הִלְלוּ־יְיָ הַלֵּלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה: אֲהַלֵּלָהּ יְהוָה בְּחַיִּי. אֲזַמְּרָה
לֵאלֹהֵי בְעוֹדִי: אֶל־תִּבְטְחוּ בִּגְדֵיבַיִם. בְּכֶן־אֲדָסוּ
שְׂאִין לוֹ תִּשְׁוֹעָה: תִּצָּא רוּחוֹ יֹשֵׁב לְאֲדָמְתוֹ. בַּיּוֹם הַהוּא אֲבִדּוּ
עֲשִׂתְנִתּוֹ: אֲשֶׁר־י שָׂאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ. שִׁבְרוּ עַל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:
עֲשֶׂהוּ שְׁמִים וְאָרֶץ. אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם. הַשֶּׁמֶר אֲמַת
לְעוֹלָם: עֲשֶׂה מִשְׁפָּטוֹ לְעֹשׂוֹקִים. נָתַן לֶחֶם לְרַעְבִּים. יְהוָה
מִתִּיר אֲסוּרִים: יְהוָה פָּקַח עֵינָיו. יְהוָה זָקַף כְּפוּפִים. יְהוָה
אֲהָב צְדִיקִים: יְהוָה שָׁמַר אֶת־גֵּרִים. יְתוֹם וְאַלְמָנָה יַעֲזֹדֵד.
וְדַרְךְ רַשָּׁעִים יַעֲזוּת: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדָר
וְדָר. הִלְלוּ־יְיָ:

הִלְלוּ יְיָ כִּי־טוֹב זִמְרָה אֱלֹהֵינוּ. כִּי־נַעֲשִׂים נֶאֱוָה תַּהֲלָה: בּוֹנֵה
יְרוּשָׁלַם יְהוָה. נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס: הִרְפָּא לְשִׁבּוּרֵי
לֵב וּמַחֲבֵשׁ לְעֶצְבוֹתָם: מוֹנֵה מִסְפָּר לְכוֹכְבִּים. לְכֹלֶם שְׁמוֹת
יִקְרָא: גִּדּוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ. לְתַבּוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד
עֲנוּם יְהוָה. מִשְׁפִּיל רַשָּׁעִים עַד־אָרֶץ: עֵנּוּ לִי־יְהוָה בְּתוֹדָה.
זִמְרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכָנּוֹר: הַמְכֶסֶה שָׁמַיִם בְּעָבִים. הַמְכִּין לָאָרֶץ
מָטָר. הַמַּצְמִיחַ הָרִים חֲצִיר: נוֹתֵן לְבִהמָה לַחֲמָה. לְבָנִי עֹלֵב
אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בְּגִבּוֹרַת הַסּוֹס יִחַפֵּץ. לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ
יִרְצֶה: רוּצֶה יְהוָה אֶת־יִרְאָיו. אֶת־הַמִּיחָלִים לְחֶסֶדוֹ: שֹׁבֵחֵי
יְרוּשָׁלַם אֶת־יְהוָה. הַלֵּלִי אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן: כִּי־חֹזֵק בְּרִיתִי שְׁעָרֵינוּ.

בֶּרֶךְ בְּנִיךָ בְּקִרְבְּךָ: הַשֶּׁם־גְּבוּלֶךָ שָׁלוֹם. חֲלָב חֲטִים יִשְׁבִּיעֶךָ:
הַשֵּׁלַח אֲמַרְתוּ אֶרֶץ. עַד־מִהְרֵה יִרוּץ דְּבָרוֹ: הִנֵּתָן שֶׁלֶג בַּצֶּמֶר.
כָּפוֹר כָּאֶפֶר יִפּוֹר: מִשְׁלִיךְ קִרְחוֹ כְּפֶתִים. לִפְנֵי קָרְתוֹ מִי
יַעֲמֹד: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּמָּסֶם. יֵשֶׁב רוּחוֹ יִזְלוּ־מִים: מִגִּיד דְּבָרוֹ
לִיעֲקֹב. חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עֲשָׂה כֵּן לְכָל־גּוֹי.
וּמִשְׁפָּטִים בְּלִידָעוֹם. הִלְלוּ־יָהּ:

הִלְלוּ יָהּ הִלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם. הִלְלוּהוּ בַּמְרוֹמִים:
הִלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו. הִלְלוּהוּ כָל־צִבְאוֹ: הִלְלוּהוּ
שֶׁמֶשׁ וַיְרַח. הִלְלוּהוּ כָל־כּוֹכְבֵי אוֹר: הִלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם
וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מַעַל הַשָּׁמַיִם: יִהְלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה. כִּי הוּא צוּה
וְנִבְרָאוֹ: וַיַּעֲמִידֵם לַעֲד לְעוֹלָם. חֲקִנְתָּן וְלֹא יַעֲבוֹר: הִלְלוּ
אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ. תִּגְיָנִים וְכָל־תְּהוֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג
וְקִיטוֹר. רוּחַ סֶעָרָה עֲשֶׂה דְבָרוֹ: הַהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת. עֵץ פְּרִי
וְכָל־אֲרָזִים: הַחִיָּה וְכָל־בְּהֵמָה. רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מְלָכֵי־אָרֶץ
וְכָל־לְאֻמִּים. שָׂרִים וְכָל־שֹׁפֵטֵי אֶרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת.
זְקֵנִים עַם־נְעָרִים: יִהְלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה. כִּי־נִשְׁגַּב שָׁמוֹ לְבָדּוֹ.
הוֹדוּ עַל־אֶרֶץ וּשְׁמַיִם: וַיֵּרֶם קָרוֹן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו.
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבּוֹ. הִלְלוּ־יָהּ:

הִלְלוּ יָהּ שִׁירוּ לִיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ. תְּהִלָּתוֹ בְּקֹהֶל חֲסִידִים:
יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֲשָׂיו. בְּגִי'צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָּם:
יִהְלְלוּ שָׁמוֹ בְּמַחּוֹל. בְּתֹף וְכִנּוֹר יִזְמְרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְהוָה
בְּעַמּוֹ. יִפְאֵר עֲנֻוִים בִּישׁוּעָה: יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד. יִרְנְנוּ
עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בְּגִירוֹנָם וְחָרַב פִּיפִּיּוֹת בִּידָם:
לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בַּגּוֹיִם. תּוֹכַחוֹת בְּלֻאֲמִים: לְאַסֹּר מְלָכֵיהֶם בְּזֻקִים

וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בְרוֹזָל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כְּתוּב. הָדָר
הוא לְכָל-חֲסִידָיו. הַלְלוּ-יָהּ:

הַלְלוּ יְיָ הַלְלוּ-אֵל בְּקֹדֶשׁוֹ. הַלְלוּהוּ בְּרִקִּיעַ עֶזְו: הַלְלוּהוּ
בַּגְּבוּרָתוֹ. הַלְלוּהוּ בְּרֹב גְּדָלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַת
שׁוֹפָר. הַלְלוּהוּ בְּנִבְלָה וּכְנֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֶנָּף וּמַחֲוֹל. הַלְלוּהוּ
בְּמִנִּים וְעֶגְבִּי: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שֹׁמֶעַ. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:
כָּל הַנְּשָׁמָה תְהַלֵּל יְיָ. הַלְלוּ-יָהּ: כָּל הַנְּשָׁמָה תְהַלֵּל יְיָ. הַלְלוּ-יָהּ:

בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אָמֵן וְאָמֵן: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם.
אָמֵן וְאָמֵן:

עומדים (עד סוף שירת הים) ואומרים:

אֶת-יְהוָה לְעֵינֵי כָל-הַקָּהָל. וַיֹּאמֶר דָּוִד. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד-עוֹלָם: לְךָ יְהוָה הַגְּדֹלָה
וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד כִּי-כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְצֵי-
לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכָל לְרָאשׁ: וְהָעֶשֶׂר וְהַכְּבוֹד
מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשִׁיל בְּכָל וּבִידֶךָ כַּח וּגְבוּרָה. וּבִידֶךָ לְגִדֹל
וּלְחֹזֶק לְכָל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְךָ וּמְהֻלָּלִים לְשֵׁם
תְּפָאֶרְתֶּךָ: וַיְבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמָם עַל-כָּל-בְּרָכָה וְתַהֲלָה:
אֶתָּה-הוּא יְהוָה לְבִדְךָ. אַתָּה עֹשֶׂית אֶת-הַשָּׁמַיִם שְׁמִי הַשָּׁמַיִם

וְכָל־צָבָאָם. הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ. הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם
וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת־כָּלָם. וְצָבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּיבֹשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. וְהַיָּם לָהֶם חֲמָה
מִימִינָם וּמִשְׁמָאלָם: וַיִּשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל
מִיַּד מִצְרַיִם וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שִׁפְתַּי הַיָּם: וַיֵּרָא
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיֵּירָאוּ
הָעָם אֶת־יְהוָה. וַיֹּאמִינוּ בִּיהוָה וּבִמֹּשֶׁה עַבְדּוֹ:

אֹז יִשִּׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר. אֲשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאָה גָאָה. סוֹס
וְרָכְבוֹ רָמָה בַּיָּם: עֲזִי וְזִמְרַתִּי יְהוָה וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה. יְהוָה אֱלֹהֵי וְאַנְוֹדֹהוּ. אֱלֹהֵי
אָבִי וְאֶרְמָמְנוֹדֹהוּ: יְהוָה אִישׁ מֶלֶחֶמָה. יְהוָה
שְׁמוֹ: מֶרְכָּבַת פָּרָעָה וַחֲלֹו יְרֵה בַּיָּם. וּמִבְּחַר
שְׁלֹשִׁי טָבְעוּ בַּיָּם־סוֹף: תְּהַמֵּת יִכְסִּימוּ. יִרְדּוּ בַּמַּצּוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֹן: יְמִינֶךָ יְהוָה נֶאֱדָרִי בַּכַּח־. יְמִינֶךָ
יְהוָה תִּרְעֵץ אוֹיֵב: וּבְרָב גְּאוּנֶךָ תִּהְרַס
קַמִּיד־. תִּשְׁלַח חֲרָנֶךָ וְאֶכְלָמוּ פִּקְשׁ: וּבְרוּחַ
אֲפִיד־נֶעֱרָמוּ מַיִם נִצְבּוּ כְּמוֹ־נָדֹה
נְזִלִים. קַפְאוּ תְּהוֹמֹת בְּלָב־יָם: אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֵּף אֲשִׁיג אֶחְלַק שָׁלָל. תִּמְלֶאמוּ
נַפְשִׁי אֲרִיק חֲרָבִי תוֹרִישְׁמוּ יָדַי: נִשְׁפָּת
בְּרוּחֶךָ כִּסְמוּ יָם. צָלְלוּ כְּעוֹפֹרֶת בְּמַיִם
אֲדִירִים: מִי־כִמְכֹּה בְּאֵלֵם יְהוָה מִי
כְּמֶכָה נֶאֱדָר בִּקְדָשׁ. נוֹרָא תִהְלֵת עֲשׂוּהָ

פלא: נְשִׁיתָ יְמִינְךָ תְּבַלְעֵמוֹ אֶרֶץ: נְחִית
 בְּחֶסֶדְךָ עִסְיוּ גְּאֻלָּתְךָ: גִּהְלֹת בְּעֻזְךָ אֶל־גִּוֵּה
 קִרְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יְרֹ—גִּזְוֹן: חִיל
 אֲחִיו יִשְׁבִּי פִלְשֶׁת: אִזְ נְבִיחֵהוּ אֱלֹהֵי
 אֲדֹם: אֵילִי מוֹאֵב יֶאֱחֹזְמוּ רַעַד: נִמְגֹו
 כָּל— יִשְׁבִּי כְנָעַן: תִּפְּל עֲלֵיהֶם אִמְתָּה
 וּפָחַד: בְּגִדְלִי זְרוּעֶךָ יִדְמוּ כְּאֶבֶן: עַד
 יַעֲבֹר— עִמָּךְ יְהוָה: עַד־יַעֲבֹר עִסְיוּ
 קִנִּית: תְּבֹאֲמוּ וְתִשְׁלַעְמוּ בְּהֶר נַחֲלֹתְךָ מְכוֹן
 לִשְׁבֶּתְךָ פִּעֲלֹת יְהוָה: מִקֶּן־שׁ אֲדֹנִי כֹנְנִי
 יִדִּיךָ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
 יְהוָה מִלֶּךְ: יְהוָה מִלֶּךְ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

כִּי לִיהוָה הַמְּלוּכָה וּמִשָּׁל בְּגוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהֶר צִיּוֹן
 לִשְׁפֹּט אֶת־הָהָר עֲשׂוּ וְהִיתָה לִיהוָה הַמְּלוּכָה: וְהִיא יְהוָה
 לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ: בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

כָּל־בְּרוּאֵי מַעְלָה וּמַטָּה.

יַעֲדִידֹן יִגִּידֹן כָּלֶם כְּאַחֵד: יְהוָה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת שְׁבִילְךָ: וְכָל־מִבִּין יְסוּדִם יְסַפְּרוּ
 אֶת־גִּדְּלֶךָ: וּמֵהֶם יִכִּירוּ כִּי הַכֹּל שִׁלְךָ: וְאַתָּה הָאֵל (הַמֶּלֶךְ)
 הַמִּיָּחָד: יַעֲדִידֹן יִגִּידֹן כָּלֶם כְּאַחֵד: יְהוָה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

לְבָבוֹת בְּחֻשְׁבָּם עוֹלָם בְּנוֹי: יִמְצְאוּ כָל־יֵשׁ בְּלִתְךָ שְׁנוֹי.
 בְּמִסְפָּר בְּמִשְׁקַל הַכֹּל מְנוֹי: כָּלֶם נִתְּנוּ מִרְעָה אֶחָד.
 יַעֲדִידֹן יִגִּידֹן כָּלֶם כְּאַחֵד: יְהוָה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

מֵרֹאשׁ וְעַד־סוֹף יִשְׁלַךְ סִמֶּן. מִזֶּרֶחַ וּמִמַּעַרְבַּ צִפּוֹן וְתִימָן.
שִׁחַק וְתִבְלָל לָךְ עַד נֶאֱמָן. מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד.

יעידון יגידון כלם באחד. יהנה אחד ושמו אחד:

הַכֹּל מִמֶּךָ נִזְבַּד וְזָבַד. אַתָּה תַעֲמֹד וְהֵם יֵאָבְדוּ אָבוֹד.
לֵכֵן כָּל־יִצּוֹר לָךְ יִתֵּן כְּבוֹד. כִּי מֵרֹאשׁ וְעַד־סוֹף הָלֹא אֶב
אֶחָד.
יעידון יגידון כלם באחד. יהנה אחד ושמו אחד:

וּבִתְוֹרֶתְךָ כְּתוּב לֵאמֹר. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יְהוָה אֶחָד:

יְהִי־חֶסֶדְךָ יְהוָה עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ: מַלְכוּתְךָ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים. וּמִמְשַׁלְתְּךָ מַלְכֵנוּ
בְּכָל־דּוֹר וָדֹר. שְׁאֵתָה הוּא אֲדִיר בְּקִדְשָׁהּ וְלָךְ נָאָה הַמְלוּכָה.
הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ:

בשבת, ביו"ט וביום הערבה אומרים מזמור זה:

לְדָוִד. בְּשָׁנוֹתַי אֶת־טַעַמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ. וַיִּגְרָשֶׁהוּ וַיִּלָּךְ:
אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת. תָּמִיד תִּתְהַלֵּלְתוּ בְּפִי:
בִּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי. יִשְׁמְעוּ עֲנִיִּים וַיִּשְׁמַחוּ: גִּדְּלוּ לִיהוָה אֹתִי
וְנִרְמָמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו: דִּרְשָׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעֲנֵנִי. וּמִכָּל־מְגֻרֹתַי
הִצִּילָנִי: הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנִהְרֹוּ. וּפָנִיָּהֶם אֶל־יַחֲפָרוּ: זֶה עָנִי קִרָּא
וַיְהוָה שָׁמַע. וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעֵנו: חָנָה מִלֹּאֲדִי־יְהוָה סָבִיב
לִירְאָיו וַיַּחֲלִצֵם: טַעַמוֹ וַרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה. אֲשֶׁר־יִהְיֶה
יַחֲסֶה־בּוֹ: יִרְאוּ אֶת־יְהוָה קְדָשָׁיו. כִּי־אֵין מַחֲסוֹר לִירְאָיו:
בְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעִבוּ. וְדִרְשִׁי יְהוָה לֹא־יַחֲסְרוּ כָל־טוֹב: לָכוּ
בָּנִים שִׁמְעוּ־לִי. יִרְאֵת יְהוָה אֱלֹמֶדְכֶם: מִי־הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים.
אֲהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב: נִצֵּר לְשׁוֹנֶה מִרַּע וּשְׁפָתֶיךָ מִדִּבֵּר

מִרְמָה: סוֹר מֵרַע וְעִשָּׂה טוֹב. בִּקְשׁ שָׁלוֹם וְרַדְפָּהוּ: עֵינֵי
 יְהוָה אֶל-צַדִּיקִים וְאֶזְנוֹ אֶל-שׁוֹעֲתִים: פְּנֵי יְהוָה בְּעֵשִׂי רַע.
 לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זָכָרָם: אֲצַקוּ וַיְהִי שִׁמְעוֹ. וּמִכָּל-צָרוֹתָם
 הִצִּילָם: קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבָּרֵי-לֵב וְאֶת-דֹּכְאֵי-רוּחַ יוֹשִׁיעַ: רַבּוֹת
 רַעוֹת צַדִּיק וּמִכָּלֵם יִצְלִלְנוּ יְהוָה: שִׁמְרָ כָּל-עֲצָמוֹתָיו. אַחַת
 מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה: תָּמוּתָת רָשָׁע רָעָה וְשִׁנְאֵי צַדִּיק יִאֲשָׁמוּ:
 פָּדָה יְהוָה נַפְשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יִאֲשָׁמוּ כָּל-הַחֲסִים בּוֹ:

בשבת חוה"מ ממשיכים בעמ' 78, ביום הערבה ממשיכים בעמ' 337 (לאומרים 'צמאה נפשי') או עמ' 338.

שִׁירוֹ לְאֵל הוֹדוֹ לְשִׁמּוֹ. הִנֵּקְדָשׁ בְּקִדְשָׁהּ רַבָּה.
בָּרְכוּ לְשִׁמּוֹ מִמְּקוֹמוֹ. כִּי הוּא אֵל דָּגוּל מִרַבָּבָה:

תִּכְנֶן שָׁמַיִם בְּזֶרֶת. אֵל בָּס לְעַד הִכֵּן כְּסֹאוֹ.
הִרְבִּין אוֹתָם אֹז בְּחֶרֶת. כָּפָס עַל-הָהָר עֵת בּוֹאוֹ.
וּכְבוֹדוֹ צָץ עַל-כַּפְּרֶת. בֵּין-הַסּוֹכְכִים שֶׁת מוֹרָאוֹ.
נוֹעַד שֵׁם לְיִשְׂרָאֵל עִמּוֹ. וּנְבִיאָו בֶן-עֶמְרָם נָבֵא.
צֹמֵס מִצֹּת יַעֲשֹׂו לְשִׁמּוֹ. בָּס יִשְׁבִּיעֵם שְׁפַע טוֹבָה:

שִׁירוֹ לְאֵל הוֹדוֹ לְשִׁמּוֹ. הִנֵּקְדָשׁ בְּקִדְשָׁהּ רַבָּה.
בָּרְכוּ לְשִׁמּוֹ מִמְּקוֹמוֹ. כִּי הוּא אֵל דָּגוּל מִרַבָּבָה:

תוֹלָה תִּבֵּל בִּימִין עֲזוֹ. תֵּאָר בְּנֵיו גַּם-הַכְּתִירִם.
מַלְכוּת בְּשָׁכִינַת עֲזוֹ. עַל-כֵּן צֹמֵס גַּם-הַיִּשְׁרִים.
לַעֲשׂוֹת סֶכָה בְּמִשְׁכָּה זוֹ. שְׁבַעָה כִּי דָר שְׁבַעָה אֵל רָם.
וּבַעֲשָׂרָה נִקְדִּישׁ לְשִׁמּוֹ. עַל-כֵּן שֵׁם יוֹד אֲוִיר גּוֹבָה.
עַל כֵּן לֹא נִתְפָּרֵשׁ עֲלוֹמוֹ. אֶל-אַרְכָּה אֵין-קֵץ וּלְרַחֲבָה:

שִׁירוֹ לְאֵל הוֹדוֹ לְשִׁמּוֹ. הִנֵּקְדָשׁ בְּקִדְשָׁהּ רַבָּה.
בָּרְכוּ לְשִׁמּוֹ מִמְּקוֹמוֹ. כִּי הוּא אֵל דָּגוּל מִרַבָּבָה:

ח"נ והערות

תֵּאָר בְּנֵיו כֵּן הוּא בְּנוֹבָר, אִמְנֵם ע"פ לְשׁוֹן הַפְּסוּק
בִּירְמ' יא, טו: יִפָּה פְּרִי-תֵּאָר קָרָא יְיָ שְׁמִד' נִרְאָה: תֵּאָר
בְּנֵיו. בְּמִשְׁכָּה זוֹ. בְּמִח' רַמְיו: 'בְּמִשְׁכָּה זוֹ. אֲוִיר
גּוֹבָה. כִּיָּה בְּמִח' בּוֹלוֹנִיא. בְּמִח' רַמְיו וּשְׁדִּל: אֲוִיר
גּוֹבָה.

לִישְׂרָאֵל עִמּוֹ. ע"פ שִׁמ' ה, א. וּנְבִיאָו. ע"פ דב' לד, ט: שְׁמִיר
לֹא מִלּוֹת יַעֲשֹׂו לְשִׁמּוֹ. ע"פ סְפָרִי פִר' עֶקֶב, פ' מו, ד"ה ר"א;
ע"פ שִׁמ' כ, ו: צִבְלִי סוֹתָה, דף לא ע"א; יַעֲשִׂיחוּ סָה, יגיד. שְׁפַע
צִימֵן עוֹ. ע"פ יִשְׁע' סב, ת. מִלּוֹת בְּכִינֵם עוֹ. ע"פ מִדְת' פ' צִלְק, ס' יח, וְנִעַל עֲטָרָה וְנִתְּנָה
לְעִשׂוֹת סֶכָה. ע"פ ויק' כג, מז; נַחֲמ' ת, דף ד ע"א. לְעִשׂוֹת סֶכָה. ע"פ ויק' כג, מז; נַחֲמ' ת,
ע"פ שִׁמ' כ, ו: צִבְלִי סוֹתָה, דף ד ע"א. לְעִשׂוֹת סֶכָה. ע"פ ויק' כג, מז; נַחֲמ' ת,
ע"פ שִׁמ' כ, ו: צִבְלִי סוֹתָה, דף ד ע"א. לְעִשׂוֹת סֶכָה. ע"פ ויק' כג, מז; נַחֲמ' ת,
ע"פ שִׁמ' כ, ו: צִבְלִי סוֹתָה, דף ד ע"א. לְעִשׂוֹת סֶכָה. ע"פ ויק' כג, מז; נַחֲמ' ת,

מקורות ומקבילות

מִן שָׁמַיִם מִרְסָה. ע"פ יִשְׁע' מ, יב; צִבְלִי טִירוֹבִין, דף כה ע"א.
אֵל נֵס לְעַד הִכֵּן כְּסֹאוֹ. ע"פ תה' קג, יט. הִרְבִּין לֹאִסָּם וְכִי
עַם צִלְוֹ. ע"פ מִדְת' פ' יִתְרוֹ, מ'ס' דַּחֲדָשׁ, פ' ד, וְנִלְמַד
שֶׁהִרְבִּין הַכֹּהֵ"ם שְׁמוֹם וְכִי וְיָדָה הַכְּבוֹד' וְכִי. וְנִבְדָּו לָן עַל
כְּסוּתָם. ע"פ שִׁמ' כה, כג; יחז' ט, ג. הַסּוֹכְכִים. שִׁמ' כה, כ.
שֵׁם מוֹרָלָה. ע"פ חז"מ, הִיכְלוֹת, עמ' 110, 'וְהוֹכֵן כְּרוֹב מִרְלֹת
אֵשׁ וְכָרוֹב מִרְלֹת לְהַבֵּה'. טַעַם שֵׁם לִישְׂרָאֵל. ע"פ שִׁמ' כט, מז.
כֵּן עֲמַרְסָה. ע"פ שִׁמ' ו, כ.
צִבְלִי נִדְרִים, דף סב ע"א; וְלִקְרִישׁ חוֹר, רמז תַּעֲנֵג.
טוֹנֵה. ע"פ תה' לא, כ; צִבְלִי שְׁבַת, דף קנ ע"א.
יִרְמִי' יא, טז; שְׁמִיר פ' לו, ס' א. גַּם הַכְּתִירִים. ע"פ שִׁמ' יט, ו: יִשְׁע' מַע, ג: צִבְלִי שְׁבַת, דף פח ע"א, 'קִשְׁרוּ לוֹ שְׁנֵי כְּתִירִים';
פִּדְרָא פ' מו, וְעִשְׂרוּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל כְּתֵר שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ.
עַל כֵּן לֹא גַם הַיִּשְׁרִים. ע"פ שִׁמ' יט, ג; עֲמִיר' ג, ג: צִבְלִי ע"ז, דף ד ע"א. לְעִשׂוֹת סֶכָה. ע"פ ויק' כג, מז; נַחֲמ' ת,
יִדְעוּ. שְׁפַע וְיִק' כג, מז. דָּר שְׁבַעָה. רַחֵם מִס' דָּרְךְ, אֶרֶץ, פֶּרֶק הַמִּינִין, ה'ל"א; צִבְלִי חֲגִיגָה, דף יב ע"ב; פִּסְרָא ס' פ' כ;
מִדְת' פ' כ' תַּשָּׁא, ס' ט. אֵל רַם. ע"פ יִשְׁע' טו, טו. וְנִעֲשֶׂה נִקְדִּישׁ לְשִׁמּוֹ. ע"פ צִבְלִי בְּרִכּוֹת, דף כה ע"ב; מִס' פ' טו, טז;
ר' יוֹד אֲוִיר גּוֹבָה. ע"פ שִׁמ' סוֹכָה פ"א, מ"א.

יְהִי הַקֵּס סִכַּת בֶּן־יִשְׂי.
 בָּעֵת הַהִיא יוֹבֵל־שָׁנָה.
 אִזְּ הַצִּדִּיק יִהְיֶה רִשָּׁאִי.
 בִּימֵין נִצָּח תֹּךְ אוֹלָמוֹ.
 לִרְאוֹת כִּי נִצָּחוֹן עָמוֹ.
 וְשֹׁכֵן תֹּךְ שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל.
 עִם נוֹרָא אֵל יִשְׁעָךְ יוֹאֵל.
 הָרִים יִסֹּב יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל.
 כְּהַנְדִּיּוֹס יוֹצֵא וּבָא.
 נוֹטֵל לוֹלֵב רֵץ בְּמִסְבָּה:

שִׁירוֹ לְאֵל הוֹדוֹ לְשִׁמּוֹ. הַנִּקְדָּשׁ בְּקִדְשָׁה רַבָּה.
 בָּרְכוּ לְשִׁמּוֹ מִמְּקוֹמוֹ. כִּי הוּא אֵל דָּגוּל מִרְבָּבָה:

הֵלֵל אֲשָׁא עֶס־קוֹל תוֹדָה.
 וּבַעֲרֵבִי נָחַל תוֹךְ עֵדָה.
 כִּי־נוֹדַע הָאֵל בִּיהוּדָה.
 חֲזָקוֹ בָּנִיו שִׁישׁוֹ עָמוֹ.
 נִשְׁמַת כָּל־חַי תוֹדָה לְשִׁמּוֹ.
 בְּפָרִי עֵץ הָדָר וּתְמָרִים.
 עֶס־הַדָּסִים אָרִים שִׁירִים.
 גְּדוֹל הוּא בְּיִשְׂרָאֵל בָּרִים.
 הוּא יִשְׁבִּיעֲכֶם רַב־טוֹב הָבָא.
 גּוֹאֲלָנוּ הוּא אוֹת בַּעֲבָא:

שִׁירוֹ לְאֵל הוֹדוֹ לְשִׁמּוֹ. הַנִּקְדָּשׁ בְּקִדְשָׁה רַבָּה.
 בָּרְכוּ לְשִׁמּוֹ מִמְּקוֹמוֹ. כִּי הוּא אֵל דָּגוּל מִרְבָּבָה:

ח"ג והערות

נִצָּחוֹן עָמוֹ. במח' רמ"ז: 'נצחון עמו'. נודע הָאֵל.
 כ"ה במח' שד"ל. במח' רמ"ז ובולוֹניא: 'נודע אֵל'. שִׁישׁוֹ
 עָמוֹ. במח' רמ"ז: 'שישו עמו'.

מקורות ומקבילות

יה. תכ' פט, ט; קכב, ד. **הַקֵּס סוֹכֵס כֵּן יִשִּׁי**. ע"פ עמו' ט, יא;
 ב"ר פ' פת, ס"ו ז; מנח"ם מ' עו, ס"ו ג. **כֵּן יִשִּׁי**. ע"פ ש"א
 כ, לא; דכ"א י, יד. **וְשֹׁכֵן מוֹךְ שְׁנֵי יִשְׂרָאֵל**. ע"פ צמ' לה, לד;
 יח' מנ, ז. **שְׁנֵי יִשְׂרָאֵל**. ע"פ צמ' כד, ב. **נַעַם הַיָּהּ יוֹבֵל**
עִם נוֹרָא. ישע' יח, ב; דכ"א ח, כא. **יִשְׁעָךְ יוֹאֵל**. ע"פ צמ'
 מנ, יח; ישע' סב, יא. **יוֹאֵל**. ע"פ ש"מ ב, כא. **הַרִים יִסֹּב**. ע"פ ישע' מז, טו; נד, י; סג, יט. **יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל**. תכ' יד, ז. **בִּימֵין**
נִצָּחַן עָמוֹ נוֹטֵל לוֹלֵב. ע"פ ויק"ר פ' ל, ס"ו ב, 'אֵלֵינוּ יוֹדֵעִין דְּיִשְׂרָאֵל אֵינֶן נִלְוִיאוּ'. **הֵלֵל אֲשָׁא עִם קוֹל מוֹדָה**. ע"פ ירמ'
 ל, יט; תכ' כו, ז. **נַעֲרֵי עֵץ הָדָר וּתְמָרִים**. ע"פ ויק' כג, מ; צבלי סוכה, דף לד ע"ב; ויק"ר (מרגליות), פ' אָמור, פ' ל, ס"ו ט.
וּבַעֲרֵבִי נָחַל. ע"פ ויק' כג, מ. **מוֹךְ עֵדָה**. ע"פ תכ' כו, יב; מנח"ם פ' אָמור, ס"ו כה, 'וְיִשְׁעוּ כָלֵם אֲגִידָה אַחַת'. **עִם הַדָּסִים**. ע"פ
 צבלי סוכה, דף לב ע"ב. **כִּי נודַע וְכוּ' בְּיִשְׂרָאֵל**. ע"פ תכ' טו, ב. **חֲזָקוֹ בָּנִיו**. ע"פ ש"ב יג, כה. **שִׁישׁוֹ עָמוֹ**. ע"פ ישע' לה, י;
 סה, יח; ירמ' לא, יב; זכ' ח, יט. **הוּא יִשְׁבִּיעֲכֶם רַב טוֹב**. ע"פ ירמ' לא, יג; תכ' לא, כ; ילק"ש מנח"ם, רמח תתקל"ב, ד"ה צני אס
 תקה. **נִשְׁמַת כָּל חַי**. ע"פ צמ' ז, כא. **מוֹדָה לְשִׁמּוֹ**. ע"פ ישע' יב, ד. **גּוֹאֲלָנוּ הוּא**. ע"פ רות ב, כ. **אוֹת נִצָּחַן**. ע"פ ישע' יט, כ;
 מנח"ם פ' שְׁלַח, מ"ס דְּשִׁירָה, פ' ח, 'אוֹת הוּא בְּתוֹךְ נִצָּחַ שְׁלֹו'. **שִׁירוֹ לְאֵל הוֹדוֹ לְשִׁמּוֹ**. ע"פ ישע' יב, ד; תכ' ק, ד. **בָּרְכוּ לְשִׁמּוֹ**.
 ע"פ תכ' לו, ב. **הוּא אֵל דָּגוּל מִרְבָּבָה**. ע"פ ש"ב ה, י.

לְנִשְׁמַת שֶׁל שְׁמִינִי עֵצֶרֶת וּשְׁמַחַת תּוֹרָה

עומד החזן, ואומר בקול ובנעימה את הבית הראשון והאחרון,
והקהל יאמרו שאר הבתים:

צִמָּאָה נִפְשִׁיו לֹא־לֵהִים לֹא־חַי. לִבִּי וּבִשְׁרִי
יִרְנְנוּ לֹא־חַי:

אֶל אֶחָד בְּרָאֲנִי. וְאָמַר חַי אָנִי. כִּי לֹא־יִרְאֵנִי הָאָדָם
וְחַי. לִבִּי וּבִשְׁרִי יִרְנְנוּ לֹא־חַי:

בָּרָא כָל בְּחֻכָּמָה. בְּעֶצֶה וּבְמִזְמָה. מָאֵד וְנַעֲלָמָה מֵעִינִי
כָּל־חַי. לִבִּי וּבִשְׁרִי יִרְנְנוּ לֹא־חַי:

רֶם עַל־כָּל כְּבוֹדוֹ. כָּל־פֶּה יַחוּ הוֹדוֹ. בָּרוּךְ אֲשֶׁר בִּידּוֹ נִפְשׁ
כָּל־חַי. לִבִּי וּבִשְׁרִי יִרְנְנוּ לֹא־חַי:

מקורות ומקבילות

צמאה נפשי וכו'. תה' מז, ג; פסר"צ פ"א, ד"כ וס"ח מדי חסד וכו'; מדה"ס מז' מ"א, ס"ח ב. **לאל חי.** ע"פ יחז' ג, י; דב"ר (ליברמן), פ"ר עקב, ד"ב ד"א וס"ח עקב. **לבי ובשרי וכו'.** ע"פ תה' פד, ג. **אל אחד בראני.** ע"פ ב"ר ב, ז; מנח"ב, י; תה' קלט, ב. **ואמר מי אני.** ע"פ ב"ר יד, כא; ישע' מט, יח; ירמ' כב, כד; יחז' ה, יא. **כי לא יראני האדם וכו'.** שמו"ג, כ; ספרי צמ', פ"ר קג, ד"ב צמרא"ב; צבלי יצמיות, דף מט ע"ב; מדה"ס פ"ר כי תשא, ס"ח ע"ג. **ברא כל.** ע"פ ב"ר א, ח' ח'ל"ב-ב, ח'כב; ישע' מ"ג, ז; מ"ה, ז; ב"ר יח, א; ספרי"ו ב, מ"א-מב. **צמאה נפשי וכו'.** (מרגליות), פ"ר יח, ס"ח. **צמאה נפשי וכו'.** ע"פ מ"ש א, ד; מדה"ס (וויש"א), פ"ר בראשית, ס"ח א, 'נחיש' בתורה', ע"פ מ"ש, יד. **ונעלמה מעיני כל חי.** 'חיו' כח, כא; ע"פ 'חיו' יח, רע; מדה"ס מז' קלט, ס"ח א. **רם על כל כבודו.** ע"פ יחז' י, ד; תה' מ, ז; נחמ' ע, ה. **כל פה יחו הודו.** ע"פ תה' קמ"ב, כא. **יחו - יגיד.** ע"פ מ"ש ח' יח, יט; ג; 'חיו' לב, י. **ברוך ה'.** ע"פ ב"ר ע, כו. **אשר בידו נפש וכו'.** 'חיו' יב, י; מדר"י פ"ר בשלח, מ"ס דשיר, פ"ר ע; תה"ר פ"ר יח, ד"ר שמשוני א"ח.

ח"נ והערות

צמאה נפשי. לרבי אברהם אבן עזרא ושמו חתום בראשי הבתים. ראו: ישראל לזין, 'שירי-הקודש של אברהם אבן עזרא', ירושלים, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, תש"ס, ח"ב, עמ' 170, ס"ס 308. **אחד בראני.** אצל לזין: 'חיו בראני'. **מאד ונעלמה.** אצל לזין ללא תיבת 'מאד'.

צמאה נפשי וכו'. ע"פ תה' קד, כד; מ"ש, ג, יט; צבלי סוכה"ד, דף לח ע"א, 'שברא את כל העולם כולו בצמאה'; ויק"ר (מרגליות), פ"ר יח, ס"ח. **צמאה נפשי וכו'.** ע"פ מ"ש א, ד; מדה"ס (וויש"א), פ"ר בראשית, ס"ח א, 'נחיש' בתורה', ע"פ מ"ש, יד. **ונעלמה מעיני כל חי.** 'חיו' כח, כא; ע"פ 'חיו' יח, רע; מדה"ס מז' קלט, ס"ח א. **רם על כל כבודו.** ע"פ יחז' י, ד; תה' מ, ז; נחמ' ע, ה. **כל פה יחו הודו.** ע"פ תה' קמ"ב, כא. **יחו - יגיד.** ע"פ מ"ש ח' יח, יט; ג; 'חיו' לב, י. **ברוך ה'.** ע"פ ב"ר ע, כו. **אשר בידו נפש וכו'.** 'חיו' יב, י; מדר"י פ"ר בשלח, מ"ס דשיר, פ"ר ע; תה"ר פ"ר יח, ד"ר שמשוני א"ח.

הַבְּדִיל נִינִי תָם. חֲקִים לְהוֹרוֹתָם. אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אַתָּם הָאָדָם
לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ לְאַלְחִי:

מִי זֶה יַצְטִידֶךָ. נִמְשָׁל לְאַבְק דָּק. אֶמֶת כִּי לֹא־יִצְדָּק לִפְנֶיךָ
כָּל־חִי:

בְּלֵב יֵצֵר חָשׁוּב. בְּדַמּוֹת חֶמֶת עֲכָשׁוּב. וְאִיכָכָה יָשׁוּב הַבֶּשֶׁר
הַחִי:

נִסּוּגִים אִם־אָבוּ. וּמִדְרָכָם שָׁבוּ. טָרָם יִשְׁכְּבוּ. בֵּית־מוֹעֵד
לְכָל־חִי:

עַל־כָּל אֲהוּדָךְ. כָּל־פֶּה תִּיחַדְךָ. פּוֹתַח אֶת־יְדֶךָ וּמִשְׁבִּיעַ
לְכָל־חִי:

זְכֹר אֶהְבֵּת קְדוּמִים. וְהַחִיָּה גִרְדָּמִים. וְקָרַב הַיָּמִים. אֲשֶׁר
בֶּן־יִשִּׁי חִי:

ח"ג והערות

לְאַבְק דָּק. אצל לוי: יָבֵק דָּקִי. וּמִדְרָכָם שָׁבוּ.
כ"ה במח' רמ"ו ושד"ל. במח' בולוניה ולוי: מִדְרָכָם
שָׁבוּ. עַל־כָּל אֲהוּדָךְ כָּל־פֶּה תִּיחַדְךָ. אצל לוי:
עַל־כָּל־חֲסִידְךָ \ תַּחֲדֹשׁ עֲדִידְךָ. אֲהוּדָךְ. כ"ה במח'
רמ"ו. במח' בולוניה ושד"ל: אֲהוּדָךְ. תִּיחַדְךָ. כ"ה
במח' רמ"ו. במח' בולוניה ושד"ל: תִּיחַדְךָ.

מקורות ומקבילות

הַבְּדִיל. ע"פ שמ"י, גר' ויק' כ, כו; במדבר"ר פ"ר יח, ס"ז;
צ"ר רבתי עמ' 16. **ניני**. ע"פ צ"ר כ"ה, כג. **מס**. צ"ר כ"ה, כז;
ספ"ו י"ז, עז; כ"ה, ח. **מוקִים להורוֹתָם**. ע"פ ויק' י, י"א; בצלי
כריתות, דף יג ע"ב. **אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אַתָּם הָאָדָם וּמִי**. ויק' יח, ה;
יח"ז כ, יג; מחש"ד פ"ר שופטים, עז; יח; בצלי סנהדרין, דף נט
ע"א. **מִי זֶה יַצְטִידֶךָ**. ע"פ ח"ו"ט, ע; צ"ר פ"ר לג, ס"ז.
נִמְשָׁל לְאַבְק דָּק. כִּי לֹא יִצְדָּק לִפְנֶיךָ כָּל חִי.
ח"ה קמג, ב; מדרש"ג (וורשא), פ"ר ויקרא, ס"ז ו; ח"ה"מ, נח,

עמ' 401, ד"ה זו תפלת. **נִלְנֵי יֵצֵר מָשׁוּב**. ע"פ צ"ר ו, ה; כל"ר פ"ב, ה"ו. **כְּדַמּוֹת חֶמֶת עֲכָשׁוּב**. ע"פ ח"ה, נח; קמ, ד; פס"ר צ'
פ"י לג, ד"ה ד"א חנני (האחרון). **יָשׁוּב הַבֶּשֶׁר הַחִי**. ויק' יג, עז; מדרש"י פ"ר בשלח, מ"ס דיוסע, פ"ר א, ד"ה ויאמר אֵם ע"פ מ"ש
ד, כב; בצלי עירובין, דף נד ע"א; מדרש"ג פ"ר בשלח, ס"ז יח, צ"מ; שה"א מ"ס ה"א מרפ"א. **נִסּוּגִים**. ע"פ ישע' נט, יג; ירמ' מו, ה;
ספ"א, ו. **וּמִדְרָכָם שָׁבוּ**. ע"פ מ"ב ח, יג; יו"ג ג, י; משנ' תענית פ"ב, מ"א. **טָרָם יִשְׁכְּבוּ**. צ"ר י"ז, ד; ע"פ ירמ' יג, עז; ח"ו"ט י, כ"ה;
ק"ה יב, ח"ז; בצלי שבת, דף קג ע"א, ע"פ ק"ה ט, ח. **צִית מוֹעֵד לְכָל חִי**. ע"פ ח"ו"ט י, כג; מה"ג פ"ר ויק' לא, א. **עַל כָּל אֲהוּדָךְ**.
ע"פ ש"ב כ, ג; מדרש"ג פ"ר משפטים, ס"ז א; ולק"ש ח"ה, רמז תשכג, ח"ו"ט מ"שכח"ך וכו'. **כָּל פֶּה מִיחַדְךָ**. ע"פ ירמ' חגיגה פ"ג,
ס"ה, ח"ה, ח"ה ו' אחד מיה"ש שמו של הקב"ה; צ"ר פ"ר כ, ס"ז ז. **פּוֹתַח אֶת־יְדֶךָ**. ח"ה קמ"ה, עז; בצלי תענית, דף ד ע"ב; מדרש"ג
פ"ר וירא, ס"ז לה; מדרש"ג מ"ח פ"ט, ס"ז ב. **זְכֹר אֶהְבֵּת קְדוּמִים**. ע"פ ירמ' ב, צ; במדבר"ר פ"ר צ, ס"ז טו, ח"ה ה"א מדרש"ג.
וְהַחִיָּה גִרְדָּמִים. ע"פ ח"ה לו, יח; מדרש"ג מ"ח לו, ס"ז ז. **וְקָרַב הַיָּמִים**. ע"פ בצלי ב"ב, דף י ע"א, ח"ה מוקדמת ח"ה ה"א מדרש"ג.
ע"פ ישע' נ, א; ולק"ש ישע' רמז תל. **אֲשֶׁר בֶּן־יִשִּׁי חִי**. ש"א כ, לא; ע"פ ישע' יח, א; ח"ה"מ, דני, עמ' 102, ד"ה אחר כן.

רֹאֵה לְגִבְרַת אֶמֶת. שְׁפָחָה נֹאמֶת. לֹא כִי בִגְד הַמֶּת וּבְגִי
הַחִי. לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ לְאֵל־חִי:

אֶקֶד עַל־אִפִּי. וְאֶפְרֹשׁ לְךָ כַּפִּי. עַת כִּי־אֶפְתַּח פִּי. בְּנִשְׁמַת
כָּל־חִי. לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ לְאֵל־חִי:

החזן אומר בקול ובנעימה:

כָּל־חִי תִבְרַךְ אֶת־שִׁמְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְרוּחַ כָּל־בֶּשֶׂר תִּפְאֹר
וּתְרוּמָם וְכִרְךָ מִלִּפְנֵינוּ. מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אֶתְּהִי הוּא
אֵל. וּמִבְּלַעַדֶּיךָ אֵין־לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ. פּוֹדֶה
וּמַצִּיל מִפְּרִיָס וּמִרְחָם בְּכָל־עַת צָרָה וְצוּקָה. אֵין־לָנוּ מֶלֶךְ
אֵלָּא אַתָּה:

מקורות ומקבילות

רֹאֵה. ע"פ ישע' סג, טו; תה' פ, טו; איכ' א, יא. **לגברת אמת.**
ע"פ זר' טז, ד; טז, חט; כה, יב. **שפחה נאמת** - הגר. ע"פ זר'
טז, א; פדר"א פר' כט. **נואמת.** ע"פ ירמ' כג, לא. **לא כי**
בגד המת. מ"א ג, כב; מנח' מנח' פר' חמור, ס' יג, "...שמחו
חומות העולם, ואמרו עכשיו הוא מכלה חותך". **ובגדי החי.** ע"פ
דב' ד, ד; כוש' ב, א; מנח' פר' זא, ס' יע, 'חיים וקיומים
לעולם' וכו'; צמד"ר פר' טז, ס' כג. **אקד על אפי.** זר'
כד, מנח; יב, ש"ז כד, כ; מנח' מנח' לה, ס' ב, 'צאפי
צבחתחוי'. **ואפרש לך כפי.** ע"פ שמ' ט, כט; תה' פח, י;
קמא, ב; עזר' ט, ה. ראו רמב"ן, שמ' ת, יא. **עת כי.** ע"פ תה'
לד, ב. **אפתח פי.** ע"פ יוח' כ; תה' טח, ב; איז' לב, כ; דני'
י, טז. **בקול ובנעימה.** רש"י עמ"ס צרכות, דף ו ע"א, ד"ה
צמקוס רנה ועמ"ס תענית, דף טז ע"א, ד"ה נעימה. **נשמח.**

ח"נ והערות

אֶקֶד עַל־אִפִּי. במח' בולוניה לפני בית זה נוסף: 'הלא
חלקך מראש \ חלק דמו תדרוש \ שפך אף על ראש
השועיר החי. אצל לוי: 'הלא חלקך מראש \ חלק דמו
דרש \ ושפך אף על־ראש \ השועיר החי. אולי עת
בָּאָה \ לְהָשִׁיב נְשׂוּא חֲטָאָה \ אֶל־בֵּיתְךָ וְרָאָה \ אֹתוֹ וְחִי.
אֶפְרֹשׁ לְךָ כַּפִּי. וְאֶפְרֹשׁ לְךָ כַּפִּי. כ"ה במח' רמ"ו.
במח' בולוניה ושד"ל: 'אפרש לך כפי. אצל לוי: 'אקד
על־אפִּי. עַת כִּי אֶפְתַּח. כ"ה במח' בולוניה ושד"ל.
במח' רמ"ו: 'בַּעַת כִּי אֶפְתַּח. אצל לוי: 'בַּעַת אֶפְתַּח אֶת־
וּלְאֵל תִּיבַת יְבִי.

כ"י כ"ה, דף 3119 ודף 130סד"ר ס' פח, עמ' תלז; ספר הכתים, ס' קע, "...נכנו עלמא למימריה צבחות וצימים עוצים'.

בשבת חוה"מ מדלגים על קטע זה:

אֱלֹהֵי הָרְאוּשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים. אֱלֹהֵי כָּל-בְּרִיּוֹת. אֲדוֹן כָּל-
תּוֹלְדוֹת. הַמְהַלֵּל בָּרַב הַתְּשַׁבְּחוֹת (נ"א: הַתְּשַׁבְּחוֹת).
הַמְנַהֵּג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַיְהִי הָאֱלֹהִים
וְלֹא יִישָׁן. הַמְעוֹרֵר יְשָׁנִים וְהַמְקִיץ נֹרְדָּמִים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים
וְרוֹפֵא חוֹלִים:

וְלֵךְ (לְבַדְךָ) אֲנַחְנוּ מוֹדִים:

אֱלֹהֵינוּ מָלֵא שִׁירָה בָּיָם. וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה בְּהַמּוֹן גָּלִיו.
וּשְׁפֹתֵינוּ שִׁבַּח בְּמִרְחָבֵי רִקִּיעַ. וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת
בְּשֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ (נ"א: וְכִיְרָח). וַיְדִינוּ פְּרוּשׁוֹת כְּנַשְׂרֵי שָׁמַיִם. וְרַגְלֵינוּ
קָלוֹת כְּאַיִלוֹת. אֵין אָנוּ מְסַפִּיקִין לְהוֹדוֹת לָךְ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. וּלְבָרְךָ אֶת-שִׁמְךָ עַל-אַחַת מֵאֲלָף אֲלָפִים
וְרַבֵּי רִבּוּת (פְּעָמִים) הַטּוֹבוֹת (נְסִים וְנִפְלְאוֹת) שֶׁעָשִׂיתָ עִמָּנוּ
וְעַם-אֲבוֹתֵינוּ. מִמִּצְרַיִם גְּאֻלָּתָנוּ וּמִבֵּית עַבְדִּים פְּדִיתָנוּ. בָּרַעַב
וְנָתַתָּנוּ. וּבִשְׂבָע כָּל-לֶחְתָּנוּ. מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ. וּמִדְּבַר מִלְּטָתָנוּ.
וּמִחֲלָאִים רָעִים וְרַבִּים דָּלִיתָנוּ. וְעַד-הֵנָּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֶיךָ
וְלֹא-עֲזָבוֹנוּ. אֱלֹהֵינוּ רַחֲמֶיךָ וְחֶסֶדְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. לֵכֵן
אֲבָרִים שְׁפִלְגָתָ בָּנוּ. וְרוּחַ וְנִשְׁמָה שְׁנַפְחָתָ בְּאַפֵּינוּ. וְלִשׁוֹן
אֲשֶׁר שָׁמַתָּ בְּפִינוּ. הֵן הֵם יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ אֶת-שִׁמְךָ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ. כִּי כָל-פֶּה לָךְ יוֹדֶה. וְכָל-לִשׁוֹן בָּךְ תִּשְׁבַּע. וְכָל-בֶּרֶךְ
לָךְ תִּכְרַע. וְכָל-קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה. וְכָל-הַלְּבָבוֹת יִירְאוּךָ.
וְכָל-קָרֵב וְכָל-יֹדֵעַ יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ. כִּדְבַר שְׁנֵאמַר. כָּל עֲצֻמוֹתַי
תֹּאמְרָנָה. יְהוָה מִי כָמוֹךָ:

בשבת חוה"מ מדלגים על קטע זה:

מִי יְדָמָה-לָךְ וּמִי יִשְׁוֶה-לָךְ. וּמִי יַעֲרֹךְ-לָךְ וּמִי יַעֲשֶׂה כַּמַּעֲשִׂיךָ
וְכַגְבוּרְתְּךָ. הָאֵל הַגָּדוֹל. הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֲלִיּוֹן קִנְיָה שָׁמַיִם
וְאָרֶץ. הָאֵל בְּתַעֲצוּמוֹת עֶזְךָ. הַגָּדוֹל וְלִכְבוֹד שְׁמֶךָ הַגָּבוֹר לְנִצָּח
נִרְאֹתֶיךָ. נְהַלֵּלְךָ וְנִשְׁבַּחְךָ וְנִבְרַךְ אֶת־שֵׁם קִדְשְׁךָ. וְדוֹר עֲבִידְךָ
אָמַר לְפָנֶיךָ. בָּרְכֵי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְכָל־קָרְבִּי אֶת־שֵׁם קִדְשׁוֹ:

מִצִּיל עֲנִי מִחֶזֶק מַמְנֵנוּ וְעֲנִי וְאֶבְיוֹן מִגְּזֻלוֹ: וְכָתוּב. רִנְנוּ צַדִּיקִים
בַּיהוָה. לַיִּשְׂרָאִים נִאֻנָּה תְהִלָּה:

בְּפִי (כָּל־)	יִשְׂרָאֵל	תְּתַרְוֶמֶם.
וּבִדְבָרִי	צַדִּיקִים	תְּתַבָּרֶךְ.
וּבִלְשׁוֹן	חֲסִידִים	תְּתַקַּדֶּשׁ.
וּבִקְרֹב	קְדוֹשִׁים	תְּתַהַלָּל.

וּבִמְקֵה־לֹאֵת (נ"א: וּבִמְקֵה־לֹאֵת) רַבְבוֹת עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל.
יִתְפָּאֵר שְׁמֶךָ וְזִכְרְךָ מִלִּכְנֹנוּ בְּכָל־דּוֹר וְדוֹר.
שָׁכֵן חֹבֶת כָּל־הַיְצוּרִים מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.
לְהוֹדוֹת. לְהַלֵּל. לְשַׁבַּח. לְפָאֵר. לְרוֹמֵם. לְהַדָּר וּלְקַדֵּשׁ.
עַל־כָּל־דְּבָרֵי שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת (ו"א: וְתַשְׁבְּחוֹת) שְׁאָמַר דָּוִד
בֶּן־יִשִׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחְךָ. (וּבִכְּנִי):

עומדים ואומרים:

יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד מִלִּכְנֹנוּ. הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ
בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי לָךְ נִאֻנָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. שִׁיר וְשִׁבְחָה. הַלֵּל וְזִמְרָה. עֹז וּמִמְשָׁלָה. נִצָּח. גְּדֻלָּה
וּגְבוּרָה. תְהִלָּה וְתַפָּאֶרֶת. קִדְשָׁה וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת

מַעֲתָה וְעַד-עוֹלָם. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ גָּדוֹל וּמְהֻלָּל
בַּתְּשַׁבְּחוֹת (ו"א: בַּתְּשַׁבְּחוֹת). אֵל הַהוֹדָאוֹת. אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת.
הַבוֹחֵר בְּשִׁירֵי זְמֶרָה. מֶלֶךְ. אֵל. חֵי הָעוֹלָמִים. אָמֵן:

בשבת וחול"מ מדלגין על ה'רשות', וממשיכים בחצי קדיש להלן (עמ' 86).

רשות לקדיש לסוכות לשמ"ע וש"ת

יְהי מַלְכִּי מִנְעָה מִבְּכִי. עֲנִיָּה סִעָרָה לֹא נִחַמָּה. וְדַבֵּר
עַל-לִבָּהּ וְגַעַל. אִישׁ הַשְּׁעִיר
וּבֶן-הָאֵמָה. אֲשֶׁר גִּדְּפוּ וְגַם חָרְפוּ. עֲקָבוֹת מְשִׁיחַ שׁוֹכֵן רוּמָה.
בְּרַב אוֹנֶם וּבְגָאוֹנֶם. יֹאמְרוּ יְדֵנּוּ רָמָה:
יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא:

וְהוֹיֵת בְּגִי תְמוֹתָהּ. וּבְנָה אֶת-הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר שָׁמַם. כִּי עַל-זֶה
בְּשִׁירֵי רְזָה. וְלִבִּי דָוָה וְדוּמָם. וְאִזּוּ אוֹדֶךָ וְלִכְבוֹדְךָ.
אֶת-בֵּית אֱלֹהֵינוּ נְרוּמָם. הֲשִׁב שְׁבוּתֵי. וּמַחֲלֵתִי רַפָּא נָא. וְאוֹתִי
קוּמָם. אַחֲלִי אָבִי אֱלֹהֵימְשָׁלוּבִי יָדִים וְדוּבְרִים בְּמִזְמָה:
יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא:

מקורות ומקבילות

מנעם מנכי. ע"פ יומ"ל לא, טו. עניי קוערה. ישע' נד, יא.
דבר על לנה. ע"פ חו"כ ב, טז. ונעל. ע"פ ויק' כו, ל. איש
השעיר. ע"פ דר' כז, יא. וכן האמה. ע"פ דר' כח, י. אשר
גדפו. מ"צ יט, ו. מרפו עקבות משיח. ע"פ חכ' פט, נב.
שוכן רומה. ישע' לג, ה. אונם. חכ' לד, כג. ובגאונם. ע"פ
פ' ב, י. יאמרו ידינו רמה. דב' לב, כו. יתגדל ויתקדש. ע"פ
יח' לה, כג. והומר בני מנומה. ע"פ חכ' עט, יא; בתימ"ד
ח"ב, מד' אלפא ביהא, ד"ה ד"ה ביהא. וננה אם הר ציון.
ע"פ חכ' קכ, ח. הר ציון אשר שמש. ע"פ חכ' ה, יח. כי
על זה. ע"פ חכ' ה, ח. נשני חנה. ע"פ חכ' קט, כד. ולני
דוה. ע"פ חכ' א, יג. ודומם. ע"פ חכ' ג, כו. ואלו אוֹדֶךָ
ולכבודך. ע"פ ש"כ כב, ג. אם צים אלהינו נרום. ע"פ שור'
ט, ט. השב שבותי. ע"פ דב' ל, ג. ומחלתי רפא. ע"פ שור'
טו, כו. רפא נא. ע"פ בנ"י יג. ואותי קומם. ע"פ ויק'
כו, יג; ישע' נה, יב. אחלי אבי. ע"פ מ"צ ג, ג. אל ימשלו
בני חכ' יט, יד. ודוברים נמומה. ע"פ יומ"ל ע, ז; חכ' קלט, כ.

ח"ג והערות

רשות לקדיש. לרבי יואב ב"ר בנימין מרומה. מיוסד
על שם המחבר רבי יואב חזק אמן סלה. פיוט זה לא
נדפס במח' רמ"ז ובולוניה (כנראה בטעות, כי הוזכר שם
בהפניות) ויצא לאור במח' ויניציאה שמ"ז, ח"ב, דף רעב,
ע"ב-רעג ובמח' שד"ל (כנראה על פי מח' שמ"ז). כאן
נדפס על פי כ"י ותיקן, Ross. 499 דף 154א וכ"י פארמה,
מס' 2221, דף 3174-175א. יש אומרים במקומו את
הרשות יח שמך' דלהלן לפי הנחיתות של הרב מ"ע
הרטום, בחוברת המנהג, והחזן יבחר בפיוט כרצונו.
איש השעיר ובן-האמה. בכ"י אחרים: איש שעיר ובן
האמה. בדפוסים: אנשי דמים ומרמה, ע"פ תה' נה, כד.
את-בית אלהינו. בכ"י אחרים: את בית אלי. ובדפוסים:
אל-בית-אלי, ע"פ ברי' לה, ג. רפא נא. תוקן עפ"י כ"י.
בדפוסים: רפא נא לך.

אֲשֶׁר אַתָּה מַעֲט קִצְפָּתָּ. וְהִמָּה לְרָעָה עֲזָרוּ. טָמְנוּ לִי רֶשֶׁת
לְרִגְלִי. חָנָם שַׁחַת לְנַפְשִׁי חָפְרוּ. הִבֵּט שִׁבְתֶּם וְקִימָתֶם.
כִּי אֶת־רוּחַ קִדְשְׁךָ מָרוּ. וְזָכַר אֲנִי לָהֶם אֶת־יוֹם. הָאֲמָרִים
עָרוּ עָרוּ. כִּמְעַשֶׂה יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם. עַל־הַגְלוֹתֶם גְּלוֹת שְׁלָמָה:
יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעֵלְמָא:

בְּחִנְתָּנִי בְּחִרְתָּנִי. בְּכוֹר עֲנִי בְּיַד זָרִים. כְּהוֹדַעְתָּ וְגָלִיתָ לְאֲבִינוּ
בֵּין־הַבְּתָרִים. וּבְחַזְיוֹנֵינוּ בָּחַר לְבָנֵינוּ. בְּמַרְדָּם בּוֹא שְׁעָרָיו
נִכְרִים. וְלֹהֲגִלוֹתָם מֵאֲדָמָתָם טָרַם יִרְדּוּ שְׂאוֹל כְּכוֹפְרִים.
כַּמֶּרְאֶה אֲשֶׁר הָרְאָה. חֲשֻׁכָה גְדֻלָּה נִפְלֵת וְאִמָּה:
יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמָהּ רַבָּא בְּעֵלְמָא:

חֵזֶק עָמַד וַיְהִי נִעְמָד עָלַי וַחֲסִדָּךְ יִקְדָּמֵנִי חֵישׁ קֶצֶם רְאֵה
לְחֵצִים פְּנֵה־אֵלַי וַחֲנֻנִי זָרַעַם יִכּוֹן וַיְהִיָּה נִכּוֹן לִפְנֵיךְ

מקורות ומקבילות

[illegible]

ח"נ והערות

והמה לרעה. תוקן על פי כ"י. בדפוסים: וְלָקַח הַסֵּם לִנְפֹשֵׁי חֲפָרוֹ. כהנ"ב כ"י. בדפוסים: וְלָקַחְלִי חֲפָרוֹ. כ"י. אַתְּרוּחַ. כ"י. הָמָּה רוּחַ. בְּחֻנְתִּי בְּחֻרְתִּי. כ"י. אחרים: בְּחֻנְתִּי בְּחֻרְתִּי. בדפוסים: בְּחֻרְתִּי בְּחֻנְתִּי. בִּיד וְרִים. במח' שד"ל: בִּיד וְרִים, בצירי. במח' שמש' והרשום: בִּיד הַגְּרִים, ע"פ תה' פג. ז. וכאן תוקן ע"י כ"י. וְנָלִית לֹאבִינוּ. בדפוסים: וְהַשְׁמַעַת לֹאבִינוּ. בְּחַר לִבְנוֹ. בדפוסים: עֲגֹר לִבְנוֹ. בְּמֶרְדֵּם בּוֹא. בדפוסים: יָמֵן בּוֹא. טָרַם יָרְדוּ שְׂאֹל כְּנֹפְרִים. בדפוסים: עַל־הַמְרוֹתָם בְּיוֹצֵר מְאִירִים, ע"פ בר' טז, טז. כְּמֶרְאָה אֲשֶׁר. בדפוסים: בְּמֶרְאָה אֲשֶׁר. אֲשֶׁר הָרָאָה. במח' שד"ל: אֲשֶׁר הָרָאָה, ה"א בסגול. וחסדך יִקְדְּמִנִי. במח' שד"ל: וחסדך יִקְדְּמִנִי. חִישׁ קֶצֶם. בדפוסים: הַחִישׁ קֶצֶם.

[illegible]

וְתַצִּיבֵנִי זָכַר דְּבַר כְּמִדְבָּר. עַל אֲשֶׁר יַחֲלֹתֵנִי. יִשְׁעֶךָ תְּמַהֵר
עִמָּךְ תִּטְהַר. מִכָּל-טִמְאָה כִּהְבִּטְחֵתֵנִי. קוֹמָה וְהָעִיר אֶת-שֵׁם
הָעִיר. מִיּוֹם הַיּוֹם יִהְיֶה שְׁמָה:
וַתִּגְדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמָה רַבָּא בְּעִלְמָא:

אָמֵן יְהוָה יֵאֱמֵן לְעֵינֵי דְבָרֵי נְבִיאֵי וְכָל-חֻזְיוֹנֵי מְלָכִים יִרְאוּ
וַיִּבְאוּ. לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְמַלְכֵּנוּ. רַב נִפְלְאוֹת גַּם נוֹרָאוֹת.
תַּחֲזִיגָה עֵינֵינוּ. בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים וּבְחֻזְיוֹן. זָרַע בְּרוּכֵי
יְהוָה הֵמָּה:

וַתִּגְדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמָה רַבָּא בְּעִלְמָא:

סֵלָה תִּשְׁכַּן בְּתוֹכֵנוּ וְתִכּוֹן. בֵּית קִדְשֵׁנוּ וְתַפְאֲרֵתֵנוּ. לְעַד
תְּקוּמָם וְגַם תְּרוּמָם. קָרָן לְדוֹד מְשִׁיחֵנוּ. הָעַם אֲשֶׁר
בְּחֶרֶת תֹּאשֶׁר. מִכָּל-גּוֹיִם כְּבִשְׁרֵתֵנוּ. אֵל אֱלֹהֵי יְהוָה חֵילִי וְשִׁמּוֹ
לְמִשְׁגָּב לִי וְחוּמָה:

וַתִּגְדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמָה רַבָּא בְּעִלְמָא:

ח"ג והערות

יִשְׁעֶךָ תְּמַהֵר עִמָּךְ תִּטְהַר. בכ"י: קָרַב מְהֵרָה עִמָּךְ תִּטְהַר
וְתַצִּיבֵנִי וְכָל-חֻזְיוֹנֵי בכ"י: כָּל-חֻזְיוֹנֵי. רַב נִפְלְאוֹת
גַּם נוֹרָאוֹת. בכ"י: נְבוֹאוֹת נוֹרָאוֹת. בְּרַחֲמִים וּבְחֻזְיוֹן.
כד"ג בכ"י פֶּאֶרְמָה, מס' 2221. בכ"י וְתִיָּקֵן הַנִּזְל: בְּרַחֲמִים
וּבְצִיּוֹן. בדפוסים: יִזְדַּע בְּחֻזְיוֹן. זָרַע בְּרוּכֵי יי. כ"ה
בפסוק שלפנינו ובכ"י. בדפוסים: כְּבִי בְרוּכֵי יי. מִכָּל-
גּוֹיִם. בדפוסים: לְצִיּוֹן הַכְּלִי. וְחוּמָה. בכ"י: לְחוּמָה.

מקורות ומקבילות

זָכַר דְּבַר כְּמִדְבָּר. ע"פ חז"ל יחזקאל, חז"ל. יחזקאל, חז"ל. יחזקאל, חז"ל.
עַל אֲשֶׁר יַחֲלֹתֵנִי. ע"פ חז"ל יחזקאל, חז"ל. יחזקאל, חז"ל.
קוֹמָה וְהָעִיר אֶת-שֵׁם הָעִיר. ע"פ חז"ל יחזקאל, חז"ל. יחזקאל, חז"ל.
וַתִּגְדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמָה רַבָּא בְּעִלְמָא. ע"פ חז"ל יחזקאל, חז"ל. יחזקאל, חז"ל.
אָמֵן יְהוָה יֵאֱמֵן לְעֵינֵי דְבָרֵי נְבִיאֵי וְכָל-חֻזְיוֹנֵי מְלָכִים יִרְאוּ
וַיִּבְאוּ. לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְמַלְכֵּנוּ. רַב נִפְלְאוֹת גַּם נוֹרָאוֹת.
תַּחֲזִיגָה עֵינֵינוּ. בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים וּבְחֻזְיוֹן. זָרַע בְּרוּכֵי
יְהוָה הֵמָּה. ע"פ חז"ל יחזקאל, חז"ל. יחזקאל, חז"ל.
וַתִּגְדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמָה רַבָּא בְּעִלְמָא. ע"פ חז"ל יחזקאל, חז"ל. יחזקאל, חז"ל.
סֵלָה תִּשְׁכַּן בְּתוֹכֵנוּ וְתִכּוֹן. בֵּית קִדְשֵׁנוּ וְתַפְאֲרֵתֵנוּ. לְעַד
תְּקוּמָם וְגַם תְּרוּמָם. קָרָן לְדוֹד מְשִׁיחֵנוּ. הָעַם אֲשֶׁר
בְּחֶרֶת תֹּאשֶׁר. מִכָּל-גּוֹיִם כְּבִשְׁרֵתֵנוּ. אֵל אֱלֹהֵי יְהוָה חֵילִי וְשִׁמּוֹ
לְמִשְׁגָּב לִי וְחוּמָה. ע"פ חז"ל יחזקאל, חז"ל. יחזקאל, חז"ל.

רשות לקדיש אחר לסוכות, לשמ"ע ושמחת תורה

יְהִי שִׁמְךָ אֱרוֹמָמְךָ וְיִצְדָּקְתָּךְ לֹא־אֶכְסֶה: הַאֲזַנְתִּי וְהֶאֱמַנְתִּי.
לֹא אֶשְׂאֵל וְלֹא אֶנְסֶה: וְאִיךְ אֹמֵר
כְּלִי חֹמֶר. אֲלִי יוֹצְרוֹ מִה־תַּעֲשֶׂה: דְּרִשְׁתִּיהוּ פִּגְשְׁתִּיהוּ לְמַגְדֵּל
עֹז וְיוֹצֵר מַחֲסֶה: הִבְהִיר כְּאוֹר מְזִהִיר. בְּאֵין מָסַךְ וְלֹא מַכְסֶה.
יִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא:

הִדְרַת כְּבוֹדְךָ וְעֹז יָדְךָ. מְסַפְּרִים הַשָּׁמַיִם: בָּעֵת עֲלוֹתָם וּבָעֵת
פְּנוֹתָם. וּבָעֵת שְׁחוֹתָם אַפִּים: וּמִלֶּאכִים נִהְלָכִים. בְּתוֹךְ
אַבְנֵי־אֵשׁ וּמַיִם: יַעֲדוּךָ וְיוֹדוּךָ. בּוֹרֵא גֵיב שְׁפָתַיִם: כִּי תִסְבֵּל
וְלֹא תִבֵּל. בְּלִי זְרוּעַ וְיָדַיִם: תַּחֲתִיּוֹת וְעֲלִיּוֹת. וְהַחֲיוֹת וְהַכֶּסֶּא.
יִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא:

ח"נ והערות

יה שמך ארוממך. פיוט לרבי יהודה הלוי. פעמים
סימן יהודה, בבית הראשון ובראשי החרוזים. ראו
יהודה הלוי, שירים, ערך, הוסיף הקדמות והערות,
ישראל לוי, ת"א, אוניברסיטת תל אביב, תשס"ז,
עמ' 173. יש אומרים רשות זה במקום הקודם והרשות
בידי החזן. ואיך אומר כלי חומר. כ"ה במח' רמ"ז
ובולוניה. כנראה צ"ל: זאיך יאמר כלי חומר, ראו לוי.
יוצר מחסה. כ"ה במח' רמ"ז ואצל לוי. במח' בולוניה
נראה: יוצר מחסה. בְּאֵין מָסַךְ. כ"ה במח' רמ"ז
ובולוניה. אצל לוי: כְּלִי מִסְךְ. הִדְרַת כְּבוֹדְךָ וְעֹז
יָדְךָ. כ"ה במח' רמ"ז ובולוניה, אמנם במח' בולוניה,
בשעות הכ"ף סופית נוקד בקמץ. אצל לוי: הִדְרַת כְּבוֹדְךָ
וְעֹז יָדְךָ. וּבָעֵת פְּנוֹתָם וּבָעֵת. כ"ה במח' רמ"ז
ובולוניה. אצל לוי: יַעֲזֶת פְּנוֹתָם וְעֵת. יִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר
וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא. לפי לוי לא חוזרים על זה לאחר
כל בית, אלא רק בבית הראשון. במח' רמ"ז ובולוניה,

מקורות ומקבילות

יה שמך ארוממך. ע"פ ישע' כה, א. יח... ארוממך. ע"פ שמו
טו, ב; חכ' ל, ב; קית, כח. וּדְקָמְךָ לֹא אֶכְסֶה. ע"פ חכ' מ, יא;
נח, טז; עז, טו; צנ"ס מז, ט. האומני. ע"פ שמו' טו, כו.
והאומני. ע"פ חכ' כו, יג; קית, כו. לֹא אֶשְׂאֵל וְלֹא אֶנְסֶה.
הלשון ע"פ ישע' ז, יב. וְלֹא אֶנְסֶה. ע"פ שמו' ח, ב; דב' ו, טז;
צבלי העניות, דף ט ע"א. וְאִיךְ אֹמֵר כְּלִי חֹמֶר מִה־תַּעֲשֶׂה. ע"פ
ישע' מוה, טו; ראו גם כט, טז; י, טו. כְּלִי חֹמֶר אֲלִי יוֹצְרוֹ. ע"פ
ירמ' יח, ד. אֲלִי יוֹצְרוֹ מִה־תַּעֲשֶׂה. ע"פ ישע' מוה, ט. דַּרְשִׁמְיָהוּ.
ע"פ חכ' לד, ה; קית, י. פִּגְשְׁתִּיהוּ לְמַגְדֵּל עֹז. ע"פ שמו'
כ, טו; דב' ה, כא. לְמַגְדֵּל עֹז. ע"פ חכ' סא, ד. וְאוֹר
מַחֲסֶה. ע"פ חכ' מו, ב; ישע' כה, ד; ויח' ד, טו. הַנְּהִיר כְּאוֹר
הַמִּזְהִיר. ע"פ חו"י לו, כא. בְּאֵין מָסַךְ וְלֹא מַכְסֶה. שח"ר פ"י ב,
סי' א [טז], צבייני ראו חו"י, ע"פ דב' ה, ד; פדר"ך (מגדלצוים),
פ"ה ה, סי' ה; מדרש"ה סט, א. יִשְׁתַּבַּח. ע"פ חכ' קח, א;
קנח, יב. צ"ר פ"י מוה, סי' ז, 'על כל שנה ושנה שישראל משבחין'
וכו'. ויפסל. ע"פ ישע' ס, יב; צבלי פסחים, דף קנח ע"ב
[פ"י מ"ה]; מסי' פ"י יט, סי' י. ויִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא. ע"פ דני'
יא, לו. הִדְרַת כְּבוֹדְךָ. ע"פ חכ' כט, ב; קמה, כ. וְעֹז יָדְךָ.
ע"פ חכ' פט, יד; סח"ש יב, יח. מַחֲסֶה הַשָּׁמַיִם. ע"פ חכ'
יט, ב. נַעַם עֲלֻמָּס וְנַעַם פְּנוֹתָם. ע"פ מנח' א, יא; ישע'

נח, יט; חכ' קיג, ג. ראו צבלי סנהדרין, דף לא ע"ב. שְׁמוֹמֵס אִפִּים. ע"פ נחמ' ו, ט; שמו"ר פ"י מוה, סי' ב, 'השמש והירח
והכוכבים באים להשתחוות לפניו וכו'; מדרש"י (וורשא), פ"י כו תשא, סי' לו. הלשון ע"פ ישע' מוה, כג. נַחֵם אֲנִי אֵשׁ וּמַיִם. יח'
כח, יד. אֵשׁ וּמַיִם - שְׁמוֹס. ע"פ צ"ר פ"י ד, סי' ז, 'רצו אמר אש ומוס, רצו אצל צר כהנא אמר, משום רב נעל הקצ"ה אש ומוס,
ופסקן זה צר ומוס נעשו שמוס'. ויודוך. חכ' סז, ד. טוֹרֵם נִיב שְׁפָתַיִם. ישע' מ, יט. כִּי מַחֲסֵל. ע"פ ישע' מוה, ד. כְּלִי זְרוּעַ
וְיָדַיִם - צבלי גוף. ע"פ דב' ד, טו; ישע' מוה, ט. מַחֲתִיּוֹת וְעֲלִיּוֹת. ע"פ צ"ר, פ"י כב, סי' יא, 'לעליונים והתחתונים אחת סובל';
לקר"ש ח"י, רמז לח, ד"ה כי תעבוד. הלשון ע"פ יח"י טו, יט. וְהַחֲיוֹת וְהַכֶּסֶּא. צבלי חגיגה,

ומי ימלל כבוד מחולל. השחקים באמונתו: חי עולם אשר
נעלם. בגבהי רום מעונותו: וברצותו בן ביתו. באהל
שת שכנתו: ושם מראות לגבואות. להביט אל גדלתו: ואין
תבנית ואין תכנית. ואין קץ לתבונתו: רק מראי בעין גביאי.
במלך רם ומתנשא.

ישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא:

דבר גבורות בלי ספורות. ומי יספר תהלותיו: אשרי איש
אשר יחיש. להזכיר עז גדלותיו: ויסמך באל תומך.
עולם על-גבולותיו: ויעריצו שוב ורצוא. להצדיק דין

ח"ג והערות

תיבת 'ישתבח' באה לבדה באמצע השורה. השחקים
באמונתו. כ"ה במח' רמז' ובלוניה. אצל לוי: 'שחקים
באמיתו'. ושם מראות. כ"ה במח' רמז', בשיין
שמאלית, אלא שבטעות באה פתח מתחת לאות שי.
במח' בולוניה: שם מראות, בשיין ימנית. מראות
לגבואות. כ"ה במח' רמז' ובלוניה. אצל לוי: 'מראות
לגבואות'. להביט אל-גדלתו. כ"ה במח' רמז'
ובולוניה. אצל לוי: 'להביט אל-גבולותיו'. עולם
על-גבולותיו. כ"ה במח' רמז' ובלוניה. אצל לוי: 'עולם
על-גבולותיו'. להצדיק דין. כ"ה במח' רמז' ובלוניה.
אצל לוי: 'יצידיק דין'. דין עלילותיו. במח' בולוניה
נשמטה העיין בטעות ומוכח כן, שהרי הניקוד נמצא
שם.

מקורות ומקבילות

דף יב ע"ב, '...והיות הקדש, ומלאכי השרת, וכסא הכבוד, מלך
אל חי רם וגשא שוכן עליהם'. ומי ימלל. ע"פ חת' קו, ב. ומי
ימלל כבוד ממונל. בצלי מנילה, דף יח ע"א, ע"פ חת' קו, ב.
חיו' א, כ, וחר' סה, ב; מדת' חת' יט, סו' ג, 'האחר וכל מה
שיש בה אין יכולין לספר שצחו של הקב"ה'. ממונל - הקב"ה.
מש' כו, י, ופי' חת' י. השחקים בלמונמו. ע"פ חת' לו, ו;
ח, יא. מי עולם. ע"פ דב' לב, מ; ירמ' י, י; דני' יב, ז; שמ"ר
פר' מד, סו' י. אשר נעלם. ע"פ שם' לג, ב; מדת' (וורשא),
פר' חיי שרה, סו' ג; בצלי ברכות, דף י ע"א; ויק"ר פר' ד,
סו' ה; מד' ש"ט מו' קג, ד. צנצני רוס. ע"פ חיו' יא, ח.
צנצני רוס מעונמו. ע"פ ישע' לג, ה - עו; חת' לג, ד. רוס -
מל' הרמה וגבהות. ע"פ מל"ז מש' כה, ג. מעונמו. ע"פ דב'
לג, כז; ירמ' כה, לו זכ' ב, ח; חת' סח, ו. וצלמו צנ' צימו.
ע"פ צמ' יב, יח; ויק"ר פר' כז, ה, 'צחר הקב"ה צמשה',
ע"פ חת' קו, כג; מד"א (צובר), ויק' פר' ה, סו' ב. צנ'
צימו - זה משה רבינו. ע"פ צמ' יב, ז; צמד"ר פר' ד, סו' א,
'צן צימו זה משה'; דב"ר (ווינגא), פר' ב, סו' כט. נאחלו.
ע"פ שם' כה, חט; כט, מגדמו; מ, לדלה; ישע' ח, יח; ירמ' ז, ג; חת' עח, ס; עזר' ז, טו. מראות לנשואות. ע"פ צמ' יב, ו; יח;
א, ח; מדת' (וורשא), פרשת לו, סו' יג, 'שכנתו אין נגלה עליו צאספקלריא מאירם, אלא בחלום וחיוון'. להביט אל גדולמו. ע"פ
שם' לג, יח; צמ' יב, ח; מדת' (וורשא), פר' בראשית, סו' א; בצלי ברכות, דף ז ע"א; ויק"ר פר' א, סו' יד. ואין מננים ואין
מכנים. דב' ד, טו; ישע' מ, כה; חת' י, ח; אהרם אבינו, עמ' 4. הלשון ע"פ דב' ד, טו. ואין קץ למעונמו. ע"פ ישע' מ, כה; מ, יב;
ירמ' לב, חידע; חת' קמ, ה; מש' כח, ג. רק מראי בעין נביאיו. ע"פ צמ' יב, ו. צעין נביאיו. ע"פ ישע' כט, י. כמלך רם
ומתנשא. ע"פ ישע' ו, א; דב"א כט, יא. ומתנשא. ראו בצלי ברכות, דף נח ע"א, '...מלחמת גוג ומוגוג'. דבר נצרות. ע"פ
חת' קו, ב; קמח, ד; חיו' מל, ד; צמ' יח, ג. צלי נפירות. ע"פ חת' עא, טו; פסר' צ פו' ט, '...חיוי יודע לקלס' וכו'. ומי יספר
מהלכותיו. ע"פ חת' קו, ב. אשרי איש. חת' א, א. אשר יחיש. ע"פ ישע' סב, ו. להזכיר עז גדולותיו. ע"פ ישע' יב, ד; חת'
קמח, יג; דב"א טו, חו. ויסמך באל. ע"פ ישע' כו, ד; ירמ' ח, ז; חת' קיב, ז. באל תומך. ע"פ ישע' מל, י; מל, א; חת' קמח, יד;
מד"א (צובר), דר' פר' כז, סו' כה, 'תמכתך ביומין לזקן, זה הקב"ה'. עולם על גבולותיו. ע"פ ירמ' ה, כב. ויערילו שזו ורעול.
ע"פ מד"א (צובר), ויק' פר' א, סו' א, 'המלאכים כשמשבחים אותו אינם יודעים מקומו; חת"מ, כחפוח צעלי היער, עמ' 262,
'עומדים ע' אלק רבוא מלאכים, וכלם מלאש לצבא, וכלם משבחים לפני הקב"ה'. שזו ורעול. ע"פ יח' א, יד. להצדיק דין עלילותיו.
ע"פ דב' לב, ד; חת' לב, טו.

עֲלִילוֹתָיו: וַיִּזְדֶּה עַל־אֲשֶׁר פָּעַל. כִּי לְמַעַן פְּעֻלֹתָיו: כִּי יֵשׁ
יוֹם לֹאֵל אֲיוֹם. וְדִין עַל־כָּל־הַמַּעֲשֶׂה.
יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרומֶם וַיִּתְנַשֵּׂא:

הַשְׁתוֹנֵן וְהַכּוֹנֵן. וְהַתְּבוּנָה בְּסוּדָהּ: וְהַבְּטָחָה מִה אֶתֶּהּ. וּמֵאֵין
 יְסוּדָהּ: וּמִי הֵכִינָהּ וּמִי הֵבִינָהּ. וְכֹחַ מִי יְנִידָהּ: וְהַבְּטָחָה
 אֶל-גְּבוּרֹת אֵל. וְהַעֲיָרָה כְּבוֹדָהּ: חֶקֶר פְּעֻלָּיו. רַק אֱלֹהֵינוּ.
 אֶל-תִּשְׁלַח יָדָהּ: כִּי תִדְרֹשׁ. בְּסוּף וּבְרֹאשׁ. בְּמִפְּלֵא וּבְמִכְסֵּה.
 יִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא:

החזן אומר:

וַיִּתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֹה רַבָּא. בְּעֶלְמָא דִּבְרָא כְרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אַמֵּן:

יְהִי שֵׁמֶה רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלַם וּלְעֵלְמִי עֲלִמְיָא וּלְעֵלְמִי
עֲלִמְיָא יִתְבָּרַךְ שֵׁמֶה דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

יְתַבְרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיְתַפָּאֵר וַיְתְּרוֹמֶם וַיְתַנְשֵׂא וַיְתַהַדֵּר וַיַּתְעֲלֶה וַיְתַהַלֵּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא לְעֵלָּא

מקורות ומקבילות

[illegible]

ח"ג והערות

על־אשר פֿעל. כִּיָּה במח' רמ"ו ואצל לוי. במח' בולוּניא: עֲל־אשר יִפְעַל. הַשְׁתַּנּוּן וְהַכּוֹנֵן. כִּיָּה במח' רמ"ו, בולוּניא ואצל לוי. בכ"י המאה ה־ט"ז: וְהַתְּכַנֵּן. וְהַכּוֹנֵן. וְהַבְּשֵׁת מַה אַתָּה. כִּיָּה אצל לוי. במח' רמ"ו ובולוּניא: וְהַבְּשֵׁתָּ מַה אַתָּה. חֻקַּר פֿעֲלִי. כִּיָּה אצל לוי. במח' בולוּניא: חֻקַּר פֿעֲלִי, וכן נראה ממח' רמ"ו. בַּמִּפְלָא וּבַמִּכְסָּה. במח' רמ"ו: בַּמִּפְלָא וּבַמִּכְסָּה. במח' בולוּניא: בַּמִּפְלָא וּבַמִּכְסָּה. אצל לוי: בַּמִּפְלָא וּבַמִּכְסָּה.

[illegible]

יוצר לראשון של סוכות

אֶכְתִּיר זֶר תִּהְיֶהּ. לְנוֹרָא עֲלִיָּהּ. לְמִי זֹאת עֲזָרָה: בְּאֶדֶר
רְנָנִים אֶעֱלֶסָה. כְּנָף־רְנָנִים נַעֲלֶסָה.
לְמֶלֶךְ רַם וְנִשָּׂא: גִּדְתִּי אַרְבַּע. לְמִסְפַּר רֹבַע. לְחֵן עַל־אַרְבַּע:
אֶסִּיל בְּשִׁבְחִי וְתוֹדָה. לִפְנֵי קָהָל וְעֵדָה. בְּלִקְחֵי לִי לֵב וְאַגִּידָה.
קדוּשׁ:

דַּרְשׁ בְּמוֹ צֶדֶק. לְשׁפֹּט בְּצֶדֶק. דִּינָם לְהוֹצִיא בְּצֶדֶק: הַלֵּל
בָּם אִפְעָה. וּמְלִיצֵי יִרְעָה. וְכוֹהֵב אֵצֶא: וְרוֹבֵץ בִּפְתַח יְבוּשׁ.
וְחֹטֵא בְּצוּל תִּכְבֹּשׁ. קָרְאֲתֶיךָ אֶל־אֲבוֹשׁ: זָכַר סִכּוּךְ לַדּוֹרוֹת.
לָהֶם לְהוֹרוֹת. לְסִכּוּךְ וּלְקָרוֹת:

מקורות ומקבילות

[illegible]

ז. וטעט געלויבט. ע"פ מ"ב ז, יט. קראמליך אל אטעט. ע"פ ח"ב לז, יח; מ"ד ש"ע (צובר) מ' לז, ס' יו. זכר ספר
ע"פ ויק' כג, מג; מ"ד מ"ג פר' אמוהר, ס' ל. להס לאורוה. ראו פס"ו ש"מ, פר' לז, ס' יג. ויקרוה. ע"פ נחמ' ג, ח.

חסות בצל סכה. כחך נסוכה. שבעה להסתוככה: טלול
עגנים אזכרה. בכל-דור ודור אזכירה. חסדי דוד זכרה:
יה הקם סכתו. ותפון מלכותו. ותרב גדלתו: כימי עולם.
מלכותו עדי-עולם. לדוד ולזרעו עד-עולם:

לדור ודור תמליך. והוא עדי-עד ימליך. מלך ממליך מלך:
מהרה להצמיח ישעו. על-עם משועו. ולעבר על-פשעו:
נחיה בעוד. בשוכך לגן-אגוז. עין בעין נחוד: סכתך עליהם
תמתח. ובצל לקוחיך ימתח. ולא-יכם מרתח:

עצים בנטלם ארבעה. למזוזת רבועה. לזוכר שבועה: פרי
עץ הדר. אקח לנאדר. כי-כבודו הוד והדר: צמח תמר.
אשא להאמר. לכלו כבוד אומר:

קחת ענף עץ עבות. אאסור בעבות. למביט ברית אבות:
רנני ערבה. וצמחי רבבה. לדגול מרבבה: שתולים

מקורות ומקבילות

ח"ג והערות
כחך נסוכה. במח' רומניא: 'כחך נסוכה' חסדי דוד. במח'
רומניא וגולדי: 'לחסדי דוד'. יה הקם. באשכנו ואליצור:
'קם'. ותרב גדלתו. במח' רומניא: 'ותרב גדלתו'. מלכותו
עדי-עולם. באשכנו ואליצור: 'זמלכותו עדי-עולם'. במח'
רומניא: 'זמלכותו עדי-עולם'. ממליך מלך. במח' שד"ל:
'ממליך מלך'. להצמיח ישעו. במח' רומניא, גולדי
ואליצור: 'להצמיח ירעו'. ולעבר על. באשכנו ואליצור:
'לעבר על'. בשוכך לגן. במח' נירנברג ורומניא: 'בשוכך
לגן'. עין בעין. באשכנו ואליצור: 'עין בעין'. נחוד סכתך
עליהם. במח' רומניא: 'לנחוד \ סכת הנפלת'. במח'
נירנברג: 'נחוד סכתך עליהם'. סכתך אצל אליצור: 'סכתך.
לקוחיך ימתח. בגולדי: 'לקוחיך ימתח'. ולא-יכם מרתח
אצל אליצור: 'זאל יכם מורתח'. עצים בנטלם. במח'
נירנברג: 'עצים בנטלם'. למזוזת רבועה. במח' נירנברג
ושד"ל: 'למזוזת רבועה'. לזוכר שבועה. במח' נירנברג:
'לזוכר ברית שבועה'. בגולדי ואליצור: 'לזוכר ברית שבועה'.
במח' רומניא: 'לזוכר ברית שבועה'. אקח לנאדר. בגולדי:
'אקח לנאדר'. כי-כבודו הוד. במח' נירנברג: 'כיכלו הוד'.
אאסור בעבות. במח' רומניא: 'אאסור בעבות'. רנני
ערבה. במח' רומניא: 'רענני ערבה'. ובדומה לזה

סכות צלל סוכה. ע"פ ישע' ד, ו. שבעה להסתוככה. ע"פ
ויק' כג, מז; צבלי סוכה, דף מג ע"א. טלול. ע"פ נחמ' ג, טו.
טלול עגנים אזכרה. ע"פ תר"א ותי"ו, ויק' כג, מז; צבלי
סוכה, דף יא ע"ב. צל דור ודור אזכירה. ע"פ תה' מז, יח.
חסדי דוד זכרה. ע"פ דה"צ ו, מז. יה הקם סוכתו. ע"פ
עמו' ט, יא. ומכון מלכותו. ע"פ מ"א ב, יב. ומרצ גדולמו.
ע"פ תה' ע"א, כא. כימי עולם. מל"א ג, ד. מלכותו עד העולם.
ע"פ דה"א ח, יד. לדוד ולרעו. תה' יח, נא. לדור ודור
תמלך. ע"פ תה' קמו, י. והוא עדי עד ימלך. ע"פ ש"ב
ז, יג. מהרה להצמיח ישעו. ע"פ ירמ' לג, טו. על עט משועו.
ע"פ ש"ב ו, כא. ולעצור על פשעו. ע"פ מ"א ח, ג. נחיה
בעין. ע"פ תה' סג, ג. בשוכך לגן אגוז. ע"פ ש"ש ו, יא.
עין בעין נחוד. ע"פ ישע' נב, ח. סוכתך עליהם תמתח. ע"פ
ישע' מ, כב. וצלל לקוחיך ימתח. ע"פ ישע' ד, ו. ולא יכם
מרתח. ע"פ ישע' מט, י. למזוזת רבועה. ע"פ יחז' מא, כא.
פרי עץ הדר. ויק' כג, מ. לנאדר. ע"פ ש"י טו, ו. כי כבודו.
רל"ו ויק' ר פ' ל סי' ט. הוד והדר. תה' קד, א. נחם חמר.
ע"פ ויק' כג, מז; נחמ' ח, טו. לכולו כבוד אומר. ע"פ תה'
כט, ט. קיטם ענף עץ עבות. ע"פ ויק' כג, מ. למביט ברית
אבות. ע"פ ויק' כו, מז; דב' ד, לא. רנני ערבה. ויק' פ' ל,
סי' יב. ושרצי נחל אלו ישראל. ונחמי רבבה. ע"פ יחז' טז, ז;
צבלי סוכה, דף יא ע"ב. לדגול מרבבה. ש"ש ה, י; צבלי

אֲנִי הוֹשִׁיעָה נָא.
 גּוֹאֵל הַצִּלְיָהוּדִי נָא.
 הָקֵם סֶכֶת הַנוֹפְלֹת.
 זִכֹּר אֵימָה הַנִּקְהֶלֶת.
 טוֹב הַצֶּמַח שְׁמֹחֶתֶם.
 כָּלָה עֵתָה אֲנִיחוֹתֶם.
 בְּנֵי־עַפְרַיִם מִי־מָנָה.
 דּוֹר־שִׁיד בְּכָל־עוֹנָה.
 וְאַל־תֵּהֵא מִשְׁפָּלֶת.
 חוֹפֶפֶה כִּי־בִסְכָּה נֶאֱהָלֶת.
 יְהִי כִפּוּר אֲשַׁמְתֶּם.
 לְמַעַנְךָ חֵישׁ פְּדוּתֶם.

מקורות ומקבילות

במח' גירנברג. בגולד' ואליצור: יִרְעָנִי עֲרֵבָה. בכ"י: יִרְעָנִי עֲרֵבָה. וְצָמְחִי רֵבֵבָה. בגולד': יִצְמָחִי רֵבֵבָה. שְׁתּוּלִים בְּחֻצְרוֹת. בכ"י ומח' רומניא: שְׁתּוּלִים בְּחֻצְרוֹת. יִפְדּוּ מִצְרוֹת. בכ"י, מח' רמ"ו וגירנברג: יִפְדּוּ מִצְרוֹת. בגולד' ואליצור: יִפְדּוּ מִצְרוֹת. במח' רומניא: יִפְדּוּ מִצְרוֹת. במח' שד"ל: יִפְדּוּ מִצְרוֹת. לִזְכֵּר חֲצוּצֵרוֹת. במח' גירנברג ואליצור: יִפְדּוּרְ חֲצוּצֵרוֹת. בגולד': יִפְדּוּרְ חֲצוּצֵרוֹת. לְסוֹרְרָה כִּפְרָה. במח' רומניא: לְסוֹרְרָה כִּפְרָה. מִפִּי קְדוּשָׁה. במח' בולוּניא לֵאלֹא תִיבַת מִפִּי. באשכנז ואליצור: מִפְּנֵי קְדוּשָׁה. בנוב"ר, אשכנז ומח' רומניא בא פִּישׁ אֲמִיר אוֹתְךָ סִלְהָה. שהיום לא נהוג לאמרו. גִּאּוּלָה לֹא' שֶׁל סוֹכוֹת. מיוסדת ע"פ סדר א"ב, מאת רבי אלעזר הקליר. נמצאת גם במנהג אשכנז ופולין: גולדשמידט, סוכות, עמ' 92, אליצור א, עמ' 591-593. ובמח' רומניא, זולת, דף תא ע"ב, בשינויים רבים. הרב מ"ע הרטום כתב שאין לומר פִּישׁ זֶה, אֶךְ בשנים האחרונות נהוג לאמרו. יש אומרים אותו גם בהושענא רבה ע"פ מח' שד"ל ח"ב, דף קע"ח עמ' ב.

אנא הושיעה - במח' נירנברג: 'אנא יי הושיעה' - **בני־עפר** - כ"ה במח' רמ"י, גולד' ובפסוק שלפנינו וכן נראה נכון: במח' בולוניא, נירנברג, שד"ל ורומניא: 'בני־עפר' - **סכת הנופלת** - בגולד' 'סכת' דוד הנופלת' - **ואלתהא** - במח' נירנברג ואליצור: 'ואלתהי עוד' - במח' רומניא: 'אלתהא' - בגולד' 'יכל תהי עוד' - **משפלת** - במח' רמ"י: 'משפלת' - **אימה הנקהלת** - במח' נירנברג: 'אימה' לך נקלהלת' - **כי־בסכה נאהלת** - במח' נירנברג: 'נאהלת' - **נאצלת** - במח' רומניא: 'כי־בסכה נאהלת' - בגולד' ואליצור: 'נאצלת' - **עפ דב' לג' יב טוב הצמח** - במח' רומניא ואליצור: 'טוב הצמח' - **עתה אנחותם** - במח' נירנברג ורומניא: 'עתה אנחותם' - **למענך חיש** - בגולד' 'למענך חיש' -

מִלֵּא מִשְׁאָלוֹתֶם. נְהַג שְׂמִיחָתְם.
 שִׂמַּח עֲדָתְם. עוֹרֵר פְּרוּתֶם:
 פִּנְה לְחֻנָּם. צִמַּת מְעֻנָּם.
 קַבֵּל מְעֻנָּם. רוּמֵם הַמוֹנָם:
 שְׂמֹר הַדּוּרִים. שִׁפַּח אֲרוּרִים.
 תִּקְוִים עֲדָרִים. בְּקָרִיעַת יָם סוּף לְגִזְרִים:

וממשיכים ב'קדושי אל (לנוהגים לאמרו) וברכו', לקמן עמ' 96.

יוצא לשבת חול המועד של סוכות

אֶת-עַמִּי טוֹבוֹת אֲבִשָּׁר. וּמָהֶם בְּרָכוֹת לֹא-אֶחָסֵר.
 הֵבִיאוּ אֶת-כָּל-הַמַּעֲשֵׂר:
 בְּתִקְוָה וּבְגִדְל אֶפְצָר. וְהוֹבִילוּ מַעֲשְׂרוֹתֵיכֶם מִלְּבָצֵר. אֶל-בֵּית
 הָאֵזָר: גֹּשׁוּ לִפְנֵי דִירְתִּי. וּתְנוּ-לִי מִבְּרַכְתִּי. וְיִהְיֶה טָרֶף בְּבֵיתִי:
 אִם תַּעֲשֹׂרוּ תִתְעַשְּׂרוּ. וְטוֹבוֹת תִּבְשְׂרוּ. וּכְאִישׁוֹן עֵין תִּנָּצְרוּ.
 בְּדִבֵּר מְרוֹם וְקָדוֹשׁ:

ח"ג והערות

מִלֵּא מִשְׁאָלוֹתֶם. כ"ה בנוב' ומח' נירנברג. במח' רומניא, גולד' ואליצור: 'מלא משאלות לבם'. נהג שְׂמִיחָתְם וכו'. מכאן ועד סוף הפיוט שונה לחלוטין באשכנז אליצור ומח' רומניא. יוצא לשבת חול המועד של סוכות. מיוסד ע"פ א"ב, פרט לחרוז הרביעי. נמצא גם באתר האקדמיה, עפ"י כ"י רומה, קונטנזה 69 ופורסם ע"י עזרא פליישר, תפילות הקבע בישראל בהתהוותן ובהתגבשותן, בעריכת ש' אליצור וט' בארי, ירושלים, מאגנס, תשע"ב, א, עמ' 817. ג'וש' אצל פליישר: ג'וש'. וטובות תבשרו אצל פליישר: בְּדִבֵּר אצל פליישר: כְּדִבֵּר.

מקורות ומקבילות

מלא משאלותם. ע"פ תה' כ, ו; צבלי צרכות, דף עז ע"ב. נהג שמחמס. ע"פ תוספתא חגיגה (ליצרון), פ"א, ה"ד. שמח עדמס. ע"פ ישע' כט, יט; צפ' ג, יד'עו; ד"ר פ"ר ז, ס"ו; ז; מדח"ב מח' ח, ס"ו ה, 'שובע שמחות, צסוכות'. עורר עדמס. ע"פ תה' פ, ג ותר"ו: תה' קל, ז. פנה למנס. ע"פ תה' כה, טז; מדח"ב מח' פו, ס"ח. צמח מענס. ע"פ תה' נד, כג; צבלי תענית, דף כט ע"א, ואלה הספיקו לומר ילמיתס; סוכה, דף כ ע"ב, 'פחדא למית'. קבל מענס. ע"פ יח' יד, ד ומל"ד: או' יא, צ ור"מ קמחי, דקדוק מלות המענה. רומס. ע"פ ש"א ז, ז. המונס. ע"פ בר' ח, ד. ראו מלכ"ס ש"א יד, טז. שמור הדורים. ע"פ ישע' מה, צ; או"כ פ"ר ח, ס"ו לג. שכן אדורים. ע"פ תה' קיע, כה. תקומם עדריס. ע"פ ירמ' יג, ח; צבלי חגיגה, דף כ ע"ב; או"כ פ"ר פתוחות, ס"ו כה, "...עשויים עדריס" וכו'. נקריעם ים סוף לגוריס. ע"פ תה' קלי, יג. אה עמי. ע"פ ש"מ ג, ז. טוטת אבשר. ע"פ מ"א ח, מז; ישע' נב, ז; מס"ו פ"ר יע, ה"ז. צרכות לא חמסר. ע"פ ד"ב צ, ז; מלל' ג, ח; תה' כג, א; ולקו"ש חו', רמח תתח.

הביאו אה כל המעשר. מלל' ג, י; שמו"ר פ"ר מח' ס"ו א, 'שכן כופקין את הקללק לצרכה'. צמוק ונבול. ע"פ חו"ה, ש"ש ח, י. אפסר. ע"פ בר' יט, ג. והביאו מעשרותם מללל. ע"פ משנ' אבות פ"ה, מ"ה. אל צית האולל. מלל' ג, י; נחמ' י, לו. גוש' לפני. ע"פ ש"מ כג, ח; ד"ב טז, טז. דירמס. ע"פ ש"מ כה, ח; מ"א ו, יג; זכ' ח, ג; מדח"ב פ"ר צחקות, ס"ו ה. ומנו לי מצרמס. ע"פ ש"מ כג, טז; ד"ב טז, טז; פסכ"ב פ"ר כה, 'הוי זכורים' וכו'; מד"א צ"ר, פ"ר כה, ס"ו לג. ויהי טרף צמיס. מלל' ג, י; מש' לא, טו. אה מעשרו חמעשרו. צבלי שבת, דף קיע ע"א, ע"פ יד, יד; כג; מדח"ב פ"ר ראה, ס"ו ח; צמד"ר פ"ר יצ, ס"ו יא; מדמ"ש (צוצר), פ"ר ל, ס"ו ד. וכלישון עין מללל. ע"פ ד"ב נב, ח; צמד"ר פ"ר צ, ס"ו ו. צצר מרס וקדס. ע"פ ישע' מ, טז; יח' כ, מ.

זִילַת חֲשֶׁרֶת מִיָּם. וְאַרְץ נָחֳלִי מִיָּם. אֶת אַרְבּוֹת הַשָּׁמַיִם: חָלָקַת
עֵינֶיהָ בִּרְכָּה. אֲצֻמִּיחַ לָכֶם מִרְפָּא וְאַרוּכָּה. וְהִרְיָקְתִּי
לָכֶם בִּרְכָּה: טוֹב אֵל שְׂדֵי יִרְיָק וְיִרְבֵּה לִידֵידֵי בִרְכָּה
עַד-בְּלִידֵי:

יָהּ חָמַל עַל-קִהְלָךְ. וַיִּתְקַף וַיִּבְרַךְ עַמְּךָ. יִפְתָּח יְהוָה לְךָ:
כְּבוֹד חֲסִדוֹ הַטּוֹב. יִיטִיב לְךָ עֵינֵי הַטּוֹב. אֶת-אֲוָצְרוֹ הַטּוֹב:
לְעֲמוּסֵי מַעֲיִם. יִדְגֹם בְּנַחֲלֵי מַיִם. אֶת-הַשְּׂמִימִם:

מִיִּשֵׁיב לְכָל אַחֲרִיתוֹ. לְבַל־תִּכְרַת תַּקּוּתוֹ. לְתֵת מִטֶּר־אַרְצְךָ
בְּעֵתוֹ: גַּא זָכַר חֲסִדֶיךָ. לְרוֹמֵם שְׁנֵי שְׂדֵיךָ. וּלְבָרֵךְ

מקורות ומקבילות

וּבְרַחֲמֵי אֲמִיץ וְכִי וּבְחֻנֵּי נָא בִּשְׂמֶיךָ. ע"פ מנח"ל, ג. י. צבלי טעמית, קד ע ט"ה; מדה"פ פ' רחב, הוספה, ס' א. **הַשְׁלִישוּ פַעֲמִיכֶם לְהִרְאֹת.** ע"פ ש"י גנ, ח; ד' נח, טז; ירו' שקלים פ"ב, ט' **קָרָה** ע"פ ש"י גנ, ח; ד' נח, טז; ירו' שקלים פ"ב, ט' **חֶרֶב** ע"פ ש"י גנ, ח; ד' נח, טז; ירו' שקלים פ"ב, ט' **וְאִישִׁיכִי** **מִשְׁאֲרֹתֵיכֶם.** ע"פ ד' כה, י; ילק"ש תר', רמז תתס. **וְטַעַמּוֹ וְרֹאֵל כֻּלְּכֶם.** ע"פ ח' לז, ע. **הֵם הֵם אֶפְסָה לָכֵס.** מנח"ל, ג. י. **שָׁרְתָה מִיֶּסֶם.** ש"י כז, י; צב"ס לט, כה; צבלי טעמית, קד ע ט"ב. **וְאֶחָד מֵיָמֶיךָ מִיֶּסֶם.** ע"פ ד' כה, י; צב"ס לט, כה; צבלי טעמית, קד ע ט"ב. **אֲלֵמִיכִי לָכֵס.** ע"פ יוח' כט, כא; פדר"א פ' נח, ו'לחמ"ר לכה **יִקְוִימוּ לָכֵס בְּרַחֲמֶיךָ.** מנח"ל, ג. י. **טוֹב הֵן שְׂדֵי.** ע"פ ד' נח, יד. **יִדְדִי** - אלו ישראֵל צבלי מנח"ל, קד ע ט"ב, ע"פ ירו' יב, י. **עַל קֶלְקֶל.** ע"פ ד' לז, י; יד' כה, ג. **יִשְׁנָה עֲמֶלְךָ.** יח. מנח' פסיו"ר ד' קד ע ט"ה. **מְנַמְנֵם** שבחב"ד מנח"ל **הַטּוֹב** ע"פ ח' לז, ע. ס' יב, יכ"ס הכבוד מתוקן בחדש"ר. **מַסְדּוֹ הַטּוֹב.** ע"פ צ"ס יח, טו. **אֵם אֲנֹחִי הַטּוֹב** ד' כה, י. **לְנַמְנֹקִי** ש"י תר', רמז תתל. **יִדְגַם אֲנֹחִי מִיֶּסֶם.** ע"פ ירמ' לח, ה. **אֵם** פס"י, קד"ה יח, ד. **לִמְחִימוֹ.** ע"פ ד' כה, י; יד' כה, ג. **ע"פ ירמ' יח, טו.** ע"פ יד' יד, יד; רוס' ב; י; חו"א ח"ב, כלל קמ"ד, ד' כה, יב; ד"ר פ' ד, ס' ו. **מַעַר אֶרֶץ עֲנַמּוֹ.** ע"פ ירמ' נא וזכר. ע"פ מ"ב כ, ג; יש"י לח, ג. **וְזִכֹּר מַסְדִּיךָ.** ע"פ ח' פ' ד, ס' ה; פס"ו ש"ש פ' ד, פ"ה. **וְלִצְנָךְ אֵם כָּל וְכוּ'.**

דַּפְקוֹ שְׁעָרֵי-בִמְחָ רַמְיָהוּ דִּפְקוֹ שְׁעָרֵי-לִכְם לְחָזוֹת.
בְּאֶתֶר הָאֲקֵדְמִיָּה: לִכְם לְחָזוֹת. בְּטוֹב לְרֵאוֹת. בְּאֶתֶר
הָאֲקֵדְמִיָּה: בְּטוֹב לְרֵאוֹת. אֲצֵל פְּלִישֵׁר בְּטוֹב לְרֵאוֹת.
אֲצֵמִיחַ לִכְם. בְּאֶתֶר הָאֲקֵדְמִיָּה: אֲצֵמִיחַ לֵה. יִרִיק
וְיִרְבֶּה. בִּמְחָ שֶׁדִּל: יִרִיק וְיִרְבֶּה. עֲלִיקָה־לֶּךָ. בִּמְחָ
רַמְיָהוּ: עֲלִיקָה־לֶּךָ. עֲמֶלֶךְ. בִּמְחָ רַמְיָהוּ: עֲמֶלֶךְ. קְבוֹד
חֲסִדוֹ. בִּמְחָ רַמְיָהוּ, בּוֹלוּנִי וּשְׁדִּל: קְבוֹד חֲסִדוֹ. בְּכִי:
קְבוֹד חֲסִדוֹ וְכֹאן תּוֹקן עִפֵּי אֶתֶר הָאֲקֵדְמִיָּה.

לִמְחָה לִמְחָתִי לִכְסִי׃ **מִרְסָף וְאִרְכֻבָּה׃** ע"פ ירמ' ל, ח; ג' ל, ו.
יִרְיָקוּ וִירֵנָה׃ ראו צ"ר פ' נו, ס"י יא, 'צִדְוֹת לֵאמֹר, צִדְוֹת לִבְךָ׃
צִדְכָה עַד צִלִי ד׳׃ ג' י, מִלָּא; ג' י, ח. **חֲמוּל׃** ע"פ ישע' סג, ט; ו יא;
 ע"פ צד' ג, ז; כה, י; ח' ס"ה' י, י; יח, כב; ספרי צדמ, פ' י.
 מִשְׁלַחַת יִדִּיס׃ **יִפְחַם ה' לךְ׃** צד' כה, י. **כַּעַד חֲקֵדוֹ׃** ראו
 ע"פ ח' סג, ד; סט, ח. **יִיטִיב לְךָ׃** ע"פ צד' ד, מ. **שֵׁן הַסֵּה׃**
 ע"פ ישע' נ, ז; מִדְּחָה (וּרְשָׁא), פ' צדמבר, ס"ב; כ;
 הַטַּעֲמִים׃ **מִיטִיב לָלֵךְ׃** קוֹט, ע"פ ח' ס"ה, ח; קוֹט, ח;
 ירמ' כג, יא; ח' ס"ה' י, ג; ח' ס"ה' י, ח. **לָלֵךְ מִתְּרַם כָּעֵץ׃**
 ס"ס, 'כְּמוֹ שֶׁבִּצְעָתָה עַל יְדֵי נִצְיָאֵךְ' וכו'. **לִמַּח מִתְּרַם אֶרֶץ נַעַם׃**
 יח, כד; יח, לד, כ; כְּבָלִי תַּעֲנִינִי, דף ו ע"א; ויקרא פ' לז, ס"ו
 כד, ו; ח' ג, קלו, כג. **לְרוֹמֵם שְׁנֵי שְׁדִיךְ׃** ע"פ ש"ש ד, ה; ש;
 כד, כג. **כִּי׃**

אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ: סְפִיקַת רַבּוּי רַבִּיבִים. אֲעֲרֹךְ מִמֵּי־
שְׁבִיבִים. וְהִלֵּיתִי גֻזִּים רַבִּים:

עִיר וּבֵית נָוֶה. תַּחֲזֶה וְתִשְׁמַח וְתִתְנֶנָּה. וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה: פֹּדֶה
אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים. אָמַר אַתָּם אֱלֹהִים. וַיִּתֵּן־לָךְ הָאֱלֹהִים:
צֹעֲקֵי פָנֵי שָׁמַיִם. יַחֲיוּ מִיּוֹמִים. מִטֵּל הַשָּׁמַיִם:

קְדוּשׁ הַשּׁוֹכֵן בְּעָרֶץ. יִשְׁבִּיעֵנוּ מִפְּרֵי הָאָרֶץ. וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ:
רְצוּצִים בְּצֶרֶה לַחֲפֹשׁ. וְעֵמּוּ בְטוֹב לְדָרֶשׁ. וְרַב דָּגָן
וְתִירָשׁ: שֵׁם וּשְׁאֲרִית יִתֵּן. לַעֲדָתוֹ בְּלִי־תִמְתֵּן. יִהְיֶה עוֹז לְעַמּוֹ
יִתֵּן: תּוֹפִיעַ אֲדָרַת לֶקַח טוֹב וַיְגַלֵּם. וּבֵבִית־הַקֹּדֶשׁ לִתֵּן
שָׁלוֹם. יִהְיֶהוּ יִבְרָךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם. קְדוּשׁ:

וממשיכים ב'ברכו', לקמן עמ' 96.

יוצר לשמיני עצרת ושמחת תורה

אֹם כְּאִישׁוֹן נִנְצָרֶת. חֲשֹׁךְ אוֹתָהּ מִבְּצָרֶת. בִּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי עֲצָרֶת: בָּאת בְּתַחֲן

ח"נ והערות

ספיקת רבוי. במח' רמ"ז: ספיקת רבוי. אֲעֲרֹךְ
מִמֵּי־שְׁבִיבִים. באתר האקדמיה: אֲעֲדִיף מִמֵּי־
מְרֻבִּים. ובית נָוֶה. במח' רמ"ז ואתר האקדמיה: זבית
נָאֻוֶה. וְתִשְׁמַח וְתִתְנֶנָּה. באתר האקדמיה: תִּשְׁמַח
וְתִתְנֶנָּה. הַשּׁוֹכֵן בְּעָרֶץ יִשְׁבִּיעֵנוּ. באתר האקדמיה:
יִהְיוּ עָרֶץ \ שְׁבִיעֵנוּ. בַּצֶּרֶה לַחֲפֹשׁ. במח' רמ"ז:
יִבְצֶרֶה לַחֲפֹשׁ. וְעֵמּוּ בְטוֹב. במח' שד"ל: וְעֵמּוּ בְטוֹב.
לֶקַח טוֹב. באתר האקדמיה ללא תיבת טוב. ובבית
הַקֹּדֶשׁ. באתר האקדמיה: זבית הקודש. לִתֵּן
שָׁלוֹם. כ"ה במח' רמ"ז. במח' בולוניא ושד"ל: לִתֵּן
שָׁלוֹם. באתר האקדמיה: יִתֵּן שָׁלוֹם. יוֹצֵר לְשִׁמְנֵי
עֲצֵרֶת וּשְׁמַחַת תּוֹרָה. מוסד ע"פ א"ב, פרט לחרוז
הרביעי. נמצא גם במנהג אשכנז: גולדשמידט, סוכות,
עמ' 335-336. ובמח' רומניא, דף תיג ע"א. במח' רמ"ז,
בולוניא ושד"ל בא יוֹצֵר אֲמֵרֶת רָגַן אֲעֲרֹכָהּ. במקום
אֹם כְּאִישׁוֹן נִנְצָרֶת, הנלקח מהמח' הקדומים מיוצר

מקורות ומקבילות

קְסִיקָם רַבִּי רִנִּינִים. ע"פ ירמ' יד, כג; חס' סה, יא. וְהִלֵּיתִי
גֻזִּים רַבִּים. דב' כה, יב. עִיר וּבֵית נָוֶה. ע"פ ישע' לג, כ. וְכִי
נָוֶה. מִכְדָּרִי בְשִׁלְחָה, מִס' דְּשִׁירָה, פ' ג, ד"ה זכ אֱלֹהִי, ע"פ חס'
עט, ז. מִחֹמֶה וּשְׁמַחַת. שְׁמוֹר פ' כה, ס"ה, ע"פ ישע' לג, כ.
וּתְמַנִּיה. ע"פ ישע' לג, יח; ירמ' לג, יב; יח' לד, יד. וְלֹא לֹא
מְלוֹה. דב' כה, יב. פֹּדֶה אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים. ע"פ ש"ב ז, כג; ירמ'
לא, י; דב"ה ח, כה; חס' כה, כב. אָמַר אֱלֹהִים. ע"פ
חס' פב, ו. וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים. דב' כה, כח. צֹעֲקֵי פָנֵי שָׁמַיִם.
ע"פ דב' יט, יג; שמו' כג, ג, כ; מ"א ח, כג; פִּדְרָא פ' מו, מו;
יובס פורשים את ידוהם לשמים; צבלי דרכות, דף כ ע"ב, וצלבד
שיכוין לכו לשמים. יִחֲיוּ מִיּוֹמִים. ע"פ הו"ו, ז; דב' כ"ר פ' לא,
ס"ז, א'ין הקב"ה מניח את הדיקים צבלי ג' ימים. מִטֵּל
הַשָּׁמַיִם. דב' כה, כה; זכ' ח, יב. קְדוּשׁ הַשּׁוֹכֵן. ע"פ שמו' כה, ח;
ישע' מ, שו; חס' מו, ה. צֶעֶק - עֵינִי מוֹעַח. ע"פ מחמ"ג
אות ע, שורש עקן. יִשְׁבִּיעֵנוּ מִפְּרֵי הָאָרֶץ. ע"פ ויק' כה, יט;
זכ' ח, יב; חס' פא, ח. וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. דב' כה, כ"ר פ' סו,
ס"ה ג. רַנִּינִים צָרָה לַחֲפֹשׁ. ע"פ ישע' נח, ו. וְעֵמּוּ בְטוֹב
לְדָרֶשׁ. ע"פ חס' י, ג. וְרַב דָּגָן וְרַב דָּגָן

זוועקס אליך בכל־לב. הרפא לשבוּרי לב. כוּנן מְקוֹם
עֵין וְלֵב:

מקורות ומקבילות

מבני אדם' וכו'; סנהדרין, דף ל"ז ע"ב. **והמל על עמך.** ע"פ ישע' סג, עז' יוא"ל, ב; יתה מדרש' נח' קטנ, ס"ה. **ששון ושמחה יאנו.** ע"פ ישע' לה, יג, יוא. **יאנו מעמך.** בבלי ר"ה, דף ח' ע"א, 'בזמן שאתם שומע קול החנוני'. **ביום השמיני שמחות הוסיף.** ע"פ ויק' כג, לו, במ' כט, לה; בבלי סוכה, דף קכ"ג ע"ב, 'עשה לו סעודה קטנה כדי שיהיה מנוח'; במדרש' פ"ה כה, ס"ה; מדרש' פ"ה פ"ה פ"ה; פ"ה; ע"פ חז"ל. **ואתם נא מעני.** ע"פ חז"ל' ט; כ"ז. **דורשיתם כחליטת מועדם.** ע"פ ד"ה יצ, לג; בבלי שבת, דף ע"ה ע"א, 'במעמד'. **במעמד.** ע"פ ד"ה יצ, לו, ב"ר פ"ה פ"ה; ס"ה, יח; משנ' חגיג' פ"ג, מ"ח, 'אלה שמני ר'זון ברכה ודברים'. **במעמד.** ע"פ ד"ה יצ, לו, בבלי שבת, דף כ"ג ע"א. **הקשרה עליהם ממונים.** ע"פ ד"ה כ; טו; מדרש' פ"ה פ"ה, פ"ה, 'אשר יעלה עליהם'. **אחור שלש קדומים.** ע"פ ויק' כו, מז; ורש' סנהדרין, פ"ה, ה"א [דף ג' ע"א]; בבלי שבת, דף נ"ה ע"א וסופספות ד"ה ושוואל אמר. **והמל על אלהיהם רשמים.** ע"פ מ"ז יג, כג. **ואם עקלו ברגש.** ע"פ מ"א ה, נח; ירמ' יד, כ. **עקלו.** ע"פ חזק' ד, ח. **מחקה.** יוא"ל, ב. ח. **ותעור על פקע.** ע"פ מ"ז א, ז; יתה במדרש' פ"ה פ"ה, ס"ה, 'שהעור וזמנו ממש ותעור על פשעיהם'. **נשא עון חזק.** ע"פ ש"ל לר, ד; במ' יד, יתה; מ"ז א, יח. **ותקיע און בכל לב.** ע"פ ש"ב ז, כ; ד"ה כה, ט; ד"ב ס"ה, יח. **הרופא לנשיר לו חכ'.** קטנ, יוא"ל פ"ה א, ס"ה. **כזן מקום.** ע"פ ש"ל טו, ח; במדרש' שבלה, מ"א דסירה, פ"ה, יח. **מקום עין וק'.** ע"פ מ"א ה, ד; ד"ב ד, טו; ספרי ד"ה, פ"ה. **בניבול חז' עניו ונבי אלה ש"ל.**

חֲטָאִים תִּנְאָם לְכַפֵּר. בְּרִיתְךָ לְבַל־תִּפְרֹ. בְּזִכּוֹת אֲמַרִי שְׁפָר:
טוֹב שׁוֹכֵן רוֹמָה. חֵישׁ קִץ נִחְמָה. וְעוֹרֵר יִשְׁנֵי אֲדָמָה:

יֵה שׁוֹכֵן עֲלִיּוֹת. וְרַב־עֲלִילִיּוֹת. עֵתָה כִּנָּס גְּלִיּוֹת: כָּל־שׁוֹנְאִים
לְהֶאֱבִיד. וְאַהֲבִיךָ שְׂמֵחוֹת לְהֶרְבִּיד. בְּמַלְכוֹת מְשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד:
לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ לְרוֹמָם. בֵּית־מִקְדָּשְׁךָ הַשְּׂמִם. צָרִים
מִנוּ לְהִדָּמָם:

מֵה־לָּלִים לְךָ בַּחֲגִיגָתָם. שׁוֹר קָהֵל עֲדָתָם. וְשָׁמַע קוֹל צַעֲקָתָם:
נִגְדָּךְ בַּחֲזִין עוֹמְדִים. וְעַל־דִּלְתוֹתֶיךָ שׁוֹקְדִים. וְאוֹתְךָ
בְּהִתְמַד מִיַּחֲדִים: שִׁיחָם לְפָנֶיךָ יַעֲרֵב. וְחֲשָׁפָם מִיּוֹם קָרֵב.
וּמִמַּחֲתָה כִּי לֹא־תִקְרָב:

ח"ג והערות

תִּנְאָם לְכַפֵּר. במח' נירנברג: תִּמְהָר לְכַפֵּר. במח'
רומניא: תִּנְאָם לְכַפֵּר. בְּרִיתְךָ לְבַל. במח' נירנברג:
זִכְרִיתְךָ אֱלִי. בגולד': זִכְרִית אֱלִי. תִּפְרֹ. במח' רמ"ו
וקד"א: יִפְרֹ. אֲמַרִי שְׁפָר. בגולד' ומח' רומניא: אֲמַרִי
שְׁפָר. שׁוֹכֵן רוֹמָה. בגולד' ומח' רומניא: יִשְׁשׁוֹכֵן
רוֹמָה. וְרַב־עֲלִילִיּוֹת. במח' נירנברג: רַב־הַעֲלִילִיּוֹת.
בגולד' ומח' רומניא: רַב־הַעֲלִילִיּוֹת. עֵתָה כִּנָּס גְּלִיּוֹת.
במח' נירנברג: תִּמְהָר לְקַבֵּץ גְּלִיּוֹת. כָּל־שׁוֹנְאִים.
במח' שד"ל: כָּל־שׁוֹנְאִיךָ. במח' נירנברג ורומניא:
כָּל־שׁוֹנְאִיהֶם. בגולד': כָּל־שׁוֹנְאֵיךָ. וְאַהֲבִיךָ שְׂמֵחוֹת.
בגולד' ומח' רומניא: וְאַהֲבִיךָ שְׂמֵחוֹת. לְהֶרְבִּיד.
במח' נירנברג: לְהֶרְבִּיד. צָרִים מִנוּ. במח' נירנברג
ורומניא: צָרִים מִנוּ. מֵה־לָּלִים לְךָ. במח' נירנברג
ורומניא: מֵה־לָּלִים לְךָ. קוֹל צַעֲקָתָם. בגולד': קוֹל
צַעֲקָתָם. בַּחֲזִין עוֹמְדִים. בגולד': בַּחֲזִין עוֹמְדִים.
וְאוֹתְךָ. במח' נירנברג ורומניא: וְאוֹתְךָ. בְּהִתְמַד
מִיַּחֲדִים. במח' רומניא: בְּהִתְמַד מִיַּחֲדִים. וְחֲשָׁפָם.
במח' רמ"ו, בולוניא וגולד': וְחֲשָׁפָם. במח' נירנברג
ורומניא: וְחֲשָׁפָם. מִיּוֹם קָרֵב. במח' רמ"ו: מִיּוֹם קָרֵב.

מקורות ומקבילות

חֲטָאִים תִּנְאָם לְכַפֵּר. ע"פ יחז' לו, כה"כ. צִיָּקָה לָלֵךְ חֲסִיד.
ע"פ ויק' כו, מד; שופ' ב, א; ירמ' יד, כא; לא, לד"ל. חֲסִיד
אֲמַרִי שְׁפָר. ע"פ ספרי דב', פ' שו, א"כ דברי תורה מִכְפָּרִים
על כל עוֹנוֹת וְעִבְרוֹת; מִדְּמִיָּה פ' ר, פ"ג. אֲמַרִי שְׁפָר - אֵלֶּי
דְּבָרֵי תוֹרָה. מִדְּמִיָּה מ' פא, ס' ד. טוֹב שׁוֹכֵן רוֹמָה. ע"פ
ישע' לג, ה; לג, טו; שמו"ר פ' כה, ס' ח, ז"ה הקצ"ה. שִׁשׁ
קִץ נִחְמָוֶת. ע"פ ישע' ס, כב; דני' יב, ג. וְעוֹרֵר יִשְׁנֵי אֲדָמָה.
ע"פ ישע' כו, יט; דני' יב, ב; צבלי סנהדרין, דף 5 ע"א ורש"י
ד"ס ה"ג האומר אֵין תְּחִיָּת. יֵה שׁוֹכֵן רוֹמָה. ע"פ ישע' לג, ה.
עֲלִיּוֹת. ע"פ תה' קד, ג. וְרַב־עֲלִילִיּוֹת. ע"פ ש"א ב, ג; ירמ'
לכ, יט; תה"ר פ' ח, ד"ה כִּי־לֹא צִדְקָה. כִּנָּס גְּלִיּוֹת. ע"פ דב'
ל, גר; ישע' יא, ו; ירמ' כג, ג; מו"ק ד,
ר"ז; לפ' ג, יט; מ"ג מִדְּמִיָּה פ' כה, ס' יא. כָּל שׁוֹנְאִים לְהֶאֱבִיד.
ע"פ דב' ז, י; ירמ' ח, ה; תה' קמג, יב; ספ"י לו, כ. וְאַהֲבִיךָ -
יִשְׂרָאֵל. ע"פ דב' ז, ה; מ"א י, ט; ירמ' לא, א"ב; כוש' ג, א;
יא, א; מל"א ח, ב; דה"ב ט, ה. שְׂמֵחוֹת לְהֶרְבִּיד. ע"פ לפ' ג, ח;
תה' נג, ז; תה"ר פ' ח, ז"ה צִדְקָה שְׂמֵחוֹת אֵין צִדְקָה וְיָרָא.
מִלְּכוֹת מִשְׁחָן בֶּן דָּוִד. ע"פ ישע' יא, א; וְאַהֲבִיךָ מִדְּמִיָּה פ' כה, ס' יא;
ס' ט, ז"ה שְׂמֵחוֹת וְיָרָא שְׂמֵחוֹת וְיָרָא. לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ
לְרוֹמָם. ע"פ תה' טח, ט; שו"ר ט, ט; צבלי שבת, דף יא ע"א,
ר"ה ורש"י. בֵּית־מִקְדָּשְׁךָ הַשְּׂמִם. ע"פ ישע' סד, ע"י; תה'
עט, א; דני' ט, ח; יח' לא; מִדְּמִיָּה פ' כה, ס' יא, כג, ע"פ
דני' ח, יג. צָרִים מִנוּ לְהִדָּמָם. ע"פ תה' עט, ר"ז; מִדְּמִיָּה
פ' כה, ס' יא, כג, ע"פ מו"ק חן מִדְּמִיָּה לְחִיּוֹת הַעוֹלָם; דב'
יב, ה"ה נח"ו ב, א; תה' מז, ה; איכ"ר (צו"ר), פ' ח, ס' טו, ע"ה לְפַעֲמֵי רָגִלִים וְלִחְמוֹת שׁוֹרִים חֲמִירִים לְהַקְצִיח'." וְשָׁמַע קוֹל
צַעֲקָתָם. ע"פ צ"ח ב, טו; תה' לו, ח; צ"ח ב"ס ד, ה; מִשְׁחָן תַּעֲנִית פ"ב, מ"ד; חוֹסֶפֶת צְרִיכוֹת (לִצְרִיכוֹת), פ"ג, ה"ז. נִגְדָּךְ. ע"פ דב'
רצח ע"ה 143, ש"ס פְּנֵי צִדְקָה נִגְדָּךְ הַקְצִיח'." בַּחֲזִין עוֹמְדִים. ע"פ אי"ו מ"א, ד ורש"י; מִדְּמִיָּה (וְיָרָא), פ' חורע, ס' ב, ז"ה אֵין צִדְקָה
עוֹמֵד וְיָרָא וְשָׁמַע לְהַקְצִיח'." וְעַל־דִּלְתוֹתֶיךָ שׁוֹקְדִים. ע"פ מ"ש ח, לד; סח"ש ו, טו; מ"ס קְטוֹת, מ"ס דכ"א, פ'ק הַמִּינִין, כ"ל כג.
וְאוֹתְךָ בְּהִתְמַד מִיַּחֲדִים. ע"פ צ"ח פ' כ, ס' ז; שו"ר פ' ב, ס' טו, ע"ה וְאוֹתְךָ מִיַּחֲדִים שְׂמֵחוֹת; פ'ק פ' ד.

מֵה־לָּלִים לְךָ בַּחֲגִיגָתָם. מֵה־לָּלִים לְךָ בַּחֲגִיגָתָם. ע"פ ישע'
יב, ה"ה נח"ו ב, א; תה' מז, ה; איכ"ר (צו"ר), פ' ח, ס' טו, ע"ה לְפַעֲמֵי רָגִלִים וְלִחְמוֹת שׁוֹרִים חֲמִירִים לְהַקְצִיח'." וְשָׁמַע קוֹל
צַעֲקָתָם. ע"פ צ"ח ב, טו; תה' לו, ח; צ"ח ב"ס ד, ה; מִשְׁחָן תַּעֲנִית פ"ב, מ"ד; חוֹסֶפֶת צְרִיכוֹת (לִצְרִיכוֹת), פ"ג, ה"ז. נִגְדָּךְ. ע"פ דב'
רצח ע"ה 143, ש"ס פְּנֵי צִדְקָה נִגְדָּךְ הַקְצִיח'." בַּחֲזִין עוֹמְדִים. ע"פ אי"ו מ"א, ד ורש"י; מִדְּמִיָּה (וְיָרָא), פ' חורע, ס' ב, ז"ה אֵין צִדְקָה
עוֹמֵד וְיָרָא וְשָׁמַע לְהַקְצִיח'." וְעַל־דִּלְתוֹתֶיךָ שׁוֹקְדִים. ע"פ מ"ש ח, לד; סח"ש ו, טו; מ"ס קְטוֹת, מ"ס דכ"א, פ'ק הַמִּינִין, כ"ל כג.
וְאוֹתְךָ בְּהִתְמַד מִיַּחֲדִים. ע"פ צ"ח פ' כ, ס' ז; שו"ר פ' ב, ס' טו, ע"ה וְאוֹתְךָ מִיַּחֲדִים שְׂמֵחוֹת; פ'ק פ' ד.

עֲטָרִים רַב בְּרָכוֹת. וְחַיִּים אֲרָכוֹת. עַד מֵאֲרִיכוֹת: פֶּתַח
לְמוֹ אוֹצְרֶךָ. וְקַיִם עֲלִימוֹ אֶמְרֶךָ. וְאַל־יִבּוֹשׁוּ מִסִּבְּרֶךָ:
צִקּוֹן לַחֶשֶׁם תִּשְׁמַע. קוֹל מְבַשֵּׁר לְהִשְׁמַע. טוֹבוֹת וְנִחְמוֹת
בְּמִשְׁמַע:

קוֹלוֹת אֲרָבָעָה לְהַחֲיָא. וּלְעֲזָרְתָנוּ חוֹשָׁה. וְצוֹרְרֵינוּ תַּכְחִישָׁה:
רָם עַל־רָמִים. שֹׁמֵחַ עֲגוּמִים. בְּבָנוּי כְּמוֹ רָמִים: שְׂבַחְךָ
בְּפִימוֹ מִתְנִים. וְגִדְלֶךָ בְּלֶבָם מִשְׁנָגִים. וְיִחוּדְךָ בְּכָל־יוֹם עוֹנִים:
תּוֹקְפִים וְהוֹדִיָּה רוֹחֵשִׁים. רוֹעֵשִׁים וְלוֹחֵשִׁים. וְאוֹתְךָ מַעֲרִיצִים
וּמְקַדִּישִׁים. קְדוֹשׁ:

ח"ג והערות

וחיים אֲרָכוֹת. כ"ה במח' רמ"ז וגולד'. במח' בולוניה,
שד"ל, נירנברג ורומניא: וְחַיִּים אֲרָכוֹת. למו אוֹצְרֶךָ.
בגולד': למו אוֹצְרֶךָ. עֲלִימוֹ אֶמְרֶךָ. במח' נירנברג:
עֲלִימוֹ מֵאֶמְרֶךָ. בגולד': עֲלִימוֹ אֶמְרֶךָ. במח' רומניא:
עֲלִימוֹ אֶמְרֶךָ. מִסִּבְּרֶךָ. בגולד': מִסִּבְּרֶךָ. במח'
רומניא: מִשְׁבְּרֶךָ. צִקּוֹן לַחֶשֶׁם. במח' רמ"ז ורומניא:
צִקּוֹן לַחֶשֶׁם. קוֹל מְבַשֵּׁר. באשכנז ומח' רומניא: קוֹל
מְבַשֵּׁר. לְהִשְׁמַע. במח' רמ"ז ורומניא: לְהִשְׁמַע.
במח' נירנברג: בְּהִשְׁמַע. וְנִחְמוֹת בְּמִשְׁמַע. במח'
רומניא: וְנִחְמוֹת בְּמִשְׁמַע. בגולד': וְנִחְמוֹת בְּמִשְׁמַע.
קוֹלוֹת אֲרָבָעָה. במח' נירנברג: קוֹלוֹת אֲרָבָע.
וְצוֹרְרֵינוּ תַּכְחִישָׁה. במח' רומניא: וְצוֹרְרֵינוּ תַּכְחִישָׁה.
שֹׁמֵחַ עֲגוּמִים. באשכנז: שֹׁמֵחַ נֶפֶשׁ עֲגוּמִים. שְׂבַחְךָ
בְּפִימוֹ. במח' רמ"ז: שְׂבַחְךָ בְּפִימוֹ. במח' נירנברג:
שְׂבַחְךָ בְּפִימוֹ. במח' רומניא: שְׂבַחְךָ בְּפִימוֹ. וְגִדְלֶךָ
בְּלֶבָם. בכ"ז ומח' רמ"ז: וְגִדְלֶךָ בְּלֶבָם. במח' נירנברג:
וְתוֹקְפֶךָ בְּלֶבָם. במח' רומניא: וְתוֹקְפֶךָ בְּפִימֵי. מִשְׁנָגִים.
במח' נירנברג: מִשְׁנָגִים. וְיִחוּדְךָ בְּכָל. בגולד': וְיִחוּדְךָ
בְּכָל. רוֹעֵשִׁים וְלוֹחֵשִׁים. במח' נירנברג: רוֹעֵשִׁים
וְלוֹחֵשִׁים. וְאוֹתְךָ מַעֲרִיצִים. במח' נירנברג: וְאוֹתְךָ
מַעֲרִיצִים. במח' רומניא: וְאוֹתְךָ מַעֲרִיצִים.

מקורות ומקבילות

שִׁמְשׁ לַפִּנְיָ יַעֲרֹב. ע"פ חכ' קק, לד; ש"ס 3, יד; מדר"כ
מ' קמט, ס' ה. וְשִׁמְשׁ מִיּוֹם קָרַב. ע"פ ישע' 3, ד; מו"ד, ד;
גד' זכר' ט, י. וּמִמִּשְׁכַּח כִּי לֹא מִקְרַב יִשְׁעִי מִד', עֲטָרִים
לִבְנֵי בְרָכָה. ע"פ דב' 3, יג; חכ' כה, ד; מש' י, כה; כה, כ. וְחַיִּים
אֲרָכוֹת. ע"פ חכ' לו, י; מש' ג, 3. עַד מֵאֲרִיכוֹת. ע"פ
חכ' כה, ה; חוספח' חולין (לוקרמאנדל), פרי' י, כה; עז; מדר"א
דב', פרי' כב, פ"ז. פֶּתַח לְמוֹ אוֹצְרֶךָ. ע"פ דב' 3, יב; זכר' 86
מג, טו; צבלי טענית, דף 3 ע"א; מג"ת, הסכוליון, ל'ך צוֹתְךָ
וְכָן דִּבְרַת תַּלְוִי. וְאַל יִבּוֹשׁוּ מִסִּבְּרֶךָ. ע"פ יוא' 3, יט; חכ'
לא, יח; קוֹת, קמ; ספ"י, קדס"א, ח, יח, ו; צבלי 3, דף לג
ע"3, זכר' יבשו וישראל ישמחו'. צִקּוֹן לַחֶשֶׁם. ע"פ ישע'
כו, טז; מדר"כ מ' סג, ס' א. רָם עֲגוּמִים. דף 3 ע"ב, כה;
רומשמוע קולו צתפלתו וכו'. לַחֶשֶׁם שֹׁמֵחַ. ע"פ מדר"ג
(וורשא), פרי' וילא, ס' ד, 'אצל הקב"ה אדם מלחש צחוק לצו
צתפלה, מיד הוא שומע'; מדר"כ מ' ד, ס' ג, ע"פ דב' 3, יז.
קוֹל מְבַשֵּׁר. ע"פ ישע' מ, ט; נב, ז; נח"י 3, א. טוֹבוֹת וְנִחְמוֹת
בְּמִשְׁמַע. ע"פ זכ' א, יג; ח, ח; סח"ש, ט. קוֹלוֹת אֲרָבָעָה
לַחֲחִישָׁה. ע"פ חכ"מ, מ, ג; עז; גיבס, עמ' 86, "...לחוש צהרבע
העצמות ונותן קולו וכו'; חכ"מ, מ, ג; עז; גיבס, עמ' 87.
וְעֲזָרְתָנוּ חוֹשָׁה. ע"פ חכ' כב, כ; לה, כ; ספ"3, ד, יח. וְצוֹרְרֵינוּ
תַּכְחִישָׁה. ע"פ ש"3 כב, מה. רָם עַל רָמִים. ע"פ ש"3 כב, כה;
חכ"א ש"מ, טו, א. עֲגוּמִים. ע"פ חו"י, ל, כה. צְבָנוּי כְּמוֹ
רָמִים. ע"פ חכ' עח, סט; איכ"ר (צובר), פרי' 3, ס' ג, א; אחד
מ' קרנות שצבולס; מדר"כ מ' יח, יח, א. שְׂבַחְךָ בְּפִימוֹ
מִתְנִים. מג"ת, הסכוליון, ר"ס מקדימין לפניו צבולס וצבולס, ע"פ
עזר' ג, יא; אד"ג נוסח 3, פרי' כו, 'ואינו רואה צבולס של כולס
אלא צבולס של ישראל'; צ"ר פרי' מה, ס' ז. וְגִדְלֶךָ בְּלֶבָם מִשְׁנָגִים.
יח ע"א, ע"פ חו"י, לו, כ. וְיִחוּדְךָ בְּכָל יוֹם. ע"פ פדר"א פרי' ד; צ"ר פרי' כ, ס' ז; מדר"ג (וורשא), פרי' וישלח, ס' ב; דב"ר (ליצרון),
פרי' וחתקן, ד"ה ועס שונים; שח"ר פרי' 3, ס' ג, עז; פס"3 הוספה א, פ' ג, ד"ה 10 הלא. מוֹקְפִים וְהוֹדִיָּה. ע"פ ש"מ, טו, ב;
מכדרי' צלחה, מ"ס דשיר, פרי' ג, 'אין עזי אלא תקפרי'. רוֹעֵשִׁים. ע"פ חכ' מה, 3. וְאוֹתְךָ מַעֲרִיצִים וּמְקַדִּישִׁים. ע"פ ישע' ח, יג.

המשך ליום טוב שחל בשבת:

קִנְיָנְךָ. הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמֵם לְבָדוֹ מֵאֵז. הַמְהִלֵּל.
הַמְשַׁבֵּחַ וְהַמְפָּאֵר וְהַמְתַּנְשֵׂא מִימֹת עוֹלָם.
אֱלֹהֵי עוֹלָם. בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ.
אֲדוֹן עֲזֹנוּ. צוֹר מִשְׁגָּבֵנוּ. מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ. מִשְׁגָּב
בַּעֲדֵנוּ. אֵין עֲרוֹךְ לָךְ וְאֵין זוּלָתְךָ. אָפֶס בִּלְתָּךְ
וְאֵין דּוֹמָה לָךְ. אֵין עֲרוֹךְ לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵין זוּלָתְךָ מִלְכֵנוּ לַחַיִּי הָעוֹלָם
הַבֹּא. אָפֶס בִּלְתָּךְ גּוֹאֲלֵנוּ לִימֹת הַמָּשִׁיחַ. וְאֵין
דּוֹמָה לָךְ מוֹשִׁיעֵנוּ לַתַּחֲיַת הַמֵּתִים:

אֵל אֲדוֹן עַל-כָּל-הַמַּעֲשִׂים. בָּרוּךְ הוּא וּמְבָרָךְ
בְּפִי כָל-נִשְׁמָה. גָּדֹל וְטוֹבוֹ מֵלֵא עוֹלָם.
דַּעַת וְתְבוּנָה סִבְבִּים אוֹתוֹ: הַמְתַּנְּאֶה עַל-
חַיֹּת הַקֹּדֶשׁ. וְנִהְדָּר בְּכָבוֹד עַל-הַמְרַכְּבָה.
זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כְסֹא. חֶסֶד וְרַחֲמִים מֵלֵא
כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאֹדוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ. יִצְרָם
בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׁכֵּל. כָּח וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם.
לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תְּבִל: מְלֵאִים זִיו
וּמְפִיקִים נֶגֶה. נֶאֱהָ זִיוָם בְּכָל-הָעוֹלָם. שְׂמֵחִים
בְּצֵאתָם שְׂשִׁים בְּבוֹאֵם. עֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן
קוֹנֵיהֶם: פֶּאֶר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לְשֵׁמוֹ. צֹהֵלָה
וְרָנָה לְזִכָּר מַלְכוּתוֹ. קָרָא לְשֵׁמֶשׁ וַיִּזְרַח-אוֹר.
רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְבָנָה: שָׁבַח נוֹתְנִים-לוֹ
כָּל-צָבָא מְרוֹם. תַּפְאֶרֶת וּגְדָלָה. שְׂרָפִים
וְאוֹפָנִים וְחַיֹּת הַקֹּדֶשׁ:

(ל) אֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מְכַל-הַמַּעֲשִׂים. וּבִיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי נִתְעַלָּה וַיֵּשֶׁב עַל-כִּסֵּא
כְבוֹדוֹ. תַּפְאֶרֶת עֲטָה לְיוֹם הַמְנוּחָה. עֲנֵג קָרָא

המשך ליו"ט החל בחול:

מַעֲשִׂיךָ יְהוָה. בְּכָל
בְּחֻמְךָ עֲשִׂיתָ.
מְלֵאָה הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ.
הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמֵם
לְבָדוֹ מֵאֵז. הַמְהִלֵּל.
הַמְשַׁבֵּחַ וְהַמְפָּאֵר
וְהַמְתַּנְשֵׂא מִימֹת
עוֹלָם. אֱלֹהֵי עוֹלָם.
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים
רַחֵם עָלֵינוּ. אֲדוֹן
עֲזֹנוּ. צוֹר מִשְׁגָּבֵנוּ.
מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ. מִשְׁגָּב
בַּעֲדֵנוּ. אֵל בָּרוּךְ
גָּדֹל דַּעַת. הַכִּין
וּפָעַל זִהְרֵי חֲמָה.
טוֹב יִצָּר כְּבוֹד
לְשֵׁמוֹ. מְאֹדוֹת נָתַן
סְבִיבוֹת עֲזוֹ. פְּנוֹת
צְבָאוֹת קְדוֹשִׁים
רוֹמְמֵי שְׂדֵי תָמִיד
יִסְפְּרוּ כְבוֹד-אֵל
וּקְדוּשָׁתוֹ:

יְתַבָּרֶךְ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ

המשך ליו"ט החל בחול:

בשמים ממעל
ועל הארץ
מתחת ועל-
כל שבח מעשי
ידך. והמאורות
אשר יצרת.
המה יפארוך
סלה:

המשך ליום טוב שחל בשבת:

ליום השבת. זה שיר ושבח ליום השביעי. שבו
שבת אל מכל מלאכתו. ויום השביעי משבח
ואומר. מזמור שיר ליום השבת. לפיכך יפארו
לאל כל יצוריו. ושבח (יקר) וגדלה יתנו למלך
שנתן מנוחה לעמו ישראל ביום שבת קדש:
שמך יהיה אלהינו יתקדש. וזכרך מלכנו
יתפאר. בשמים ממעל ועל הארץ
מתחת. ועל כל שבח מעשי ידך. והמאורות
אשר יצרת. המה יפארוך סלה:

בין יום טוב שחל בחול ובין שבת ממשיכים 'תתברך' וכו':

תתברך (לנצח) צורנו מלכנו וגאלנו. בורא קדושים.
ישתבח ויתפאר שמך (לעד) מלכנו. יוצר
משרתים. ואשר משרתיו כלם עומדים ביום עולם ומשמיעים
ביראה יחד בקול. דברי אלהים חיים ומלך עולם. כלם
אהובים. כלם ברורים. כלם גבורים. כלם עושים באימה
וביראה רצון קנייהם. וכלם פותחים את פיהם בקדשה
ובטהרה. (בשירה ובזמרה) ומברכים ומשבחים ומפארים
ומקדישים (ומעריצים וממליכים) את שם האל. המלך הגדול.
הגבור והנורא. קדוש הוא. וכלם מקבלים עליהם על מלכות
שמים זה מזה. ונותנים באהבה רשות זה לזה. להקדיש
ליוצרים בנחת רוח. בשפה ברורה בנעימה ובקדשה. כלם
באחד עונים באימה ואומרים ביראה. קדוש קדוש. קדוש.
יהיה צבאות. מלא כל הארץ כבודו. והאופנים וחיות הקדש
כלם ברעש גדול. מתנשאים לעמתם. משבחים ואומרים.
ברוך כבוד יהוה ממקומו:

לֹאֵל בְּרוּךְ נְעִימוֹת יִתְּנוּ. לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיִם לְעַד זְמִירוֹת
 יֵאמְרוּ וְתִשְׁבְּחוּת (נ"א: וְתִשְׁבְּחוּת) יִשְׁמְעוּ. כִּי הוּא לְבָדוֹ
 (מְרוֹם וְקָדוֹשׁ). פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת. עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת. בֹּעַל מַלְחָמוֹת.
 זוֹרֵעַ צַדִּיקוֹת. נוֹרָא תְהִלָּתוֹ. בּוֹרָא רְפוּאוֹת. מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת.
 אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת. הַמַּחְדֵּשׁ טוֹבוֹ בְּכָל־יּוֹם תָּמִיד מַעֲשֶׂה בְּרָאשִׁית.
 כְּאֹמֹר. לַעֲשֶׂה אוֹרִים גְּדֹלִים. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ. וּבְחֲסִדּוֹ נִתְּנָם
 לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֵּתְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. חֲמֻלָּה גְּדוֹלָה וַיִּתְּרָה
 חֲמֻלָּת עָלֵינוּ. אָבִינוּ מַלְכֵנוּ. בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שִׁבְטָחוּ
 בָּךְ. וְתִלְמָדִם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת חֻקֵּי חַיִּים. כֵּן תִּתְּנֵנוּ וְתִלְמָדְנוּ.
 אָבִינוּ אֵב הַרְחֵמֵן. הַמְּרַחֵם. רַחֵם נָא עָלֵינוּ. וְתֵן בְּלִבֵּנוּ (בִּינָה)
 לְהִבִּין וְלַהֲשִׁכִּיל וְלִשְׁמוֹעַ. לְלַמּוֹד וְלִלְמֹד. לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת
 וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דְּבָרֵי תִלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. וְהָאִירָה עֵינֵינוּ
 בְּתוֹרָתְךָ. וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וַיַּחֲד לִבֵּנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה
 אֶת־שִׁמְךָ. כִּי־שֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל בְּאַמֶּת נִקְרָא עָלֵינוּ. עֲשֵׂה
 עִמָּנוּ (חֲסִד) בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ. הָאֵל הַגָּדוֹל. הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא.
 מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תָּרִים קִרְנֵנוּ וְתִמְלֹךְ עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן
 שִׁמְךָ. כִּי־בָךְ בִּטְחָנוּ לֹא יִבוֹשׁ. וּבִשְׁמֶךָ הַגָּדוֹל חֲסִינוּ. לֹא־נִכְּלָם
 וְלֹא־נִכְּשַׁל לְעַד וּלְעוֹלָמִי עַד. כִּי־אָבִינוּ וְאֱלֹהֵינוּ אַתָּה. וְרַחֲמֶיךָ
 וְחֲסִדֶיךָ הֶרְבִּים אֱלֹהֵינוּ נִצַּח סֶלָה וְעַד. וְנִגְלִילָה וְנִשְׁמַחָה
 בִּישׁוּעָתְךָ. (מְהֵרָה) וְהִבָּא עָלֵינוּ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם מְהֵרָה מֵאֲרָבַע
 כַּנְּפוֹת הָאָרֶץ. וְתוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ. כִּי־אֵל פּוֹעֵל
 יְשׁוּעוֹת אַתָּה. וּבְנוּ בְּחֵרֶת מְכֹל־עַם וְלִשׁוֹן. וְקִרְבָּתְנוּ (מַלְכָנוּ)
 לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בְּאַמֶּת. לְהוֹדוֹת לָךְ וּלְיַחֲדֶךָ בְּאַמֶּת
 וּבְאַהֲבָה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

הקורא ק"ש יכוון לקיים מצות עשה מהתורה ולקבל עליו עול מלכות שמים, ויקרא בנחת ובנעימה. צריך לפרש האותיות בפיו ובשפתיו וצריך ליתן רוח בין הדבקים כגון 'על לבבך', 'על לבבכם'. וצריך להשמיע לאזניו מה שיוצא מפיו שיהיו פיו ולבו שווים בכוונה. אם לא כיוון לבו בפסוק ראשון לא יצא אפילו בדיעבד. צריך להאריך בדלי"ת של 'אחד', וצריך להתני בזיון של 'תזכרו' ושל 'זוכרתם'. אין הש"ץ צריך להנמך את קולו בפסוקי התוכחה.

המתפלל יחיד אומר: אל מלך נאמן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

אומרים בלחש: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאַהֲבַתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-
מַאֲדְךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אֲשֶׁר אֲנִי מְצִוֶּה
הַיּוֹם. עַל-לִבְּךָ: וְשִׁנְתָּם לְבִנְיָהּ וְדִבְרַת בֶּסֶם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ
וּבְלַכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת עַל-יְדֶךָ
וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל-מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

וְהָיָה אִם-שָׁמַעַתְּ תִּשְׁמָעוּ אֶל-מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצִוֶּה אֶתְכֶם
הַיּוֹם. לְאַהֲבָה אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעֲבֹדוֹ בְּכָל-לִבְבְּכֶם
וּבְכָל-נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מִטֶּר-אֶרְצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ.
וְאִסַּפְתִּי דִגְלֶךָ וְתִירְשֶׁךָ וְיִצְהַרְךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשֹׁדְךָ לְבֹהֲמֶתְךָ.
וְאִכְלָתָּ וּשְׂבַעְתָּ: הַשָּׂמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם. וְסִרְתָּם
וְעַבַּדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף-יְהוָה
בָּכֶם וְעָצַר אֶת-הַשָּׁמַיִם וְלֹא-יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת-יְבוּלָהּ. וְאַבְדֶּתֶם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֶּבֶה אֲשֶׁר יְהוָה
נָתַן לָכֶם: וְשָׁמַתֶּם אֶת-דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל-לִבְבְּכֶם וְעַל-נַפְשְׁכֶם.
וְקִשְׁרָתָם אַתֶּם לְאוֹת עַל-יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם:
וְלִמְדֶתֶם אֹתָם אֶת-בְּנֵיכֶם לְדֹבֵר בֶּסֶם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלַכְתְּךָ
בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּכְתַבְתָּם עַל-מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

לִמְעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם. עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לְאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי מֹשֶׁה לֵאמֹר: דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְּפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדֶרֶת־ם.
וְנָתַנּוּ עַל־צִיצִית הַכֶּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם
אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וְעָשִׂיתֶם אֹתָם. וְלֹא־תִתּוּרוּ
אֲחֵרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם: לִמְעַן
תִּזְכְּרוּ וְעָשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי. וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיטֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: הַצִּיּוּר אוֹמֵר: אֵמֶת:

הַחֲזֹן חוּזֵר וְאוֹמֵר: יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֵמֶת:

וַיֵּצֵיב. וְנִכּוֹן. וְקִיָּם. וַיִּשֶׁר. וְנֶאֱמָן. וְאֶהוּב. וְחִבִּיב. וְנִחְמָד.
וְנָעִים. וְנוֹרָא. וְאֲדִיר. וּמִתְקָן. וּמִקְבֵּל. וְטוֹב. וְיָפָה.
הַדְּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. אֵמֶת הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם מְלָכֵנוּ.
צוּר יַעֲקֹב. מֶגֶן יִשְׁעֵנוּ. לְדוֹר וָדוֹר הוּא קִיָּם. וּשְׁמוֹ קִיָּם.
וְכִסְאוֹ נִכּוֹן. וּמַלְכוּתוֹ וְאַמוּנָתוֹ לְעֵד קִיָּמָה (נ"א: קִיָּמָה). וְדִבְרֵיו
חַיִּים וְקִיָּמִים וְנֶאֱמָנִים וְנִחְמָדִים לְעֵד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.
עַל־אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ. עַל־בְּנֵינוּ וְעַל־דּוֹרוֹתֵינוּ. וְעַל־כָּל־דּוֹרוֹת
זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ. עַל־הָרָאשׁוֹנִים וְעַל־הָאַחֲרוֹנִים. דְּבָר
טוֹב וְקִיָּם. אֵמֶת וְאַמוּנָה. חֻק־נֶתֶן וְלֹא יַעֲבֹר: אֵמֶת שְׁאֵתָה
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. מְלָכֵנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ. גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל
אֶת־אֲבוֹתֵינוּ. צוּרֵנוּ צוּר יִשׁוּעָתֵנוּ. פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם הוּא
שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלֹהִים עוֹד וּזְלַתְךָ:

עֲזָרַת אֲבוֹתֵינוּ אֲתָהּ הוּא מַעֲוֹלִים. מִגֵּן וּמוֹשִׁיעַ (לָהֶם וְ) לְבָנֵיהֶם
 אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וְדוֹר. בְּרוּם עוֹלָם מוֹשְׁבָךְ.
 וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ: (אֱמֶת) אֲשֶׁרִי אִישׁ
 שִׁישְׁמַע אֶל־מִצְוֹתֶיךָ. וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יִשִּׁים עַל־לְבֹו. אֱמֶת
 אֲתָהּ הוּא אֲדוֹן לְעַמְּךָ. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל וְגִבּוֹר לָרִיב אֶת־רִיבָם.
 אֱמֶת אֲתָהּ הוּא רֹאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן. וּמִבִּלְעָדֶיךָ אֵין־לָנוּ
 מֶלֶךְ גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ. (אֱמֶת) בְּמַצָּרִים נִגְלִיתָ. כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם
 הִרְגָתָ. בְּכוֹרְךָ (יִשְׂרָאֵל) גָּאֲלָתָ. ים־סוּף בָּקַעְתָּ. יוֹדִים טִבַּעְתָּ.
 ים לִיבֶשָׁה שָׁמַתָּ. וַיִּדְיִדִים עָבְרוּ. וַיִּכְסּוּ־מִים צָרִיהֶם. אַחֵד
 מֵהֶם לֹא נוֹתֵר: וְעַל־זֹאת שִׁבְחוּ אֱהוֹבִים לְאֵל. וְנִתְּנוּ יְדִידִים
 וְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת (נ"א: וְתַשְׁבְּחוֹת). בְּרִכּוֹת וְהוֹדָאוֹת.
 לְמֶלֶךְ אֵל רֵם וְנִשְׂאֵה. חַי וְקַיִם. גָּדוֹל וְנוֹרָא. מִשְׁפִּיל גְּאִים.
 מַגְבִּיָּה שְׁפָלִים. מוֹצִיא אֲסִירִים. וּפּוֹדֶה עֲנּוּיִם. וְעוֹזֵר דָּלִים.
 וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שׁוּעָם אֱלֹיו. תְּהִלָּה (נ"א: תְּהִלּוֹת)
 לְאֵל עֲלִיּוֹן בְּרוּךְ הוּא. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ עָנוּ שִׁירָה
 בְּשִׁמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כָל־ם. מִי־כַמְכָּה בָּאֵלֶם יְהוָה. מִי כַמְכָּה
 נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ. נוֹרָא תְּהִלָּת עֲשֵׂה פֶלֶא. שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ
 גְּאוּלִּים לְשִׁמְךָ (הַגְּדוֹל) עַל־שְׁפַת הַיָּם. יַחַד כָּל־ם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ
 וְאָמְרוּ. יְהוָהוּ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: בְּגִלָּל אֲבוֹת תּוֹשִׁיעַ בְּנִים.
 וְתִבְיֵא גְּאֻלָּה לְבְנֵי בְנֵיהֶם. כִּי־מַעֲוֹלָם אֲתָהּ גּוֹאֵל. בְּרוּךְ אַתָּה
 יְהוָה. גְּאֵל יִשְׂרָאֵל:

בשבת חול המועד

עוברים לעמ' 325.

מקורות ומקבילות

עמידה לשחרית של סוכות. סרע"ג ח"ב, ס' קלג; סדו' רס"ג עמ' רננ; כ"ו כ"ה, דף 3117. עמידה לשחרית של שמיני ושמ"ט.

עמידה לשחרית של סוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה

יכון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם. אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת־הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְגַן אֲבֹרָהִם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְהוָה. מְחִיָּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ. מוֹרִיד הַטֵּל. מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחִיָּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרַי. מִי־כֶמוֶד בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מֶלֶךְ מִמִּית וּמְחִיָּה וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמַן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְחִיָּה הַמֵּתִים:

החזן והקהל אומרים בחזרה:

כִּתְּרֵנוּ לָךְ הַמּוֹנִי מַעֲלָה עִסְקָבוּצֵי מָטָה. יַחַד כָּלֶם קִדְּשָׁה לָךְ יִשְׂרָאֵל. כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל־יָד נִבְיָאֵךְ. וְקָרָא זֶה אֱלֹהֵינוּ וְאֵמַר. קו"ח: קִדְּשׁוּ קִדְּשׁ קִדְּשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מֶלֶךְ כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חזן: לְעִמָּתָם בְּרוּךְ יֵאמְרוּ. קו"ח: בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: חזן: וּבִדְבָרֵי קִדְּשְׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר. קו"ח: יְמִלְךָ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר וָדָר. הִלְלוּ־יָהּ:

מקורות ומקבילות

סרע"ג ח"ב, סי' קמא. ג' נרכות ראשונות. סרע"ג ח"ב, סי' קלג וסי' קמא.

לְדֹרֹר וְדֹרֹר נִמְלִיךְ לְאֵל. כִּי־הוּא לְבִדּוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחָךְ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בַּחֲרַתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְשׁוֹנוֹת.
קִדְשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּמִקְרָבָתָנוּ מִלִּכְנוּ לַעֲבוֹדָתְךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קִרְאתָ:

וְתִתֶּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (בשבת: שִׁבְתוֹת לַמְנוּחָה
(ו)מוֹעֲדִים לְשִׁמְחָה. חֲגִים וְזִמְנִים לְשִׁשּׁוֹן. אֶת־יוֹם (בשבת:
הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת־יוֹם)

בסוכות: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. | בשמ"ע וש"ת: שְׁמִינִי חַג הָעֲצֵרֶת הַזֶּה.
זִמְן שִׁמְחַתָּנוּ. מִקְרָא קָדֵשׁ. זָכַר לִיציאת מצרים:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא. יַגִּיעַ. יֵרָאֶה (נ"א: וְיֵרָאֶה)
וְיִרְצֶה. וְיִשְׁמַע. וְיַפְקֹד. וְיִזְכֹּר זְכוּרֵינוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ.
וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְזִכְרוֹן מֶשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עַבְדְּךָ. וְזִכְרוֹן
כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ (לְפָלִיטָה) לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים וּלְרִצּוֹן בְּיוֹם (בשבת: הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם)

בסוכות: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. | בשמ"ע וש"ת: שְׁמִינִי חַג הָעֲצֵרֶת הַזֶּה.
זָכְרָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדָנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ
בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. בְּדָבָר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. וְחוּס וְחֲנּוּן וְרַחֲם
עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֱלֹהֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חֲנוּן וְרַחוּם אַתָּה:

וְהִשְׁאֵנֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־בְּרַכַּת מוֹעֲדֶיךָ. לְחַיִּים וּלְשִׁמְחָה
וּלְשָׁלוֹם. כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וְרָצִיתָ לְבָרְכֵנוּ. כֵּן תְּבָרְכֵנוּ
סֵלָה. קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. שִׁבְעֵנוּ מִטוֹבְךָ.
שִׁמְחֵנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעִבְדְּךָ בְּאֵמֶת. וְהִנְחִילֵנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ (בשבת: בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׁמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן (בשבת: שִׁבְתוֹת
(וּמוֹעֲדֵי קִדְשְׁךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְקַדֵּשׁ (בשבת: הַשָּׁבֶת
(וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמָנִים:

רָצָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תִּפְלָתָם שְׁעָה. וְהִשָּׁב
הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאֲשִׁי יִשְׂרָאֵל וְתִפְלָתָם מִהֶרָה
בְּאַהֲבָה תִּקַּבֵּל בְּרָצוֹן. וְתִהְיֶה לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל
עִמָּךְ. וְתַחֲזִיגָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבְךָ לְצִיּוֹן וּלְיְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים
כַּמָּאֵז. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה כשהחזון אומר 'מודים' חייבים כל הציבור
לשוח עמו ואומרים 'מודים דרבנן':

מוֹדִים כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִּים
אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר
בְּרָאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ. עַל־
שְׂהַחֲיִיתֵנוּ וּקִיַּמְתֵּנוּ. כֵּן תַּחֲיִינוּ
וְתַחַגֵּנוּ וְתַאֲסוּף גְּלוּיֹרְתֵנוּ
מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ. וְנָשׁוּב
לְשִׁמּוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
בְּאֵמֶת וּבְלִבָּב שָׁלֵם. עַל־
שָׂאֵנוּ מוֹדִים לָךְ. (בְּרוּךְ אַל
הַהוֹדָאוֹת): עַד כָּאן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה הוּא
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. עַל־חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים
בִּידְךָ וְעַל־נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
לָךְ. וְעַל־נַפְשֶׁךָ שֶׁכָּל־יוֹם וְיוֹם
עִמָּנוּ וְעַל־נַפְּלֹאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁכָּל־עֵת. עָרֵב וּבִקָּר וְצִהָרִים.
וְהַטֹּב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
הַמְּרַחֵם כִּי לֹא־תָמוּ חַסְדֶּיךָ
וּמַעֲוֹלָם קוִיֵּנוּ לָךְ. לֹא־הִכְלַמְתֵּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא־עֲזַבְתֵּנוּ וְלֹא־
הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ:

עַל-כָּלֶם יִתְבָּרַךְ וַיִּתְּרוֹמֶם שְׁמֶךָ מִלְכָּנוּ תָמִיד. כָּל-הַחַיִּים
יִזְרְוֶךָ סֵלָה. וַיְהִלְלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלֶךָ נָאָה לַהֲדוּת:

הכהנים נושאים כפיהם בחזרה. ואם אין כהן, החזן אומר 'או"א', והציבור עונה אחרי
כל פסוק "כן יהי רצון":

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בִּרְכָנוּ בִּבְרָכָה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה
הַכְּתוּבָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אֱהֲרֹן
וּבְנָיו כֹּהֲנִים עִם קְדוֹשֶׁיךָ. כְּאֲמֹר. יְבָרְכֶךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ:
יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחְנֶנֶךָ: יֵשָׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׁם
לְךָ שָׁלוֹם:

שִׁים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. (חַיִּים). חֵן וַחֲסֵד וְרַחֲמִים. עֲלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ. בִּרְכָנוּ אֲבִינוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ. כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נִתַּת לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אֲהַבָה וַחֲסֵד. צְדָקָה. בִּרְכָה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם.
וְטוֹב יְהִיָּה בְּעֵינֶיךָ (לְבִרְכָנוּ וּ) לְבָרַךְ אֶת-כָּל-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
תָּמִיד בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְּבָרַךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם. (אָמֵן):

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:

יְהִי לְרָצוֹן אֱמֶר־פִּי. וַהֲגִיזוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי. וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מְרֻמָּה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי תְּדוּם וְלִמְצוֹתֶיךָ
תִּרְדּוּף נַפְשִׁי. וְנַפְשִׁי כְּעֶפֶר לִכְל תִּהְיֶה. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.

מקורות ומקבילות

ג' נרמזת למחצית. סרע"ג ח"ב, סי' קמ"א.

שְׁכַל־הַקָּמִים עָלֵי לְרַעָה. תִּפְרַעְתָּם וּתְקַלְקַל מִחֻשְׁבוֹתֵם. וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי. שְׁתַּפְּתַח לִי שְׁעָרֵי תוֹרָה. שְׁעָרֵי חֶכְמָה. שְׁעָרֵי בִינָה. שְׁעָרֵי דַעַה. שְׁעָרֵי
פְּרָנְסָה וְכֻלְכָּלָה. שְׁעָרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִיו לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי. וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):

(יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שְׁתַּבְּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

במקום שכלו ג' פסיעות יעמוד ולא יחזור למקומו עד שיגיע החזן לקדושה. בחזרת הש"ץ הקהל צריך לעמוד ולכוין
לכל הברכות ולענות 'ברוך הוא וברוך שמו' אחרי 'ברוך אתה יי', ו'אמן' אחר כל ברכה.

סדר נטילת לולב

בימי הסוכות שלא חלים בשבת לפני נטילת הלולב מברכים מעומד:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַיְצַונו עַל־נְטִילַת לֹלֵב:**

לאחר הברכה יענע את הלולב, ואוחזו בידו כל שעת אמירת ההלל, עד לאחר קדיש.

בפעם הראשונה שנוטל את הלולב, מוסיף ברכת שהחיינו:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שְׁהַחְיֵנוּ וְקִיַּמְנוּ
וְהַצִּיעֵנוּ לַיָּמֵן הַזֶּה:**

נוטלים את הלולב בימין. וצריך ליטול את הלולב כדרך גדילתו, ושדרו של לולב צריך
שיהא כנגד לבו של אדם. האתרוג בשמאלו ומהפכים את האתרוג עד לאחר הברכה ואח"כ
הופך האתרוג, ומנענע את הלולב, מוליך ומביא מעלה ומוריד שלשה פעמים ומלבד זה
עושים נענוע אחד.

מקורות ומקבילות

נטילת לולב. ע"פ מדה"ס מ' ח, ס' ה; ר"ח סוכה, דף מז ע"א; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שעה; סה"ת ס' מנ; כ"י כ"ה, דף 3119; מנח' רומניא, דף חב ע"ג. **ימי הסוכות** חזל לא כליל. ע"פ משנ' מגילה פ"ג, מ"ה; בצלי טענית, דף 3 ע"ג; ר"ח; תוספות רי"ד; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסו; פסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות יד; כ"י כ"ה, דף 1117. **ימי הסוכות שלל חלים בשבת.** ירוש' סוכה פ"ג, ה"ד; סרע"ג ח"ג, ס' קלד; סדור' רס"ג עמ' רלז; ספה"ס ס' נא; שבה"ל, סדר חג הסוכות ס' שסג; כ"י כ"ה, דף 3119; מנח' רומניא, דף חב ע"ג. **מצרכים מעומד.** ע"פ מעשה רוקח ס' קכג; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסו; סה"ר ס' פה. **כא"י וכו' על נטילת לולב.** תוספתא ברכות פ"ו, ה"י ירוש' סוכה, פ"ג, ה"ד [דף יד ע"א]; בצלי סוכה, דף מז ע"א; פסקי רי"ד; סרע"ג ח"ג, ס' קלד; סדר' רס"ג עמ' רלז; סה"ק ענין לולב וענין אימתי זמן; פסקי ריא"ז סוכה, פ"ג ה"ו, אות ע; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסו סה"ר ס' פה וכו'; פנ; סה"ת ס' מנ; כ"י כ"ה, דף 3119; מנח' רומניא, דף חב ע"ג. **וזהו על נטילת לולב.** ע"פ ויק' כג, מ, תר"ח, תיר"ח ותיר"ז; משנ' סוכה, פ"ג, מנ"ג; ירוש' ר"ה, פ"ד, ה"ג [דף יע ע"א]; בצלי סוכה, דף מז ע"א; סרע"ג ס' שג. ראו צמדצ"ר פ"י יד, ס' ד, 'ושאל כל הימים' וכו'; פסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות ע. **מצרכים רק על הלולב.** ע"פ בצלי סוכה, דף לו ע"ג; צה"ג ס' עו, הל' לולב, עמ' רג, ד"ס חמר רצה; פסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות ע; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסו. **לאחר הצרכים יענע את הלולב.** ע"פ סדור' רס"ג עמ' רלז, 'אין צרכה חלץ בשעת נטילתו'; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שעה. **ואוחזו בידו וכו'.** ע"פ סדור' רס"ג עמ' רלז ועמ' רלז; ר"ח עמ"ס סוכה, דף מז ע"ג; פסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות יא; כ"י כ"ה, דף 3119. סדר חג הסוכות, ס' שסח. **נעסם הראשונה שנוטל את הלולב וכו'.** ראו ירוש' סוכה פ"ג, ה"ד; סדור' רס"ג עמ' רלז; סה"ק ענין אימתי זמן; פסקי ריא"ז סוכה, פ"ג ה"ו, אות י; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסו וכו' שעה; סה"ר ס' פנ; סה"ת ס' מנ; כ"י כ"ה, דף 3119. **צרכה שהחיינו על נטילת לולב.** ע"פ ירוש' סוכה, פ"ג, ה"ד [דף יד ע"א]; סדור' רס"ג עמ' רלז. **טעמים את הלולב צימן וכו'.** ע"פ בצלי סוכה, דף לו ע"ג; סדור' רס"ג עמ' רלז; שבה"ל, סדר חג הסוכות ס' שסג; כ"י כ"ה, דף 1117 ודף 3119. **כדרך גדילתו.** ראו שס"ג עמ"ס סוכה, דף כ ע"א, אות ה. **האתרוג בשמאלו.** בצלי סוכה, דף לו ע"ג; שבה"ל, סדר חג הסוכות ס' שסו.

ח"נ והערות

לאחר הברכה יענע את הלולב. ראו שו"ע או"ח, ס' תרנא, ס' ח"ט, וכך גם כתב הרב מ"ע הרטום בחוברת המנהג וכתב גם כיצד הם סדר הנענועים. והגיינו ל'זמן הזה. במח' רמ"ז (בחנוכה וגם בפסח): 'ל'זמן, הלמ"ד בחיריק, וכ"כ המג"א, או"ח, ריש ס' תרעו, בשם הרש"ל ומש"מ, עמוד העבודה, ימי חנוכה, ס' תתקפ. במח' בולוניה, בחנוכה נקוד בפתח, ואילו בקידוש ליל פסח נקוד בחיריק. ודעת לק"י, או"ח ח"א, עמ' קלא, ענין ד, שיש לומר תמיד בפתח.

לולב. תוספתא ברכות פ"ו, ה"י ירוש' סוכה, פ"ג, ה"ד [דף יד ע"א]; בצלי סוכה, דף מז ע"א; פסקי רי"ד; סרע"ג ח"ג, ס' קלד; סדר' רס"ג עמ' רלז; סה"ק ענין לולב וענין אימתי זמן; פסקי ריא"ז סוכה, פ"ג ה"ו, אות ע; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסו וכו'; פנ; סה"ת ס' מנ; כ"י כ"ה, דף 3119; מנח' רומניא, דף חב ע"ג. **וזהו על נטילת לולב.** ע"פ ויק' כג, מ, תר"ח, תיר"ח ותיר"ז; משנ' סוכה, פ"ג, מנ"ג; ירוש' ר"ה, פ"ד, ה"ג [דף יע ע"א]; בצלי סוכה, דף מז ע"א; סרע"ג ס' שג. ראו צמדצ"ר פ"י יד, ס' ד, 'ושאל כל הימים' וכו'; פסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות ע. **מצרכים רק על הלולב.** ע"פ בצלי סוכה, דף לו ע"ג; צה"ג ס' עו, הל' לולב, עמ' רג, ד"ס חמר רצה; פסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות ע; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסו. **לאחר הצרכים יענע את הלולב.** ע"פ סדור' רס"ג עמ' רלז, 'אין צרכה חלץ בשעת נטילתו'; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שעה. **ואוחזו בידו וכו'.** ע"פ סדור' רס"ג עמ' רלז ועמ' רלז; ר"ח עמ"ס סוכה, דף מז ע"ג; פסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות יא; כ"י כ"ה, דף 3119. סדר חג הסוכות, ס' שסח. **נעסם הראשונה שנוטל את הלולב וכו'.** ראו ירוש' סוכה פ"ג, ה"ד; סדור' רס"ג עמ' רלז; סה"ק ענין אימתי זמן; פסקי ריא"ז סוכה, פ"ג ה"ו, אות י; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסו וכו' שעה; סה"ר ס' פנ; סה"ת ס' מנ; כ"י כ"ה, דף 3119. **צרכה שהחיינו על נטילת לולב.** ע"פ ירוש' סוכה, פ"ג, ה"ד [דף יד ע"א]; סדור' רס"ג עמ' רלז. **טעמים את הלולב צימן וכו'.** ע"פ בצלי סוכה, דף לו ע"ג; סדור' רס"ג עמ' רלז; שבה"ל, סדר חג הסוכות ס' שסג; כ"י כ"ה, דף 1117 ודף 3119. **כדרך גדילתו.** ראו שס"ג עמ"ס סוכה, דף כ ע"א, אות ה. **האתרוג בשמאלו.** בצלי סוכה, דף לו ע"ג; שבה"ל, סדר חג הסוכות ס' שסו.

סדר הלל

בכל חג הסוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה מברכים:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְיָהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַיַּצְנֵנוּ לְגִמּוֹר אֶת־הַהִלָּל:**

**הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָהוָה. הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָהוָה: יְיָ שֵׁם יְיָהוָה מְבֹרָךְ.
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמְּזֶרֶח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבֹאֵא. מְהֵלָל שֵׁם יְיָהוָה:
רַם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְיָהוָה. עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כִּי־הוּא אֱלֹהֵינוּ.
הַמְּגַבִּיהַי לַשָּׁבֶת: הַמְּשַׁפִּילִי לְרֹאוֹת. בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ: מְקִימֵי
מַעַפָּר דָּל. מְאַשְׁפֹּת יָרִים אֲבִיוֹן: לְהוֹשִׁיבֵי עַם־נְדִיבִים. לְעַם
נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבֵיו עֶקְרֶת הַבֵּית. אֶס־הַבְּנִים שְׂמִיחָה. הַלְלוּ־יָיָה:**

**בַּיְצָאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. בֵּית יַעֲקֹב מַעַם לַעֲזֹ: הֵיְתָה יְהוּדָה
לְקַדְשׁוֹ. יִשְׂרָאֵל מִמְּשָׁלוֹתָיו: הֵים רֹאֵה וַיִּנָּס. הִירְדָּן**

מקורות ומקבילות

הלל. צבלי תענית, דף כח ע"ב וערכין דף י עמ' א"ב; סה"ק ענין הלל; שבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שע"א; כ"י כ"ה, דף 3119. ראו שבה"ל, ענין ר"ח, סי' קעב בשם הגאונים. **כלל חג הסוכות.** ע"פ סרע"ג ח"ב, סי' קלח; שבה"ל, סדר עזרת, סי' רלע; סת"ר סי' נד, ד"ה ובשני; כ"י כ"ה, דף 3119 ודף 130א; מנח' רומניא, דף מט ע"ב, דף תב ע"ב ודף תיד ע"א. ראו מס"ו פר' כ, ה"ז. **קודם קריאת ההלל מנצח.** ראו צבלי סוכה, דף לט ע"א; פסקי רי"ד; מס"ו פר' כ, ה"ז; ר"ח עמ"ס מגילה, דף כ"א ע"ב; סה"ק ענין הלל; מש"ע (בוצר), דבר' פר' נך לך, פ"ח סי' יד; שבה"ל, ענין ר"ח, סי' קעד; רע"ב עמ"ס סוכה, פ"ג, מ"א, ד"ה לנצח אחריו. **נוסח צרכם לגמור אם ההלל.** סרע"ג ח"ב, סי' סא, סי' פח וסי' קלד; סד"י רס"ג עמ"ס קנן; רמב"ם, הל' צרכות, פ"א, ה"ב; סי' הכחרי, מאמנ"ג, אות נע; פסקי רי"א; פסחים פ"א, ה"א, אות כד; שבה"ל, ענין ר"ח, סי' קעד; כ"י כ"ה, דף 3119 ודף 130א; מנח' פרס, דף סט ע"ב. **אמירת הלל שלם.** ירוש' סוכה פ"ד, ה"ה; צבלי ערכין, דף י ע"א; תענית, דף כח ע"ב; ר"ה; פסקי רי"ד; מס"ו פר' כ, ה"ז; שדר"א, פר' וישלח, שאלתא כו, ד"ה דמיוחייקין; סרע"ג ח"ב, סי' סא, וסי' קלח; שבה"ל, ענין ר"ח, סי' קעד, סדר עזרת, סי' רלע וסדר חג הסוכות, סי' שע"א; סת"ר סי' פו, ענין סדר יומים; סה"ת סי' מד, סדר התפלות והקריאות; כ"י כ"ה, דף 3119 ודף 130א; מנח' רומניא, דף תב ע"ב, דף תיד ע"א ודף תכח ע"א. **הללו ים הלל ענני ה'.** תה' קיג, א"ע; מס"ו פר' כ, ה"ז. **נלאם ישראל ממזרים.** תה' קיד, א"ח; מס"ו פר' כ, ה"ז.

יִסֹּב לְאַחֹרֶ: הֶהָרִים רָקְדוּ כְּאִילִים. גְּבָעוֹת כְּבָנֵי־צֶאֱן: מֵה־לֶּךְ
הַיָּם כִּי תָנוּס. הִירִדֹן תִּסֹּב לְאַחֹרֶ: הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאִילִים.
גְּבָעוֹת כְּבָנֵי־צֶאֱן: מִלִּפְנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ. מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:
הַהֶפְכִי הַצֹּר אֲגַם־מִים. חֲלַמִּישׁ לְמַעֲיֵנו־מִים:

לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ. כִּי־לִשְׁמֹךְ תָּן כְּבוֹד. עַל־חֲסִדְךָ עַל־
אֲמַתְךָ: לְמַה יֵּאמְרוּ הַגּוֹיִם. אִי־הָיָא אֱלֹהֵיהֶם: וְאֵלֵהֵינוּ
בַּשָּׁמַיִם. כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצִבֵיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב. מַעֲשֵׂה
יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ. עֵינִים לָהֶם וְלֹא יֵרְאוּ: אָזְנוֹת
לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ. אֶף לָהֶם וְלֹא יִרְחוּ: יְדֵיהֶם וְלֹא יַמְשִׁיחוּ.
רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ. לֹא־יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם: כְּמוֹתָם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם.
כֹּל אֲשֶׁר־בָּטַח בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בָּטַח בִּיהוָה. עֲזָרָם וּמַגְנָם הוּא:
בֵּית אֶהְרֹן בָּטְחוּ בִיהוָה. עֲזָרָם וּמַגְנָם הוּא: יִרְאֵי יְהוָה בָּטְחוּ
בִּיהוָה. עֲזָרָם וּמַגְנָם הוּא:

יְהוָה זָכְרֵנוּ יְבָרַךְ. יְבָרַךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְבָרַךְ אֶת־בֵּית
אֶהְרֹן: יְבָרַךְ יִרְאֵי יְהוָה. הַקְטִינִים עִם־הַגְּדִלִים: יִסֹּף
יְהוָה עֲלֵיכֶם. עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לִיהוָה. עָשָׂה
שָׁמַיִם וָאֶרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לִיהוָה וְהָאֶרֶץ נָתַן לְבְנֵי־אָדָם:
לֹא הִפְתִּים יְהִלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָל־יִרְדֵּי דוֹמָה: וְאַנְחָנוּ נְבָרַךְ יָהּ.
מִעֲתָה וְעַד־עוֹלָם. הִלְלוּ־יָהּ:

אֶהְבֵּתִי כִּי־יִשְׁמְעוּ יְהוָה. אֶת־קוֹלִי תַחֲנוּנֵי: כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי
וּבִימִי אֶקְרָא: אֶפְפוּנִי חֲבִל־מָוֶת וּמִצָּרִי שָׁאוּל
מִצָּאוּנִי. צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם־יְהוָה אֶקְרָא. אָנָּה יְהוָה
מִלִּטָּה נִפְשִׁי: חֲנוּן יְהוָה וְצַדִּיק. וְאֵלֵהֵינוּ מֵרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאִים

מקורות ומקבילות

לֹא לָנוּ ה' ה' קטו, ח'י'א. ה' זכרנו יְבָרַךְ. ח'ה' קטו, י'ב'י'ח. ח'ה'נמי כִּי יִשְׁמְעוּ ה'. ח'ה' קטו, ח'י'א; ח'מ'ו פ'ר' כ, ה'ו'.

יְהוָה. יִדְלֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמִנוּחֶיכִי. כִּי־יְהוָה גָּמַל
עָלַיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת. אֶת־עֵינִי מִן־דְּמָעָה. אֶת־רַגְלִי
מִדָּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה. בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הָאֲמַנְתִּי כִּי
אֲדַבֵּר. אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אִמַּרְתִּי בְּחַפְזִי. כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב:
מִה־אֲשִׁיב לַיהוָה. כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי: כּוֹס־יִשׁוּעוֹת אֲשָׂא
וּבִשָּׁם יְהוָה אֶקְרָא: נִדְרֵי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם. נִגְדָה־נָּא
לְכָל־עַמּוֹ: יִקָּר בְּעֵינֵי יְהוָה. הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו: אֲנִה יְהוָה כִּי־אֲנִי
עֹבְדֶךָ. אֲנִי־עֹבְדֶךָ בְּן־אֲמָתֶךָ. פִּתַּחְתָּ לְמוֹסְרִי: לֶךְ־אֲזַבַּח זֶבַח
תּוֹדָה וּבִשָּׁם יְהוָה אֶקְרָא: נִדְרֵי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם. נִגְדָה־נָּא
לְכָל־עַמּוֹ: בְּחִצְרוֹתוֹ בֵּית יְהוָה. בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַם. הַלְלוּ־יָהּ:
הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם. שִׁבְחוּהוּ כָל־הָאֱמִים: כִּי גָבַר עָלֵינוּ
חֲסִדּוֹ וְאֶמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם. הַלְלוּ־יָהּ:

בסוכות כשאומר 'הודו' יענע את הלולב, מוליך ומביא, מעלה ומוריד.

הוֹדוּ לַיהוָה בִּי־טוֹב.
יֹאמְרוּ־נָא יִשְׂרָאֵל.
יֹאמְרוּ־נָא בֵּית־אֱהֲרֹן.
יֹאמְרוּ־נָא יִרְאֵי יְהוָה.

מקורות ומקבילות

מה אשיב לה'. תה' קטו, יציע. הללו את ה'. תה' קח, חיד;
מס"ו פר' כ, ה"ו. כשאומר 'הודו' יענע את הלולב. ע"פ משנ'
סוכה, פ"ג, מ"ט ורע"ז ד"ה צהדו לה'; צה"ג ס' טו, הל' לולב,
עמ' רח, ד"ה תנו רבנן; סדר ר"ג עמ' רלז; ר"ח עמ"ס סוכה,
דף לו ע"ב; פסקי רי"ד; סרע"ג ח"ב, ס' קלד; שצ"ל, סדר חג
הסוכות, ס' שסז וראו מש"כ בשם הרב רבי מרדכי ש"ן; סת"ר
ס' פה; פסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות יא; כ"י כ"ה,
דף 3119. מולך ומציל מעלה ומוריד. ע"פ צבלי סוכה, דף לו
ע"ב; ר"ח; פסקי רי"ד; צה"ג ס' טו, הל' לולב, עמ' רח, ד"ה
תנו רבנן; סדר ר"ג עמ' רלז; מל"ה, לחג הסוכות, ד"ה והכת
השלישית; שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסז; סת"ר ס' פה;
פסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות י; רע"ב עמ"ס סוכה,
פ"ג, מ"ט, ד"ה וסוף; שצ"ג עמ"ס סוכה, דף יט ע"א. הודו
לה' כי טוב. תה' קח, חיד; מס"ו פר' כ, ה"ו.

ח"צ והערות

מוליך ומביא מעלה ומוריד. בירושלמי סוכה, פ"ג,
ה"ח (דף טו ע"ב) משמע שיש לנענע ג' פעמים לכל
כיוון: וכן הוא בר"ח עמ"ס סוכה, דף לו ע"ב, שקיבל
מרב האי גאון והעמיד דבר זה לעיקר מתלמוד א"י.
גם בפסקי רי"ד סוכה, דף לח ע"א, כתב בשם רי"ח
מפי הירושלמי שיש לנענע ג"פ. וכי' בפסקי ריא"ז
עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות י, ושה"ג עמ"ס סוכה, דף
יט ע"א. גם ברע"ב סוכה, פ"ג מ"ט, כתב: זכיצר
מנענע, מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות, מעלה
ומוריד כדי לעצור טללים רעים. ובהולכה מנענע ג"פ
וכן בהבאה וכן בעליה וכן בירידה, על כל אחת ואחת
ג"פ. וראו עוד בשבחה"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסז.

מִן־הַמֶּצֶר קִרְאתִי יְהוָה. עֲנֵנִי בַמֶּרְחָב יְהוָה: יְהוָה לִי לֹא אִירָא.
 מִה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְהוָה לִי בְעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְשִׁנְאִי:
 טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה. מִבִּטָּח בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה. מִבִּטָּח
 בַּנְּדִיבִים: כָּל־גּוֹיִם סָבְבוּנִי. בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֶם: סָבּוּנִי
 גַּם־סָבְבוּנִי. בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֶם: סָבּוּנִי כְּדַבּוּרִים דַּעְכוּ כְּאֵשׁ
 קוֹצִים. בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֶם: דַּחַח דְּחִיתַנִּי לְנֶפֶל וַיהוָה עֲזָרְנִי:
 עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה. וַיהוָה לִי לִישׁוּעָה: קוֹל רָגָה וִישׁוּעָה בְּאַהֲלִי
 צַדִּיקִים. יְמִין יְהוָה עָשָׂה חֵיל: יְמִין יְהוָה רֹמְמָה. יְמִין יְהוָה
 עָשָׂה חֵיל: לֹא־אֲמֹת בִּי־אָחִיהָ וְאֶסְפֹּר מַעֲשֵׂי יְהוָה: יִסֹּר יִסְרֹנִי
 יְהוָה וְלִמּוֹת לֹא נִתְּנָנִי: פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק. אֲבֹאֲבָם אוֹדֶה
 יְהוָה: זֶה־הַשַּׁעַר לַיהוָה. צַדִּיקִים יִבְאוּ בּוֹ:

אוֹדֶה כִּי עֲנִירֵנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה: (אודך):
 אֲבֹן מַאֲסוֹ הַבּוֹנִים. הִתְּהָ לְרֹאשׁ פִּנָּה: (אבן):
 מֵאֵת יְהוָה הִתְּהָ זֹאת. הִיא נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ: (מאת):
 זֶה־הַיָּם עָשָׂה יְהוָה. נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה בּוֹ: (זה):

בסוכות כשאומר 'אנא ה' הושיעה' יענע את הלולב. מוליך ומביא, מעלה ומוריד.

אֲנֹא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָא. אֲנֹא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָא:
 אֲנֹא יְהוָה הַצְּלִיחָה נָא. אֲנֹא יְהוָה הַצְּלִיחָה נָא:

בָּרוּךְ הֵבֵא בְשֵׁם יְהוָה. בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְהוָה: (ברוך):
 אֱלֹהֵי יְהוָה וַיֵּאָר לָנוּ. אֶסְרוּ־חַג בַּעֲבַתִּים.
 עַד־קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: (אל):
 אֱלֹהֵי אֶתָּה וְאוֹדֶךָ. אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ: (אלי):

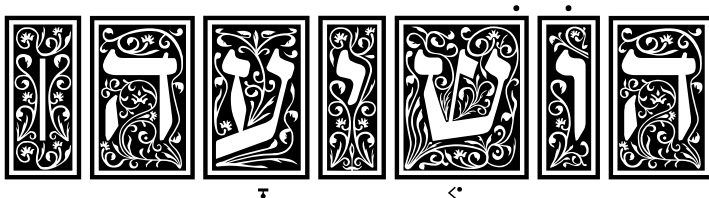
מקורות ומקבילות

ח"נ והערות

מן המלך. חס' קים, כי. אודך כי ענינו. חס' קים, כאלכ. במרחב יה. כתב המנ"ש, תהלים קיח, ה: 'בספרי דידן,

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתָהוֹן וּבְעוֹתָהוֹן דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל. קָדָם אָבוהוֹן
 דְּבִשְׁמִיָּא. וְאָמְרוּ אָמֵן:
 יִהְיֶה שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמִיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-
 יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן:
 עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
 וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

בימי חג הסוכות כאשר מניחים את הלולב מידם אומרים:

אֶת-עַמְּךָ וּבִירְךָ אֶת-נַחֲלָתְךָ וְרַעַם וְנִשְׂאֵם עַד-הָעוֹלָם:

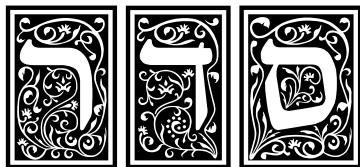
ח"ג והערות

כאשר מניחים את הלולב וכו'. כן הוא במח' רמ"ז, בולוניא ושד"ל,
 אבל איננו בכ"י כ"ה.

מקורות ומקבילות

הושעיה ס"ח עמך. חס' כה, ע; סד' רס"ג
 עמ' רלח.

סדר
הוצאת ס"ת
וקריאת התורה

הוצאת ספר תורה

בשמיני עצרת ושמחת תורה אומרים לפני פתיחת ארון הקודש:

**יְפוּצוּ אִיבִיד בְּנִסְעַ הָאָרֶץ.
וּבְנוּחָה עֲמָךְ שִׁיר מְזִמֹּר יִרְן:**

**וְכִהְיֶה עֲמָךְ יִלְבָּשׁוּ רִקְמָה. יֹאמְרוּ חֲסִידֶיךָ שִׁירָה בְּנִעִימָה:
גֹּי עַל-כָּל-אָמָה שָׁבַח וַיִּתְרוֹן. וּבְנוּחָה עֲמָךְ שִׁיר מְזִמֹּר
יִרְן:**

**אֲוִירִים וְתַמִּים כְּבָרָאשׁוּנָה. קִטְרֶת סַמִּים שִׁחַלַת וְחִלְבָּנָה.
וְהִיָּה לוֹ לְמָנָה לְזֶרַע אֶהְרֹן. וּבְנוּחָה עֲמָךְ שִׁיר מְזִמֹּר
יִרְן:**

**בַּעֲבוּר עֲבָדֶךָ דָּוִד בֶּן-יִשִׁי. שָׁלַח מְשִׁיחֶךָ וּלְךָ יוֹבִילוּ שִׁי.
לְהַקְרִיב אֲשִׁי מִנַּחַת זָכְרוֹן. וּבְנוּחָה עֲמָךְ שִׁיר מְזִמֹּר
יִרְן:**

מקורות ומקבילות

יפולו אויביך בנסע הארץ. ע"פ צמ"י, לה; ס"ז (הורו"ק), צמ"י פ"י, פס' לה. **ובנוחה.** צמ"י, לו. **שיר מזמור ירון.** ע"פ ח"י, סז, א. **וכהני עמך ילכשו.** ע"פ ח"י, קלז, ט. **ילכשו רקמה.** ע"פ יח"י, טו, ו. **יאמרו חסידיו שירה.** ע"פ ח"י, קלז, ט. **אורים ותומים.** ע"פ נחמ"ז, סה. **קטורת סמים.** ע"פ ש"י, לז. **והיה לו למנה.** ע"פ ש"י, כט, כו. **לזרע אהרן.** ע"פ ויק' ו, יא. **בעבור עבדך דוד.** ע"פ ח"י, קלז, י. **דוד בן ישי.** ע"פ ש"י, ח, נח. **שלח משיחך.** ע"פ ח"י, נג, ג ורש"י. **ולך יובילו שני.** ע"פ ח"י, סח, ל. **להקריב אש.** ויק' כא, כא. **מנחם זכרון.** צמ"י, טו.

ח"ג והערות

יפולו אויביך. פזמון לפתיחת ההיכל, סי' יואב"י, נדפס לראשונה ב'תתת"ס', ויניציאה, דפוס זואן די גארה, ש"מ"ד, דף קמ עם 'פרשו עליו מזיו שכינתך'. שני הפזמונים נועדו לפתיחת הארון בשבת.

ל, ז. **שלח וחלכנה.** ש"י, ל, לד. **והיה לו למנה.** ע"פ ש"י, כט, כו. **לזרע אהרן.** ע"פ ויק' ו, יא. **בעבור עבדך דוד.** ע"פ ח"י, קלז, י. **דוד בן ישי.** ע"פ ש"י, ח, נח. **שלח משיחך.** ע"פ ח"י, נג, ג ורש"י. **ולך יובילו שני.** ע"פ ח"י, סח, ל. **להקריב אש.** ויק' כא, כא. **מנחם זכרון.** צמ"י, טו.

תָּשִׁיב שְׁבוּתָנוּ. אֵל חַי גּוֹאֲלָנוּ. וְנִשְׁלַם נְדָרֵינוּ. וְכִפֹּר
 אֶהְרֶן:
 יִפּוּצוּ אֵל אוֹיְבֵיךָ. יִרְנּוּ תֹאבֵיךָ. יוֹם תָּרִיב אֶת־רִיבְךָ. יִשׁוּבוּ
 לְבַצְרוֹן:
 לֵאל חַי אֲשִׁיר בְּנִסְעֵ הָאָרֶן:
 הֵן נַעֲבֹר גְּאוּלִּים. וְלָנוּ אֵל אֱלִים. מָעוֹז וַחֲלִילִים. יִגְבֵּר
 וַיִּתְרֶן:
 לֵאל חַי אֲשִׁיר בְּנִסְעֵ הָאָרֶן:
 חֲזָקִי נָא אֵל תְּהִי. וְנָס יִגֹּזֶן וְהִי. נֶשִׁיר כְּנָאִם וַיְהִי. בְּנִסְעֵ
 הָאָרֶן:
 לֵאל חַי אֲשִׁיר בְּנִסְעֵ הָאָרֶן:

בכל ימי חג הסוכות (אך לא בשמיני עצרת ושמיחת תורה) אומרים:

וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. קוּמָהּ יְהוָה וַיִּפְצֹל אֵיבֵיךָ
 וַיִּנָּסוּ מִשְׁנֵאִיךָ מִפְּנֵיךָ:

וי"א בנוסח ק"ק רומה:

קוּמָה יְהוָה לְמְנוּחָתְךָ. אֲתָה וְאָרֶן עֲזֹד:
 כְּהִנֵּיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יִרְנְנוּ: בַּעֲבוּר
 דְּיוֹד עֲבָדְךָ. אֶל־תֵּשֵׁב פְּנֵי מִשִּׁיחֶךָ: וּמוֹצִיאִין
 סֵפֶר הַתּוֹרָה וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁנֶּתַן תּוֹרָה
 לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בָּרוּךְ הוּא: אֲשֶׁר־יְהִי הָעַם שֶׁכָּכָה
 לוֹ. אֲשֶׁר־יְהִי הָעַם שֶׁיְהוָה אֱלֹהֵינוּ: אֲבָרְכָה אֶת־
 יְהוָה בְּכָל־עֵת. תָּמִיד תִּהְיֶה לָנוּ בְּפִי: בִּיהוָה
 תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי. יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וַיִּשְׁמְחוּ: גִּדְּלוּ
 לִיהוָה אֶתִּי וְנִרְמָמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

קוּמָה עֲזֶרְתָּה לָנוּ
 אֶפְרָנוּ לְמַעַן חֲסִדְךָ: כִּי
 מַצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה
 וּדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלַם:
 יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם:
 יְהוָה זְכָרְךָ לְדֹרֹדֹר:
 יְהוָה חַפֵּץ לְמַעַן
 צִדְקוֹ. יִגְדִּיל תּוֹרָה
 וַיֹּאדִיר:

מקורות ומקבילות

ישע' נח, א. **תפסם**. ע"פ ישע' מז, ח. **וישראל**. ע"פ ישע' מז, ח. **ולשון אלם**. ע"פ ישע' נח, ו. **משיב**. ע"פ תה' קכז, ד. **וכפר**. שם, ל, י. **ישועו**. ע"פ זמ' י, לה. **מריב**. ע"פ תה' עה, כב. **ישועו לנצרון**. ע"פ זכ' ט, יב. **הן נעצרה**. ע"פ ישע' נח, י. **וחיליס**. ע"פ קה' י, י. **ומס**. ע"פ ישע' נח, י. **ויסה**. ע"פ זמ' י, לה. **ויסה ננסע האלן**. זמ' י, לה; ס' המזכים, ד"ס ושנו' כלבו ס"ו לו. **קומה עורסה לנו**. תה' מז, כז. **כי מניין מנא**. ישע' ב, ג. **ה' שמך לעולם**. תה' קלח, יג. **ה' חפץ למען נדקו**. ישע' מז, כח. **קומה ה' למעמקת**. תה' קלז, ח"י. **נרוך המקום שנתן מורה**. ראו מנח"ד פ"א, פ"ד. **אשרי העם**. תה' קמד, עו. **אברכה את ה'**. תה' נח, ב"ד.

ח"ג והערות

תריב אֶת־רִיבְךָ. כ"ה ע"פ מח' שד"ל. במח' רמ"ו ובולוניה תיבת אֶת־ איננה. נשיר כְּנָאִם. במח' רמ"ו ובולוניה: נשיר כְּנָם. פסוקים להוצאת ס"ת. במח' רמ"ו ובולוניה נוסח שונה ומורחב של פסוקים.

בשמיני עצרת ושמחת תורה פותחים את ארון הקודש ואומרים:

וַיְהִי בִּנְסֻעַ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. קוֹמָהּ יְהוָה וַיִּפְצֹּץ אֵיבֶיהָ וַיִּנָּסוּ
מִשְׁנֵאִיָּהּ מִפְּנֵיהָ: קוֹמָה עֲזָרְתָהּ לָנוּ וּפִדְנוּ לָמַעַן חֲסִדָּהּ:
קוֹמָה אֱלֹהִים שְׁפֹטָה הָאָרֶץ. כִּי־אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם: קוֹמָה
אֱלֹהִים רִיבָה רִיבָה. זָכֹר חֲרַפְתָּהּ מִנִּי־נָבֹל כָּל־הַיּוֹם: קוֹמָה יְהוָה
קִדְמָה פָּנָיו הִכְרִיעָהּ. פִּלְטָה נַפְשִׁי מִרָשָׁע חֲרַבָּהּ: קוֹמָה יְהוָה
הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהֵי כִּי־הִכִּיתָ אֶת־כָּל־אֵיבֵי לִחִי. שְׁנֵי רָשָׁעִים שִׁבְרָתָ:
קוֹמָה יְהוָה אֵל נָשָׂא יָדָהּ. אֶל־תִּשְׁכַּח עֲנּוּיִם: קוֹמָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
אֲנוֹשׁ. יִשְׁפֹּטוּ גֵזִוִּים עַל־פְּנֵיהָ: קוֹמָה יְהוָה לְמִנוּחָהּ. אֲתָה וְאֶרְוֹן
עֲזָהּ: כִּהְיִהּ יִלְבָּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיהָ יִרְנְנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עֲבֹדָהּ.
אֶל־תִּשָּׁב פָּנָי מִשִּׁיחָהּ: יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־תִּשָּׁב פָּנָי מִשִּׁיחָהּ.
זָכְרָה לְחֲסִדֵי דָוִד עֲבֹדָהּ: הִכָּל הָבֹה גָדֹל לְאֱלֹהֵינוּ וְתִנוּ כְבוֹד
לְתוֹרָהּ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלַם: יְהוָה שִׁמּוֹךְ
לְעוֹלָם. יְהוָה זָכָרָה לְדַרְזוֹדֶר: יְהוָה חֲפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ. יִגְדִּיל
תּוֹרָה וַיֹּאדִיר:

בסוכות ובשבת חול המועד אומרים:

לְמִנְצַח בְּנִיגַת. מִזְמוֹר לְאַסָּף שִׁיר: נוֹדַע בִּיהוּדָה אֱלֹהִים.
בְּיִשְׂרָאֵל גְּדוֹל שָׁמוֹ: וַיְהִי בְשָׁלֹם סוּכּוֹ וּמַעֲוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן:
שָׁמָּה שָׁבַר רִשְׁפֵי־קֶשֶׁת. מָגֵן וַחֲרֹב וּמִלְחָמָה סָלָה: נֹאזֵר אֲתָה
אֲדִיר מִהֶרֶר־יִטְרָף: אֲשֶׁתוּלִלּוּ אֲבִירֵי לֵב נָמוּ שְׁנָתָם וְלֹא־מָצְאוּ
כָל־אֲנָשֵׁי־חֵיל יְדִיהֶם: מִצַּעֲרָתָהּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. נִרְדָּם וָרֶכֶב וָסוּס:

מקורות ומקבילות

ח"נ והערות

לְמִנְצַח בְּנִיגַת מִזְמוֹר לְאַסָּף. נמצא גם במח' רומניא,
דף שצח ע"ב, אמנם לפני תפילת ערבית.

וַיְהִי בִּנְסֻעַ הָאָרֶץ. צמ"ג, לה; ג' ס' המהדים, ד"ה ושני כלבו
ס' לו. קומה עזרמה לנו. תכ" מד, כו. קומה אלהים שפטה
הארץ. תכ" פכ, ח. קומה אלהים ריבה ריבה. תכ" עד, כב.
קומה ה' קדמה פניו. תכ" ח, יג. קומה ה' הושיעני אלהי. תכ" ג, ח. קומה ה' אל יעז
אנוש. תכ" ט, כ. קומה ה' למנוחתך. תכ" קלכ, חע. ה' אלהים אל תשכח דכ"ב ו, מב. ה' גדל לאלהינו. דכ" לב, ג. כי
מציין מלה מורה. ישע"ב, ג, ג. ה' שמך לעולם. תכ" קלכ, יג. ה' שמך למען נדקו. ישע"ב, מב, כא. למנחם בנגינת מזמור לאסף.
תכ" עז, ח"ג; מס"ו פר' ית, כל' יא.

אֶתְהוּ נֹרָא אֶתָּה וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאֵז אַפֶּךָ: מִשְׁמַיִם הַשְׁמַעַת דִּין. אֶרֶץ יִרְאֶה וְשִׁקְטָה: בְּקוֹס־לִמְשַׁפֵּט אֱלֹהִים. לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עֲנוּי־אֶרֶץ סֵלָה: כִּי־חֲמַת אָדָם תוֹדֶךָ. שְׁאֲרִית חֲמַת תַּחֲגֹר: גִּדְּרוּ וְשִׁלְמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם. כָּל־סִבִּיבָיו יִכִּילוּ שְׂטִי לְמוֹרָא: יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים. נֹרָא לְמַלְכֵי־אֶרֶץ:

בשמיני עצרת ובשמחת תורה אומרים:

לְמִנְצַח עַל־הַשְׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד: הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־גָמַר חֲסִיד. כִּי־פָסוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם: שְׂוֹאוּ יִדְבְּרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ. שְׁפַת חֲלָקוֹת. בְּלֵב וּלֵב יִדְבְּרוּ: יִכְרַת יְהוָה כָּל־שִׁפְתֵי חֲלָקוֹת. לְשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדִלוֹת: אֲשֶׁר אָמְרוּ לְלִשְׁנֵנוּ נִגְבִּיר שְׁפַתֵּנוּ אֶתְּנוּ. מִי אֲדוֹן לָנוּ: מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאֲנָקַת אֲבִיּוֹנִים. עֲתָה אָקוֹם יֹאמַר יְהוָה. אֲשֶׁית בִּישַׁע יַפִּיחַ לוֹ: אֲמָרוֹת יְהוָה אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת. כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל לְאֶרֶץ. מְזֻקָּק שְׁבַע־עֲתִים: אֶתָּה־יְהוָה תִּשְׁמְרֵם. תִּצְרְנוּ מִן־הַדּוֹר זֶה לְעוֹלָם: סֹבִיב רַשָּׁעִים יִתְּחַלְכוּ. בָּרַם זֵלוֹת לִבִּי אָדָם:

מוצאים שני ספרי תורה ואומרים:

גִּדְּלוּ לַיהוָה אֶתִּי וְנִרְוֶמָה שְׁמוֹ יַחֲדוּ:
 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדָם רִגְלָיו. קְדוֹשׁ הוּא:
 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲרַקְדָּשׁוֹ. כִּי־קְדוֹשׁ
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: אֵין־קְדוֹשׁ כִּיהוָה כִּי אֵין בְּלִתָּךְ וְאֵין צוֹר בְּאֱלֹהֵינוּ:
 (כִּי מִי אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוֹר זֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ) אֶחָד
 אֱלֹהֵינוּ. גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ. קְדוֹשׁ וְנֹרָא שְׁמוֹ:

מקורות ומקבילות

למנצח על השמיני מזור לדוד. תהי' יצ, ח"ע; מס"ו פה' יח, הלי' יח.

בשמיני עצרת ושמחת תורה מעלים את ספרי התורה על התיבה ואומרים:

אב הִרְחַמִּים אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם הוּא יָחוּס וְיִגֵּן וְיַחְמֵל וִירְחַם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם וְאָמְרוּ
אָמֵן. וְעַל־מְרֵי רַבּוּתֵנוּ וּמִנְהִיגֵי דוֹרְנוּ. אוֹרֶם יָאִיר כָּאוֹר
שְׂבָעֵתִים. בְּנֵיהֶם יִרְבוּן כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. גַּם תִּלְמִידֵיהֶם כְּזֹהָר
הָרָקִיעַ. דָּתָם תִּעְמּוֹד וְלֹא־תִמּוּט. הֵם מְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְלֹא
יִמָּעֵטוּ. וְגַם חֲכָמָתָם לֹא תִשָּׁכַח. זָכְרָם לִנְצַח לֹא יִמָּנַע. וְגַר
יִשְׂרָאֵל לֹא יִכְבֶּה מִלִּפְנֵי לְעוֹלָם וְעַד וְאָמְרוּ כָּל־הָעָם אָמֵן:
אֶהְבֵּתוּ יוֹדִיעַ לָכֶם. בִּרְכָתוֹ יִשִּׁים עֲלֵיכֶם. גּוֹאֵל יַחִישׁ לָכֶם.
דָּגוּל יַגְדִּיל אֶתְכֶם. הָדוֹר בִּלְבוּשׁ יֵאָדָר מִכֶּם. וּמּוֹת
אֱלֹהִים יִמְשׁוֹל בָּכֶם. זַעַף הַשָּׁטָן יִסִּיר מֵעֲלֵיכֶם. חֲמַלְתּוֹ יַחְמוֹל
עֲלֵיכֶם. טוֹב עֵין יִיטִיב לָכֶם. יֵצֵר הָרַע יִסִּיר מֵעֲלֵיכֶם.
כָּל־הַבְּרָכוֹת יִסּוּבּוּ אֶתְכֶם. לְוִית חַן יַחֲוֹן עֲלֵיכֶם. מִשְׁאֲלוֹתֵיכֶם
יִמְלֵא לָכֶם. גּוֹעַס נוֹצֵרְכֶם יִתֵּן לָכֶם. שִׁיחַ שִׁפְתוֹתֵיכֶם יִשְׁעָה
מִכֶּם. עֹז וִישׁוּעָה יִצְמִיחַ לָכֶם. פְּרוּת וּגְאָלָה יִשְׁלַח לָכֶם. צִדְקָה
תְּרוֹמֵם אֶתְכֶם. קוֹמָמִיּוֹת יוֹלִיכְכֶם. רֵאשִׁית חֲכָמָה יִלּוֹה לָכֶם.
שֶׁאֵנָּה וּבִטָּח יוֹשִׁיבְכֶם. תּוֹרָה תְּמַיְמָה יַחֲיִיכֶם וַיּוֹשִׁיעֲכֶם. וְאָמְרוּ
כָּל־הָעָם אָמֵן:

ביו"ט מוסיפים:

**כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא. הָבּוּ גִדְל לְאַלְהֵינוּ: יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבָרָךְ.
מִמֶּנָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמְּזֶרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבֹאֵו. מִהָלָל שֵׁם**

מקורות ומקבילות

אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם. ע"פ ישע' מו, ז; אור' כב, ב. **כָּאוֹר שְׂבָעֵתִים.** ע"פ ישע' ל, כו. **כְּכֹכְבֵי**
הַשָּׁמַיִם. צר' כב, ח. **כּוֹהֵר הָרָקִיעַ.** דני' יב, ג. **מְתוּקִים מְדַבֵּשׁ.** ע"פ תה' יט, יא. **וְגַר**
יִשְׂרָאֵל לֹא יִכְבֶּה. ע"פ ש"צ כח, ח. **וְאָמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן.** ע"פ דב"א עז, לו. **הָדוֹר**
כְּזֹהָר. ע"פ ישע' סג, א. **חֲמַלְתּוֹ יַחְמוֹל עֲלֵיהֶם.** ע"פ מנצ' ג, ח. **טוֹב עֵין.** מנצ' כב, ט. **לְוִית חַן.** ע"פ מנצ' ד, ט. **שִׁיחַ**
וּגְאָלָה יִשְׁלַח. ע"פ תה' קיח, ט. **קוֹמָמִיּוֹת יוֹלִיכְכֶם.** ע"פ ויק' כו, יג. **רֵאשִׁית חֲכָמָה.** תה' קיח, י. **שֶׁאֵנָּה וּבִטָּח יוֹשִׁיעֲכֶם.** ע"פ
יִרְמ' ל, י. **מִמֶּנָּה.** ע"פ תה' יט, ח. **וְאָמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן.** ע"פ דב"א עז, לו. **כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא.** דב' לב, ג. **יְהִי שֵׁם**

ח"נ והערות

אֶהְבֵּתוּ יוֹדִיעַ לָכֶם. מיוסד
ע"ס א"ב.

יְהוָה: מִהֲלֵל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאִיבֵי אֲשַׁע: וַיֹּאמֶר מִסּוּף הָעוֹלָם
וְעַד סוּפוֹ. יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ. וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מַשְׁלָה:
הוּא יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. וַאֲמָרוּ כָל־הָעָם אָמֵן. הֲכֹל
הָבוּ גִדְל לֵאלֹהֵינוּ. וּתְנוּ כְבוֹד לַתּוֹרָה:

בשבת וחול המועד אומרים:

וְתִגְלָה (וְתִרְאֶה) מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ מִהֲרָה. וַיַּחֲזִן וִירְחַם
פְּלִיטָתָנוּ וּפְלִיטַת כָּל־עַמּוֹ (בֵּית) יִשְׂרָאֵל. וַיִּתְּנֵנוּ
(תַּמִּיד) לֶחֶן וְלַחֲסֵד וְלִרְחֻמִּים וְלִרְצוֹן וַאֲמָרוּ כָל־הָעָם אָמֵן.
הֲכֹל הָבוּ גִדְל לֵאלֹהֵינוּ. וּתְנוּ כְבוֹד לַתּוֹרָה:

מגביהים את ספר התורה ואומרים:

וְזֹאת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: תּוֹרָה
צִוְּהֵלָנוּ מֹשֶׁה. מוֹרָשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב: וְאַתֶּם הַדְּבָקִים
בִּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם. חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם:

כִּהֵן קָרַב. יַעֲמֹד הַכֵּהֶן (או: אֵין כָּאֵין כִּהֵן יַעֲמֹד הַלְוִי או: יִשְׂרָאֵל)
בְּרוּךְ שֶׁנִּתֵּן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתוֹ. תּוֹרַת יְהוָה
תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. עֲדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי:
פְּקוּדֵי יְהוָה יִשְׂרָיִם מְשֻׁמְחִילֵב. מִצְוֹת יְהוָה בְּרָה מְאִירַת
עֵינַיִם: יִרְאֵת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעֶד. מִשְׁפָּטֵי־יְהוָה אֱמֶת.
צִדְקוֹ יַחֲדוּ: הָאֵל תָּמִים דָּרְכוּ. אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה. מִגֵּן הוּא
לְכֹל הַחַסִּים בּוֹ: דָּרְכֶיהָ דְרִכֵּי־נֶעַם וְכָל־נִתְיָבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:

מקורות ומקבילות

ה' מַטְרָךְ. חֶסֶד קִיָּה, בִּיג. מַהוֹלֵל אֶקְרָא ה'. ש"ב כב, ד. ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שמו"ה, ה; יכו"ז, ז; יגו חס"ה מוא, יד. ה' וכו' מלך.
ש"פ ויטע' מוד, ו; חס"ה לו, ה; דס"א עז, לא. וּמַלְכוּתוֹ כָּל מַשְׁלָה. חס"ה קג, יט. וַאֲמָרוּ כָל הָעָם אָמֵן. ש"פ דס"א עז, לו. ה'ט
גודל לאלהינו. דב' לב, ג.

עֵץ־חַיִּים הָיָא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ וְתַמְכִּיָּהּ מֵאֲשֶׁר: כִּי־בִי יִרְבּוּ יַמֶּיךָ
וְיוֹסִיפוּ לָךְ שָׁנֹת חַיִּים: יְהוָה עֲזֹר לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֶךְ
אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

העולה לתורה פותח ומביט במקום שצריך לקרוא, מכסה את האותיות ומברך בקול רם:

יְהוָה עִמָּכֶם. (הקהל עונה: יְבָרֶכְךָ יְהוָה):

בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה הַמְּבָרֵךְ:

(הקהל עונה: בָּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד):

העולה חוזר ואומר: בָּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ
מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

בסיום הקריאה העולה יגלול את התורה ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ
תּוֹרַת אֱמֶת. וַחַיֵּי עוֹלָם נִשְׁטַע בְּתוֹכֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

ברכת הגומל

יברך בקול רם כדי שישמע הקהל ולכל הפחות עשרה אנשים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַגּוֹמֵל לַחַיִּיבִים
טוֹבוֹת. שְׂגָמְלָנִי כָּל־טוֹב:

לאחר עניית 'אָמֵן' הקהל עונה:

מִי שְׂגָמְלָךְ כָּל־טוֹב. הוּא יְגַמְלָךְ כָּל־טוֹב לְעַד סֵלָה. יוֹדוּ
לַיהוָה חֲסִדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לְבָנֵי אָדָם:

קריאה ליו"ט ראשון של סוכות

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: שׁוּר אוֹכֵשֶׁב אוֹעֵז כִּי יוֹלֵד
וְהִיא שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אֹמֶז. וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלֹאָה
יִרְצֶה לְקַרְבֵּן אִשָּׁה לַיהוָה: וְשׁוּר אוֹשֶׁה. אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו לֹא
תִשְׁחָטוּ בַּיּוֹם אֶחָד: וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹרָה לַיהוָה. לְרֹעֲנֵכֶם
תִּזְבְּחוּ: בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכַל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר. אֲנִי
יְהוָה: וְשִׁמְרַתְם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. אֲנִי יְהוָה: וְלֹא תַחֲלִלְוּ
אֶת־שֵׁם קֹדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲנִי יְהוָה
מִקְדָּשְׁכֶם: הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לַהֲיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים.
אֲנִי יְהוָה: פ' בשבת לוי
וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ

מקורות ומקבילות

קריאת המורה ליו"ט. משנ' מגילה פ"ד, מ"ב; מס"ו פר' ח, ה"ה. ראו מש"ע (צובר), בראשית, פר' וילא, פ"ל, ס"ו יג. **ציו"ט קורין ה' גברי.** ע"פ משנ' מגילה פ"ד, מ"ב; רע"ב; מס"ו פר' י, ה"ה; פסקי רי"א עמ"ס מגילה פ"ג, ה"ב, אות ב; פסקי רי"ד עמ"ס מגילה, דף כ"א ע"ב; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס"י שע"א; סת"ר ס"י פח, ד"ה וזקריאח; כ"י כ"ה, דף 55א, דף 3119 ודף 130א; ספר"ש, הל' תפילה, שער ו, ד"ה כמה. **כשחל יו"ט בשבת קורין ו' גברי.** ע"פ שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס"י שע"א; סת"ר ס"י פח, ד"ה וזקריאח; כ"י כ"ה, דף 355, דף 3119 ודף 130א. **קריאה ליו"ט אי של סוכות.** צבלי מגילה, דף לא ע"א; פסקי רי"ד; כ"י כ"ה, דף 3119. **קורין צפרשם מועדות.** ע"פ צבלי מגילה, דף לא ע"א; מס"ו פר' ח, ה"ה. **וידבר ה' וכו' שור או כשב.** ויק' כב, כרלג; משנ' מגילה פ"ג, מ"ה; סרע"ג ח"ב, ס"י קלה; סד"ר רס"ג עמ"י שפ; פסקי רי"א עמ"ס מגילה פ"ד, ה"ד, אות ו; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס"י שע"א; סת"ר ס"י פז; סה"ת ס"י מד; רע"ב עמ"ס מגילה פ"ג, מ"ה, ד"ה צפרשת מועדות; כ"י כ"ה, דף 3119; מח' רומניא, דף חב ע"ב. **וידבר ה' וכו' דבר אל בני.** ויק' כג, א"מד.

אֱלֹהִים. מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. אֵלֶּה
הֵם מוֹעֲדֵי: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מִלֶּאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת
שַׁבְתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מִלֶּאכָה לֹא תַעֲשׂוּ. שַׁבַּת הוּא לַיהוָה
בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם: פ לוֹי וּבִשְׁבַת שְׁלִישִׁי

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים. פֶּסַח
לַיהוָה: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמַּצּוֹת לַיהוָה.
שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכְלוּ: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם. כָּל-מִלֶּאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה
שִׁבְעַת יָמִים. בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מִלֶּאכֶת עֲבֹדָה
לֹא תַעֲשׂוּ: פ בשַׁבַּת רְבִיעִי

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם כִּי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת-
קְצִירָהּ. וְהִבֵּאתֶם אֶת-הָעֹמֶר רִאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל-הַכֹּהֵן: וְהִנִּיף
אֶת-הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוָנְכֶם. מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת יִנִּיֶּפְנוּ הַכֹּהֵן:
וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת-הָעֹמֶר. כִּבֵּשׂ תִּמְסִים בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה
לַיהוָה: וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה
רֵיחַ נִיחֹחַ. וְנִסְכָּהּ יַיִן רְבִיעִת הַהֵין: וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶם לֹא
תֹאכְלוּ עַד-לְעֹצֵם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבֵּיאֲכֶם אֶת-קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם.
חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם: ס שְׁלִישִׁי וּבִשְׁבַת חֲמִישִׁי

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הִבֵּיאֲכֶם
אֶת-הָעֹמֶר הַתְּנוּפָה. שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת תְּמִימַת תִּהְיֶינָה: עַד מַמַּחֲרַת
הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה
לַיהוָה: מִמוֹשְׁבֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שִׁתִּים שְׁנֵי עֶשְׂרִים

מקורות ומקבילות

מִצִּיּוֹ לֶחֶם תְּנוּפָה. ח' דגושה ע"פ רמסורס.

סֵלַת תְּהִינָה חֶמֶץ תֹּאפִינָה בְּכוֹרִים לַיהוָה: וְהִקְרַבְתֶּם עַל-
הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִם בְּגִי שָׁנָה וּפָר בֶּן־בָּקָר אֶחָד
וְאִילַם שְׁנַיִם יִהְיוּ עֹלֹה לַיהוָה וּמִנְחָתֶם וְנִסְפֵיהֶם אִשָּׁה
רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: וַעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת וּשְׁנֵי
כִבְשִׁים בְּגִי שָׁנָה לְזִבְח שְׁלָמִים: וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם
הַבָּקָרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁנֵי כִבְשִׁים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה
לִכְהֹן: וּקְרַאתֶם בְּעֶצְמוֹ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל־מוֹשְׁבֵיתֵכֶם
לְדֹרֹתֵיכֶם: וּבִקְצֶרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרֻצְכֶם לֹא־תִכְלֶה פֶּאת שִׂדְרָךְ
בִּקְצָרְךָ וְלִקַּט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקֹט לַעֲנִי וְלִגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פ רביעי ובשבת ששי

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר־
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחֵר לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה
מִקְרָא־קֹדֶשׁ: כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה
לַיהוָה: ׀ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר־
אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפָּרִים הוּא מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם: וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה
לַיהוָה: וְכָל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם
כִּפָּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בְּעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ: וְכָל־הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל־מְלֹאכָה בְּעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת־
הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקְרַב עַמִּיהָ: כָּל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם
לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיתֵיכֶם: שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּתְּשֻׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְבִי מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב
תִּשְׁבַּתוּ שַׁבָּתֵכֶם: פ חמישי ובשבת שביעי

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר־
 בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה־ חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת
 יָמִים לַיהוָה: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מְקַרְא־קֹדֶשׁ. כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה
 לֹא תַעֲשׂוּ: שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרִיבוּ אִשָּׁה לַיהוָה. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
 מְקַרְא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא
 כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ
 אֹתָם מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ. לְהִקְרִיב אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח
 וּנְסֻכִּים דְּבָרִי־יוֹם בְּיוֹמוֹ: מִלֶּבֶד שַׁבָּתָת יְהוָה־וּמִלֶּבֶד מִתְּנוּתֵיכֶם
 וּמִלֶּבֶד כָּל־גִּדְרֵיכֶם וּמִלֶּבֶד כָּל־גִּדְבַתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:
 אֲךָ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי־בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאֹת
 הָאָרֶץ־תַּחֲגֹזוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים־בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן
 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן: וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן־ פְּרִי עֵץ
 הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֶגְגָף עֵץ־עָבֹת וְעֶרְבֵי־נָחַל־וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: וְחַגַּתֶּם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת
 יָמִים בַּשָּׁנָה־חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַּחֲגֹזוּ אֹתוֹ:
 בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים־כָּל־הָאֲזֹרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת:
 לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם־כִּי בַּסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַיִּדְבֹּר
 מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה־אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

מניחים את ספר התורה השני על התיבה לצד בעל הקורא, דהיינו בצד שמאל והקורא או העולה האחרון אומר:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֵעוּתָהּ וַיִּמְלִיךְ

מקורות ומקבילות

חם מועדי ה' אל בני. סה"ת ס' מז, סדר התפילות והקריאות; מח' רומניא, דף תז ע"ב. **לד בעל הקורא דהיינו נדד שמאל**
 דברי קבלת עמ' 73, עמ' 360 ועמ' 361; שו"ת משנה הלכות, חלק יג, ס' כב. **לומר קדיש.** ספה"ש, ס' תפילה, שער ו.

מִלְכוּתָהּ בְּחֵיכּוֹן וּבְיוֹמִיכּוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא
וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלְמֵיָא.
יְתַבְרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלָא לְעֵלָא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאֻמִּירָן בְּעֵלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

ואחר כך אומרים:

אֱלֹהִים הַשִּׁיבֵנוּ וְהָאֵר פְּנֵיךְ וְנוֹשְׁעָה: אֱלֹהִים צְבָאוֹת הַשִּׁיבֵנוּ
וְהָאֵר פְּנֵיךְ וְנוֹשְׁעָה: יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הַשִּׁיבֵנוּ.
הָאֵר פְּנֵיךְ וְנוֹשְׁעָה:

פרשת מוספין ליו"ט א' של סוכות

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מִלְאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגְתֶּם חֹג לַיהוָה
שִׁבְעַת יָמִים: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֶּׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה פָּרִים
בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה
עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ: וּמִנְחָתָם סֶלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן. שְׁלֹשָׁה
עָשָׂר לֶפֶר הָאֶחָד לְשֹׁלֶשֶׁה עָשָׂר פָּרִים שְׁנֵי עָשָׂרִים לְאֵיל

ח"ג והערות

ואח"כ אומרים 'אלקים השיבנו' וכו'. בסחב"ר, עמ' 114, 'שרם שיקרא המפטיר פותח שליח ציבור ואומר' וראו משי"כ שם עוד. במח' רומניא, דף תב ע"ב, נאמר: 'זואו בין ספר לספר אלו הפסוקים אם אינו שבת' ולאחר ג' הפסוקים נוסף פסוק (דב' לג, כו): 'אין באל ישרון רכב שמים בענך ויבנאותו שחקים'.

מקורות ומקבילות

אלהים השיבנו והאר פניך. תה"פ, ד. אלהים צבאות השיבנו. תה"פ, ת. ה' אלהים צבאות. תה"פ, כ. פרשת מוספין. ע"פ תוספות עמ"ס מגילה, דף ל ע"ב, ד"ה ושארי: רא"ש עמ"ס מגילה, פ"ד, ס' י, ד"ה מתני' בפסח: ריבצ"ן עמ"ס מגילה, דף כט ע"ב; תוספות ר"ד עמ"ס מגילה, דף ל ע"ב, ד"ה פוסקא; שם"ג עמ"ס מגילה, דף י ע"ב, אות ח ודף יג ע"א, אות ג. ונחמשה עשר יום נחמשה. צמ"כ, יד"ה: סרע"ג ח"ב, ס' קלה; סדו' רס"ג עמ"ס שער: שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס' שעה: סת"ר

ס' פז: סה"ת ס' מד; ספה"ש, הל' תפילה, שער ו, ד"ה בסוכות; כ"י כ"ה, דף 3119; מח' רומניא, דף תב ע"ב.

הָאֶחָד לְשָׁנִי הָאֵילָם: וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד. לְאֶרְבָּעָה
עֶשֶׂר כִּבְשִׁים: וְשִׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת. מִלִּבְדַּעַלְת הַתָּמִיד
מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:

ואומרים 'אב הרחמן' לקמן עמ' 144.

קריאה לשבת וחזה"מ של סוכות

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה. רְאֵה אֶתָּה אָמַר אֵלַי הֵעַל אֶת־הָעַם
הַזֶּה וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח עִמִּי. וְאַתָּה
אָמַרְתָּ יִדְעֶתִיךָ בְּשֵׁם וְגַם־מִצָּאת חֵן בְּעֵינַי: וְעַתָּה אֲסַנֶּא
מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ. הוֹדַעְנִי נָא אֶת־דְּרָכְךָ וְאֶדְעֶךָ לְמַעַן
אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ. וְרָאֵה כִּי עִמָּךְ הִנּוּ הַזֶּה: וַיֹּאמֶר. פָּנֶי יִלְכוּ
וְהִנַּחְתִּי לָךְ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו. אֲסֹאֵן פָּנֶיךָ הַלְכִים אֶל־תַּעֲלֵנוּ
מִזֶּה: וּבִמְהוֹ יוֹדַע אֲפֹא כִּי־מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעִמָּךְ הִלּוּא
בְּלִכְתֶּךָ עִמָּנוּ. וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעִמָּךְ מִכָּל־הָעַם אֲשֶׁר עַל־פָּנֶי
הָאֲדָמָה: פ לוי

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה. גַּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה.
כִּי־מִצָּאת חֵן בְּעֵינַי וְאֶדְעֶךָ בְּשֵׁם: וַיֹּאמֶר. הֲרֹאֲנִי נָא אֶת־כְּבֹדְךָ:
וַיֹּאמֶר. אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל־טוֹבִי עַל־פָּנֶיךָ וְקִרְאתִי בְשֵׁם יְהוָה
לְפָנֶיךָ. וְחִנַּתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲחֹן וְרַחֲמֵתִי אֶת־אֲשֶׁר אֶרְחֹם: וַיֹּאמֶר.
לֹא תוּכַל לִרְאוֹת אֶת־פָּנַי. כִּי לֹא־יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי: וַיֹּאמֶר
יְהוָה. הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר: וְהָיָה בְּעֵבֶר כְּבֹדִי

מקורות ומקבילות

ועשרון. נקוד על וי'ו בחרה, ע"פ צבלי מנחות, דף פז ע"ב; מס"ו פ"ו, ה"ג ונחלת אריאל; מסורה קטנה. **קריאה לשבת וחזה"מ.**
ע"פ צבלי מנילה, דף לא ע"א; שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס'ו שעה; רע"ב עמ"ס מנילה, פ"ג, מ"ה; ש"ג עמ"ס מנילה, דף י ע"ב,
אות ח; מנח' רומניא, דף חז ע"ב. **ויאמר משה וכו' ראה חסה וכו'.** שמו' לג, יצ"כג; צבלי מנילה, דף לא ע"א; סרע"ג ח"ב, ס'ו קל;
סד' רס"ג עמ' שעג; שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס'ו שעה; סח"ר ס'ו פז; סה"ת ס'ו מד; פסקי רי"א" מנילה פ"ד, ה"ד, אות ח; כ"י
כ"ה, דף 120א; מנח' רומניא, דף חז ע"ב; רע"ב עמ"ס מנילה, פ"ג מ"ה, ד"ה בפרשת מועדות.

וּשְׁמַתִּיד בְּנִקְרַת הַצֹּרֹר. וְשִׁכְתִּי כְּפִי עָלֶיךָ עַד-עֶבְרִי: וְהִסְרֹתִי
 אֶת-כְּפִי וְרֹאִיתָ אֶת-אַחֲרִי. וּפָנִי לֹא יֵרָאוּ: פ' שליש
 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה פֶּסֶל-לְךָ שְׁנֵי-לַחַת אֲבָנִים כְּרֹאשֹׁנִים.
 וְכַתְּבְתִּי עַל-הַלַּחַת אֶת-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל-הַלַּחַת
 הַרְאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ: וְהָיָה נִכּוֹן לְבָקָר. וְעָלִיתָ בִּבְקָר
 אֶל-הָר סִינִי וְנִצַּבְתָּ לִּי שָׁם עַל-רֹאשׁ הָהָר: וְאִישׁ לֹא-יַעֲלֶה
 עִמָּךְ וְגַם-אִישׁ אֶל-יָרֵא בְּכָל-הָהָר. גַּם-הֵצֵאן וְהַבְּקָר אֶל-יָרְעוֹ
 אֶל-מֹול הָהָר הַהוּא: רביעי וַיִּפְסַל שְׁנֵי-לַחַת אֲבָנִים כְּרֹאשֹׁנִים
 וַיִּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בִּבְקָר וַיַּעַל אֶל-הָר סִינִי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ.
 וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים: וַיֵּרֶד יְהוָה בַּעֲנָן וַיִּתְּיָצֵב עִמּוֹ
 שָׁם. וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה: וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל-פָּנָיו וַיִּקְרָא: יְהוָה
 יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֲרֹךְ אַפַּיִם וְרַב-חֶסֶד וְאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד
 לְאֲלֹפִים נִשְׂא עֵן וּפֶשַׁע וְחַטָּאָה. וְנִקְהָ לֹא יִנָּקֶה פִקְדוֹ עֵן
 אֲבוֹת עַל-בָּנִים וְעַל-בָּנִי בָנִים עַל-שָׁלָשִׁים וְעַל-רַבְעִים: וַיִּמָּהֵר
 מֹשֶׁה וַיִּקְדֹּ אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ: וַיֹּאמֶר. אִם-נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
 אֲדֹנָי יִלְךָ-נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבִּנוּ. כִּי עַם-קָשֶׁה-עֲרֹף הוּא. וְסָלַחְתָּ
 לְעֹנֵנּוּ וּלְחַטָּאתֵנּוּ וְנִחַלְתָּנּוּ: וַיֹּאמֶר. הִנֵּה אֲנִכִּי כֹרֶת בְּרִית.
 נִגְדִּי כָל-עַמָּךְ אֲעִשֶׂה נְפִלְאוֹת אֲשֶׁר לֹא-נִבְרָאוּ בְּכָל-הָאָרֶץ
 וּבְכָל-הַגּוֹיִם. וְרָאָה כָל-הָעָם אֲשֶׁר-אַתָּה בְּקִרְבּוֹ אֶת-מַעֲשֶׂה
 יְהוָה כִּי-נִזְרָא הוּא. אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ: חמישי שְׁמַר-לְךָ אֵת
 אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם. הִנְנִי גֹרֵשׁ מִפְּנֶיךָ אֶת-הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי
 וְהַחֲתִי וְהַפְּרָזִי וְהַחֲחִי וְהַיְבוֹסִי: הַשְׁמַר לְךָ פֶּן-תִּכְרַת בְּרִית
 לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא עָלֶיהָ. פֶּן-יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבְּךָ:

מקורות ומקבילות

ויאמר ה' וכו' פסל לך. שמו' לד, ח"כ.

כִּי אֶת־מִזְבְּחָתֶם תִּתְּצוּן וְאֶת־מִצְבְּתֶם תִּשְׁבְּרוּן. וְאֶת־אֲשֵׁרֵי
 תִּכְרֹתֶיךָ: כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר. כִּי יִהְיֶה קִנְאָ שְׁמוֹ
 אֵל קִנְאָ הוּא: פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ. וְזָנוּ אַחֲרֵי
 אֱלֹהֵיהֶם וְזָבְחוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וְקָרָא לָהֶם וְאָכְלָת מִזְבְּחֵם: וְלִקְחַת
 מִבְּנֵתָיו לְבָנִיָּהּ. וְזָנוּ בְּנֵתָיו אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת־בְּנֵיהֶם אַחֲרֵי
 אֱלֹהֵיהֶן: אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ: שֶׁשִּׁי אֶת־חַג הַמִּצּוֹת
 תִּשְׁמֹר. שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֹּת אֲשֶׁר צִוִּיתָךְ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ
 הָאָבִיב. כִּי בַחֹדֶשׁ הָאָבִיב יֵצֵאת מִמִּצְרַיִם: כָּל־פֶּטֶר רָחֵם לִי.
 וְכָל־מִקְנֶךָ תִּזְכֹּר פֶּטֶר שׂוֹר וְשֶׂה: וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְּשֶׂה
 וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וְעִרְפָּתוֹ. כָּל בְּכוֹר בְּנֶיךָ תִּפְדֶּה וְלֹא־יָרָאוּ
 פָּנַי רִיקִם: שִׁבְעֵי שָׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת.
 בַּחֲרִישׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבֹּת: וְחַג שִׁבְעַת תַּעֲשֶׂה לָּךְ בְּכוֹרֵי קֶצֶר
 חֲטִים וְחַג הָאֲסִיף תִּקּוּפַת הַשָּׁנָה: שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה. יִרְאֶה
 כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פָּנָי הָאֵדֻן יִהְיֶה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: כִּי־אוֹרִישׁ
 גּוֹיִם מִפָּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלָּךְ. וְלֹא־יִחַמַּד אִישׁ אֶת־אֲרָצְךָ
 בַּעֲלֹתְךָ לִרְאוֹת אֶת־פָּנַי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה:
 לֹא־תִשָּׁחַט עַל־חֲמִץ דֶּם־זִבְחִי וְלֹא־יִלִּין לְבָקָר זָבַח חַג הַפֶּסַח:
 רֹאשִׁית בְּכוֹרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. לֹא־תִבְשֹׁל
 גִּדִּי בַחֲלֵב אֱמוֹ: פ

יניח ס"ת שני בתיבה ואומר חצי קדיש ואח"כ:

אֱלֹהִים הַשִּׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנוֹשְׁעָה: אֱלֹהִים צְבָאוֹת הַשִּׁיבֵנוּ
 וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנוֹשְׁעָה: יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הַשִּׁיבֵנוּ.
הָאֵר פָּנֶיךָ וְנוֹשְׁעָה:

וקוראים למפטיר בספר שני את קרבן היום, לקמן עמ' 294-295, ואח"כ אומרים 'אב
 הרחמן' וכו' עמ' 144.

קריאה לשמיני עצרת ושמחת תורה

וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. לִפְנֵי מוֹתוֹ: וַיֹּאמֶר. יְהוָה מְסִינִי

בְּאֵל וָזֶרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מִהָר פֶּאֶרֶן וְאַתָּה מִרְבַּבְת
קֹדֶשׁ. מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ: אֵף חִבֵּב עַמִּים כָּל־קֹדְשָׁיו בִּידָךְ
וְהֵם תָּכֹן לְרַגְלֶךָ יִשְׂאָ מִדְּבָרְתֶיךָ: בִּשְׁבַת לוי תוֹרָה צִוְּהֵלָנוּ
מֹשֶׁה. מוֹרְשָׁה קִהַלְתָּ יַעֲקֹב: וַיְהִי בִישְׁרוֹן מֶלֶךְ. בְּהַתְאֲסֹף
רֹאשֵׁי עָם יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל: יַחֲיִי רְאוּבֵן וְאַלְיָמָת. וַיְהִי
מִתִּיו מִסְפָּר: ׀

שָׁמַע יְהוָה קוֹל יְהוּדָה וְאַל־עָמּוֹ תִּבְיָאֲנוּ. יָדִיו רַב לֹא וְעֶזְר
מִצָּרָיו תִּהְיֶה: פ לוי ובשבת שלישי

וּלְלוֹי אָמַר. תִּמְיֶד וְאוּרִיד לְאִישׁ חֲסִידְךָ. אֲשֶׁר נָסִיתוֹ בְּמִסָּה
תְּרִיבָהוּ עַל־מִי מְרִיבָה: הָאֲמֹר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רָאִיתִיו וְאַתָּ־
אֲחִיו לֹא הִכִּיר וְאַתָּ־בְּנֵי לֹא יָדְעוּ. כִּי שָׁמְרוּ אִמְרֶתְךָ וּבְרִיתְךָ
יִנְצְרוּ: יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרַתְךָ לְיִשְׂרָאֵל. יִשְׁמֹו קְטוֹרָה
בְּאַפָּךְ וְכָלִיל עַל־מִזְבִּיחֶךָ: בָּרַךְ יְהוָה חֵילוֹ וּפְעָל יָדָיו תִּרְצָה.
מִחֵץ מִתְּנִים קָמִיו וּמִשְׁנָאִיו מִן־יְקוֹמּוּן: ׀

אָמַר. יָדִיד יְהוָה יִשְׁכֵּן לְבִטַּח עָלָיו. חֲפָף עָלָיו כָּל־הַיּוֹם וּבֵין
כְּתִפָּיו שָׁכֵן: ׀ שלישי ובשבת רביעי

וְהוּא אֶרְצוֹ. מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מְטֹל וּמִתְהוֹם רַבְּצַת תַּחַת: וּמִמֶּגֶד

מקורות ומקבילות

ח"ג והערות

אֵשׁ דָּת. זהו הקרי, והכתיב 'אשדת'. **מלגל אמו.** פסקי רי"ח"ז מגילה פ"ד ה"ד אות ח; סה"ת סי' מד, סדר מוספין של חוה"מ; מנח' רומניא, דף תו ע"ג. **וקוראים למסטי... קרע היום.** כ"י כ"ה, דף 120א; מנח' רומניא, דף תו ע"ג. **שמחת תורה.** סדור רס"ג עמ' שעג; ספר"ח סי' מה; שצח"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעג; הרי"ג, הל' לולב; שו"ת מהר"ק סי' ע, בשם רב האזי גאון. **קריאה לשמחת תורה.** סרע"ג ח"ב, סי' קמב; סדור רס"ג עמ' שעג; פסקי רי"ח"ז מגילה, פ"ד ה"ד, אות ו; סה"ר סי' פה; סה"ת סי' מה; כ"י כ"ה, דף 130א. **חלם הנדכס.** דב' לג, א"כ; צנלי מגילה, דף לא ע"א; שצח"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעג; רע"ב עמ"ס מגילה פ"ג, מ"ה, ד"ה בפרשת מועדות; ספר"ח, הל' תפילה, שער ו, ד"ה בסוכות; כ"י כ"ה, דף 130א; מנח' רומניא, דף תכח ע"ג.

תבואת שמש ומגד גרש ירחים: ומראש הרריקדם ומגד
גבעות עולם: ומגד ארץ ומלאה ורצון שכני סנה. תבואתה
לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו: בכור שורו הדר לו וקרני
ראש קרניו בהם עמים ינגח יחדו אפסי ארץ. והם רבבות
אפרים והם אלפי מנשה: ׀ רביעי ובשבת חמישי
אמר. שמח זבולן בצאתך ויששכר באהלך: עמים הר-
יקראו שם יזבח וזבחי צדק. כי שפע ימים יינקו ושפני טמוני
חול: ׀ ולגד אמר. ברוך מרחיב גד-
כלביא שכן וטרף זרוע אף-קדקד: וירא ראשית לו. כי-שם
חלקת מחקק ספון. ויתא ראשי עם צדקת יהודה עשה ומשפטיו
עם-ישראל: ׀ בשבת ששי
יזנק מן-הבשן: ולנפתלי אמר. נפתלי שבע רצון ומלא ברכת
יהודה. ים ודרום ירשה: ׀ ולאשר אמר.
ברוך מבנים אשר. יהי רצוני אחיו וטבל בשמן רגלו: ברך
ונחשת מנעלה וכימיה דבאף: אין כאל ישרון. רכב שמים
בעזרך ובגאותו שחקים:

העולה לתורה "סמוך" נקרא עם כל הנערים ואחר שברך ברכות התורה מברך את הנערים
בפסוק "המלאך הגואל" וכו':

המלאך הגאל אתי מכל-לע יברך את-הנערים. ויקרא
בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק. וידנו לרב
בקרב הארץ:

ח"נ והערות

העולה לתורה וכו'. ע"פ הנחיית הרב מ"ע
הרשום, בחוברת המנהג, המבוססת על דברי
הרמ"א באו"ח, סי' תרס"ט ואיננה במח' הקדומים
ושד"ל.

מקורות ומקבילות

ונגאלו שמיים. מח' רומניא, דף תכח ע"א. כל הנערים. ראו א"ר,
או"ח סי' תרס"ט, ס"ק א. ואמר שנין ברכות המורה. ראו ביכורי
יעקב, או"ח סי' תרס"ט, ס"ק יב. המלאך הגאל אתי. בר' מה, עז;
רמ"א או"ח, סי' תרס"ט, ס"א. ראו מסורה גדולה, ישע' סג, ע.

רשות לחתן תורה

הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. וּמִרְשׁוֹת מִפְּנֵינִים וּמִפּוֹ יִקְרָה. וּמִרְשׁוֹת רָאשֵׁי סִנְהֶדְרִין הַקְּדוּשָׁה וְהַבְּחוּרָה. וּמִרְשׁוֹת רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת וְאֵלופֵי תוֹרָה. וּמִרְשׁוֹת זְקֵנֵי יָפֶה וּבָרָה. וּמִרְשׁוֹת זְקֵנִים וְנַעֲרִים יוֹשְׁבֵי שׁוּרָה. אֶפְתָּח פִּי בְּשִׁיר וּבְזִמְרָה. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְדָר בְּנֵהוּרָא. שְׁהַחֲיֵנוּ וְקִיֵּמְנוּ לִירְאָתוֹ הַטְּהוֹרָה. וְהַגִּיעֵנוּ לְשִׁמְחַת בְּשִׁמְחַת תוֹרָה. הַמְּשַׁמְחַת לֵב וְעֵינַיִם מְאִירָה.

ח"ג והערות

רשות לחתן תורה. נמצא גם במנהג אשכנז, גולדשמידט, סוכות, עמ' 442; מנהג רומניא, דף תכט ע"ב. מִפְּנֵינִים וּמִפּוֹ. באשכנז: מִפּוֹ וּמִפְּנֵינִים. רָאשֵׁי סִנְהֶדְרִין. במח' אשכנז ורומניא ללא תיבת 'רָאשֵׁי'. הַקְּדוּשָׁה וְהַבְּחוּרָה. במח'ה"ק: הַקְּדוּשָׁה וְהַטְּהוֹרָה. במח' רומניא: הַקְּדוּשָׁה וְהַבְּחוּרָה. וּמִרְשׁוֹת זְקֵנֵי יָפֶה וּבָרָה. תיבות אלו אינן במח' אשכנז ורומניא. אֶפְתָּח פִּי בְּשִׁיר. במח' נירנברג: אֶפְתָּח פִּי בְּשִׁירָה. במח'ה"ק: אֶפְתָּח פִּי בְּשִׁירָה. להודות וּלְהַלֵּל. כ"ה בנוב"ר ומח' נירנברג. במח' רומניא וגולד: להודות לְהַלֵּל, ללא וי. לִירְאָתוֹ הַטְּהוֹרָה. במח' אשכנז ורומניא: לִירְאָתוֹ הַטְּהוֹרָה. בשמחת תורה. במח' נירנברג נוסף: יִצְוֵנוּ לְשִׁמּוֹר מִצְוֹת בְּרָה.

מקורות ומקבילות

רשות לחתן תורה. ע"פ מח"ו סי' תעו; סת"ר סי' פה; מח' רומניא, דף תכט ע"ב. **האל הגדול וכו'.** דב' י, ת. **מפנינים ומפּוֹ יקרה.** ע"פ תה' יט, יא; מש' ג, טו; תוספתא הוריות (לוקרמאנדל), פ"ב, ה"ז; ירוש' שבת, פ"ב, ה"ג (דף סט ע"ב); צבלי הוריות, דף יג ע"א. **ראשי סנהדרין.** ע"פ צמ' יא, עז"ח; דב' ח, ח"ג; מש' סנהדרין, פ"א, מ"ו. **הקדושה.** ע"פ מש' קידושין, פ"ד, מ"ה; מדר"ג כי תשא, סי' א, סנהדרין של ישראל נתונה צאמלע ציבומ"ק. **והטְהוֹרָה.** ע"פ צבלי מנחות, דף סה ע"א, 'אין מושיצים צבסנהדרין אלל' וכו'. **ומרשות ראשי ישיבות.** ע"פ מדר"א (צובר), צ"ר פר' מט, פ"י, 'אלו ראשי ישיבות שצאצאן ישראל'; אב"מ, גן עדן; גיכנס, עמ' 87, 'אלל ראשי ישיבות אשר שם'. **ואלופי מורה.** צבלי צרכות, דף ח ע"א, ע"פ תה' קמ"ד, יד; צמדצ"ר פר' ית, סי' ח. **זקני יפה.** ע"פ מדר"א ש"ש (צובר), פ"ד, פ"א; ילקוט ש"ש, רמז תתקפ"ח. **יסה וזרה.** ע"פ ש"ש פ"י, ו. **זקנים ונערים.** ע"פ תה' קמ"ה, יב. **אפתח פי.** ע"פ תה' ט"ז, ב; דני' י, טו. **בשיר ובזמרה.** ע"פ

שופ' ה, ג; תה' כ"א, יד; דה"א ט"ז, ט; ספ"ט יב, א; צנ"ס לז, ד. **להודות ולהלל.** ע"פ דה"א ט"ז, ד; עור' ג, יא; נחמ' יב, כד; צנ"ס נא, יב. **לדר צהורה.** ע"פ דני' ב, כב; ויק"ר פר' לא, סי' ח; צמדצ"ר פר' עו, סי' ח. **שהחיינו וקיימנו.** ע"פ ש"א ב, ה; ה"ה ה"ה, ו, ב; צ"ר פר' ט"ז, סי' א; שמו"ר פר' כה, סי' ח, 'מקום וכו' והוליון הקצ"ה צקומה וקופה'. **ליראָתוֹ הַטְּהוֹרָה.** ע"פ תה' יט, י; שמו"ר פר' ל, סי' יד; ספ"י, נגד אפיין ב, מ"א. **בשמחת מורה.** ע"פ ספ"ח סי' מח; סרש"י סי' שח. **המשמחת לב.** ע"פ תה' יט, ט; תוספתא צרכות (ליצרמן), פ"ו, ה' כד, 'החורק צביה על כל ישראל והכל שמחין בה'; צבלי וימא, דף טז, עמ' ב; ויק"ר פר' עו, סי' ד. **ועינים מאירה.** ע"פ תה' יט, ט; ויק"ר (מרגליות), פר' יב, סי' ג; מדר"מ מח' קיט, סי' סא; מדר"מ פר' עו, פ"ל.

הַנוֹתֵנֶת חַיִּים עֶשֶׂר וְתַפְאָרָה. הַמְאֲשֶׁרֶת הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַטּוֹבָה
וְהַיִּשְׁרָה. הַמְאֲרֶכֶת יָמִים וּמוֹסַפֶּת גְּבוּרָה. לְאוֹהֲבֶיהָ לְשׁוֹמְרֶיהָ
בְּצוּוֹי וְאַזְהָרָה. לְעוֹסְקֶיהָ לְנוֹצְרֶיהָ בְּאַהֲבָה וּמוֹרָא. שְׁכֵן יְהִי
רְצוֹן מִלִּפְנֵי הַגְּבוּרָה. לִיתֵת חַיִּים חַן וְחֶסֶד וְעֶטְרָה. לְרַבִּי פֶּבֶר
הַנִּבְחָר לְהַשְׁלִים הַתּוֹרָה. לְאַמְצוֹ לְבָרְכוֹ לְגִדְלוֹ בְּתַלְמוּד
תּוֹרָה. לְדַרְשׁוֹ לְחַיִּים לְהַדְרֹו לְעֵדוֹ בַּחֲבוּרָה. לְזִכּוֹתוֹ לְחַיּוֹתוֹ
לְטַכְסּוֹ בְּטַכְסֵּי אוֹרָה. לְיִשְׁרֹו לְכַלְלֹו לְלַמְדֹו לְקַח וּסְבָרָה.
לְמַלְטֹו לְנִשְׁאֹו לְסַעֲדֹו בְּסַעֲדֵי יִקְרָה. לְעֵדְנֹו לְפִרְנָסֹו לְצַדִּיקֹו
בְּעַם גְּבוּרָה. לְקַרְבֹו לְרַחֲמֹו לְשִׁמְרוֹ מִכָּל־צָרָה. לְתַמְכֹו לְתַקְפֹו
לְתַמְמוֹ בְּרוּחַ נְשִׁבְרָה. וּבִשְׁכַּרְזָה יִזְכֶּה מֵאֵל נוֹרָא. לְרֹאוֹת

מקורות ומקבילות

הטמנת חיים. ע"פ משנ' אבות, פ"ג, מ"ז; פ"ו, מ"ז, ע"פ מש' ד', כב; צבלי טירוצין, דף גז ע"א; פס"ב פ"י כג, 'אמר ליה צוכות תורכי'. **חיים עשר ומספירה.** ע"פ מש' כב, ד; משנ' אבות, פ"ו, מ"ח. **המאשרת.** ע"פ מש' ג, יח. **הולכים מדך הטובה.** ע"פ מ"א ח, לו; תכ' כה; סח"ש ד, ט; צבלי יומא, דף עב, עמ' ב, 'זכר, נעשית לו סס חיים'. **מדך הטובה והישרה.** ש"א יב, כג; ע"פ מש' ב, כ. **המארכת ימים.** ע"פ ספרי דב', פ"י שלו, ד"ה וצדק הוזה; צבלי מגילה, דף כז ע"ב, 'לא קדמני אדם לבית המדרש; ולקריש תו', רמז התקמת. **לאזהרה.** ע"פ ויק"ר פ"ר כב, ס"א ח. **לשומריה.** ע"פ דב' ח, יע; ל"י. **נציוו ואזהרה.** ראו ספרי צמ, פ"א ח, 'אין נציוו צכל מוקס אלא אזהרה'. **לעוסקיה.** ע"פ משנ' אבות, פ"ו, מ"א; צבלי צרכות, דף ה ע"א; שמו"ר פ"ר ח, ס"ו ב. **לנוצריה.** ע"פ תכ' קוט, ג; מש' כה, ז. **באהב.** 'אד"ג נוסח' א, פ"ר כה, 'אין נך אהב כהצבס של תורכי; מס"ו פ"ר טז, כ"ד. **ומורא.** ע"פ משנ' אבות, פ"ו, מ"ח; צבלי צרכות, דף כב ע"א, באימה וכו'. **יז"ר מלפני הגבורה.** ע"פ מש' ח, לה. **לחם חיים.** ע"פ משנ' אבות, פ"ג, מ"ז; מדר"ש פ"ר ח, פל"ב. **חן ומסד.** ע"פ צ"ר לע, כה; א"ס ב, ח; מדר"ש פ"ר וירא, ס"ד, 'סתלתה חסד, וסופס חסד ואמלטיה חסד; א"ס"מ, רבינו הקדוש, עמ' 505, '...הקב"ה ניתן חן וחסד עליהם' וכו'. ראו צבלי סוכה, דף מט ע"ב. **ועטרה.** ע"פ ירוש' תענית, פ"ד, סוף ה"ז [דף כו ע"ב]; ויק"ר פ"ר יב, ס"ו ג. **לקח.** מש' ד, כב. **נעם נצלה.** ע"פ תכ' קב, יט. **נצח נשנה.** ע"פ תכ' נא, יט. **מאל נורא.** ע"פ דב' ז, כה; תכ' סח, לו; נחמ"ט, ע, עב. **לראות צנינים.** ע"פ תכ' קס, ג; צבלי נדב, דף עא, עמ' א.

ח"נ והערות

חיים עשר. במח' נירנברג: 'חיים ועשר'. במחז"ק: 'עשר וקבוד וחיים'. בגולד: 'חיים ועשר וקבוד'. **המאשרת וכו' והישרה.** תיבות אלו אינן במחז"ק. **הולכים.** במח' רומניא: 'להולכים'. **בדרך הטובה.** במח' נירנברג: 'בדרך טובה'. בגולד: 'בדרך הטובה'. **המארכת ימים.** במח' נירנברג: 'המארכת ימים'. **לשומריה בצווי.** באשכנז: 'לשומריה בצווי'. **לעוסקיה.** במח' רמ"ו: 'לעושקיה'. **לנוצריה באהב ומורא שכן.** באשכנז: 'לנוצריה באהב וקמורא \ ובכן'. במח' רומניא: 'באהבה וקמורא \ ובכן' וללא תיבת 'לנוצריה'. **חיים חן וחסד ועטרה ע"ל' וללא תיבות: 'חיים, נירנברג: 'חן וחסד ונור ועטרה ע"ל' וללא תיבות: 'חיים, לרבי. בגולד: 'חן וחסד וחיים ונור ועטרה לר'. לרבי וכו' להשלים התורה.** תיבות אלו אינן במח' רמ"ו. **הנבחר.** במח' רומניא: 'החקן הנבחר'. **להשלים התורה.** במח' רומניא נוסף: 'חד עם חקמי חבורה'. **לאמצו לברכו וכו' מוסד ע"ס א"ב.** במח' רומניא: 'לאמצו ולברכו'. **לדרשו לחיים.** במח' נירנברג ורומניא: ללא תיבת 'לחיים'. **לועדו בחבורה.** במח' רומניא: 'לועדו בחבורה'. **בסעד יקרה.** במח' אשכנז ורומניא: 'בסעד ברוךה'. **לעדנו לפרנסו.** במח' רומניא: 'לעורו לפרנסו'. **לקרבו לרחמו.** במח' רומניא: 'לקרבו לרחמו'. **מכל צורה.** בגולד: 'מכל צוקה וצורה'. **וללא תיבת 'לתקמו'.** בגולד: 'לתקפו לתקמו'. **לתיקפו לתקמו.** בגולד: 'לתיקפו לתקמו'. **בשכר נצלה.** בגולד: 'בשכר נצלה'. **לראות בקנים.** במח' אשכנז ורומניא: 'לראות

אֲדוֹן יִרְדּוּ בַּיּוֹם הַמּוֹרֵד. כָּל-הָעוֹלָם הֶחָרָד.
 לְדַבֵּר לָעָנּוּ. מִמְּעוֹנָיו. אֲזִי הֶקְרַן עוֹר פָּנָיו.
 עָלָה אֶל-הָאֱלֹהִים. בְּעֵד כְּמֹהִים. בְּמָקוֹם גְּבֹהִים.
 זֶר הַנְּזִירִים. לְהַכְתִּירִם. בִּיד-מִשָּׁה בֶן-עֲמָרָם.
 רָעַם לְהִרְעִים. בְּקוֹל הַנְּעִים. לְעוֹשִׁים וְשׂוֹמְעִים.
 אֶתְכֶם אֲזַבִּיר. נֶגֶד וְרִבִּיר. בִּיד-מִשָּׁה בֶן-דָּוִד.

עורה נזרא. התעוררה מהרה:

לְחַדֵּשׁ תּוֹרָה. וּבְרִית הַדְּוִרָה. בְּבִגְנֵן בֵּית-הַבְּחִירָה.
 יוֹם יוֹם בְּעוֹמָסִי. אֶעֱמוֹס לְעֲמוּסִי. כָּל-טוֹבוֹת מְשׁוֹשֵׁי.
 הָיוֹת שְׂמֵחִים. בְּלֵב מְשֻׁמְחִים. תּוֹרַת מִשָּׁה שׁוֹחֲחִים.

מקורות ומקבילות

אֲדוֹן. צבלי ברכות, דף ז ע"ב, צ"א אברהם וקראו אדון. **אֲדוֹן יִרְדּוּ.** ע"פ שמו"י, יח"כ; נחמ"ט, יג. **כָּל הָעוֹלָם הֶחָרָד.** ע"פ מכוילתא דרשב"י (אפשעין-מגלד), שמו"י פר' יט, פט"ז; צבלי שבועות, דף לג ע"א, 'כל העולם כולו מדענע'; שמו"ר פר' כט, ס"ו ט. **לְדַבֵּר לָעָנּוּ.** ע"פ שמו"י, ט; יט, כה; במ"י, יב, ג"ח. ראו ח"כ"מ, ר' עקיבא, עמ' 421, ד"ה לדי. **מִמְּעוֹנָיו.** ע"פ שמו"י, כ; יט; מוכד"י יתרו, מס' דנחש, פר' ד, ד"ה ויחד ה' על

ח"נ והערות
אתכם אוביר. במח' רמ"ז ובדלונאי כתוב שזהו רהיש אחר, מיוסד על שם המחבר 'אליהו'. במח' שד"ל שני הרהישים 'בת ברורה' ואתכם אוביר, מופיעים מחוברים יחד ברהיש אחד. ראו שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס"י שעב זמנהג לומר פזמונים ורהיטין וכו'.

ה' ופר' ט, ד"ה כי מן השמים. **אֲזִי הֶקְרַן.** ע"פ שמו"ר פר' נח, ס"ו ו, י"ח יהודה בר נחמן בשם רשב"ל וכו'; מדרש"ג פר' כי תשא, ס"ו כ. **הַקֵּן עוֹר פָּנָיו.** ע"פ שמו"י, לד, כט"ל. **עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים.** ע"פ שמו"י, ג; כד, א"ב; כד, יב"ח; ספ"י א, א"ב. **נֶגֶד כְּמֹהִים.** ע"פ ח"כ"מ, כ; צבלי שבת, דף לג ע"ב, 'חזי כמה חזיון מלות על ישראל'; צ"ר פר' סט, ס"ו א. **זֶר הַנְּזִירִים לְהַכְתִּירִם.** ע"פ צבלי שבת, דף פח ע"א, '...לכל אחד ואחד מִיִּשְׂרָאֵל קָשְׁרוּ לוֹ שְׁנֵי כְתָרִים; מִדִּ"ש שֶׁהָיָה' (צובר), פר' א, פ"ד, ד"ה ד"א הביאני המלך. **זֶר מִשָּׁה.** ראו צבלי שבת, דף פח ע"א, 'ובולן זכר משה ונעלן'. **מִשָּׁה בֶן-עֲמָרָם.** ע"פ שמו"י, כ. **רָעַם לְהִרְעִים.** ע"פ ישע"י סו, יד"ע; יוא"ב, כ; ב, יא; מ"כ"ה, א"ב. **קוֹל הַנְּעִים.** ראו רש"י עמ"ס ברכות, דף ו ע"א, ד"ה צמקום רנה ועמ"ס תענית, דף עז ע"א, ד"ה נעיומא. **לְעוֹשִׁים וְשׂוֹמְעִים.** ע"פ דבר"ר פר' ד, ס"ו ה. **אֶתְכֶם אֲזַבִּיר.** ע"פ דב"ל, לז, ח"ב; מתע"ד פר' לז, פ"ט, 'אין הלך אלא ישראל'; מדרש"ג (וורשא), פר' נח, ס"ו ג. **אֲזַבִּיר** - חלק, ע"פ בר' ל, כ ותר"א. **מִזֶּרֶךְ.** ע"פ יוח"נ, עז, יא"ב; שר"ר פר' ד, ס"ו ב; מדרש"ג פר' תרומה, ס"ו ד; ילקוט"ש תו', רמז שסג, ד"ה ויקחו לי תרומה. **מִשָּׁה בֶן-דָּוִד.** ע"פ ישע"י, א' ואלך. **לְחַדֵּשׁ תּוֹרָה.** ע"פ ישע"י נא, ד; ויקר' פר' יג, ס"ו ג, 'חדוש תורה מלתי תלף'; ילקוט"ש תו', סוף רמז תקלח. **וּבְרִית הַדְּוִרָה.** ע"פ שמו"י, כג, 'עד שבית דת המקדש קיימת', ע"פ דה"צ ז, עז. **בְּבִגְנֵן צִיָּה.** ע"פ משנ' תענית, פ"ד, מ"ח; ירוש' תענית, פ"ד, סוף ה"ז. **צִיָּה הַבְּחִירָה** - בית המקדש. לשון חז"ל בצרכה מקומות, כמו: משנ' מעשר שני פ"ה, מ"ב; חוספחא פאה (ליברמן), פ"ד, ס"ז; צבלי מיר, דף כה ע"א. **יוֹם יוֹם צְעוּמָא.** ע"פ ח"כ"מ, כ. **אֶעֱמוֹס לְעֲמוּסִי.** ע"פ צבלי סוכה"ד, דף ק ע"א, 'שתיד הקב"ה ליתן לכל לדיק ולדיק מלא עומס'; שמו"ר פר' כה, ס"ו ט; ילקוט"ש תו', רמז תתמ. **כָּל טוֹבוֹת.** ע"פ ישע"י סד, ג; צבלי ברכות, דף לד ע"ב; צ"ר רצתי עמ' 130, ד"ה והכשבים הפריד; דבר"ר (ליברמן), פר' עקב, ד"ה מעשה בר' אברה. **מְשׁוֹשֵׁי.** ע"פ ישע"י סב, ה; סה, יח. **הָיוֹת שְׂמֵחִים.** ע"פ ח"כ"מ, קכו, ג; משנ' פסחים, פ"ו, מ"ו; ירוש' פסחים, פ"ו, ה"ה, 'שמחים צבנין עירך ששים וכו'. **בְּלֵב מְשֻׁמְחִים.** ע"פ א"ב, ג, יד; זכ"י, ז. **תּוֹרַת מִשָּׁה שׁוֹחֲחִים.** ע"פ יוח"א, ה; צבלי ע"ז, דף יט ע"ב; מדרש"ג (וורשא), פר' כי תצא, ס"ו ד, 'לא היתה התורה לריבה ליתן לישראל צעור"ז' וכו'.

קריאה לחתן תורה

חתן התורה מברך וקורא:

מַעֲנֵה אֱלֹהֵי קָדֶם וּמִתַּחַת זִרְעַת עוֹלָם. וַיִּגְרַשׁ מִפְּנֵיךְ אוֹיֵב
וַיֹּאמֶר הַשֹּׁמֵד: וַיִּשְׁכַּן יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדָד עֵין יַעֲקֹב
אֶל-אֶרֶץ דִּגְן וְתִירוֹשׁ. אֶף-שָׁמִי יַעֲרֹפוּ טָל: אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל
מִי כְמוֹךְ עִם נוֹשֵׁעַ בִּיהוָה מִגֵּן עֲזָרְךָ וְאֲשֶׁר-חָרַב גְּאוֹתֶךָ.
וַיִּפְחֹשׁוּ אֲבִיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל-בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ: ׀ וַיַּעַל
מֹשֶׁה מֵעֶרְבַת מוֹאָב אֶל-הָר נֹבֹ ראש הַפְּסָגָה אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי
יְרֵחוֹ וַיִּרְאֶהוּ יְהוָה אֶת-כָּל-הָאָרֶץ אֶת-הַגִּלְעָד עַד-דָּן: וְאֵת
כָּל-נַפְתָּלִי וְאֶת-אֶרֶץ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה. וְאֵת כָּל-אֶרֶץ יְהוּדָה עַד
הַיָּם הָאֲחֵרוֹן: וְאֶת-הַנֶּגֶב וְאֶת-הַכֶּכֶר בִּקְעַת יְרֵחוֹ עִיר הַתְּמָרִים
עַד-צָעֵר: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו. זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב לֵאמֹר לְזֶרְעֶךָ אֶתְנַנֶּה. הֲרֵאִיתִיךָ
בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר: וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עַבְד־יְהוָה. בָּאָרֶץ
מוֹאָב עַל-פִּי יְהוָה: וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי בָּאָרֶץ מוֹאָב מִזֶּל בֵּית
פְּעוֹר וְלֹא-יָדַע אִישׁ אֶת-קִבְרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וּמֹשֶׁה בֶן-
מֵאָה וָעֶשְׂרִים שָׁנָה בָּמָתוֹ. לֹא-כָהֲתָה עֵינֵנוּ וְלֹא-נָס לַחֹה: וַיִּבְכּוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב שְׁלֹשִׁים יוֹם וַיָּתֻמוּ יָמֵי
בְּכִי אֲבָל מֹשֶׁה: וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוֹן מֵלֹא רֹיחַ חֲכָמָה כִּי-סָמַךְ
מֹשֶׁה אֶת-יָדָיו עָלָיו. וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וְלֹא-קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כַּמֹּשֶׁה.

מקורות ומקבילות

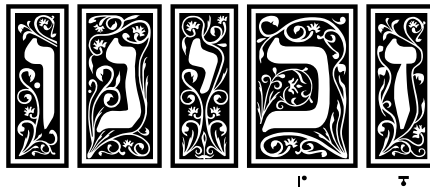
קריאה לממן מורס. שצ"ל, סדר חג הסוכות, סי' שצג;
סכ"ט סי' נח, ויום שמחת תורה. **ממן הטורה מנכך וכו'.**
ראו כ"י כ"ה, דף 130א. **מעונה אלהי קדם.** דב' לג, כזכט;
מת' רומניא, דף תכח ע"א. **ועל משם מערבות מואב.** דב'
לז, א"יב.

ח"ג והערות

חתן התורה מברך וקורא- במח' רמ"ז ובולוניא כתוב
שכאשר חתן התורה מגיע לאשריך ישראל, מוברים לו
ואומרים פיוטי אלפביתין ובמח' שד"ל כתוב לומר את פיוטי
אלפביתין בסיום הקריאה, אולם היום לא נהוג לאמרם כלל.

אֲשֶׁר יִדְעוּ יְהוָה פָּנִים אֶל-פָּנִים: לְכָל-הָאֹתָת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר
שָׁלַח יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. לְפָרְעָה וּלְכָל-עַבְדֵּיו
וּלְכָל-אֶרְצוֹ: וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל. אֲשֶׁר
עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל-יִשְׂרָאֵל:

אחרי הקריאה יאמר החזן:

לְהַשְׁלִים לְשָׁלוֹם וְנִזְכָּה לְהִתְחִיל וּלְהַשְׁלִים לְשָׁלוֹם:
זְכִינוּ לְהַשְׁלִים לְשָׁלוֹם וְנִזְכָּה לְהִתְחִיל וּלְהַשְׁלִים לְשָׁלוֹם:
חֲזַק זְכִינוּ לְהַשְׁלִים לְשָׁלוֹם וְנִזְכָּה לְהִתְחִיל וּלְהַשְׁלִים לְשָׁלוֹם:

החזן והציבור קוראים בעל פה יחד את הפסוקים הבאים:

**בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ
הִיְתָה תֵהוֹ וּבְהוּ וַחֲשָׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם. וְרוּחַ**

מקורות ומקבילים

לעני כל ישראל. סרע"ג ח"ב, סי' קמ"ג; שצ"ל, סדר חג הסוכות, סי' שצ"ג; סת"ר סי' פח, ענין יו"ט האחרון; סת"ר סי' מה, יום שמחת תורה. **משלמים המורה.** ע"פ צצלי מגילה, דף כט ע"ב, ורש"י ד"ה דמסקין אורייתא; ספכ"ח סי' מה; ספכ"ש, הל' תפילה, שער ו, ד"ה נהגו עכשיו; מח' רומניא, דף תכח ע"א. **אחרי הקריאה יאמר החזן.** שצלי הלוקט, סדר חג הסוכות, סי' שצ"ג; סת"ר סי' פח; כ"י כ"ה, דף 130א; הרש"ר ומדק"א, עמ' תלח. **ג"פ זכינו להשלים נאנוס וכו' והנוסח.** שצ"ל, סדר חג הסוכות, סי' שצ"ג; סת"ר סי' פח, ד"ה מלאתי; כ"י כ"ה, דף 130א; מח' רומניא, דף תכח ע"א. **חזק זכינו להשלים.** ע"פ סת"ר סי' פח, ענין יו"ט האחרון. **החזן והציבור קוראים וכו' יחד.** ע"פ סת"ר סי' פח, "...קורין כל הנאנר יחד עם הקורא". וכן נראה משצ"ל, סדר חג הסוכות, סי' שצ"ג; קורין ע"פ ומכ"י כ"ה, דף 130א. **קוראים בעל פה.** ע"פ שצ"ל,

ח"ג והערות

אחרי הקריאה יאמר החזן. כן הוא במח' רמ"ו, בולוניא ושד"ל. בשב"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעב וסת"ר סי' פח, ד"ה מצאתי, 'עומדין כל הצבור על רגליהן והחזן אוחז ס"ת בורועו ואומר ג' פעמים: בכ"י כ"ה, דף 130א: 'הקורא אחרון בתורה אומר קודם שיברך'. זכינו לְהַשְׁלִים לְשָׁלוֹם. במח' רומניא, דף תכח ע"ב-תכו ע"ב, תיבות אלו נמצאות פעמיים בסיום כל ספר לליל שמחת תורה. חזק זכינו להשלים. תיבת 'חזק' איננה כלל בשב"ל, כ"י כ"ה, מח' הקדומים ושד"ל. בתנא רבתי סי' פח, כתב: 'ויש נוהגין לומר חזק זכינו', נראה מדבריו שבכל הג' פעמים יש לומר 'חזק', אבל היום המנהג ברומה להוסיפו רק בפעם השלישית. גם הרב

אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר
וַיְהִי-אֹר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאוֹר כִּי-טוֹב. וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין
הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וּלַחֹשֶׁךְ קֶרָא
לַיְלָה. וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם אֶחָד:

ומברך חתן התורה ברכת התורה 'אשר נתן לנו' וכו'.

מניחים את ספר התורה השני על התיבה לצד בעל הקורא, דהיינו בצד שמאל והקורא או
העולה האחרון אומר חצי קדיש ולאחר מכן פוסק נדבתו לכבוד התורה:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלְמֵיָא.

יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלָּה
וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלָא לְעֵלָא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאָמִירָן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

מקורות ומקבילות

סדר חג הסוכות, סי' שעז; סת"ר סוף סי' פח, ענין יו"ט
האחרון; מנח' רומניא, דף תכח ע"ב. **נְרַאשִׁית נְרַא אֱלֹהִים.** זכר
א, א"ה; שזכ"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעז; סת"ר סי' פח,
ענין יו"ט האחרון; סה"ת סי' מה, יוס שמחת תורה; כ"ו כ"ה,
דף 130א; שכ"ג עמ"ס מגילה, דף יא ע"א, אות ב. **וַיְהִי זָקֵק**
יוֹם אֶחָד. שזכ"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעז; סה"ת סי' מה,
יוס שמחת תורה; כ"ו כ"ה, דף 130א. **וּמִנְחָן חֲמֵן הַמּוֹרֶה.**
ע"פ שזכ"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעז; סת"ר סוף סי' פח,
ענין יו"ט האחרון; כ"ו כ"ה, דף 130א. **קָדִישׁ.** סה"ת סי' מה,
יוס שמחת תורה; מנח' רומניא, דף תכח ע"א; הרש"ר ומדק"א,
עמ' תלח.

ח"ג והערות

מ"ע הרטום כתב בחוברת המנהג ובמח' שהדפיס שכך
יש לנהוג, אולי כפשרה עם י"ש נוהגים לומר חזק...
המובא בסת"ר. בכ"י כ"ה, דף 130א: זיהצבור ענין
אחריו ג' פעמים (וכינו להשלים וכו'). **קוראים בעל**
פה. ע"פ משי"כ בכ"י כ"ה: זמתחילין התורה וקורין על
פה; וכן הוא במח' רמ"ו, בולוניא ושד"ל. גם בשבחה"ל,
סדר חג הסוכות, סי' שעב וסת"ר סי' פח, אמצו מנהג
זה ונתנו טעם לדבר, ובשבחה"ל כתוב שזה דוגמא למה
שנאמר בבבלי יומא, דף סח ע"ב. במח' הרב מ"ע הרטום
מובא שיש לקרות מתוך ספר מודפס, כנראה בכדי שלא

יקראו מספר שני לעולה אחד, אבל בחוברת המנהג כתוב שיקוראים בעל פה, ככפנים. פוסק נדבתו לכבוד
התורה: כן הוא בכ"י כ"ה, מח' רמ"ו, בולוניא ושד"ל. וכן מובא בשבחה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעב ובסת"ר
סי' פח.

ואחר כך אומרים:

**אֱלֹהִים הַשִּׁיבֵנו וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנוֹשְׁעָה: אֱלֹהִים צְבֹאֹת הַשִּׁיבֵנו
וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנוֹשְׁעָה: יְיָ הוּא אֱלֹהִים צְבֹאֹת הַשִּׁיבֵנו.
הָאֵר פָּנֶיךָ וְנוֹשְׁעָה:**

ואומרים לחתן תורה:

**חֲזוֹר אִתָּה וְשׁוּבִינִי. יְבָרְכֶךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: בְּרוּךְ אַתָּה
בְּבֹאֶךָ וּבְרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתְךָ:**

פרשת מוספין של שמיני עצרת ושמחת תורה

**בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם. כָּל־מִלְאֶכֶת עֲבֹדָה לֹא
תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶיהָ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פֶּר
אֶחָד אֵיל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: מִנְחָתָם
וְנִסְכֵּיהֶם לֶפֶר לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וְשִׁעִיר
חַטָּאת אֶחָד. מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: אֵלֶּה תַעֲשׂוּ
לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם. לֶבֶד מִנְדְּרֵיכֶם וְנִדְבְּתֵיכֶם לְעֹלֹתֵיכֶם
וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וְלִנְסֻכֵיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. כָּל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ**

מי שברך לעולה לתורה:

**מִי שִׁבְרָךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהִם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. הוּא יְבָרְךָ אֶת־כְּבוֹד רַבִּי...
שְׁמַתְנִדְב... לְמִנּוּחַת נֶפֶשׁ... וְלְמִנּוּחַת נֶפֶשׁ כָּל־קְרוֹבֵיו שְׁמַתוֹ
וְכָל־שָׂאֵר שְׂכָבֵי עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל. לְחַיֵּי... וְלְחַיֵּי כָל־בְּנֵי בֵיתוֹ וְלְחַיֵּי כָל־קְרוֹבֵיו
וְאוֹהָבָיו וְלְחַיֵּי כָל־הַקְהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. וּבְשֹׁכֵר זֶה הַקָּדוֹשׁ**

מקורות ומקבילות

ח"נ והערות

ואומרים לחתן תורה חזור וכו'. כך נהוג היום בק"ק
רומה ויתכן שזה בהשפעת המנהג הספרדי. איננו בכ"י
כ"ה, מח' הקדומים ושד"ל.

יערך ה' ושמך. צמ' ו. כדרכו. צמ' אמה צמ'ך. דצ' כה, ו.
יום השמיני טלרם. צמ' כה, לך - ל; ח; סרע"ג ח"ב, ס' קמב;
סד' רס"ג עמ' שטג; שצ"ל, סדר חג הסוכות,

ברוך הוא ישמרהו ויצילהו מכל-צרה וצוקה. וישלח ברכה רוחה והצלחה בכל-מעשי ידיו. ויברכהו ויוצֵהו לעלות לרגל עס-כל-ישראל אחיו. וכן יהי רצון ונאמר אמן:

מי שברך להולדת הבת:

יוֹנְתִי בְּחַגִּי הַסֵּלַע בְּסֵתֶר הַמִּדְרָגָה. הִרְאֵנִי אֶת-מְרֹאֵךְ הַשְּׁמִיעָנִי אֶת-קוֹלְךָ. כִּי-קוֹלְךָ עָרֵב וּמְרֹאֵךְ נְאוּהָ: (לבת ראשונה מוסיפים: אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאֻמָּה בְּרָה הִיא לְיִלְדוּתָהּ. רְאוּהָ בְנוֹת וַיֵּאֱשְׁרוּהָ. מְלָכוֹת וּפִילֹגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ:) וַיְבָרְכוּ אֶת-רַבִּקָּה וַיֹּאמְרוּ לָהּ. אַחֲתָנוּ. אֶת הִי לְאַלְפֵי רַבָּבָה. וַיִּירֶשׁ זֶרַעַךְ אֶת שַׁעַר שְׁנָאִיו: יְבָרְכֶךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ: יֵאָר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנֶּךָ: יֵשֶׁא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׁם לְךָ שָׁלוֹם:

מי שֶׁבֶרַךְ אֲמוֹתֵינוּ שָׂרָה וְרַבִּקָּה רַחֵל וְלֵאָה וּמְרִים הַנְּבִיאָה וְאַבְיִגַּיִל וְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַּת-אַבְיִחַיִל. הוּא יְבָרַךְ אֶת-הַיִּלְדָּה הַנִּעְמָה הַזֹּאת וַיִּקְרָא שְׁמָהּ בְּיִשְׂרָאֵל... בְּמִזְל-טוֹב וּבְשַׁעַת בְּרָכָה. וַיַּגְדִּלָּהּ בְּבְרִיאוֹת שָׁלוֹם וּמְנוּחָה. וַיּוֹצֵהָ לְאַבְיָה וּלְאֻמָּה לְרֵאוֹת בְּשִׁמְחָתָהּ וּבְחֻפָּתָהּ. בְּבָנִים וְכָרִים. עֹשֶׁר וְכָבוֹד. דְּשִׁנִּים וְרַעֲנָנִים יְנוּבוֹן בְּשִׁיבָה. וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמֵר אָמֵן:

מי שברך לבנים ערב גיוסם (בנוסח הקבוץ הדתי):

מי שֶׁבֶרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב. הוּא יְבָרַךְ אֶת-הַבְּחוּר... הַיּוֹצֵא לְהִגֵּן עַל-אַרְצֵנוּ וְעָרֵי אֱלֹהֵינוּ בַּעֲבוּר שְׁעָלָה לְכָבוֹד הַמָּקוֹם. לְכָבוֹד הַתּוֹרָה וּלְכָבוֹד הַשְּׁבִת. הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַחֲזִקְהוּ וַיִּאֲמָצְהוּ וַיִּשְׁמְרֵהוּ מִכָּל-רָע. מִכָּל-צָרָה וְצוּקָה. וַיַּצִּיאֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיִּשְׁיבֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיִּשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצִּלָּה בְּכָל-מַעֲשֵׂה יָדָיו. עַם כָּל-אַחֲיו חִילִי צָבָא הַהֲגָה לְיִשְׂרָאֵל וְנֹאמֵר אָמֵן:

מקורות ומקבילות

ס' שעש; סח"ר ס' פת; סח"ת ס' מה; כ"ו כ"ה, קד 130.

אם במשך השבוע נולד בקהילה בן זכר,

אומרים בשבת אחד משני הפזמונים הבאים או שניהם:

משכיל מכתם שירו רעים. לקבוד איש תם ותמים דעים.
גם אמרו מה טוב ומה נעים. ילד הנמול לשמונה.
אשר היום לברית מילה. זמרה שגיון ותהלה.
תודות אקריב כדמות עולה. וכמו תורים ובניינה:

יהי שלום בחילנו ושלוח בישראל.

בסמן טוב בן בא לנו. בימיו יבוא גואל.
הילד יהי רענן. בצל שדי יתלונן.
ובתורה יתבונן. יאלף דת לכל שואל: בסמן וכו'

לפני קריאת ההפטרה, בזמן שמלבישים את ספר התורה אומרים:

אב הרחמן ישיב את שבות עמו ישראל. ויציאנו מצרה
לרוחה ומאפלה לאורה בקרוב. ונאמר אמן:
אתה יהוה לעולם תשב בסאף לדור ודור: למה לנצל
תשכחנו תעזבנו לארך ימים: השיבנו יהוה אליך ונשובה.
חדש ימינו בקדם: הושיענו מושיענו. כי לך עינינו ולכה
לישועתנו: הושיעהו את עמך וברך את נחלתך. ורעם ונשאם
עדה העולם:

ברכת ההפטרה

המפטיר, לאחר שייגמור הגולל לגלול את סה"ת, קודם קריאת ההפטרה מברך:

ברוך אתה יהוה. אלהינו מלך העולם. אשר בחר בבניאדם
טובים. ורצה בדבריהם. הנאמרים באמת. ברוך
אתה יהוה. הבוחר בתורה. במשה עבדו ובאשר ישראל עמו.
ובבניאדם האמת והצדק:

הפטרה ליו"ט ראשון של סוכות

הִנֵּה יוֹסֵבֵא לִיהוָה וְחֵלֶק שְׁלָלָךְ בְּקִרְבְּךָ: וְאַסְפֹּתִי אֶת־כָּל־
הַגּוֹיִם אֶל־יְרוּשָׁלַם לַמִּלְחָמָה. וְנִלְכְּדָה הָעִיר וְנִשְׁסוּ
הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים תִּשְׁכַּבְנָה. וַיֵּצֵא חֲצֵי הָעִיר בַּגּוּלָה וְיִתֵּר הָעָם
לֹא יִכָּרֵת מִן־הָעִיר: וַיֵּצֵא יְהוָה וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם. כִּיּוֹם
הִלָּחֲמוּ בַיּוֹם קָרֵב: וַעֲמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם־הַהוּא עַל־הָר הַזֵּיתִים
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַם מִקֶּדֶם וַנִּבְקַע הָר הַזֵּיתִים מִחֲצִי מִזְרָחָה
וַיִּפֹּה גִיא גְדוֹלָה מְאֹד. וּמִשׁ חֲצֵי הָהָר צָפוֹנָה וְחֲצִי־נִגְבָּה:
וְנִסְתָּם גִּיא־הָרִי כִּי־יִצְיַע גִּי־הָרִים אֶל־אַצֵּל וְנִסְתָּם כְּאֲשֶׁר נִסְתָּם
מִפְּנֵי הָרָעַשׁ בִּימֵי עֲזִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה. וּבֹא יְהוָה אֱלֹהֵי כָל־
קְדוּשִׁים עִמָּךְ: וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא־יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת וְקַפְאוֹן:
וְהָיָה יוֹם־אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לִיהוָה לֹא־יוֹם וְלֹא־לַיְלָה. וְהָיָה
לְעֵת־עָרֵב יִהְיֶה־אוֹר: וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִסְּחִיִּים
מִירוּשָׁלַם חֲצִים אֶל־הַיָּם הַקִּדְמוֹנִי וְחֲצִים אֶל־הַיָּם הָאֲחֵרוֹן.
בַּקִּיץ וּבַחֶרֶף יִהְיֶה: וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ. בַּיּוֹם
הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד: יִשׁוּב כָּל־הָאָרֶץ כַּעֲרֵבָה
מִגִּבֵּעַ לְרִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלַם. וְרֵאמָה וַיִּשְׁבָּה תַּחְתִּיָּה לְמִשְׁעַר
בְּנִימָן עַד־מְקוֹם שַׁעַר הָרֹאשׁוֹן עַד־שַׁעַר הַפְּנִים וּמִגִּדֵּל חֲנַנְיָאֵל
עַד יִקְבִי הַמֶּלֶךְ: וַיִּשְׁבוּ בָּהּ וַיִּחַרֶם לֹא יִהְיֶה־עוֹד. וַיִּשְׁבָּה
יְרוּשָׁלַם לְבִטָּח: ׀
אֲשֶׁר יֵגָף יְהוָה אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל־יְרוּשָׁלַם. הַמְּקוֹ

מקורות ומקבילות

הפטרה בזכריה. סרע"ג ח"ב, סי' קלח; סדר רס"ג עמ' שעז; שצ"ל, סדר חג
הסוכות, סי' שע"א; סר"ת סי' מד; פסקי רי"ז מנילה פ"ד ה"ד חות ו; סת"ר
סי' פו, וזנספחוס סי' ה; כ"י כ"ה, דף 3119. **הנה יום נא לה'.** זכ"י, יד, ח"כא;
צצלי מנילה, דף לא ע"א; פסקי רי"ד; שצ"ל, סדר חג הסוכות, סי' שע"א; ספר"ש, הל' תפילה, שער ו, ד"ה בסוכות; רע"ב עמ"ס
מנילה, פ"ג, מ"ה, ד"ה בפרשת מועדות; כ"י כ"ה, דף 3119; מח' רומניא, דף תצ ע"ב ודף תג ע"א.

ח"ג והערות

תשכבבנה. זהו הקרי, והכתיב יתשגלנה.
וקפאון. זהו הקרי, והכתיב יקפאון.

בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל־רִגְלָיו וְעֵינָיו תִּמְקְנָה בְּחִרְיָהֶן וּלְשׁוֹנוֹ
 תִּמְקַם בְּפִיהֶם: וְהָיָה בַּיּוֹם הַזֶּה הָיָה מְהוֹמַת־יְהוָה רַבָּה
 בָּהֶם: וְהִחֲזִיקוּ אִישׁ יָד רֵעֵהוּ וְעָלְתָה יָדוֹ עַל־יָד רֵעֵהוּ:
 וְגַם־יְהוָה תִּלָּחֶם בִּירוּשָׁלַם. וְאַסֹּף חֵיל כָּל־הַגּוֹיִם סָבִיב זֶהָב
 וְכֶסֶף וּבַגְדִים לָרֹב מְאֹד: וְכֵן תִּהְיֶה מִגַּפַּת הַפֹּסֵם הַפָּרֹד הַגָּמֹל
 וְהַחֲמֹר וְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּמִּחְנוֹת הַהֵמָּה. כַּמִּגַּפָּה
 הַזֹּאת: וְהָיָה כָּל־הַנוֹתָר מִכָּל־הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלַם. וְעָלוּ
 מִדֵּי שָׁנָה שָׁנָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת לַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת וְלַחֹג אֶת־חֹג
 הַסֻּכּוֹת: וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא־יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפַּחַת הָאָרֶץ אֶל־
 יְרוּשָׁלַם לְהַשְׁתַּחֲוֹת לַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת: וְלֹא עָלִיהֶם יְהוָה
 הַגָּשָׁם: וְאִם־מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא־תַעֲלֶה וְלֹא בָּאָה וְלֹא עָלִיהֶם.
 תִּהְיֶה הַמִּגַּפָּה אֲשֶׁר יִגָּף יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ
 לַחֹג אֶת־חֹג הַסֻּכּוֹת: זֹאת תִּהְיֶה חֲטָאת מִצְרַיִם. וְחֲטָאת
 כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לַחֹג אֶת־חֹג הַסֻּכּוֹת: בַּיּוֹם הַזֶּה
 יִהְיֶה עַל־מִצְלוֹת הַפֹּסֵם קֹדֶשׁ לִיהוָה. וְהָיָה הַסִּירוֹת בְּבֵית יְהוָה
 כַּמְזֻרְקִים לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: וְהָיָה כָּל־סִיר בִּירוּשָׁלַם וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ
 לִיהוָה צְבָאוֹת וּבָאוּ כָּל־הַזִּבְחִים וְלִקְחוּ מֵהֶם וּבִשְׁלוּ בָהֶם.
 וְלֹא־יִהְיֶה כְּנַעֲנִי עוֹד בְּבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא:

וממשיכים 'גואלנו' וכו' עמ' 151.

הַפְּטָרָה לַשַּׁבָּת וְחוּה"מ שֶׁל סוּכּוֹת

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן־אָדָם שִׁים פְּנִיךָ אֶל־גּוֹג אֶרֶץ
 הַמִּגּוֹג נָשִׂיא רֹאשׁ מִשָּׁד וְתַבֵּל. וְהִנָּבֵא עָלָיו: וְאָמַרְתָּ.

ח"נ והערות

הַפְּטָרָה שַׁבָּת וְחוּה"מ שֶׁל סוּכּוֹת. הַמִּגּוֹג הַמְקוּרִי
 הוּא הַהַפְטִיר בִּיחֻזְקָא לַח, יחִיבֵג, לֹט אִי, וִישׁ נוֹהֲגִים

מקורות ומקבילות

צִיָּת ה' לַנְּשִׂאִים הַיּוֹם הַזֶּה. ע"פ שְׁנֵה"ל, סִדְר חֹג הַסֻּכּוֹת, ס' שְׁעָל; סִדְר ס' פו, וְכַסְפָּחִים ס' ה; מִח' רוֹמְנִיָא, דף תכ ע"ב. הַפְּטָרָה

כֹּה אָמַר אֲדֹנֵי יְהוָה. הִנְנִי אֵלֶיךָ גֹּזֵג נִשְׁיָא רֹאשׁ מִשָּׁד וְתִבֵּל:
 וְשׁוֹבְבִתִּיךְ וְנִתְּתִי חֲחִים בְּלַחֲיֶיךָ. וְהוֹצֵאתִי אוֹתְךָ וְאֶת-כָּל-חֵילְךָ
 סוּסִים וּפָרָשִׁים לְבָשִׁי מְכָלֹל כָּלָם קָהֵל רַב צִנָּה וּמִגֵּן תַּפְשִׁי
 חֲרָבוֹת כָּלָם: פָּרָס כּוֹשׁ וּפּוֹשׁ אֲתָם. כָּלָם מִגֵּן וְכוּבָע: גָּמַר
 וְכָל-אַנְפִּיָּה בֵּית תּוֹגְרָמָה יִרְכָּתִי צָפוֹן וְאֶת-כָּל-אַנְפִּיּוֹ. עַמִּים רַבִּים
 אֲתָךְ: הֵכֵן וְהִכֵּן לָךְ אֲתָהּ וְכָל-קְהֵלָךְ הַנִּקְהָלִים עֲלֶיךָ. וְהֵייתָ לָהֶם
 לְמִשְׁמֵר: מִיָּמִים רַבִּים תִּפְקֹד בְּאַחֲרִית הַשָּׁנִים תָּבוֹאוּ אֶל-אֶרֶץ
 מְשׁוֹבֶבֶת מִחֶרֶב מִקְבָּצָת מַעֲמִים רַבִּים עַל הָרִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-הִיוּ
 לְחֶרֶבָה תָּמִיד. וְהִיא מַעֲמִים הוֹצָאָה וַיָּשֻׁבוּ לְבִטָּח כָּלָם: וְעָלִיתָ
 כְּשֹׂאָה תָּבוֹא כַּעֲנָן לְכִסּוֹת הָאָרֶץ תִּהְיֶה. אֲתָהּ וְכָל-אַנְפִּיךָ וְעַמִּים
 רַבִּים אוֹתְךָ: ס

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יַעֲלֶה דְּבָרִים עַל-לִבְכֶּךָ וְחִשְׁבֹּת מַחֲשַׁבֶּת רָעָה:
 וְאִמְרָתָ אֶעֱלֶה עַל-אֶרֶץ פְּרוּזוֹת אָבוֹא הַשִּׁקְטִים וְשָׁבִי לְבִטָּח.
 כָּלָם יִשְׁבִּים בְּאֵין חוֹמָה וּבְרִיחַ וּדְלָתִים אֵין לָהֶם: לְשָׁלָל שָׁלָל
 וְלִבּוֹ בּוֹ. לְהַשִּׁיב יָדְךָ עַל-חֲרָבוֹת נוֹשְׁבוֹת וְאֶל-עַם מְאֻסָּף מְגוּלָם
 עֲשֵׂה מִקְנֶה וּקְנִן יִשְׁבִּי עַל-טִבּוֹר הָאָרֶץ: שָׁבָא וְדָדָן וְסִחָרִי
 תִּרְשִׁישׁ וְכָל-כְּפִירֵיהֶּ יֹאמְרוּ לָךְ הַלְשָׁלָל שָׁלָל אֲתָהּ בָּא הַלְבּוֹ
 בּוֹ הַקְהֵלֶת קְהֵלָךְ. לְשִׂאתוֹ בֶּסֶף וְזָהָב לְקַחַת מִקְנֶה וּקְנִן לְשָׁלָל
 שָׁלָל גָּדוֹל: ס

וְאִמְרָתָ לְגֹזֵג. כֹּה אָמַר אֲדֹנֵי יְהוָה. הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא בְּשִׁשֶּׁת
 עָמִי יִשְׂרָאֵל לְבִטָּח תִּדְּעַ: וּבָאתָ מִמִּקְוֹמְךָ מִירְכָּתִי צָפוֹן אֲתָהּ
 וְעַמִּים רַבִּים אֲתָךְ. רַכְבִּי סוּסִים כָּלָם קָהֵל גָּדוֹל וְחֵיל רַב:
 וְעָלִיתָ עַל-עַמִּי יִשְׂרָאֵל כַּעֲנָן לְכִסּוֹת הָאָרֶץ. בְּאַחֲרִית הַיָּמִים

ח"ג והערות

להפטרה ביחזקאל לח איכג, ע"פ רשימת ההפטרות
 שמופיעה בסוף מח' בולוניא, והמפטיר יבחר אחד מבין
 שתי האפשרויות.

מקורות ומקבילות

ע' חלס'. סרע"ג ח"ג, ס' קלז; פסקי רי"ז מגילכה, פ"ד, ה"ד,
 אות ת; סת"ר נספחים ס' ה; סת"ר ס' מז; כ"י כ"ה, דף
 6120. **ויחי דבר ה' אלי לאמר.** יחז' לח, ח"ח.

תְּהִיָּה וְהִבְאוּתִיךָ עַל-אֶרְצִי לְמַעַן דַּעַת הַגּוֹיִם אֹתִי בְּהִקְדָּשִׁי בְּךָ
 לְעֵינֵיהֶם גּוֹג: ס
 כֹּה-אָמַר אֲדֹנִי יְיָ הוֹה.
 הָאֵתָה-הוּא אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי בְּיָמִים קְדָמוֹנִים בְּיַד עֲבָדֵי נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל
 הַנִּבְּאִים בְּיָמִים הָהֵם שָׁנִים. לְהֵבִיא אֶתְךָ עֲלֵיהֶם:

וְהִיָּהוּ בַּיּוֹם הַהוּא בַּיּוֹם בּוֹא גּוֹל עַל-אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל נָאֻם אֲדֹנִי
 יְיָ הוֹה. תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאַפִּי: וּבִקְנֹאתִי בְּאִשְׁעֶבְרַתִּי
 דִּבַּרְתִּי. אִם-לֹא בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה רַעַשׁ גָּדוֹל עַל אֲדָמַת
 יִשְׂרָאֵל: וְרַעֲשׂוּ מִפְּנֵי דְגֵי הַיָּם וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְחַיַּת הַשָּׂדֶה
 וְכָל-הָרֶמֶשׁ הָרֹמֵשׁ עַל-הָאֲדָמָה וְכָל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי
 הָאֲדָמָה. וְנִהְרְסוּ הַהָרִים וְנִפְּלוּ הַמְּדִרְגּוֹת וְכָל-חֻמָּה לְאֶרֶץ
 תִּפּוֹל: וּמָרַאתִי עֲלֵיו לְכָל-הָרִי חָרֵב נָאֻם אֲדֹנִי יְיָ הוֹה. חָרֵב
 אִישׁ בְּאָחִיו תִּהְיֶה: וְנִשְׁפָּטְתִּי אֹתוֹ בְּדָבָר וּבְדָם. וְגַשְׁם שׁוֹטֵף
 וְאֲבִי אֶלְגָּבִישׁ אִשׁ וְגִפְרִית אֲמָטִיר עֲלֵיו וְעַל-אֲנָפִיו וְעַל-עַמִּים
 רַבִּים אֲשֶׁר אֹתוֹ: וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנִודַעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם
 רַבִּים. וְיָדְעוּ כִּי-אֲנִי יְיָ הוֹה: ס
 הַמִּתְחִילִים בִּיחֻזְקָא לַח, א מוֹסִימִים כָּאן.

וְאֵתָה בֶן-אָדָם הַנִּבָּא עַל-גּוֹג וְאָמַרְתָּ.
 כֹּה אָמַר אֲדֹנִי יְיָ הוֹה. הִנְנִי אֵלֶיךָ גּוֹג נָשִׂיא רֹאשׁ מִשָּׁךְ וְתִבֵּל:
 וְשִׁבַּבְתִּיךָ וְשִׁשְׂאֵתִיךָ וְהִעֲלִיתִיךָ מִרְכָּתִי צָפוֹן. וְהִבְאוּתְךָ
 עַל-הָרִי יִשְׂרָאֵל: וְהִכִּיתִי קִשְׁתְּךָ מִיַּד שׁוֹמְאוֹלֶךְ. וְחָצִיקְךָ מִיַּד
 יְמִינְךָ אֲפִיל: עַל-הָרִי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אֵתָה וְכָל-אֲנָפֶיךָ וְעַמִּים
 אֲשֶׁר אֵתָךְ. לְעִיט צָפוֹר כָּל-כִּנְף וְחַיַּת הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ לְאֲכִלָּה:
 עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל. כִּי אֲנִי דִּבַּרְתִּי נָאֻם אֲדֹנִי יְיָ הוֹה:

מקורות ומקבילות

הַסְּפֵרָה 'צִיּוֹם צוֹל גּוֹג'. צבלי מגילה, דף לא, ע"א; סד"ר רס"ג עמ' שטג; שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס' שט"ז; סת"ר ס' פז; מנח' רומניא, דף תז ע"ב; רע"ב עמ"ס מגילה, פ"ג מ"ה, ד"ה בפרשת מועדות. וְהִיָּה צִיּוֹם הַסּוּף. יחז' לת, יחז'כנג. וְהַמְּגִדִּלִּים וְהַמְּקַדְּשִׁים וכו', כ"י כ"ה, דף 120א. וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה' סת"ר נספחים ס' ה. וְאֵתָה בֶן אָדָם הַנִּבָּא. יחז' לט, א"י.

וּשְׁלַחְתִּי-אֶשׁ בְּמִגּוֹג וּבִישְׁבֵי הָאֲיִים לְבִטָּח. וַיָּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוָה:
וְאֶת-שֵׁם קֹדְשִׁי אֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְלֹא-אֲחַל אֶת-
שֵׁם-קֹדְשִׁי עוֹד. וַיָּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי יְהוָה קְדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל:
הִנֵּה בָאָה וְנִהְיִיתָה נָאֻם אֲדֹנֵי יְהוָה. הוּא הָיִים אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי:
וַיֵּצְאוּ יֹשְׁבֵי עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּבִעֲרוּ וְהִשְׁקוּ בְּנָשֶׁק וּמִגֶּן וַעֲנָה
בְּקֶשֶׁת וּבַחֲצִיצִים וּבַמֶּקַל יָד וּבְרִמָּח. וּבִעֲרוּ בָהֶם אֶשׁ שֶׁבַע
שָׁנִים: וְלֹא-יֵשְׂאוּ עֲצִים מִן-הַשָּׂדֶה וְלֹא יַחֲטִבּוּ מִן-הַיְעָרִים
כִּי בְנָשֶׁק יִבְעֲרוּ-אֶשׁ. וּשְׁלָלוּ אֶת-שְׁלֵלֵיהֶם וּבִזְזוּ אֶת-בִּזְיוֵיהֶם
נָאֻם אֲדֹנֵי יְהוָה:

וממשיכים 'גואלנו' וכו' עמ' 151.

הפטרה לשמיני עצרת ושמחת תורה

וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ
בֶּן-נּוֹן מִשֶּׁרֶת מֹשֶׁה לֵאמֹר: מֹשֶׁה עַבְדִּי מָתָה. וְעַתָּה קוּם
עֲבֹר אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה אֶתָּה וְכָל-הָעָם הַזֶּה אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: כָּל-מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כָּף-רַגְלְכֶם
בּוֹ לָכֶם נִתְּנָיו. כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-מֹשֶׁה: מִהַמְּדָבָר וְהַלְבִּנוֹן
הַזֶּה וְעַד-הַנֶּהָר הַגָּדוֹל נְהַר-פָּרָת כָּל אֶרֶץ הַחֲתִים וְעַד-הַיָּם
הַגָּדוֹל מִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ. יְהִיָּה גְבוּלְכֶם: לֹא-יִתִּיַעַב אִישׁ לַפְּנִיךָ

ח"ג והערות

ברכות ההפטרה לשבת וחוד"מ. מוזכרים את חג
הסוכות וחותרים 'מקדש השבת ישראל והומנים', כך
משמע במח' רמ"ז ובולוניה וכן כתוב במח' שד"ל ח"ב,
דף קע"ח ע"ב ולפי המשגיב או"ח סי' ת"ץ, ס"ק ט"ז.
שני: רא"ש עמ"ס מגילה, פ"ד, סי' י, בשם הירוש'; שבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שע"ב; כ"י כ"ה, דף 130א; רע"ב עמ"ס מגילה
פ"ג, מ"ה, ד"כ בפרשת מועדות; שה"ג עמ"ס מגילה, דף יא ע"א, אות 3. ראו חוס' עמ"ס מגילה, דף לא ע"א, ד"כ למחר קריין;
רי"ף, דף יא ע"א, ופסקי רי"ד, בשם ס"ח.

מקורות ומקבילות

הפטרה ביום טוב. סע"ג ח"ב, סי' קמ"ב בשם י"א; סדו' רס"ג
עמ' שע"ג; שבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שע"ב; סת"ר סי' פח,
וצנספחים סוף סי' ה; סה"ת סי' מה; פסקי רי"א; מגילה, פ"ד
ה"ד, אות ו; כ"י כ"ה, דף 130א. **ויסי אלמי מוס משה.** יח"י
א, א"י; ח"ב; ס' המנהגים (חילדית), מנהגי חג הסוכות, ד"ה צליל
שני: רא"ש עמ"ס מגילה, פ"ד, סי' י, בשם הירוש'; שבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שע"ב; כ"י כ"ה, דף 130א; רע"ב עמ"ס מגילה
פ"ג, מ"ה, ד"כ בפרשת מועדות; שה"ג עמ"ס מגילה, דף יא ע"א, אות 3. ראו חוס' עמ"ס מגילה, דף לא ע"א, ד"כ למחר קריין;
רי"ף, דף יא ע"א, ופסקי רי"ד, בשם ס"ח.

כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. כַּאֲשֶׁר הֵייתִי עִם־מֹשֶׁה אֱהִיָּה עִמָּךְ לֹא אֶרְפֶּךָ
וְלֹא אֶעֱזֹבְךָ: חֶזֶק וְאַמֶּץ. כִּי אַתָּה תִּנְחִיל אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶת־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לְאֲבוֹתֶם לָתֵת לָהֶם: רַק חֶזֶק וְאַמֶּץ
מְאֹד לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוְּךָ מֹשֶׁה עַבְדִּי
אֶל־תִּסּוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמָאוֹל. לְמַעַן תִּשְׁפִּיל בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ:
לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיָלָה. לְמַעַן
תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל־הַכְּתוּב בּוֹ. כִּי־אֲנִי תִּצְלִיחַ אֶת־דְּרָכְךָ וְאֲנִי
תִּשְׁכִּיל: הֲלֹא צִוִּיתִיךָ חֶזֶק וְאַמֶּץ אֶל־תַּעֲרֹץ וְאֶל־תַּחַת. כִּי
עִמָּךְ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ: פ

וַיֵּצֵא יְהוֹשֻׁעַ אֶת־שִׁטְרֵי הָעָם לֵאמֹר: עֲבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וַיֵּצֵאוּ
אֶת־הָעָם לֵאמֹר הִכֵּנוּ לָכֶם צִידָה. כִּי בָעוֹדוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה לְבֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם לְרֶשֶׁתָּהּ: פ

וְלִרְאוּבֵנִי וְלִגְדִי וְלַחֲצִי שִׁבְט הַמְּנַשֶּׁה. אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר:
זְכוֹר אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עַבְד־יְהוָה לֵאמֹר.
יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם מִנִּיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת:
נְשִׁיכֶם טַפְכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה
בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן. וְאַתֶּם תַּעֲבְרוּ חֲמִשִּׁים לִפְנֵי אַחֵיכֶם כָּל גְּבוּרֵי
הַחֵיל וְעֲזַרְתֶּם אוֹתָם: עַד אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה לְאַחֵיכֶם כָּכֶם
וַיֵּרְשׁוּ גַם־הֵמָּה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָהֶם.
וּשְׁבַתְּם לָאָרֶץ יִרְשַׁתְכֶם וִירְשַׁתֶּם אוֹתָהּ אֲשֶׁרוֹ נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה
עַבְד־יְהוָה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ: וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
לֵאמֹר. כָּל אֲשֶׁר־צִוִּיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאֶל־כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלַחְנוּ גִלְדִּי:
כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ אֶל־מֹשֶׁה בֶּן נִשְׁמָע אֵלֶיךָ. רַק יְהִיָּה יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־מֹשֶׁה: כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִמְרָה

אֶת־פִּיךָ וְלֹא־יִשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ לְכָל אֲשֶׁר־תִּצְוֶנוּ יוֹמָתִי. רַק
חֶזֶק וְאַמִּץ: פ

אחרי קריאת ההפטרה המפטיר אומר:

גִּזְלָנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים
צָדִיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת. הָאֵל הַנָּאֶמֶן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה.
הַמְדַּבֵּר וּמְקַיֵּם. כִּי כָל־דְּבָרָיו אֱמֶת וְצֶדֶק. נֶאֱמַן אַתָּה הוּא
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ. וְדַבֵּר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אַחֲרָיִךְ
לֹא־יָשׁוּב רִיקָם. כִּי אֵל (מֶלֶךְ) נֶאֱמַן אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הָאֵל הַנָּאֶמֶן בְּכָל־דְּבָרָיו:**

**רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ. וְלַעֲלוּבַת נַפֶּשׁ תּוֹשִׁיעַ
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְשַׁמֵּחַ צִיּוֹן בְּבִנְיָה:**

**שְׂמַחֲנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַלְיָהוּ הַנְּבִיא עֲבָדְךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית
דָּוִד מְשִׁיחֶךָ. בְּמַהֲרָה יָבוֹא וַיְגַל לִפְנֵינוּ. עַל־כִּסְאוֹ
לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא־יִנְחִלוּ עוֹד אַחֲרָיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ. כִּי בְשֵׁם קְדֻשָּׁךְ
נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ. שֶׁלֹּא יִכָּבֵה גֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
מִגֵּן דָּוִד:**

**עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוּדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יִשְׂרָאֵל (בשבת: הַשָּׁבֶת
הַזֶּה. וְעַל־יִשְׂרָאֵל)**

בסוכות: חג הסוכות הזה. | בשמ"ע וש"ת: שְׁמִינִי חַג הָעֲצֵרֶת הַזֶּה.

ח"ג והערות

רק חזק ואמץ. כתב בשב"ל, סדר חג הסוכות, ס' שעב, זמנהג חתן תורה לעשות סעודה ושמחה, ולחלק לצבור מגדים ומיני מתיקה, שכך מצונו באגדה חזית, ויבא שלמה ויעמד לפני ארון ברית ה' ויעל עולות ויעש שלמים, ויעש משתה לכל עבדיו, אמר ר' אלעזר מיכן שעושין סעודה לגומרה של תורה.

מקורות ומקבילות

רק חזק ואמץ. סרע"ג ח"ב, ס' קמז; שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס' שעב; סת"ר סוף ס' פח; סה"ת ס' מו. ועל־יִשְׂרָאֵל חג הסוכות וכו' שמיני חג עצרת. ע"פ מס"ר פר' יג, הל' יג. בשמ"ע וס"מ. סרע"ג ח"ב, ס' קמא; רש"י עמ"ס סוכה, דף מז ע"ב, ד"ה ושמיני לצרכה; ר"ף סוכה דף כג ע"א; ר"ח סוכה דף מז ע"א ודף מח ע"ב; פסקי רי"ד סוכה דף מז ע"ב ודף מח ע"א; פסקי רי"ז סוכה פ"ד, ה"א, אות ה.

שָׁנִיתָ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ (בשבת: לְקַדְּשָׁה וּלְמַנוּחָה) לְשִׁשּׁוֹן
וּלְשִׁמְחָה לְחַיִּים וּלְכְבוֹד וּלְתַפְאֶרֶת. עַל־הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
אָנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ. יִתְבָּרַךְ שְׁמֶךָ בְּפִי כָל־חַי
תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְקַדֵּשׁ (בשבת: הַשַּׁבָּת
וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמָנִים:

תפילה לשלום המדינה

אֲבֵינוּ שְׁבַשְׁמִים. צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ. בָּרַךְ אֶת־מְדִינַת
יִשְׂרָאֵל. רִאשִׁית צְמִיחַת גְּאֻלָּתָנוּ. הִגֵּן
עָלֶיךָ בְּאַבְרַת חֶסֶדְךָ וּפְרוּשׁ עָלֶיךָ סֶכֶת שְׁלוֹמְךָ. וּשְׁלַח אוֹרְךָ
וְאַמְתָּךְ לְרִאשִׁיָּה שְׂרִיָּה וְיוֹעֲצִיָּה וְתַקְנָם בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ.
חִזַּק אֶת־יְדֵי מַגְנֵי אֶרֶץ קְדֻשָּׁנוּ. וְהַנְחִילֵם אֱלֹהֵינוּ יְשׁוּעָה וְעֲטָרַת
נִצְחוֹן תְּעַטְרֵם. וְנִתַּת שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׁמִיחַת עוֹלָם לְיוֹשְׁבֶיהָ.
וְאֶת־אֲחֵינוּ כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל. פְּקֹד־נָא בְּכָל־אַרְצוֹת פְּזוּרֵיהֶם.
וְתוֹלִיכֶם מִהֲרָה קוּמְמִיּוֹת לְצִיּוֹן עִירְךָ וְלִירוּשָׁלַיִם מְשֹׁכֵן שְׁמֶךָ.
כִּפְתּוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדְּךָ. אִם־יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם.
מִשֶּׁם יִקְבְּצֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשֶּׁם יִקְחֶךָ: וְהִבִּיאֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירְשָׁתָהּ. וְהִיטִבֶךָ וְהִרְבֶּךָ
מֵאֲבֹתֶיךָ: וְיִחַד לְבַבְנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת־שְׁמֶךָ וּלְשִׁמּוֹר
אֶת־כָּל־דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ. הוֹפֵעַ בְּהֵדֵר גָּאוֹן עֶזְךָ עַל־כָּל־יוֹשְׁבֵי
תֵּיבַל אֶרֶצְךָ. וַיֹּאמֶר כָּל אִשָּׁר נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מָלְךְ (נ"א: מָלֶךְ) וּמְלִכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. אָמֵן סְלָה:

מקורות ומקבילות

מקדש ישראל. ע"פ יחז' לו, כח. מקדש ישראל והזמנים, והוספה לשנה. ראו צנני פסחים, דף קח ע"ב; שדר"א פר' יתרו, שולחן
נד, ד"ה דמחייבין; רמב"ם, סד"ח, נוסח ברכות האמצעיות; סת"ר סי' נד.

מי שברך לחיילי צה"ל:

מי שִׁבְרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲבֹרָהִם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. הוּא יְבָרַךְ
אֶת־חֵילִי צָבָא הַגָּנָה לְיִשְׂרָאֵל. הָעוֹמְדִים
עַל־מִשְׁמַר אֶרְצֵנוּ וְעָרֵי אֱלֹהֵינוּ. מִגְּבוּל הַלְּבָנוֹן וְעַד־מִדְבָּר
מִצָּרִים וּמִן־הַיָּם הַגָּדוֹל עַד־לְבָא הָעֵרְבָה. בִּיבֹשָׁה בְּאוֹר
וּבַיָּם. יִתֵּן יְהוָה אֶת־אִיְּבֵינוּ הַקָּמִים עָלֵינוּ נִגְפִים לַפְּנִיָּהִם.
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמְרֵם וְיִצִּילֵם מִכָּל־צָרָה וְצוּקָה וּמִכָּל־נִגְעָה
וּמִחֲלָה. וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֵיהֶם. יִדְבֹּר
שׁוֹנְאֵינוּ תַּחְתֵּיהֶם וְיַעֲטֹרֵם בְּכֹתֵר יְשׁוּעָה וּבַעֲטָרַת נִצְחוֹן.
וְיִקְיָם בָּהֶם הַכְּתוּב. כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הִהְיָךְ עִמָּכֶם. לְהַלָּחֵם
לָכֶם עַם־אִיְּבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם. וְנֹאמַר אָמֵן:

מי שברך לקהל:

מי שִׁבְרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲבֹרָהִם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. הוּא יְבָרַךְ
אֶת־כָּל־הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. וְאֶת־כָּל־קָהָלוֹת
הַקִּדְּשׁ. הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם (וּבְנוֹתֵיהֶם) וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם. וּמִי
שֶׁתִּקְנוּ בְּתִי כְּנִסִּיּוֹת לְתַפִּלָּה וְהַבָּאִים בְּתוֹכָם לְהַתְפַּלֵּל.
וְהַנּוֹתְנִים שָׂמָן לְמֹאזֵר וְיִין לְקִדּוֹשׁ וְלַהֲבִדָּלָה וּמִזֻּנוֹת לְאוֹרְחִים
וְצִדְקָה לְעֲנִיִּים. וְהַעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת. וְהַעוֹסְקִים בְּצִדְקָה
צְבוּרָה לְשֵׁם שָׁמַיִם וּבַאֲמוּנָה. הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח
שְׂכָרָם. וְיִסְלַח לְכָל־עוֹנֵם וִירְפָּא לְכָל־גּוֹפּוֹתָם וְיִשְׁלַח בְּרָכָה.
רוּחָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֵיהֶם. עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אַחֵיהֶם.
וְנֹאמַר אָמֵן:

מי שִׁבְרַךְ (אֲמוֹתֵינוּ) שָׂרָה רַבֵּקָה רָחֵל וְלֵאָה. הוּא יְבָרַךְ
אֶת־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲלֵל אוֹ מְטַפַּחַת

לְכָבוֹד הַתּוֹרָה. וְהַמְתַּקֵּנָת גַּר לְכָבוֹד הַתּוֹרָה. הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא יִשְׁלַם שְׂכָרָהּ. וְיִתֵּן לָהּ גְּמוּלָה הַטּוֹב. וְנֹאמַר אָמֵן:

תפילה לחולה נוסח מילאנו:

מִי שֶׁבֶרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהִם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. הוּא יְבָרַךְ וְיִרְפָּא
אֶת־הַחֹלֶה... בְּעֹבוֹר (שֶׁהַצָּבוֹר מִתְפַּלֵּל לְרַפּוּאָתוֹ הַשְּׁלָמָה)
וְנוֹדֵר... בְּשֹׁכֵר זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְחֵם עָלָיו. וְיִבְרַכְהוּ. וְיִרְפָּאֵהוּ.
וְיַחְזִקֵהוּ. וְיַחְיֶהוּ וְיַצִּילֵהוּ מִכָּל־צָרָה וְצוּקָה. וְיִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלָמָה
לְכָל־אֲבָרָיו וְגִידָיו. וְלְכָל־גּוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ. וְיַנְחוּ עָלָיו כָּל־הַבְּרָכוֹת. וְיַבְטִיל
מֵעַלָיו כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת. וְיַמְלֵא כָּל־מְשָׁלוֹת לְבֹ לְטוֹבָה.
וְיַצְמִיחַ לוֹ וְלְכָל־יִשְׂרָאֵל יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב. וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן:

יְזַכּוֹר אֱלֹהִים לְטוֹבָה אֶת־נַפְשׁ...

לאיש (לאנשים):

שֶׁהָלַךְ (שֶׁהָלָכוּ) לְחַיֵּי הָעוֹלָם
הָבֵא. עַם־נַפְשׁ אֲבָרָהִם יִצְחָק
וְיַעֲקֹב. אֲשֶׁר הֵם חַיִּים בְּגֶן־
עֵדֶן. הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יְכִין לוֹ (לָהֶם) מְנוּחָה אֲשֶׁר
יִיטֵב לוֹ (לָהֶם). וְתַהֲיֶה נַפְשׁוֹ
צָרוּרָה (וְתַהֲיִינָה נַפְשׁוֹתֵיהֶם
צָרוּרוֹת) בְּצָרוֹר הַחַיִּים
הַנִּצְחָיִים תַּחַת כִּסֵּא הַכְּבוֹד
וְלַעֲת תַּחֲתֵי דְהִימָתִים יִקְיִין
וְיִרְגֵן (יִקְיִצוּ וְיִרְגְּנוּ)

לאשה (לנשים):

שֶׁהָלָכָה (שֶׁהָלָכוּ) לְחַיֵּי הָעוֹלָם
הָבֵא. עַם־נַפְשׁ שָׂרָה רַבִּקָּה
רַחֵל וְלֵאָה. אֲשֶׁר הֵן חַיִּים
בְּגֶן־עֵדֶן. הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יְכִין לָהּ (לָהֶן) מְנוּחָה אֲשֶׁר
יִיטֵב לָהּ (לָהֶן). וְתַהֲיֶה נַפְשָׁהּ
צָרוּרָה (וְתַהֲיִינָה נַפְשׁוֹתֵיהֶן
צָרוּרוֹת) בְּצָרוֹר דְּהִימָתִים
הַנִּצְחָיִים תַּחַת כִּסֵּא הַכְּבוֹד
וְלַעֲת תַּחֲתֵי דְהִימָתִים תִּקְיִין
וְתִרְגֵן (תִּקְצָנָה וְתִרְגְּנָה)

ח"ג והערות

הזכרת נשמות. במח' רמ"ז ובולוויא מופיע רק הנוסח הכללי. בשמיני עצרת ושמיני תורה החזן אומר בקול רם

עם־יתר שִׁכְנִי עֶפְרָיִם בְּדִכְתִּיב יַחֲיוּ מִתִּיךְ נִבְלָתִי יְקוֹמוּן. הִקְיִצוּ
וְרִנְנוּ שִׁכְנֵי עֶפְרָיִם וּלְכַלְנוּ יִתֵּן יְהוָה שָׂכָר טוֹב וְחַיִּים טוֹבִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא וַיִּמְלֹא מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה.
וַיִּצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן:

יְזַכּוּר אֱלֹהִים לְטוֹבָה אֶת־נַפְשׁ כָּל־שִׁכְבִּי עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל. עִם
נַפְשׁ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֲבוֹתֵינוּ. (וְעַם־נַפְשׁ שָׂרָה
רַבְקָה רָחֵל וְלֵאָה). וְאַשֶּׁר הִנִּיחוּ לְנַפְשׁוֹתֵם זְכִירָה בְּהַקְדָּשׁ.
יְנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתֵם בְּגֵן־עֵדֶן. וְנֹאמַר אָמֵן:

אַחֵינוּ יִשְׂרָאֵל וְאַנוּסֵי יִשְׂרָאֵל (וְאַסִּירֵי יִשְׂרָאֵל). הַנְּתוּנִים
בְּצָרָה וּבִשְׁבִיָּה. הַמְּקוּם (בְּרַחֲמֵי) יְרַחֲמֵם
וַיַּחֲזִן אוֹתָם (וְאוֹתָנוּ) בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. וַיּוֹשִׁיעֵם וַיּוֹשִׁיעֵנוּ.
וַיּוֹצִיאֵם וַיּוֹצִיאֵנוּ מִצָּרָה לְרוּחָהּ. וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה (בְּקָרוֹב).
וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי־חֶסֶדְךָ יְהוָה עָלֵינוּ. כְּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ: כִּי־לָךְ יְהוָה הוֹחַלְתִּי.
אַתָּה תַעֲזֶה אֶדְנִי אֱלֹהֵי: לְמַעַן יַחֲלִצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה
יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: (מִגִּנְנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פָּנֶי מְשִׁיחֶךָ: לֹא־אֲמוֹת
כִּי־אֲחִיָּה וְאֶסְפָּר מַעֲשֵׂי יְהוָה: יְהוָה הוֹשִׁיעָהּ. הַפְּלֹךְ יַעֲנֵנוּ
בְּיוֹם־קִרְאָנוּ:

ח"ג והערות

"יְזַכּוּר אֱלֹהִים לְטוֹבָה אֶת־נַפְשׁ" וכל אחד מזכיר בלחש את נשמות קרוביו שנפטרו, ולאחר מכן החזן ממשיך בקול רם: "אֲשֶׁר הִלְכוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא" וכו'.

וּשְׁבִי בֵיתְךָ. עוֹד יִהְיֶה לָךְ סֵלָה: אֲשֶׁר־יֵהְיֶה הָעַם שֹׁכֵךְ לָךְ. אֲשֶׁר־
הָעַם שִׁיחָה אֱלֹהָיו:

תִּהְיֶה לְדֹד־אֲרוֹמָמָה אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וּבִרְכָּה שְׁמֹךְ לְעוֹלָם
וָעֶד: בְּכָל־יָוֵם אֲבִרְכְּךָ וְאֶהְיֶה שְׁמֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּדוֹל יְהוָה וּמֵהֵלָל מְאֹד וְלִגְדֹלְתּוֹ אֵין חֶקֶר: דֹּר לְדֹר יִשְׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרָתֶךָ יִגִּידוּ: הֵדֵר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדְבָרִי נִפְלְאוֹתֶיךָ
אֲשִׁיחָה: וְעֲזֹז נִזְרָאתֶךָ יֹאמְרוּ וּגְדֹלְתֶךָ אֲסַפְּרָנָה: זִכֵּר
רַב־טוֹבְךָ יִבְיְעוּ וְצִדִּיקְתֶּךָ יִרְגְּנוּ: חֲנֹן וְרַחֵם יְהוָה. אֶרֶךְ אַפִּים
וּגְדֹל־חֶסֶד: טוֹב־יְהוָה לְכָל־זֶרְחָמִיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוֹךָ יְהוָה
כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ יְבָרְכֶנָּה: כְּבוֹד מַלְכוּתֶךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתֶךָ
יְדַבְּרוּ: לְהוֹדִיעוּ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכְבוֹד הֵדֵר מַלְכוּתוֹ:
מַלְכוּתֶךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתֶּךָ בְּכָל־דֹּר וָדֹר: סוֹמֵךְ
יְהוָה לְכָל־הַנִּפְלִים וְזֹזְקָה לְכָל־הַכּוֹפִים: עֵינֵי־כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ
וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת־יְדֶיךָ וּמַשְׁבִּיעַ
לְכָל־חַי רִצּוֹן: צִדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחִסִּיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
קָרֹב יְהוָה לְכָל־קְרָאִיו. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת: רִצּוֹן
יִרְאוּ יַעֲשֶׂה וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־

מקורות ומקבילות

אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בֵּיתְךָ. סרע"ג ח"ב, ס' קלח. מַהֲלֵה לִדְוֹד. סה"ת ס' מנח; מנח' רומניא, דף תג ע"א ודף תל ע"ב.

כָּל־אֶהְבִּיו. וְאֵת כָּל־הָרָשָׁעִים יִשְׁמִיד: תִּהְיֶה יְהוָה יְדָבָר פִּי.
וַיִּבְרַךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קֹדֶשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וַאֲנַחְנוּ נִבְרַךְ יְהי מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם. הִלְלוּ־יְהוָה:

מחזירים את ספר תורה לארון הקודש ואומר החזן והציבור יחד עמו:

בַּחֲוָרִים וְגַם־בְּתוֹלוֹת. זִקְנִים עַם־נְעָרִים: יְהִלְלוּ אֶת־שֵׁם
יְהוָה. כִּי־נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדּוֹ. הוֹדוּ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:
וַיֵּרָם קָרוֹן לְעַמּוֹ תִּהְיֶה לְכָל־חַסִּידָיו. לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קָרְבּוֹ.
הִלְלוּ־יְהוָה: מִהֲלֵל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֵיבֵי אוֹשָׁע: וּבִנְחָה יֹאמֶר.
שׁוּבָה יְהוָה רַבָּבוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל: בִּעְבוֹר דָּוִד עַבְדְּךָ.
אֶל־תֵּשֶׁב פָּנֶי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם. תִּזְכְּרֵנִי
אֶל־תִּעֲזֹבוּ: עֵץ־חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכֶּיָּה מְאֹשֶׁר:
דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי־נֶגַע וְכָל־נִתְיבּוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הִשְׁיִבְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵיךָ
וְנִשְׁוּבָה. חֲדָשׁ יִמֵּינוּ בְּקָדֶם: תּוֹרָה הִיא עֵץ חַיִּים. לְכַלְנוּ חַיִּים.
כִּי־עֲמֶךָ מְקוֹר חַיִּים:

The page is framed by a wide, ornate border. It features a repeating pattern of classical urns, acanthus leaves, and floral motifs. The central text is enclosed in a simple rectangular frame.

תפילת מוסף
של סוכות
שמיני עצרת ושמחת תורה

סדר מוסף לסוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה

ביו"ט ראשון של חג הסוכות ובשבת חוה"מ עוברים לקמן עמ' 164.

פיוט לגשמים לשמ"ע וש"ת

פּוֹתְחִים אֶת אֲרוֹן הַקּוֹדֶשׁ.

אֵל חַי יִפְתָּח הַשָּׁמַיִם. יֵשֵׁב רוּחוֹ יְדֹל־מַיִם:

בַּעֲבוּר טוֹב מְעַט עֲשֵׂה רַב נִמְרָץ. בְּצִדְקַת נָבִיא מֵאֲהָלוֹ רֵץ.

וַאֲמַר יִקְחֶנָּה מִעֵט-מַיִם (אברהם): יֵשֶׁב רוּחוֹ יוֹדֵל-מַיִם:

רִוּהַ תְּרֻוּהַ פְּנֵי אֲדָמָהּ בְּצִדְקַת נָבִיא לְאָבִיו דָּמָהּ וַיַּחְפְּרוּ

אֶת־בְּאֵרֶת הַמַּיִם (יִצְחָק): יֵשֶׁב רוּחוֹ יוֹלֵד־מַיִם:

הוֹרֵד גִּשְׁם בְּתַתְּךָ קוֹלוֹת. בְּצֶדְךָ תִּבְרָא הַצֵּיג מִקְלוֹת. בְּרֹהֲטִים

בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם (יעקב): יֵשֶׁב רוּחוֹ יְיָ לִי-מִיָּמִן:

מִים שָׁאֵלוּ בָנִים בְּקֶרְאָם • בְּצִדְקַת נָבִיא וּבְנֵי בְבֹאִם • אֶל-אֱהֵל

מוֹעֵד יְרַחֲצוּ-מַיִם (אֶהְרֹן):

ח"נ והערות

אל חי יפתח השמים. פיוט לרבי אברהם אבן עזרא,
 ס' 'אברהם': ראו: ישראל לוי, 'שירי-הקודש של אברהם
 אבן עזרא', ירושלים, האקדמיה הלאומית הישראלית
 למדעים, תש"ס, ח"ב, עמ' 167, מס' 307. במח' רמ"י,
 בולוניה ושר"ל מופיע כפיוט 'עושה שלום' לשמיני עצרת
 ונאמר כאן ע"פ הנהגתו של הרב מ"ע הרשום ז"ל בחוברת
 המנהג, כאשר ארון הקדש פתוח. **פני אֲדָמָה**. אצל
 לוי: 'פני האדמה'. **הציג מקלות**. במח' רמ"י, בולוניה

מקורות ומקבילות

[illegible]

סנהדרין, פ"א, ה"ג [דף ז ע"ב]. וזונו צנ

גֶשֶׁם נְדָבוֹת תִּנְיָף לְנִלְאָהּ. בְּצִדְקַת נְבִיא פְּלָאִים הֶרְאָהּ.
אֶף-הוּא וַיִּכֶּה אֶת-הַמַּיִם (אלישע): יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ-מַיִם:

בְּצִדְקָתָךְ לְבִדְךָ מַעֲלָה נְשִׂאִים. נִהַל עִמָּךְ בְּצִדְקַת נְבִיאִים.
וְהִיָּה כְעֵץ שְׁתוּל עַל-פְּלָגֵי מַיִם (הקב"ה): יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ-מַיִם:

יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ-מַיִם: אֵל חַי יִפְתָּח הַשָּׁמַיִם.

בְּכַתוּב:

וְהִיָּה כְעֵץ שְׁתוּל עַל-פְּלָגֵי מַיִם. אֲשֶׁר פָּרִיו יִתֵּן בְּעֵתוֹ
וְעֵלְהוּ לֹא-יָבוּל. וְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ: וְנֶאֱמַר מְגִדּוּל
יְשׁוּעוֹת מְלָכּוֹ. וְעֲשׂוּ-חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ. לְדוֹד וּלְזֶרְעוֹ

דו

סוגרים את ארון הקודש.

ח"ג והערות

בולוניה ולוין ללא תיבת צאי. תניף לְנִלְאָהּ. אצל לוין:
'תניף לְנִלְאָהּ'. בְּצִדְקָתָךְ לְבִדְךָ. במח' בולוניה ולוין:
'בְּצִדְקָתָךְ לְבִדְךָ' (אך בקד"א כבפנים) מַעֲלָה נְשִׂאִים
וכו' בְּצִדְקַת נְבִיאִים. אצל לוין: 'עִמָּךְ הִיָּה \ וְצִדְקַת
נְבִיאִים יִפְרִי'.

מקורות ומקבילות

גֶשֶׁם נְדָבוֹת מְנִיף לְנִלְאָהּ. ע"פ חס' סח, י; ויק"ר פר' כח, ס"ג.
נִהַל עִמָּךְ. ע"פ מ"צ ד, ע; מ"צ ה, ח; דצ"ר פר' י, ס"ג. נִהַל -
אלישע. ע"פ מ"א יב, טז; מ"צ ב, יג"ט; צג"ס מה, יב. פְּלָאִים
סרסא. ע"פ מ"צ ב, יד"ט; מ"צ ב, יע"כ; מ"צ ד, ה"ו; מ"צ
ד, לז"ל; מ"צ ה, ח"ד ועוד; שמו"ר פר' ד, ס"ג. אֶף הוּא
ויכא אס המים. מ"צ ב, יד; משר"א פר' א, עמ' 13; אה"מ,

ל"ב מדות באגדה, עמ' 266, ס"א א. נִהַל עִמָּךְ. ע"פ ישע' נח, ה; חס' עא, טז; צג"ס יח, א. מַעֲלָה נְשִׂאִים. חס' קלה, ז;
צבלי קידושין, דף לב ע"ב. נִהַל עִמָּךְ. ע"פ ישע' מ, יא; תדא"ז פר' יג, ד"ה ומה צן מקרא. וְהִיָּה כְעֵץ שְׁתוּל וכו'. ירמ' ח, ח;
חס' א, ג; מדח"ג (וורשא), פר' שמיני, ס"ו ע. סקנ"ה. ע"פ צבלי תענית, דף ב ע"א; ב"ר פר' עג, ס"ד; מדח"ג פר' וילא,
ס"ו טז. מְגִדּוּל יְשׁוּעוֹת מְלָכּוֹ. ש"צ כב, נא.

סדר מוסף לסוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה

בימי חג הסוכות שאינם חלים בשבת יטול הלולב בידו עד לאחר ההושענות. וכהן הבא לישא כפיו מניחו מידו.

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֵעוּתָהּ. וְיִמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיִמִּיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזִמָּן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.
יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלָּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן-כָּל-בְּרִכָּתָא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחַמְתָּא
דְּאִמְרִין בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עמידה למוסף של סוכות,

שמיני עצרת ושמחת תורה

בשמיני עצרת ושמחת תורה החזן מכריז: 'מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם'.

יכוון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תִּהְלֶתֶךָ:

ח"ג והערות

החזן מכריז: במח' רומניא, דף תיד ע"ב: זאומר ש"ן בקול רם, שְׁאֲתָהּ הוּא וְיֵי אֱלֹהֵינוּ מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם, ועונין הקהל סימן טוב ומתפללין מוסף.

וכן הנל לישא כפיו וכו'. ע"פ תוספתא סוכה (ליצרמן), פ"ג, ה"י: ירוש' סוכה, פ"ג הל' יא [דף ח ע"א], '...מתפלל ולולבו בידו'; צצלי סוכה, דף מא ע"ב; ר"ח: שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסח; סח"ר ס' פה; פסקי רי"ף עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות יב; רמ"א חו"ח, ס' תרנב, ס"א ומש"צ ס"ק ו. וכן הנל לישא כפיו וכו'. ע"פ תוספתא סוכה (ליצרמן), פ"ג, ה"י: ירוש' סוכה, פ"ג הל' יא [דף ח ע"א]; צצלי סוכה, דף מא ע"ב; ר"ח: ילקו"ש חו', רמז תרנא; שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסח; סח"ר ס' פה; פסקי רי"ף עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות יב. קדיש. סח"ת ס' מה, ווס שמחת תורה; מח' רומניא, דף תג ע"א. עמידה למוסף. מחקר במס"ו פר' יט, ה"ב; סרע"ג ח"ב, ס' קלח; סדור רס"ג עמ' רנב; ס' החינוך, מנחם חנוך; רומניא, דף תג ע"א. עמידה למוסף של שמ"ע ושמ"פ. סרע"ג ח"ב, ס' קמב; כ"ו כ"ה, דף 130א. הסמן מכריז. ע"פ שצ"ל, סדר חג

מקורות ומקבילות

יטול הלולב בידו וכו'. ע"פ תוספתא סוכה (ליצרמן), פ"ג, ה"י: ירוש' סוכה, פ"ג הל' יא [דף ח ע"א], '...מתפלל ולולבו בידו'; צצלי סוכה, דף מא ע"ב; ר"ח: שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסח; סח"ר ס' פה; פסקי רי"ף עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות יב; רמ"א חו"ח, ס' תרנב, ס"א ומש"צ ס"ק ו. וכן הנל לישא כפיו וכו'. ע"פ תוספתא סוכה (ליצרמן), פ"ג, ה"י: ירוש' סוכה, פ"ג הל' יא [דף ח ע"א]; צצלי סוכה, דף מא ע"ב; ר"ח: ילקו"ש חו', רמז תרנא; שצ"ל, סדר חג הסוכות, ס' שסח; סח"ר ס' פה; פסקי רי"ף עמ"ס סוכה, פ"ג ה"ו, אות יב. קדיש. סח"ת ס' מה, ווס שמחת תורה; מח' רומניא, דף תג ע"א. עמידה למוסף. מחקר במס"ו פר' יט, ה"ב; סרע"ג ח"ב, ס' קלח; סדור רס"ג עמ' רנב; ס' החינוך, מנחם חנוך; רומניא, דף תג ע"א. עמידה למוסף של שמ"ע ושמ"פ. סרע"ג ח"ב, ס' קמב; כ"ו כ"ה, דף 130א. הסמן מכריז. ע"פ שצ"ל, סדר חג

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוֹדוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חַסְדִּים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת־הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי
אֲבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוֹדוּ מִגֵּן אֲבֹרָהֶם:
אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ הוֹדוּ. מִחֲמַה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
 בסוכות: מוריד הטל.

בחזרה של שמיני עצרת ושמחת תורה החזן אומר:
שְׁאֵתָה הוּא יְיָ הוֹדוּ אֱלֹהֵינוּ. מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד
הַגֶּשֶׁם. לְבָרָכָה וְלֹא לְקַלְלָהּ. לְשָׁבַע
וְלֹא לְרַעֲב. לְרִצּוֹן וְלֹא לְרִזּוֹן. לְחַיִּים וְלֹא לְמוֹת:

בשמיני עצרת
 ושמחת תורה
 אומרים:
מְשִׁיב הָרוּחַ
וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם.

מקורות ומקבילות

הסוכות, ס' שפ. ג' **נרְכֹס רַעְשׁוֹת**. ע"פ סרע"ג ח"ב, ס' קלס וס' קמז; מח' רומניא, דף חג ע"א. **אִתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם וְכוּ'.** כ"ו כ"ה, דף 3131. **מְשִׁיב הָרוּחַ.** ע"פ חס' קמז, יח; משנ' תענית פ"א, מ"א; סרע"ג ח"א, ס' נח וח"ב, ס' קמז; סד' רס"ג עמ' כ; פסקי רי"ד עמ"ס זכרות, דף לג ע"א; שצח"ל, ענין תפילה, ס' יט וס' שפ; כ"ו כ"ה, דף 3131. **נַחֲמֵה עַל שְׂמִיעַ.** שצח"ל, חג הסוכות, ס' שפ; סח"ר ס' פח; כ"ו כ"ה, דף 3131. **שְׁאֵתָה הוּא יְיָ הוֹדוּ.** ע"פ ירמ' יד, כב; חס' קה, ז. **הַנּוֹסֵם.** שצח"ל, חג הסוכות, ס' שפ; סח"ר ס' מה; יוס' שמיני עזרת; ס' המנהגים (עירנא), ש"פ, ד"ה שחרית; כ"ו כ"ה, דף 3132; מח' רומניא, דף תיח ע"ב. **לְנֶכְדָּה וְלֹא לְקַלְלָהּ.** ע"פ ספרי א, עז; צצלי סוטה, דף לו ע"ב, 'לְקַדִּים זָכָר לְקַלְלָהּ'. **לְשַׁבַּע.** ע"פ ויק' כו, ה; צצלי זכרות, דף נח ע"א, ג' דברים מכרת עליהם הקב"ה צענז'ר, ע"פ יח' לו, כט. **לְשַׁבַּע וְלֹא לְרַעֲב.** ע"פ זר' מל, לו; יח' לו, כט; מש' יג, כה. **לְרִצּוֹן.** ע"פ דב' לג, כג; מש' יב, ב. **לְרִזּוֹן.** ע"פ ישע' י, עז; חס' קו, עו. **לְחַיִּים.** ע"פ ישע' ד, ג. **לְמוֹת וְלֹא לְמוֹת.** ע"פ מש' י, עז; יח, יט.

ח"ו והערות

וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם. הנימ"ל בסגול. כ"ה בכל המח' וכן מנהג אבותינו, וראו בשור או"ח, ס' קיד, שבי' דהזכרת גשמים וכלכלה, טעם אחד להם, ומוכח מדבריו שאין כאן כל הפסק. בחזרה של שמע' וש"ת אומרים: **שְׁאֵתָה הוּא יְיָ הוֹדוּ וכו'.** לפי כ"ו כ"ה, דף 3131, מח' הקדומים ושד"ל, בחזרה אומר החזן קטע זה במקום **מְשִׁיב הָרוּחַ** וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם ולא כתוספת. **שְׁאֵתָה הוּא יְיָ הוֹדוּ.** במח' רומניא, דף תיח ע"ב: **שְׁאֵתָה הוּא יְיָ הוֹדוּ.** ניקוד השי"ן של תיבת **שְׁאֵתָה** בסגול, כמנהגנו וכנמצא במח'. ויש שרצו להורות שכל מקום הנמצא תיבת **שְׁאֵתָה**, דין השי"ן להנקד בקמץ, והוכיחו זאת משופ' ה, יז, המנוקד בקמץ. אמנם כבר כתב עז' הרד"ק, שהיה ראוי להנקד בסגול, ורק בעבור להרחיב האליף לכך נקמצה, עכ"ד. **לְשָׁבַע וְלֹא לְרַעֲב.** כן הוא במח' בולוניא ושד"ל. בשבחה"ל, סת"ר ומח' רמ"ז: **לְשָׁבַע וְלֹא לְרַעֲב.** בכ"ה: **לְשָׁבַע וְלֹא לְרִזּוֹן.** במח' רומניא: **לְשָׁבַע וְלֹא לְרִזּוֹן.** **לְשָׁבַע וְלֹא לְרִזּוֹן.** תיבות אלו אינן בכ"ה כ"ה. במח' רומניא: **לְשָׁבַע וְלֹא לְרִזּוֹן.** תיבות הללו מופיעות לאחר **לְבָרָכָה וְלֹא לְקַלְלָהּ.** וכן נראה מספר התדיר, ס' מה, ויום שמיני עצרת. **וְלֹא לְמוֹת.** וכן נראה נכון, אבל לפי זה צ"ל **לְחַיִּים.** נ"א: **וְלֹא לְמוֹת,** תואם עם תיבת **לְחַיִּים.**

לְחַיִּים וְלֹא לְמוֹת. בשבחה"ל, סד' חג הסוכות, ס' שפ, כ"ו כ"ה, דף 3132; מח' רומניא, דף תיח ע"ב. **לְנֶכְדָּה וְלֹא לְקַלְלָהּ.** ע"פ ויק' כו, ה; צצלי זכרות, דף נח ע"א, ג' דברים מכרת עליהם הקב"ה צענז'ר, ע"פ יח' לו, כט. **לְשַׁבַּע וְלֹא לְרַעֲב.** ע"פ זר' מל, לו; יח' לו, כט; מש' יג, כה. **לְרִצּוֹן.** ע"פ דב' לג, כג; מש' יב, ב. **לְרִזּוֹן.** ע"פ ישע' י, עז; חס' קו, עו. **לְחַיִּים.** ע"פ ישע' ד, ג. **לְמוֹת וְלֹא לְמוֹת.** ע"פ מש' י, עז; יח, יט.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחִיָּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקִים אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי
עֶפְרָי. מִי־כִמּוֹד בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מֶלֶךְ מַמִּית וּמְחִיָּה
וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמַן אֶתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. מְחִיָּה הַמֵּתִים:

ביו"ט ובשבת חוה"מ, החזן והקהל אומרים בחזרה:

כָּתֹר יִתְּנוּ לָךְ (יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְלָאכִים) הַמוֹנִי מַעֲלָה עִס־עֶמֶד
יִשְׂרָאֵל) קְבוּצֵי מָטָה. יַחַד כָּלָם קָדְשָׁה לָךְ יִשְׁלֹשׁוּ. כָּמָה
שָׁנָאֵמַר עַל־יָד גְּבִיאָךְ. וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר. קו"ח: קְדוּשׁוֹ
קְדוּשׁ קְדוּשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חזן: כְּבוֹדוֹ
מְלֵא עוֹלָם. מְשַׁרְתִּיו שׂוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אֵיָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעַמְתָּם
בְּרוּךְ יֹאמְרוּ. קו"ח: בְּרוּךְ יְהוָה מְמָקוֹמוֹ: חזן: מְמָקוֹמוֹ (הוא)
יִפֹּן (בְּרַחֲמָיו) לְעַמּוֹ. הַמִּיחֲדִים אֶת־שְׁמוֹ עָרֵב וּבָקָר תָּמִיד
בְּכָל־יוֹם. פְּעָמִים בְּאַהֲבָה וְאוֹמְרִים. שְׁמֵי יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יְהוָה אֶחָד: אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא אָבִינוּ. הוּא מְלַכְנוּ.
הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. הוּא יִשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שְׁנִית לְעֵינֵי כָל־חֵי. לְהַיּוֹת
לָכֶם לְאֱלֹהִים: קו"ח: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ביו"ט יש מוסיפים: אֱלֹהִים

מקורות ומקבילים

קדושה רנה. כ"י כ"ה, דף 122א; מח' רומניא, דף תיש ע"ג. **אני ה' אלהיכם.** כמ' טו, מח'. **אלהים אל עליון.** ט"פ תכ' מ, ג.

ח"נ והערות

מכלכל חיים וכו'. לפי שבה"ל, כ"י כ"ה, מח' רמ"ו, בולוניה, רומניא ושרד"ל, בחזרה של שמיני עצרת ושמיני תורה, החזן מדלג על 'מכלכל חיים' וכו', וממשיך 'ממית ומצמיח' ובכ"י כ"ה: 'מצמיח' ישועה ואין דומה לך. בא"י מחיה הפתים; וכן נראה נכון, אמנם בשבה"ל בא ללא תיבות 'מצמיח' ישועה. במח' רומניא הנוסח: 'מלך ממית ומחיה מצמיח לנו ישועה ואין דומה לך. בא"י מחיה הפתים. במח' שרד"ל, דף קפח ע"א, כתב: 'בויניציאה אומרים כאן 'מכלכל חיים' עד סוף הברכה. י"י אלהינו מלאכים. עמך ישראל. תיבות אלו אינן בכ"י כ"ה ובמח' הקדומים (אך נמצאות במח' רומניא ושרד"ל) והוכנסו בהשפעת מנהג הספרדים, על מנת להתאים את הנוסח עבור החזנים הנוהגים לומר את הקדושה כמנהג של ק"ק פירנצה. עם קבוצי מטה. בכ"י כ"ה: 'זקבוצי מטה'. ממקומו הוא יפן ברחמי' תיבות 'הוא, ברחמי', אינן בכ"י כ"ה, מח' רמ"ו ובולוניה, אך נמצאות במח' שרד"ל במח' שרד"ל והוכנסו בהשפעת מנהג הספרדים. לעמו המיחדים. בכ"י כ"ה: 'בעמו המיחדים'. אחד הוא אלהינו. כ"ה במח' רמ"ו ושרד"ל. בכ"י כ"ה ומח' בולוניה: אחד אלהינו וללא תיבות 'הוא'. ביו"ט יש מוסיפים 'אֵלִים' ו'עליון' וכו' לציון. תוספת שאומרים לפי מנהג רומה, על פי מח' שרד"ל ורק ביו"ט. לא מופיע בכ"י כ"ה, מח' רמ"ו ובולוניה. במח' שרד"ל ההוספה מופיעה, אבל ללא ההוראה.

אֵל עֲלִיּוֹן הַשּׁוֹכֵן בְּרוֹם חֲבִיּוֹן. הִשָּׁב שְׂכִינְתְּךָ בְּמִהְרָה לְצִיּוֹן.
חֲזוֹן: וּבְדַבְרֵי קִדְשְׁךָ פָּתוּב לֵאמֹר. קו"ח: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם.
אַלְהֵיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הִלְלוּ־יָהּ:

לְדֹר וָדֹר נִמְלִיךְ לָאֵל. כִּי־הוּא לְבָדוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחְךָ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יִמּוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בַּחֲרַתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְשׁוֹנוֹת.
קִדְשְׁתָּנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וּקְרַבְתָּנוּ מִלִּכְנוּ לַעֲבוֹדָתְךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וּתְתֵן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה. (בשבת: שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה
(וּמוֹעֲדִים לְשִׁמְחָה. חָגִים וְזִמְנִים לְשִׁשּׁוֹן. אֶת־יוֹם (בשבת:
הַשְּׁבֻת הַזֶּה וְאֶת־יוֹם)

בסוכות: חג הסוכות הַזֶּה. | בשמ"ע וש"ת: שְׁמִינִי חַג הָעֲצָרֹת הַזֶּה.
זִמְנֵי שִׁמְחַתָּנוּ. מִקְרָא קִדְשִׁי. זָכַר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

מקורות ומקבילות

הַשּׁוֹכֵן בְּרוֹם. ע"פ ישע' לג, ה. **חֲבִיּוֹן.** חֲבִי' ג, ד. **הַשֵּׁשׁ שְׂכִינְתְּךָ**
נִמְלִיךְ לָאֵל. ראו מנח' שמואל (בזכר), פ' לז, ס' ד; מנח' ש"ט
(בזכר), מ' ח, ד; ויקר' ש"ט, רמז קסב, ד"כ ויח' כ'. **חֲזוֹן**
מִפִּינוּ. סרע"ג ח"ג, ס' קמג. **נִשְׁמַךְ הַגָּדוֹל.** מחבר 333
יומא, דף פז ע"ג; פסקי ר"ד; סרע"ג ח"ג, ס' עז, ס' קלב
וס' קל; סד' רס"ג ע"ג; קנ וע"ג רנ"ג; רמב"ם, סד"ה, נוסח
זכרות האמנות; כ"י כ"ב, דף 120 א, דף 121 א, דף 130 א ודף
131 א; מח' רומניא, דף תג ע"ג. **וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל.** מח' רמב"ם, דף 120 א, דף
333 א; זכרות, דף לג ע"ג; פסקי ר"ד; סרע"ג ח"ג, ס' קל; רש"י
ז"ל, דף ח ע"א, ד"ב ורומניא קדושת; כ"י כ"ב, דף 120 א, דף
121 א, דף 130 א ודף 131 א; מח' רומניא, דף תג ע"ג. **שְׁמִינִי חַג**
הָעֲצָרֹת הַזֶּה. ע"פ סרע"ג ח"ג, ס' קמג.

ח"ג והערות

וְרוֹמַמְתָּנוּ. בכ"י כ"ה, דף 55 ב תיבה זו איננה, אבל
בשאר החגים כבפנים. במח' רומניא בפסח: וְרוֹמַמְתָּנוּ,
אבל בשאר החגים כבפנים. **קִדְשְׁתָּנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ.**
בסחב"ר: וְקִדְשְׁתָּנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. כ"ה
במח' בולוניה ושד"ל. במח' רמ"ז, נירנברג ורומניא
ר"ה: וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל, אבל במח' רומניא בשאר החגים
כבפנים. **חָגִים וְזִמְנִים.** כן הוא במח' רומניא וכך
נוהגים. בכ"י כ"ה, מח' רמ"ז, בולוניה ושד"ל: וְחָגִים
וְזִמְנִים. **אֶת־יוֹם הַשְּׁבֻת הַזֶּה.** בסרע"ג: יוֹם הַמְנוּחָה
הַזֶּה. בכ"י כ"ה: זאת יום השבת הַזֶּה, אבל בשמ"ע
וש"ת כבפנים. במח' רומניא: זאת יום המנוחה. וְאֶת־יוֹם

חג הסוכות. בכ"י כ"ה תמיד אומרים יְצִאתָ בּוֹיָו, אפילו כשחל בחול וגם בשמ"ע וש"ת. במח' רומניא: יוֹם חג
הסוכות, אמנם בשחרית למנהג רומניא אומרים כמו כ"י כ"ה. **הָעֲצָרֹת הַזֶּה.** בכ"י כ"ה, מוסף לחג כשחל בשבת
ללא תיבת יְהוָה, אבל כשחל בחול כבפנים. זמן שמחתנו. במח' רומניא: נוסף: בְּאַהֲבָה.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְּרַחֲקֵנוּ מֵעַל אֲדָמָתֵנוּ.
וְאֵין אָנוּ יְכוּלִין לַעֲלוֹת וְלָרֹאשׁ
וְלִהְשִׁתְּחוֹת לְפָנֶיךָ בְּבֵית בְּחִירָתְךָ. בְּבֵית הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ
שֶׁנִּקְרָא שֵׁמֶךְ עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלַּחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ:

וּבְכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵב הַרְחָמֶן. מִלֵּךְ יַעֲקֹב. שֶׁתִּשׁוּב
וְתִרְחַם עָלֵינוּ וְעַל-מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתִבְגַּהוּ
מִהָרָה וְתִגְדֹּל כְּבוֹדוֹ בְּיָמֵינוּ. אָבִינוּ מִלִּפְנֵי. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. גִּלְהָה כְּבוֹד מְלִכּוּתְךָ וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ מִהָרָה. וְהוֹפֵעַ
וְהַנִּשְׂאָ עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָל-חַי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹזִים.

ח"נ והערות

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ. בסרע"ג, סדו' רס"ג ומח' נירנברג: מִפְּנֵי
חֲטָאֵינוּ. אֵנוּ יְכוּלִין. כ"ה בסדו' רס"ג, סחב"ר, כ"י
כ"ה, מחו"י, מח' נירנברג, בולוניה ושר"ל. בסרע"ג: אֵנוּ
יְכוּלִים. במח' רמ"ז: אֵנוּ יְכוּלִין וְכ"ה במח' רומניא
שבועות, ר"ה ויוה"כ. במח' רומניא על אתר ובפסח:
אֵנוּ יְכוּלִים. וְלִהְשִׁתְּחוֹת לְפָנֶיךָ. כה"נ בסרע"ג,
סחב"ר, כ"י כ"ה, מח' רמ"ז, בולוניה, נירנברג ושר"ל.
בסדו' רס"ג: לַהֲשִׁתְּחוֹת לְפָנֶיךָ. בסחב"ר נוסף: וְלִהְשִׁתְּחוֹת
חַיּוֹתֵינוּ. במח' רומניא ללא תיבות וְלִהְשִׁתְּחוֹת לְפָנֶיךָ.
מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלַּחָה. כ' שר"ל, במבוא למכב"ר,
עמ' יט, שהוא מבנין צִתְפַּעַל הַשְׁגוּר בלשון חכמים, ויש
לז גם שלשה עדים בתנ"ך, ונכפף להם הדם, דב', כא, ח,
ונוסרו כל הנשים, יחז' כג, מח, ואשת מדינים נשתוה,
משל' כז, טו. וּבְכֵן יְהִי רִצּוֹן. כ"ה גם במח' רומניא.
בסרע"ג, סדו' רס"ג ומח' נירנברג ללא תיבת וּבְכֵן.
אֵב הַרְחָמֶן. תיבות אלו אינן מופיעות בסחב"ר. מִלֵּךְ
יַעֲקֹב. תיבות אלו אינן בכ"י כ"ה, דף 56ב ומח' רומניא.
בסרע"ג וסחב"ר: מִלֵּךְ רַחֲמָן. בסדו' רס"ג, כ"י כ"ה
שאר המוספים לחגים ובמח' הקדומים כבפנים. וְתִרְחַם
עָלֵינוּ. בסחב"ר: וְתִרְחַם עָלֵינוּ וְעָלֵינוּ. וְעַל-מִקְדָּשְׁךָ
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. במח' רומניא ללא תיבות אלו, אבל
ישנן במח' רמ"ז, בולוניה, נירנברג ושר"ל. בסחב"ר רק

מקורות ומקבילות

ומפני חטאינו וכו'. ע"פ יחז' לט, כג; סרע"ג ח"ב, ס' קלח,
ס' קל וס' קמג; סדו' רס"ג עמ' קלח ועמ' רנג; מחו"י
ס' פסח, ס' קד; רמז"ס, סד"ח, נוסח זכרות האמלעיות; כ"י
כ"ה, דף 3120, דף 121א, דף 3130 ודף 131א; מח' רומניא, דף
הג ע"ג. ומתרחקנו מעל אדמתנו. ע"פ דני' ט, ז. לפנות
ולראות. ע"פ שמי' לד, כד. ולהשחממות. ע"פ ש"א ח, ג. צנים
צמירקן. ע"פ דר"ב ז, טו. צנים הגדול. ע"פ חז' ב, ט. צנים...
והקדוש. ע"פ ישע' סד, י; דר"א כח, י. שנקרא שמך עליו.
ע"פ דני' ט, יח. צסדו' רס"ג: אֵשֶׁר אָתָּה שֶׁמֶךְ נִקְרָא עָלָיו.
מפני הדי שנתלחה צמקדשן. ע"פ חז' ז, ז. אֵב הרחמן מלך
יעקב. ע"פ סדו' רס"ג עמ' קלח; מח' פרס, דף עב ע"א. מלך
יעקב. ישע' מח, כח. שמשוך ומרחם עליו. ע"פ מיכ' ז, יט.
ומנצחו מהרה. ע"פ משנ' תענית פ"ד, מ"ה; תוספתא ר"ה,
פ"ב, כ"ט. ומגדל כצדו. ע"פ חז' ב, ט. כצדו צמינו. כ"ה
גם צמח' רומניא, דף קכו ע"א; ס' מועד לכל חי, ס' יג, אות מה.
בסרע"ג, סדו' רס"ג ונוסחאות האשכנזים ללא צְמִינֵינוּ. אֵבֵינוּ
מלכנו. לשון חכמים הוא זה, כמו: צבלי תענית, דף כה ע"ב.
לויאל גלה כצד מלסוך. ע"פ ישע' מ, ה; יחז' לח, כג; חז' קמח,
יב; מס"ו פ"י יע, ה"ב; מח' רומניא. כצד מלסוך.
ע"פ חז' קמח, יא. ומלך עליו. ע"פ יחז' כ, לג; כ"ה גם
צמח' רומניא. צסדו' רס"ג ונוסחאות האשכנזים ללא תיבת
ומלך. והופע. ע"פ חז' ג, ב; פ, ג; חז' יג, ג. והנשא. ע"פ
חז' לד, ב. לעיני כל חי. ע"פ ישע' נב, י. וקרע פזרנו מנין
הגויס. ע"פ יחז' ל, כח. פזרנו. ע"פ ירמ' ג, ח.

תיבות וְעַל-מִקְדָּשְׁךָ אינן. במח' שר"ל: וְעַל-מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, אמנם בפסח ושבועות כבפנים. כבודו
בְּיָמֵינוּ. בסחב"ר ללא תיבת בְּיָמֵינוּ. כְּבוֹד מְלִכּוּתְךָ. בסדו' רס"ג ללא תיבת כְּבוֹד. במח' נירנברג ורומניא:
כְּבוֹד מְלִכּוּתְךָ. ומלך עליו. בסחב"ר ללא תיבת וְעַל-מִלּוֹךְ. כל-חַי. כ"ה במח' רמ"ז, בולוניה, נירנברג ושר"ל,
והשוו לעיל קדושה של מוסף.

וּנְפִוצוֹתֵינוּ כְּנֶס מִירְכַּתִּי אֶרֶץ. וְהִבֵּיאֲנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְצִיּוֹן
עִירָךְ בְּרָנָה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת־קִרְבָּנוֹת חֻבּוֹתֵינוּ. תְּמִידִין כְּסֻדְרָן וּמוֹסָפִין
כְּהִלְכֶתָן. (בשבת: וּמוֹסָף יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וּמוֹסָף יוֹם

בסוכות: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. | בשמ"ע וש"ת: שְׁמִינִי חַג הָעֲצָרָת הַזֶּה.
נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה. כְּמִצּוֹת רְצוֹנָךְ. כְּמָה שֶׁכְּתִבְתָּ
עָלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ. עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדְךָ. כְּאָמֹר:

בשבת מוסיפים:

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת. שְׁנֵי־כִבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת
מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֲלֵת שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ.
עַל־עֲלֵת הַתְּמִיד וְנִסְכָּה:

ביום א' של סוכות:

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחֻגַּתֶם חַג לַיהוָה

ח"ג והערות

לְצִיּוֹן עִירָךְ. כ"ה במח' רמ"ו ובולונויא. במח' נירנברג,
שד"ל ורומניא בשבועות: לְצִיּוֹן עִירָךְ, אבל במח' רומניא
על אתר ובשאר החגים: לְצִיּוֹן עִירָךְ. בסדור רס"ג ללא
תיבת 'עִירָךְ'. תְּמִידִין כְּסֻדְרָן וּמוֹסָפִין כְּהִלְכֶתָן.
בסחב"ר: 'תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם'. ומוסף
יוֹם הַשַּׁבָּת. בסחב"ר: 'מוסף יום המנוח'. כְּמָה
שְׁכַתְּבָת. בסרע"ג, סדור רס"ג, מח' נירנברג ורומניא:
'כמו שכתבת'. הַתְּמִיד וְנִסְכָּה. בסדור רס"ג עמ' קנב
נוסף: 'זה קרבן שבת קרבן היום נאמר' ובדומה לזה
במחור"ו, ס"י רלג. בסחב"ר וכ"י כ"ה נוסף: 'זה קרבן שבת
וקרבן יום חג המצות הזה נאמר'.

מקורות ומקבילות

וּנְפִוצוֹתֵינוּ כְּנֶס. ע"פ ישע"י יא, יב. מִירְכַּתִּי אֶרֶץ. ע"פ ירמ'
לא, ז; סרע"ג, סדור רס"ג; מח' נירנברג. צמח' רומניא: מִירְכַּתִּי
קֶלְכֶד. לְצִיּוֹן עִירָךְ צִנְה. ע"פ ישע"י לה, י. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית
מִקְדָּשְׁךָ. ע"פ ישע"י יב, א. בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. ע"פ ישע"י לה, י.
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ וְכו' תְּמִידִין וְכו' וּמוֹסָף. ראו ירמ' ברכות פ"ד, ה"א.
תְּמִידִין כְּסֻדְרָן. ע"פ מנח' תמיד פ"ז, מ"ג; צנלי סוכות פ"ד, דף
מט ע"ב. צנלי רס"ג, מכלן ועד 'כמה שכתבת' נשמע. וּמוֹסָף
יוֹם. סרע"ג ח"ב, ס"י קל. סג הסוכות הוה. ע"פ ויק' כג, לה;
זכ"י, עז; ספ"י עז, לג"ל; סמק"א י, כא. בְּשִׁמְחַת עוֹלָם.
סרע"ג ח"ב, ס"י קמא; רש"י סוכה דף מז ע"ב ד"ה וּשְׁמִינִי
לצרכה; ר"ף סוכה דף כג ע"א; ר"ח סוכה דף מז ע"א ודף מז
ע"ב; פסקי רי"ד סוכה דף מז ע"ב ודף מז ע"א; פסקי רי"ז
סוכה פ"ד ס"א אות ב'. מִשָּׁה עַבְדְּךָ. מ"א ח, גג. פִּסְקִי
מוֹסָפִין. קובץ גאונים, חמדה גנחה, אות ק; שבע"ל, ענין שבת,
ס"י פג; סת"ר ס"י ח, ענין תפילת מוסף. וְיוֹם הַשַּׁבָּת וְכו'. צמח' כח, ע"ה; סרע"ג ח"ב, ס"י קל; סדור רס"ג עמ' קנב ועמ' רנד;
כ"י כ"ה, דף 3121 ודף 131א; מח' רומניא, דף חג ע"ב. וְנִמְשָׁה עֶשְׂרִי יוֹם וכו'. צמח' כח, ע"ה; יצ"ג; סרע"ג ח"ב, ס"י קלה; סדור
רס"ג עמ' קנב ועמ' רנג; סת"ר ס"י פז, ענין סדר ימים ראשונים; כ"י כ"ה, דף 3120 ודף 3121; מח' רומניא, דף חג ע"ב.

שִׁבְעַת יָמִים: וְהִקְרַבְתָּם עָלֶיהָ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה. פָּרִים
בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילָם שָׁנִים. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה
עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ:

בשמיני עצרת ושמחת תורה:

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. עֲצַרְתָּ תִּהְיֶה לָכֶם. כָּל־מִלָּאכֶת עֲבָדָה לֹא
תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתָּם עָלֶיהָ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פֶּרֶךְ
אֶחָד אֵיל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

בשבת חול המועד סוכות אומרים קרבן היום:

א' דחזה"מ (ט"ז תשרי)	ב' דחזה"מ (י"ז תשרי)	ג' דחזה"מ (י"ח תשרי)	ד' דחזה"מ (י"ט תשרי)	ה' דחזה"מ (כ' תשרי)
וּבַיּוֹם הַשְּׁנִי	וּבַיּוֹם	וּבַיּוֹם	וּבַיּוֹם	וּבַיּוֹם
פָּרִים בְּנֵי־	הַשְּׁלִישִׁי	הַרְבִּיעִי	הַחֲמִישִׁי	הַשְּׁשִׁי
בָּקָר שָׁנִים	פָּרִים	פָּרִים	פָּרִים	פָּרִים
עָשָׂר	עֲשָׂתֵי־עָשָׂר	עֲשָׂרָה	תִּשְׁעָה	שְׁמֹנֶה

אֵילָם שָׁנִים. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם וכו'

וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם כַּמִּדְבָּר. שְׁלֹשָׁה עָשָׂרִים לֶפֶר. וּשְׁנֵי
עָשָׂרִים לְאֵיל. וְעֶשְׂרוֹן לִכְבָּשׁ. וַיֵּין כְּנֶסֶכּוֹ. וְשִׁעִיר
לְכֹפֶר. וּשְׁנֵי תְּמִידִין כֹּהֲלִכְתָּן:

בשבת מוסיפים:

יִשְׁמְחוּ בְּמִלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֲנֵג. עִם מְקוֹדְשֵׁי שְׁבִיעִי.
כָּלֵם יִשְׁבְּעוּ וַיִּתְּעֲנְגוּ מִטּוֹבְךָ. וּבְשִׁבְעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוּ.
חֲמֻדַּת יָמִים אוֹתוֹ קִרְאתָ. זָכָר לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית:

ח"נ והערות

מקורות ומקבילות

יום השמיני עשרה וכו'. זמ', להלן: סרע"ג ח"ב, סי' קמג; בשבת מוסיפים: 'ישמחו במלכותך' וכו'. כל ההוספה

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מִלֶּךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ. טוֹב וּמִי־טִיב
הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה עָלֵינוּ בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְלָה
אֲבוֹתֵינוּ שֶׁעָשׂוּ רָצוֹנְךָ. בְּנֶה בֵּיתְךָ כְּבִתְחִלָּה. וְכוּן בֵּית מִקְדָּשְׁךָ
עַל־מְכוּנוֹ. וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וּשְׁמִיחָנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהִשָּׁב שְׂכִינָה
לְתוֹכוֹ. וְהִשָּׁב יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וְהִשָּׁב כְּהֻנִּים לְעִבּוּדָתָם וְלוֹיִם
לְשִׁירָה וְלִזְמֶרָה. וְשֵׁם נִעְלָה וְנִרְאָה וְנִשְׁתַּחֲוָה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ
פְּעָמֵי רִגְלֵינוּ. בְּכַתּוּב בְּתוֹרָתְךָ. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה יִרְאֶה
כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פָּנָיו יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר. בְּחַג
הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשְּׁבָעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת. וְלֹא יִרְאֶה אֶת־פָּנָיו יְהוָה
רִיקָם: אִישׁ כַּמִּתְנַת יָדוֹ. כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ:
וְהַשִּׂיֵּאֲנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־בְּרַכַּת מוֹעֲדֶיךָ. לְחַיִּים וּלְשִׁמְחָה
וּלְשָׁלוֹם. כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וְרָצִיתָ לְבָרְכֵנוּ. כֵּן תְּבָרְכֵנוּ

מקורות ומקבילות

סדר רס"ג עמ' נד; כ"ר כ"ה, דף 3130 ודף 3131. **ומנחם**
ונמקדים כמדובר וכו'. סרע"ג ח"ב, סי' ז; סדר רס"ג עמ' קנב;
כ"ר כ"ה, דף 3120, דף 3121, דף 3130 ודף 3131. **במח' רומניא,**
דף תד ע"א, נוסח דומם ובשנינויים. **ישמחו מלכותך וכו'.** ע"פ
סח' קמט, ב; כ"ר כ"ה, דף 3121 ודף 3131. **שמחי שבע.** ע"פ
שמ' לא, נח. **וקוראי עוגג.** ע"פ ישע' נח, יג. **מקדשי שביעי.**
ע"פ ירמ' ח, כב; נחמ' יג, כב. **כולם ישבעו וישמחו מעונך.**
ע"פ נחמ' ע, כה. **ובשביעי לראי' זו.** סרע"ג ח"ב, סי' לג;
סדר"ר סי' לג; מחמ"ו סי' קג; שבע"ל, ענין שבת, סי' עו. **וקדשמו.**
ע"פ צר' ג, ג. **מחמ"ד ימים.** סי' כלצו סי' לו וחבורה, צבס
סדר"ר, צר' ג, ג. **זכר למעשה בראשית.** שמ"ר
פרי' יע, סי' ז, ע"פ שמ' כ, ה. **לוא' מלך רחמן רחם עלינו**
וכו'. סרע"ג ח"ב, סי' 5 וסי' קלה; כ"ר כ"ה, דף 3120, דף
3121, דף 3130 ודף 3131. **בסדר רס"ג,** עמ' קנב ובמח' רומניא,
דף קבו ע"א, הקטע מתחיל צ"מלך רחמן' וכו' והנוסח צא
בשנינויים. **מלך רחמן רחם עלינו וכו'.** ע"פ סרע"ג ח"ב,
סי' קמג. **טוב ומיטיב.** ע"פ סח' קוע, סח. **הדרש לנו.** ע"פ
ישע' סה, א. **שזנה עלינו.** ע"פ ישע' ל, טו. **נחמון רחמך.**
וכן צום מקדשך על מכונו. ע"פ שמ' טו, ח. **בסדר"ג** ללא חיבת
'צית'. **בסדר רס"ג:** 'זכון מקדשך על מכונו'. **במח' נירנברג:** 'זכון את מקדשך על מכונו'. **במח' רומניא:** 'שכלל היכלך כבדאשונה'.
והאלנו. ע"פ מ"צ ח, יג. **והשג שמינה למכונו.** ע"פ שמ' כה, ח. **בסדר רס"ג:** 'הסחיר שכינה לחוכו'. **והשג שרלל לנחיהם.** ע"פ
ירמ' כג, ג. **ולוים לשירה ולזמרה.** כ"ה גס בסרע"ג וסדר רס"ג. **במח' נירנברג:** 'ולוים לשירין ולזמרה'. **בשג פעמי רגלינו.** ע"פ
שמ' כג, ח; שס"ז, ג; ירוש' דרכות, פ"ע ה"ה [דף סח ע"א]; שס"ר פ"ר א, סי' 3. **שלוש פעמים בשנה וכו'.** דב' נח, עז"ח;
סרע"ג ח"ב, סי' קמג. **והשיאלנו ה' אליהנו וכו'.** מחבר דירוש' דרכות פ"ט, ה"ב; מס"ו פ"ר יע, ה"ה; סרע"ג ח"ב, סי' קלה
וסי' קמג; סדר רס"ג עמ' קנב; רמב"ם, סד"ת, נוסח דרכות האמלעיות; כ"ר כ"ה, דף 121 א"ב ודף 131 א"ב; מח' רומניא, דף
תד ע"א. **ולשקס ולשלוט.** בסדר רס"ג ומח' נירנברג: 'ולשקס ולשלוט'. **במח' רומניא** ללא חיבת 'אגשקס'.

ח"ג והערות

אינה מופיעה בסחב"ר. **והשג שכינה.** בסחב"ר:
זיהחור שכינה. **והשג כהנים לעבודתם.** בסחב"ר:
זיהחור לעבודתם. **בשלוש פעמי כ"ה במח' בולוניה**
ושד"ל. בסחב"ר, כ"ר כ"ה, מח' רמ"ו. **נירנברג ורומניא:**
'בשלוש פעמי' וראו אבודרהם, תפילות הפסח, ד"ה
אויא מלך. **בסדר רס"ג:** 'שלוש פעמים'. **פעמי רגלינו.**
כ"ה במח' נירנברג וכן נראה נכון. **בסדר רס"ג:** 'פעמים
בשנה'. בסחב"ר: 'פעמי רגליים'. בכ"ר כ"ה, מח' רמ"ו,
בולוניה, רומניא ושו"ל: 'פעמי רגלינו'. **שלוש פעמים.**
כן הוא בפסוק שלפנינו, במסורה קטנה, במ' כב, לב
ובמח' רס"ד רס"ה בחג השבועות. בכ"ר כ"ה, מח'
הקדומים, רומניא ושו"ל: 'שלוש פעמים'. **ולשקס**
ולשלוט. בסחב"ר: 'זלשלוט לשמחה ולששון'. **אמרך**
ורצית. בסחב"ר: 'רצית ואמרת'. **כן תברכנו סלה.**
חיבות אלו נשמטו בסחב"ר.

ע"פ ס, טו. **צלל לזמיר.** סדר רס"ג עמ' קנב; מח' רומניא.
'צית'. **בסדר רס"ג:** 'זכון מקדשך על מכונו'. **במח' נירנברג:** 'זכון את מקדשך על מכונו'. **במח' רומניא:** 'שכלל היכלך כבדאשונה'.
והאלנו. ע"פ מ"צ ח, יג. **והשג שמינה למכונו.** ע"פ שמ' כה, ח. **בסדר רס"ג:** 'הסחיר שכינה לחוכו'. **והשג שרלל לנחיהם.** ע"פ
ירמ' כג, ג. **ולוים לשירה ולזמרה.** כ"ה גס בסרע"ג וסדר רס"ג. **במח' נירנברג:** 'ולוים לשירין ולזמרה'. **בשג פעמי רגלינו.** ע"פ
שמ' כג, ח; שס"ז, ג; ירוש' דרכות, פ"ע ה"ה [דף סח ע"א]; שס"ר פ"ר א, סי' 3. **שלוש פעמים בשנה וכו'.** דב' נח, עז"ח;
סרע"ג ח"ב, סי' קמג. **והשיאלנו ה' אליהנו וכו'.** מחבר דירוש' דרכות פ"ט, ה"ב; מס"ו פ"ר יע, ה"ה; סרע"ג ח"ב, סי' קלה
וסי' קמג; סדר רס"ג עמ' קנב; רמב"ם, סד"ת, נוסח דרכות האמלעיות; כ"ר כ"ה, דף 121 א"ב ודף 131 א"ב; מח' רומניא, דף
תד ע"א. **ולשקס ולשלוט.** בסדר רס"ג ומח' נירנברג: 'ולשקס ולשלוט'. **במח' רומניא** ללא חיבת 'אגשקס'.

סֵלָה. קִדְשֵׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. שְׂפָעֵנוּ מְטוֹבָךְ.
שִׁמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. וְטָהֵר לִבֵּנוּ לְעִבְדְּךָ בְּאַמֶּת. וְהִנְחִילֵנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ (בשבת: בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׁמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן (בשבת: שִׁבְתוֹת
(ו)מוֹעֲדֵי קִדְשְׁךָ. וְתִרְצֶה לְפָנֶיךָ אֶת־תְּפִלַּת עַמּוּסֶיךָ. כְּתִמְיָדִי
יוֹם וּכְקָרְבָן מוֹסֵף (בשבת: וּכְקָרְבָנוֹת מוֹסְפִין). בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
מִקְדָּשׁ (בשבת: הַשְּׁבֵת ו)יִשְׂרָאֵל וְהַזְמָנִים:

רִצֵּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תְּפִלָּתָם שְׁעָה. וְהַשִּׁב
הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאַשִּׁי יִשְׂרָאֵל וְתְּפִלָּתָם מְהֵרָה
בְּאַהֲבָה תִּקַּבֵּל בְּרָצוֹן. וְתֵהִי לְרָצוֹן תְּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל
עִמָּךְ. וְתַחֲזִיגָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבָךְ לְצִיּוֹן וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים
כִּמְאֹז. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה כשהחזן אומר 'מודים' חייבים כל הציבור לשוח
עמו ואומרים 'מודים דרבנן':

מודים כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים אֲנַחְנוּ
לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי כָל־
בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרָאשִׁית.
בְּרֻכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
וְהַקְדוֹשׁ. עַל־שֶׁהַחַיִּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ.

מודים אֲנַחְנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה
הוא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. עַל־חַיִּינוּ
וְהַמְסוּרִים בְּיָדְךָ וְעַל־
נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל־
נַפְשְׁךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם וְיוֹם עִמָּנוּ

ח"ג והערות

קִדְשֵׁנוּ... שְׂפָעֵנוּ... שִׁמְחָנוּ. בסחב"ר: זקדשנו...
ושבענו... ושמחנו. חלקנו בְּתוֹרָתְךָ. במח' רומניא:
יחלקנו בְּתוֹרָתְךָ וכן נראה מב"י ב"ה, אבל רק מדף 66ב.
לְעִבְדְּךָ בְּאַמֶּת. תיבות אלו אינן מופיעות בסחב"ר.
שִׁבְתוֹת וּמוֹעֲדֵי. בסחב"ר: 'שבת ומועדי'. וְתִרְצֶה
לְפָנֶיךָ וכו'. מבאן ועד החתימה לא מופיע בסחב"ר.
בב"י ב"ה לא מופיע במוסף של שבת לחג הסוכות, אבל
ישנו בשאר העמידות של שאר המוספים. במח' רומניא, דף תד ע"א, נמצא לפני 'מלך רחמן רחם עלינו'. אֶת־תְּפִלַּת
עַמּוּסֶיךָ. במח' רומניא ללא תיבת 'את'.

מקורות ומקבילות

ומרצה לפניך וכו' וזכרונך מוסף. מחז"ו סי' רלג. עמוסין -
ישראל. ע"פ ישע' מו, ג; מדת"נ פר' במדבר, סי' כג; ילקוט
תו', פר' ראה, רמז תתל. מקדש ישראל והומנים, והוספה
לשבת. בבלי פסחים, דף קח ע"ב; שדר"א פר' יתרו, שאלתא גד,
ד"ה דמחייצין; רמב"ם, סד"ת, נוסח זכיות האמנותיות; סת"ר
סי' גד. במס"ו פר' יע, ס"ה, הסתיימה דומה, וללא הוספה
לשבת. ג' זכיות אמנות. סרטי"ג ח"ב, סי' קלח וסי' קמג.

ישנו בשאר העמידות של שאר המוספים. במח' רומניא, דף תד ע"א, נמצא לפני 'מלך רחמן רחם עלינו'. אֶת־תְּפִלַּת
עַמּוּסֶיךָ. במח' רומניא ללא תיבת 'את'.

המשך 'מודים דרבנן':

כֵּן תַּחֲיִינוּ וּתְחַגְּנוּ וְרַנֵּאֲסוּף
גַּלְיָאֵינוּ מֵאַרְבַּע כְּנָפֹת
הָאָרֶץ. וְנָשׁוּב לְשִׁמּוֹר חֻקֶּיךָ
וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת וּבִלְבָב
שָׁלֵם. עַל שְׁאֵנוּ מוֹדִים לָךְ.
(בְּרוּךְ אַל הַהוֹדָאוֹת): עַד כֹּאן.

וְעַל־נַפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־
עֵת. עָרַב וּבָקֵר וְצִהָרִים. הַטּוֹב
כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ. הַמֵּרַחֵם כִּי
לֹא־תָמוּ חֲסִדֶיךָ וּמַעֲוָלָם קִוִּינוּ לָךְ.
לֹא־הִכְלַמְתָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא־
עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא־הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ:

עַל־כָּל־שֶׁ יִתְבָּרַךְ וַיִּתְּרוּמָם שְׁמֶךָ מִלִּכְנוּ תָמִיד. כָּל־הַחַיִּים
יִזְדְּרוּךְ סֶלָה. וַיְהִלְלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

הכהנים נושאים כפיהם בחזרה. ואם אין כהן, החזן אומר 'או"א', והציבור עונה אחרי כל פסוק "כן יהי רצון":

אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵּי אֲבוֹתֵינוּ. בִּרְכָנוּ בִּבְרָכָה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה
הַכְּתוּבָה עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אֱהֲרֹן
וּבִגְדֵי כְהֻנָּה עִם קְדוּשָׁיֶךָ. בְּאַמּוּר. יְבָרְכֶךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ: יֵאָר
יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנֶּךָ: יֵשָׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לָךְ שָׁלוֹם:

שִׁים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. (חַיִּים). חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים. עֲלִינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל עֲמָךְ. בִּרְכָנוּ אֲבִינוּ כָּלֵנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נִתְּתָ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אֶהְבָּה וְחֶסֶד. צִדְקָה. בִּרְכָה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם.
וְטוֹב יְהִיָּה בְּעֵינֶיךָ (לְבִרְכָנוּ וּלְבָרְךָ אֶת־כָּל־עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל
תָּמִיד בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְּבָרַךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם. (אָמֵן):

מקורות ומקבילות

המנצח את עמו ישראל בשלום. כ"י כ"ה, 97 1122 א.

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:
יְהִי לְרִצּוֹן אֱמֶר־פִּי וְהִגִּיז לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעַ וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מִרְמָה וּלְמַקְלֵי נַפְשֵׁי תַדּוּם וּלְמַצּוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְנַפְשִׁי כְּעֶפֶר לְכָל תַּהֲיָה יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי שְׁכֵל־הַקָּמִים עָלֵי לְרַעְהָ תִּפְרַע עֲצָתָם וּתְקַלְקַל מַחֲשַׁבוֹתָם וְכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי שְׁתַּפְּתַח לִי שְׁעָרֵי תוֹרָה שְׁעָרֵי חֻכְמָה שְׁעָרֵי בִינָה שְׁעָרֵי דַעַה שְׁעָרֵי פִרְנָסָה וְכֻלְכָּלָה שְׁעָרֵי חַיִּים חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִי לְרִצּוֹן אֱמֶר־פִּי וְהִגִּיז לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:
עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל (אָמֵן):

(יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתַּבְּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְיִתֵּן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

בשמיני עצרת ושמחת תורה עוברים לעמ' 179.

לפני אמירת ההושענות מוציאים ספר תורה (לא בשבת). בזמן אמירת ההושענות, כל מי שיש בידו לולב מקיף את התיבה שעליה נמצא ס"ת.

מקורות ומקבילות

הושענות. מחר צתרגום שני למגילת אסתר ג, ח, 'עבדין לכהן הושענא ואמרין: כמדיעס דעזד מולכא בני סדרי אנהגא עבדין.

ח"נ והערות

סדר הושענות. בשבה"ל, חג הסוכות, ס"י שעא, כתוב: 'מנהג קדמון בידיו שאין הושענא בין בשבת בין בחול'.

ביו"ט ראשון של סוכות שלא חל בשבת אומרים:

אָנָא הוֹשִׁיעָה נָא:

אָנָא אָזן חֵין תְּאֵבִי יִשְׁעֶךָ. בְּעֶרְבֵי־נַחַל לְשַׁעֲשַׁעֲךָ.
וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אָנָא גָּאֵל כַּנַּת נִטְעֶךָ. וְהוֹמָה בְּטִאֲטִאֲךָ.
וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אָנָא הֵבֵט לְבָרִית טְבַעֲךָ. וּמַחֲשַׁב־אָרֶץ בְּהִטְבִּיעֶךָ.
וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אָנָא זְכַרְלָנוּ אָב יִדְעֶךָ. חֶסֶדְךָ לֹא בְּהוֹדִיעֶךָ.
וְהוֹשִׁיעָה נָא:

ח"ג והערות

בהיום אומרים את הושענא בלי להקפיד. וראו: תניא, סי' פז וסי' התדיר, סי' מד: 'זאחר כך אומרים ההושענא עם הלולבי'. הרב מ"ע הרטום כתב בחוברת המנהג ביו"ט ראשון שלא חל בשבת: 'מוציאים ס"ת אחד, מניחים אותו על התיבה ומקיפים אותה פעם אחת בשעת אמירת ההושענא וכו'. אולם עיינו בשבה"ל, סי' שסט, שאין לערוך הקפות בזה"ז בששת הימים הראשונים כלל, ע"פ שיטתו על הגמ' סוכה, דף מג ע"ב, שהיו מקיפים את המזבח בערבה ולא בלולב, וכן הוא בספר תניא רבתי סי' פו. גם בכ"י כ"ה, דף 122א, לא הזכיר מאומה מדבר הקפות, אבל ביום הערבה, דף 122ב, כתב שמקיפים כל הקהל. ביו"ט א' של סוכות וכו'. במח' רמ"ז ובלוניא, אין הברדל בין שבת ליו"ט שחל בחול לענין אמירת ההושענות. וכאן המנהג, הוא ע"פ הנתיית הרב מ"ע הרטום בחוברת המנהג. אָנָא אָזן חֵין. הושענא מיוסדת ע"ס א"ב. כ"י כ"ה, דף 124א. וראה סדור רס"ג עמ' רלח. ובמח' רומניא, דף תש ע"ב. נמצאת גם במנהג אשכנז. גולדשמידט, סוכות, עמ' 190-191. אליצור, סוכות, א, עמ' 508-509. תְּאֵבִי יִשְׁעֶךָ. במח' רומניא: 'תוארי יִשְׁעֶךָ'. בְּטִאֲטִאֲךָ. במח' נירנברג: בְּטִאֲטִאֲךָ. הֵבֵט לְבָרִית. כ"ה בגולד' ומח' רומניא ולכאורה כצ"ל. בנוב"ר ומח' נירנברג: 'הבט לְבָרִית. אָב יִדְעֶךָ. כ"ה במח' נירנברג. בכ"י מח' בולוניא, גולד', שד"ל ורומניא: אָב יִדְעֶךָ. חֶסֶדְךָ לֹא.

מקורות ומקבילות

ועלין לצי כנישתא ומללין, וחדין וחדרין צהשענא, ושורקין ומרקדן הך גדיין, ולא ידעין אין מילע ליועין לנא, אי צרכא מצרכין לנא: סרע"ג ח"ג, סי' קמ; סדור רס"ג עמ' רלח; סת"ר סי' פז; סת"ר סי' מד; כ"י כ"ה, דף 122א; מח' רומניא, דף תד ע"ב. הושענות לאחר מוסף. ע"פ סרע"ג ח"ג, סי' קמ; סי' המנהג, הל' סוכה, עמ' תה, ד"ה ואמ' רב; שבה"ל, חג הסוכות, סי' שפא; סת"ר סי' פז; סת"ר סי' מד; כ"י כ"ה, דף 122 ח"ג; מח' רומניא, דף תד ע"ב. ראו מש"כ שם"ג עמ"ס סוכה, דף כה ע"ב, אות א, בשם רס"ג. הושענות ע"ס א"ב. סרע"ג ח"ג, סי' קמ; סדור רס"ג, עמ' רלח-רלע; הרי"ג הל' לולב, עמ' קמ, ד"ה ואמ' רב; כ"י כ"ה, דף 122. מוֹלִיחִים ק"ס. ראו מד' שו"ע (צוצר), מח' ח, ה; ספר"ר, הל' סוכה, סי' רכא; רמז"ס, הל' לולב, פ"ז, הכ"ג; כ"י כ"ה, דף 122. מקיף את המיטה. ילקוט ש"ת, סוף רמז תשנ; סדור רס"ג עמ' רלח; רמז"ס, הל' לולב, פ"ז, הכ"ג; שבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שסג; מח' רומניא, דף תד ע"ב. אָנָא הוֹשִׁיעָה נָא. ע"פ תה' קית, כה; משנ' סוכה פ"ד, מ"ה; ויק"ר פ"ר, ל, סי' ה; מדת"ה, מח' ח, סי' ה. אָזן חֵין. סת"ר סי' פז; כ"י כ"ה, דף 122א. ע"פ תה' נה, צ; קל, צ; צ"ט, נא, יא. מַחֲשָׁבִי יִשְׁעֶךָ. ע"פ תה' קית, קט, ח. נַחֲמֵה נַחֲמֵה. ע"פ ויק' כג, מ. לַשַּׁעֲשַׁעֲךָ. ע"פ ישע"י קל, ח. כַּנַּת נִטְעֶךָ. ע"פ תה' פ, ט; מש"ע שמי, פ"ר טו, פס' ח. דומה. ע"פ תה' לז, ח; קטו, ח. בְּטִאֲטִאֲךָ. ע"פ ישע"י ד, כג. הֵבֵט לְבָרִית. ע"פ תה' עד, כ; ויק"ר (מרגליות), פ"ר לא, סי' ד. וּמַחֲשַׁב־אָרֶץ. ע"פ תה' עד, כ; קמג, ג. זְכַרְלָנוּ. ע"פ ירוש' תענית, פ"ב, ס"א [דף ח ע"א], 'כדי להזכיר זכותו של אברהם'; מק"ט, מ"ס' כלל רצתי, פ"ר ה' כ"ה, 'זכותו של אברהם'. אָב יִדְעֶךָ. ע"פ צבלי נדרים,

אָנא טְהוּרֵי לֵב בְּהַפְּלִיאָךְ. יוֹדֵעַ כִּי הוּא פְּלִאָךְ.
וְרוֹשִׁיעָה נָא:

אָנא כְּבִיר כַּח תֵּן יִשְׁעָךְ. לְאַבּוֹתֵינוּ בְּהַשְׁבָּעָךְ.
וְרוֹשִׁיעָה נָא:

אָנא מִלֵּא מִשְׁאֲלוֹת עִם מִשְׁוֹעָךְ. נִעְקֹד כְּמוֹ בְּהַר מֶרְשׁוֹעָךְ.
וְרוֹשִׁיעָה נָא:

אָנא שָׁגַב אֲשָׁאֲלִי נִעְנוּעָךְ. עָרִיצִים בְּרוֹנִיעָךְ.
וְרוֹשִׁיעָה נָא:

אָנא פִּתַּח-לָנוּ אוֹצְרוֹת רְבוּעָךְ. צִירָה מֵהֶם בְּהַרְבִּיעָךְ.
וְרוֹשִׁיעָה נָא:

אָנא קוֹרְאִיךְ בְּרוּעָעָךְ. רָעִים בְּטוֹב מְרָעָךְ.
וְרוֹשִׁיעָה נָא:

אָנא שְׁעָרֶיךָ תַעֲלֵ מִמִּשְׁוֹאָךְ. תֵּל תַּלְפִּיזִת בְּרוֹשִׁיעָךְ.
וְרוֹשִׁיעָה נָא:

מקורות ומקבילות

דף לב ע"א, צנ"ג שנים הכור הצרכים את צוראיו; צ"ר פ' ל, ס"ו ח; מנח"ג פר' לך לך, ס"ו ד. **טהורי לב**. ע"פ יחז' לו, כה"מ. **בהפליאך**. ע"פ ישע' כח, כט; יוא' ב, כו. **יודע כי הוא פלאך**. ע"פ תה' פח, יג; דני' יב, ו. **כביר כח**. חז"ל לו, כ. **מן ישעך**. ע"פ תה' יד, ז; פה, ח. **לאטמיתו להשבעך**. ע"פ דר' כב, טז; ישע' סב, ח. **מלא משאלות**. ע"פ תה' כ, ו; סח"ש טז, כה; במדב"ר פר' ט, ס"ו ב. **עם משועך**. ע"פ תה' עב, יב. **נעקד**. ע"פ מנח"ג (וורשא), פר' לך לך, ס"ו ב, 'שיתנו נפשם על קדושת שמך'. **כמו צהר מור**. ע"פ דר' כב, ח"ע. **שוועך**. ע"פ פדר"א פר' לא, 'והלך להר המוריה למקום שנקעד שם והתפלל'. **פסח לנו אחרים רעועך**. ע"פ דר' כח, יב. **זיה מהם הצריעך**. ע"פ תה' קו, לה. **רעם צעזע מרעך**. ע"פ יחז' לז, יד. **שערך מעל ממשוך**. ראו חז"ל ב, ט. **תל תלפזית**. ע"פ ש"ס ד, ד.

ח"ג והערות

באשכנז: 'חסדךך למו'. במח' רומניא: 'חסדךך למו'. **בהפליאך**. במח' רומניא: 'בהשבעךך'. **כביר כח תן**. במח' רומניא: 'כביר תתן' וללא תיבת 'כח'. בגולד: 'כביר כח תתן-לנו'. **לאבותינו בהשבעךך**. במח' רומניא: 'לנו בהשבעךך'. **כמו בהר**. במח' נירנברג ללא תיבת 'כמו'. **אנא שגב**. בכ"ה, ומח' נירנברג ואליצור: 'אנא סגב'. **אשאלני נענועךך**. במח' נירנברג: 'אשלי נשעךך'. בגולד: 'אשלי נשעךך'. במח' רומניא: 'אשלי נשעךך'. **עריצים**. כ"ה במח' רמ"ו, גולד, 'שד"ל וכ"ה בכל פעם שבא במקרא לפנינו'. במח' בולוניה, נירנברג ורומניא: 'עריצים'. **עריצים בהניעךך**. בצ"ל וכ"ה במח' רומניא וגולד: 'רמ"ו, בולוניה, נירנברג ושד"ל: 'עריצים בהניעךך'. **אוצרות רבועךך**. באשכנז: 'אוצרות רבועךך'. **תעל ממשואךך**. במח' רומניא: 'תעל ממשואךך'. בגולד: 'תעל ממשואךך'. **תלפזית בהושיעךך**. במח' רמ"ו: 'תלפזית בהושיעךך'. במח' נירנברג: 'תלפזית בהושיעךך'.

בשעת החזרת ספר תורה אומרים:

**הוֹשִׁיעֵהוּ אֶת־עַמְּךָ וּבִרְךָ אֶת־נַחֲלָתְךָ. וְרַעַם וְנִשְׂאֵם
עַד־הָעוֹלָם:**

ביו"ט ראשון של סוכות שחל בשבת אומרים:

**בְּהוֹשִׁעַת אֱלִים בְּלוֹד עַמְּךָ. בְּצִאתְךָ לִישָׁע עַמְּךָ.
בֵּן הוֹשַׁעְנָא:**

**בְּהוֹשִׁעַת גּוֹי וְאֱלֹהִים דְּרוּשִׁים לִישָׁע אֱלֹהִים.
בֵּן הוֹשַׁעְנָא:**

**בְּהוֹשִׁעַת רִהְמוֹן צְבָאוֹת. וְעַמָּם מְלָאכֵי צְבָאוֹת.
בֵּן הוֹשַׁעְנָא:**

**בְּהוֹשִׁעַת זְכִים מִבֵּית עֲבָדִים. חֲנוּן בְּיָדָם מְעַבְדִּים.
בֵּן הוֹשַׁעְנָא:**

**בְּהוֹשִׁעַת טְבוּעִים בְּצוּל גְּזָרִים. יִקְרָךְ עַמָּם מְעַבְרִים.
בֵּן הוֹשַׁעְנָא:**

ח"ג והערות

בְּהוֹשִׁעַת אֱלִים בְּלוֹד. הוֹשַׁעְנָא מְיוֹסְדָת ע"ס א"ב. כ"י
כ"ה, דף 124א. וראה סדרו' רס"ג עמ' רלח. נמצאת גם
במנהג אשכנז. גולדשמידט, סוכות, עמ' 181-182. ובמח'
רומניא, דף תי ע"א. בְּהוֹשִׁעַת. בכ"י ב"ה ומח' נירנברג:
בְּהוֹשִׁעַתְהִי. בְּצִאתְךָ לִישָׁע עַמְּךָ. בגולד': בְּצִאתְךָ
לִישָׁע עַמְּךָ. במח' רומניא: בְּצִאתְךָ לִישָׁע עַמְּךָ. עַמְּךָ
בֵּן הוֹשַׁעְנָא. באשכנז: עַמְּךָ בֵּן הוֹשַׁעְנָא. רִהְמוֹן
צְבָאוֹת. במח' נירנברג: רִהְמוֹן צְבָאוֹת. וְעַמָּם מְלָאכֵי.
במח' רומניא ואליצור: וְעַמָּם מְלָאכֵי. יִקְרָךְ עַמָּם.
במח' רומניא: יִקְרָךְ אֲתָם.

מקורות ומקבילות

הוֹשִׁיעָה אֶת עַמְּךָ. חכ' כה, ע. **הוֹשַׁעְנָא נְשַׁנְתָּ.** בספר המנהיג,
הל' סוכה, עמ' תה, כתב שזכו מנהג לרפת ופרוציונל; שצח"ל,
חג הסוכות, סימן שע"א; סת"ר סי' פז; שו"ג עמ"ס סוכה, דף
כ"א ע"ב, אות א; מח' רומניא, דף תד ע"ב. ראו תשוב"ג, גאוני
מחרה ומערב, סי' קכב. **נְשַׁנְתָּ אֲמִירִים וכו'.** ראו תשוב"ג,
גאוני מחרה ומערב, סי' קכב, בשם רב האי גאון; סה"ע עשה"ד,
הל' לולב, דף לג טור ג; שצח"ל, חג הסוכות, סימן שע"א. **פִּיּוּט**
כְּהוֹשַׁעַת אֱלִים בְּלוֹד. ראצ"ה ח"ב, הל' לולב, סי' תש; מחור"ו
סי' של"א; כ"י כ"ה, דף 122א; מחבר צמ"ש, שם יד, ל. **כְּהוֹשַׁעַת**
וכי עַמְּךָ. ע"פ מדר"ג פ"ר אחרי מות, סי' יח; צמ"ד פ"ר ב,
סי' ב; מדר' שו"ע (צוצר) מו' לה, סי' א. **אֱלִים.** חכ' כה, א;
מדר' שו"ע (צוצר), מו' כה, סי' א. **נִלְחַם לִישָׁע עַמְּךָ.** ע"פ

חזק' ג, יג. **כְּהוֹשַׁעַת גּוֹי וְאֱלֹהִים.** ע"פ ש"ז ז, כג; סת"ר סי' פו, ענין ערצה להוֹשַׁעְנָא. **לְרוּשִׁים לִישָׁע אֱלֹהִים.** ע"פ חכ' נ, כג.
הַמּוֹן. ב"ר ח, ה. **נִלְחַם.** ע"פ שם ז, ד. **וְעַמָּם מְלָאכֵי צְבָאוֹת.** ע"פ שם יב, מא; מכדרי' מס' דפסחא, סוף פ"ע. **זְכִים.** ע"פ
ב"ר רבתי עמ' 110, "אל שחם זכים". **מִנִּית עֲבָדִים.** ע"פ שם יג, ג. **טְבוּעִים בְּצוּל גּוֹרִים.** ע"פ מכדרי' מס' דוהי, פ"ו ד"ה
ובני ישראל. **גּוֹרִים.** חכ' קלו, יג. **יִקְרָךְ עַמָּם מְעַבְרִים.** ע"פ חזק' ד, עו; חכ' עו; ח; מכדרי' בשלה, מס' דוהי, פ"ו ו, ד"ה
ובני.

- בְּהוֹשִׁיעָתָּה** בְּנֵה מְשׁוֹרְרֶת וַיֹּשֶׁעַ לְגֻזָּה מְצִינָת וַיֹּשֶׁעַ.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
- בְּהוֹשִׁיעָתָּה** מֵאֵמֶר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. נְקוּב לְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
- בְּהוֹשִׁיעָתָּה** סוּבְבֵי מִזְבַּח. עוֹמְסֵי עֶרְבֵי לְהִקְיָי מִזְבַּח.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
- בְּהוֹשִׁיעָתָּה** פְּלִאי אֲרוֹן בְּהַפְשֵׁעַ. צֵעַר פְּלֶשֶׁת בְּחֶרֶן וַיֹּשֶׁעַ.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
- בְּהוֹשִׁיעָתָּה** קְהֵלוֹת בְּבִלָּה בְּשִׁלְחָתָּה. רְחוּס לְמַעֲנֵס שִׁלְחָתָּה.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
- בְּהוֹשִׁיעָתָּה** שְׁבִטֵי יַעֲקֹב. תָּשׁוּב וְתָשִׁיב שְׁבוֹת אֶהְיֶי יַעֲקֹב.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

בשעת החזרת ספר תורה אומרים:

**הוֹשִׁיעָהּ אֶת־עַמּוֹךְ וּבִרְךָ אֶת־נַחֲלָתָךְ. וְרַעַם וְנִשְׂאֵם
עַד־הָעוֹלָם:**

בימי חג הסוכות עוברים לעמ' 180.

מקורות ומקבילות

כנה. תה' פ, טו. **משוררם וישע.** ט"פ שמו' יד, ל. **לגוסה.**
ט"פ תה' כב, ו. **מאמר הולאמי אחס.** ט"פ שמו' ו, ה; דצ'
ד, כ; ישע' מו, יד. **נקוב להולאמי אחס.** ראו ירוש' סוכה
פ"ד, ה"ג. **סובבי מזבח.** משנ' סוכה פ"ד, מ"ה. **פלאי ארון**
בהפשע. ט"פ ש"א ה, גיד. **צער פלשם בחרון.** ט"פ ש"א ה,
רט. **וטושע.** ט"פ ש"א ו, צדטו. **קהלות צבלה כשלמס.** ט"פ
מוכדרי' מ' דפסחא, פ"ד, ד"ה ויחי מקן. **רחוס למענס**
שלמס. ט"פ ישע' מו, יד; ירוש' תענית, פ"א, ה"א [דף ג ע"א];
צבלי מגילה, דף כט ע"א. **שבטי יעקב ישע' מט, ו.** **משנ**
ומשיצ שסס. ט"פ רמז' ל, יח. **אהלי יעקב** ט"פ צמ' כד, ה;
מוד"נ פ"י תולדות, סי' צ. **הושיעה אם עמך.** תה' כה, ט.

ח"נ והערות

מְשׁוֹרְרֶת. במח' רומניא ואליצור: 'כנה מְשׁוֹרְרָה'.
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. כ"ה בנוב"ר ומח' רומניא. באשכנז:
וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. לְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. כ"ה במח' רמ"ו,
בולוניה, שד"ל ורומניא. באשכנז: וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם.
פְּלִאי אֲרוֹן. בכ"י כ"ה: 'פליאי ארון'. בְּהַפְשֵׁעַ. במח'
רומניא: וְהוֹשִׁיעָהּ אֶת־עַמּוֹךְ. בולוניה וישראל:
פְּלֶשֶׁת בְּחֶרֶן. במח' נירנברג: 'פלשת חרון'. נ"א בגולד:
פְּלֶשֶׁת בְּחֶרֶן אָף. בבלה בְּשִׁלְחָתָּה. במח' נירנברג:
בבלה שִׁלְחָתָּה. בגולד: 'בבלה שִׁלְחָתָּה'. שְׁבִטֵי יַעֲקֹב.
יעקב כן הוֹשִׁיעָנָא. בכ"י כ"ה: 'יעקב \ והושענא'.
באשכנז: 'שבטי יעקב'. במח' רומניא: 'שבית יעקב'.
באשכנז: 'יעקב \ והושיעה נא'.

שלום לשמיני עזרת ושמחת תורה

וְכָתוּב כִּי־בִי יִרְבּוּ יַמֵּיךָ וַיִּסִּיפוּ לָךְ שָׁנוֹת חַיִּים: וְכָתוּב וְאַתָּם הַדְּבָקִים בִּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם. חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם:

הַיּוֹם תֵּאֲמָצֶנּוּ. הַיּוֹם תִּבְרַכְנוּ. הַיּוֹם תִּגְדְּלוּ. הַיּוֹם תִּדְרֹשְׁנוּ לְטוֹבָה. הַיּוֹם תִּהְדָּרְנוּ. הַיּוֹם תִּעוֹדְנוּ. הַיּוֹם תִּזְכְּרוּ בְּרַחֲמֶיךָ. הַיּוֹם תִּחַסְּנוּ. הַיּוֹם תִּטְכְּסֶנּוּ. הַיּוֹם תִּישָׁרְנוּ לְפָנֶיךָ. הַיּוֹם תִּכְבְּדֶנּוּ. הַיּוֹם תִּלְבְּבוּ. הַיּוֹם תִּמְלִטְנוּ מִכָּל־רָע. הַיּוֹם תִּנְצְרוּ. הַיּוֹם תִּשְׁמְחוּ. הַיּוֹם תִּקְוִמוּ. הַיּוֹם תִּרְוִמוּ. הַיּוֹם תִּשְׁמַע שְׁוַעְתְּנוּ. הַיּוֹם תִּתְמַכְנוּ:

מקורות ומקבילות

כי צי ירנו ימך. מש' ט, יא. **ואתם הנדקים נה.** דצ' ד, ד. **היום תאמצנו.** ע"פ ישע' נא, י; נמלא גם צדקת'ג ח"צ, סי' קה, לר"ה; כ"י כ"ה, דף 122א. **תזכרו.** ע"פ צמ' ו, כז; כד, א; דצ' כו, טו. **היום תגדלו.** ע"פ דה"א כט, יב. **מדרשנו לטובה.** ע"פ איכ' ג, כה. **מהדרנו.** ע"פ ויק' יט, לז. **מוכרנו.** ע"פ חכ' ח, כ. **מוכרנו נדמך.** ע"פ ירמ' לא, יט; חכ' כה, רז; קמח, ט. **היום תחסנו.** ע"פ מנח"מ סי' שפ. **תחסנו.** ע"פ מש' טו, ו. ראו שמו"ר פר' ג, סי' א, 'זכחן של'. **תשרנו.** ע"פ ישע' נא, יג; ירמ' לא, ח; חכ' ה, ט. **מכדנו.** ע"פ ישע' ד, ב; ס, יג; סב, ב; ספ"ה טו, ט. **מלכנו.** ע"פ שר"ש ד, ט. **ממלטנו מכל רע.** ע"פ חכ' מא, ב; צ"ח כז, יט. **מנצנו.** ע"פ ישע' כז, ג; חכ' קמ, ב. **משמחנו.** ע"פ ירמ' לא, יב; צ"ח, יד. **מעטנו.** ע"פ חכ' ה, יג; ח, ו; שמו"ר פר' כה, סי' ד, 'הקצ"ה' מחטער צחפלתן של ישראל, ע"פ יחז' טז, יב. **מפארנו.** ע"פ דצ' כו, יט; ישע' ד, ב; ספ"ה י, ח. **תלהנו.** ע"פ ישע' יב, ו; ירמ' לא, ו. **מקומנו.** ע"פ ויק' כו, יג; צ"ח פר' יב, סי' ו, 'קומה זקופה ולא יראים מכל צדקה'. **מרומנו.** ע"פ ישע' לג, י ורש"י, צמד"ר פר' כה, סי' ח, 'ורומם את ישראל'; מדת"ה מ" קמח, סי' א. **משמע שועתנו.** ע"פ חכ' לט, יג; קב, ב; איכ' ג, נ. **היום תמכנו.** ע"פ ישע' א

ח"ג והערות

וְכָתוּב כִּי־בִי יִרְבּוּ וכו' שְׁנוֹת חַיִּים. איננו בכ"י כ"ה, אבל ישנו בסחב"ר. **שְׁנוֹת חַיִּים.** בסחב"ר נוסף: 'לחיים טובים תכתבינו עם כל הכתוב לחיים \ אלקים חיים כותבינו בספר החיים. **וְכָתוּב וְאַתָּם.** בסחב"ר וכ"י כ"ה: 'נכתוב ואתם. **הַיּוֹם תֵּאֲמָצֶנּוּ.** מוסד ע"ס א"ב. **תִּזְכְּרוּ בְּרַחֲמֶיךָ.** בסחב"ר: 'תזכרו בזכרון טוב מלפניך. **הַיּוֹם תִּטְכְּסֶנּוּ.** בסחב"ר: 'היום תטהרנו מכל חט'. **תִּישָׁרְנוּ לְפָנֶיךָ.** בסחב"ר: 'תישר אורחותינו מלפניך. **הַיּוֹם תִּנְצְרוּ.** כה"ג בכ"י כ"ה ומח' רמ"ו. בסחב"ר ומח' גולד' ר"ה: 'היום תנצנו מעון וכן הוא במח' רמ"ו שם, 'היום תנצנו, ובגליון כ"י הוסיף: 'מעון. **הַיּוֹם תִּעוֹדְנוּ.** בסחב"ר ומח' גולד' 'היום תענונו. **הַיּוֹם תִּדְרֹשְׁנוּ.** בסחב"ר: 'היום תפקדנו בפקודת ישועה ורחמים. בכ"י כ"ה: 'היום תפקדנו לחיים ולברכה. **הַיּוֹם תִּלְבְּבוּ.** בסחב"ר: 'היום תצדקנו \ היום תענה עתירתינו. **הַיּוֹם תִּרְוִמוּ.** היום תרוממו היום תשמע שוועתנו אינו מופיע בסחב"ר.

כְּהִיֹּם הַזֶּה תְּבִיאֲנוּ שְׂשִׁים וּשְׁמֵחִים בְּבִגְדֵי שָׁלֵם. כְּכַתּוּב
עַל־יַד נְבִיאָךְ. וַהֲבִיאוּתֵם אֶל־הָר קָדְשִׁי וּשְׂמֵחָתִים
בְּבֵית תְּפִלָּתִי. עוֹלָתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי. כִּי בֵיתִי
בֵּית־תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל־הָעַמִּים: וְכַתּוּב. וַיִּצְוֵנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת
אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לִּירְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. לְטוֹב לָנוּ
כָּל־הַיָּמִים לְחַיֵּתָנוּ כְּהִיֹּם הַזֶּה: וַיִּדְקָה וּבִרְכָּה וַחֲיִים וּשְׁלוֹם
יְהִי־לָנוּ:

החזן אומר:

וַיִּתְגַּדַּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֵעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיִמִּיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִיא.

וַיִּתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלָּה
וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלָא לְעֵלָא מִן־כָּל־בְּרִכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא
דְּאִמִּירָן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתָהוֹן וּבְעוּתָהוֹן דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל. קָדָם אָבוּהוֹן
דְּבִשְׁמִיא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

ח"נ והערות

עַל־יַד נְבִיאָךְ. תיבות אלו אינן בכ"י כ"ה. במח' רס"ד-רס"ה: 'על יד נביאך'. ויצונו יי לעשות. כן הוא בכ"י כ"ה, מח' שד"ל ובפסוק שלפנינו. בסחב"ר, מח' רמ"ו, קד"א וכ"י: ויצונו יי אלהינו לעשות והשוו: מל"ה פ"ו ואתחנן, ד"ה ואמר ביעוד: ס' החינוך פ"ו כי תצא, מצוה תקמה: ס' מעשי ה', מעשי מצרים, פ"ו כד, ד"ה ולפיכך. לחיתנו כְּהִיֹּם הַזֶּה. בכ"י כ"ה: 'לחיתנו כיום הזה' והשוו מע"ד פ"ו ואתחנן, ו, ט; ס' מעשי ה', מעשי מצרים, פ"ו כד, ד"ה בכל דור; מל"ה פ"ו ואתחנן, ד"ה ואמר ביעוד. ושלום יהיה לנו. בסחב"ר וכ"י מסיים: 'בא"י המברך את עמו ישראל בשלום, כלומר, שמוסיפים בסוף ברכת 'שים שלום' של מוסף, לפני החתימה.

מקורות ומקבילות

מח', ו. והביאנו אל הר קדש. יס"ט נ, ז. ויצונו יי לעשות וכו'. דב' ו, כד. קדש. כ"י כ"ה, דף 122 א; מח' רומניא, דף חד ע"ב, דף תי"ב ודף חל ע"ב.

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

אֵין בְּאֱלֹהֵינוּ. אֵין בְּאֲדוֹנֵינוּ. אֵין בְּמַלְכֵנוּ. אֵין בְּמוֹשִׁיעֵנוּ: מִי
בְּאֱלֹהֵינוּ. מִי בְּאֲדוֹנֵינוּ. מִי בְּמַלְכֵנוּ. מִי בְּמוֹשִׁיעֵנוּ: נוֹדָה
לְאֱלֹהֵינוּ. נוֹדָה לְאֲדוֹנֵינוּ. נוֹדָה לְמַלְכֵנוּ. נוֹדָה לְמוֹשִׁיעֵנוּ:
בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ. בְּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ. בְּרוּךְ מַלְכֵנוּ. בְּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ:
אֲתָה הוּא אֱלֹהֵינוּ. אֲתָה הוּא אֲדוֹנֵינוּ. אֲתָה הוּא מַלְכֵנוּ.
אֲתָה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ: (אֲתָה תוֹשִׁיעֵנוּ. אֲתָה תִּקְוִים תִּרְחֹם צִיּוֹן.
כִּי־עַתָּה לְחֻנָּה כִּי־בָא מוֹעֵד:)

אֲתָה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ (אֲתָ) קִטְרֶת הַסָּמִים.
פְּטוֹם הַקִּטְרֶת. הַצָּרִי וְהַצָּפֹרֶן. הַחֲלִבָּה וְהַלְבוֹנָה.
מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה. מֵר וּקְצִיעָה. שְׁבֻלַת גֶּרֶד וְכַרְכָּם.
מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה. הַקִּשְׁט שָׁנִים עָשָׂר
וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה. וְקִנְמוֹן תִּשְׁעָה. בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה תִּשְׁעָה קִבִּין.
יֵין קִפְרִיסִין סָאִין תֵּלֶת וְקִבִּין תֵּלֶת־א. וְאִם אֵין לוֹ יֵין קִפְרִיסִין
מִבִּיא חֲמֵר חוֹרִין עֵתִיק. מֶלֶח סְדוּמִית רִבְעִי. מַעֲלָה עֶשֶׂן
כָּל־שָׁהוּא. רַבִּי נִתֵּן אוֹמֵר אֵף כֶּפֶת הִירֶדֶן כָּל־שָׁהִיא. אִם נִתֵּן
בָּה דְּבִשׁ פְּסָלָה. אִם חִסֵּר אַחַת מִכָּל־סִמְמָנֶיהָ חָיִב מִיתָה:

רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן־גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצָּרִי אֵינוֹ אֵלָּא שָׂרָף הַנוֹטֵף
מִעֲצֵי הַקִּטָּף. בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה שְׁשָׁפִין בָּה אֶת־הַצָּפֹרֶן

כְּדִי שְׁתֵּהא נָאָה. יִין כִּפְרִיסִין שְׁשׁוּרִין בּוֹ אֶת־הַצֶּפְרָן כְּדִי
שְׁתֵּהא עֲזָה. וְהֵלֵא מִי רַגְלִים יָפִין לָהּ. אֶלֵא שָׁאִין מַכְנִיסִין
מִי רַגְלִים בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד:

הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בְּרֵאשׁוֹן בְּשַׁבַּת הָיוּ אוֹמְרִים:

לְדָוִד מְזֻמֹּר. לִיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תִּבְלֹ וְיִשְׁבִּי בָּהּ: כִּי־הוּא
עַל־יַמִּים יְסֻדָּה וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנָהּ: מִי־יַעֲלֶה בְּהַר־
יְהוָה וּמִי־יִקְוֶה בַּמִּקְדָּשׁ קִדְשׁוֹ: נָקִי כַפַּיִם וּבֶרֶךְ לֵבָב. אֲשֶׁרוֹ
לֹא־נִשְׂא לְשׂוֹא נַפְשִׁי. וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה: יֵשֵׁא בִּרְכָה מֵאֵת
יְהוָה וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: זֶה דֹּר דֹּרְשׁוֹ. מִבְּקִשֵּׁי פְנִיךָ יַעֲקֹב
סִלָּה: שָׂאוּ שְׁעָרָיו וְרֹאשֵׁיכֶם וְהַנִּשְׂאוּ פֶתְחֵי עוֹלָם. וְיֵבֹא מֶלֶךְ
הַכְּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. יְהוָה עֲזֹז וְגִבּוֹר. יְהוָה גִּבּוֹר
מִלְחָמָה: שָׂאוּ שְׁעָרָיו וְרֹאשֵׁיכֶם וְשָׂאוּ פֶתְחֵי עוֹלָם. וְיֵבֹא מֶלֶךְ
הַכְּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. יְהוָה צְבָאוֹת. הוּא מֶלֶךְ
הַכְּבוֹד סִלָּה:

בַּשֵּׁנִי בְּשַׁבַּת הָיוּ אוֹמְרִים:

שִׁיר מְזֻמֹּר לְבְנֵי־קֶרַח: צִדּוֹל יְהוָה וּמַהֲלֵל מְאֹד. בְּעִיר
אֱלֹהֵינוּ הִרְקִדְשׁוֹ: יִפָּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל־הָאָרֶץ. הִרְצִיּוֹן
יִרְבְּתִי צִפּוֹן. קֶרֶית מֶלֶךְ רַב: אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע
לְמַשְׁגָּב: כִּי־הִנֵּה הַמַּלְכִּים נוֹעְדוּ. עֲבְרוּ יַחְדָּו: הִמָּה רָאוּ בֵּן
תִּמְהוּ. נִבְהָלוּ נִחְפְּזוּ: רָעָדָה אַחְזָתָם שֶׁם. חֵיל כִּי־לָדָה: בְּרוּחַ
קָדִים. תִּשְׁבֵּר אֲנִיּוֹת תִּרְשִׁישׁ: בְּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ בֵּן רֹאִינוּ.
בְּעִיר־יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. אֱלֹהִים יְכוֹנְנָה עַד־עוֹלָם

סֵלָה: דַּמִּינוּ אֱלֹהִים חֲסִידָךְ. בְּקָרֵב הִיכָלְךָ: כְּשֶׁמֶךְ אֱלֹהִים
 בֵּן תְּהַלֵּלְךָ עַל-קִצְוֵי-אֶרֶץ. אֶצְדֵּךְ מִלְּאָה יְמִינְךָ: יִשְׁמַחוּ הָרִ-
 צִיּוֹן תִּגְלָנָה בְּנוֹת יְהוּדָה. לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סִבּוּ צִיּוֹן וְהִקִּיפוּהָ.
 סִפְרוּ מַגְדָּלֶיהָ: שִׁיתוּ לְבָבָם לְחִילָה פִּסְגּוֹ אַרְמְנוֹתֶיהָ. לְמַעַן
 תִּסְפְּרוּ לְדֹר אַחֲרָיוֹן: כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד. הוּא
 יְנַהַגְנוּ עַל-מוֹת:

בְּשִׁלִּישִׁי בַשָּׁבֶת הָיוּ אוֹמְרִים:

מִזְמוֹר לְאַסָּף. אֱלֹהִים נָצַב בַּעֲדַת-אֵל. בְּקָרֵב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט:
 עַד-מָתִי תִשְׁפֹּטוּ-עוֹל וּפְנֵי רָשָׁעִים תִּשְׁאוּ-סֵלָה:
 שְׁפֹטוּ-דָל וְיִתּוֹם. עָנִי וְרֹשׁ הַצְּדִיקוֹ: פִּלְטוּ-דָל וְאַבְיוֹן. מִיֵּד
 רָשָׁעִים הַצִּילוֹ: לֹא יִדְעוּ וְלֹא יִבְיֵנוּ בַּחֲשֻׁכָה יִתְהַלְכוּ. יִמּוּטוּ
 כָּל-מוֹסְדֵי אֶרֶץ: אֲנִי-אֶמְרָתִי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֲלִיּוֹן כָּלְכֶם:
 אֲכֹן כְּאָדָם תָּמוּתוֹן וּכְאֶחָד הַשָּׂרִים תִּפְלוּ: קוֹמָה אֱלֹהִים שְׁפֹטָה
 הָאֶרֶץ. כִּי-אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל-הַגּוֹיִם:

בַּרְבִּיעִי בַשָּׁבֶת הָיוּ אוֹמְרִים:

אֶל-נִקְמוֹת יְהוָה. אֵל נִקְמוֹת הוֹפִיעַ: הַנִּשְׂאָ שִׁפֹּט הָאֶרֶץ.
 הָשֵׁב גְּמוּלָה עַל-גֹּאֲסִים: עַד-מָתִי רָשָׁעִים יִהְיוּ. עַד-מָתִי
 רָשָׁעִים יַעֲלוּ: יִבְיֵעוּ יִדְבְּרוּ עֵתְקוֹ. יִתְאַמְרוּ כָּל-פְּעֻלֵי אָוֶן:
 עֲמָךְ יְהוָה יִדְכָּאוּ וְנִחַלְתָּךְ יַעֲנוּ: אֲלֻמְנָה וְגֵר יִהְרֹגוּ וְיִתּוּמִים
 יִרְצֻחוּ: וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה-יָהּ וְלֹא-יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: בִּינוּ
 בַּעֲרִים בָּעֵם וּכְסִילִים מָתִי תִשְׁכִּילוּ: הַנִּטְעַע אָזֶן הֲלֹא יִשְׁמַע.
 אִם-יֵצֵר עֵינָהּ הֲלֹא יִבִּיט: הִיסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ. הַמְלַמֵּד
 אָדָם דַּעַת: יְהוָה יִדַּע מַחֲשָׁבוֹת אָדָם. כִּי-הִמָּה הִבֵּל: אֲשֶׁרֵינוּ
 הַגִּבֹּר אֲשֶׁר-תִּיֶסְרֵנוּ יְהוָה וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמָדְנוּ: לְהִשְׁקִיט לֹא מִימֵי

רע. עד יִכְרֶה לַרְשָׁע שַׁחַת: כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עִמּוֹ וְנִחַלְתּוּ
 לֹא יַעֲזֹב: כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׂרָאֵל:
 מִי־יָקוּם לִי עַם־מְרִיעִים. מִי־יִתְּצֵב לִי עַם־פְּעִילֵי אָוֶן: לוֹלִי
 יְהוָה עֲזָרְתָה לִי. כַּמַּעֲטוֹ שִׁכְנָה דוֹמָה נַפְשִׁי: אִם־אֲמַרְתִּי
 מָטָה רַגְלִי. חֲסֹדֶךָ יְהוָה יִסְעֲדֵנִי: בְּרַב שְׂרַעְפֵּי בְּקִרְבִּי.
 תִּנְחֹמֵנִי: יִשְׁעִשְׁעוּ נַפְשִׁי: הִיחְבְּרֶךָ כֶּסֶף הַוּוֹת. יֵצֵר עֲמַל
 עָלִי־חֶק: יִגְדֹּדוּ עַל־נַפְשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יִרְשִׁיעוּ: וַיְהִי יְהוָה
 לִי לְמִשְׁגָּב וְאֱלֹהֵי לְצוּר מַחְסִי: וַיֵּשֶׁב עָלֵיהֶם אֶת־אוֹנֶם
 וּבִרְעָתָם יִצְמִיתֵם. יִצְמִיתֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

בַּחֲמִישִׁי בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים:

לְמַנְצֵחוֹ עַל־הַגָּתִית לְאַסֹּף: הֲרַנֵּינוּ לְאֱלֹהִים עוֹזְנוֹ. הָרִיעוּ
 לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב: שְׂאוֹזְמָרָה וּתְנוּ־תָף. כְּנֹר נָעִים
 עַם־נָבֵל: תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר. בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֻנוֹ: כִּי חֶק
 לְיִשְׂרָאֵל הוּא. מִשְׁפָּט לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב: עֲדוּתוֹ בִּיהוֹסֵף שָׁמוֹ
 בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם. שִׁפְת לֹא־יִדְעָתִי אֲשַׁמֶּע: הַסִּירוּתִי
 מִסִּבָּל שְׂכָמוֹ. כִּפְיוֹ מִדּוֹד תַּעֲבֹרְנָה: בִּצְרָה קָרָאת וְאַחֲלָצָךְ.
 אֶעֱנֶךָ בְּסֹתֵר רַעַם. אֶבְחַנְךָ עַל־מִי מְרִיבָה סֵלָה: שְׁמַע עָמִי
 וְאֶעֱדָה בְּךָ. יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי: לֹא־יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְלֹא
 תִּשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נָכָר: אֲנִכְיוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.
 הִרְחַב־פִּיךָ וְאִמְלֵאֲהוּ: וְלֹא־שָׁמַע עָמִי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־
 אָבָה לִי: וְאִשְׁלַחְהוּ בְּשִׁרִּירוֹת לְבָם. יִלְכּוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם: לוֹ
 עָמִי שָׁמַע לִי. יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי יְהִלְכוּ: בְּמַעַט אוֹיְבֵיהֶם אֲכַנֶּיעַ
 וְעַל צָרֵיהֶם אֲשִׁיב יָדִי: מִשְׁנָאֵי יְהוָה יִכְחָשׁוּלוּ וַיְהִי עֵתָם
 לְעוֹלָם: וַיֹּאכִילֵהוּ מִחֶלֶב חֹטָה וּמִצֹּר דְּבַשׁ אֲשׁוּבִיעָךְ:

בְּשֵׁשִׁי בַשָּׁבֶת הָיוּ אוֹמְרִים:

יְהוָה מֶלֶךְ גָּאוֹת לִבֵּשׁ. לִבֵּשׁ יְהוָה עֹז הַתְּאֹזֵר. אֶף־תִּכּוֹן תִּבְל
בַּל־תִּמּוֹט: נִכּוֹן כִּסֵּאָךְ מֵאֵז. מַעֲוֹלִים אָתָּה: נִשְׁאוּ נְהָרוֹתוֹ
יְהוָה. נִשְׁאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. יִשְׁאוּ נְהָרוֹת דְּכִים: מִקְלּוֹתוֹ מִים
רָבִים אֲדִירִים מִשְׁפְּרִיִּים. אֲדִיר בַּמָּרוֹם יְהוָה: עֲדִתִּיךָ נֶאֱמְנוּ
מְאֹד. לְבֵיתְךָ נְאוּה־קֹדֶשׁ. יְהוָה לְאַרְךָ יָמִים:

בַּשָּׁבֶת הָיוּ אוֹמְרִים:

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשָּׁבֶת: טוֹב לְהַדּוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ
עֲלִינוֹן: לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסִידֶךָ וְאֶמּוֹנֶתְךָ בַּלַּיְלוֹת: עָלֶי
עָשׂוֹר וְעָלִי־נָבֶל. עָלִי הַגִּינוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתָּנִי יְהוָה בְּפַעֲלֶךָ.
בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרֻנֶּנּוּ: מִה־גִּדְלוֹ מַעֲשִׂיךָ יְהוָה. מְאֹד עֲמָקוֹ
מִחֲשַׁבְתֶּיךָ: אִישׁ־בָּעַר לֹא יֵדַע וְכִסִּיל לֹא־יִבִּין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ
רִשְׁעִים כִּמוֹ עֹשֵׁב וַיִּצְיָצוּ כָּל־פְּעָלֵי אוֹן. לְהַשְׁמִדֵם עַד־יְעַד:
וְאַתָּה מָרוֹם לְעֵלִים יְהוָה: כִּי הִנֵּה אֵיבֶיךָ יְהוָה. כִּי־הִנֵּה אֵיבֶיךָ
יֵאבְדוּ. יִתְפָּרְדּוּ כָּל־פְּעָלֵי אוֹן: וְתֵרֵם כְּרִאִים קִרְגִּי. בִּלְתִּי בְּשִׁמְן
רַעְנָן: וְתִבֹּט עֵינִי בְּשׂוֹרֵי. בְּקָמִים עָלִי מִרְעִים. תִּשְׁמַעְנָה אָזְנִי:
צִדִּיק כִּתְּמַר יִפְרָח. כְּאֶרֶז בִּלְבָנוֹן יִשְׁגָּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה.
בְּחֲצֵרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ: עוֹד יִנּוּבּוֹן בְּשִׁיבָה. דְּשָׁנִים וְרַעְנָנִים
יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יֵשֶׁר יְהוָה. צוּרֵי וְלֹא־עוֹלָתָה בּוֹ:

ויש אומרים וכן המנהג המקורי לומר את הפסוק 'מזמור שיר ליום השבת' ואח"כ:

מִזְמוֹר שִׁיר לַעֲתִיד לְבֹא לְעוֹלָם שְׁכָלוֹ שַׁבַּת שְׁהִיא מְנוּחָה
לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְרַבִּים
שָׁלוֹם בְּעוֹלָם. שְׁנֵאמַר. וְכָל־בְּנֶיךָ לְמוֹדֵי יְהוָה וְרַב

שָׁלוֹם בְּנִיךְ: אֶל-תִּקְרִי בְנִיךְ אֶלָּא בְנִיךְ. יְהִי-שָׁלוֹם בְּחִילְךָ.
 שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ: לְמַעַן אֲחִי וְרַעִי אֲדַבְּרָה-נָא שָׁלוֹם בְּךָ:
 לְמַעַן בֵּית-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֲבִקְשָׁה טוֹב לָךְ: וְרֹאֵה-בָנִים לְבְנֶיךָ.
 שָׁלוֹם עַל-יִשְׂרָאֵל: (שָׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאֵין לָמוּ מִכְשׁוֹל:
 יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֶךְ אֶת-עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:)

קדיש דרבנן:

וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דִּבְרָא כְרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
 בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל בְּעִגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב.
 וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעַלְמָא וּלְעַלְמֵי עַלְמֵיָא.

וַיִּתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלָּה וַיִּתְהַלָּל
 שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעֵלְא לְעֵלְא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאַמִּירָן
 בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עַל-יִשְׂרָאֵל וְעַל-רַבָּנָן. וְעַל-תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל-(תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן
 (דִּיתְבִּין) דְּעִסְקִין בְּאוּרִיתָא (קֻדְשָׁתָא) דִּי בְּאַתְרָא הָדָן וְדִי בְּכָל-
 אַתְר וְאַתְר. יְהִי (לְנָא ו) לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא וְחֻנָּא וְחֶסֶדָא וְרַחֲמִין (וְחַיֵּי
 אַרְיִכִי) וּמְזוּנֵי רְוִיחִין מִן-קֻדְסֵי מְרֵה שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל.
 וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-
 יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

החזן אומר בקול רם:

עָלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל. לְתַת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרָאשִׁית.
 שְׁלֹא עֲשֵׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאָרֶץ. וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפָּחוֹת
 הָאָרְצוֹת. שְׁלֹא שָׂם חֻלְקָנוּ כְּהֵם. וְגוֹרְלָנוּ כְּכָל-הַמוֹנֵם. שֶׁהֵם

מִשְׁתַּחֲוִים לְהֵבֵל וְרִיק וּמִתְפַּלְלִים אֶל-אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וְאֲנוּ
 כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. (שְׁהוּא) נוֹטָה שְׁמַיִם וְיִסֵּד אֶרֶץ. וְכִסָּא כְבוֹדוֹ בַּשָּׁמַיִם
 מִמַּעַל וּשְׂכִינַת עֻזוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵין
 עוֹד מְלַבְדּוֹ. אֶמֶת מִלִּפְנֵי וְאֵין זולָתוֹ. בְּכָתוּב בְּתוֹרָתְךָ. וַיֵּדַעַת
 הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל-לִבְבְּךָ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
 וְעַל-הָאָרֶץ מִתַּחַת. אֵין עוֹד:

עַל-כֵּן נִקְנֶה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְרֹאוֹת מְהֵרָה בְּתַפְאֶרֶת עוֹד.
 לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן-הָאָרֶץ. וְהָאֱלִילִים כְּרוֹת יִפְרֹתוֹן.
 לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי. וְכָל-בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בְּשִׁמְךָ.
 לְהַפְנוֹת אֱלֹהֶיךָ כָּל-רָשָׁעֵי אֶרֶץ. יִפְּרוּ וַיֵּדְעוּ כָּל-יוֹשְׁבֵי תֵבֶל.
 כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל-בָּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל-לִשׁוֹן. לִפְנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 יִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִקָּר יִתְנוּ. וַיִּקְבְּלוּ כָּלֵם עַל מַלְכוּתְךָ.
 וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֹךְ הִיא.
 וְלְעוֹלָמִי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. בְּכָתוּב בְּתוֹרָתְךָ. יְהוָהוּ יִמְלֹךְ
 לְעֹלָם וָעֶד: וְכָתוּב. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

קדיש יתום:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֵעֻתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
 בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזִמְנָן קָרִיב.
 וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֹלָם וְלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

יְתַבְּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלָּה וַיִּתְהַלָּל
 שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
 לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן-כָּל-בְּרִכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא דְאַמִּירָן
 בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רְבָא מִן־שָׁמַיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

פיוט לר' דניאל בן יהודה דיין:

יְגַדֵּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח.	נִמְצָא וְאִין־עַת אֶל־מְצִיאוֹתוֹ:
אֶחָד וְאִין יָחִיד בְּיָחוּדוֹ.	נַעֲלָם וְגַם אִין־סוֹף לְאַחַדוֹתוֹ:
אִין לוֹ דְּמוּת הַגּוֹף וְאִינוּ גּוֹף.	לֹא־נִעְרֹךְ אֵלָיו קִדְשָׁתוֹ:
קִדְמוֹן לְכָל־דְּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא.	רֹאשׁוֹן וְאִין־רֹאשִׁית לְרֹאשִׁיתוֹ:
הֵנוּ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר.	יִוְרָה גְּדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
שָׁפַע נְבוֹאָתוֹ נִתְּנוּ אֶל־	אֲנָשִׁי סִגְלָתוֹ וְתַפְאֲרָתוֹ:
לֹא־קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד.	נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ:
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לַעֲמוֹ אֶל־	עַל־יַד נְבִיאָו נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
לֹא־יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא־יִמִּיר	דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ:
צוּפָה וִיוֹדֵעַ סִתְּרֵינוּ.	מַבִּיט לְסוֹף דְּבָר בְּקִדְמוּתוֹ:
גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד כְּמַפְעֵלוֹ.	נוֹתֵן לְרָשָׁע רָע כְּרַשְׁעָתוֹ:
יִשְׁלַח לְקֶץ יָמִין מְשִׁיחָנוּ.	לְפָדוֹת מַחְבֵּי קֶץ יְשׁוּעָתוֹ:
מֵתִים יַחֲיֶה אֵל בְּרוּב חֶסְדּוֹ.	בְּרוּךְ עַד־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

(אֵלֶּה שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה הֵם עֲקָרִים. יְסוֹד תּוֹרַת מֹשֶׁה וּנְבוֹאָתוֹ):

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מֶלֶךְ.	בְּטָרִם כָּל־יִצִּיר נִבְרָא:
לַעֲת נַעֲשֵׂה כְּחֻצּוֹ כָּל־	אֲזִי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כְּכֹלֹת הַכֹּל.	לְבַדּוֹ יִמְלֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הָיָה.	וְהוּא יְהִיָּה בְּתַפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאִין שְׁנֵי.	לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחֲבִירָה:

בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תְּכֵלִית.
וְהוּא אֵלִי וְחִי גֹאֲלִי.
וְהוּא גָּסִי וּמְנוּסִי.
בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי.
וְעַס־רוּחִי גְּוִיתִי.
וְלוֹ הָעֵז וְהַמְּשָׁרָה:
וְיָצוֹר חֲבֵלִי בְּעֵת צָרָה:
מִנֶּת כּוֹסֵי בַּיּוֹם אֶקְרָא:
בְּעֵת אִישָׁן וְאַעִּירָה:
יְהוָה לִי וְלֹא אִירָא:

בשבת אומרים בנחת:

**בְּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר
דִּבֶּר. לֹא־נִפְּלָ דָבָר אֶחָד מִכָּל דְּבָרָיו הַטּוֹב אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ:**

ואומרים בנחת:

יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כְּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבוֹתֵינוּ. אֵל־יַעֲזֹבֵנוּ
וְאֵל־יִשְׁעֵנוּ: לְהַטּוֹת לְבַבֵּנוּ אֵלָיו. לְלַכֵּת בְּכָל־דֶּרֶכָיו וּלְשַׁמֵּר
מִצְוֹתָיו וּחְקָיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ: וַיְהִי דְּבָרֵי אֱלֹהִים
אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרִבִּים אֵל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וּלְיָלָה.
לַעֲשׂוֹתוֹ מִשְׁפָּט עֲבָדָיו וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בַּיּוֹם: לְמַעַן
דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. אֵין עוֹד:

מקורות ומקבילות

נרוך ה' אשר נמן מנוחה. מ"א ח, נ. יחי ה' אלהינו עמנו. מ"א ח, נ.

סדר קידוש לשחרית של סוכות,

שמיני עזרת ושמחת תורה

בשבת אומרים:

וְשִׁמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת. לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדִרְתָּם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹת הוּא לְעֹלָם. כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֶשׁ: זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: שְׁמֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. כְּאֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ:

אם חל יום טוב בחול מתחילים מכאן:

אֱלֹהֵינוּ מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ. אֲשֶׁר־תִּקְרָאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:

סְבָרֵי מְרֻנָּה. (הקהל עונה: לְחַיִּים):

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

בסוכות מברכים בסוכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וַצִּוֵּנוּ לֵישֵׁב בַּסֹּכָה:

שותים את היין.

ח"ג והערות

קידוש לשחרית של סוכות וכו' - איננו במח' הקדומים ומדינא דגמ' פסחים, דף קו ע"א, מברך 'בפה"ג' ודיו ורק המנהג להקדים לברכה פסוקים מן התורה המדברים בקדושת היום.

הקהל עונה. ס' ב; ע"פ שבה"ל, סדר זרבים, ס' קמ; סת"ר ס' כד; רמ"א לו"ח, ס' קעד, ס"ח; צ"ח לו"ח, ס' קעד, סק"ע. **הקהל עונה.** דע"ז ויק' י, ע, ע"פ צבלי שבת, דף סז ע"ב; שבה"ל, סדר זרבים, ס' קמ; סת"ר ס' כד. **זכרת קידוש.** צה"ג ס' ב, ה' קידוש, עמ' 33, ד"ח ונוחי"צ; שדר"א פר' כי תשא, שאלתא סה; סת"ר ס' א, ענין מלאה זרבים. **צפה"ג.** צבלי פסחים, דף קו ע"א; ר"ח; פסקי רי"ד; סמונע"ו ס' לו; ע"פ שבה"ל, ענין שבת, ס' פד; סת"ר ס' יח ענין סעודת שבת; סה"ת ס' יג. **נמוכות מוקיפין, ונושא זכרת לישב.** חוספתא זרבים פ"ו, ה"ט; ירוש' זרבים פ"ע, ה"ג; צבלי פסחים, דף ז ע"ב; פסקי רי"ד; סוכה דף מז ע"א; ר"ח; סרע"ג ח"ב, ס' קלד; סד' רס"ג עמ' רלד; הקל"ג, ה' סוכה, ס' א; מחז"ו ס' שמ; רמ"ס, ה' שופר פ"ו, ה"ב; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' של, וס' שמו; פסקי רי"א, עמ"ס סוכה, פ"ב ה"ד, חות ג; סה"ת ס' מצ.

מקורות ומקבילות

זכרת אומרים. ס' כלבו, ס' לו; ס' המנהגים (עירנה), הגהות מנהגים, מנהג של שבת, חות ל. **ושמרו בני ישראל את השבת.** שם לא, עז"ח; סמונע"ו ס' לו. **זכור את יום.** שם כ, ת. **שמור את יום.** דב' ה, יב. **עליך נדך.** שם כ, יא. **אלה מועדי ה'.** ויק' כג, ד. **סברי מרנן.** ע"פ מדר"ג (וורשא), פר' פקודי,

ס' ב; ע"פ שבה"ל, סדר זרבים, ס' קמ; סת"ר ס' כד; רמ"א לו"ח, ס' קעד, ס"ח; צ"ח לו"ח, ס' קעד, סק"ע. **הקהל עונה.** דע"ז ויק' י, ע, ע"פ צבלי שבת, דף סז ע"ב; שבה"ל, סדר זרבים, ס' קמ; סת"ר ס' כד. **זכרת קידוש.** צה"ג ס' ב, ה' קידוש, עמ' 33, ד"ח ונוחי"צ; שדר"א פר' כי תשא, שאלתא סה; סת"ר ס' א, ענין מלאה זרבים. **צפה"ג.** צבלי פסחים, דף קו ע"א; ר"ח; פסקי רי"ד; סמונע"ו ס' לו; ע"פ שבה"ל, ענין שבת, ס' פד; סת"ר ס' יח ענין סעודת שבת; סה"ת ס' יג. **נמוכות מוקיפין, ונושא זכרת לישב.** חוספתא זרבים פ"ו, ה"ט; ירוש' זרבים פ"ע, ה"ג; צבלי פסחים, דף ז ע"ב; פסקי רי"ד; סוכה דף מז ע"א; ר"ח; סרע"ג ח"ב, ס' קלד; סד' רס"ג עמ' רלד; הקל"ג, ה' סוכה, ס' א; מחז"ו ס' שמ; רמ"ס, ה' שופר פ"ו, ה"ב; שבה"ל, סדר חג הסוכות, ס' של, וס' שמו; פסקי רי"א, עמ"ס סוכה, פ"ב ה"ד, חות ג; סה"ת ס' מצ.

תפילת מנחה
של סוכות
שמיני עצרת ושמחת תורה

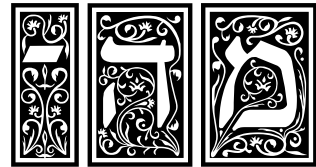
סדר מנחה ליו"ט של סוכות,

שמיני עצרת ושמחת תורה

בשבת אומרים:

אִם-תָּשִׁיב מִשְׁבַּת רִגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בַּיּוֹם קֹדֶשׁי. וְקִרְאתָ
לְשַׁבַּת עֹנֵג לְקֹדֶשׁ יְהוָה מְכַבֵּד. וְכִבְדְתָּ מַעֲשֵׂוֹת
דְּרָכֶיךָ מִמַּעֲוֹא חֲפָצֶךָ וְדַבֵּר דְּבַר: אֹז תִּתְּעַנֵּג עַל-יְהוָה
וְהִרְפַּבְתִּיךָ עַל-בִּמְתִּי אֶרֶץ. וְהֶאֱכִלְתִּיךָ נַחֲלֹת יַעֲקֹב אֲבִיךָ. כִּי
פִּי יְהוָה דִּבֶּר:

נֶאֱוָו עַל-הַהָרִים רִגְלֵי מְבֹשֵׁר מִשְׁמִיעַ
שָׁלוֹם מְבֹשֵׁר טוֹב מִשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה.
אִמֵּר לְצִיּוֹן מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ: גִּילֵי מְאֹד
בִּתְצִיּוֹן הָרִיעִי בֵּת יְרוּשָׁלַם. הִנֵּה

מִלִּכְךָ יָבוֹא לָךְ. צִדִּיק וְנוֹשֵׁעַ הוּא. עָנִי וְרֹכֵב עַל-חֲמֹר
וְעַל-עִיר בֶּן-אֶתְנֹת: הִנְנִי שִׁלַּח מְלָאכִי וּפְנֵה-דָרֶךְ לְפָנַי.
וּפְתָאֵם יָבוֹא אֶל-הֵיכָלוֹ הָאֲדוֹן אֲשֶׁר-אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמְלָאךְ
הַבְּרִית אֲשֶׁר-אַתֶּם חֹפְצִים הִנֵּה-בָא. אָמֵר יְהוָה צְבָאוֹת: הִנֵּה
אֲנִכִּי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא. לְפָנַי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל
וְהַנּוֹרָא: וְהַשִּׁיב לִב־אֲבוֹת עַל-בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל-אֲבוֹתָם:
הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם-יְהוָה וְהִקְמַתִּי לְדוֹד צֶמַח צִדִּיק. וּמֶלֶךְ
מֶלֶךְ וְהַשְׁכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בָּאֶרֶץ: בְּיָמָיו תּוֹשַׁע יְהוּדָה
וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֵּן לְבֶטַח. וְזֶה-שְׁמוֹ אֲשֶׁר-יִקְרָאוּ: יְהוָה צִדְקָנוּ:

מקורות ומקבילות

מנחה ליו"ט של סוכות. מנח' רומניא, דף תד ע"ב. 3. 68 משיב סכ"ט ס' מד.
מה נאוו. סכ"ט ס' מד.

ח"נ והערות

מנחה ליו"ט של שמ"ע וש"ת. במח' רומניא, דף תל ע"ב, לפני מנחה באו פזמונים

על פטירת משה רבינו ע"ה ומדף תלד ע"א באו פיוטים לכבוד עם ישראל, מלך המשיח, שמחת תורה ועוד.

וַיָּשְׁבוּ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לַיַּעֲקֹב אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בָּהּ
 אֲבוֹתֵיכֶם. וַיָּשְׁבוּ עָלֶיהָ הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד-עוֹלָם.
 וְדוֹד עַבְדֵי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם: וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם בְּרִית
 עוֹלָם יִהְיֶה אוֹתָם. וְנָתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת-מִקְדָּשִׁי
 בְּתוֹכָם לְעוֹלָם: וְהָיָה מִשְׁכְּנִי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים.
 וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם: וַיַּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשׁ
 אֶת-יִשְׂרָאֵל. בַּהֲיוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם:

לְמַנְצַח עַל-הַגָּתִית. לְבְנֵי-קֶרַח מְזֻמָּר: מִהַיְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיהָ. יְהוָה
 צְבָאוֹת: נִכְסְפָה וְגַם-כָּלְתָּהּ נִפְשֵׁי לַחֲצָרוֹת יְהוָה. לְבִי וּבִשְׂרִי
 יִרְנְנוּ אֵל אֱלֹהֵי: גַם-צִפּוֹר מִצָּאָה בֵּית וּדְרוֹרוֹ קֵן לָהּ אֲשֶׁר-שָׁתָה
 אֶפְרָחֶיהָ. אֶת-מִזְבְּחוֹתֶיהָ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלָכִי וְאֱלֹהֵי: אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבִי בֵיתָהּ.
 עוֹד יִהְלֹךְ סֵלָה: אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹזֵלִי בָּךְ. מְסֻלּוֹת בְּלִבָּם: עֲבָרִי
 בְּעַמִּי הַבָּכָא מַעֲזֵן יִשִּׁיתוּהוּ. גַּם-בְּרָכוֹת יַעֲטָה מוֹרָה: יִלְכוּ מִחִיל אֱלֹהֵי.
 יִרְאֶה אֱלֹהֵי אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן: יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שְׁמִעָה תִפְלְתִי. הַאֲזִינָה
 אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: מִגִּנְנוּ רָאָה אֱלֹהִים וְהִבֵּט פָּנָי מִשִּׁיחָה: כִּי טוֹב־יוֹם
 בַּחֲצִירֶךָ מֵאֶלֶף. בַּחֲרָתִי הִסְתוֹפֶף בְּבֵית אֱלֹהֵי. מְדוֹר בְּאֶהֱלִירֶשֶׁע: כִּי
 שָׁמְשׁוּ וּמִגֵּן יְהוָה אֱלֹהִים. חֵן וְכְבוֹד יִתֵּן יְהוָה. לֹא יִמְנַע-טוֹב לְהַלְכִים
 בְּתַמִּים: יְהוָה צְבָאוֹת. אֲשֶׁרִי אָדָם בְּטַח בָּךְ:

בק"ק רומה מוסיפים:

וְנִשְׁלָמָה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ. בְּמָקוֹם קָרְבָן תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבִים:

וַיַּדְבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: צֹו אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם.
 אֶת-קֶרְבְּנִי לַחֲמִי לְאִשִּׁי רֵיחַ נִיחָחִי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי
 בְּמוֹעֵדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה. כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה
 תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד: אֶת-הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקָר וְאֵת
 הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבִים: וְעִשִּׂירִית הָאִיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה.
 בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כֶּתִית רְבִיעֵת הֵקִין: עֹלֶת תָּמִיד. הַעֲשִׂיָה בְּהָרְסִינִי לְרֵיחַ

נִיחַח אִשָּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רִבִּיעֵת הָהֵינן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד. בִּפְקֹדֶשׁ הַסֶּדֶךְ נִסְךְ
שָׂכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים. כְּמִנְחַת הַבֶּקָר
וּכְנִסְכּוֹ תַעֲשֶׂה. אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה:

אֵתָהּ הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ (אֵת־)קִטְרֵת הַסַּמִּים. פִּטּוּם
הַקִּטְרֵת. הַצָּרִי וְהַצֶּפֶרֶן. הַחֲלִבָּנָה וְהַלְבֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים
שִׁבְעִים מָנֶה. מֵר וּקְצִיעָה. שְׁבֻלַת גֶּרֶד וְכֶרֶם. מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר
שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה. הַקֶּשֶׁט שְׁנַיִם עָשָׂר וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה. וְקִנְמוֹן תִּשְׁעָה.
בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה תִשְׁעָה קִבִּין. יֵין קִפְרִיסִין סְאִין תֵּלֶת וְקִבִּין תֵּלֶת־א. וְאִם
אֵין לוֹ יֵין קִפְרִיסִין מִבֵּיא חֹמֶר חוֹרֶזֶן עֲתִיק. מֶלֶח סְדוּמִית רִבְעֵי. מַעֲלָה
עָשׂוֹן כָּל־שֶׁהוּא. רִבִּי נָתָן אוֹמֵר אֵף כֶּפֶת הִירְדֵן כָּל־שֶׁהִיא. אִם נָתָן בָּהּ
דָּבֶשׁ פִּסְלָה. אִם חֹסֶר אַחַת מְכָל־סִמְמָנֶיהָ חֵיב מִיתָה:

רָבֵן שִׁמְעוֹן בֶּן־גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצָּרִי אֵינוֹ אֵלָּא שָׂרָף הַנוֹטֵף מֵעֵצִי
הַקָּטָף. בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה שְׁשָׁפִין בָּהּ אֶת־הַצֶּפֶרֶן כְּדִי שֶׁתֵּהָא נָאָה.
יֵין קִפְרִיסִין שְׁשׁוּרִין בּוֹ אֶת־הַצֶּפֶרֶן כְּדִי שֶׁתֵּהָא עֹזָה. וְהֵלֵא מִי רִגְלִים
יִפִּין לָהּ. אֵלָּא שְׁאִין מְכַנִּיסִין מִי רִגְלִים בְּמִקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד:

וְעֶרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קֹדֶם־מִנִּית:

וְיֹשְׁבֵי בֵיתְךָ. עוֹד יִהְיֶה לְךָ סֶלָה: אֲשֶׁר־יֵהֱיוּ הָעַם שְׂכֵכָה לּוֹ. אֲשֶׁר־
יֵהֱיוּ אֱלֹהֵינוּ:

תִּהְיֶה לְדָוִד. אֲרוֹמָמְךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם
וָעֶד: בְּכָל־יּוֹם אֲבָרְכְּךָ וְאֵהְיֶה לְךָ שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּדוֹל יְהוָה וּמִהֲלָל מְאֹד וְלִגְדָּלְתּוֹ אֵין חֶקֶר: דּוֹר לְדוֹר יִשְׁבַּח

מֵעֲשִׂיךָ וּגְבוּרָתִיךָ יִגִּידוּ: הִדָּר כְּבוֹד הוֹדָךָ וְדַבָּרִי נִפְלְאוֹתֶיךָ
 אֲשִׁיחָה: וְעֲזֹזוּ נִזְרָאֲתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדֻלַּתְךָ אֲסַפְּרָנָה: זָכַר
 רַב־טוֹבְךָ יִבְיְעוּ וְצִדִּיקְתָּךְ יִרְגֵּנוּ: חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה. אֶרֶךְ אֲפִים
 וּגְדֻלַּח־סֶדֶד: טוֹב יְהוָה לְכָל יֹרַח־חַיִּים עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוֹךָ יְהוָה
 כָּל־מַעֲשִׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ יִבְרַכְכָּה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתְךָ
 יִדְבֵּרוּ: לְהוֹדִיעוּ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכְבוֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ:
 מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דָּוָר וָדָר: סוֹמֵךְ
 יְהוָה לְכָל־הַנִּפְלִים וְזוֹמֵךְ לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי־כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ
 וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת־יְדֶיךָ וּמִשְׁבִּיעַ
 לְכָל־חַי רִצּוֹן: צִדִּיק יְהוָה בְּכָל־דִּרְכָּיו וְחֹסֶד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
 קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קִרְאָיו. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאַמֶּת: רִצּוֹן
 יִרְאֶיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־
 כָּל־אֱהָבָיו. וְאֶת כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תַּהֲלֵת יְהוָה יִדְבֵּר פִּי.
 וַיִּבְרַךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאֲנַחְנוּ נִבְרַךְ יְהִי מִעֲתָה וְעַד־עוֹלָם. הִלְלוּ־יָהּ:

עומד החזן ואומר:

וּבֹא לְצִוּן גּוֹאֵל וְלִשְׁבִי פֹשַׁע בִּיעַקֵּב. נָאִם יְהוָה: וְאֲנִי זֹאת
 בְּרִיתִי אִתְּךָ אֲמַר יְהוָה. רֹחֲלִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְדַבָּרִי
 אֲשֶׁר־שָׁמַעְתִּי בְּפִיךָ. לֹא־יִמָּוְשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַעַךְ וּמִפִּי זֶרַע
 זֶרַעַךְ אֲמַר יְהוָה. מִעֲתָה וְעַד־עוֹלָם: וְאַתָּה קְדוֹשׁ. יוֹשֵׁב
 תַּהֲלֹת יִשְׂרָאֵל: בְּקוֹל: וְקָרָא זֶה אֱלֹהֵינוּ וְאָמַר. קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ
 קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: בְּלַחֲשׁ: וּמִקְבְּלֵי דֵן
 מִן דֵּן וְאֲמַרִין. קְדִישׁ בְּשָׁמִי מְרוֹמָא עֲלָאָה בֵּית שְׁכִינְתָּה.
 קְדִישׁ עַל־אַרְעָא עוֹבֵד גְּבוּרָתָה. קְדִישׁ לְעָלְמָא וְלְעָלְמִי עֲלִמְיָא.

יְהוָה צָבָאוֹת מְלֵיאָ כָּל־אַרְעָא זִיו יְקָרָה: ע"כ. בקול: וּתְשַׁאֲנִי רוּחַ
וּאֶשְׁמַע אַחֲרֵי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל. בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:
בלחש: וּנְטַלְתָּנִי רוּחָא. וּשְׁמַעִית בְּתֵרָאִי קָל זִיעַ שְׁגִיא. דְּמִשְׁבְּחִין
וְאִמְרִין. בְּרִיךְ יְקָרָא דִּיהוָה מֵאַתֵּר בֵּית שְׁכִינְתָּה: ע"כ. בקול: יְהוָה
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: בלחש: יְהוָה מַלְכוּתָהּ (קָאִים) לְעֹלָם וּלְעֹלָמֵי
עֲלָמִיא: יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבֹתֵינוּ שְׁמֵרָה
זֹאת לְעוֹלָם לְיִצְרַר מַחְשְׁבוֹת לִבָּב עַמָּךְ וְהִכֵּן לְבָבָם אֵלֶיךָ:
וְהוּא רַחוּם וְכֹפֵר עוֹן וְלֹא־יִשְׁחִית. וְהִרְבֵּה לְהַשְׁיב אָפוּ.
וְלֹא־יַעִיר כָּל־חַמְתּוֹ: כִּי־אַתָּה אֲדֹנֵי טוֹב וְסֹלָח. וְרַב־חֶסֶד
לְכָל־קִרְאִיךָ: צְדָקָתְךָ צְדָק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תֵּתֵן אֱמֶת
לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֹדֶם:
בְּרוּךְ אֲדֹנֵי יוֹסֵם יוֹסֵם. יַעֲמֹס־לָנוּ הָאֵל יִשְׁוּעָתָנוּ סֵלָה: יְהוָה
צָבָאוֹת עֲמָנוּ. מְשַׁבֵּל־לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: יְהוָה צָבָאוֹת.
אֲשֶׁר־יֵאָדָם בְּטֹחַ בָּךְ: (יְהוָה הוֹשִׁיעָהּ. הַפְּלֹךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם־
קִרְאָנוּ: ע"כ בלחש.

בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאֵנוּ לְכְבוֹדוֹ. וְהִבְדִּילָנוּ מִן־הַתּוֹעִים. וְנָתַן
לָנוּ תוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכָנוּ. הִרְחֵמָן יִפְתַּח
לִבָּנוּ לְתוֹרָתוֹ וְיִטַּע אֶהְבֵּתוֹ וְיִרְאֵתוֹ בְּלִבָּנוּ. וְיִשִּׁים בְּלִבָּנוּ
לְאַהֲבָה אוֹתוֹ. וְלִירְאָה אוֹתוֹ. וְלַעֲבֹדוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בְּלִבָּב
שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חַפְצָה. לְמַעַן לֹא נִיָּעַ לְרִיק וְלֹא נִלְד לְפִהָלָה.
וְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שְׁנִשְׁמַר
חֻקֶּיךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִזְכֶּה וְנַחֲיָה וְנִרְאָה וְנִירָשׁ יִשְׁוּעַת שְׁנֵי
הַמָּשִׁיחַ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. לְזִכּוֹת וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים וּלְחַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא:

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתָהּ. וְיִמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא.
יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן-כָּל-בְּרִכָּתָא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאֹמִירֵן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

ביום טוב החל בחול ממשיכים בעמ' 205. ובשבת בעמ' כדלקמן:

בשבת אומרים:

וְאֲנִי תַפְלִיתִּי-לָךְ יְהוָה עַת רָצוֹן. אֱלֹהִים בְּרַב-חֶסֶדְךָ. עֲנֵנִי
בְּאֵמַת יִשְׁעֶךָ: כִּי-גָדוֹל אַתָּה וְעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת. אַתָּה אֱלֹהִים
לְבַדְּךָ: אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָדוֹל אֲדוֹנֵינוּ. קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ:

סדר הוצאת ספר תורה

וַיְהִי בְּנִסְעֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. קוּמְהוּ יְהוָה וּפָצוּ אֵיבֶיךָ
וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנֵיךָ: קוּמָה עֲזֶרְתָּה לָנוּ וּפָדֵנוּ לְמַעַן
חֶסֶדְךָ: כִּי מֵצִיִן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר-יְהוָה מִירוּשָׁלַם: יְהוָה שְׁמוֹךְ
לְעוֹלָם. יְהוָה זְכָרְךָ לְדִרְזוֹר: יְהוָה חֶפֶץ לְמַעַן צְדָקוֹ. יִגְדִּיל
תוֹרָה וַיֹּאדִיר:

הִלְלוּ יְהוָה

אֲוִדָה יְהוָה בְּכָל-לֵבב.
בְּסוֹד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה:
גְּדִלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה.
דְּרוֹשִׁים לְכָל-חֻפְצֵיהֶם:

הוֹדוּהֶר פִּעְלוֹ.
 זָכַר עָשָׂה לְנַפְלֹאוֹתָיו.
 טָרַף נִתַּן לִירָאִיו.
 בָּח מַעֲשָׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ.
 מַעֲשֵׂי יָדָיו אִמַּת וּמִשְׁפָּט.
 סְמוּכִים לָעֵד לְעוֹלָם.
 פְּדוּתוֹ שָׁלַח לְעַמּוֹ.
 קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ:
 שָׁכַל טוֹב לְכָל־עֲשִׂיהֶם.
 וְצִדְקָתוֹ עֲמַדַּת לָעֵד:
 חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה:
 יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ:
 לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם:
 נְאֻמִּים כָּל־פְּקוּדָיו:
 עֲשׂוּיִם בְּאֵמַת וַיִּשְׂר:
 צוּה־לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ.
 רֹאשִׁית חֲכָמָהּ יִרְאֵת יְהוָה:
 תִּהְיֶלְתוּ עֲמַדַּת לָעֵד:

גִּדְלוּ לִיהוָה אֶתִּי וְנִרְוֹמָמָה שְׁמוֹ יַחֲדוּ:

רֹמָמּוֹ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַהֲדָם רַגְלָיו. קָדוֹשׁ הוּא:
 רֹמָמּוֹ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶר קָדְשׁוֹ. כִּי־קָדוֹשׁ
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: אֵין־קָדוֹשׁ כִּיהוָה כִּי אֵין בְּלִתֵּךְ וְאֵין צוּר כְּאֱלֹהֵינוּ:
 (כִּי מִי אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר וּזְלִתִּי אֱלֹהֵינוּ) אֶחָד
 אֱלֹהֵינוּ. גִּדּוֹל אֲדוֹנֵינוּ. קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ:

וְתִגְלָה (וְתִרְאָה) מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ מִהֲרָה. וַיַּחֲזִן וִירַחֵם פְּלִיטָתָנוּ
 וּפְלִיטַת כָּל־עַמּוֹ (בֵּית) יִשְׂרָאֵל. וַיִּתְּנֵנוּ (תַּמִּיד) לְחַן
 וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרִצּוֹן וְאָמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן. הַכֹּל הָבֹ גִּדְלָה
 לְאֱלֹהֵינוּ. וְתֵנוּ כְבוֹד לַתּוֹרָה:

מגביהים את ספר התורה ואומרים:

וְזֹאת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: תּוֹרָה צוּה־לָנוּ
 מֹשֶׁה. מוֹרָשָׁה קְהֵלַת יַעֲקֹב: וְאַתֶּם הַדִּבְקִים בִּיהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם. חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם:

כִּהֵן קָרַב • יַעֲמֹד הַכֹּהֵן (א: אֵין כָּאן כִּהֵן יַעֲמֹד הַלֵּוִי א: יִשְׂרָאֵל)
 בְּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתוֹ • תּוֹרַת
 יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ • עֲדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי:
 פִּקְוֵנֵי יְהוָה יִשְׂרָאֵל מְשַׁמְחֵי־לֵב • מִצֻּת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינַיִם:
 יִרְאֵת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד • מִשְׁפָּטֵי־יְהוָה אֱמֶת • צִדְקוֹ
 יַחֲדוֹ: הָאֵל תָּמִים דָּרָכּוֹ • אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה • מִגֵּן הוּא לְכָל
 הַחַסִּים בּוֹ: דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי־נֶגַע וְכָל־נִתְיבּוּתֶיהָ שָׁלוֹם: עֵץ־חַיִּים
 הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכֶּיהָ מְאֹשֶׁר: כִּי־בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיִוָּסְפוּ
 לְךָ שָׁנוֹת חַיִּים: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן • יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

העולה לתורה פותח ומביט במקום שצריך לקרוא, מכסה את האותיות ומברך בקול רם:

יְהוָה עִמָּכֶם • (הקהל עונה: יְבָרְכֶךָ יְהוָה):

בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה הַמְּבָרֵךְ:

(הקהל עונה: בְּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעַד):

העולה חוזר ואומר: בְּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעַד:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה • אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם • אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ
 מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ • בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה •
 נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

בסיום הקריאה העולה יגלול את התורה ויברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה • אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם • אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ
 תּוֹרַת אֱמֶת • וְחַיִּי עוֹלָם נִטַּע בְּתוֹכֵנוּ • בְּרוּךְ אַתָּה
 יְהוָה • נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

מקורות ומקבילות

קריאת הסורה למנחה. ע"פ מס"ו פר' יא, כ"ג כ"ו.

קריאות לשבת של סוכות, שמ"ע וש"ת

פרשת וזאת הברכה

**וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
לִפְנֵי מוֹתוֹ: וַיֹּאמֶר־ יְהוָה מִסִּינִי בֹא וּזְרַח מְשַׁעִיר לָמוֹ
הוֹפִיעַ מֵהָר פָּאֶרֶן וְאַתָּה מִרְבַּבֶּת קֹדֶשׁ־ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ:
אֵף חִבֵּב עַמִּים כָּל־קֹדְשָׁיו בִּידְךָ וְהֵם תִּכּוּ לְרַגְלְךָ יִשְׂא
מִדְּבַרְתֶּיךָ: תוֹרָה צִוְּה־לָנוּ מֹשֶׁה־ מוֹרְשָׁה קִהַלְת יַעֲקֹב: וַיְהִי
בִּישְׁרוֹן מֶלֶךְ־ בְּהִתְאַסֵּף רֹאשֵׁי עָם יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל: יְחִי
רְאוּבֵן וְאַלְיָמָת־ וַיְהִי מָתוֹ מִסֹּפֶר: ׀
וַיֹּאמֶר־ שָׁמַע יְהוָה קוֹל יְהוּדָה וְאַל־עָמּוֹ תִּבְיָאֲנוּ־ יָדָיו רַב לֹו
וַעֲזַר מִצְרָיו תִּהְיֶה: פ לוי**

וּלְלֹוֹי אָמַר־ תִּמְיָד וְאוֹרִיךְ לְאִישׁ חֲסִידְךָ־ אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמִסָּה
תְּרִיבָהוּ עַל־מִי מְרִיבָה: הָאֹמֶר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רָאִיתִי
וְאַתָּה־אֲחִיו לֹא הִפִּיר וְאַתָּה־בָּנוּ לֹא יָדַע־ כִּי שָׁמְרוּ אִמְרֹתֶךָ וּבְרִיתְךָ
יִנְצְרוּ: יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרֹתֶךָ לְיִשְׂרָאֵל־ יִשְׁיִמוּ קְטוֹרֶה
בְּאַפְךָ וְכִלְיִל עַל־מוֹבְחָךְ: בֵּרַךְ יְהוָה חִילּוֹ וּפְעֵל יָדָיו תִּרְצֶה־
מִחֵץ מִתֵּנִים קָמָיו וּמִשְׁנָאִיו מִן־יְקוֹמָיו: ׀
לְבִנְיָמִן אָמַר־
יָדִיד יְהוָה יִשְׁכֵּן לְבֶטֶח עָלָיו־ חֶפֶץ עָלָיו כָּל־הַיּוֹם וּבֵין כְּתָפָיו
שָׁכֵן: ׀ יִשְׂרָאֵל
וּלְיוֹסֵף אָמַר־ מְבֹרַכְת יְהוָה אֲרָצוֹ־
מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל וּמִתְהוֹם רִבְצַת תַּחַת: וּמִמֶּגֶד תְּבוּאֹת שֶׁמֶשׁ
וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ יֶרֶחִים: וּמִרֹאשׁ הָרִי־קָדֶם וּמִמֶּגֶד גְּבְעוֹת עוֹלָם:
וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ וּמִלֵּאָה וּרְצוֹן שְׁכֵנֵי סִנְהָ־ תְּבוּאֹתֶהּ לְרֹאשׁ יוֹסֵף

וּלְקַדֵּד נְזִיר אֲחִיו: בְּכֹר שׁוּלוֹ הָדָר לוֹ וּמִרְגֵּי רֹאשׁ קִרְנָיו
 בָּהֶם עַמִּים יִגָּח יִחַדּוּ אֶפְסִי-אַרְץ. וְהֵם רַבְבוֹת אַפְרִים וְהֵם
 אֱלֹפֵי מְנַשֶּׁה:

פרשת בראשית

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ
 הֵיְתָה תֵהוֹ וְבָהּ וַחֲשָׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם. וְרוּחַ אֱלֹהִים
 מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי-אוֹר: וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים אֶת-הָאוֹר כִּי-טוֹב. וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ:
 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קֶרָא לַיְלָה. וַיְהִי-עֶרֶב
 וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם אֶחָד: פ' לוי

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם
 לַמַּיִם: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת
 לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ. וַיְהִי-כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
 לָרָקִיעַ שָׁמַיִם. וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי: פ' ישראל
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל-מָקוֹם אֶחָד
 וְתֵרָאֶה הַיַּבְשָׁה. וַיְהִי-כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְנֶה
 הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. תְּדַשֵּׂא
 הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פָּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינֹו אֲשֶׁר
 זֶרְעוּבֹו עַל-הָאָרֶץ. וַיְהִי-כֵן: וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ
 זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה-פְּרִי אֲשֶׁר זֶרְעוּבֹו לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 כִּי-טוֹב: וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:

מקורות ומקבילות

בראשית ברא אלהים וכו'. ברא' א, ח'יג; מנהג מרשלייאה, שמיני עצרת, עמ' 144, ד"ס וציוס שני; שה"ג עמ"ס מגילה, דף יא ע"א, חות 3. ראו שנה"ל, סדר ר"ה, ס"ה ש"א, ו'לפיכך נהגו לקרוא בראשית' וכו'.

ברכת הגומל

יברך בקול רם כדי שישמע הקהל ולכל הפחות עשרה אנשים:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַגּוֹמֵל לַחַיִּים טוֹבוֹת.
שְׂגֻמָּלָנִי כָּל-טוֹב:**

לאחר עניית 'אמן' הקהל עונה:

**מִי שְׂגֻמָּלְךָ כָּל-טוֹב. הוּא יִגְמָלְךָ כָּל-טוֹב לְעַד סֵלָה. יוֹדוּ
לַיהוָה חֲסִדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לְבָנֵי אָדָם:**

מי שברך לעולה לתורה:

**מִי שִׁבְרָךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. הוּא יִבְרַךְ אֶת-כָּבוֹד
רַבִּי... שְׁמִתְנַדֵּב... לְמִנּוּחַת נֶפֶשׁ... וְלְמִנּוּחַת נֶפֶשׁ כָּל-קְרוֹבֵי
שְׁמֵתוֹ וְכָל-שְׂאֵר שְׂכָבֵי עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל. לַחֲיֵי... וְלַחֲיֵי כָּל-בְּנֵי בֵיתוֹ וְלַחֲיֵי
כָּל-קְרוֹבֵי וְאֻהָבָיו וְלַחֲיֵי כָּל-הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. וּבִשְׂכָר זֶה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמְרֵהוּ וְיַצִּילֵהוּ מִכָּל-צָרָה וְצִוְקָה. וְיִשְׁלַח בְּרָכָה רְחוּהָ
וְהַצִּלָּה בְּכָל-מַעֲשֵׂי יָדָיו. וַיְבָרְכֵהוּ וַיַּזְכֵּהוּ לַעֲלֹת לְרֹגֶל עֵס-כָּל-
יִשְׂרָאֵל אַחֲיוֹ. וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן:**

**יְהִי רָצוֹן לִפְנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים לְכוֹנֵן אֶת-בֵּית חַיֵּינוּ. וְלַהֲשִׁיב
שְׂכִינָתוֹ בְּתוֹכוֹ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְנֹאמַר אָמֵן:**

**יְהִי רָצוֹן לִפְנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים לְרַחֵם עַל-פְּלִיטָתָנוּ. וְלַעֲצֹר
אֶת-הַמִּגָּפָה וְהַמְשָׁחִית מֵעַלֵּינוּ וּמֵעַל בְּתֵינוּ. וּמֵעַל
כָּל-עֵדֶת עַמוֹ יִשְׂרָאֵל. וְנֹאמַר אָמֵן:**

**יְהִי רָצוֹן לִפְנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים לְקַיֵּם לָנוּ אֶת-כָּל-חֻכְמֵי
יִשְׂרָאֵל. הֵם וּבְנֵיהֶם (וְנִשְׁיָהֶם) וְתַלְמִידֵיהֶם וְכָל-
אֲשֶׁר לָהֶם. שֶׁבְּכָל-מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבֹתֵיהֶם. וְנֹאמַר אָמֵן:**

יְהִי רָצוֹן לִפְנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת
טוֹבוֹת (יְשׁוּעוֹת) וְנִחְמוֹת. מְהֵרָה מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת
הָאָרֶץ. וְנֹאמַר אָמֵן:

אֲחִינוּ יִשְׂרָאֵל וְאֲנוּסֵי יִשְׂרָאֵל (וְאֲסִירֵי יִשְׂרָאֵל). הַנְּתוּנִים
בְּצָרָה וּבְשִׁבְיָה. הַמְּקוּם (בְּרַחֲמֵינוּ) יִרְחֶמֶם וְיַחֲוֶן אוֹתָם
(וְאוֹתָנוּ) בְּעִבּוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. וְיִוְשִׁיעַ וְיִוְשִׁיעֵנוּ. וְיִוְצִיאֵם וְיִוְצִיאֵנוּ
מִצָּרָה לְרוּחָהּ. וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה (בְּקִרְוֹב). וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי-חֲסִידְךָ יְהוָה עָלֵינוּ. כְּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ: כִּי-לָךְ יְהוָה הוֹחֵלֵתִי.
אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנִי אֱלֹהֵי: לְמַעַן יַחֲלִצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה
יְמִינְךָ וְעַנְיִי: (מִגִּנְנוּ רָאָה אֱלֹהִים וְהִבִּט פָּנָי מִשִּׁיחָךְ: לֹא-אֲמוֹת
כִּי-אֲחִיָּה וְאֶסְפֹּר מִעֲשֵׂי יְהוָה: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמְלִיךְ יַעֲנֵנוּ
בְּיוֹם-קִרְאָנוּ:

מחזירים את ספר התורה ואומרים:

בַּחוּרִים וְגַם-בְּתוּלוֹת. זְקֵנִים עַם-נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת-שֵׁם
יְהוָה. כִּי-נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדּוֹ. הוֹדוּ עַל-אֶרֶץ וּשְׁמַיִם:
וְיִרְם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְהִלָּה לְכָל-חֲסִידָיו. לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קִרְבוֹ.
הַלְלוּ-יְהוָה: מִהֲלָל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאִבֵּי אוֹשַׁע: וּבִנְחָה יֹאמַר.
שׁוּבָה יְהוָה רַבּוֹת אֵלֵּי יִשְׂרָאֵל: בְּעִבּוֹר דָּוִד עַבְדְּךָ.
אֶל-תֵּשֵׁב פָּנָי מִשִּׁיחָךְ: כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם. תּוֹרָתִי
אֶל-תַּעֲזוּבוּ: עֵץ-חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכִּיָּה מֵאֲשֶׁר:
דְּרָכֶיהָ דְּרַכִּינֵעַם וְכָל-נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הַשִּׁיבֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְנִשׁוּבָה. חֲדָשׁ יָמֵינוּ בְּקָדֶם: תּוֹרָה הִיא עֵץ חַיִּים. לְכָלנוּ חַיִּים.
כִּי-עַמְּךָ מְקוֹר חַיִּים:

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתֵהּ. וַיִּמְלִיךְ
מַלְכוּתֵהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.
יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר
וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלְא לְעֵלְא מִן-כָּל-בִּרְכָתָא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנִחַמְתָּא
דְּאִמִּירֵן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עמידה למנחה של סוכות,

שמיני עצרת ושמחת תורה

בשבת וחזה"מ עוברים לעמ' 330.

יכוון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדַנִּי שִׁפְתֵי תִפְתָּח וְפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת-הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת. וּמַבִּיא גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶגֶן אֲבֹרָהִם:

מקורות ומקבילות

עמידה למנחה של סוכות. סרע"ג ח"ב, סי' קלג; סדו' רס"ג עמ' רננ; כ"י כ"ה, דף 3117. עמידה למנחה של שמיני עצרת ושמחת תורה. סרע"ג ח"ב, סי' קמ"א.

אַתָּה גְבוּר לְעוֹלָם יְהוָה. מַחֲיָה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
 בסוכות: מוֹרִיד הַטֶּל. | בשמ"ע וש"ת: מַשְׁיב הָרוּחַ ומוֹרִיד הַגֶּשֶׁם.
 מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מַחֲיָה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ
 נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקִים אֲמוֹנָתוֹ לִישְׁנֵי
 עֶפְרַיִם מִי־כַמוֹךְ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מַלְךְ מַמְיֵת וּמַחֲיָה
 וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה
 יְהוָה. מַחֲיָה הַמֵּתִים:

החזן והקהל אומרים בחזרה:

כִּתְּרֵנוּ לָךְ הַמּוֹנִי מַעֲלָה עִם־קְבוּצֵי מִטָּה. יַחַד כָּלֶם קִדְּשָׁה
 לָךְ יִשְׁלֹשׁוּ. כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל־יַד גְּבִיאָךְ. וְקָרָא זֶה אֱלֹהֵינוּ
 וְאָמַר. קו"ח: קִדְּשׁוּ קִדְּשׁ קִדְּשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָל־הָאָרֶץ
 כְּבוֹדוֹ: חזן: לְעַמָּתֶם בָּרוּךְ יֹאמְרוּ. קו"ח: בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:
 חזן: וּבִדְבָרֵי קִדְּשְׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר. קו"ח: יְמַלֵּךְ יְהוָה לְעוֹלָם.
 אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדָר וָדָר. הַלְלוּ־יָהּ:

לְדוֹר וָדוֹר נִמְלִיךְ לָאֵל. כִּי־הוּא לְבָדוּ מְרוֹם וְקִדְּשׁ. וְשִׁבְחָךְ
 אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מַלְךְ גָּדוֹל
 וְקִדְּשׁ אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקִּדְּשׁ:

אַתָּה בַּחֲרַתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ
 וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְשׁוֹנוֹת.
 קִדְּשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקִרְבַּתָּנוּ מִלִּפְנֵי לַעֲבוּדֶתְךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
 וְהַקִּדְּשׁ עָלֵינוּ קִרְאָתָּ:

וְתִתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (בשבת: שְׁבֹתוֹת לְמִנוּחָה
 וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה. חֲגִים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן. אֶת־יוֹם

(בשבת: השַׁבָּת הַזֶּה וְאֶת־יוֹם)

בסוכות: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. | בשמ"ע וש"ת: שְׁמִינִי חַג הָעֲצָרֹת הַזֶּה.
זֶמַן שִׁמְחָתָנוּ. מִקְרָא קֹדֶשׁ. זִכָּר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֵא. יַגִּיעַ. יֵרָאֶה (נ"א: וְיֵרָאֶה)
וְיִרְצֶה. וְיִשְׁמַע. וְיַפְקֹד. וְיִזְכָּר וְזִכְרוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ.
וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ. וְזִכְרוֹן מֹשֶׁיךָ בֶן־דָּוִד עַבְדְּךָ. וְזִכְרוֹן
כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ (לְפָלִיטָה) לְטוֹבָה. לַחֵן וּלְחַסֵּד
וּלְרַחֲמִים וּלְרַצּוֹן בְּיוֹם (בשבת: הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם)

בסוכות: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. | בשמ"ע וש"ת: שְׁמִינִי חַג הָעֲצָרֹת הַזֶּה.
זִכְרָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפְקֹדֵנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה.
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. בְּדָבָר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. וְחַסֵּד וְחַנּוּן
וְרַחֲמֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֱלֹהֶיךָ עֲיִנֵּינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן
וְרַחֲמִים אַתָּה:

וְהַשִּׂיֵּאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ. לְחַיִּים וּלְשִׂמְחָה
וּלְשָׁלוֹם. כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וְרָצִיתָ לְבָרְכֵנוּ. כֵּן תְּבָרְכֵנוּ
סֵלָה. קֹדֶשְׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. שִׁבְעֵנוּ מִטוֹבָךְ.
שִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. וְטִהַר לְבָבֵנוּ לְעַבְדְּךָ בְּאַמֶּת. וְהִנְחִילֵנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ (בשבת: בְּאַהֲבָה וּבְרַצּוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן (בשבת: שִׁבְתוֹת
(וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשְׁךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִקְדָּשׁ (בשבת: הַשַּׁבָּת
(וּיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמִנִּים:

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תִּפְלָתָם שְׁעָה. וְהִשָּׁב
הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאֲשִׁי יִשְׂרָאֵל וְתִפְלָתָם מִהֲרָה
בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרַצּוֹן. וְתֵהִי לְרַצּוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל

עֲמָךְ. וְתַחֲזִיגָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים
בְּמֵאָז. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה כשהחזן אומר 'מודים' חייבים כל הציבור
לשוח עמו ואומרים 'מודים דרבנן':

מוֹדִים כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים
אַנְחָנוּ לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר
בְּרָאשִׁית. בְּרֻכּוֹת וְהוֹדָאוֹת
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ. עַל-
שֶׁחַיֵּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תַּחֲיִינוּ
וְתַחַנְנוּ וְתִאֲסֹף גְּלוּיֵינוּ
מֵאֲרָבַע כְּנָפּוֹת הָאָרֶץ. וְנִשׁוּב
לְשִׁמּוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רִצּוֹנְךָ
בְּאַמֶּת וּבִלְבָב שָׁלֵם. עַל
שָׂאֵנוּ מוֹדִים לָךְ. (בְּרוּךְ אַל
הַהוֹדָאוֹת): עַד כֹּאן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה הוּא
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אַבוֹרְתֵינוּ. עַל-חֲיִינוּ הַמְסוּרִים
בְּיָדְךָ וְעַל-נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
לָךְ. וְעַל-נִסִּיךָ שֶׁכָּל-יוֹם וְיוֹם
עִמָּנוּ וְעַל-נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁכָּל-עֵת. עָרֵב וּבִקָּר וְצָהָרִים.
וְהַטּוֹב כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
הַמְּרַחֵם כִּי לֹא-תָמוּ חֲסֵדֶיךָ
וּמַעֲוָלָם קוִינּוּ לָךְ. לֹא-הִכְלַמְתָּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא-עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא-
הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ:

עַל-כָּלֶם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם שִׁמְךָ מְלַכְנוּ תָמִיד. כָּל-הַחַיִּים
יִוְדוּךָ סֶלָה. וְיִהְלְלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטּוֹב שִׁמְךָ וְלָךְ גֹּאֵה לַהֲדוֹת:

שִׁים שְׁלוֹם. טוֹבָה וּבִרְכָּה. (חַיִּים). חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עֲמָךְ. בְּרַכְנוּ אֲבֵינוּ כָּלֵנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ. כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נִתַּת לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אַהֲבָה וְחֶסֶד. צְדָקָה. בְּרַכָּה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם.
וְטוֹב יְהִיָּה בְּעֵינֶיךָ (לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרַךְ אֶת-כָּל-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
תָּמִיד בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שְׁעָרָה בְּשִׁלּוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְּבָרַךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם. (אָמֵן):

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:

יְהִי לְרִצּוֹן אֱמִרֵי־פִי. וְהִגִּינוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהִי צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי. וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מְרֻמָּה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדּוּם וְלִמְצוֹתֶיךָ
תִּרְדּוּף נַפְשֵׁי. וְנַפְשֵׁי כְּעַפְרָה לְכָל תַּהֲיָה. יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהִי אֱלֹהֵי.
שְׂכָל־הַקָּמִים עָלֵי לְרַעְהָ. תִּפְרַע עֲצָתָם וְתִקַּל מַחֲשַׁבוֹתָם. וְכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְהִי אֱלֹהֵי. שְׁתַּפְּתַח לִי שְׁעָרֵי תוֹרָה. שְׁעָרֵי חֻכְמָה. שְׁעָרֵי בִינָה. שְׁעָרֵי דַעַת. שְׁעָרֵי
פְּרָגְסָה וְכֻלְכָּלָה. שְׁעָרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִי לְרִצּוֹן אֱמִרֵי־פִי. וְהִגִּינוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהִי צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. (אמן):

(יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שְׁתַּבְּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתָהּ. וְיִמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיִמִּיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וְלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלָּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאִמְרֵן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתָהוֹן וּבְעוֹתָהוֹן דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל. קָדָם אָבוּהוֹן
דְּבִשְׁמִיא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמִיא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

בשבת אומרים בנחת:

בְּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכָל אֲשֶׁר
דִּבֶּר. לֹא־נִפְּלָ דָבָר אֶחָד מִכָּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

ואומרים בנחת:

יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי־שָׁנֵנוּ: לְהַטּוֹת לְבַבְנוּ אֵלָיו. לְלַכֵּת בְּכָל־דִּרְכָּיו וּלְשַׁמֵּר
מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ: וַיְהִי דְּבָרֵי אֱלֹהֵי
אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרִבִּים אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וּלְיָלָה.
לַעֲשׂוֹתוֹ מִשְׁפָּט עֲבָדָיו וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבִרְיוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן
דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. אֵין עוֹד:

אם יש בביה"כ אדם החייב באמירת קדיש, אומרים מזמור של יום (לעיל מעמ' 182-185)
וקדיש יתום.

וְתִגְדֹּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבִרָא כְּרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
בְּחַיִּכּוֹן וּבְיוֹמִיכּוֹן וּבְחַיֵּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעַלְמָא וּלְעַלְמֵי עֲלְמִיא.

יִתְבָּרֵךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
שָׁמָּה דְקִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא:

לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן-כָּל-בְּרִכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבְּחָתָא וְנִחְמָתָא דְאַמִּירָן
בְּעֵלְמָא. וְאַמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שָׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל.
וְאַמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-
יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

מגילת
קהלת

מגילת קהלת

במנחת שמיני עצרת ושמחת תורה אומרים קהלת ללא ברכה:

קֹהֶלֶת בֶּן־דָּוִד. מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם:
הֵבֵל הֵבֵלִים אָמַר קֹהֶלֶת. הֵבֵל
הֵבֵלִים הֵכֵל הֵבֵל: מִה־יִתְרוֹן
לָאָדָם. בְּכָל־עֲמָלוֹ שִׁיעֵמַל תַּחַת

א

הַשֶּׁמֶשׁ: דָּוָר הַלֵּךְ וְדָוָר בָּא. וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת: וְזֶרַח
הַשֶּׁמֶשׁ וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ. וְאֶל־מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זֶרַח הוּא שָׁם: הוֹלֵךְ
אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן. סוֹבֵב סִבָּב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל־
סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ: כָּל־הַנְּחָלִים הַלֵּכִים אֶל־הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו
מֵלֵא. אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הַלֵּכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת:

מקורות ומקבילות

צמחם שמע וס"ת. ע"פ סה"ת סי' מה; אבודרהם, תפלות
הפסח, ד"ה נהגו העולם; מח' רומניא, דף תד ע"ב, דף תו ע"ב,
דף תיח ע"ב ודף תלח ע"ב. ראו המנהיג, הל' סוכה, עמ' תנח;
אור"ח ח"א, דין שמיני עצרת, אות מג; דמש"ה אור"ח, סי' תל,
בשם אבודרהם. **ללא צרכה.** ע"פ רמ"א אור"ח, סי' תל, ס"ט.
ראו מס"ו פרי יד, ה"א. **דעני קהלם נ דוד.** מגילת קהלת.

ח"נ והערות

במנחת שמע וש"ת. כתב בספר המנהיג, הל' סוכה,
עמ' תשז: 'מנהג צרפת לקרות בשמיני עצרת לפני קריאת
התורה ספר הקהלת'. במח' רומניא, דף תד ע"ב, כתב:
'יש קהלות שקורין קהלת ד' חלקים לד' ימים' והחלק
האחרון של המגילה באה בדף תלה ע"ב, לאחר מנחת
שמע וש"ת.

כֹּל־הַדְּבָרִים יִגְעִים לֹא־יֻכַּל אִישׁ לְדַבֵּר. לֹא־תִשְׁבַּע עֵין
לְרֹאוֹת וְלֹא־תִמְלֹא אֶזְנוֹ מִשְׁמַע: מִה־שִּׁהִיָּה הוּא שִׁיִּהִיָּה וּמִה־
שִׁנְעֵשָׂה הוּא שִׁיִּעֲשֶׂה. וְאֵין כָּל־חֹדֶשׁ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ: יֵשׁ דְּבָר
שִׁיאָמַר רְאֵה־זֶה חֹדֶשׁ הוּא. כְּבָר הִיָּה לְעֵלְמִים אֲשֶׁר הִיָּה
מִלְּפָנָיו: אֵין זְכָרוֹן לְרֹאשֵׁינִים וְגַם לְאַחֲרֵינִים שִׁיִּהִיו לֹא־יִהִיָּה
לָהֶם זְכָרוֹן עִם שִׁיִּהִיו לְאַחֲרֵנָה: פ

אֲנִי קֹהֶלֶת. הֵייתִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם: וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי.
לְדָרוֹשׁ וּלְתוֹר בְּחֻכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִם.
הוּא עֵינִן רָע נָתַן אֱלֹהִים לִבִּי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ: רָאִיתִי
אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. וְהִנֵּה הַכֹּל הֵבֵל וְרַעוּת
רוּחַ: מַעוֹת לֹא־יֻכַּל לְתַקֵּן וּחִסְרוֹן לֹא־יֻכַּל לְהַמְנוֹת: דְּבָרְתִי
אֲנִי עִם־לִבִּי לֵאמֹר. אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי חֻכְמָה עַל
כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה לִפְנֵי עַל־יִרוּשָׁלַם. וְלִבִּי רָאָה הִרְבֵּה חֻכְמָה
וְדַעַת: וְאֶתְנָה לִבִּי לְדַעַת חֻכְמָה וְדַעַת הוֹלָלֹת וְשִׁכְלוֹת. יִדְעָתִי
שֶׁגִּסְזָה הוּא רַעֲיוֹן רוּחַ: כִּי בָרַב חֻכְמָה רַב־כַּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת
יוֹסִיף מִכְּאוֹב: ב אֲמַרְתִּי אֲנִי בָלְבִי. לְכֶה־נָּא אֲנִסְכָּה בְּשִׁמְחָה
וְרֹאָה בְּטוֹב. וְהִנֵּה גִס־הוּא הֵבֵל: לְשִׁחוֹק אֲמַרְתִּי מְהוֹלָל
וּלְשִׁמְחָה מִה־זֶּה עֲשֵׂה: תִּרְתִּי בָלְבִי לְמִשׁוֹךְ בִּיֵּין אֶת־בְּשָׂרִי.
וְלִבִּי נִהַג בְּחֻכְמָה וּלְאַחֲזוֹ בְּשִׁכְלוֹת. עַד אֲשֶׁר־אַרְאֶה אִי־זֶה
טוֹב לִבִּי הָאָדָם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם מִסֵּפֶר יָמֵי חַיֵּיהֶם:
הִגְדַּלְתִּי מַעֲשִׂי. בְּנִיתִי לִי בָתִּים נְטַעְתִּי לִי כֶרֶמִים: עָשִׂיתִי לִי
גִּנּוֹת וּפְרִדִּים. וְנְטַעְתִּי בָהֶם עֵץ כָּל־פְּרִי: עָשִׂיתִי לִי בְּרִכּוֹת
מַיִם. לְהִשְׁקוֹת מֵהֶם יַעַר צוֹמֵחַ עֵצִים: קָנִיתִי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת
וּבְנֵי־בֵית הָיָה לִי. גַּם מִקְנֶה בָקָר וְצֹאן הִרְבֵּה הָיָה לִי. מִכָּל
שִׁהִיו לִפְנֵי בִירוּשָׁלַם: כָּנַסְתִּי לִי גִם־כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגָלֹת מְלָכִים

והַמְדִּינֹת. עָשִׂיתִי לִי שָׂרִים וְשָׂרוֹת וְתַעֲנָנוֹת בְּנֵי הָאָדָם שָׂדֶה
וְשָׂדֹת: וְגִדְלָתִי וְהוֹסַפְתִּי מִכָּל שֶׁהִיָּה לְפָנַי בִּירוּשָׁלַם. אֶף
חֲכַמְתִּי עִמָּדָה לִי: וְכָל־אֲשֶׁר שָׂאֻלוֹ עֵינִי לֹא אֶצְלָתִי מֵהֶם.
לֹא־מִנְעָתִי אֶת־לִבִּי מִכָּל־שִׂמְחָה. כִּי־לִבִּי שִׂמַּח מִכָּל־עֲמָלִי
וְזֶה־הָיָה חֶלְקִי מִכָּל־עֲמָלִי: וּפְנִיתִי אֲנִי בְּכָל־מַעֲשֵׂי שִׁעְשׂוֹ יָדִי
וּבְעֵמֶל שִׁעְמָלָתִי לַעֲשׂוֹת. וְהִנֵּה הֵכָל הַבַּל וְרַעוֹת רוּחַ וְאִין
יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: וּפְנִיתִי אֲנִי לְרָאוֹת חֲכָמָה וְהוֹלָלוֹת
וְסִכְלוֹת. כִּין מֶה הָאָדָם שִׁיבּוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֶת אֲשֶׁר־כָּבֵר
עָשׂוּהוּ: וְרָאִיתִי אֲנִי שֵׁישׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן־הַסִּכְלוֹת. בִּיתְרוֹן
הָאוֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ: הַחֲכָם עֵינָיו בְּרָאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ.
וַיִּדְעָתִי גַם־אֲנִי שִׁמְקָרָה אֶחָד יִקְרָה אֶת־כָּלָם: וְאִמַּרְתִּי אֲנִי
בְּלִבִּי. בְּמִקְרָה הַכְּסִיל גַּם־אֲנִי יִקְרָנִי וְלִמָּה חֲכַמְתִּי אֲנִי אֲזִ
יִתֵּר. וְדַבַּרְתִּי בְּלִבִּי שֶׁגַּם־זֶה הֵבֵל: כִּי אִין זְכוּרֹן לַחֲכָם עֵס־
הַכְּסִיל לְעוֹלָם. בְּשִׁכְבָּר הַיָּמִים הַבָּאִים הֵכָל גִּשְׁכַּח וְאִיד יָמוֹת
הַחֲכָם עֵס־הַכְּסִיל: וְשִׁנְאַתִּי אֶת־הַחַיִּים כִּי רַע עָלִי הַמַּעֲשֶׂה
שֶׁנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. כִּי־הֵכָל הַבַּל וְרַעוֹת רוּחַ: וְשִׁנְאַתִּי אֲנִי
אֶת־כָּל־עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עֵמֶל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. שֶׁאֲנִיחָנוּ לָאָדָם שֶׁיְהִיָּה
אַחֲרָי: וּמִי יוֹדֵעַ. הַחֲכָם יְהִיָּה אֲזִ סָכָל וַיִּשְׁלַט בְּכָל־עֲמָלִי
שֶׁעֲמָלָתִי וְשִׁחֲכַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. גַּם־זֶה הֵבֵל: וְסִבּוֹתִי אֲנִי
לִיאֵשׁ אֶת־לִבִּי. עַל כָּל־הָעֵמֶל שֶׁעֲמָלָתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: כִּי־יֵישׁ
אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחֲכָמָה וּבְדַעַת וּבְכִשְׁרוֹן. וְלֹאֲדָם שֶׁלֹּא עֲמָל־בוֹ
יִתְנָנוּ חֶלְקוֹ. גַּם־זֶה הֵבֵל וְרַעָה רַבָּה: כִּי מֶה־הוּא לָאָדָם
בְּכָל־עֲמָלוֹ וּבְרַעִיוֹן לָבוֹ. שֶׁהוּא עֵמֶל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: כִּי כָל־יָמָיו
מִכְּאֲבִים וְכַעַס עֹנִינוֹ. גַּם־בְּלִילָה לֹא־שָׁכַב לָבוֹ. גַּם־זֶה הֵבֵל
הוּא: אִין־טוֹב בָּאָדָם שִׁיאֲכַל וְשָׁתָה וְהִרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ טוֹב

בַּעֲמָלוֹ. גַּם־זֶה רָאִיתִי אָנִי. כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים הִיא: כִּי מִי יֵאָכֵל
 וּמִי יִחוּשׁ חוּץ מִמֶּנִּי: כִּי לְאָדָם שָׁטוּב לִפְנֵי. נָתַן חֲכָמָה וְדַעַת
 וְשִׂמְחָה. וְלַחוּטָא נָתַן עֲנָן לְאֶסֶף וְלִכְנוּס לִיתֵת לְטוֹב לִפְנֵי
 הָאֱלֹהִים. גַּם־זֶה הֵבֵל וְרַעוּת רוּחַ: גַּם לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל־חֶפֶץ
 תַּחַת הַשָּׁמַיִם: ׀
 לְלֶדֶת ׀
 לְמוֹת. ׀
 לְטַעַת ׀
 לַעֲקוֹר נְטוּעַ: ׀
 לְהַרוֹג ׀
 לְרַפֹּא ׀
 לְפָרוֹץ ׀
 לְבָנוֹת: ׀
 לְבָבוֹת ׀
 לְשַׁחוֹק ׀
 סִפּוֹד ׀
 רִקְוֹד: ׀
 לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים ׀
 כְּנוֹס אֲבָנִים. ׀
 לְחַבֹּק ׀
 לְרַחֵק מִחֶבֶק: ׀
 לְבַקֵּשׁ ׀
 לְאַבֹּד ׀
 לְשָׁמֹר ׀
 לְהַשְׁלִיךְ: ׀

וְעַתָּה	◦	לְקַרְוֶעַ
עַתָּה	◦	לְתַפּוֹר
וְעַתָּה	◦	לְחַשׁוֹת
עַתָּה	◦	לְדַבֵּר:
וְעַתָּה	◦	לְאַהֲבֹ
עַתָּה	◦	לְשׂוֹא
וְעַתָּה	◦	מִלְחָמָה
	◦	שָׁלוֹם:

מִה־יִתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בְּאִשֶּׁר הוּא עֹמֵל:

רֹאִיתִי אֶת־הָעֵנִין אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְבָנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ:
אֶת־הַכֹּל עֹשֶׂה יָפֶה בְּעֵתוֹ גַּם אֶת־הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי
אֲשֶׁר לֹא־יִמָּצֵא הָאָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עֹשֶׂה הָאֱלֹהִים
מִרְאֵשׁ וְעַד־סוֹף: יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם־לְשִׁמּוֹחַ
וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו: וְגַם כָּל־הָאָדָם שֶׁיֹּאכֵל וְשָׁתָה וְרָאָה טוֹב
בְּכָל־עֹמְלוֹ מֵתַת אֱלֹהִים הִיא: יָדַעְתִּי כִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרָע.
וְהָאֱלֹהִים עֹשֶׂה שִׁירָאוֹ מִלִּפְנֵיו: מִה־שִּׁהִיָּה כָּבֵד הוּא וְאֲשֶׁר
לְהִיֹּת כָּבֵד הִיָּה וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת־נִרְדֵּף: וְעוֹד רֹאִיתִי
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הָרָשָׁע וּמְקוֹם הַצֹּדֵק שָׁמָּה
הָרָשָׁע: אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי אֶת־הַצִּדִּיק וְאֶת־הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט
הָאֱלֹהִים כִּי־עַתָּה לְכָל־חֹפֶץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֶׂה שֵׁם: אָמַרְתִּי אֲנִי
בְּלִבִּי עַל־דְּבַרְתִּי בְּנִי הָאָדָם לְבָרֵם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שִׁהִם־
בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם: כִּי מִקְרָה בְּנִי־הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה
וּמִקְרָה אֶחָד לָהֶם כָּמוֹת זֶה בֶּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לְכָל־
וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אֵין כִּי הַכֹּל הַבֹּל: הַכֹּל הוֹלֵךְ
אֶל־מְקוֹם אֶחָד הַכֹּל הִיָּה מִן־הָעֶפֶר וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הָעֶפֶר:

מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הֵעֲלָה הִיא לְמַעַלְהָ וְרוּחַ הַבְּהֵמָה
 הִירָדֶת הִיא לְמַטָּה לְאַרְצָן: וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׁמַח
 הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו כִּי־הוּא חֶלְקוֹ. כִּי מִי יִבְיָאֵנוּ לְרֹאוֹת בְּמָה
 שִׁיְהִיָּה אַחֲרָיו: וְשִׁבְתִּי אֲנִי וְאֶרְאֶה אֶת־כָּל־הָעֲשָׁקִים אֲשֶׁר
 נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: וְהִנֵּהוּ דְמַעַת הָעֲשָׁקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם
 וּמִיד עֲשִׁיקָהֶם כָּח וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם: וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת־הַמֵּתִים
 שֶׁכָּבַר מֵתוֹ. מִן־הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עַדְנָה: וְטוֹב מִשְׁנִיָּהֶם
 אֶת אֲשֶׁר־עָדָן לֹא הָיָה. אֲשֶׁר לֹא־רָאֶה אֶת־הַמַּעֲשֶׂה הָרַע
 אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: וְרָאִיתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עֲמָל וְאֶת
 כָּל־כְּשָׁרוֹן הַמַּעֲשֶׂה כִּי הִיא קִנְיַת־אִישׁ מִרְעָהוּ. גִּם־זֶה הֵבֵל
 וְרַעוּת רוּחַ: הַכֹּסִיל חֹבֵק אֶת־יָדָיו וְאָכַל אֶת־בִּשְׁרוֹ: טוֹב מִלֹּא
 כֶּף נָחַת. מִמָּלֵא חֲפָנִים עֲמָל וְרַעוּת רוּחַ: וְשִׁבְתִּי אֲנִי וְאֶרְאֶה
 הֵבֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי גִם בֶּן וְאִחַ אֵין־לוֹ וְאֵין
 קֶץ לְכָל־עֲמָלוֹ גִּם־עֵינָיו לֹא־תִשְׁבַּע עֲשָׂרָה. וְלָמּוּ אֲנִי עֲמָל
 וּמַחֲסֹר אֶת־נַפְשִׁי מִטּוֹבָה גִּם־זֶה הֵבֵל וְעֵנִין רַע הוּא: טוֹבִים
 הַשָּׁנִים מִן־הָאֶחָד. אֲשֶׁר יִשְׁלַחֵם שֹׁכֵר טוֹב בַּעֲמָלָם: כִּי
 אִם־יָפְלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת־חֲבֵרֹו. וְאִילוּ הָאֶחָד שִׁיפּוֹל וְאֵין
 שְׁנֵי לְהַקִּימוֹ: גִּם אִם־יִשְׁכְּבוּ שְׁנַיִם וְחָם לָהֶם. וְלֹאֶחָד אֵין
 יָחַם: וְאִם־יִתְקַפּוּ הָאֶחָד הַשָּׁנִים יַעֲמְדוּ נִגְדָּו. וְהַחוּט הַמְּשָׁלֵשׁ
 לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק: טוֹב יֶלֶד מִסֶּכֶן וְחֹכֵם. מִמָּלֶךְ זָקֵן וְכֹסִיל
 אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לְהִזְהָר עוֹד: כִּי־מִבֵּית הַסּוּרִים יֵצֵא לְמָלֶךְ.
 כִּי גִם בְּמַלְכוּתוֹ נוֹלַד רֶשׁ: רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַחַיִּים הֵמָּה לְכִים
 תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. עִם הַיֶּלֶד הַשְּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֵד תַּחְתָּיו: אֵין־קֶץ

לְכָל־הָעָם. לְכָל אֲשֶׁר־הָיָה לִפְנֵיהֶם גַּם הָאֲחֵרוֹנִים לֹא יִשְׁמְחוּ
 בּוֹ. כִּי־גִסְזָה הֵבֶל וְרַעְיוֹן רוּחַ: שָׁמַר רִגְלָךְ כְּאֲשֶׁר תִּלְךְ אֶל־
 בֵּית הָאֱלֹהִים וְקָרֹב לִשְׁמֹעַ מִתֵּת הַכִּסִּיּוֹת זָבַח. כִּי־אֵינֶם
 יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רָע: הֵאֱלֹהִים עַל־פִּיךָ וְלִבְךָ אֶל־יְמִינֶהָ
 לְהוֹצִיא דָבָר לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. כִּי הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם וְאַתָּה
 עַל־הָאָרֶץ. עַל־כֵּן יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מַעֲשִׂים: כִּי בֹא הַחֲלוֹם בְּרֹב
 עֵנָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב יְדָבְרִים: כְּאֲשֶׁר תִּדְרֹךְ גִּדְרֵי לֵאלֹהִים
 אֶל־תֵּאֱחָר לִשְׁלֹמוֹ כִּי אֵין חֶפֶץ בַּכִּסִּיּוֹת. אֵת אֲשֶׁר־תִּדְרֹךְ
 שָׁלֹם: טוֹב אֲשֶׁר לֹא־תִדְרֹךְ. מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשָּׁלֵם: אֶל־תִּתֵּן
 אֶת־פִּיךָ לַחֲטִיָּא אֶת־בְּשָׂרְךָ וְאֶל־תֵּאֱמַר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי שָׁגָגָה
 הִיא. לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל־קוֹלְךָ וְחִבֵּל אֶת־מַעֲשֵׂה יְדֶיךָ:
 כִּי בְרֹב חֲלָמוֹת וְהִבָּלִים וּדְבָרִים הִרְבָּה. כִּי אֶת־הָאֱלֹהִים יֵרָא:
 אֲסַעֲשֶׂק רֹשׁ וְגִזֹּל מִשְׁפָּט וְצִדִּיק תִּרְאֶה בַּמִּדְיָנָה אֶל־תִּתְמָה
 עַל־הַחֶפֶץ. כִּי גִבָּה מֵעַל גִּבָּה שֹׁמֵר וּגְבִיָּה עֲלִיָּהֶם: וְיִתְרוֹן
 אֶרֶץ בְּכָל הוּא. מֶלֶךְ לִשְׁדָּה נֶעְבֵּד: אֱהָב כֶּסֶף לֹא־יִשְׁבַּע כֶּסֶף
 וּמִי־אֱהָב בַּהֲמוֹן לֹא תִבּוֹאֶה. גִּסְזָה הֵבֶל: בְּרִבּוֹת הַטּוֹבָה
 רַבּוֹ אוֹכְלֶיהָ וּמַה־כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אֲסַרְאוֹת עֵינָיו: מִתּוֹקָה
 שִׁנְתָּ הַעֲבֹד אֲסַמְעֵט וְאֲסַהֲרָה יֹאכֵל. וְהַשְׁבַּע לַעֲשִׂיר אֵינְנוּ
 מִנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן: יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רְאִיתִי תַחַת הַשָּׁמֶשׁ. עֹשֶׂר
 שָׁמֹר לִבְעָלָיו לְרַעְתּוֹ: וְאֶבֶד הָעֹשֶׂר הֵהוּא בְּעֵנָן רָע. וְהוֹלִיד
 בֶּן וְאֵין בִּידּוֹ מְאוֹמָה: כְּאֲשֶׁר יֵצֵא מִבֶּטֶן אִמּוֹ עֵרוֹם יָשׁוּב
 לִלְכֹּת כְּשֶׁבֵא וּמְאוֹמָה לֹא־יִשָּׂא בְּעֻמְלוֹ שִׁילָךְ בִּידּוֹ: וְגִסְזָה
 רָעָה חוֹלָה כָּל־עַמַּת שָׁבֵא בֶן יֶלֶךְ וּמַה־יִּתְרוֹן לוֹ שִׁיעֵמַל לְרוּחַ:

ח"ג והערות

רִגְלָךְ. זהו הקרי, והכתיב 'רגלך'. הוּא. זהו הקרי, והכתיב 'הוא'. רְאִיתִי. זהו הקרי, והכתיב 'ראיתי'.

גַּם כָּל־יָמָיו בַּחֲשָׁךְ יֹאכֵל. וְכַעַס הָרַבָּה וְחִלּוֹ וְקִצְף: הִנֵּה
אֲשֶׁר־רָאִיתִי אָנִי טוֹב אֲשֶׁר־יָפָה לֶאֱכֹל־וְלִשְׁתּוֹת וְלִרְאוֹת
טוֹבָה בְּכָל־עֲמָלוֹ שִׁיעֵמַל תַּחַת־הַשָּׁמֶשׁ מִסֵּפֶר יְמֵי־חַיָּו אֲשֶׁר־
נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי־הוּא חֶלְקוֹ: גַּם כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן־לוֹ
הָאֱלֹהִים עֵשֶׂר וְנִכְסִים וְהִשְׁלִיטוּ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלִשְׁתּוֹת אֶת־חֶלְקוֹ
וְלִשְׁמֹחַ בְּעֲמָלוֹ. זֶה מַתַּת אֱלֹהִים הִיא: כִּי לֹא הָרַבָּה יִזְכֹּר
אֶת־יָמָיו חַיָּיו. כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לְבוֹ: וַיֵּשׁ רָעָה
אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל־הָאָדָם: אִישׁ אֲשֶׁר
יִתֵּן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֵשֶׂר וְנִכְסִים וְכָבוֹד וְאֵינָנו חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכָּל
אֲשֶׁר־יִתְּאוּהוּ וְלֹא־יִשְׁלִיטֵנוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכָרִי
יֹאכְלֵנוּ. זֶה הֵבֵל וְחִלִּי רַע הוּא: אִם־יֹולִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים
רַבּוֹת יַחֲיָה וְרַבּוֹ שִׁיְהִיו יְמֵי־שָׁנָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא־תִשָּׁבַע מִן־הַטּוֹבָה
וְגַם־קְבוּרָה לֹא־הִיְתָה לוֹ. אֲמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ הַנָּפֵל: כִּי־בַהֶבֶל
בָּא וּבַחֲשָׁךְ יֵלֶךְ. וּבַחֲשָׁךְ שָׁמּוֹ יִכְסֶה: גַּם־שָׁמַשׁ לֹא־רָאָה
וְלֹא יָרַע. נַחַת לָזֶה מִזֶּה: וְאֵלּוּ חִיָּה אֵלֶּף שָׁנִים פְּעֻמִּים וְטוֹבָה
לֹא רָאָה. הֲלֹא אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ: כָּל־עֲמַל הָאָדָם
לִפְיָהוּ וְגַם־הַנָּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא: כִּי מִה־יִּתֵּר לַחֲכָם מִן־הַכָּסִיל.
מִה־לָּעֲנִי יוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים: טוֹב מִרְאֵה עֵינַיִם מִהֲלֹךְ־
נֶפֶשׁ. גַּם־זֶה הֵבֵל וְרַעוֹת רוּחַ: מִה־שִּׁהְיָה כְּבֹר נִקְרָא שָׁמּוֹ
וְנוֹדַע אֲשֶׁר־הוּא אָדָם. וְלֹא־יֻכַּל לָדִין עִם שְׂתַקְיָף מִמֶּנּוּ: כִּי
יִשְׁדָּבְרִים הָרַבָּה מִרְבִּים הֵבֵל. מִה־יִּתֵּר לָאָדָם: כִּי מִי־יֹודֵעַ
מִה־טוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים. מִסֵּפֶר יְמֵי־חַיָּי הֵבֵל וַיַּעֲשֶׂם כִּצְלָה.
אֲשֶׁר מִי־יֹגִיד לָאָדָם מִה־יְהִיָּה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: וְטוֹב
שֵׁם מִשְׁמָן טוֹב וַיּוֹם הַמּוֹת מִיּוֹם הוֹלְדוֹ: טוֹב לָלֶכֶת אֶל־בֵּית־
אָבִל מִלֶּכֶת אֶל־בֵּית מִשְׁתֶּה. בְּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל־הָאָדָם.

והחי יתן אל-לבו: טוב כעס משחוק. כי-ברע פנים ייטב לב:
לב חכמים בבית אבל ולב כסילים בבית שמחה: טוב לשמע
גערת חכם. מאיש שמע שיר כסילים: כי כקול הסירים תחת
הסיר כן שחק הכסיל. וגם-זה הבל: כי העשק יהולל חכם
ויאבד את-לב מתנה: טוב אחרית דבר מראשיתו. טוב
אך-רוח מגבה-רוח: אל-תבהל ברוחך לזעוס. כי כעס
בחיק כסילים ינוח: אל-תאמר מה היה שהימים הראשנים
היו טובים מאלה. כי לא מחכמה שאלת על-זה: טובה חכמה
עס-נחלה ויתר לראי השמש: כי בצל החכמה בצל הכסף
ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה: ראה את-מעשה האלהים.
כי מי יוכל לתקן את אשר עותו: ביום טובה היה בטוב וביום
רעה ראה. גם את-זה לעמת-זה עשה האלהים על-דברת
שלא ימצא האדם אחריו מאומה: את-הכל ראיתי בימי הבלי.
יש צדיקן אבד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו: אל-תהי
צדיקן הרבה ואל-תתחכם יותר. למה תשומם: אל-תרשע
הרבה ואל-תהי סכל. למה תמות בלא עתך: טוב אשר
תאחז בזה וגם-מזה אל-תנח את-ידך. כי ירא אלהים יצא
את-כלם: החכמה תעז לחכם. מעשרה שליטים אשר היו
בעיר: כי אדם אין צדיק בארץ. אשר יעשה-טוב ולא יחטא:
גם לכל-הדברים אשר ידברו אל-תתן לבך. אשר לא-תשמע
את-עבדך מקללך: כי גם-פעמים רבות ידע לבך. אשר
גם-אתה קללת אחרים: כל-זה נסיתי בחכמה. אמרתי אֲחַכְמָה
והיא רחוקה ממני: רחוק מה-שהיה ועמקו עמק מי ימצאנו:

סִבּוֹתַי אֲנִי וְלִבִּי לִדְרֹעַת וְלַתּוֹר וּבִקְשׁ חֲכָמָה וְחֻשְׁבּוֹן. וְלִדְרֹעַת
רָשָׁע כְּסֹל וְהַסְכָּלוֹת הַזֵּלִילוֹת: וּמוֹצֵא אֲנִי מֵרַמְפוֹת אֶת־הָאִשָּׁה.
אֲשֶׁר־הִיא מְצוּדִים וְחֶרְמִים לִבָּהּ אֲסוּרִים יְדִיהָ. טוֹב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים יִמְלֹט מִמֶּנָּה וְחוּטָא יִלְכֹּד בָּהּ: רָאֵה זֶה מִצָּאתִי
אִמְרָה קֹהֶלֶת. אַחַת לְאַחַת לְמִצָּא חֻשְׁבּוֹן: אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה
נַפְשִׁי וְלֹא מִצָּאתִי. אָדָם אֶחָד מֵאֶלֶף מִצָּאתִי וְאִשָּׁה בְּכָל־אֶלֶף
לֹא מִצָּאתִי: לְבַד רָאֵה־זֶה מִצָּאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים
אֶת־הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חֻשְׁבָּנוֹת רַבִּים: הֲמִי כִהְחָכַם
וּמִי יוֹדֵעַ פֶּשֶׁר דְּבַר. חֲכַמַּת אָדָם תֹּאִיר פָּנָיו וְעַז פָּנָיו יִשָּׂא:
אֲנִי פִי־מֶלֶךְ שֹׁמֵר וְעַל דְּבַרְת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים: אֶל־תִּבְהַל
מִפָּנָיו תִּלְךְ אֶל־תַּעֲמֹד בְּדִבְרֵי רַע. כִּי כָל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה:
בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר־מֶלֶךְ שְׁלֹטוֹן וּמִי יֹאמַר־לוֹ מִה־תַּעֲשֶׂה: שׁוֹמֵר
מִצְוָה לֹא יֵדַע דְּבַר רַע וְעַת וּמִשְׁפָּט יֵדַע לֵב חָכָם: כִּי
לְכָל־חָפֶץ יֵשׁ עֵת וּמִשְׁפָּט. כִּי־רַעַת הָאָדָם רַבָּה עָלָיו: כִּי־אֵינָנו
יֹדְעֵי מִה־שִׁיחִיָּה. כִּי בְּאֲשֶׁר יִהְיֶה מִי יִגִּיד לוֹ: אֵין אָדָם שְׁלִיט
בְּרוּחַ לְכָל־זֶה אֶת־הָרוּחַ וְאֵין שְׁלֹטוֹן בְּיוֹם הַמּוֹת וְאֵין מְשַׁלַּחַת
בַּמִּלְחָמָה. וְלֹא־יִמְלֹט רָשָׁע אֶת־בְּעָלָיו: אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנִתְּנוֹן
אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. עַת אֲשֶׁר
שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לָרַע לוֹ: וּבִכֹּן רָאִיתִי רָשָׁעִים קִבְּרִים
וּבָאוּ וּמִמָּקוֹם קְדוֹשׁ יִהְיוּ וַיִּשְׁתַּכְּחוּ בְּעִיר אֲשֶׁר בֵּן־עָשׂוּ.
גַּם־זֶה הִבֵּל: אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשֶׂה פִתְגָם מַעֲשֶׂה הָרָעָה מִהֶרָה.
עַל־כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רַע: אֲשֶׁר חֲטָא
עָשָׂה רַע מֵאֵת וּמֵאֲרִיךְ לוֹ. כִּי גַם־יִוֹדַע אֲנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה
טוֹב לִירְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירָאוּ מִלִּפְנָיו: וְטוֹב לֹא־יִהְיֶה
לָרָשָׁע וְלֹא־יֵאֲרִיךְ יָמִים כִּצֵּל. אֲשֶׁר אֵינָנו יֹרָא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים:

יִשְׁ-הֵבֶל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל-הָאָרֶץ. אֲשֶׁרוּ יִשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר
 מִגִּיעַ אֱלֹהִם כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים וַיִּשׁ רְשָׁעִים שְׂמֹנֶעַ אֱלֹהִם
 כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים. אֲמַרְתִּי שְׂגִם-זֶה הֶבֶל: וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת-
 הַשְּׂמֹחָה. אֲשֶׁר אֵין-טוֹב לָאָדָם תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי אִם-לֹאכֹל
 וְלִשְׂתוֹת וְלִשְׂמֹחַ. וְהוּא יִלְוֶנוּ בַּעֲמָלוֹ יָמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר-נָתַן-לּוֹ
 הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: כֹּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת-לִבִּי לַדָּעַת חֻכְמָה
 וְלִרְאוֹת אֶת-הֶעָנָן אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל-הָאָרֶץ. כִּי גַם בְּיוֹם וּבַלַּיְלָה
 שָׁנָה בְּעֵינָיו אֵינְנוּ רֹאֶה: וְרֹאִיתִי אֶת-כָּל-מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. כִּי
 לֹא יוֹכֵל הָאָדָם לִמְצוֹא אֶת-הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת-הַשָּׁמֶשׁ
 בְּשֹׁל אֲשֶׁר יַעֲמַל הָאָדָם לִבְקֹשׁ וְלֹא יִמָּצֵא. וְגַם אִם-יֹאמֶר
 הַחֲכָם לַדָּעַת לֹא יוֹכֵל לִמְצֹא: כִּי אֶת-כָּל-זֶה נָתַתִּי אֶל-לִבִּי
 וּלְבוֹר אֶת-כָּל-זֶה אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וְעַבְדֵיהֶם בְּיַד
 הָאֱלֹהִים. גַּם-אֶהְיֶה גַם-שֹׂנְאָה אֵין יוֹדַע הָאָדָם הַכֹּל לַפְּנִיָּהִם:
 הַכֹּל כֹּאֲשֶׁר לָכֵל מִקְרָה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלַרָּשָׁע לְטוֹב וְלַטָּהוֹר
 וְלַטָּמֵא וְלַזֵּבֵחַ וְלַאֲשֶׁר אֵינְנוּ זֹבֵחַ. כַּטּוֹב כַּחֲטָא הַנִּשְׁבָּע כֹּאֲשֶׁר
 שְׂבוּעָה יֵרָא: זֶה רָע בְּכָל אֲשֶׁר-נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. כִּי-מִקְרָה
 אֶחָד לָכֵל. וְגַם לֵב בְּנִי-הָאָדָם מִלֹּא-רָע וְהוֹלִלּוֹת בְּלִבָּבָם
 בְּחַיֵּיהֶם וְאַחֲרָיו אֱלֹהִים מֵתִים: כִּי-מִי אֲשֶׁר יַחְפֹּר אֶל כָּל-הַחַיִּים
 יִשׁ בְּטַחֲוֹן. כִּי-לִכְלָב חֵי הוּא טוֹב מִן-הָאָרֶץ הַמֵּת: כִּי הַחַיִּים
 יוֹדְעִים שְׂיִמָּתוֹ. וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מָאוֹמָה וְאֵין-עוֹד לָהֶם
 שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זִכְרוֹ: גַּם אֶהְיֶתָם גַּם-שֹׂנְאָתָם גַּם-קִנְאָתָם
 כְּבָר אֲבָדָה. וְחֵלֶק אֵין-לָהֶם עוֹד לְעוֹלָם בְּכָל אֲשֶׁר-נַעֲשֶׂה
 תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: לֶךְ אֲכָל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֹךְ וּשְׂתֵה בְּלִב-טוֹב יִינֹךְ.

כִּי כָבֹד רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיךָ: בְּכָל־עֵת יִהְיוּ בְּגִדֶיךָ
 לְבָנִים וְשֹׁמֵן עַל־רֹאשְׁךָ אֶל־יַחְסָר: רְאֵה חַיִּים עִם־אִשָּׁה אֲשֶׁר־
 אֲהַבְתָּ כָּל־יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָה. אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כָּל יְמֵי
 הַבְּלָה. כִּי הוּא חָלַקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר־אַתָּה עֹמֵל תַּחַת
 הַשָּׁמֶשׁ: כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחֲךָ עֲשֵׂה. כִּי אֵין
 מַעֲשֶׂה וְחִשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחֻכְמָה בְּשֵׂאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הַלֵּךְ שָׂמָּה:
 שִׁבְתִּי וְרָאֵה תַּחַת־הַשָּׁמֶשׁ. כִּי לֹא לַקָּלִים הַמְּרוֹץ וְלֹא לַגְּבוּרִים
 הַמְּלַחֲמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם וְגַם לֹא לַנְּבִנִים עֶשֶׂר וְגַם
 לֹא לַיָּדָעִים חָן. בִּיַּעַת וּפָגַע יִקְרָה אֶת־כָּלֶם: כִּי גַם לֹא־יָדַע
 הָאָדָם אֶת־עֲתֹו. כַּדָּגִים שְׁנֹאֲחֻזִּים בַּמַּצּוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֹּרִים
 הָאֲחֻזּוֹת בַּפֶּח. כֹּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לַעֲת רָעָה. כְּשֶׁתְּפּוֹל
 עֲלֵיהֶם פְּתָאִם: גַּם־זֶה רָאִיתִי חֻכְמָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְגִדּוּלָה הִיא
 אֵלַי: עֵיר קִטְנָה וְאֲנָשִׁים בָּהּ מַעֲט. וּבֹא־אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גִּדּוּל
 וְסִבֵּב אֲתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מַצּוֹדִים גְּדֹלִים: וּמַצָּא בָּהּ אִישׁ מִסִּכָּן
 חָכֶם וּמִלִּטָּה הוּא אֶת־הָעִיר בְּחֻכְמָתוֹ: וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת־הָאִישׁ
 הַמִּסִּכָּן הַהוּא: וְאָמַרְתִּי אֲנִי טוֹבָה חֻכְמָה מִגְּבוּרָה. וְחֻכְמַת
 הַמִּסִּכָּן בְּזוּיָהּ וּדְבָרֶיו אֵינָם נִשְׁמָעִים: דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת
 נִשְׁמָעִים. מוֹעֶקֶת מוֹשֵׁל בְּכַסִּילִים: טוֹבָה חֻכְמָה מִכָּלִי קָרֵב
 וְחוּטָא אֶחָד יֵאָבֵד טוֹבָה הִרְבָּה: יִזְבוּבֵי מוֹת יִבְאִישׁ יִבְיַע
 שֶׁמֶן רוֹקַח. יָקָר מִחֻכְמָה מִכָּבוֹד סִכְלוֹת מַעֲט: לֵב חָכֶם לִימִינוֹ
 וְלֵב כָּסִיל לְשִׁמְאָלוֹ: וְגַם־בִּדְרֹךְ כְּשֶׁסָּכַל הַלֵּךְ לְבוֹ חָסֵר וְאָמַר
 לְכָל סָכַל הוּא: אִם־רוּחַ הַמוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמָהּ אֶל־תִּנָּח.
 כִּי מִרְפָּא יִנָּיֵחַ חֲטָאִים גְּדוּלִים: יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ.

ח"ג והערות

כְּשֶׁסָּכַל. זהו הקרי, והכתיב כְּשֶׁהסָכַל.

כְּשֶׁגָּזְהָה שִׁיחָא מִלִּפְנֵי הַשְּׁלִיט: נָתַן הַסֶּכֶל בְּמְרוּמִים רַבִּים
 וְעֲשִׂירִים בַּשָּׁפֶל יֵשְׁבוּ: רָאִיתִי עֲבָדִים עַל־סוּסִים וְשָׂרִים הַלְכִים
 כְּעֲבָדִים עַל־הָאָרֶץ: חִפְּר גּוֹמֵץ בּוֹ יִפּוֹל וּפְרִיץ גָּדָר יִשְׁכְּנוּ
 נַחֲשׁ: מִסִּיעַ אֲבָנִים יַעֲצֹב בָּהֶם. בּוֹקֵעַ עֵצִים יִסְכֵּן בָּם: אִם־קָהָה
 הַבְּרוֹזֶל וְהוּא לֹא־פָנִים קָלָקֵל וְחִילִים יִגְבֵּר. וַיִּתְרוֹן הַכָּשִׁיר
 חֲכָמָה: אִם־יִשְׁדֹּךְ הַנַּחֲשׁ בְּלֹא־לַחֵשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלְשׁוֹן:
 דְּבָרֵי פִי־חֲכָם חֵן וְשִׁפְתוֹת כָּסִיל תִּבְלָעֵנּוּ: תַּחֲלַת דְּבָרֵי־פִיהוּ
 סִכְלוֹת וְאַחֲרִית פִּיהוּ הוֹלָלוֹת רָעָה: וְהַסֶּכֶל יִרְבֶּה דְּבָרִים.
 לֹא־יֵדַע הָאָדָם מַה־שִּׁיחֶיהָ וְאִשֶּׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יִגִּיד לוֹ:
 עֵמַל הַכְּסִילִים תִּיגְעֵנּוּ. אִשֶּׁר לֹא־יֵדַע לָלֶכֶת אֶל־עִיר: אֵי־לָךְ
 אֶרֶץ שְׁמִלְכָךְ גֹּעַר וְשָׂרִיךְ בִּבְקָר יֹאכְלוּ: אֲשֶׁר־יךְ אֶרֶץ שְׁמִלְכָךְ
 בְּנִיחוּרִים. וְשָׂרִיךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ בְּגִבּוּרָה וְלֹא בְּשֵׁתִי: בַּעֲצֻלָּתִים
 יִמָּד הַמִּקָּרָה וּבִשְׁפָלוֹת יָדַיִם יִדְלָף הַבֵּית: לְשִׁחוּק עֹשִׂים לָחֵם
 וַיֵּין יִשְׁמַח חַיִּים. וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל: גַּם בְּמִדְּעָךְ מִלָּךְ
 אֶל־תִּקְלָל וּבַחֲדָרֵי מִשְׁכַּבְךָ אֶל־תִּקְלָל עֲשִׂיר. כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם
 יוֹלִיד אֶת־הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר: יֵא שְׁלַח לַחֲמָךְ עַל־פְּנֵי
 הַמַּיִם. כִּי־בִרְבִּי הַיָּמִים תִּמָּצְאוּנִי: תִּן־חֶלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לְשִׁמוּנָה.
 כִּי לֹא תִלַּע מַה־יִּהְיֶה רָעָה עַל־הָאָרֶץ: אִם־יִמָּלְאוּ הָעֵבִים
 זָשֵׁם עַל־הָאָרֶץ יִרְיִקוּ וְאִם־יִפּוֹל עֵץ בְּדָרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן. מְקוֹם
 שִׁיפּוֹל הָעֵץ שָׁם יִהְיֶה: שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרַע וְרֹאֶה בַּעֲבִים
 לֹא יִקְצוֹר: כֹּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ כַּעֲצָמִים בְּבִטָּן
 הַמִּלְאָה. כָּכָה לֹא תִדַּע אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
 אֶת־הַכֹּל: בִּבְקָר יִזְרַע אֶת־זֶרְעֶךָ וְלַעֲרֹב אֶל־תִּנַּח יָדְךָ. כִּי

ח"ג והערות

כְּנָפַיִם. וְהוּא הַקָּרִי, וְהַכְּתִיב 'הַכְּנָפַיִם'.

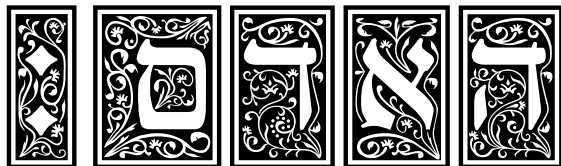
אִינְךָ יוֹדֵעַ אִי זֶה יִכְשַׁר הַזֶּה אוֹזְזָה וְאִם־שְׁנִיָּהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים:
וּמִתּוֹךְ הָאֹר וְטוֹב לַעֲיִנִּים לִרְאוֹת אֶת־הַשָּׁמֶשׁ: כִּי אִם־שְׁנִים
הִרְבֵּה יִחִיהַ הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמַח וַיִּזְכֹּר אֶת־יָמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי־
הִרְבֵּה יִהְיֶה כָּל־שָׂבָא הֶבֶל: שְׂמַח בְּחֹר בְּיִלְדוּתֶיךָ וַיְטִיבֶךָ
לִבְךָ בְּיָמֵי בְּחֹרֹתֶיךָ וְהִלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבְךָ וּבִמְרָאֵי עֵינֶיךָ. וְלֵעַ
כִּי עַל־כָּל־אֵלֶּה יִבְיָאֲךָ הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט: וְהִסֵּר כָּעַס מִלִּבְךָ
וְהַעֲבִיר רָעָה מִבְּשָׂרְךָ. כִּי־הִילָדוֹת וְהַשְׁחָרוֹת הֶבֶל: יֵד וְזָכַר
אֶת־בּוֹרְאֶיךָ בְּיָמֵי בְּחֹרֹתֶיךָ. עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ יָמֵי הָרָעָה
וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי בָהֶם חֶפֶץ: עַד אֲשֶׁר
לֹא־תַחֲשֹׁךְ הַשָּׁמֶשׁ וְהָאֹר וְהִירָח וְהַכּוֹכָבִים. וְשָׁבוּ הָעֵבִים
אַחֵר הַגָּשֶׁם: בַּיּוֹם שִׁזְעוּ שְׁמַרֵי הַבַּיִת וְהַתְּעוּתוֹ אֲנָשֵׁי הַחִיל.
וּבִטְלוּ הַטַּחֲנוֹת כִּי מֵעֵשׂוּ וַחֲשָׁכוּ הָרָאוֹת בְּאַרְבוֹת: וְסִגְרוּ
דִּלְתֵּי־בִשּׁוֹק בְּשַׁפֵּל קוֹל הַטַּחֲנָה. וַיִּקּוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר וַיִּשְׁחֹ
כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר: גַּם מִגְבֵּה יִרְאוּ וַחֲתַחֲתִים בְּדֶרֶךְ וַיִּנְאַץ הַשִּׁקֹּל
וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲגָב וַתִּפֹּר הָאֲבִיוָּנָה. כִּי־הִלֵּךְ הָאָדָם אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ
וְסִבְּבוּ בִשּׁוֹק הַסּוֹפְדִים: עַד אֲשֶׁר לֹא־יִרְתַּק חֶבֶל הַפֶּסֶף וַתְּרוֹץ
גִּלְת הַזֶּהָב. וַתִּשָּׁבֶר כֹּד עַל־הַמִּבּוֹעַ וְנֶרֶץ הַגִּלְגָּל אֶל־הַבּוֹר:
וַיֵּשֶׁב הָעֶפֶר עַל־הָאֶרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר נִתְּנָה: הֶבֶל הַבָּלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת. הַכֹּל הֶבֶל: וְיִתֵּר
שָׁהִיָּה קֹהֶלֶת חֲכָם. עוֹד לְמַד־דַּעַת אֶת־הָעָם וְאֶזֶן וַחֲקָר.
תִּקַּן מִשְׁלִים הִרְבֵּה: בִּקְשׁ קֹהֶלֶת לְמַצָּא דְּבַר־יִחְפֹּץ וּכְתוּב
יִשָּׁר דְּבָרֵי אֱמֶת: דְּבָרֵי חֲכָמִים כְּדִרְבָּנוֹת וּכְמִשְׁמָרוֹת נְטוּעִים
בְּעֵלֵי אֶסְפוֹת. נִתְּנוּ מִרְעָה אֶחָד: וְיִתֵּר מִהֶמָּה בְּנֵי הַזֶּהָר.

ח"ג והערות

יִרְתַּקְךָ. זֶהוּ הַקָּרִי, וְהַכְּתִיב "יִרְחֹק".

עֲשׂוֹת סִפְרִים הִרְבֵּה אֵין קֶץ וְלֹהֵג הִרְבֵּה יִגְעַת בְּשָׂר׃ סוֹף
 דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמָע׃ אֶת־הָאֱלֹהִים יִרְאֵ וְאֶת־מִצְוֹתָיו שְׁמֹר׃ כִּי־
 זֶה כָּל־הָאָדָם׃ כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים יָבֹא בְּמִשְׁפָּט עַל־
 כָּל־נֶעְלָם׃ אִם־טוֹב וְאִם־רָע׃ פ

וְחֹזְרִים עַל הַפְּסוּק 'סוֹף דְּבַר' וכו', לְסִיִּים בְּדָבָר טוֹב׃
 סוֹף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמָע׃ אֶת־הָאֱלֹהִים
 יִרְאֵ וְאֶת־מִצְוֹתָיו שְׁמֹר׃ כִּי־זֶה כָּל־

דו

ד

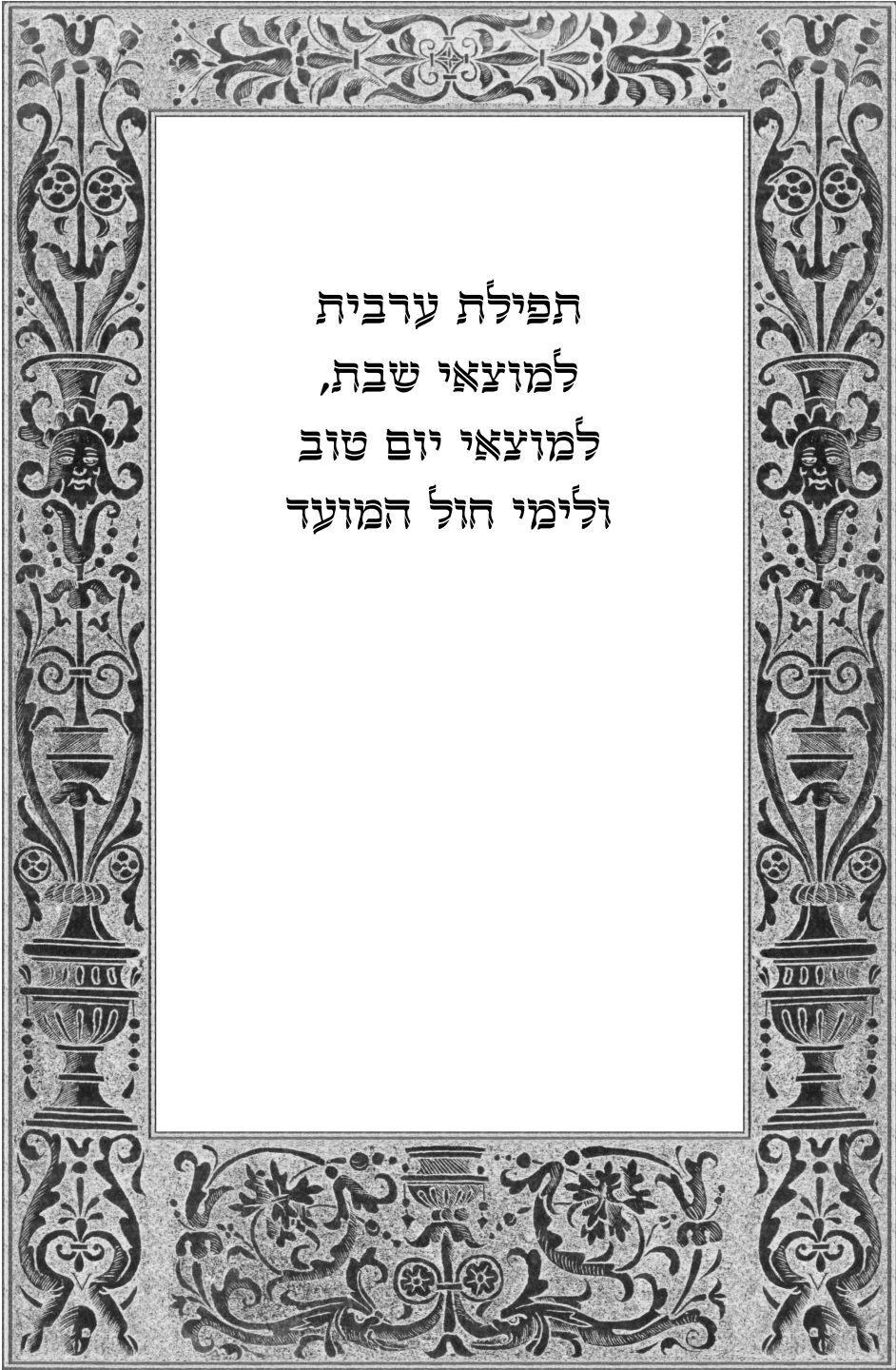
דו

מקורות ומקבילות

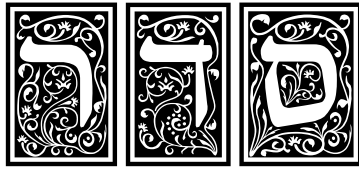
וְחֹזְרִים עַל הַפְּסוּק 'סוֹף דְּבַר'׃ כֵּן הִמְנִיחַ בְּאֵשְׁכֶנֶז וכו"ה בְּהִעָרַת הַמִּסּוּרָה
 שְׂדֵפּוֹס 'יִתְק' ק סוֹמֵן, בְּסִפְרִים יִשְׁע', תְּרִי עֶשֶׂר, קִינֹת וקִבְלָת, חֲחִרִים עַל
 הַפְּסוּק שְׁלִפְנֵי אֲחֵרִין, וכו"ב הַרְש"י.

ח"נ והערות

וְחֹזְרִים עַל הַפְּסוּק׃ כ"ה בְּמַח' בּוֹלוֹנִיָּא
 וְרֹמֶנִיָּא, דָּף תְּלוֹ ע"ב, אֲבָל בְּמַח' רִמ"ו הִנְחִיָּה
 זוֹ לֹא מוֹפִיעָה׃

תפילת ערבית
למוצאי שבת,
למוצאי יום טוב
ולימי חול המועד

ערבית למוצ"ש ויו"ט ולימי חול המועד

במוצאי שבת אומרים:

יְהוָה מֶלֶךְ גָּאוֹת לִבְשׁ. לִבְשׁ יְהוָה עֵז הַתְּאֹזֶר. אֶף־תִּכּוֹן תִּבְל
בְּלִתְמוּט: נִכּוֹן כְּסֵאֲךָ מֵאֵז. מְעוֹלָם אַתָּה: נִשְׂאוּ
נְהַרְוֹתוֹ יְהוָה. נִשְׂאוּ נְהַרְוֹת קוֹלָם. יִשְׂאוּ נְהַרְוֹת דְּבָרִים: מִקְלוֹתוֹ
מִסֵּרָבִים אֲדִירִים מִשְׁבָּרִים. אֲדִיר בְּמָרוֹם יְהוָה: עֲדִיתִךָ
נֶאֱמְנוּ מְאֹד. לְבִיתְךָ נֶאֱוָה־קֹדֶשׁ. יְהוָה לְאַרְךָ יָמִים:

תִּכּוֹן תִּפְלְתִי קִטְרֹת לְפָנֶיךָ. מִשְׁאֵת כְּפִי מִנְחַת־עֶרֶב: עֶרֶב
וּבֹקֶר וְצִהָרִים אֲשִׁיחָה וְאַהֲמָה. וַיִּשְׁמַע קוֹלִי: בְּרוּךְ
אֱלֹהִים. אֲשֶׁר לֹא־הִסִּיר תִּפְלְתִי וְחִסְדּוֹ מֵאַתִּי:

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת. אֲשֶׁא עֵינִי אֶל־הַהָרִים. מֵאֵן יִבֹּא עֲזָרִי: עֲזָרִי
מֵעַם יְהוָה. עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אֵל־יִתֵּן לְמוֹט רִגְלִי.
אֶל־יָנוּם שִׁמְרֹךְ: הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. שׁוּמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה
שִׁמְרֹךְ. יְהוָה צִלְּךָ עַל־יָד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁשֶׁשׁ לֹא־יִכְבֶּה וִירַח
בְּלִילָה: יְהוָה יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל־רָע. יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשְׁךָ: יְהוָה
יִשְׁמֹר־צִאתְךָ וּבואֶךָ. מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם:

לְדָוִד בְּרוּךְ יְהוָה צוּרִי. הַמְלִמֵּד יָדִי לְקָרֵב. אֲצַבְּעוֹתַי
לְמַלְחָמָה: חֲסִדִי וּמִצְוֹתַי מִשְׁגָּבִי וּמַפְלְטִי לִי. מִגְּנִי
וּבֹ חֲסִיתִי. הַרְוֹד עָמִי תַחְתִּי: יְהוָה מִה־אָדָם וּתְדַעְהוּ. בֶּן־אָנוּשׁ
וְתַחֲשִׁבְהוּ: אָדָם לֹהֶבֶל דָּמָה. יָמָיו כָּצֵל עוֹבֵר: יְהוָה הִטְשָׁמִיד

וְתִרְדּוּ גַע בְּהָרִים וַיַּעֲשֶׂנוּ בְּרוּךְ בָּרַק וּתְפִיִּצֻם שְׁלַח חֲצִיף
 וְתִהְיֶה שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פִּצְנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים מִיַּד בְּנֵי
 נֹכֶר אֲשֶׁר פִּיהֶם דְּבַר־שׁוֹא וַיְמִינִם יְמִין שֹׁקֵר אֱלֹהִים שִׁיר חֲדָשׁ
 אֲשִׁירָה לָּךְ בְּגִבֹּל עֲשׂוֹר אוֹמְרָה־לָּךְ הִנֹּתָ תְשׁוּעָה לַמְּלָכִים
 הַפּוֹצֵה אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ מִחֶרֶב רָעָה פִּצְנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי־נֹכֶר
 אֲשֶׁר פִּיהֶם דְּבַר־שׁוֹא וַיְמִינִם יְמִין שֹׁקֵר אֲשֶׁר בְּנִינוּ כְּנֻטָּעִים
 מְגֹדְלִים בְּנֻעוּרֵיהֶם בְּנוֹתֵינוּ כְּזוֹיֹת מְחַטָּבוֹת תִּבְנֶינָה הֵיכָל מְזוֹיְנוּ
 מִלֵּאִים מְפִיקִים מִזֶּן אֶל־זֶן צֹאנֵנוּ מֵאֵלִיפוֹת מְרַבָּבוֹת בְּחוֹצוֹתֵינוּ
 אֲלוֹפֵינוּ מִסְבָּלִים אֵין־פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צֹחָה בְּרַחֲבֵתֵינוּ
 אֲשֶׁר־יֵהְיֶה הָעָם שֹׂכֵכָה לּוֹ אֲשֶׁר־יֵהְיֶה הָעָם שִׁיהוּה אֱלֹהֵינוּ

לְמַנְצַח בְּגִיטָה מְזֹמֶר שִׁיר אֱלֹהִים יִחַנְנוּ וַיִּבְרְכְּנוּ יֵאָר פָּנָיו
 אֲתֵנוּ סֵלָה לְדַעַת בָּאָרֶץ דְּרָכָה בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתָהּ
 יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם יִשְׁמְחוּ וִירְנְנוּ לְאֻמִּים
 כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ תִּנְחַם סֵלָה יוֹדוּךָ עַמִּים
 אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם אָרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ יִבְרְכְּנוּ אֱלֹהִים
 אֱלֹהֵינוּ יִבְרְכְּנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל־אֲפִסֵּי־אָרֶץ

בימי חול המועד ובמוצאי יו"ט מתחילים מכאן:

**וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עוֹן וְלֹא־יִשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ
 וְלֹא־יַעֲזִיר כָּל־חַמָּתוֹ יִהְיֶה הוֹשִׁיעָה הַמְּלֹךְ
 יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם־קָרְאֵנוּ**

החזן אומר:

בְּרַכּוּ אֶת־יְהוָה הַמְּבָרָךְ

הקהל אומר ואחריו החזן:

בְּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בְּדָבָרוֹ מַעְרִיב עַרְבִים. וּבְחֶכְמָה פּוֹתַח שְׁעָרִים. וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עֵתִים. וּמַחְלִיף אֶת־הַזְּמָנִים. וּמְסַדֵּר אֶת־הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בְּרָקִיעַ כְּרִצּוֹנוֹ. בּוֹרָא יוֹמָם וּלְיָלָה. גּוֹלָל אֹר מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי־אֹר. הַמַּעֲבִיר יוֹם וּמָבִיא לַיְלָה. הַמְבַדִּיל בֵּין־יוֹם וּבֵין לַיְלָה. יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. וְשֵׁמוֹ חַי וְקַיִם תָּמִיד הוּא יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּעְרִיב עַרְבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ אֶהְבֵּת. תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לְמִדָּת. עַל־כֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. בְּשִׁכְבָּנוּ וּבְקוּמָנוּ תֵּן־בְּלִבָּנוּ. לְשִׁיחַ בְּחֻקֵּי רִצּוֹנְךָ. וְנִשְׁמַח וְנַעֲלֹז בְּדַבְּרֵי (תְּלִמוּד) תּוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ (וְחֻקּוֹתֶיךָ) לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נַהֲגֶה יוֹמָם וּלְיָלָה. וְאַהֲבָתְךָ אֶל־תִּסָּר מִמֶּנּוּ עַד־נֶצַח וְנֶצַח נִצְחִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אוֹהֵב אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הקורא ק"ש יכול לקיים מצות עשה מהתורה ולקבל עליו עול מלכות שמים, ויקרא בנחת ובנעימה. צריך לפרש האותיות בפיו ובשפתיו וצריך ליתן רוח בין הדבקים כגון 'על לבבך', 'על לבבכם'. וצריך להשמיע לאזניו מה שיוצא מפיו שיהיו פיו ולבו שווים בכוונה. אם לא כיוון לבו בפסוק ראשון לא יצא אפילו בדיעבד. צריך להאריך בדליית של 'אחד', וצריך להתייבש ביוזן של 'תזכרו' ושל 'וזכרתם'. אין הש"ץ צריך להנמיך את קולו בפסוקי התוכחה.

המתפלל יחיד אומר: **אֵל מֶלֶךְ נָאֵמָן:**

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

אומרים בלחש: **בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:**

וְאַהֲבַת אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מַאֲדְךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ
הַיּוֹם. עַל־לִבְּךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ
וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמָךְ: וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת עַל־יְדֶיךָ
וְהָיוּ לְטָטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וְכִתְבָתָם עַל־מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ שִׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אֶתְכֶם
 הַיּוֹם. לֹא־הִבָּה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעַבְדּוֹ בְּכָל־לִבְבְּכֶם
 וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מִטֶּר־אֶרְצְכֶם בָּעֵתוֹ יוֹרֶה וּמִלְקוֹשׁ.
 וְאִסַּפְתִּי דִגְגָךְ וְתִירְשֶׁךְ וְיִצְהַרְךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשִׂדְךָ לְבִהֵמָתְךָ.
 וְאִכְלָתָּ וְשָׂבַעְתָּ: הַשְׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם. וְסִרְתֶּם
 וְעַבַּדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה
 בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
 אֶת־יְבוּלָהּ. וְאִבַּדְתֶּם מִהֲרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה
 נָתַן לָכֶם: וְשָׁמַתֶּם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל־לִבְבְּכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם.
 וְקִשְׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם:
 וְלִמְדֹתֶם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדֹבֵר בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבִלְכֹתְךָ
 בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וְכָתַבְתֶּם עַל־מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:
 לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם. עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
 לֵאבְדֹתִיכֶם לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
 אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְּפֵי בְגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם.
 וְנָתַנּוּ עַל־צִיצִית הַכַּנָּף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם
 אוֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. וְלֹא־תִתְּנוּ
 אַחֲרֵי לִבְבְּכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן
 תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי. וְהָיִיתֶם קֹדְשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:
 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵהָיוֹת
 לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: הַצִּיּוֹר אוֹמֵר: אָמֵת:

החזן חוזר ואומר: יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אָמֵת:

וְאַמוּנָה כָּל־זֹאת וּמִיָּם עָלִינוּ. כִּי הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאִין

זולתו. ואנחנו ישראל עמו. הפודנו מיד מלכים. הגואלנו
מלכנו מכף כל-עריצים. האל הנפרע לנו מצרינו. המשלם
גמול לכל-אויבי נפשנו. השם נפשנו בחיים ולא-נתן למוט
רגלנו. המדריכנו על-במות אויבינו. וירם קרננו על-כל-
שונאינו. (האל) העושה לנו נסים ונקמה בפרעה. אותות
ומופתים באדמת בני-חם. המכה בעברתו כל-בכורי מצרים.
ויצא ישראל עמו מתוכם לחרות עולם. המעביר בנו בין-
גזרי ים-סוף. את-רודפיהם ואת-שונאיהם בתהומות טבע.
וראו בנים את-גבורתו. שבחו והודו לשמו. ומלכותו ברצון
קבלו עליהם. משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה
ואמרו כלם. מי-כמכה באלם יהוה. מי כמכה נאדר בקדש.
נורא תהלת עשה פלא. מלכותך ראו בגיך. בוקע ים לפני
משה. זה אלי ענו ואמרו. יהוה ימלך לעלם ועד: ונאמר.
כי-פרה יהוה את-יעקב וגאלו מיד חזק ממנו. ברוך אתה
יהוה. גאל ישראל:

השכיבנו יהוה אלהינו לשלום. והעמידנו מלכנו לחיים
(טובים) ולשלום. ופרוש עלינו סכת שלומך. והגן
בעדנו. ותקננו בעצה טובה מלפניך. והושיענו (מהרה) למען
שמך. והסר מעלינו אויב. דבר וחרב ורעב ויגזן ואנחה. ושבר
(והסר) שטן מלפנינו ומאחרינו. ושמר צאתנו ובואנו מעתה
ועד-עולם. ברוך אתה יהוה. שומר עמו ישראל לעד. אמן:

אומרים בלחש:

ברוך יהוה לעולם. אמן ואמן: ימלך יהוה לעולם. אמן
ואמן: ברוך יהוה מציון שכן ירושלים. הללויה: ברוך!

יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבִדּוֹ: וּבְרִדּוֹ שֵׁם
 כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם. וַיִּמְלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל הָאָרֶץ. אָמֵן וְאָמֵן: יְהִי
 כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם. יִשְׁמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: כִּי לֹא־יִטַּשׁ יְהוָה
 אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כִּי הוּא־יִל יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם
 לֹו לְעַם: וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ. יְהוָה הוּא
 הָאֱלֹהִים. יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים: וְהִיָּה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ.
 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: יְהִי־חֲסִדְךָ יְהוָה עָלֵינוּ.
 כְּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ: הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם.
 לַהֲדוֹת לְשֵׁם קֹדֶשְׁךָ. לְהַשְׁתַּבַּח בְּתִהְלָתְךָ: כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר
 עָשִׂיתָ יְבוֹאוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וַיִּכְבְּדוּ לְשִׁמְךָ: כִּי־גָדוֹל
 אַתָּה וַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת. אַתָּה אֱלֹהִים לְבִדּוֹ: וַיִּנְחֵנוּ עִמָּךְ וַיִּצָּאֵן
 מִרְעִיתְךָ. נֹדֶה לָּךְ לְעוֹלָם. לְדוֹר וָדוֹר נִסְפָּר תִּהְלָתְךָ: בְּרוּךְ
 יְהוָה בַּיּוֹם. בְּרוּךְ יְהוָה בְּלֵילָה. בְּרוּךְ יְהוָה בְּשִׁכְבָּנוּ. בְּרוּךְ
 יְהוָה בְּקוּמָנוּ: כִּי בִידְךָ נִפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים: אֲשֶׁר בִּידּוֹ
 נִפְשׁ כָּל־חַי וְרוּחַ כָּל־בֶּשֶׂר־אִישׁ: בִּידְךָ אֶפְקֵי רְוַחַי. פְּדִיתָ
 אוֹתִי יְהוָה. אֵל אֱמֶת: אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים. יַחֲדֵי שְׁמֶךָ וְקִים זְכָרְךָ
 וּמַלְכוּתְךָ תָּמִיד. הוּא יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: ע"כ בלחש. תִּהְלֶה
 נִבְיַע לְרוֹכֵב בְּעֶרְבוֹת. לֹאל הַמְּפֹאָר בְּמִקְהֵלוֹת קְדוֹשִׁים.
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ אֵל חַי לְעַד וְקִים לְנֶצַח:

החזן אומר:

וַיִּתְגַּדַּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֵעִיתָהּ. וַיִּמְלִיךְ
 מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
 בַּעֲגָלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וַיֹּאמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

יִתְבַּרֵּךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן-כָּל-בְּרִכָּתָא שִׁירָתָא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאַמִּירָן בְּעֵלְמָא וְאַמְרוּ אָמֵן:

עמידה של ערבית למוצ"ש,
למוצאי יו"ט ולימי חוה"מ

בלילה הראשון של חוה"מ החזן מכריז "אתה הבדלת"; "יעלה ויבוא".

יכון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תִּהְלֶתְךָ:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסִדִּים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת-הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסִדֵי
אֲבוֹת. וּמַבִּיא גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מַגֵּן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְהוָה. מַחֲיָה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
בְּסוּכוֹת: מוֹרִיד הַטֵּל. | בְּמוֹצָאֵי שִׁמ"ע וּש"ת: מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם.
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מַחֲיָה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקִים אֲמוֹנָתוֹ לִישְׁנֵי
עֶפְרַיִם. מִיְּכַמּוֹד בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמַחְיָה
וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמַן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. מַחֲיָה הַמֵּתִים:

לְדֹרֹר וְדֹר נִמְלִיךְ לְאֵל. כִּי־הוּא לְבִדּוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחָךְ
 אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
 וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:
 אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמְלַמֵּד לְאִנּוֹשׁ בִּינָה:

במוצ"ש ובמוצאי יו"ט אומרים:

אַתָּה הִבְדַּלְתָּ בֵּין־קֹדֶשׁ לְחֹל. בֵּין־אֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין־יִשְׂרָאֵל
 לְגוֹיִם. בֵּין־יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה. וְכַשֵּׁם
 שֶׁהִבְדַּלְתָּנוּ מִגִּזְיֵי הָאָרְצוֹת וּמִמַּשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה. כֵּן תִּטְהַרְנוּ
 וְתִנָּקֶנוּ מִכָּל־חַטָּא וְעוֹן.

וְחֲנִנוּ מֵאַתָּךְ דַּעָה וּבִינָה וְהַשְׁכֵּל. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. חוֹנֵן הַדַּעַת:
 הַשִּׁיבָנוּ אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ. וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקַרְבֵּנוּ מִלִּכְנוּ
 לַעֲבוּרֶתְךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בָּרוּךְ
 אַתָּה יְהוָה. הַרוֹצֶה בְּתַשׁוּבָה:

סִלַּח־לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטְאוּנוּ. מְחַל־לָנוּ מִלִּכְנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ.
 כִּי אֵל טוֹב וְסִלַּח אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. חֲנוּן
 הַמֵּרַבֶּה לְסִלּוּחַ:

רְאֵה נָא בְּעֵינֵינוּ וּרְיִבָה רִיבָנוּ. וּגְאֹלָנוּ מִלִּכְנוּ מִהֲרָה לְמַעַן
 שְׁמֹךְ. כִּי (אֵל) גּוֹאֵל חֹזֵק אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
 גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רַפְּאֵנוּ יְהוָה (אֱלֹהֵינוּ) וְנִרְפָּא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנוֹשְׁעָה. כִּי תִהְיֶה לָנוּ
 אַתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־מְבוֹתֵינוּ (וּלְכָל־

מקורות ומקבילות

מנוצ"ש ובמוצאי יו"ט אומרים. מו"ט שמו, פי יב, סי' כ, ד"ס חנוני; שצ"ל, סדר פסח, סוף סי' ריעו; ריא"ז צרכות, פ"ה, ה"ג, חות ט.

תַּחֲלוּאֵינוּ). כִּי אֵל רֹפֵא רַחֲמָן וְנֶאֱמָן אֶתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
רֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בִּרְךְ עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְאֶת־כָּל־
מִינֵי תְבוּאָתָהּ. וְתֵן טַל לְבִרְכָּהּ עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה וְשַׁבַּע
אֶת־הָעוֹלָם מִבְּרֻכּוֹתֶיהָ. וְתֵן בְּרָכָה. רוּחָהּ וְהַצְלָחָה בְּכָל־
מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וּבִרְךְ אֶת־שְׁנוֹתֵינוּ בַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת הַמְּבֹרָכוֹת.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְבִרְךְ הַשָּׁנִים:

תִּקַּע בְּשׁוּפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשֹׂא נֶס לְקַבֵּץ גְּלִיּוֹתֵינוּ. (וּמִקְבָּצֵנוּ
יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפּוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ). בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
מִקְבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָאשׁוֹנָה וְיִזְעַצֵּנוּ כְּבַתְחִלָּה.
וְתַמְלֵךְ עָלֵינוּ אֶתָּה (מְהֵרָה) לְבִדְךָ (בְּחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים). בְּצֶדֶק וּבִמְשָׁפֵט. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ אוֹהֵב
צֶדֶקָה וּמִשְׁפָּט:

נוסח מחזור רמ"ו ובולוניה:

וְלַמְּלָשִׁינִים בְּלִתְהִי
תְקוּהָ. וְכָל־
הַמִּינִים כָּלֵם כְּרָגַע יֹאבְדוּ.
וְכָל־אֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכָּרְתוּ.
וּמַלְכוּת זָרוֹן מְהֵרָה תִּעָקַר
וְתִשָּׁבַר וְתִכָּנֵּעַ אוֹתָם בְּמְהֵרָה
בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמִכְנִיעַ יָדַיִם:

נוסח בלתי מצונזר וכ"י כ"ה:

וְלַמְּשָׁמַיִם בְּלִתְהִי
תְקוּהָ. וְכָל־
הַמִּינִים כָּלֵם כְּרָגַע יֹאבְדוּ.
וְכָל־אֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכָּרְתוּ.
וּמַלְכוּת זָרוֹן מְהֵרָה תִּעָקַר
וְתִשָּׁבַר וְתִכָּנֵּעַ אוֹתָם בְּמְהֵרָה
בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. שׁוֹבֵר
אוֹיְבִים וּמִכְנִיעַ יָדַיִם:

עַל-הַחֲסִידִים וְעַל-הַצִּדִּיקִים וְעַל-גְּרֵי הַצֶּדֶק וְעַל-פְּלִיטַת
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְהִמוּ (נָא) רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן
שָׂכָר טוֹב לְכָל-הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמְתּוֹ. וְשִׁים חֲלָקְנוּ
עִמָּהֶם. לְעוֹלָם לֹא גִבוּשׁ כִּי-בָךְ בִּטְחָנוּ מֶלֶךְ עוֹלָמִים. בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה. מִשְׁעֵן וּמִבְטָח לַצִּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וּבְגֵד אוֹתָהּ בְּנִין
עוֹלָם בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
בוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם:

אֶת-צֶמַח דָּוִד עֲבָדְךָ בְּמַהֲרָה תַצְמִיחַ. וְקִרְנוֹ תִרְוֵם בִּישׁוּעָתְךָ.
כִּי לִישׁוּעָתְךָ קוִינֵנו כָּל-הַיּוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מַצְמִיחַ
קֶרֶן יִשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְחוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל
בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת-תְּפִלָּתֵנוּ וְאֶת-תְּחִנָּתֵנוּ. כִּי אָב מִלֹּא
רַחֲמִים רַבִּים אַתָּה הוּא מַעֲוָלִים. וְלֹא נָשׁוּב רִיקִם מִלְּפָנֶיךָ. כִּי
אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּן אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:
רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל-תְּפִלָּתָם שְׁעָה. וְהַשֵּׁב
הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאַשִּׁי יִשְׂרָאֵל וְתְּפִלָּתָם מְהֵרָה
בְּאַהֲבָה תִקְבֹּל בְּרָצוֹן. וְתֵהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:

בחול המועד אומרים:

אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֵא. יַגִּיעַ. יֵרָאֶה (נָא) וְיִרָאֶה
וְיִרְצֶה. וְיִשְׁמַע. וְיַפְקֹד. וְיַזְכֵּר וְיַזְכֵּרנוּ וְיַזְכֵּרנוּ אֲבוֹתֵינוּ.

מקורות ומקבילות

נחמיה' א' אומרים. סרע"ג ח"ב, ס' קלו; ר"ף עמ"ס שבת, דף יא ע"א; פסקי ר"ד שבת, דף כד ע"א; סח"ר ס' נג, ענין הקריאות.
אמירתנו נזכרת הענין. ע"פ תוספתא ברכות (ליברמן), פ"ג, ה"י; בבלי שבת, דף כד ע"א, רש"י ד"ה ואומר ותוספות ד"ה צנוה;
פסקי ר"ד; תשובה"ג החדשות, עמודא' (אופק), ס' קעג; פסקי ריא"ז עמ"ס צ"ה, פ"ב ה"א, אות כג; שו"ת, סדר עזרת, ס' רלח,
ד"ה וציוס; סח"ר ס' לד.

וּזְכְּרוּן יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ. וּזְכְּרוּן מְשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עֲבָדְךָ. וּזְכְּרוּן כָּל־
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ (לְפָלִיטָה) לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים
וּלְרִצּוֹן בְּיוֹם חַג הַסְּכּוֹת הַזֶּה. וְזָכְרָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה.
וּפְקָדְנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לַחַיִּים טוֹבִים. בְּדָבָר יְשׁוּעָה
וּרַחֲמִים. וְחוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֱלֹהֶיךָ עֲיִנֵּינוּ. כִּי אֵל
מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:

וּתְחַזִּינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וּלְיְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ בְּרַחֲמִים כְּמָאֵז.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵּהי אֲבוֹתֵינוּ.
עַל־חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ וְעַל־נַשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
לָךְ. וְעַל־נַסִּיךְ שֶׁבְּכָל־יוֹם וְיוֹם עִמָּנוּ וְעַל־נַפְּלֹאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁבְּכָל־עֵת. עָרַב וּבָקַר וְצִהָרִים. הַטוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
הַמֵּרַחֵם כִּי לֹא־תָמוּ חֲסֶדֶיךָ וּמַעֲוֹלָם קוִיֵּנוּ לָךְ. לֹא־הִכְלַמְתָּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא־עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא־הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ מִמָּנוּ:

עַל־כָּל־שְׂמֵךְ יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ מְלַכְנוּ תָּמִיד. כָּל־הַחַיִּים
יִוְדוּךָ סֵלָה. וְיִהְיֶה לְשִׁמְךָ הַטוֹב בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שִׁים שְׁלוֹם. טוֹבָה וּבִרְכָּה. (חַיִּים). חֵן וְחֶסֶד וּרַחֲמִים. עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ. בְּרַכְנוּ אֲבֵינוּ כָּלֵנוּ כְּאַחַד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ. כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נִתַּת לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אַהֲבָה וְחֶסֶד. צְדָקָה. בְּרִכָּה. יְשׁוּעָה וּרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם.
וְטוֹב יְהִיָּה בְּעֵינֶיךָ (לְבָרְכָנוּ) לְבָרַךְ אֶת־כָּל־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
תָּמִיד בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שְׁעָרָה בְּשָׁלוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְּבָרַךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם. (אָמֵן):

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי. וּשְׁפָתֵי מְדַבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תְדוּסִים וְלִמְצוֹתֶיךָ
תִּרְדֹּף נַפְשֵׁי. וְנַפְשֵׁי כְּעֹפֶר לְכָל תְּהִיָּה. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.
שְׂכָל-הַקָּמִים עָלֵי לְרָעָה. תִּפְרַע עֲצָתָם וּתְקַלְקַל מַחֲשָׁבוֹתָם. וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי. שְׁתַּפְּתַח לִי שְׁעָרֵי תוֹרָה. שְׁעָרֵי חֻכְמָה. שְׁעָרֵי בִינָה. שְׁעָרֵי דַעַת. שְׁעָרֵי
פְּרָנְסָה וְכֻלְכָּלָה. שְׁעָרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִי לְרָצוֹן אֱמֶר־פִּי. וְהִגִּיז לְבִי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

**עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):**

(יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שְׁתַּבְּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

במוצאי יו"ט שלא חל בשבת אומרים כאן קדיש שלם (עמ' 246) ועלינו (עמ' 251).

במוצ"ש חול המועד אומרים כאן קדיש שלם (עמ' 246), וממשיכים "ויתן לך" לקמן
עמ' 247.

במוצאי שמיני עצרת ושמחת תורה שהוא גם מוצאי שבת, אומרים כאן חצי קדיש,
וממשיכים "ויהי נועם" וכו'.

החזן אומר:

**יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתָהּ. וְיִמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:**

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

**יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:**

לְעֵלָא לְעֵלָא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא שִׁירְתָּא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא
דְּאִמְרִין בְּעֵלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ.
וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

יֵשֵׁב בְּסֵתֶר עֲלִיּוֹן בְּצֵל שְׁדֵי יִתְלוֹנָן: אָמַר לִיהוָה מַחְסֵי
 וּמַצֻּדָּתַי. אֱלֹהֵי אֲבֹט־חֲבוּ: כִּי הוּא יִצְלֶךְ מִפָּח יָקוֹשׁ
 מִדְּבַר הַוּוֹת: בְּאַבְרָתּוֹ יִסֹּךְ לֶךְ וְתַחַת־כְּנָפָיו תַּחֲסֶה. צָנָה
 וְסִחְרָה אָמְתּוֹ: לֹא־תִירָא מִפֶּחַד לִילָה. מִחֵץ יַעוֹף יוֹמָם: מִדְּבַר
 בְּאֶפֶל יֶהֱלֶךְ. מִקְטָב יִשׁוּד צָהָרִים: יִפֹּל מִצִּדּוֹ אֶלֶף וּרְבֵבָה
 מִימִינֶה. אֵלֶיךָ לֹא יָגֵשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תִּבְיֹט וּשְׁלֵמַת רְשָׁעִים
 תִּרְאֶה: כִּי־אֵתָהּ יִהְיֶה מַחְסֵי עֲלִיּוֹן שְׁמַת מְעוֹנָה: לֹא־תֵאָנֶה
 אֵלֶיךָ רָעָה וְנִגְעַת לֹא־יִקְרַב בְּאַהֲלֶךְ: כִּי מִלֵּאכֵיו יִצְוֶה־לֶךְ.
 לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפֵּי־יְשׁוּאוֹנֶה. פֶּן־תִּגָּף בְּאֶבֶן רִגְלֶךָ:
 עַל־שַׁחַל וּפֶתֶן תִּדְרֹךְ. תִּרְמָס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חֶשֶׁק וְאַפְלָטָהוּ.
 אֲשַׁגְּבֶהוּ כִּי־יִדַּע שָׁמַי: יִקְרְאוּ וְאֶעֱנֶהוּ עֲמוּאֵלֵנִי בְּצָרָה.
 אֲחַלְצֶהוּ וְאֲכַבְּדֶהוּ: אֶרְךְ יָמִים אֲשַׁבִּיעֶהוּ וְאֶרְאֶהוּ בִישׁוּעָתִי:
 אֶרְךְ יָמִים וְכוּ.

וְאֵתָה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: בְּקוֹל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה
 וְאָמַר. קְדוֹשׁוֹ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יִהְיֶה צְבָאוֹת. מְלֹא
 כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: בְּלַחַשׁ: וּמִקְבְּלִין דִּין מִן דִּין וְאִמְרִין. קְדִישׁ בְּשָׁמַי
 מְרוֹמָא עֲלָאָה בֵּית שְׁכִינְתָּה. קְדִישׁ עַל־אַרְעָא עוֹבֵד גְּבוּרְתָּה.
 קְדִישׁ לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִיא. יִהְיֶה צְבָאוֹת מְלִיא כָּל־אַרְעָא
 זִיו יְקָרָה: ע"כ. בְּקוֹל: וְתִשְׁאַנֵּי רוּחַ וְאֲשַׁמַּע אַחֲרֵי קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל.
 בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: בְּלַחַשׁ: וְנִטְלַתְנִי רוּחָא. וּשְׁמַעִית בְּתִרְאִי

קל זיע שגיא. דמשבחין ואמרין. ברוך יקרא דיהוה מאתר
 בית שכינתה: ע"כ. בקול: יהוהו. ימלך לעלם ועד: בלחש: יהוה
 מלכותה (קאים) לעלם ולעלמי עלמאי: יהוה אלהי אברהם
 יצחק וישראל אבותינו שמה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב
 עמך והכן לבבם אליך: והוא רחום ויכפר עון ולא ישחית.
 והרבה להשיב אפן. ולא יעיר כל חמתו: כי אתה אדני טוב
 וסלח. ורב חסד לכל קראיך: צדקתך צדק לעולם ותורתך
 אמת: תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. אשר נשבעת לאבותינו
 מימי קדם: ברוך אדני יוסף יוס. יעמס לנו האל ישועתנו סלה:
 יהוה צבאות עמנו. משגב לנו אלהי יעקב סלה: יהוה צבאות
 אשרי אדם בטח בך: (יהוה הושיעה. הפלך יעגנו ביום
 קראנו:) ע"כ בלחש.

ברוך אלהינו שפראנו לכבודו. והבדילנו מן התועים. ונתן
 לנו תורת אמת וחי עולם נטע בתוכנו. הרחמן יפתח
 לבנו לתורתו ויטע אהבתו ויראתו בלבנו. וישים בלבנו לאהבה
 אותו. וליראה אותו. ולעבדו ולעשות רצונו בלבב שלם ובנפש
 חפצה. למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה. וכן יהי רצון
 מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו. שנשמר חקיך בעולם
 הזה. ונזכה ונחיה ונראה ונירש ישועת שני המשיח לטובה
 ולברכה. לזכות ולמעשים טובים ולחי העולם הבא:

החזן אומר:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דברא כרעותה. וימליך
 מלכותה בחייכון וביומיון ובחיי דכל בית ישראל
 בעגלא ובזמן קריב. ואמרו אמן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבַרְךְ. לְעֵלָם וּלְעֵלְמִי עֲלִמְיָא.
 יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה
 וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
 לְעֵלָא לְעֵלָא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
 דְּאִמְרִין בְּעֵלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:
 תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבִעוֹתְהוֹן דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אָבוּהוֹן
 דְּבִשְׁמֵיָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:
 יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
 יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:
 עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
 וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

וְיִתֵּן־לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל־הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. וְרַב דְּגֻן
 וְתִירָשׁ: יַעֲבֹדוךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוּ לָךְ
 לְאֻמִּים הֵנָּה גְבִיר לְאַחִיךָ וְיִשְׁתַּחֲוּ לָךְ בְּנֵי אֲמָךְ. אֲרֵרֶיךָ אֲרוּר
 וּמְבָרְכֶיךָ בְּרוּךְ: וְאֵל שְׂדֵי יְבָרַךְ אֶתְךָ וַיַּפְּרֶךְ וַיְרַבֶּךְ. וְהָיִיתָ
 לְקָהָל עַמִּים: וְיִתֵּן־לָךְ אֶת־בְּרַכַּת אַבְרָהָם לָךְ וְלִזְרַעְךָ אֶתְךָ.
 לְרִשְׁתְּךָ אֶת־אֶרֶץ מִגְרִיד אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם: הַמְּלֶאכֶה
 הַגָּאֵל אֹתִי מִכָּל־רָע. יְבָרַךְ אֶת־הַנְּעָרִים וַיַּקְרָא בְּהֵם שְׁמִי
 וְשֵׁם אֲבֹתִי אַבְרָהָם וַיַּצְחֲקוּ. וַיִּדְּנוּ לָרַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: מֵאֵל
 אֲבִיךָ וַיַּעֲזֹרְךָ וְאֵת שְׂדֵי וַיְבָרְכֶךָ בְּרַכַּת שָׁמַיִם מֵעַל בְּרַכַּת
 תְּהוֹם רַבְּצַת תַּחַת. בְּרַכַּת שְׂדֵים וְרַחֲם: בְּרַכַּת אֲבִיךָ גָּבְרוּ
 עַל־בְּרַכַּת הַזֵּרִי עַד־תָּאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם. תַּהֲיִין לְרֹאשׁ יוֹסֵף
 וּלְקֹדֶקֶד נֹזֵר אַחִיו: יְהוֹה אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם

כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב: יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם
 אֶלֶף פְּעָמִים וַיְבָרֶךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם: בָּרוּךְ אַתָּה
 בָּעִיר וּבְרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה: בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבְרוּךְ אַתָּה
 בַּצֵּאתֶךָ: יִתֵּן יְהוָה אֶת־אֵיבֶיךָ הַקָּמִים עֲלֶיךָ נִגְפִים לִפְנֶיךָ.
 בְּדֶרֶךְ אַחֵד יֵצְאוּ אֵלֶיךָ וּבִשְׁבָעָה דְרָכִים יָנוּסוּ לִפְנֶיךָ: יֵצֵאוּ
 יְהוָה אֶתְךָ אֶת־הַבְּרָכָה בְּאַסְמִיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ וּבִרְכֶּךָ
 בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: יִפְתַּח יְהוָה לְךָ אֶת־אֹצְרוֹ
 הַטּוֹב אֶת־הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטֵר־אֲרָצְךָ בְּעֵתוֹ וּלְבָרֶךְ אֶת
 כָּל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ וְהִלֹּוֹיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוָה: אֲשֶׁר־יִךְ
 יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשָׁע בִּיהוָה מִגֵּן עֲזָרְךָ וְאֲשֶׁר־חָרַב
 גִּיאֹתֶךָ וַיַּכְּשׁוּ אֵיבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל־בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ:

וּפְדוּלֵי יְהוָה יִשְׁכּוֹן וּבָאוּ צִיּוֹן בִּרְנָה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשֶׁם.
 שִׁשְׁזוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיִגּוּ וְנָסוּ יִגְזוּ וְאַנְחָה: וְאָמַר בְּיוֹם
 הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וַיִּשְׁיַעֲנוּ זֶה יְהוָה קִוִּינוּ לוֹ
 נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ: הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי אֲבֹטָה וְלֹא אֶפְחָד.
 כִּי־עָזַר וּזְמַרְתָּ יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: וְשִׂאֲבָתֶם־מִים בְּשִׁשְׁזוֹן.
 מִמַּעַיְנֵי הַיִּשׁוּעָה: וְאָמַרְתֶּם בְּיוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ
 בְּשִׁמּוֹ הוֹדִיעוּ בְּעָמִים עֲלִילָתִיו הוֹפִירוּ כִּי נִשְׁגָּב שָׁמוֹ: וְזָמְרוּ
 יְהוָה כִּי גֵאוֹת עָשָׂה מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל־הָאָרֶץ: צַהֲלִי וְרַנִּי
 יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי־גִדּוֹל בְּקִרְבֶּךָ קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל נוֹשָׁע
 בִּיהוָה תִּשְׁוַעַת עוֹלָמִים לֹא־תִבָּשׂוּ וְלֹא־תִכְלָמוּ עַד־עוֹלָמִי
 עַד: כִּי כָל־הָעַמִּים יִלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיו וְאַנְחָנוּ גִלְדָּה
 בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: בֵּית יַעֲקֹב לָכוּ וְנִלְכָּה בְּאוֹר
 יְהוָה: וַיְהִי דָוִד לְכָל־דָּרָכּוֹ מִשְׁכִּיל וַיְהוָה עִמּוֹ: וְאָמַרְתֶּם כֹּה

לְחִי. וְאַתָּה שְׁלוֹם וּבֵיתְךָ שְׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר-לְךָ שְׁלוֹם: הִנְגִּי
 שִׁלְחֵ מִלְּאֲכִי וּפְנֵה-דֶרֶךְ לְפָנַי. וּפְתָאֵם יָבוֹא אֶל-הֵיכָלוֹ הָאֲדֹנָן
 אֲשֶׁר-אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמִלֶּאךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר-אַתֶּם חֹפְצִים
 הִנֵּה-בָּא. אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: הִנֵּה אֲנֹכִי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵיהָ
 הַנִּבִּיא. לְפָנַי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא: אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 תֵּלְכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ. וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּבְקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ וְאֹתוֹ
 תַעֲבֹדוּ וְבוֹ תִדְבָּקוּן: וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם. חַיִּים
 כָּלְכֶם הַיּוֹם: כִּי-בִשְׂמִיחָה תֵצְאוּ וּבְשְׁלוֹם תִּנְבְּלוּן. הֵהָרִים
 וְהַגְּבְעוֹת יִפְצְחוּ לְפָנֶיכֶם רִנָּה וְכָל-עֵצֵי הַשָּׁדָה יִמְחֹאוּ-כָף:

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת. אֲשָׁא עֵינֵי אֶל-הַהָרִים. מֵאֵין יָבֹא עֲזָרִי: עֲזָרִי
 מֵעַם יְהוָה. עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אֵל-יִתֵּן לְמוֹט רִגְלֶךָ.
 אֶל-יָנוּם שִׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא-יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה
 שִׁמְרֶךָ. יְהוָה צִלְּךָ עַל-יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא-יִכְבֶּה וְיָרֵחַ
 בַּלְיִלָה: יְהוָה יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל-רָע. יִשְׁמֹר אֶת-נַפְשֶׁךָ: יְהוָה
 יִשְׁמֹר-צִאתְךָ וּבּוֹאֶךָ. מַעֲתָה וְעַד-עוֹלָם:

יְהוָה עֲזָרָה לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם: תּוֹרַת
 יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. יְעֻדוֹת יְהוָה נֶאֱמָנָה
 מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָה יִשְׂרָאֵל מְשִׁמְחֵי-לֵב. מִצְוֹת יְהוָה
 בָּרָה מְאִירַת עֵינַיִם: יִרְאֵת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד.
 מִשְׁפִּטֵי-יְהוָה אֱמֶת. צִדְקוֹ יַחֲדוּ: הַנְּחַמְדִּים מִזֶּהָב וּמִפָּז רַב.
 וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם-עֲבָדֶיךָ נִזְהָר בָּהֶם. בְּשִׁמְרָם
 עֵקֶב רַב: שְׂגִיאוֹת מִיַּיְבִין. מִנִּסְתָּרוֹת נִקְנִי: גַּם מִזִּדִּים חֲשׂוֹךְ
 עֲבָדֶיךָ. אֵל-יִמְשְׁלוּ-בִי אֲזִי אֵיתָם. וְנִקִּיתִי מִפֶּשַׁע רַב: יִהְיוּ לְרִצּוֹן
 אִמְרֵי-פִי. וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי: צוּרִי בְּעוֹלָם

יְהוָה וְגֵאֲלִי בַּעֲוֹלָם הֵבֵא: וְאֲנִי אֶגִּיד לְעָלָם. אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי
 יַעֲקֹב: וְכָל־קִרְנֵי רְשָׁעִים אֶגְדֶּעַ. תִּרְוַמְּנָה קִרְנוֹת צַדִּיק:
 טוֹב־לִי כִי־עָנִיתִי. לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ: טוֹב־לִי תוֹרַת־פִּיךָ.
 מֵאֲלֹפִי זֶהָב וְכֶסֶף: בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אָמֵן וְאָמֵן: יִמְלֹךְ
 יְהוָה לְעוֹלָם. אָמֵן וְאָמֵן: בְּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלַם.
 הַלְלוּ־יָהּ:

הַלְלוּ יְהוָה הַלְלוּ־אֵל בְּקֹדֶשׁוֹ. הַלְלוּהוּ בְּרִקִּיעַ עֲזוֹ:
 הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ. הַלְלוּהוּ בְּרֹב גְּדֻלּוֹ:
 הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר. הַלְלוּהוּ בְּנִגּוֹן וּבְכֹנֹר:
 הַלְלוּהוּ בְּתוֹף וּמַחֲוֹל. הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעִגְבִּי:
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי־שֹׁמֵעַ. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:
 כָּל הַנְּשָׁמָה תְהַלֵּל יָהּ. הַלְלוּ־יָהּ:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תִּלְמִידֵי חֲכָמִים מְרַבִּים
 שָׁלוֹם בַּעֲוֹלָם. שְׁנֵאֲמַר. וְכָל־בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יְהוָה וְרַב
 שָׁלוֹם בְּנֵיךָ: אֶל־תִּקְרִי בְּנֵיךָ אֶלָּא בְּנֵיךָ. יְהִי־שָׁלוֹם בְּחִילְךָ.
 שָׁלוֹם בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ: לְמַעַן אֲחִי וְרַעִי. אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בֵּיךָ:
 לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לָךְ: וְרֹאֵה־בָנִים לְבְנֵיךָ.
 שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל: (שָׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאֵין־לָמוּ מְכַשׁוֹל:
 יְהוָה עֲזֹ לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֶךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:)

קדיש דרבנן:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתָהּ. וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
 בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּעָגְלָא וּבְזֵמַן קָרִיב.
 וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

וַיִּתְּבַרְךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְּפָאֵר וַיִּתְּרוֹמֶם וַיִּתְּנָשָׂא וַיִּתְּהַדֵּר וַיִּתְּעַלֶּה וַיִּתְּהַלֵּל
שָׁמָּה דְקַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא:

לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא שִׁירְתָּא תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא דְאַמִּירָן
בְּעֵלְמָא וְאַמְרוּ אָמֵן:

עַל-יִשְׂרָאֵל וְעַל-רַבְּנָן וְעַל-תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל-(כָּל)-תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן
(דִּי תְּבִין) דְּעֶסְקִין בְּאוֹרֵיתָא (קַדְשָׁתָא) דִּי בְּאַתְרָא הָדָן וְדִי בְּכָל-
אַתְר וְאַתְר. יְהֵא (לְנָא וּלְהוֹן וּלְכוּן שְׁלָמָא וְחֻנָּא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּי
אַרְיִכִי) וּמְזוּנֵי רִיחִין מִן-קֳדָם מְרֵה שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאַמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עֲלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל.
וְאַמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמֵיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל-כָּל-
יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

החזן אומר בקול רם:

עֲלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל. לְתַת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרָאשִׁית.
שְׁלֵא עֲשֵׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאָרֶץ. וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת
הָאָרְצוֹת. שְׁלֵא שָׁם חָלְקֵנוּ כְּהֵם. וְגוֹרְלֵנוּ כְּכָל-הַמוֹנִם. שְׁהֵם
מִשְׁתַּחֲוִים לְהֵבֶל וְרִיק וּמִתְפַּלְּלִים אֶל-אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וְאַנּוּ
כוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְפָנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. (שֶׁהוּא) נוֹטֵה שְׁמַיָּם וְיִסְדֵּי אֶרֶץ. וְכִסָּא כְבוֹדוֹ בְּשָׁמַיִם
מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵין
עוֹד מַלְבְּדוֹ. אִמַּת מַלְכֵנוּ וְאֵין זולָתוֹ. כְּכַתוּב בְּתוֹרַתְךָ. וַיִּדְעַת
הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל-לְבָבְךָ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל
וְעַל-הָאָרֶץ מִתַּחַת. אֵין עוֹד:

עַל-כֵּן נִקְוָה לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְרֹאוֹת מְהֵרָה בְּתַפְאֶרֶת עֲזֶךָ.
לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן-הָאָרֶץ. וְהַאֲלִילִים כְּרוֹת יַפְרֵתוֹן:

לְתַקַּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי. וְכָל-בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בְשִׁמְךָ.
 לְהַפְנוֹת אֱלֹהֶיךָ כָּל-רָשָׁעֵי אֶרֶץ. יִכִּירוּ וַיִּדְעוּ כָּל-יֹשְׁבֵי תֵבֶל.
 כִּי לָךְ תִּכְרַע כָּל-בָּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל-לִשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יִהְיֶה אֱלֹהֵינוּ
 יִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִקָּר יִתְנוּ. וַיִּקְבְּלוּ כָּלֶם עַל מַלְכוּתְךָ.
 וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלָּךְ הִיא.
 וְלְעוֹלָמִי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכְתוּב בְּתוֹרָתְךָ. יִהְיֶהוּ יִמְלֹךְ
 לְעוֹלָם וָעֶד: וְכַתוּב. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

קדיש יתום:

וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֶה רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
 בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב.
 וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵה רַבָּא מְבָרַךְ. לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עָלְמַיָּא.

וַיִּתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלָּה וַיִּתְהַלָּל
 שְׁמֵה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעֵלְא לְעֵלְא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא דְּאַמִּירָן
 בְּעֶלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל.
 וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-
 יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

החזן אומר:

בְּרַכּוּ אֶת-יְהוָה הַמְּבָרַךְ:

הקהל עונה ואחריו החזן:

בְּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרַךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

הבדלה על הכוס

במוצ"ש יש אומרים:

זכור לטוב. שבוע טוב. בסמן טוב:

אליהו הנביא. אליהו הנביא. אליה הנביא. במהרה יבא אלינו עם־משיח בן־דוד:
איש אשר קנא לשם האל. איש בשר שלום על־יד יקותיאל.
איש גש ויכפר על־בני ישראל.

אליהו הנביא. אליהו הנביא. אליה הנביא. במהרה יבא אלינו עם־משיח בן־דוד:
איש דורות שנים־עשר ראו עיניו. איש הנקרא בעל שער בסמניו.
איש ואזור עור אזור במתניו.

אליהו הנביא. אליהו הנביא. אליה הנביא. במהרה יבא אלינו עם־משיח בן־דוד:
איש תשבי על־שמו נקרא. תצליחנו על־ידו בתורה. תשמיענו
מפיו בשורה טובה במהרה. תוציאנו מאפלה לאורה.

אליהו הנביא. אליהו הנביא. אליה הנביא. במהרה יבא אלינו עם־משיח בן־דוד:
אשרי מי שראה פניו בחלום. אשרי מי שנתן לו שלום. והחזיר
לו שלום. יהוה יברך את־עמו בשלום.

אליהו הנביא. אליהו הנביא. אליה הנביא. במהרה יבא אלינו עם־משיח בן־דוד:
בכתוב: הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא. לפני בוא יום יהוה
הגדול והנורא: והשיב לב־אבות על־בנים ולב בנים על־אבותם:

במוצ"ש הכל אומרים:

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. (כן תהיה־לנו).
בשמחה נועדנו בבית (בבית הכנסת הקדוש)
הזה. ובכל־מקום שנהיה שם. יהי־אדיר בעזרנו. סמן טוב
בביתנו. מול טוב בגורלנו. יברכנו יוצרנו יוצר כל. בפריה
ורביה. בעושר. בבריאות. בנכסים וברוב כל. בכל ישמחנו
אדון מעזנו. ובטובו הגדול ידריכנו:

במוצאי החג שלא חל בשבת מתחילים כאן:

כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֲשָׁא וּבִשָּׁם יְהוָה אֶקְרָא: אֲנִי יְהוָה הוֹשִׁיעָה
נָא אֲנִי יְהוָה הַצְלִיחַהּ נָא: אֲנִי יְהוָה עֲנֵנוּ בְיוֹם־קְרָאֵנוּ:
הוא יִשְׁלַח (לָנוּ) בְּרָכָה רְחוּהָ וְהַצְלִיחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ.
וְנֹאמַר אָמֵן:

סִבְרֵי מֶרְנָן (הקהל עונה: לַחֲיִים):
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

במוצ"ש אומרים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא עֵצִי (עֲשֵׂבִי
או: מִיָּנִי) בְּשָׂמִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מֵאוּרֵי הָאֵשׁ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמְּבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ
לְחֹל בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לְגוֹיִם בֵּין יוֹם
הַשְּׂבִיעִי לַשַּׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה בְרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַמְּבָדִיל בֵּין
קֹדֶשׁ לְחֹל:

שׁוֹתִים אֶת הַיַּיִן.

במוצאי שבת יש מוסיפים:

וְנִחַ מִצָּא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה: כֵּן נִמְצָא חֵן וְשִׁכְל־טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים
וְאָדָם: וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַשָּׂנֶה הַהִוא מֵאָה
שָׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה:
אֱלֹהֵינוּ הַנִּבְיָא אֱלֹהֵינוּ הַנִּבְיָא בְּמַהֲרָה יָבֵא אֱלֵינוּ
עַם־מְשִׁיחַ בְּנ־דָּוִד:

תפילות
לזמני חול המועד
שאנינם חלים בשבת

זמירות

לאחר קדיש דרבנן של סוף ברכות השחר (לעיל עמ' 55) אומרים:

יְהֵא אָדָם יֵרָא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדָה עַל־הָאֶמֶת וְדַבֵּר אֶמֶת
בְּלִבָּבוֹ: וַיִּשְׁפִּים וַיֹּאמֶר. רַבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים. לֹא עַל־צַדִּיקֵינוּ
אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. מָה אָנוּ.
מָה חַיֵּינוּ. מָה חֲסִידֵנוּ. מָה־כַּחֲנוּ. מָה־גְּבוּרָתֵנוּ. מָה־נְאֻמָּר לְפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. הֲלֹא כָל־הַגְּבוּרִים כְּאִין נִגְדָּךְ
וְאֲנָשֵׁי הַשָּׁם כָּלֹא הָיוּ וְחַכְמַיִם כְּבֹלִי מִדָּע וּגְבוּרִים כְּבֹלִי הַשִּׁכָּל.
הֲלֹא כָל־מַעֲשֵׂינוּ תָהוּ וּבָהוּ וַיְמִי חַיֵּינוּ הִבֵּל לְפָנֶיךָ. שָׁפֵן כְּתוּב
בְּדַבְּרֵי קֹדֶשְׁךָ. וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אֵין. כִּי הִכָּל הִבֵּל:
אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמָּךְ בְּנֵי בְרִיתְךָ. בְּנֵי אַבְרָהָם אֱהֱבָךְ שְׁנִשְׁבַּעְתָּ
לֹא בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. זָרַע יִצְחָק יַחֲידְךָ שְׁנִעַמְדָּ עַל־גְּבִי
מִזְבִּיחֶךָ. עֲדַת יַעֲקֹב בְּנֶךְ בְּכוֹרְךָ. שְׂמֵאֱהֱבָתְךָ שְׂאֱהֱבַת אוֹתוֹ
וּמִשְׁמַחְתְּךָ שְׂשִׁמְחַת־בּוֹ. קִרְאָת אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁוֹרוֹן. לְפִיכָךְ
אָנוּ חַיִּבִּים לְהוֹדוֹת לָךְ וּלְשַׁבַּחְךָ וּלְפָאֲרֶךְ וּלְתַן שִׁבַּח וְהוֹדָאָה
לְשִׁמְךָ. וְחַיִּבִּים אָנוּ לֹאמַר לְפָנֶיךָ תְּמִיד שְׁמַע בְּכָל־יוֹם. אֲשֶׁרֵינוּ
מִה־טוֹב חֲלָקֵנוּ. מִה־נְּעִים גּוֹרְלָנוּ. מִה־יָפָה מְאֹד יִרְשָׁתֵנוּ.
אֲשֶׁרֵינוּ שְׂאָנוּ מִשְׁפִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וּבֹקֶר תְּמִיד בְּכָל־יוֹם
וּמִיַּחֲדִים אֶת־שִׁמְךָ פְּעַמִּים בְּאֱהֲבָה וְאוֹמְרִים:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

אַתָּה הוּא עַד שְׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם וְאַתָּה הוּא מְשַׁנֵּבְרָא
הָעוֹלָם. אַתָּה הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לְעוֹלָם
הַבָּא. קִדַּשׁ אֶת־שִׁמְךָ עַל־מִקְדָּשִׁי שִׁמְךָ. קִדַּשׁ אֶת־שִׁמְךָ
בְּעוֹלָמְךָ וּבִישׁוּעֶתְךָ. תָּרִים וְתִגְבֶּיָה קַרְנֵנוּ. בְּרוּךְ מִקִּדְשׁ
שְׁמוֹ בְּרַבִּים:

אַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁמִי הַשָּׁמַיִם
הַעֲלִיּוֹנִים. אַתָּה הוּא רֹאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן
וּמִבְלַעְדֶּיךָ אֵין אֱלֹהִים. קִבֵּץ קוֹיָךְ מֵאַרְבַּע כְּנָפּוֹת הָאָרֶץ.
יִכִּירוּ וַיֵּדְעוּ כָּל־בְּאֵי הָעוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבִדְךָ
לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ. אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאַתָּה־הָאָרֶץ:
וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ בְּעֲלִיּוֹנִים אוֹ בַתְּחַתּוֹנִים שִׁיאֲמַר לְךָ
מִהֲתַעֲשֶׂה. אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים עָשִׂה עִמָּנוּ בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. וְקִים עָלֵינוּ מִהֲרָה מִהֲשֹׁאֲמֶרֶת
עַל־יָדֵי צָפְנִיָה נְבִיאָךְ. בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קִבְּצִי
אֶתְכֶם. כִּי־אֵתָּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וּלְתִהְלָה בְּכָל־עַמֵּי הָאָרֶץ. בְּשׁוּבִי
אֶת־שְׁבוֹתֵיכֶם לְעִינֵיכֶם. אָמֵן יְהוָה:

עומדים ונוהגים לומר פעמיים:

יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה מֶלֶךְ לְעֹלָם וָעֶד:

יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם. יִשְׁמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל
בְּעַשָׂיו. בְּנִי־צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָּם: יְמֶלֶךְ יְהוָה לְעוֹלָם.
אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר וָדָר. הִלְלוּ־יָהּ: בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל. עָשִׂה נִפְלְאוֹת לְבָדּוֹ: וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם.
וַיִּמְלֹא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל הָאָרֶץ. אָמֵן וְאָמֵן:

בק"ק רומה מדלגים על מזמור זה:

יְהוָה מֶלֶךְ גָּאוֹת לִבֵּשׁ. לִבֵּשׁ יְהוָה עֹז הַתְּאֵזֶר. אֶף־תִּכְּזֹן תִּכְּזֹל
בַּל־תִּמְוֹט: נִכְּזֹן כְּסֵאֲךָ מֵאֵז. מֵעוֹלָם אֶתָּה: נִשְׂאוּ נְהָרוֹתוֹ
יְהוָה. נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכִיָּם: מִקְלֹתוֹ מִיָּם
רָבִים אֲדִירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם. אֲדִיר בַּמַּרְוֹם יְהוָה: עֲדֹתֶיךָ נֶאֱמְנוּ
מְאֹד. לְבֵיתְךָ נְאוֹה־קֹדֶשׁ. יְהוָה לְאֶרֶץ יָמִים:

הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בְשִׁמּוֹ.	הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילָתוֹ:
שִׁירוּ לוֹ זִמְרוּ לוֹ.	שִׁיחוּ בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו:
הַתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ.	יִשְׂמַח לֵב מִבְּקִשֵּׁי יְהוָה:
דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ.	בִּקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד:
זְכְּרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה.	מִפְתִּיּוֹ וּמִשְׁפָּטֵי־פִיהוּ:
זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ.	בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.	בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
זְכְּרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ.	דַּבֵּר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר:
אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אֲבֹרָהֶם.	וּשְׁבוּעָתוֹ לִיצְחָק:
וַיַּעֲמִידָהּ לַיעֲקֹב לְחֹק.	לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
לֵאמֹר. לְךָ אֶתֶּן אֶרֶץ כְּנָעַן.	חֶבֶל נָחֳלֹתְכֶם:
בְּהִיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר.	כַּמֶּעַט וְגָרִים בָּהֶ:
וַיִּתֶּן־לָכֶם מְגוּי אֶל־גּוֹי.	וּמִמֶּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר:
לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעַשְׂקָם.	וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
אֶל־תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחִי.	וּבְגִבֵּי־אֵי אֶל־תִּרְעוּ:
שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ.	בְּשִׁירוֹ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יִשׁוּעָתוֹ:
סִפְּרוּ בְּגוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ.	בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו:
כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד.	וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים:
כִּי כָל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים.	וַיְהוָה שְׁמִים עָשָׂה:

הָיָה וְהָרַר לְפָנָיו. עֲזֹ וַחֲדָה בְּמִקְמוֹ:
הָבֹ לַיהוָה מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים. הָבֹ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז:
הָבֹ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ. שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו.
הִשְׁתַּחֲוֹ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ.
אֶף־תִּכּוֹן תִּבְלָ בַל־תִּמּוֹט: יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ
וַיֹּאמְרוּ בְּגוֹיִם יְהוָה מֶלֶךְ: יִרְעַם הָיִם וּמִלֹּאוּ.
יַעֲלֶז הַשָּׁדָה וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ: אֲזִ יִרְנְנוּ עַצִּי הַיַּעַר.
מִלְּפָנֵי יְהוָה. כִּי־בָא לִשְׁפוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדֹו לַיהוָה
כִּי טוֹב. כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: וְאָמְרוּ. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנו
וּמִבְּצָנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם. לַהֲדוֹת לְשֵׁם קֹדֶשְׁךָ.
לַהֲשַׁתֵּבַח בְּתִהְלָתְךָ: בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעָלָם. וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אִמֵּן
וְהִלֵּל לַיהוָה:

לְמִנְצֵחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מְגִיד הַרְקִיעַ: יוֹם לַיּוֹם יִבְיַע אָמַר וְלַיְלָה לַלַּיְלָה
יְחַוֶּה־דַּעַת: אֵין־אָמַר וְאֵין דְּבָרִים. בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם: בְּכָל־
הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם וּבִקְצֵה תִבְלָ מְלִיָּהֶם. לְשִׁמְשׁ שִׁס־אֶהָל בָּהֶם:
וְהוּא בָּחַתָּן יֵצֵא מִחֻפָּתוֹ. יִשֵּׁשׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֶרֶח: מִקְצֵה
הַשָּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קִצּוֹתָם. וְאֵין נִסְתָּר מִחֻפָּתוֹ:
תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. עֲדוֹת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת
פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָה יִשְׂרִים מְשֻׁמְחֵי־לֵב. מִצּוֹת יְהוָה בְּרָה מְאִירַת
עֵינַיִם: יִרְאֵת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד. מִשְׁפָּטֵי־יְהוָה אֱמֶת.
צִדְקוֹ יַחֲדוֹ: הַנְּחַמְדִּים מְזֻהָב וּמִפָּז רַב. וּמִתּוֹקִים מְדִבֵּשׁ וְנֹפֶת
צוּפִים: גָּם־עֲבֹדְךָ נִזְהָר בָּהֶם. בְּשִׁמְרָם עֵקֶב רַב: שְׂגִיאוֹת
מִי־יָבִין. מִנִּסְתָּרוֹת נִקְנִי: גָּם מִזִּדְּיוֹת חֹשֶׁךְ עֲבֹדְךָ. אֵל־יִמְשְׁלוּ־בִי

אִז אֵיתָם. וְנִקְיִתִי מִפֶּשַׁע רַב: יִהְיוּ לְרִצּוֹן אִמְרֵי־פִי. וְהִגִּיוֹן
לִבִּי לִפְנֵיךָ. יִהְיֶה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

יְהוָה מֶלֶךְ יִרְגֶּזוּ עַמִּים. יֵשֶׁב כְּרוּבִים תְּנוּט הָאָרֶץ: יְהוָה
בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרֵם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים: יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל
וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אֱהָב. אֶתָּה כּוֹנֵנֶת מִיִּשְׂרָאֵל.
מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בִּיעֲקֹבוּ אֶתָּה עֲשִׂיתִי: רוּמְמוֹ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְהַשְׁתַּחֲוִי לַיהוָה רַגְלֵי קָדוֹשׁ הוּא: מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנֵי
וְשִׁמּוֹאֵל בְּקִרְאֵי שֵׁמוֹ. קִרְאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא יַעֲנֶם: בְּעִמּוֹד
עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם. שִׁמְרוּ עֲדוֹתַי וְחֻק־נִתְּנָלָמוּ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
אֶתָּה עֲנִיתָם. אֵל גִּשָּׁא הֵייתָ לָהֶם וְנִקְם עַל־עֲלִילוֹתָם: רוּמְמוֹ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחֲוִי לַיהוָה קָדְשׁוֹ. כִּי־קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

וְהוּא רַחוּם וְכַפֵּר עוֹן וְלֹא־יִשְׁחִית. וְהִרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפוֹ.
וְלֹא־יַעֲרִיר כָּל־חַמַּתּוֹ: זְכַר־רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסִדֶּיךָ. כִּי
מֵעוֹלָם הָמָּה: אֶתָּה יְהוָה לֹא־תִכְלֹא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי. חֲסִדְךָ
וְאַמְתָּךְ תִּמְיֵד יִצְרוּנִי: תִּנּוּ עֵז לְאֱלֹהִים. עַל־יִשְׂרָאֵל גְּאוּתוֹ
וְעֵז בַּשָּׁחֲקִים: נוֹרָא אֱלֹהִים מִמֶּקֶד־שִׁיךָ. אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נִתָּן
עַז וְתַעֲצֻמוֹת לְעַם. בְּרוּךְ אֱלֹהִים: יְהוָה אֲדַגִּינוּ. מֶה־אֲדִיר
שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׁגֵּב־לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
סִלָּה: יְהוָה צְבָאוֹת. אֲשֶׁר־יֵאָדָם בְּטַח בְּךָ: יְהוָה הַפִּיר
עֲצַת־גּוֹיִם. הִנְיָא מַחֲשָׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד.
מַחֲשָׁבוֹת לָבוֹ לְדָר וּדָר: קִנְיָה אֶל־יְהוָה. חֻזַּק וַיֵּאֱמֶן לְבָבְךָ.
וְקִנְיָה אֶל־יְהוָה: אֶל־נִקְמוֹת יְהוָה. אֵל נִקְמוֹת הוֹפִיעַ: הַנִּשְׂאָ
שִׁפְט הָאָרֶץ. הַשֵּׁב גָּמוֹל עַל־גֹּאֲלִים: עֲזָרְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ
עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שִׁמְךָ. וְהַצִּילְנוּ וְכַפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ:
וַיֵּרֶם קִרְוֹן לְעַמּוֹ תְּהַלֵּה לְכָל־חַסִּידָיו. לְבִנֵּי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבּוֹ.

הַלְלוּ־יָהּ: מְגִדְלֵ־עוֹ שֵׁם יְהוָה. בּוֹ־יֵרוּץ צִדִּיק וְנִשְׁגָּב: עֲשֵׂה־עֲמִי
 אוֹת לְטוֹבָה. וִירָאוּ שָׂנְאֵי וַיִּבְשׁוּ. כִּי־אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתָּנִי
 וְנִחַמְתָּנִי: וִירָא בַצָּר לָהֶם. בְּשִׁמְעוֹ אֶת־רִנָּתָם: וַיִּזְכֹּר לָהֶם
 בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כָּרֵב חֲסָדָיו: וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים. לִפְנֵי כָל־
 שׂוֹבֵיהֶם: הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם. לְהַדּוֹת
 לְשֵׁם קְדוֹשְׁךָ. לְהַשְׁתַּבַּח בְּתִהְלָתְךָ: אַתָּה תִקּוֹם תְּרַחֵם צִיּוֹן.
 כִּי־עַתָּה לְחִנּוּנָה כִּי־בָא מוֹעֵד: וְחִפְרָה הַלְבָנָה וּבּוֹשָׁה הַחֲמָה.
 כִּי־מָלַךְ יְהוָה צְבָאוֹת בָּהֶר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם. וְנִגַּד וְקִנּוּ כְבוֹד:
 וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא. הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִנּוּנוֹ לוֹ וַיּוֹשִׁיעֵנוּ. זֶה יְהוָה
 קִנּוּנוֹ לוֹ נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ: בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אָמֵן
 וְאָמֵן: בְּרוּךְ אֲדֹנָי יְיָ־וָסוּ יוֹם. יַעֲמֹס־לָנוּ הָאֵל יִשׁוּעָתָנוּ סֵלָה:
 בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְאָמַר
 כָּל־הָעַם אָמֵן. הַלְלוּ־יָהּ:

בימי חול המועד, חוץ משבת חוה"מ, אומרים כאן קדיש יתום:

וַיִּתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דְּבָרָא כְּרֵעִיתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
 בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּעָגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב.
 וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

וַיִּתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלָּה וַיִּתְהַלָּל
 שְׁמֵהּ דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעָלְא לְעָלְא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְּאִמְרִין
 בְּעָלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל.
 וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
 יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

עומדים ואומרים:

**בְּרוּךְ שְׁאָמַר יְהוָה הָעוֹלָם. בְּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה. בְּרוּךְ גּוֹזֵר
וּמַקְיֵם. בְּרוּךְ אֵל חַי לְעַד וְיָמִים לְנֶצַח. בְּרוּךְ עוֹשֶׂה
בְּרָאשִׁית. בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל-הָאָרֶץ. בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל-הַבְּרִיּוֹת.
בְּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירְאָיו. בְּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל. בְּרוּךְ
הוא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הָאֵל
הַמֶּלֶךְ הַמְּהֻלָּל. הַמְּשַׁבֵּחַ וְהַמְּפָאֵר בְּפִי עַמּוֹ וּבִלְשׁוֹן כָּל-חֲסִידָיו
וְעַבְדָּיו. וּבִשְׂרִיר דָּוִד עַבְדְּךָ נְהַלֵּלְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׁבַּחְךָ
וְנִגְדֹמְךָ וְנִגְדֵּלְךָ וְנִמְלִיכְךָ. וְנִזְכִּיר אֶת-שִׁמְךָ מַלְכֵנוּ אֱלֹהֵינוּ
יְחִיד חַי הָעוֹלָמִים. מֶלֶךְ מְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר עַד-יְעַד שִׁמְךָ הַגָּדוֹל.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתְּשֻׁבָּחוֹת (נ"א: בַּתְּשֻׁבָּחוֹת):**

ע"כ עומדים.

לפי ק"ק רומה מוסיפים מזמור זה:

**מִזְמוֹר לְתוֹדָה. הִרְיעוּ לַיהוָה כָּל-הָאָרֶץ: עַבְדּוֹ אֶת-יְהוָה בְּשִׂמְחָה.
בָּאוּ לִלְפָנָיו בְּרִנָּה: דִּעוּ כִּי-יְהוָה הוא אֱלֹהִים. הוא-עֲשֵׂנוּ
וְלוֹ אֲנַחֲנוּ. עַמּוֹ וְצֶאֱן מְרֵעֵתוֹ: בָּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה. חֲצַרְתִּיו בְּתִהְלָה.
הוֹדוּ-לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: כִּי-טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חֲסִדוֹ וְעַד-דָּר וָדָר אֱמוֹנָתוֹ:**

**יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם. יִשְׁמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְהוָה
מְבָרָךְ. מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם: מִמִּזְרַח-שֶׁמֶשׁ עַד-מְבֹאוֹ.
מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה: רֵם עַל-כָּל-גּוֹיִם יְהוָה. עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:
יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם. יְהוָה זְכָרְךָ לְדֹרֹדֹר: יְהוָה בְּשָׁמַיִם הַכִּין
כֶּסֶף וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה: יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ
וַיֹּאמְרוּ בְּגוֹיִם יְהוָה מֶלֶךְ: יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה
יְמִלֵךְ לְעֹלָם וָעַד: יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעַד. אֲבָרְו גּוֹיִם מֵאֲרָצוֹ:**

יְהוָה הִפְרִיר עֲצַת־גּוֹיִם. הִנְיָא מַחֲשָׁבוֹת עַמִּים: עָצוּ עֲצָה וְתַפְרִי-
 דְּבָרוֹ דְּבַר וְלֹא יָקוּם כִּי עֲמָנוּ אֵל: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלִב־אִישׁ
 וְעֲצַת יְהוָה הִיא תִקּוּם: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד. מַחֲשָׁבוֹת
 לָבוֹ לְדֹר וְדֹר: כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי. הוּא־עָצָה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר
 יְהוָה בְּצִיּוֹן. אֹהֶה לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה. יִשְׂרָאֵל
 לִסְגָּלָתוֹ: כִּי־בּוֹ יִשְׁמַח לִבָּנוּ. כִּי בָשָׂם קָדְשׁוֹ בְּטַחֲנוֹ: כִּי לֹא־
 יִטָּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנִחַלְתּוֹ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם וְיִכְפֹּר עוֹן
 וְלֹא־יִשְׁחִית. וְהִרְבֵּה לְהַשְׁיֵב אִפּוֹ. וְלֹא־יַעֲזִיר כָּל־חַמְתּוֹ: (יְהוָה
 הוֹשִׁיעָה. הַמָּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם־קִרְאָנוּ) אֲשֶׁר־י תַמְיִמֵּי־דֶרֶךְ.
 הַהֲלָכִים בְּתוֹרַת יְהוָה:

אֲשֶׁר־י יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ. עוֹד יְהִלְלוּךָ סֶלָה: אֲשֶׁר־י הָעַם שָׂכָכָה
 לוֹ. אֲשֶׁר־י הָעַם שִׁיְהוּהָ אֱלֹהֵיו:

תִּהְיֶה לְדֹד. אֲרוֹמַמְךָ אֱלֹהֵי הַמָּלֶךְ וְאֶבְרַכָּה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם
 וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֶבְרַכְךָ וְאֶהְיֶה לְשִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
 גָּדוֹל יְהוָה וּמֵהֵלָל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר: דֹּד לְדֹד יִשְׁבַּח
 מַעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרָתֶיךָ יִגִּידוּ: הֵדֵר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדַבְּרִי נִפְלְאוֹתֶיךָ
 אֲשִׁיחָה: וְעוֹזוֹ נִזְרָאתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרָנָה: זָכַר רַב־
 טוֹבְךָ יִבְיַעוּ וְצִדְקָתְךָ יִרְנְנוּ: חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה. אֶרְךָ אֲפִים
 וּגְדֻלַּח־סֶד: טוֹב־יְהוָה לְכָל־זֶרַח־מִי עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה
 כָּל־מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתְךָ
 יִדְבְּרוּ: לְהוֹדִיעֵנוּ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכְבוֹד הֵדֵר מַלְכוּתוֹ:
 מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמַמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דֹּד וְדֹר: סוֹמֶךְ
 יְהוָה לְכָל־הַנִּפְלָאִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֲנִי־כָל אֱלֹהֵיךָ יִשְׁבְּרוּ
 וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת־יְדֶךָ וּמַשְׁבִּיעַ

לְכַלְחֵי רָצוֹן: צְדִיק יִהְיֶה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחֹסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
 קָרוֹב יִהְיֶה לְכָל־קְרָאיו. לְכָל־אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת: רָצוֹן
 יֵרָאֶוּ יַעֲשֶׂה וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יִהְיֶה אֶת־
 כָּל־אֲהָבָיו. וְאֶת כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תְּהִלַּת יִהְיֶה יְדְבָר פִּי.
 וַיְבָרֶךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
 וַיִּנְחֲנוּ נִבְרָךְ יְיָ מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם. הַלְלוּ־יְיָ:

הַלְלוּ־יְיָ הַלְלֵי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ: אֶהְלֵלָה יְיָ בְּחַיֵּי. אֲזַמְּרָה
 לֵאלֹהֵי בְּעוֹדִי: אֶל־תִּבְטְחוּ בַּגִּדִּיבִים. בְּכֵן־אֲדַסּוּ
 שֹׁאִין לוֹ תְּשׁוּעָה: תִּצָּא רִחוֹ יֵשֵׁב לְאֲדָמְתוֹ. בַּיּוֹם הַהוּא אֲבָדוּ
 עֲשָׂתָנִיו: אֲשֶׁר־י שָׂאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ. שִׁבְרוּ עַל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ:
 עֲשֵׂהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם. הַשֶּׁמֶר אִמַּת
 לְעוֹלָם: עֲשֵׂה מִשְׁפָּט לְעֹשׂוֹקִים. נָתַן לֶחֶם לְרַעֲבִים. יְיָ
 מִתִּיר אֲסוּרִים: יְיָ הוֹדוּ פִּקְחַ עוֹרִים. יְיָ זִקֵּךְ כְּפוֹפִים. יְיָ
 אֲהַב צְדִיקִים: יְיָ הוֹדוּ שֹׁמֵר אֶת־גִּרִּים. יְיָ וְאֶלְמָנָה יַעֲזֹד.
 וְדָרֶךְ רְשָׁעִים יַעֲוֶת: יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדָר
 וְדָר. הַלְלוּ־יְיָ:

הַלְלוּ יְיָ כִּי־טוֹב זִמְרָה אֱלֹהֵינוּ. כִּי־נַעֲמִים נָאוֹה תְּהִלָּה: בּוֹנֵה
 יְרוּשָׁלַם יְיָ. נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס: הִרְפָּא לְשִׁבּוּרֵי
 לֵב וּמַחֲבֵשׁ לְעֶצְבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לְכוֹכְבִּים. לְכָל־שָׁמַיִם
 יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ. לְתִבּוֹנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד
 עֲנוּיִם יְיָ. מִשְׁפִּיל רְשָׁעִים עַד־אָרֶץ: עֲנוּ לִיְיָ בְּתוֹדָה.
 זָמְרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר: הַמְכֶּסֶה שָׁמַיִם בְּעָבִים. הַמְכִּין לָאָרֶץ
 מָטָר. הַמְצַמִּיחַ הַרִים חֲצִיר: נוֹתֵן לְבִהְמָה לַחֲמָה. לְבִנְי עֹלֵב
 אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בַּגְבוּרַת הַסּוּס יַחֲפֹץ. לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ

יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יִרְאִיו. אֶת־הַמִּיחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שִׁפְחֵי
 יְרוּשָׁלַם אֶת־יְהוָה. הַלְלֵי אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן: כִּי־חֲזַק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ.
 בָּרֶךְ בְּנֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ: הַשֵּׁם־גְּבוּלֶךָ שָׁלוֹם. חֶלֶב חֹטִים יִשְׁבִּיעֶךָ:
 הַשִּׁלַח אֲמַרְתוּ אֶרֶץ. עַד־מָה־רָחַ יְרוּץ דְּבָרוֹ: הִנָּתַן שֶׁלֶג כְּצֶמֶר.
 כְּפֹר כְּאֹפֶר יִפּוֹר: מִשְׁלִיךְ קֶרְחוֹ כְּפֶתִים. לִפְנֵי קָרְתוֹ מִי
 יַעֲמֹד: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּמָּסֶם. יֵשֶׁב רוּחוֹ יוֹלֹמִים: מַגִּיד דְּבָרוֹ
 לִיעֲקֹב. חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל־גּוֹי
 וּמִשְׁפָּטִים בְּלִידָעוֹם. הַלְלוּ־יָהּ:

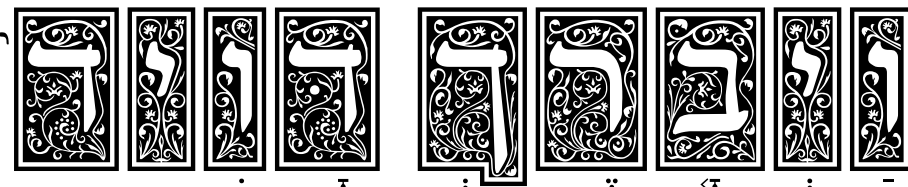
הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם. הַלְלוּהוּ בְּמְרוֹמִים:
 הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו. הַלְלוּהוּ כָל־צְבָאוֹ: הַלְלוּהוּ
 שֶׁמֶשׁ וַיְרַח. הַלְלוּהוּ כָל־כּוֹכָבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שָׁמַי הַשָּׁמַיִם
 וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה. כִּי הוּא צוּה
 וְנִבְרָאוֹ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם. חֲקֹצְתָן וְלֹא יַעֲבֹר: הַלְלוּ
 אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ. תִּנְיָנִים וְכָל־תְּהוֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג
 וְקִיטוֹר. רוּחַ סֶעֱרָה עֹשֶׂה דְּבָרוֹ: הַהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת. עֵץ פְּרִי
 וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה. רֶמֶשׁ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אָרֶץ
 וְכָל־לְאֻמִּים. שָׂרִים וְכָל־שְׂפִטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת.
 זִקְנִים עַם־נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה. כִּי־נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדּוֹ.
 הוֹדוּ עַל־אָרֶץ וּשְׁמַיִם: וַיִּרָם קָרוֹן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו.
 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבּוֹ. הַלְלוּ־יָהּ:

הַלְלוּ יָהּ שִׁירֵי לִיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ. תְּהִלָּתוֹ בְּקֹהֶל חֲסִידִים:
 יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֲשָׂיו. בְּנִי־צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָּם:
 יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְּמַחֲזֵל. בְּתֹף וְכִנּוֹר יִזְמְרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ.
 יִפְאֶר עֲנֻוִים בִּישׁוּעָה: יַעֲלֹווּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד. יִרְנְנוּ עַל־

מִשְׁכָּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֶל בְּגָרוֹנָם וְחָרֵב פִּיפִיּוֹת בִּידָם: לַעֲשׂוֹת
נִקְמָה בַּגּוֹיִם. תּוֹכַחוֹת בְּלֶאֱמִים: לְאַסֹּר מַלְכֵיהֶם בְּזֻקִים
וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בְרוֹז: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כְּתוֹב. הָדָר
הוא לְכָל-חֲסִידָיו. הִלְלוּ-יָהּ:

הִלְלוּ יְהוָה הִלְלוּ-אֵל בְּקֹדֶשׁוֹ. הִלְלוּהוּ בְּרִקִיעַ עֲזוֹ: הִלְלוּהוּ
בְּגִבּוֹרֹתָיו. הִלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדֻלּוֹ: הִלְלוּהוּ בְּתַקְעַת
שׁוֹפָר. הִלְלוּהוּ בְּנִבְלָה וּכְנֹר: הִלְלוּהוּ בְּתֶנָּף וּמַחֲזֵל. הִלְלוּהוּ
בְּמִנִּים וְעִגָּב: הִלְלוּהוּ בְּצִלְצִי-שָׁמַע. הִלְלוּהוּ בְּצִלְצִי תְרוּעָה:
כָּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְהוָה. הִלְלוּ-יָהּ: כָּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְהוָה. הִלְלוּ-יָהּ:
בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אָמֵן וְאָמֵן: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם.
אָמֵן וְאָמֵן:

עומדים (עד סוף שירת הים) ואומרים:

אֶת-יְהוָה לְעֵינֵי כָל-הַקָּהָל. וַיֹּאמֶר דָּוִד. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד-עוֹלָם: לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה
וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד כִּי-כָל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ
יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשָּׂא לְכָל. לְרֹאשׁ: וְהַעֲשֶׂה וְהַכְּבוֹד
מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשִׁיל בְּכָל וּבִידָךְ כָּח וּגְבוּרָה. וּבִידָךְ לַגְּדֹל
וּלְחֹזֶק לְכָל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְךָ וּמְהֻלָּלִים לְשֵׁם
תְּפָאֶרְתֶּךָ: וּבִרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדְךָ וּמְרוֹמָם עַל-כָּל-בְּרָכָה וְתִהְיֶה:

אֶת־הָהוּא יְהוָה לְבִדְךָ. אֶתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַי הַשָּׁמַיִם
וְכָל־צִבְאָם. הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ. הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם
וְאֶתָּה מְחִיָּה אֶת־כָּל־ם. וְצָבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּיבֹשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. וְהַיָּם לָהֶם חֹמָה
מִימִינָם וּמִשְׁמָאלָם: וַיֹּשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל
מִיַּד מִצְרַיִם וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שִׁפְתַּי הַיָּם: וַיֵּרָא
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיֵּרָאוּ
הָעָם אֶת־יְהוָה. וַיֹּאמְינוּ בִּיהוָה וּבִמֹּשֶׁה עַבְדּוֹ:

אִזּוּ יִשְׁרַע־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לִיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר. אֲשִׁירָה לִיהוָה כִּי־גָאָה גָּאָה. סוּם
וּרְכָבוֹ רָמָה בַּיָּם: עֲזִי וְזִמְרַתִּי וְיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה. וְיְהִי אֱלֹהֵי וְאֱנוֹלֹהֵי. אֱלֹהֵי
אָבִי וְאֶרְמְנוֹ: יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה. יְהוָה
שְׁמוֹ: מְרַכֶּבֶת פָּרָעָה וְחִילּוֹ יְרָה בַּיָּם. וּמִבְחָר
שְׁלֹשׁוֹ שָׁבְעוּ בַּיָּם־סוּף: תִּהְיֶה יְכִסְיָמוֹ. יִרְדּוּ בְּמִצּוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבִן: יִמְיֶנֶךָ יְהוָה נֶאֱדָרִי בְּכַח־. יִמְיֶנֶךָ
יְהוָה תִּרְעֵץ אוֹיֵב: וּבְרָב גְּאוּנֶךָ תִּהְרָם
קַמִּיךָ. תִּשְׁלַח חֲרָנֶךָ יֹאכְלֵמוֹ פֶּקֶשׁ: וּבְרוּחַ
אֲפִיךָ נַעֲרָמוֹ מַיִם נִצְבּוֹ כְּמוֹ־נֹד־
נְזִלִים. קִפְאוּ תְּדוּמָת בְּלָבִי־ם: אָמֵר
אוֹיֵב אֶרְדֵּף אֲשִׁיג אַחֲלַק שָׁלָל. תִּמְלֹאמוֹ
נִפְשֵׁי אַרְיֵק חֲרָבִי תוֹרִישְׁמוֹ יָדִי: נִשְׁפָּת
בְּרוּחֶךָ כִּסְמוֹ יָם. צִלְלוּ כְּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אֲדִירִים: מִי־כִמְכָּה בְּאֵלֶם יְהוָה מִי

בְּמִכָּה נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ • נוֹרָא תִהְיֶה עֲשֹׂה
פֶּלֶא: נְטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוּ אֶרֶץ: נְחִיתָ
בְּחִסְדְּךָ עִסְוֹ גָּאֻלְתָּ • נִהְיֶה בְּעֶזְךָ אֱלֹהֵינוּ
קֹדֶשְׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יְיָ — גִּזְוֹן • חֵיל
אֲחֻזַּי יִשְׁבִּי פִּלְשֶׁת: אִזְ נִבְרָה לֹא אֱלֹהֵי
אֲדֹם אֵילֵי מוֹאָב יֶאֱחֲזֵמוּ רַעַד • נִמְגֹו
כָּל — יִשְׁבִּי כְנָעַן: תִּפְּלָ עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וּפָחַד • בְּגִדְלֵי זָרוּעֶךָ יִדְּמוּ כְּאֶבֶן • עֵד
יַעֲבֹר — עִמָּךְ יְהוָה עֹד — יַעֲבֹר עִסְוֹ
קִנִּיתָ: תִּבְאֵמוּ וְתִטְעֵמוּ בְּהָרֵי נִחְלָתְךָ מְכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פַּעֲלָתָהּ יְהוָה • מִקֹּדֶשׁ אֲדֹנֵי כֹונֵנוּ
יִדִּיךָ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

יְהוָה מִלֶּךְ • יְהוָה מִלֶּךְ • יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

כִּי לִיהוָה הַמְּלוּכָה וּמִשָּׁל בְּגוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשָׁעִים בְּהָרֵי צִיּוֹן
לְשַׁפֵּט אֶת־הָהָר עֲשׂוּ וְהִיתָה לִיהוָה הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְהוָה
לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ • בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

כָּל־בְּרוּאֵי מַעְלָה וּמַטָּה •

יַעֲדִידֹן יִגִּידֹן כָּלֶם כְּאַחַד • יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת שְׁבִילְךָ • וְכָל־מִבֵּין יְסוּדִים יְסֻפְרוּ
אֶת־גִּדְלְךָ • וּמֵהֶם יִכִּירוּ כִּי הַכֹּל שְׁלֹךְ • וְאַתָּה הָאֵל (הַמֶּלֶךְ)
הַמִּיחָד • יַעֲדִידֹן יִגִּידֹן כָּלֶם כְּאַחַד • יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

לְבָבוֹת בְּחֻשְׁבָּם עוֹלָם בְּנוֹי • יִמְצְאוּ כָל־יֵשׁ בְּלִתְךָ שְׁנוֹי •
בְּמִסְפָּר בְּמִשְׁקַל הַכֹּל מְנוֹי • כָּלֶם נִתְּנוּ מִרְעָה אֶחָד •
יַעֲדִידֹן יִגִּידֹן כָּלֶם כְּאַחַד • יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

מֵרֹאשׁ וְעַד־סוֹף יִשְׁלַךְ סֶמֶן. מִזֶּרֶחַ וּמִמַּעַרְב צָפוֹן וְתִימָן.
שֶׁחַק וְתִבְלָל לָךְ עַד נֶאֱמַן. מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד.

יעידון יגידון כלם באחד. יהוה אחד ושמו אחד:

הַכֹּל מִמֶּךָ נִזְבַּר זָבוֹד. אַתָּה תַעֲמֹד וְהֵם יֵאָבְדוּ אָבוֹד. לָכֵן
כָּל־יִצְוֹר לָךְ יִתֵּן כָּבוֹד. כִּי מֵרֹאשׁ וְעַד־סוֹף הִלּוּא אָב אֶחָד.

יעידון יגידון כלם באחד. יהוה אחד ושמו אחד:

וּבִתְוֹרֶתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יְהוָה אֶחָד:

יְהִי־חֶסֶדְךָ יְהוָה עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ: מַלְכוּתְךָ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים. וּמִמְשַׁלְתֶּךָ מַלְכֵנוּ

בְּכָל־דּוֹר וָדֹר. שְׂאֵתָה הוּא אֲדִיר בְּקִדְשָׁהּ וְלָךְ נָאָה הַמְּלוּכָה.
הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

עומדים ואומרים:

יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד מַלְכֵנוּ. הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ
בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי לָךְ נָאָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. שִׁיר וּשְׁבָחָה. הִלֵּל וְזִמְרָה. עֲזֹ וּמִמְשָׁלָה. נִצַּח. גְּדֻלָּה
וּגְבוּרָה. תְּהִלָּה וְתַפְאֶרֶת. קִדְשָׁהּ וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
מִמַּעַתָּה וְעַד־עוֹלָם. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ גָּדוֹל וּמְהֻלָּל
בְּתַשְׁבָּחוֹת (וי"א: בְּתַשְׁבָּחוֹת). אֵל הַהוֹדָאוֹת. אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת.
הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה. מֶלֶךְ. אֵל. חֵי הָעוֹלָמִים. אָמֵן:

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֲלָמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתָהּ. וְיִמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
בְּעֲגָלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵה רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעֵלְמִי עֲלִמְיָא וּלְעֵלְמִי
עֲלִמְיָא יִתְבָּרַךְ שְׁמֵה דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵה דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָא לְעֵלָא
מִן כָּל-בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא דְאַמִּירָן בְּעֵלְמָא.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

החזן אומר:

בְּרַכּוּ אֶת־יְהוָה הַמְּבָרָךְ:

הקהל אומר והחזן אחריו:

בְּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

ואומר החזן והצבור לוחשין עמו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרָא
חֹשֶׁךְ. עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרָא אֶת־הַכֹּל. הַמַּאִיר לָאָרֶץ
וְלַדָּרִים עָלֶיהָ. הַמְּחַדֵּשׁ טוֹבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד. מַעֲשֶׂה בְּרָאשִׁית.
מִה־רָבוֹ מַעֲשֵׂיו יְהוָה. כָּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ. מְלָאָה הָאָרֶץ
קִנְיָנְךָ. הַמֶּלֶךְ הַמְּרוֹמֵם לְבָדּוֹ מְאֹד. הַמְּהַלֵּל. הַמְּשַׁבַּח וְהַמְּפָאֵר
וְהַמְּתַנַּשֵּׂא מִימּוֹת עוֹלָם. אֱלֹהֵי עוֹלָם. בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים רַחֵם
עָלֵינוּ. אֲדוֹן עֲזָנוּ. צוֹר מְשֻׁבָּנוּ. מִגֵּן יִשְׁעָנוּ. מְשֻׁבַּב בְּעַדָּנוּ.
אַל בְּרוּךְ גָּדוֹל דָּעָה. הַכִּין וּפָעַל זִהְרֵי חֶמְדָּה. טוֹב יֵצֵר כְּבוֹד
לְשִׁמוֹ. מְאֻרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֲזוֹ. פְּנוֹת צְבָאוֹת קְדוּשִׁים
רוֹמְמֵי שְׂדֵי תָמִיד יְסַפְּרוּ כְּבוֹד־אֵל וְקֻדְשָׁתוֹ:

יִתְבָּרַךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת.
וְעַל־כָּל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂי יְדֶיךָ. וְהַמְּאֻרוֹת אֲשֶׁר יֵצְרָתָ.
הִמָּה יְפָאֲרוּךְ סְלָה:

תַּתְּבַרְךְ (לְנִצָּח) צוֹרְנוּ מִלִּכְנוּ וְגֹאֲלֵנוּ. בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים. יִשְׁתַּבַּח
וַיִּתְפָּאֵר שְׁמֶךָ (לְעַד) מִלִּכְנוּ. יוֹצֵר מִשְׁרָתִים. וְאֲשֶׁר
מִשְׁרָתִיו כָּלֶם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמִשְׁמִיעִים בִּירָאָה יַחַד
בְּקוֹל. דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. כָּלֶם אֱהוּבִים. כָּלֶם
בְּרוּרִים. כָּלֶם גְּבוּרִים. כָּלֶם עוֹשִׂים בְּאִימָה וּבִירָאָה רְצוֹן
קוֹנֵיָהֶם. וְכָלֶם פּוֹתְחִים אֶת־פִּיָּהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבִטְהָרָה. (בְּשִׁירָה
וּבְזִמְרָה) וּמְבָרְכִים וּמִשְׁבְּחִים וּמִפְאָרִים וּמִקְדִּישִׁים (וּמַעֲרִיצִים
וּמִמְלִיכִים) אֶת־שֵׁם הָאֵל. הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל. הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא. קְדוֹשׁ
הוּא. וְכָלֶם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מְזֻה. וְנוֹתְנִים
בְּאַהֲבָה רְשׁוּת זֶה לָזֶה. לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצֵרֶם בְּנִחַת רוּחַ. בְּשִׁפְּהָ
בְּרוּרָה בְּנִעִימָה וּבִקְדֻשָּׁה. כָּלֶם בְּאַחַד עוֹנִים בְּאִימָה וְאוֹמְרִים
בִּירָאָה. קְדוֹשׁוֹ קְדוֹשׁ. קְדוֹשׁ. יְהוָה צְבָאוֹת. מֶלֶךְ כָּל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ: וְהַאֲפָנִים וְחִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ כָּלֶם בְּרַעַשׁ גָּדוֹל. מִתְנַשְּׂאִים
לְעִמָּתָם. מִשְׁבְּחִים וְאוֹמְרִים. בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:

לֵאל בְּרוּךְ נְעִימוֹת יִתְּנוּ. לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיִם לְעַד זְמִירוֹת
יֹאמְרוּ וְתִשְׁבְּחוּת (נ"א: וְתִשְׁבְּחוּת) יִשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא לְבָדוֹ
(מְרוֹם וְקְדוֹשׁ). פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת. עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת. בֹּעֵל מִלְחָמוֹת.
זוֹרֵעַ צְדָקוֹת. נוֹרָא תְהִלָּתוֹ. בּוֹרֵא רְפוּאוֹת. מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת.
אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת. הַמַּחְדִּישׁ טוֹבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית.
כְּאֹמֹר. לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדֻלִּים. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ. וּבְחֲסִדּוֹ נִתְּנָם
לְהֹאִיר עַל־הָאָרֶץ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֵּתְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. חֲמֵלָה גְּדוֹלָה וַיִּתְּרָה
חֲמֵלָתָ עָלֵינוּ. אָבִינוּ מִלִּכְנוּ. בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבִטְחוּ
בְּךָ. וְתִלְמִדִם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת חֻקֵּי חַיִּים. כֵּן תִּתְּנֵנוּ וְתִלְמְדֵנוּ:

אָבִינוּ אָב הַרְחֵמֵן. הַמְּרַחֵם. רַחֵם נָא עָלֵינוּ. וְתֵן בְּלַבְנוּ (בִּינָה)
 לְהִבִּין וּלְהַשְׁכִּיל וּלְשַׁמּוֹעַ. לְלַמּוֹד וּלְלַמֵּד. לְשַׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת
 וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דְּבָרֵי תִלְמוּד תּוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה. וְהַאֲרִיחַ עֵינֵינוּ
 בְּתוֹרַתְךָ. וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְיַחַד לְבַבְנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה
 אֶת־שְׁמֶךָ. כִּי־שֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל בְּאַמֶּת נִקְרָא עָלֵינוּ. עֲשֵׂה
 עִמָּנוּ (חֶסֶד) בַּעֲבוּר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. הָאֵל הַגָּדוֹל. הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא.
 מְהִירָה בְּאַהֲבָה תָּרִים קַרְנֵנוּ וְתַמְלִךְ עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן
 שְׁמֶךָ. כִּי־כָךְ בְּטַחְנוּ לֹא גִבוּשׁ. וּבְשְׁמֶךָ הַגָּדוֹל חֲסִינוּ. לֹא־
 נִכָּלִים וְלֹא־נִכְשָׁל לָעַד וּלְעוֹלָמִי עַד. כִּי־אָבִינוּ וְאֱלֹהֵינוּ אִתָּהּ.
 וְרַחֲמֶיךָ וְחֶסְדֶּיךָ הַרְבִּים אֱלֹהֵינוּ נִצַּח סֶלָה וְעַד. וְנִגְלִילָהּ
 וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעֶתְךָ. (מְהִירָה) וְהִבֵּא עָלֵינוּ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם מְהִירָה
 מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. וְתוֹלִיכֵנוּ מְהִירָה קוֹמָמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ.
 כִּי־אֵל פּוֹעֵל יִשׁוּעוֹת אִתָּהּ. וּבָנוּ בַּחֲרֵת מְכַל־עַם וּלְשׁוֹן.
 וְקִרְבָּתֵנוּ (מִלִּכְנוּ) לְשְׁמֶךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בְּאַמֶּת. לְהוֹדוֹת לָךְ
 וּלְיַחַדְךָ בְּאַמֶּת וּבְאַהֲבָה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָהּ. הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ
 יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

הקורא ק"ש יכוון לקיים מצות עשה מהתורה ולקבל עליו עול מלכות שמים, ויקרא בנחת ובנעימה. צריך לפרש האותיות בפיו ובשפתיו וצריך ליתן רוח בין הדבקים כגון 'על לבבך', 'על לבבכם'. וצריך להשמיע לאזניו מה שיוצא מפיו שיהיו פיו ולבו שווים בכוונה. אם לא כיוון לבו בפסוק ראשון לא יצא אפילו בדיעבד. צריך להאריך בדלי"ת של 'אחד', וצריך להתניו בזמן של 'תוכרו' ושל 'זוכרתם'. אין הש"ץ צריך להנמיך את קולו בפסוקי התוכחה.

המתפלל יחיד אומר: אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְיָהּ אֱלֹהֵינוּ יְיָהּ אֶחָד:

אומרים בלחש: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעַד:

וְאַהֲבַת אֵת יְיָהּ אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מַאֲדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אֲשֶׁר אֲנִכִּי מְצִוֶּה

הַיּוֹם. עַל־לִבְבְּךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וּדְבַרְתָּ בָם. בְּשַׁבְּתֶךָ
בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתֶּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדְךָ וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזֹת בֵּיתְךָ
וּבְשַׁעְרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ תִשְׁמָעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אֶתְכֶם
הַיּוֹם. לֹא־הָיָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעַבְדּוֹ בְּכָל־לִבְבְּכֶם
וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מִטֶּר־אֶרְצְכֶם בָּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשִׁי.
וְאִסַּפְתִּי דִגְנֶךָ וְתִירְשֶׁךָ וְיִצְהַרְךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשֹׁדְךָ לְבַהֲמֶתְךָ.
וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ: הַשְׁמֵרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם. וְסִרְתָּם
וּעַבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה
בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת־יְבוּלָהּ. וְאָבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה
נָתַן לָכֶם: וְשָׁמַתְּ אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל־לִבְבְּכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם.
וּקְשַׁרְתָּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יָדְכֶם וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם:
וְלִמְדֹתֶם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדֹבָר בָּם. בְּשַׁבְּתֶךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתֶּךָ
בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וַיְמֵי בְנֵיכֶם. עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לְאַבְתֵּיכֶם לָתֵת לָהֶם. כִּי־יָמֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְּפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם.
וְנָתַנּוּ עַל־צִיצִית הַכַּנּוֹף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם
אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. וְלֹא־תִתְּנוּ
אֲחֵרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אֵתָם זָנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן
תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי. וְהָיִיתֶם קֹדְשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:

אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהוֹדֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: הַצִּיּוֹר אוֹמֵר: אֲמַת:

הַחֲזוֹן חוֹזֵר וְאוֹמֵר: יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲמַת:

וַיֵּצֵיב. וְנִכּוֹן. וְקִיָּם. וַיִּשָּׂר. וַנֶּאֱמַן. וְאֶהוּב. וְחִבִּיב. וְנִחְמָד. וְנִעֵים.
וְנוֹרָא. וְאֲדִיר. וּמִתְקַן. וּמִקְבֵּל. וְטוֹב. וְיָפֵה. הַדְּבָר הַזֶּה
עָלִינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. אֲמַת הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם מְלַכְנוּ. צוּר יַעֲקֹב.
מִגֵּן יִשְׁעָנוּ. לְדוֹר וָדוֹר הוּא קִיָּם. וְשִׁמּוֹ קִיָּם. וְכִסְאוֹ נִכּוֹן. וּמַלְכוּתוֹ
וְאֶמוּנָתוֹ לְעֶד קִיָּמַת (נ"א: קִיָּמַת). וּדְבָרָיו חַיִּים וְקִיָּמִים וְנֶאֱמָרִים
וְנִחְמָדִים לְעֶד וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. עַל־אֲבוֹתֵינוּ וְעָלִינוּ. עַל־בְּנֵינוּ
וְעַל־דּוֹרוֹתֵינוּ. וְעַל־כָּל־דּוֹרוֹת זָרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ. עַל־
הָרָאשׁוֹנִים וְעַל־הָאַחֲרוֹנִים. דְּבָר טוֹב וְקִיָּם. אֲמַת וְאֶמוּנָה.
חֻק־נֶתֶן וְלֹא יַעֲבֹר: אֲמַת שְׁאֵתָהּ הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. מְלַכְנוּ מֶלֶךְ
אֲבוֹתֵינוּ. גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֶת־אֲבוֹתֵינוּ. צוּרֵנוּ צוּר יִשׁוּעֵתָנוּ. פּוֹדֵנוּ
וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם הוּא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלֹהִים עוֹד וּלְתֶךָ:

עֲזָרַת אֲבוֹתֵינוּ אֵתָהּ הוּא מֵעוֹלָם. מִגֵּן וּמוֹשִׁיעַ (לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם
אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר. בְּרוּם עוֹלָם מוֹשִׁבֶךָ.
וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד־אֶפְסֵי־אֶרֶץ: (אֲמַת) אֲשֶׁרִי אִישׁ שִׁישְׁמַע
אֶל־מִצּוֹתֶיךָ. וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יִשִּׁים עַל־לְבֹו. אֲמַת אֵתָהּ הוּא
אֲדוֹן לְעַמֶּךָ. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל וְגִבּוֹר לָרִיב אֶת־רִיבָם. אֲמַת אֵתָהּ
הוּא רֹאשׁוֹן וְאֵתָהּ הוּא אַחֲרוֹן. וּמַבְלֵעֶיךָ אֵין־לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל
עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ. (אֲמַת) בְּמִצְרַיִם נִגְלִיתָ. כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הִרְגָתָ.
בְּכוֹרְךָ (יִשְׂרָאֵל) גָּאֲלָתָ. יִסְסוֹף בְּקַעֲתָ. יוֹדִים טַבַּעֲתָ. יִם
לִיבִשָּׁה שִׁמָּתָ. וִידִידִים עָבְרוּ. וַיְכַסּוּ־מִים צָרִיהֶם. אַחַד מֵהֶם
לֹא נוֹתֵר: וְעַל־זֹאת שִׁבְחוּ אֱהוּבִים לְאֵל. וְנִתְּנוּ יְדִידִים וְמִירוֹת

שִׁירֹת וְתַשְׁבְּחוֹת (נ"א: וְתַשְׁבְּחוֹת). בְּרִכּוֹת וְהוֹדָאוֹת. לַמֶּלֶךְ
 אֵל רֵם וְנָשָׂא. חַי וְקַיִם. גָּדוֹל וְנוֹרָא. מְשַׁפִּיל גָּאִים. מְגַבִּיָּה
 שְׁפָלִים. מוֹצִיא אֲסִירִים. וּפּוֹדֶה עֲנּוּיִם. וְעוֹזֵר דָּלִים. וְעוֹנֶה
 לַעֲמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שְׁוֹעַם אֱלֹיוֹ. תְּהִלָּה (נ"א: תְּהִלּוֹת) לְאֵל עֲלִיּוֹן
 בְּרוּךְ הוּא. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה
 וְאָמְרוּ כָּלֶם. מִי־כִמְכָּה בָּאֵלֶם יְהוָה. מִי כִמְכָּה נֶאֱדָר בְּקִנְדָּשׁ.
 נוֹרָא תְּהִלָּת עֲשֵׂה פֶלֶא. שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ גְּאוּלִּים לְשִׁמְךָ
 (הַגְּדוֹל) עַל־שְׁפַת הַיָּם. יַחַד כָּלֶם הוֹדּוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ. יְהוָה
 יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: בְּגִלָּל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים. וְתָבִיא גְּאֻלָּה
 לְבְנֵי בְנֵיהֶם. כִּי־מַעֲוֹלִם אַתָּה גּוֹאֵל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. גְּאֹל

עמידה לשחרית חוה"מ של סוכות

יכון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדַנִּי שִׁפְתֵי תִפְתָּח וּפִי יִגִּיד תִּהְלֶתֶךָ:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אֲבֹרָהם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת־הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מַגֵּן אֲבֹרָהם:
אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם יְהוָה. מַחֲיָה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
מוֹרִיד הַטֵּל.**

**מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מַחֲיָה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים. וּמַקְיֵם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי
עֹפֵר. מֵי־כֶמוֶד בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מֶלֶךְ מַמְיֵת וּמַחֲיָה
וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. מַחֲיָה הַמֵּתִים:**

החזן והקהל אומרים בחזרה:

**כֶּתֶר יִתְּנוּ לָךְ הַמּוֹנֵי מַעֲלָה עַם־קְבוּצֵי מַטָּה. יַחַד כָּלָם קִדְּשָׁה לָךְ
יִשְׂרָאֵל. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל־יַד נְבִיאָךְ. וְקִרְאָה זֶה אֱלֹהֵי וְאֹמַר.
קו"ח: קִדְּשׁוּ קִדְּשׁ קִדְּשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
חזן: לְעַמָּתָם בְּרוּךְ יֹאמְרוּ. קו"ח: בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: חזן: וּבְדְבָרֵי
קִדְּשׁ כְּתוּב לֹאמַר. קו"ח: יְמֶלֶךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר
וְדָר. הִלְלוּ־יָהּ:**

לְדֹרֹר וְדֹר נִמְלִיךְ לְאֵל. כִּי־הוּא לְבִדּוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחֶךָ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמְלַמֵּד לְאִנּוּשׁ בִּינָה. וְחֲנֻנּוּ מֵאֲתָךְ
דַּעַת וּבִינָה וְהַשְׁכֵּל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. חוֹנֵן הַדַּעַת:

הַשִּׁיבֵנוּ אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ. וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקָרְבֵנוּ מִלְּכֵנוּ
לְעִבּוּדְתְּךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בְּתִשּׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה. הַרוֹצֵה בְּתִשּׁוּבָה:

סִלַּח־לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל־לָנוּ מִלְּכֵנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ.
כִּי אֵל טוֹב וְסִלַּח אֲתָדָה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. חֲנוּן
הַמֵּרַבֶּה לְסִלּוּחַ:

רְאֵה נָא בְּעֵינֵינוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ. וּגְאֹלָנוּ מִלְּכֵנוּ מִהֲרָה לְמַעַן
שְׁמֶךָ. כִּי (אל) גּוֹאֵל חֹזֵק אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאנוּ יְהוָה (אֱלֹהֵינוּ) וְנִרְפָּא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנוֹשְׁעָה. כִּי תִהְיֶה לָנוּ
אַתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־מַכּוֹתֵינוּ (וּלְכָל־
תַּחֲלוּאֵינוּ). כִּי אֵל רּוֹפֵא רַחֲמָן וְנֶאֱמָן אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
רּוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בִּרְךְ עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְאֶת־כָּל־
מִינֵי תְבוּאָתָה. וְתֵן טַל לְבִרְכָּה עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה וְשִׁבַּע
אֶת־הָעוֹלָם מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ. וְתֵן בְּרָכָה. רוּחָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־
מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וּבִרְךְ אֶת־שְׁנוֹתֵינוּ כְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת הַמְּבֹרָכוֹת.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תַּקַּע בַּשּׁוֹפָר גְּדוֹל לְחֵרוּתָנוּ. וְשָׂא גַם לְמִקְבֵּץ גְּלִיּוֹתֵינוּ. (וּמִקְבָּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ). בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִקְבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָאשׁוֹנָה וַיּוֹעֲצֵנוּ כְּבִתְחִלָּה. וְתַמְלֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה (מְהֵרָה) לְבִדּוֹךְ (בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים). בְּצֶדֶק וּבִמְשָׁפֶט. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ אוֹהֵב צֶדֶקָה וּמִשְׁפָּט:

נוסח מחזור רמ"ו ובולוניה:

וְלַמְּלָשִׁינִים בְּלִתְּהוּ תְּקוּהָה. וְכָל־הַמִּינִים כָּלֵם כְּרָגַע יֹאבְדוּ. וְכָל־אוֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכְרְתוּ. וּמַלְכוּת זְדוֹן מְהֵרָה תַעֲקֹר וּתִשָּׁבֵר וְתִכְנִיעַ אוֹתָם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

נוסח בלתי מצוננר וכ"י כ"ה:

וְלַמְּשֻׁמְרִים בְּלִתְּהוּ תְּקוּהָה. וְכָל־הַמִּינִים כָּלֵם כְּרָגַע יֹאבְדוּ. וְכָל־אוֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכְרְתוּ. וּמַלְכוּת זְדוֹן מְהֵרָה תַעֲקֹר וּתִשָּׁבֵר וְתִכְנִיעַ אוֹתָם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל־הַחֲסִידִים וְעַל־הַצְּדִיקִים וְעַל־גְּרֵי הַצֶּדֶק וְעַל־פְּלִיטַת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְהִמוּ (נָא) רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל־הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. וְשִׁים חֲלָקֵנוּ עִמָּהֶם. לְעוֹלָם לֹא יִבּוֹשׁ כִּי־בָךְ בִּטְחָנוּ מֶלֶךְ עוֹלָמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִשְׁעֵן וּמִבְטָח לַצְּדִיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירָךְ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וּבְגֵדָה אוֹתָהּ בְּגִין עוֹלָם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם:

אֶת־צֶמַח דָּוִד עֲבָדְךָ בְּמַהֲרָה תִּצְמַיֵּחַ. וְקִרְנוּ תְרוּם בִּישׁוּעָתְךָ.
כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל־הַיּוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִצְמִיחַ
קֶרֶן יִשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְחוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל
בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ וְאֶת־תַּחֲנֻנָּתֵנוּ. כִּי אֵב
מֵלֹא רַחֲמִים רַבִּים אַתָּה הוּא מַעֲוִלָם. וְלֹא נָשׁוּב רִיקָם
מִלִּפְנֶיךָ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּן אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעֶמְךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תְּפִלָּתָם שְׁעוּרָה.
וְהִשָּׁב הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאֲשִׁי יִשְׂרָאֵל וְתְּפִלָּתָם
מִהֲרָה בְּאַהֲבָה תִּקַּבֵּל בְּרָצוֹן. וְתֵהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדָת
יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֵא. יִגְיַע. יִרְאֶה (נ"א: וְיִרְאֶה)
וְיִרְצֶה. וְיִשְׁמַע. וְיִפְקֹד. וְיִזְכֹּר וְזָכְרֻנָּנוּ וְזָכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ.
וְזָכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְזָכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עֲבָדְךָ. וְזָכְרוֹן
כָּל־עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל לִפְנֶיךָ (לְפָלִיטָה) לְטוֹבָה. לְחַן וּלְחַסֵּד
וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן

בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה.

זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפְקָדֵנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ
בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. בְּדָבָר יִשׁוּעָה וְרַחֲמִים. וְחוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם
עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה:
וְתַחֲזִיגֵנוּ עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וּלְיְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים כְּמֵאֶז.
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה כשהחזן אומר 'מודים' חייבים כל הציבור לשוח עמו ואומרים 'מודים דרבנן':

מודים כורעים ומשתחוים
אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר
בְּרָאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ. עַל-
שֶׁחַיֵּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. בֵּן תַּחֲיֵינוּ
וְתַחַנְנוּ וְתִאֲסֹף גְּלוּיֹרְתֵינוּ
מֵאֶרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ. וְנָשׁוּב
לְשִׁמּוֹר חֲקִיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
בְּאֵמֶת וּבְלִבָּב שָׁלֵם. עַל
שָׂאֵנוּ מוֹדִים לָךְ. (בְּרוּךְ אַל
הַהוֹדָאוֹת): עַד כָּאן.

מודים אנחנו לך. שאתה הוא
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. עַל-חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים
בְּיָדְךָ וְעַל-נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
לָךְ. וְעַל-נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל-יוֹם וְיוֹם
עִמָּנוּ וְעַל-נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁבְּכָל-עֵת. עָרֵב וּבֹקֶר וְצַהֲרַיִם.
וְהַטּוֹב כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
הַמְּרִיחַם כִּי לֹא-תָמוּ חֲסִדֶיךָ
וּמַעֲוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ. לֹא-הִכְלַמְתָּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא-עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא-
הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמָּנוּ:

על-כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד. כל-החיים
יִוְדוּךָ סֵלָה. וְיִהְיֶה לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

הכהנים נושאים כפיהם בחזרה. ואם אין כהן, החזן אומר 'או"א', והציבור עונה אחרי כל פסוק "כן יהי רצון":

אלהינו ואלהי אבותינו. ברכנו בברכה המשלשת בתורה
הַכְּתוּבָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ. הָאֱמוּרָה מִפִּי אֱהֲרֹן
וּבְגִינוּ כְּהֻנִּים עִם קְדוֹשֶׁיךָ. פֶּאֱמוֹר. יְבָרְכֶךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יֵאָר
יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנֶּךָ: יֵשָׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשֶּׁם לָךְ שָׁלוֹם:

שים שלום. טובה וברכה. (חיים). חן וחסד ורחמים. עלינו
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ. בְּרַכְנוּ אֲבֵינוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נִתַּת לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תוֹרַת חַיִּים.

אֱהָבָה וְחֶסֶד. צְדָקָה. בְּרָכָה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם.
 וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ (לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת־כָּל־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
 תָּמִיד בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
 הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם. (אָמֵן):

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:

יְהִיו לְרִצּוֹן אֱמֶרֶי־פִי. וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי. וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מֶרֶם. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי תְּדוּם וּלְמַצּוֹתֶיךָ
 תִּרְדּוּף נַפְשִׁי. וְנַפְשִׁי כְּעַפְרָה לְכָל תְּהִיָּה. יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.
 שְׁכַל־הַקָּמִים עָלַי לְרַעְיָה. תִּפְרַע עֲצָתָם וְתִקַּלְקַל מַחֲשַׁבוֹתָם. וְכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ
 יְהוָה אֱלֹהֵי. שֶׁתִּפְתַּח לִי שַׁעֲרֵי תוֹרָה. שַׁעֲרֵי חֲכָמָה. שַׁעֲרֵי בִינָה. שַׁעֲרֵי דַעַת. שַׁעֲרֵי
 פְּרָנְסָה וְכֻלָּלָה. שַׁעֲרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִיו לְרִצּוֹן אֱמֶרֶי־פִי. וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ
 וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):

(יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שֶׁתִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

במקום שכלו ג' פסיעות יעמוד ולא יחזור למקומו עד שיגיע החזן לקדושה. בחזרת הש"ץ הקהל צריך לעמוד ולכוין
 לכל הברכות ולענות 'ברוך הוא וברוך שמו' אחרי 'ברוך אתה יי, ואמן' אחר כל ברכה.

סדר נטילת לולב

בימי הסוכות שלא חלים בשבת לפני נטילת הלולב מברכים מעומד:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַיְצַוֵּנוּ עַל־נְטִילַת לֹולֵב:**

בפעם הראשונה שנוטל את הלולב, מוסיף ברכת שהחיינו:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שְׁהַחֲיֵנוּ וְקִיָּמֵנוּ
וְהַגִּיעֵנוּ לְזֶמֶן הַזֶּה:**

סדר הלל

בחול המועד של סוכות אומרים:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַיְצַוֵּנוּ לְגִמּוֹר אֶת־הַלֵּל:**

הִלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה. הִלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה: יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבָרָךְ.
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמְּזֶרְח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבֹאֵו. מִהַלֵּל שֵׁם יְהוָה:
רֶם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְהוָה. עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ.
הַמְּגַבִּיהִי לַשָּׁבֶת: הַמְּשַׁפִּילִי לְרֹאוֹת. בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ: מְקִימֵי
מִעֶפְרָה לְדֹל. מְאַשְׁפֹּרֶת יָרִים אֲבִיוֹן: לְהוֹשִׁיבֵי עַס־נְדִיבִים.

מקורות ומקבילות

לגמור אם הסלל - בכל החג גומרים את הלל. ע"פ סרע"ג ח"ב, סי' קלח; שצח"ל, סדר עזרת, סי' רלע; סח"ר סי' נד, ד"ה וצנני;
כ"י כ"ה, דף 3119; מנח' רומניא, דף תב ע"ב. ראו מס"ו פר' כ, ה"ז; מנח' רומניא, דף מע ע"ב.

עַם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבֵיו עֲקֶרֶת הַבֵּית. אִם־הַבָּנִים שְׂמִיחָה.
הַלְלוּ־יָהּ:

בַּצֵּאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לָעוֹ: הִיטָה יְהוּדָה
לְקֹדְשׁוֹ. יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלּוֹתָיו: הֵם רָאָה וַיִּנָּס. הִירִדּוֹן
יִסֹּב לְאַחֹר: הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים. גְּבָעוֹת כְּבְּנֵי־צֹאן: מֵה־לֶּךְ
הֵם כִּי תָנוּס. הִירִדּוֹן תִּסֹּב לְאַחֹר: הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים.
גְּבָעוֹת כְּבְּנֵי־צֹאן: מִלִּפְנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ. מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:
הַהֹפְכֵי הַצּוֹר אֲגַם־מִים. חֲלָמִישׁ לְמַעֲיָנו־מִים:

לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ. כִּי־לִשְׁמֹךְ תָּן כְּבוֹד. עַל־חֲסִדְךָ עַל־
אֲמִתְךָ: לְמָה יֵאמְרוּ הַגּוֹיִם. אִי־הָיָא אֱלֹהֵיהֶם: וְאֵלֵהֶינוּ
בְּשָׁמַיִם. כָּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצִבְיָהֶם כֶּסֶף וְזָהָב. מַעֲשֵׂה
יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָּהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ. עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יֵרְאוּ: אָזְנִים
לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ. אֵף לָהֶם וְלֹא יִרְחוּ: יְדֵיהֶם וְלֹא יִמְשֹׁן.
רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ. לֹא־יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם: כְּמוֹתָם יֵהיוּ עֲשִׂיהֶם.
כָּל אֲשֶׁר־בָּטַח בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בָּטַח בִּיהוָה. עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:
בֵּית אֶהְרֹן בָּטְחוּ בִיהוָה. עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא: יֵרָאִי יְהוָה בָּטְחוּ
בִּיהוָה. עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:

יְהוָה זָכְרֵנוּ יְבָרֵךְ. יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית
אֶהְרֹן: יְבָרֵךְ יֵרָאִי יְהוָה. הַקְּטָנִים עִם־הַגְּדֹלִים: יִסָּף
יְהוָה עֲלֵיכֶם. עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לִיהוָה. עָשָׂה
שָׁמַיִם וָאֶרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לִיהוָה וְהָאֶרֶץ נָתַן לְבְנֵי־אָדָם:
לֹא הִמָּתִים יְהוָה לִלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָל־יְרֵדֵי דוֹמָה: וְאֶנְחֲנוּ נְבָרֵךְ יָהּ.
מִעַתָּה וְעַד־עוֹלָם. הַלְלוּ־יָהּ:

אֶהְבֵּתִי כִּי־יִשְׁמְעוּ יְהוָה אֶת־קוֹלִי תַחֲנוּנַי: כִּי־הָטָה אָזְנוֹ לִי
 וּבִימִי אֶקְרָא: אֶפְפוּנִי חֲבִל־מָוֶת וּמִצָּרִי שְׁאוּל
 מִצָּאוֹנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצֵא: וּבִשְׁם־יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה
 מַלְטָה נַפְשִׁי: חֲנוּן יְהוָה וְצַדִּיק וְאֱלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאִים
 יְהוָה דִּלְתִּי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמִנוּחֶיכִי כִי־יְהוָה גָּמַל
 עָלַיְכִי: כִּי חֲלַצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דְּמָעָה אֶת־רַגְלִי
 מִדָּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הָאֲמַנְתִּי כִּי
 אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אֲמַרְתִּי בְּחָפוּזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב:
 מַה־אֲשִׁיב לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי: כּוֹס־יִשׁוּעוֹת אֲשֶׁא
 וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא: נִדְרֵי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נִגְדָה־נָּא לְכָל־
 עַמּוֹ: יִקָּר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְהוָה כִּי־אֲנִי
 עֲבָדְךָ אֲנִי־עַבְדְּךָ בֶן־אֲמַתְךָ פִּתְחַת לְמוֹסְרִי: לֶדָ־אֲזַבַּח וּזְבַח
 תּוֹדָה וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא: נִדְרֵי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נִגְדָה־נָּא
 לְכָל־עַמּוֹ: בְּחִצְרוֹתָו בֵּית יְהוָה בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַם הִלְלוּ־יָהּ:
 הִלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שִׁבְחוּהוּ כָל־הָאֲמִים: כִּי גָבַר עָלֵינוּ
 חֲסִדּוֹ וְאֶמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם הִלְלוּ־יָהּ:

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
יֹאמְרוּ־נָא יִשְׂרָאֵל	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
יֹאמְרוּ־נָא בֵּית־אֱהֲרֹן	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
יֹאמְרוּ־נָא יִרְאֵי יְהוָה	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:

מִן־הַמִּצָּר קִרְאתִי יְהוָה עָנֵנִי בְּמִרְחַב יָהּ: יְהוָה לִי לֹא אִירָא
 מַה־יַּעֲשֶׂה לִּי אָדָם: יְהוָה לִי בְּעֹזְרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשֹׁנְאֵי:
 טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ
 בְּנִדְיָבִים: כָּל־גּוֹיִם סָבְבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילָם: סָבְבוּ

גַּם־סִבְבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֶם: סִבּוּנִי כְּדְבוּרִים דְּעֵכוּ
 כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֶם: דַּחַח דְּחִיתַנִּי לְנִפְל וַיְהוֶה
 עֲזָרָנִי עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: קוֹלוֹ רָנָה וַיִּשְׁוּעָה
 בְּאַהֲלֵי צַדִּיקִים יִמִּין יְהוָה עֲשֵׂה חֵיל: יִמִּין יְהוָה רוֹמְמָה
 יִמִּין יְהוָה עֲשֵׂה חֵיל: לֹא־אֲמוֹת כִּי־אֲחִיהָ וְאֶסְפֹּר מַעֲשֵׂי יְהוָה:
 יִסֹּר יִסְרָנִי יְהוָה וְלִפְנוֹת לֹא נִתְּנָנִי: פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אֲבֹא־בָם
 אוֹרָה יְהוָה זֶה־הַשַּׁעַר לַיהוָה צַדִּיקִים יִבְאוּ בוֹ:

אוֹדֶךָ כִּי עֲזָרְתָנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה: (אודך):
 אֲבֹן מֵאִסּוֹ הַבּוֹנִים הִיָּתָה לְרֹאשׁ פָּנָה: (אבן):
 מֵאֵת יְהוָה הִיָּתָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ: (מאת):
 זֶה־הַיּוֹם עֲשֵׂה יְהוָה נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בוֹ: (זה):

אֲנֵא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָא אֲנֵא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָא:
 אֲנֵא יְהוָה הַצְלִיחָה נָא אֲנֵא יְהוָה הַצְלִיחָה נָא:

בָּרוּךְ הֵבֵא בְּשֵׁם יְהוָה בִּרְכָנוּכֶם מִבֵּית יְהוָה: (ברוך):
 אֱלֹהֵי יְהוָה וַיֵּאָר לָנוּ אֶסְרוּ־חַג בַּעֲבָתִים:
 עַד־מִקְרָנוֹת דְּהַמְזַבֵּחַ: (אל):
 אֱלֹהֵי אֶתָּה וְאוֹדֶךָ אֱלֹהֵי אֶרֶז־מִמְדָּךְ: (אלי):
 הוֹדּוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב הוֹדּוּ לַיהוָה חֲסִדּוֹ: (הודו):

יְהִלְלוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּ אֶת־שִׁמְךָ כִּי
 לָךְ טוֹב לַהֲוֹדוֹת וְנָעִים לְשִׁמְךָ לֵאמֹר כִּי מַעֲזֹלָם
 וְעַד עוֹלָם אֶתָּה אֱלֹהֵי בָרוּךְ אֶתָּה יְהוָה מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתְּשַׁבְּחוֹת
 (נ"א: בַּתְּשַׁבְּחוֹת) אָמֵן:

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֻעֻתָּהּ. וְיִמְלִיךְ
מַלְכוּתָּהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיָמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעִנְיָא וּבְזִמְנָן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֵלְמֵיָא.
יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלָא לְעֵלָא מִן-כָּל-בִּרְכָתָא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאָמִירָן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוּתְהוֹן דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל. קָדָם אָבוּהוֹן
דְּבִשְׁמֵיָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-
יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן:
עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

סדר
הוצאת ס"ת
וקריאת התורה

סדר הוצאת ספר תורה

פותחים את ארון הקודש.

וַיְהִי בְּנִסְעֵה הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמְהוּ יְהוָה וַיִּפְּצוּ אֵיבֵיךָ
וַיִּנָּסוּ מִשְׁנֵאִיךָ מִפְּנֶיךָ:

וי"א כנוסח ק"ק רומה:

קוּמְהוּ יְהוָה לְמִנוּחֲתֶךָ. אֵתָהּ וְאֶרֶץ עֲזוּךָ:
כְּהִנִּיךָ יִלְבְּשׁוּ צִדְקָה וְחִסְדֶּיךָ יִרְגְּנוּ: בַּעֲבוּר
דְּוֶד עַבְדְּךָ. אֶל־תִּשָּׁב פְּנֵי מִשִּׁיחֶךָ: וּמוֹצִיאִין
סֵפֶר הַתּוֹרָה וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁנֶּתַן תּוֹרָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בָּרוּךְ הוּא: אֲשֶׁר יְהִי הָעַם שְׂכֵכָה
לוֹ. אֲשֶׁר יְהִי הָעַם שִׁיְהוּהוּ אֱלֹהֵיו: אֲבָרְכָה אֶת־
יְהוָה בְּכָל־עֵת. תִּמְיֵד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי: בִּיהוָה
תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי. יִשְׁמְעוּ עֲנֻנִים וַיִּשְׂמְחוּ: גִּדְּלוּ
לִיהוָה אֶתִּי וְנִרְוַמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

קוּמְהוּ עֲזֹר־תָּה לָנוּ
וּפִדְנוּ לְמַעַן חֲסִדְךָ: כִּי
מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה
וּדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלַם:
יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם.
יְהוָה זְכָרְךָ לְדֹר־דֹּר:
יְהוָה חַפֵּץ לְמַעַן
צִדְקוֹ. יִגְדִּיל תּוֹרָה
וַיֹּאדִיר:

לְמַנְצִיךָ בְּנִגִּינַת. מְזִמּוֹר לְאַסְף שִׁיר: נוֹדַע בִּיהוּדָה אֱלֹהִים.
בְּיִשְׂרָאֵל גִּדּוֹל שְׁמוֹ: וַיְהִי בְּשָׁלֶם סוּכּוֹ וּמַעֲוִנָתוֹ
בְּצִיּוֹן: שְׁמָה שֶׁבַר רִשְׁפִּי־קִשְׁתִּי. מִגֵּן וְחֶרֶב וּמִלַּחְמָה סָלָה:
נֶאֱזַר אֶתָּה אֲדִיר מִהֶרֶר־יִטְרֹף: אֲשֶׁתוֹלְלוּ אֲבִירֵי לֵב נָמוּ
שָׁנְתָם וְלֹא־מָצְאוּ כָל־אֲנָשִׁי־חֵיל יְדִיהֶם: מִזַּעַרְתֶּךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב.
נִרְדָּם וְרָכַב וָסוֹס: אֶתָּה נֹרָא אֶתָּה וּמִי־יַעֲמֵד לְפָנֶיךָ מֵאֵז
אֲפָף: מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין. אֶרֶץ יִרְאָה וְשִׁקְטָה: בְּקוֹס־
לְמִשְׁפַּט אֱלֹהִים. לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עַנְוֵי־אֶרֶץ סָלָה: כִּי־חַמַּת אָדָם

מקורות ומקבילות

הולאת ספר תורה. מנח' רומניא, דף תו ע"ב.

תוֹדֶךָ. שְׁאֵרֵי חֶמֶת תַּחֲגֹר: גִּדְּרוּ וְשַׁלְמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם.
כָּל־סִבִּיבָיו יִבְלֹוּ שְׁנֵי לְמוֹרָא: יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים. נוֹרָא
לְמַלְכֵי־אֶרֶץ:

מוצאים ס"ת ואומרים:

גִּדְּלוּ לַיהוָה אֶתִּי וְנִרְוַמָּה שְׁמוּ יַחֲדוּ:

רוֹמָמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַהֲדָם רִגְלָיו. קְדוֹשׁ הוּא:
רוֹמָמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַהֲרַק קְדָשׁוֹ. כִּי־קְדוֹשׁ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: אֵין־קְדוֹשׁ כִּיהוָה כִּי אֵין בְּלִתָּהּ וְאֵין צוּר כְּאֱלֹהֵינוּ:
(כִּי מִי אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר זֹולָתִי אֱלֹהֵינוּ) אֶחָד
אֱלֹהֵינוּ. גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ. קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ:

וְתִגְלָה (וְתִרְאֶה) מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ מִהֲרָה. וַיַּחֲזֹן וִירַחֵם פְּלִיטָתָנוּ
וּפְלִיטַת כָּל־עַמּוֹ (בֵּית) יִשְׂרָאֵל. וַיִּתְּנֵנוּ (תַּמִּיד) לַחַן
וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרִצּוֹן וְאָמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן. הַכֹּל הָבֹו גִּדְּל
לְאֱלֹהֵינוּ. וְתֵנוּ כְבוֹד לַתּוֹרָה:

מגביהים את ספר התורה ואומרים:

זֹאת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: תּוֹרָה
צִוְּה־לָנוּ מֹשֶׁה. מוֹרָשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב: וְאַתֶּם הַדְּבָקִים
בִּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם. חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם:

כִּהֵן קָרַב. יַעֲמֹד הַכֵּהֵן (א: אֵין כָּאֵן כִּהֵן יַעֲמֹד הַלּוֹי א: יִשְׂרָאֵל)
בְּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתוֹ. תּוֹרַת יְהוָה
תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. עֲדוּת יְהוָה נְאֻמָּה מַחְכִּימַת פֶּתִי:
פְּקוּדֵי יְהוָה יִשְׂרָיִם מְשֻׁמְחֵי־לֵב. מִצְוֹת יְהוָה בְּרָה מְאִירַת
עֵינַיִם: יִרְאֵת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד. מְשֻׁפְּטֵי־יְהוָה אֱמֶת.

צִדְקוֹ יִחַדּוּ: הָאֵל תִּמָּסִים דָּרְכוֹ. אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה. מִגֵּן הוּא
 לְכָל הַחַסִּים בּוֹ: דָּרְכֶיהָ דְרִכ־נֶעֱם וְכָל־נִתְיבּוּתֶיהָ שָׁלוֹם:
 עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכֶיהָ מֵאֲשֶׁר: כִּי־בִי יִרְבּוּ יִמֶיהָ
 וַיּוֹסִיפוּ לָךְ שָׁנוֹת חַיִּים: יְהוָה עֲזֹ לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָהוּ יְבָרֵךְ
 אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

העולה לתורה פותח ומביט במקום שצריך לקרוא, מכסה את האותיות ומברך בקול רם:

יְהוָה עִמָּכֶם. (הקהל עונה: יְבָרְכֶךָ יְהוָה):

בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה הַמְּבָרֵךְ:

(הקהל עונה: בָּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד):

העולה חוזר ואומר: בָּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ
 מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
 נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

בסיום הקריאה העולה יגלול את התורה ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ
 תּוֹרַת אֱמֶת. וַחַיִּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה
 יְהוָה. נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

סדר קריאות לשאר ימי הסוכות

בימי חוה"מ שאינם חלים בשבת,
חוזרים על קרבן היום ארבע פעמים.

קריאה ליום שני של סוכות

וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי אֵילִם שְׁנַיִם.
בָּבָשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עֶשְׂרֵי תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם
וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לְאֵילִם וְלִבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט:
וּשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת. מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
וְנִסְכֵּיהֶם:

מקורות ומקבילות

קדר קריאות מוה"מ. ע"פ שו"ע או"ח, סי' תרסג, ס"א. ראו
מו"ק (להע"ז), או"ח סי' תרסג; זיכורי יעקב, סי' תרסג,
ס"ק 3; שו"ת מהרל"ח סי' מע; שכה"ג, הגהות צ"י, או"ח סי'
תרסג, אות א. **קריאות לשאר ימי הסוכות.** משנ' מגילה פ"ג,
מ"ה; צצלי מגילה, דף לא ע"א; פסקי רי"ד; סדר רס"ג עמ' שעז; שכה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא; סח"ר סי' פז, ענין סדר
ימים ראשונים; סח"ת סי' מד, סדר התפלות והקריאות; מח' רומניא, דף תז ע"ג. **צוה"מ קורין די גברי.** ע"פ משנ' מגילה פ"ד,
מ"ג; מס"ו פר' ו, ה"ד; מש"ע שני, פר' טו, סי' כו; פסקי רי"ד עמ"ס מגילה, דף כה ע"ג; פסקי רי"ז עמ"ס מגילה פ"ד, ה"ד,
אות ט; שכה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא; סח"ר סי' פז, ד"ה צער; כ"י כ"ה, דף 355 ודף 3119; מח' רומניא, דף תז ע"ג;
ספה"ש, הל' תפילה, שער ו, ד"ה כמה. **קוראים בקרנות הסג.** ע"פ צצלי מגילה, דף לא ע"א; מס"ו פר' ח, ה"ה; ריבצ"ן עמ"ס
מגילה, דף ל ע"ג; פסקי רי"ז עמ"ס מגילה, פ"ד ה"ד, אות ז; שכה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא; סח"ר סי' פז, ד"ה צער; חג;
שה"ג עמ"ס מגילה, דף י ע"ג, אות ג. **ויזוס השני.** צמ" כע, ח"דע.

ח"נ והערות

סדר קריאות חוה"מ. כמנהג רוב בתי כנסיות שבא"י,
ע"פ המופיע בחוברת המנהג של הרב מ"ע הרטום,
בעקבות הברעת השולחן ערוך, או"ח סימן תרסג, ס"א.
סדר חג הסוכות, סי' שעא; סח"ר סי' פז, ענין סדר
צוה"מ קורין די גברי. ע"פ משנ' מגילה פ"ד,
מ"ג; מס"ו פר' ו, ה"ד; מש"ע שני, פר' טו, סי' כו; פסקי רי"ד עמ"ס מגילה, דף כה ע"ג; פסקי רי"ז עמ"ס מגילה פ"ד, ה"ד,
אות ט; שכה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא; סח"ר סי' פז, ד"ה צער; כ"י כ"ה, דף 355 ודף 3119; מח' רומניא, דף תז ע"ג;
ספה"ש, הל' תפילה, שער ו, ד"ה כמה. **קוראים בקרנות הסג.** ע"פ צצלי מגילה, דף לא ע"א; מס"ו פר' ח, ה"ה; ריבצ"ן עמ"ס
מגילה, דף ל ע"ג; פסקי רי"ז עמ"ס מגילה, פ"ד ה"ד, אות ז; שכה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא; סח"ר סי' פז, ד"ה צער; חג;
שה"ג עמ"ס מגילה, דף י ע"ג, אות ג. **ויזוס השני.** צמ" כע, ח"דע.

קריאה ליום שלישי של סוכות

וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עֲשֵׂתִי-עֹשֶׂר אֵילִם שְׁנַיִם. כִּבְשִׁים בְּנֵי-
שָׁנָה אַרְבָּעָה עֹשֶׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים
לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׁעִיר חַטָּאת אֶחָד.
מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:

קריאה ליום רביעי של סוכות

וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשֶׂרָה אֵילִם שְׁנַיִם. כִּבְשִׁים בְּנֵי-
שָׁנָה אַרְבָּעָה עֹשֶׂר תְּמִימִם: מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים
לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד חַטָּאת.
מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:

קריאה ליום חמישי של סוכות

וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנַיִם. כִּבְשִׁים בְּנֵי-
שָׁנָה אַרְבָּעָה עֹשֶׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים
לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׁעִיר חַטָּאת אֶחָד.
מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:

קריאה ליום שישי של סוכות

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּ�י פָּרִים שְׁמֹנֶה אֵילִם שְׁנַיִם. כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה
אַרְבָּעָה עֹשֶׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים
לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׁעִיר חַטָּאת אֶחָד.
מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּיהָ:

מקורות ומקבילות

וּצִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. צמ' כט, כ"כ. וּצִיּוֹם הָרְבִיעִי. צמ' כט, כ"ג. וּצִיּוֹם הַחֲמִישִׁי. צמ' כט, כ"ד. וּצִיּוֹם הַשִּׁשִּ�י. צמ' כט, כ"ה.

יְהִי רָצוֹן לְפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים לְכוֹנֵן אֶת־בֵּית חַיֵּינוּ. וְלִהְיוֹת
שְׂכִינָתוֹ בְּתוֹכֹ בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ. וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים לְרַחֵם עַל־פְּלִיטָתָנוּ. וְלַעְצֹר
אֶת־הַמִּגָּפָה וְהַמַּשְׁחִית מֵעַלֵּינוּ וּמֵעַל בְּתֵינוּ. וּמֵעַל
כָּל־עַדְת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים לְקַיֵּם לָנוּ אֶת־כָּל־חֻקֵּי יִשְׂרָאֵל.
הֵם וּבְנֵיהֶם (וּנְשֵׁיהֶם) וְתַלְמִידֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם.
שֶׁבְּכָל־מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם. וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שֶׁנֶּשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת
טוֹבוֹת (יְשׁוּעוֹת) וְנִחְמוֹת. מְהֵרָה מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת
הָאָרֶץ. וְנֹאמַר אָמֵן:

אֲחֵינוּ יִשְׂרָאֵל וְאַנְסֵי יִשְׂרָאֵל (וְאַסִּירֵי יִשְׂרָאֵל). הַנִּתְּנוּגִים בְּצָרָה
וּבְשִׁבְיָה. הַמְּקוֹם (בְּרַחֲמֵינוּ) יִרְחַמֵם וַיַּחֲזִן אוֹתָם (וְאוֹתָנוּ)
בְּעֵבוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. וַיּוֹשִׁיעֵם וַיּוֹשִׁיעֵנוּ. וַיּוֹצִיאֵם וַיּוֹצִיאֵנוּ מִצָּרָה
לְרוּחָהּ. וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה (בְּקָרוֹב). וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי־חֲסִדְךָ יְהוָה עָלֵינוּ. כְּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ: כִּי־לָךְ יְהוָה הוֹחֵלָתִי.
אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהֵי: לְמַעַן יַחֲלִצֵנוּ יְדִידְךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ
וַעֲנֵנִי: (מִגִּנּוּ רָאָה אֱלֹהִים וְהִבִּט פָּנָי מִשִּׁיחָךְ: לֹא־אֲמוֹת כִּי־אֲחִיָּה
וְאִסְפָּר מֵעַשֵׂי יְהוָה) יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַפֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קִרְאָנוּ:

אֲשֵׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ. עוֹד יְהִלְלוּךָ סֶלָה: אֲשֵׁרֵי הָעַם שֶׁכַּחֲ
לֹו. אֲשֵׁרֵי הָעַם שִׁיְהוֹנֶה אֱלֹהֵינוּ:

תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמַמְךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֹךְ לְעוֹלָם
וָעֵד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָ וְאֶהְלֶלֶה שְׁמֹךְ לְעוֹלָם וָעֵד:

גָּדוֹל יְהוָה וּמִהֲלֵל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר: דָּוָר לְדָוָר יִשְׁבַּח
 מַעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרָתֶיךָ יִגִּידוּ: הִדָּר כְּבוֹד הוֹדָךְ וּדְבָרִי נִפְלְאוֹתֶיךָ
 אֲשִׁיחָה: וְעֻזּוֹ נִזְרָאתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרָנָה: זָכַר רַב
 טוֹבָךְ יִבְיְעוּ וְצִדְקָתְךָ יִרְנְנוּ: חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה. אַרְךְ אֲפִים
 וּגְדֻלַּח־חֶסֶד: טוֹב יְהוָה לְכָל יֹרְחָמִיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה
 כָּל־מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתְךָ
 יִדְבְּרוּ: לְהוֹדִיעוּ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכְבוֹד הִדָּר מַלְכוּתוֹ:
 מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמַמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דָּוָר וְדָר: סוֹמֵךְ
 יְהוָה לְכָל־הַנְּפִלִים וְזוֹכֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֲיִנֵּי־כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ
 וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת־יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ
 לְכָל־חַי רִצּוֹן: צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחֹסֶד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
 קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קְרָאִיו. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת: רִצּוֹן
 יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־
 כָּל־אֲהַבָּיו. וְאֵת כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תַּהֲלֵת יְהוָה יִדְבָּר פִּי
 וַיִּבְרַךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
 וְאַנְחֵנוּ גִבּוֹרָךְ יְהִי מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם. הִלְלוּ־יָהּ:

מחזירים את ספר התורה ואומרים:

בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת. זִקְנִים עַם־נְעָרִים: יְהִלְלוּ אֶת־שֵׁם
 יְהוָה. כִּי־נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדּוֹ. הוֹדוּ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:
 וִירֵם קִרְוֹן לְעַמּוֹ תַּהֲלֶה לְכָל־חִסְדֵּיוֹ. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבוֹ.
 הִלְלוּ־יָהּ: מִהֲלֵל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֵיבֵי אוֹשָׁע: וּבִנְחָה יֹאמֶר.
 שׁוֹבָה יְהוָה רַבְבוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל: בְּעִבּוֹר דָּוָד עֲבָדְךָ. אֵל־
 תִּשָּׁב פָּנָי מִשִּׁיחָךְ: כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם. תּוֹרָתִי אֵל־
 תַּעֲזוּבוּ: עַץ־חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכִּיחַ מֵאֲשֶׁר: דְּרָכֶיהָ

דְּרִכֵּי־נָעִם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הַשִּׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה.
חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֹדֶם: תּוֹרָה הִיא עֵץ חַיִּים. לְכַלְנוּ חַיִּים. כִּי־עֲמֹךְ
מִקּוֹר חַיִּים:

וּבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשִׁבְי פֹשֵׁעַ בִּיעֲקֹב. נָאִם יְהוָה: וְאֲנִי זֹאת
בְּרִיתִי אִתְּכֶם אָמַר יְהוָה. רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי
אֲשֶׁר־שִׁמְתִּי בְּפִיךָ. לֹא־יִמָּוְשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַע וְזֶרַע
זֶרַעךָ אָמַר יְהוָה. מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם: וְאַתָּה קְדוֹשׁ. יוֹשֵׁב
תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: בְּקוֹל: וְקָרָא זֶה אֱלֹהֵי וְאָמַר. קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ
קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: בְּלַחֲשׁ: וּמִקְבְּלֵין דִּין
מִן דִּין וְאִמְרִין. קְדִישׁ בְּשָׁמִי מְרוֹמָא עֲלָאָה בֵּית שְׁכִינְתָּה.
קְדִישׁ עַל־אַרְעָא עוֹבֵד גְּבוּרְתָּה. קְדִישׁ לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלַמְיָא.
יְהוָה צְבָאוֹת מְלִיא כָּל־אַרְעָא זִיו יְקָרָה: ע"כ. בְּקוֹל: וְתַשְׁאֲנִי רוּחַ
וְאֲשַׁמַּע אַחֲרֵי קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל. בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:
בְּלַחֲשׁ: וְנִטְלַתְנִי רוּחָא. וְשִׁמְעִית בְּתֵרָאִי קוֹל זִיעַ שִׁגְיָא. דְּמִשְׁבַּחִין
וְאִמְרִין. בְּרִיךְ יְקָרָא דִּיהוָה מֵאַתֵּר בֵּית שְׁכִינְתָּה: ע"כ. בְּקוֹל: יְהוָה
יִמְלֹךְ לְעֵלָם וְעַד: בְּלַחֲשׁ: יְהוָה מַלְכוּתָהּ (קָאִים) לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי
עֲלַמְיָא: יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם יַצְחָק וַיִּשְׂרָאֵל אֲבֹתֵינוּ שְׁמֵרָה
זֹאת לְעוֹלָם לִיצֵר מַחֲשָׁבוֹת לִבָּב עֲמֹךְ וְהִכֵּן לִבָּבֵם אֵלֶיךָ:
וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עוֹן וְלֹא־יִשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפוּ.
וְלֹא־יַעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסֶלַח. וְרַב־חֶסֶד
לְכָל־קְרָאִיךָ: צְדִקְתְּךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרַתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת
לִיעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתֵּינוּ מִימֵי קֹדֶם:
בְּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹסֵף יוֹסֵף. יַעֲמֹס־לָנוּ הָאֵל יִשׁוּעֵתָנוּ סֶלָה: יְהוָה
צְבָאוֹת עֲמָנוּ. מִשְׁגָּב־לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת.

אֲשֶׁרִי אָדָם בְּטֶחַ בָּךְ: (יְהוָה הוֹשִׁיעָהּ. הַפֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם-
קָרְאָנוּ: ע"כ בלחש.

**בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לְכָבוֹדוֹ. וְהַבְדִּילָנוּ מִן־הַתּוֹעִים. וְנָתַן
לָנוּ תוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכָנוּ. הִרְחֵמָן יִפְתַּח
לִבָּנוּ לְתוֹרָתוֹ וְיִטַּע אֶהְבֵּתוֹ וְיִרְאֶתוֹ בְּלִבָּנוּ. וְיִשִּׁים בְּלִבָּנוּ
לְאַהֲבָה אוֹתוֹ. וְלִירְאָה אוֹתוֹ. וְלַעֲבֹדוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בְּלִבָּב
שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפִצָּה. לְמַעַן לֹא נִיָּגַע לָרִיק וְלֹא נִלְד לְבִהָלָה.
וְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁנֶּשְׁמַר
חֻקֶּיךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִזְכֶּה וְנַחֲיָה וְנִרְאָה וְנִירָשׁ יְשׁוּעַת שְׁנֵי
הַמָּשִׁיחַ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. לְזִכּוֹת וְלַמַּעֲשִׂים טוֹבִים וְלַחַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא:**

תפילת מוסף
לחול המועד
של סוכות

סדר מוסף לחזה"מ של סוכות

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֻעֻתָּהּ. וְיִמְלִיךְ
מַלְכוּתָּהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיָמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזֶמַן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:
יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא.
יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלָא לְעֵלָא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחַמְתָּא
דְּאִמִּירָן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עמידה למוסף לחזה"מ של סוכות

יכון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתַּח וּפִי יִגִּיד תִּהְלֹתֶיךָ:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסִדִּים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת-הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסִדֵי
אֲבוֹת. וַיָּבִיא גּוֹאֵל לְבָנָי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶגֶן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם יְהוָה. מְחִיָּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
מוֹרִיד הַטֵּל.

מקורות ומקבילות

מוסף לחזה"מ של סוכות. מח' רומניא, דף יח ע"ב.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחִיָּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקִים אֲמוֹנָתוֹ לַיִּשְׁנֵי
עֶפְרַי. מִי־כְמוֹד בָּעַל גְּבוּרֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מֶלֶךְ מַמִּית וּמְחִיָּה
וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמַן אֶתְּהָ לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. מְחִיָּה הַמֵּתִים:

בחוה"מ החזן והקהל אומרים בחזרה:

כֶּתֶר יִתְּנוּ לָךְ הַמּוֹנֵי מַעֲלָה עִם־קְבוּצֵי מִטָּה. יַחַד כָּלֶם קִדְּשָׁה
לָךְ יִשְׁלֹשׁוּ. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל־יַד גְּבִיְאֶךָ. וְקֵרָא זֶה אֶל־זֶה
וְאָמַר. קו"ח: קִדְּשׁוּ קִדְּשׁ קִדְּשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ: חזן: לְעַמָּתְם בְּרוּךְ יֹאמְרוּ. קו"ח: בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:
חזן: וּבְדִבְרֵי קִדְּשׁ כְּתוּב לֵאמֹר. קו"ח: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם.
אַל־הִיךְ צִיּוֹן לְדֶר וְדֶר. הִלְלוּ־יָהּ:

לְדוֹר וָדוֹר נִמְלִיךְ לָאֵל. כִּי־הוּא לְבָדוֹ מְרוֹם וְקִדְּשׁוֹ. וְשִׁבְחָךְ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יִמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקִדְּשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקִּדְּשׁ:

אַתָּה בַּחֲרַתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים. אֶהְבֵּת אֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְשׁוֹנוֹת.
קִדְּשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּקְרַבְתָּנוּ מִלִּפְנֵי לַעֲבוֹדָתְךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
וְהַקִּדְּשׁ עָלֵינוּ קְרָאתָ:

וּתְתֵן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה. חֲגִים
וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן. אֶת־יִום חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. זִמְן שִׂמְחָתָנוּ.
מִקְרָא קִדְּשׁ. זָכַר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

מקורות ומקבילות

כמר. מח' רומניא, דף תז ע"ב.

וּמִפְּנֵי חֲטֵאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְּרַחֲקֵנוּ מֵעַל אֲדָמָתֵנוּ. וְאִין
אָנוּ יְכוּלִים לַעֲלוֹת וְלָרֹאשׁ וְלִהְיוֹת שְׂתִיחוֹת בְּבֵית
בְּחִירָתְךָ. בְּבֵית הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו. מִפְּנֵי
הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ:

וּבִכֵּן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֵב הָרַחֲמָן. מֶלֶךְ יַעֲקֹב: שֶׁתָּשׁוּב
וְתִרְחַם עָלֵינוּ וְעַל-מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתִבְגַּהוּ
מִהָרָה וְתִגְדֹּל כְּבוֹדוֹ בְּיָמֵינוּ. אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. גִּלָּה כְבוֹד מַלְכוּתְךָ וּמֶלֶךְ עָלֵינוּ מִהָרָה. וְהוֹפֵעַ
וְהַנִּשְׂאָ עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָל-חַי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם.
וְנִפְּוֹצוֹתֵינוּ כֵּנֶס מִירְכַּתִּי אֶרֶץ. וְהִבֵּיאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְצִיּוֹן
עִירְךָ בְּרָנָה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשֵׁם
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת-קָרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִין כְּסֹדְרָן וּמוֹסָפִין
כְּהַלְכֶתָן. וּמוֹסֵף יוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ
בְּאַהֲבָה כְּמִצּוֹת רָצוֹנְךָ כְּמָה שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ. עַל-יְדֵי
מֹשֶׁה עַבְדְּךָ. מִפִּי כְבוֹדְךָ כְּאָמֹר:

בחול המועד סוכות אומרים קרבן היום:

א' דחוה"מ (ט"ז תשרי)	ב' דחוה"מ (י"ז תשרי)	ג' דחוה"מ (י"ח תשרי)	ד' דחוה"מ (י"ט תשרי)	ה' דחוה"מ (כ' תשרי)
וּבָיִים הַשְּׂנִי	וּבָיִים	וּבָיִים	וּבָיִים	וּבָיִים
פָּרִים בְּנִי	הַשְּׁלִישִׁי	הַרְבִּיעִי	הַחֲמִישִׁי	הַשְּׁשִׁי
בָּקָר שְׁנַיִם	פָּרִים	פָּרִים	פָּרִים	פָּרִים
עֶשְׂרִי	עֶשְׂתֵּי-עֶשְׂרִי	עֶשְׂרִי	תִּשְׁעָה	שְׁמֹנֶה

אֵילָם שְׁנַיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה אַרְבָּעָה עֶשְׂרִי תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וכו'.

מקורות ומקבילות

נחום"מ סוכות אומרים קרבן היום. סרע"ג ח"ב, סי' קל"ח; ע"פ סכ"ת סי' מז. וציוס השני. צמ' כע ח"כ; ע"פ סדו' רס"ג עמ' רנ"ג; סח"ר סי' פז.

וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם כַּמִּדְבָּר. שְׁלֹשָׁה עָשָׂרִים לֶפֶר. וּשְׁנֵי
עָשָׂרִים לְאֵיל. וְעֶשְׂרוֹן לִכְבָּשׁ. וְיֵין כְּנָסֶכוֹ. וְשִׁיעִיר
לְכֹפֶר. וּשְׁנֵי תְּמִידִין כֹּהֵלֶכְתָּן:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ. טוֹב
וּמִיטִיב הַדֶּרֶשׁ לָנוּ. שׁוּבָה

עָלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלָּל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁעָשׂוּ רָצוֹןךָ. בְּנֵה בֵיתְךָ
כְּבַתְחֻלָּה. וְכוֹנֵן בֵּית מִקְדָּשְׁךָ עַל־מְכוֹנוֹ. וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ
וּשְׂמֻחָנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהִשָּׁב שְׂכִינָה לְתוֹכוֹ. וְהִשָּׁב יִשְׂרָאֵל לְגֻיֵהֶם.
וְהִשָּׁב כֹּהֲנִים לְעִבּוֹדָתָם וְלוֹיִם לְשִׁירָה וְלִזְמֶרָה. וְשֵׁם נַעֲלָה
וְנִרְאָה וְנִשְׁתַּחֲוּה לִפְנֶיךָ בְּשֵׁלֶשׁ פַּעַמֵּי רִגְלֵינוּ. כְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ.
שְׁלוֹשׁ פַּעַמִּים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פָּנָיו יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחֵג הַמִּצּוֹת וּבְחֵג הַשַּׁבָּעוֹת וּבְחֵג הַסֻּכּוֹת
וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פָּנָיו יְהוָה רִיקָם: אִישׁ כַּמִּתְנַת יָדוֹ. כְּבִרְכַּת
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

וְהַשִּׂיָּאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־בְּרַכַּת מוֹעֲדֶיךָ. לְחַיִּים וּלְשִׂמְחָה
וּלְשָׁלוֹם. כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וְרָצִיתָ לְבָרְכֵנוּ. כֵּן תְּבָרְכֵנוּ
סֵלָה. קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. שִׁבְעֵנוּ מְטוֹבָךְ.
שִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאַמֶּת. וְהִנְחִילָנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן מוֹעֲדֵי קִדְשְׁךָ. וְתִרְצֶה לִפְנֶיךָ
אֶת־תְּפִלַּת עַמּוּסִיד. כְּתִמִּידֵי יוֹם וּכְקָרְבַּן מוֹסֵף. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים:

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תְּפִלָּתָם שְׁעָה. וְהִשָּׁב
הָעִבּוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתְךָ. וְאַשִּׁי יִשְׂרָאֵל וְתְּפִלָּתָם מְהֵרָה
בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרָצוֹן. וְתֵהִי לְרָצוֹן תְּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל

עֲמֵךְ. וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים
בְּמֵאֵז. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוֹה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה כשהחזן אומר 'מודים' חייבים כל הציבור
לשוח עמו ואומרים 'מודים דרבנן':

מוֹדִים כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים
אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר
בְּרָאשִׁית. בְּרִכּוֹת וְהוֹדָאוֹת
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ. עַל-
שֶׁחֲיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תַּחֲיִינוּ
וְתַחַנְנוּ וְתִאֲסֹף גְּלוּיֵינוּ
מֵאַרְבַּע כְּנָפּוֹת הָאָרֶץ. וְנִשׁוּב
לְשִׁמּוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
בְּאַמֶּת וּבְלִבֵּב שָׁלֵם. עַל-
שָׂאֵנוּ מוֹדִים לָךְ. (בְּרוּךְ אַל
הַהוֹדָאוֹת): עַד כָּאן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה הוּא
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. עַל-חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים
בְּיָדְךָ וְעַל-נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
לָךְ. וְעַל-נִסֶּיךָ שֶׁכָּל-יוֹם וְיוֹם
עִמָּנוּ וְעַל-נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁכָּל-עֵת. עָרֵב וּבֹקֵר וְצַהֲרַיִם.
וְהַטֹּיֵב כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
הַמְּרַחֵם כִּי לֹא-תָמוּ חֲסֵדֶיךָ
וּמַעֲוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ. לֹא-הִכְלַמְתָּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא-עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא-
הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ:

עַל-כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שְׁמֶךָ מְלַכְנוּ תָּמִיד. כָּל-הַחַיִּים
יִזְדוּךְ סֶלָה. וְיִהְיֶה לְשִׁמְךָ הַטֹּיֵב בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטֹּיֵב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

הכהנים נושאים כפיהם בחזרה. ואם אין כהן, החזן אומר 'או"א', והציבור עונה אחרי
כל פסוק "כן יהי רצון":

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בְּרַכְנוּ בַּבְּרָכָה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה
הַכְּתוּבָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אֱהֲרֹן
וּבְגִינוּ כְּהֲנִים עִם קְדוּשֶׁיךָ. פְּאֲמוֹר. יְבָרְכֶךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יֵאָר
יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיַחַנֶּךָ: יֵשָׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשֶּׁם לָךְ שָׁלוֹם:

שִׁים שְׁלוֹם. טוֹבָה וּבִרְכָּה. (חַיִּים). חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עֲמָךְ. בִּרְכֵנוּ אֲבִינוּ כָּלֵנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פְּנִיךָ. כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתַּת לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אֲהַבָּה וְחֶסֶד. צְדָקָה. בִּרְכָּה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם.
וְטוֹב יְהִיָּה בְּעֵינֶיךָ (לְבִרְכֵנוּ ו) לְבָרֵךְ אֶת-כָּל-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
תָּמִיד בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם. (אָמֵן):

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:

יְהִיו לְרִצּוֹן אֱמִרֵי-פִי. וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵ. וּשְׁפָתֵי מִדְּבַר מְרָמָה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי תְּדוּם וְלִמְצוֹתֶיךָ
תִּרְדּוּף נַפְשִׁי. וְנַפְשִׁי כְּעַפְרָ לְכָל תַּהֲיָה. יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.
שְׁכֵל-הַקָּמִים עָלֶי לְרַעָה. תִּפְרַע עֲצָתָם וְתִמְקַלֵּל מַחֲשָׁבוֹתָם. וְכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי. שְׁתַּפְּתַח לִי שְׁעֵרֵי תוֹרָה. שְׁעֵרֵי חֻמָּה. שְׁעֵרֵי בִינָה. שְׁעֵרֵי דַעָה. שְׁעֵרֵי
פְּרָגְסָה וְכִלְכָּלָה. שְׁעֵרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִיו לְרִצּוֹן אֱמִרֵי-פִי. וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):

(יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שְׁתַּבְּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

במקום שכלו ג' פסיעות יעמוד ולא יחזור למקומו עד שיגיע החזן לקדושה. בחזרת הש"ץ הקהל צריך לעמוד ולכוין לכל הברכות ולענות 'ברוך הוא וברוך שמו' אחרי 'ברוך אתה יי', ואמן' אחר כל ברכה.

סדר הושענות

בימי חול המועד שלא חלים בשבת אומרים את ההושענות לפי חלות של יום א' של סוכות: אם חל ביום ב' אומרים "אנא אזון" בימים ב' וד' של חול המועד ו"כהושעת אלילים" בימים א' ג' וה' של חול המועד. אם הוא חל ביום ג' אומרים "אנא אזון" בימים ב' וה' של חול המועד ו"כהושעת אלילים" בימים א' ג' וד' של חול המועד. אם חל ביום ה' אומרים "אנא אזון" בימים ג' וה' של חול המועד ו"כהושעת אלילים" בימים א' ב' וד' של חול המועד. אם חל בשבת אומרים "אנא אזון" בימים א' ג' וה' של חול המועד ו"כהושעת אלילים" בימים ב' וד' של חול המועד.

לפני אמירת ההושענות מוציאים ספר תורה (לא בשבת). בזמן אמירת ההושענות, כל מי שיש בידו לולב מקיף את התיבה שעליה נמצא ס"ת.

אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּא אֶזְנֵן חֵין תְּאַבִּי יִשְׁעֶךָ. בְּעֶרְבֵי-נֶחֱלִי לְשַׁעֲשַׁעֲךָ.
וְהוֹשִׁיעֵהָ נָּא:

אָנָּא גָּאֹל כְּנַת נְטֵעֶךָ. וְיִמְוָמָהּ בְּטִאֲטִאֲךָ.
וְהוֹשִׁיעֵהָ נָּא:

אָנָּא הִבֵּט לְבָרִית טְבַעֲךָ. וּמַחֲשַׁבֵּי-אֶרֶץ בְּהִטְבִּיעֶךָ.
וְהוֹשִׁיעֵהָ נָּא:

אָנָּא זְכַר-לָנוּ אָב יִדְעֶךָ. חֲסִדֶךָ לֹא בְדוּדֵי-עֶךָ.
וְהוֹשִׁיעֵהָ נָּא:

אָנָּא טְהוּרֵי לֵב בְּהַפְּלִיאֲךָ. יוֹדֵעַ כִּי הוּא פִּלְאֲךָ.
וְהוֹשִׁיעֵהָ נָּא:

אָנָּא כַּבִּיר כַּחַתֵּן יִשְׁעֶךָ. לְאַבּוֹתֵינוּ כּוֹהֵנִי שְׁבַעֲךָ.
וְהוֹשִׁיעֵהָ נָּא:

ח"ג והערות

סדר אמירת ההושענות. סדר זה, הוא ע"פ הנחיית הרב מ"ע הרטום בחוברת המנהג.

אָנָּא מִלֵּא מְשָׁלוֹת עִם מְשֻׁעָד • גִּעְקָד כְּמוֹ בְּהַר מֵר שְׁוִעָד •
וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּא שִׁגְבֵּ אֶשְׂאֲלִי גִעְנוּעָד • עָרִיצִים בְּדִינִיעָד •
וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּא פִּתְח־לָנוּ אוֹצְרוֹת רַבּוּעָד • צִירָה מֵהֶם בְּדִירְבִּיעָד •
וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּא קוֹרְאִידְ בְּרוּעָד • רַעַם בְּטוֹב מֵרָעָד •
וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּא שְׁעָרִידְ תַּעַל מִמְשׁוּאָד • תֵּל תִּלְפִּיּוֹת בְּדוֹשִׁיעָד •
וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

בשעת החזרת ספר תורה אומרים:

הוֹשִׁיעָהוּ אֶת־עַמָּךְ וּבִרְךְ אֶת־נַחֲלָתְךָ • וְרַעַם וְנִשְׂאֵם
עַד־הָעוֹלָם:

בשבת אין אומרים: **אָנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָּא:** עד כאן.

כְּהוֹשִׁעַתְ אֱלִים בְּלוֹד עַמָּךְ • בְּצִאתְךָ לִישָׁע עַמָּךְ •
בֶּן הוֹשַׁעָנָא:

כְּהוֹשִׁעַתְ גּוֹי וְאֱלֹהִים • דְּרוּשִׁים לִישָׁע אֱלֹהִים •
בֶּן הוֹשַׁעָנָא:

כְּהוֹשִׁעַתְ וְהִמּוֹן צְבָאוֹת • וְעַמָּם מִלְּאֲכִי צְבָאוֹת •
בֶּן הוֹשַׁעָנָא:

כְּהוֹשִׁעַתְ זָכִים מִבֵּית עֲבָדִים • חֲנוּן בְּיָדָם מַעֲבִידִים •
בֶּן הוֹשַׁעָנָא:

כְּהוֹשִׁיעַת טְבוּעִים בְּצוֹל גְּזָרִים. יִקְרָךְ עַמָּם מַעֲבִירִים.
 בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
כְּהוֹשִׁיעַת כְּנָה מְשׁוֹרְרַת וַיֹּשֶׁעַ. לְגוֹחָה מְצִינַת וַיֹּשֶׁעַ.
 בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
כְּהוֹשִׁיעַת מֵאֵמֶר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. נִקּוּב לְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם.
 בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
כְּהוֹשִׁיעַת סוּבְבֵי מוֹבָח. עוֹמְסֵי עֲרֻבָה לְהַקִּיף מוֹבָח.
 בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
כְּהוֹשִׁיעַת פְּלֹאֵי אֲרוֹן כְּהֶפְשֵׁעַ. צֵעֵר פְּלִשְׁת בְּחֶרֶן וְנוֹשֶׁעַ.
 בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
כְּהוֹשִׁיעַת קַהְלוֹת בְּבִלָּה כְּשִׁלְחַת. רַחוּם לְמַעַנְס שְׁלַחַת.
 בֶּן הוֹשִׁעָנָא:
כְּהוֹשִׁיעַת שְׁבִטֵי יַעֲקֹב. תָּשׁוּב וְתָשִׁיב שְׁבוֹת אֶהְיֶי יַעֲקֹב.
 בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

בשבת אין אומרים אֲנִי וְהוּא הוֹשִׁיעָה נָא: עד כאן.

בשעת החזרת ספר תורה אומרים:

וְהוֹשִׁיעָהוּ אֶת־עַמּוֹךְ וּבִרְךְ אֶת־נַחֲלָתְךָ. וְרַעַם וְנִשְׂאֵם
 עַד־הָעוֹלָם:

החזן אומר:

וַיִּתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֵעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ
 מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
 בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלְמֵיָא.

יִתְּבַרְךָ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא שִׁירְתָּא תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאִמְרִין בְּעֵלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוֹתְהוֹן דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל קֳדָם אָבוּהוֹן
דְּבִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְיָהּ שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אָמֵן:

אֵין כְּאַלְהֵינוּ אֵין כְּאַדוֹנֵינוּ אֵין כְּמַלְכֵנוּ אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ מִי
כְּאַלְהֵינוּ מִי כְּאַדוֹנֵינוּ מִי כְּמַלְכֵנוּ מִי כְּמוֹשִׁיעֵנוּ נוֹדָה
לְאַלְהֵינוּ נוֹדָה לְאַדוֹנֵינוּ נוֹדָה לְמַלְכֵנוּ נוֹדָה לְמוֹשִׁיעֵנוּ:
בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ בְּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ בְּרוּךְ מַלְכֵנוּ בְּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ:
אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ אַתָּה הוּא מַלְכֵנוּ אַתָּה
הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ (אַתָּה תוֹשִׁיעֵנוּ אַתָּה תִּקּוֹם תִּרְחֹם צִיּוֹן כִּי־עַתָּה
לְחִנּוּהָ כִּי־בָא מוֹעֵד):

אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ (אַתָּה) קִטְרֶת הַסָּמִים.
פֶּטוּם הַקִּטְרֶת הַצָּרִי וְהַצִּפְרָן הַחֲלִבָּנָה וְהַלְבוֹנָה.
מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנָה מֵר וּקְצִיעָה שְׂבֻלַת גִּרְדִּי וְכִרְכָּם.
מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנָה הַקֶּשֶׁט שְׁנַיִם עָשָׂר
וְקִלוּפָה שְׁלִשָּׁה וּמִנְמוֹן תִּשְׁעָה בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה תִּשְׁעָה קִבִּין.
יֵין קְפָרִיסִין סָאִין תֵּלֶת וּמִבִּין תֵּלֶתָא וְאִם אֵין לוֹ יֵין קְפָרִיסִין
מִבִּיא חֲמֵר חוֹרֵן עֲתִיק מֶלַח סְדוּמִית רַבְעָה מַעֲלָה עָשׂוֹן

כָּל־שֶׁהוּא רַבִּי נָתַן אוֹמֵר אֵף כַּפֶּת הַיָּרְדֵּן כָּל־שֶׁהִיא אִם נָתַן
 בָּהּ דָּבַשׁ פָּסְלָה אִם חֹסֶר אַחַת מִכָּל־סִמְמָנֶיהָ חַיֵּב מִיָּתָהּ:
 רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן־גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַצָּרִי אֵינוֹ אֵלָּא שָׂרָף הַנוֹטֵף
 מִעֵצֵי הַקֶּטֶף בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה שֹׁשְׁפִין בָּהּ אֶת־הַצָּפָרָן
 כְּדֵי שֶׁתֵּהָא נָאָה יִזְן קַפְרִיסִין שְׁשׂוּרִין בּוֹ אֶת־הַצָּפָרָן כְּדֵי
 שֶׁתֵּהָא עֲזָה וְהֵלֵא מִי רַגְלִים יָפִין לָהּ אֵלָּא שְׂאִין מִכְּנִיסִין
 מִי רַגְלִים בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד:

הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בְּרֵאשׁוֹן בְּשַׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים:

לְדָוִד מְזֻמּוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבְלֶה וַיִּשְׁבִּי בָּהּ כִּי־הוּא
 עַל־יָמִים יִסְדָּה וְעַל־נְהָרוֹת יִכּוֹנְנָהּ מִי־עֲלָה בְּהַר־יְהוָה
 וּמִי־יָקוּם בַּמִּקְדָּשׁ קִדְּשׁוּ: נָקִי כַפִּים וּבֶרֶלֶבֶב אֲשֶׁרוֹ לֹא־נִשְׂא
 לַשּׂוֹא נִפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָהּ: יִשְׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וְצִדְקָהּ
 מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: זֶה דָּוִד דִּרְשׁוּ מִבִּקְשֵׁי פִגְיוֹ יַעֲקֹב סֵלָה: שְׂאוּ
 שְׁעָרֵיכוֹם רֵאשִׁיכֶם וְהַנִּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם: וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד:
 מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה עֲזוֹז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ
 שְׁעָרֵיכוֹם רֵאשִׁיכֶם וְשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם: וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי
 הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה:

בְּשִׁנִּי בְּשַׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים:

שִׁיר מְזֻמּוֹר לְבְנֵי־קִרְחַ: גִּדּוֹל יְהוָה וּמִהֲלֵל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ
 הִרְקִדְשׁוּ: יִפָּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל־הָאָרֶץ הִרְצִיּוֹן יִרְבְּתִי
 צָפוֹן קָרִית מֶלֶךְ רַב: אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נֹדַע לְמִשְׁנָב:
 כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים נֹעְדוּ עֲבָרוּ יַחְדָּו: הִמָּה רָאוּ כֵּן תַמָּהּ נִבְהֲלוּ
 נִחְפְּזוּ: רָעְדָה אַחֲזֹתָם שֵׁם אֱלֹהֵי כִי־לָדָה: בְּרוּחַ קָדִים תִּשְׁפֹּר

אֲנִיּוֹת תְּרַשִּׁישׁ: כֹּאֲשֶׁר שָׁמְעֵנוּ בֶּן רֹאֵינוּ. בְּעִיר־יְהוּה אֲבָאוֹת
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. אֱלֹהִים יְכוֹנְנָה עַד־עוֹלָם סֵלָה: דְּמִינוּ אֱלֹהִים
חֲסִדָּה. בְּקֶרֶב הַיְכָלָה: כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים בֶּן תְּהִלָּתְךָ עַל־קִצּוֹי־
אֶרֶץ. צֹדֵק מְלֹאָה יְמִינְךָ: יִשְׁמַח הֶרֶץ צִיּוֹן תִּגְלָלָה בְּנוֹת יְהוּדָה.
לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סִבּוּ צִיּוֹן וְהִקִּיפוּהָ. סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ: שִׁיתוּ
לְבַבְכֶּם לְחִילָה פִּסְגּוֹ אַרְמְנוֹתֶיהָ. לְמַעַן תִּסְפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן:
כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד. הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל־מוֹת:

בְּשִׁלִּישִׁי בְּשַׁבַּת הָיוּ אוֹמְרִים:

מִזְמוֹר לְאַסָּף. אֱלֹהִים נֶצַב בְּעֶדְת־אֵל. בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט:
עַד־מָתִי תִשְׁפֹּטוּ־עוֹל וּפְגִי רְשָׁעִים תִּשְׁאוּ־סֵלָה:
שִׁפְטוּ־דָל וְיִתּוֹם. עֲנִי וְרֹשׁ הַצְּדִיקִים: פִּלְטוּ־דָל וְאַבְיוֹן. מִיַּד
רְשָׁעִים הַצִּילוּ: לֹא יִדְעוּ וְלֹא יִבְיֵנוּ בַּחֲשָׁכָה יִתְהַלְכוּ. יִמּוּטוּ
כָּל־מוֹסְדֵי אֶרֶץ: אֲנִי־אֶמְרָתִי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֲלִיּוֹן כָּלְכֶם:
אֲבֹן כְּאֶדָם תָּמוּתוֹן וּכְאֶחָד הַשָּׂרִים תִּפְלוּ: קוֹמָה אֱלֹהִים שִׁפְטָה
הָאֶרֶץ. כִּי־אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם:

בְּרַב־יְעִי בְּשַׁבַּת הָיוּ אוֹמְרִים:

אֵל־נִקְמוֹת יְהוּה. אֵל נִקְמוֹת הוֹפִיעַ: הַנִּשְׂא שִׁפְט הָאֶרֶץ. הַשֵּׁב
גָּמוּל עַל־גָּאִים: עַד־מָתִי רְשָׁעִים יְהוּה. עַד־מָתִי רְשָׁעִים
יַעֲלֹזוּ: יִבְיֵעוּ יִדְבְּרוּ עֵתְךָ. יִתְאַמְרוּ כָּל־פְּעֻלֵי אֹזֶן: עִמָּךְ יְהוּה
יִדְבָּאוּ וְנִחַלְתָּךְ יַעֲנוּ: אֶל־מִנְה וְגַר יִהְרָגוּ. וְיִתּוּמִים יִרְצֲחוּ. וַיֹּאמְרוּ
לֹא יִרְאֶה־יְיָ וְלֹא־יִבִּין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: בִּינוּ בַּעֲרִים בַּעֲם וּכְסִילִים
מָתִי תִשְׁכִּילוּ: הַנִּטֵּעַ אֹזֶן הֵלֹא יִשְׁמַע. אִם־יֵצֵר עֵינֵי הֵלֹא יִבִּיט:
הַיֹּסֵר גּוֹיִם הֵלֹא יוֹכִיחַ. הַמְּלַמֵּד אָדָם דָּעַת: יְהוּה יִדַּע מַחֲשָׁבוֹת
אָדָם. כִּי־הֵמָּה הִבֵּל: אֲשֶׁר־יוֹ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר־תִּיִּסְרְנוּ יְיָ וּמִתּוֹרָתְךָ

תִּלְמָדְנוּ: לְהִשְׁקִיט לֹא מִיָּמִי רַע. עַד יִכְרֶה לַרָּשָׁע שַׁחַת: כִּי
 לֹא־יִטֵּשׁ יְהוָה עִמּוֹ וְנִחַלְתּוּ לֹא יַעֲזֹב: כִּי־עַד־צָדֵק יִשׁוּב מִשְׁפָּט
 וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׂרָאֵל: מִי־יָקוּם לִי עַם־מְרֻעִים. מִי־יִתְּיָצֵב לִי
 עַם־פָּעִלִי אֹזֶן: לוֹלִי יְהוָה עֲזָרְתָה לִי. כַּמַּעֲטָה שְׂכָנָה דוּמָה נִפְשִׁי:
 אִם־אִמְרָתִי מָטָה רַגְלִי. חֲסִדְךָ יְהוָה יִסְעֶדְנִי: בְּרַב שְׂרָעָפִי
 בְּקֶרְבִּי. תִּנְחַמְנִיךָ יִשְׁעֶשְׁעוּ נִפְשִׁי: הִיחָבְרָךְ כִּסֵּא הַוּוֹת. יִצָּר
 עֵמֶל עַל־יְחִי: יִגְדּוּ עַל־נַפְשׁ צָדִיק וְדָם נָקִי יִרְשִׁיעוּ: וַיְהִי יְהוָה
 לִי לְמִשְׁגָּב וְאֱלֹהֵי לְצֹר מַחְסִי: וַיֵּשֶׁב עָלֵיהֶם אֶת־אֹזֶן וּבָרַעַתֶם
 יִצְמִיתֶם. יִצְמִיתֶם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

בַּחֲמִישִׁי בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים:

לְמַנְצָחוֹ עַל־הַגָּתִית לְאַסֵּף: הֶרְנִינוּ לֵאלֹהִים עֲזָנוּ. הָרִיעוּ
 לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תָף. כְּנֹר נָעִים
 עַם־נָבֵל: תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר. בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֻנוּ: כִּי חֵק
 לְיִשְׂרָאֵל הוּא. מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: עֲדוּתוֹ בִּיהוֹסֵף שָׁמוֹ
 בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם. שִׁפְתֵּי לֹא־יִדְּעֵתִי אֲשַׁמֶּע: הַסִּירוּתִי
 מִסִּבָּל שְׂכָמוֹ. כִּפְיוֹ מִדּוֹד תַּעֲבֹרְנָה: בִּצְרָה קָרָאתִי וְאַחֲלִצְךָ.
 אֶעֱנֶךָ בְּסִתֵּר רַעַם. אֶבְחֹנֶךָ עַל־מִי מְרִיבָה סֵלָה: שְׁמַע עָמִי
 וְאֶעֱיֶדְךָ בָּךְ. יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי: לֹא־יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר וְלֹא
 תִּשְׁתַּחֲוֶה לֵאלֹהֵי נֹכַר: אֲנִכְיוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.
 הִרְחַב־לְפִיךָ וְאִמְלֵאֲהוּ: וְלֹא־שָׁמַע עָמִי לְקוֹלִי יִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה
 לִי: וְאֲשַׁלַּחְהוּ בְּשָׂרִירוֹת לִבָּם. יִלְכּוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם: לֹא עָמִי
 שָׁמַע לִי. יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי יְהִלְכוּ: כַּמַּעֲטָה אוֹיְבֵיהֶם אֲכַנִּיעַ וְעַל
 אֶצְרֵיהֶם אֲשִׁיב יָדַי: מִשְׁנֵאֵי יְהוָה יִכְחָשׁוּלוּ וַיְהִי עֵתָם לְעוֹלָם:
 וַיִּאֲכִילֵהוּ מִחֶלֶב חֶטֶה וּמִצֹּר דְּבַשׁ אֲשַׁבִּיעֶךָ:

בְּשִׁשִּׁי בַשָּׁבֶת הָיוּ אוֹמְרִים:

יְהוָה מָלַךְ גָּאוֹת לָבֵשׁ. לָבֵשׁ יְהוָה עֵז הַתְּאֹזֶר. אֶף־תִּכּוֹן תִּבְלֵ
בַּל־תִּמָּוֵט: נִכּוֹן כִּסֵּאָךְ מֵאֵז. מֵעוֹלָם אֶתָּה: נִשְׂאוּ נְהָרוֹתוֹ
יְהוָה. נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכִיָּם: מִקְלֹתוֹ מִים
רַבִּים אֲדִירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם. אֲדִיר בַּמַּרְוִם יְהוָה: עֲדֵתִיךָ נֶאֱמְנוּ
מְאֹד. לְבֵיתְךָ נְאוֹה־קֹדֶשׁ. יְהוָה לְאַרְךָ יָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְרַבִּים
שָׁלוֹם בְּעוֹלָם. שְׁנֵאמַר. וְכָל־בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יְהוָה וְרַב
שָׁלוֹם בְּנֵיךָ: אֶל־תִּקְרִי בְּנֵיךָ אֵלָּא בְּנֵיךָ. יְהִי־שָׁלוֹם בְּחִילְךָ.
שָׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ: לְמַעַן אֲחִי וְרַעִי. אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ:
לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לָךְ: וְרֹאה־בְנִים לְבְנֵיךָ.
שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל: (שָׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאִין־לָמוּ מִכְּשׁוֹל:
יְהוָה עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָהוּ יִבְרַךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:)

קדיש דרבנן:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דְּבִרָא כְּרֵעוּתָהּ. וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּעָגְלָא וּבְזִמְנָא קָרִיב.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעַלְמֵי עָלְמַיָּא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשָּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
שְׁמֵהּ דְּקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְּאִמְרִין
בְּעָלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־רַבָּנָן. וְעַל־תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל־כָּל־תַּלְמִידֵי תַּלְמִידֵיהוֹן
(דִּי־תִבְיִין) דְּעֵסְקִין בְּאוֹרֵיתָא (קֹדֶשְׁתָּא) דִּי בְּאַתְרָא הָדָן וְדִי בְּכָל־
אַתְרָא וְאַתְרָא. יְהִי (לָנָא וּלְהוֹן וּלְכוֹן) שְׁלָמָא וְחֵנָּא וְחֶסֶדָּא וְרַחֲמִין (וְחַיֵּי
אַרְיִכִּי) וּמְזוֹנֵי רְיוּחִין מִן־קֹדֶם מְרֵה שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רְבָא מִן־שָׁמַיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

החזן אומר בקול רם:

עָלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל. לְתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית.
שְׁלֹא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאָרֶץ. וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת
הָאֲרָצוֹת. שְׁלֹא שָׁם חָלְקָנוּ כָּהֶם. וְגוֹרְלָנוּ כְּכָל־הַמוֹנִם. שֶׁהֵם
מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וְרִיק וּמִתְפַּלְּלִים אֶל־אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וְאָנוּ
כוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. (שֶׁהוּא) נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיִסֵּד אֶרֶץ. וְכִסָּא כְבוֹדוֹ בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וּשְׁכִינָתוֹ עָזוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵין
עוֹד מַלְבְּדוֹ. אִמַּת מַלְכָּנוּ וְאֵין זולָתוֹ. כְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ. וַיִּדְעַתְּ
הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתְּ אֶל־לְבָבְךָ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
וְעַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת. אֵין עוֹד:

עַל־כֵּן נִקְנֶה לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְרֵאוֹת מְהֵרָה בְּתַפְאֶרֶת עֲזֶךָ.
לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן־הָאָרֶץ. וְהַאֲלִילִים כָּרוֹת יִפְרֹתוֹן.
לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוֹת שִׁדִּי. וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בְּשִׁמְךָ.
לְהַפְנוֹת אֱלֹיךָ כָּל־רָשָׁעֵי אֶרֶץ. יִכִּירוּ וַיִּדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֶל.
כִּי לָךְ תִּכְרַע כָּל־בְּרֵךְ. תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִקָּר יִתְּנוּ וַיִּקְבְּלוּ כָּלֶם עַל מַלְכוּתְךָ.
וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוֹת שְׁלֹךְ הִיא.
וְלְעוֹלָמִי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ. יְהוָהוּ יִמְלֹךְ
לְעֹלָם וָעֶד: וְכַתוּב. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

קדיש יתום:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבִרָא כְּרֵעִיתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלְא לְעֵלְא מִן-כָּל-בִּרְכָתָא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא דְאִמִּירָן
בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

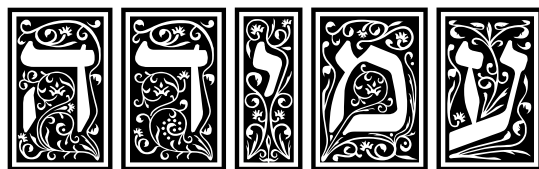
עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-
יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם-אֲבֹתֵינוּ. אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵינוּ: לְהַטּוֹת לִבָּנוּ אֵלָיו. לְלַכֵּת בְּכָל-דִּרְכָיו
וּלְשַׁמֵּר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת-אֲבֹתֵינוּ: וַיְהִי
דְּבָרֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרִבִּים אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יוֹמָם וּלְיָלָה. לַעֲשׂוֹתוֹ מִשְׁפָּט עֲבָדוֹ וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
דְּבִרְיוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל-עַמֵּי הָאָרֶץ. כִּי יְהוָה הוּא
הָאֱלֹהִים. אֵין עוֹד:

והולכים לבתיהם לשלום ואומרים ביציאתם מבית הכנסת:

יְהוָה נֶחֱנִי בְּצִדְקָתְךָ לְמַעַן שׁוּרְרֵי הַיִּשָּׁר לִפְנֵי דְרַכְךָ: אָדָּן
טוֹב וְחֹסֵד יִרְדְּפוּנִי כָל-יְמֵי חַיִּי וּשְׁבַתִּי בְּבֵית-יְהוָה
לְאַרְךָ יָמִים:

תפילות עמידה
ליומי חול המועד
שחלים בשבת

לְלֵיל שַׁבַּת וַחֲוֵה"מ

יכוון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

אֲדַנִּי שִׁפְתֵי תִפְתָּח וּפִי יִגִּיד תִּהְלֶתֶךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת־הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת. וַיִּמְבִּיא גּוֹאֵל לְבָנָי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מַגֵּן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם יְהוָה. מַחֲיָה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.

מוֹרִיד הַטֵּל.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מַחֲיָה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים. וּמַקְיֵם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי
עֹפֵר. מִי־כִמּוֹךְ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמַחֲיָה
וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. מַחֲיָה הַמֵּתִים:

לְדוֹר וָדוֹר נִמְלִיךְ לְאֵל. כִּי־הוּא לְבָדוּ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחֶךָ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יִמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

וּמֵאֵהֱבֵתְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
שֹׁאֵהֶבֶת אֶת־
יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ. וּמִחֲמַלְתְּךָ
מִלְכָּנוּ שְׁחַמַּלְתָּ עַל־בְּנֵי־
בְּרִיתְךָ. נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי
הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה.
לְגִדְלוֹהִי וְלִגְבוּרוֹהִי
וְלִקְדוּשָׁה וְלִמְנוּחָה
וְלַעֲבוּדָה וְלַהוֹדָאָה.
וְלָתֵת לָנוּ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם
מֵאֲתָךְ:

יש נוהגים לומר במקום 'ומאהבתך', אתה קדשת:
אֶתְּךָ קִדְשָׁתָּ אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁמְךָ. תְּכַלִּית
מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וּבִרְכָּתוֹ מְכַל־
הַיָּמִים. וְקִדְשָׁתוֹ מְכַל־הַיָּמִינִים. וְכֵן כְּתוּב
בְּתוֹרָתְךָ:

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צָבָאָם: וַיְכַל
אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ
אֹתוֹ. כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכַל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא
אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

יִשְׁמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שְׁבֹת וְקוֹרְאֵי
עֲנֵג. עִם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כָּל־
יִשְׂרָאֵל וְיִתְעַנְּנוּ מְטוֹבְךָ. וּבְשִׁבְעֵי רְצִיתָ בּוֹ
וְקִדְשָׁתוֹ. חֲמִידַת יָמִים אוֹתוֹ קִרְאתָ. זָכַר
לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. רְצֵה בְּמִנוּחֵינוּ. קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ
וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. שְׂבַעֲנוּ מְטוֹבְךָ. שִׁמְחֵנוּ
בִּישׁוּעֶתְךָ. וְטַהֵר לִבָּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאַמֶּת. וְהִנְחִילָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן שְׁבֹת קִדְשְׁךָ. וַיִּשְׁמְחוּ בְךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי
שִׁמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְקַדֵּשׁ הַשְּׁבֹת:

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעִמָּךְ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תִּפְלָתָם שְׂעָה. וְהַשֵּׁב
הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאַשִּׁי יִשְׂרָאֵל וְתִפְלָתָם מְהֵרָה
בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרִצּוֹן. וְתֵהִי לְרִצּוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ.
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וַיָּבֵא יִצְיָע. יִרְאֶה (נ"א: וַיִּרְאֶה)
וַיִּרְצֶה. וַיִּשְׁמַע. וַיִּפְקֵד. וַיִּזְכֹּר וַיִּזְכְּנוּ וַיִּזְכְּרוּ אֲבוֹתֵינוּ.

מקורות ומקבילות

ומֵאֵהֶבֶתְךָ. ע"פ סד' רס"ג עמ' רנד. יע' עֲרִיכָם טל טַחַם חוֹס"מ. צִיֵּה, דף ח ע"א; ר"ח: פסקי רי"ד: סד' רס"ג עמ' רנד;
פסקי רי"ז עמ"ס צִיֵּה, פ"ב ה"א, חות כג. אֲמִירוֹנוֹ עֲרִיכָם עֲרִיכָם. ע"פ צבלי עירובין, דף מ ע"ב; צִיֵּה, דף ח ע"א; ר"ח,

וְזָכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ. וְזָכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עֲבָדְךָ. וְזָכְרוֹן
כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ (לְפָלִיטָה) לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן בְּיוֹם חַג הַסְּכּוֹת הַזֶּה. וְזָכְרָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקַדְנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה. וְהוֹשִׁיעֵנו בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים.
בְּדַבַּר יְשׁוּעָה וּרְחֻמִּים. וְחוּס וְחֻנָּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנו. כִּי
אֱלֹהֶיךָ עֲיִנֵּינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חֲנוּן וְרַחוּם אַתָּה:

וּתְחַזִּינָה עֲיִנֵּינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וּלְיְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ בְּרַחֲמִים כְּמָאֹז.
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּהֵי אֲבוֹתֵינוּ.
עַל־חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ וְעַל־נַשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
לָךְ. וְעַל־נַפְסֶיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם וְיוֹם עִמָּנוּ וְעַל־נַפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁבְּכָל־עֵת. עָרֵב וּבִקֵּר וְצָהָרִים. הַטוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
הַמְּרַחֵם כִּי לֹא־תָמוּ חֲסֶדֶיךָ וּמַעֲוֹלָם קוִיֵּנוּ לָךְ. לֹא־הִכְלַמְתָּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא־עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא־הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ:

עַל־כָּל־שְׂמֵךְ יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ מְלַכְנוּ תָּמִיד. כָּל־הַחַיִּים
יִזְדְּרוּ סֵלָה. וַיְהִלְלוּ לְשִׁמְךָ הַטוֹב בְּאַמֶּת. בָּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאָה לְהוֹדוֹת:

שִׁים שְׁלוֹם. טוֹבָה וּבִרְכָּה. (חַיִּים). חֵן וְחֶסֶד וּרְחֻמִּים. עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ. בְּרַכְנוּ אֲבִינוּ כָּלֵנוּ כְּאַחַד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ. כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נִתַּת לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אַהֲבָה וְחֶסֶד. צְדָקָה. בְּרַכָּה. יְשׁוּעָה וּרְחֻמִּים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם.

מקורות ומקבילות

ד"ה ת"ר שבת; פסקי רי"ד; פסקי רי"ז עמ"ס ביצה, פ"ב ה"א, אות כג. ראו תוספתא ברכות פ"ג, הל' יא. **לא מוזכרים שבת**
ביעלה ויצא. ע"פ תשוב"ג החדשות, עמנואל (אופק), ס' קעג; סרש"י ס' תקלו בשם הגאונים; שבה"ל, ענין ר"ת, ס' קעת;
סח"ר ס' לד, ד"ה ר"ת. **מג הסוכות**. ע"פ ר"ת עמ"ס ביצה, דף ח ע"א, ד"ה ת"ר שבת.

וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ (לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת־כָּל־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
תָּמִיד בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם. (אָמֵן):

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵ. וּשְׁפָתֵי מִדְּבַר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תְדוּסִים וְלִמְצוֹתֶיךָ
תִּרְדּוּ נַפְשֵׁי. וְנַפְשֵׁי כְּעַפָּר לְכָל תְּהִיָּה. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.
שְׂכָל־הַקָּמָיִם עָלֶי לָרַעָה. תִּפְרַעַתְם וְתִקְלָקֵל מִחֻשְׁבוֹתֶם. וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי. שֶׁתִּפְתַּח לִי שַׁעֲרֵי תוֹרָה. שַׁעֲרֵי חֶכְמָה. שַׁעֲרֵי בִינָה. שַׁעֲרֵי דַעַת. שַׁעֲרֵי
פְּרָגְסָה וְכִלְכָּלָה. שַׁעֲרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִיו לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי. וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

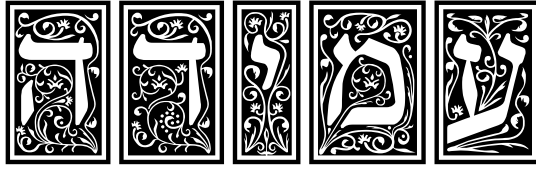
פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):

(יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שֶׁתִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

וממשיכים ב'ויכולו', לעיל עמ' 33.

לשחרית של שבת וחזה"מ

יכוון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תִּהְלֶתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת־הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְגַן אֲבֹרָהִם:

אַתָּה גְּבוּר לְעוֹלָם יְהוָה. מַחְיָה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
מוֹרִיד הַטֵּל. מְכַלֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מַחְיָה מֵתִים
בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים.
וּמְקַיֵּם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרַיִם מִי־כֶמוֶד בְּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה
לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמַחְיָה וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמַן אַתָּה
לְהַחְיֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מַחְיָה הַמֵּתִים:

החזן והקהל אומרים בחזרה:

כָּתוּב יִתְּנוּ לָךְ הַמּוֹנִי מַעֲלָה עִס־קְבוּצֵי מִטָּה. יַחַד כָּלָם קִדְּשָׁה
לָךְ יִשְׁלֹשׁוּ. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל־יָד גְּבִיאָךְ. וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה

וַאֲמַר. קו"ח: קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֵא כָּל־הָאָרֶץ
 בְּבוֹדוֹ: חזן: לְעִמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמְרוּ. קו"ח: בָּרוּךְ בְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:
 חזן: וּבְדַבְּרֵי קִדְשְׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר. קו"ח: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם.
 אֱלֹהֵיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הִלְלוּ־יָהּ:

לְדֹר וָדֹר נִמְלִיךְ לָאֵל. כִּי־הוּא לְבָדוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחֶךָ
 אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מְלֹךְ גָּדוֹל
 וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

יִשְׁמַח מֹשֶׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ. כִּי עֶבֶד נֶאֱמַן קִרְאתָ לוֹ. אֱלֹהֵינוּ.
 כָּלִיל תִּפְאָרֶת בְּרָאשׁוֹ נָתַתָּ בְּעַמְּדוֹ לְפָנֶיךָ עַל־הַר
 סִינַי. שְׁנֵי לִוְחֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ. וְכָתוּב בָּהֶם שְׁמִירַת
 שַׁבָּת. וְכֵן כְּתוּב בְּתוֹרָתְךָ:

וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת. לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם
 בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעֹלָם.
 כִּי־שִׁשַּׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֶשׁ:

וְלֹא נָתַתּוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְגוֹיֵי הָאָרְצוֹת. וְלֹא הִנַּחֲלָתוּ מִלִּפְנֵינוּ
 לְעוֹבְדֵי אֱלִילִים. וְגַם בְּמִנוּחָתוֹ לֹא יִשְׁכְּנוּ עֲרָלִים. כִּי
 לַעֲמֹךְ יִשְׂרָאֵל נָתַתּוּ בְּאַהֲבָה. לְזָרַע יַעֲקֹב אֲשֶׁר בָּם בַּחֲרִת. עִם
 מִקְדָּשֵׁי שְׁבִיעִי. כָּלֵם יִשְׁבְּעוּ וַיִּתְּעֲנֶנּוּ מִטוֹבָךְ. וּבְשִׁבְעֵי רָצִיתָ
 בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֲמֻדַּת יָמִים אוֹתוֹ קִרְאתָ. זָכַר לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית:
 אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. רָצָה בְּמִנוּחָתָנוּ. קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ
 וְתַן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. שְׁבַעֲנוּ מִטוֹבָךְ. שִׁמְחָנוּ

מקורות ומקבילות

ישמעאל משה. ע"פ סדו' רס"ג עמ' רנד.

בִּישׁוּעָתְךָ. וְטַהַר לִבֵּנוּ לְעִבְדְּךָ בְּאֵמֶת. וְהִנְחִילֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן שֶׁבֶת קִדְשְׁךָ. וְיִשְׁמְחוּ בְךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל מִקִּדְשֵׁי
שְׁמֶךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִקִּדְשׁ הַשַּׁבָּת:

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תִּפְלָתָם שְׁעָה. וְהַשֵּׁב
הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאַשִּׁי יִשְׂרָאֵל וְתִפְלָתָם מְהֵרָה
בְּאַהֲבָה תִּקְבֹּל בְּרִצּוֹן. וְתֵהִי לְרִצּוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:

אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא. יִגְיַע. יִרְאֶה (נ"א: וְיִרְאֶה)
וְיִרְצֶה. וְיִשְׁמַע. וְיִפְקֹד. וְיִזְכֹּר וּזְכָרונֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ.
וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְזִכְרוֹן מִשִּׁיחַ בֶּן־דָּוִד עֲבָדְךָ. וְזִכְרוֹן
כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ (לְפָלִיטָה) לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים וּלְרִצּוֹן בְּיוֹם חַג הַסְּפּוֹת הַזֶּה. וְזָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בּוֹ לְטוֹבָה. וּפְקֻדָּנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים.
בְּדָבָר יִשׁוּעָה וּרְחֻמִּים. וְחוּס וְחֻנָּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי
אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חֲנוּן וְרַחוּם אַתָּה:

וְתַחֲזִיגֵנוּ עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וּלְיְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים כְּמָאֵז.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה כשהחזן אומר 'מודים' חייבים כל הציבור לשוח
עמו ואומרים 'מודים' דרבנן:

מוֹדִים כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים אֲנַחְנוּ
לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי כָל־
בָּשָׂר. יוֹצֵרֵנוּ יוֹצֵר בְּרָאשִׁית.
בְּרֻכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
וְהַקְדוֹשׁ. עַל־שֶׁהַחַיִּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. עַל־חַיִּינוּ
הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ וְעַל־
נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל־
נַסִּיךְ שֶׁבְּכָל־יוֹם וַיּוֹם עָמְנוּ

מקורות ומקבילות

יע"ז בשמירת של שבת חול"מ. צילה, דף ח ע"א; ר"ח: פסקי רי"ד: סדר' רס"ג עמ' רנד; פסקי ריא"ז עמ'ס צילה, פ"צ ה"א, חות כג.

המשך 'מודים דרבנן':

כֵּן תַחֲיִינוּ וּתְחַגְּנוּ וְרַנֵּאסוּף
גְּלִיּוֹתֵינוּ מֵאַרְבַּע כְּנָפֹת
הָאָרֶץ. וְנָשׁוּב לְשִׁמּוֹר חֻקֶּיךָ
וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת וּבִלְבָב
שָׁלֵם. עַל שְׁאֵנוּ מוֹדִים לָךְ.
(בְּרוּךְ אַל הַהוֹדָאוֹת): עַד כֹּאן.

וְעַל-נַפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל-
עֵת. עָרַב וּבָקַר וְצִהָרִים. הַטּוֹב
כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ. הַמֵּרַחֵם כִּי
לֹא-תָמוּ חֲסִדֶיךָ וּמַעֲוָלָם קִוִּינוּ לָךְ.
לֹא-הִכְלַמְתָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא-
עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא-הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ:

עַל-כָּלֶם יִתְבָּרַךְ וַיִּתְּרוּמָם שְׁמֶךָ מִלִּכְנוּ תַמִּיד. כָּל-הַחַיִּים
יִוְדוּךָ סֵלָה. וַיְהִלְלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נֶאֱדָה לְהוֹדוֹת:

הַכֹּהֲנִים נוֹשְׂאִים כַּפֵּיהֶם בַּחֲזָרָה. וְאִם אֵין כֹּהֵן, הַחֲזֹן אוֹמֵר 'או"א', וְהַצִּיּוֹר עוֹנֶה אַחֲרֵי
כָּל פֶּסוּק "כֵּן יְהִי רְצוֹן":

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בִּרְכָנוּ בִּבְרָכָה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה
הַכְּתוּבָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אֱהֲרֹן
וּבִגְדֵי כֹהֲנִים עִם קְדוּשָׁיֶךָ. כְּאֲמֹר: יְבָרְכֶךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ:
יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֹךְ: יֵשָׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם
לָךְ שָׁלוֹם:

שִׁים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. (חַיִּים). חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ. בִּרְכָנוּ אֲבִינוּ כָּלֵנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ. כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נִתְּתָ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אֲהָבָה וְחֶסֶד. צְדָקָה. בְּרָכָה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם.
וְטוֹב יְהִיָּה בְּעֵינֶיךָ (לְבִרְכָנוּ וּלְבָרַךְ אֶת-כָּל-עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל
תַּמִּיד בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְּבָרַךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם. (אָמֵן):

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:

יְהִי לְרִצּוֹן אֱמִרֵי־פִי. וְהִגִּיז לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי. וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מְרֻמָּה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי תְדוּם וּלְמַצּוֹתֶיךָ תִּרְדּוּ נַפְשִׁי. וְנַפְשִׁי כְּעֹפֶר לְכָל תְּהִיָּה. יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי. שְׂכָל־הַקָּמִים עָלַי לְרַעָה. תִּפְרַע עֲצָתְךָ וּתְקַלְקַל מַחֲשַׁבּוֹתַי. וְכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי. שְׁתַּפְּתַח לִי שְׁעָרֵי תוֹרָה. שְׁעָרֵי חֻכְמָה. שְׁעָרֵי בִינָה. שְׁעָרֵי דַעַת. שְׁעָרֵי פְרָנְסָה וְכֻלְכָּלָה. שְׁעָרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִי לְרִצּוֹן אֱמִרֵי־פִי. וְהִגִּיז לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

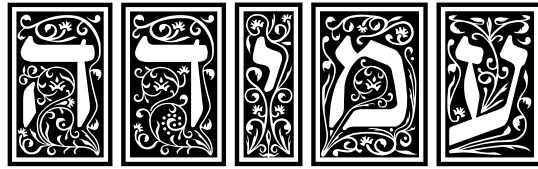
פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):

(יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שְׁתַּבְּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֻלְקָנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

וממשיכים בהלל לעיל עמ' 109.

למנחה של שבת וחזה"מ

יכון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תִּהְלֶתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת־הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת. וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְגַן אֲבֹרָהִם:

אַתָּה גְּבוֹר לְעוֹלָם יְהוָה. מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
מוֹרִיד הַטֵּל. מְכַלֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֶּה מֵתִים
בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מְתִיר אֲסוּרִים.
וּמְקַיֵּם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרַיִם מִי־כֶמוֶד בְּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה
לָךְ. מֶלֶךְ מִמִּית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמַן אַתָּה
לְהַחְיֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְחַיֶּה הַמֵּתִים:

החזן והקהל אומרים בחזרה:

כָּתוּב יִתְּנוּ לָךְ הַמּוֹנִי מַעֲלָה עִסְקָבוּצִי מִטָּה. יַחַד כָּלָם קִדְּשָׁה
לָךְ יִשְׁלֹשׁוּ. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל־יָד גְּבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה

וְאָמַר. קו"ח: קְדוֹשׁוּ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֵא כָּל־הָאָרֶץ
 בְּבוֹדוֹ: חזון: לְעִמָּתָם בְּרוּךְ יֹאמְרוּ. קו"ח: בְּרוּךְ בְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:
 חזון: וּבְדַבְּרֵי קֹדֶשׁ כְּתוּב לֵאמֹר. קו"ח: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם.
 אֱלֹהֵינוּ צִוִּין לְדַר וְדַר. הִלְלוּ־יָהּ:

לְדוֹר וְדוֹר נִמְלִיךְ לָאֵל. כִּי־הוּא לְבָדוּ מְרוֹם וְקְדוֹשׁ. וְשִׁבְחָךְ
 אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
 וְקְדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקְדוֹשׁ:

אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד. וּמִי כְעִמָּךְ יִשְׂרָאֵל צוּי אֶחָד בְּאֶרֶץ:
 תַּפְאֶרֶת גְּדֹלָה וְעֹטֶרֶת יְשׁוּעָה. מְנוּחָה וְקֹדֶשׁ לְעִמָּךְ
 נִתְּתָה. אֲבִרָהֶם יָגַל. יִצְחָק יִרְגֵן. יַעֲקֹב וּבְנָיו יְנוּחוּ בוֹ. מְנוּחַת
 אֲהָבָה וּנְדָבָה. מְנוּחַת אֱמֶת וְאַמוּנָה. מְנוּחַת שְׁלוֹם הַשָּׁקֵט
 וּבִטָּח. מְנוּחָה שְׁלֵמָה שְׁאֵתָה רוּצָה בָּהּ. יִפְּרוּ בְנֶיךָ וַיִּדְּעוּ.
 כִּי מֵאֵתָךְ הִיא מְנוּחָתָם. וְלִמְשָׁה עֲבָדְךָ מִסִּינִי אִמְרָתִי. פָּגִי
 יִלְכוּ וְהִנַּחְתִּי לָךְ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. רִצָּה בְּמְנוּחָתָנוּ. קֹדֶשׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ
 וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. שִׁבְעֵנוּ מְטוּבָךְ. שִׁמְחֵנוּ
 בִּישׁוּעָתְךָ. וְטִהַר לִבֵּנוּ לְעֲבָדְךָ בְּאֱמֶת. וְהִנַּחֲלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שֶׁבֶת קֹדֶשׁךָ. וַיִּשְׁמְחוּ בְךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל מִקֹּדֶשׁ
 שִׁמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעִמָּךְ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תִּפְלָתָם שְׁעוּה.
 וְהִשָּׁב הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתְךָ. וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וְתִפְלָתָם
 מִהֲרָה בְּאַהֲבָה תִּקַּבַּל בְּרָצוֹן. וְתִהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת
 יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וַיָּבֵא יִגְיַע יִרְאֶה (נ"א: וַיִּרְאֶה)
וַיִּרְצֶה וַיִּשְׁמַע וַיִּפְקֹד וַיִּזְכֹּר וַיִּזְכְּנוּ וַיִּזְכְּרוּ אֲבוֹתֵינוּ
וַיִּזְכְּרוּ יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ וַיִּזְכְּרוּ מִשִּׁיחַ בְּנֵי דָוִד עַבְדְּךָ וַיִּזְכְּרוּ
כָּל-עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לִפְנֶיךָ (לִפְלִיטָה) לְטוֹבָה לְחַן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים וּלְרִצּוֹן בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה וַיִּזְכְּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בּוֹ לְטוֹבָה וּפְקֻדָּנוּ בּוֹ לְבָרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים
בְּדַבַּר יְשׁוּעָה וּרְחֻמִּים וְחַסֵּד וְחֶנֶן וְרַחֲם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי
אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חֲנוּן וְרַחוּם אַתָּה:

וְתַחֲזִיגֵנוּ עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וּלְיְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ בְּרַחֲמִים כְּמָאֵז
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה כשהחזן אומר 'מודים' חייבים כל הציבור
לשוח עמו ואומרים 'מודים דרבנן':

מוֹדִים בּוֹרְעִים וּמַשְׁתַּחֲוִים
אֲנַחְנוּ לִפְנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר
בְּרָאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ עַל-
שֶׁחַיֵּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ בֶּן תַּחֲיִינוּ
וְתַחֲנֵנוּ וְתִאֲסֹף גְּלוּיֵינוּ
מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ וְנָשׁוּב
לְשִׁמּוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רִצּוֹנְךָ
בְּאַמֶּת וּבְלִבָּב שָׁלֵם עַל-
שָׂאֵנוּ מוֹדִים לָךְ (בְּרוּךְ אַל
הַהוֹדָאוֹת): עַד כֹּאן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׂאֵתָה הוּא
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ עַל-חֲיֵינוּ הַמְּסוּרִים
בְּיָדְךָ וְעַל-נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
לָךְ וְעַל-נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל-יוֹם וְיוֹם
עִמָּנוּ וְעַל-נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁבְּכָל-עֵת עֶרֶב וּבֹקֶר וְצַהֲרַיִם
וְהַטֹּב כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ
הַמְּרַחֵם כִּי לֹא-תָמוּ חֲסִדֶיךָ
וּמַעֲוֹלֵם קִינּוּ לָךְ לֹא-הִכְלַמְתָּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא-עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא-
הִסְתַּרְתָּ פְּנֶיךָ מִמֶּנּוּ:

מקורות ומקבילות

י"ע מנחם של שנת חס"ט. ז"ה, דף ח ע"א; ר"ח: פסקי ר"ד; סד"ג רס"ג ע"א; רנ"ד: פסקי ר"א ע"א; ז"ה, פ"צ ה"א, חות כג.

עַל־כָּל־יְתִבְרָךְ וַיִּתְּרוּמָם שְׁמֶךָ מְלַכְנוּ תָמִיד. כָּל־הַחַיִּים
יִדְוֶךָ סֶלָה. וַיְהִלְלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלֶךָ נָאָה לַהֲדוּת:

שִׁים שְׁלוֹם. טוֹבָה וּבִרְכָּה. (חַיִּים). חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל עֲמֶךָ. בִּרְכָנוּ אֲבִינוּ כָלֵנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פְּנִיךָ. כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתַּתְּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אַהֲבָה וְחֶסֶד. צְדָקָה. בִּרְכָּה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם.
וְטוֹב יְהִיָּה בְּעֵינֶיךָ (לְבִרְכָנוּ ו) לְבָרְךָ אֶת־כָּל־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
תָּמִיד בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם. (אָמֵן):

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:

יְהִי לְרִצּוֹן אֱמֶר־פִּי. וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵ. וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מְרֻמָּה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי תִדּוּם וְלִמְצוֹתֶיךָ
תִּרְדּוּף נַפְשִׁי. וְנַפְשִׁי כְּעַפְרָ לְכָל תַּהֲיָה. יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.
שְׁכַל־הַקָּמִים עָלֵי לְרַעָה. תִּפְרַעַתֶּם וְתִקְלַקְלַ מַחֲשָׁבוֹתֶם. וְכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי. שְׁתַּפְּתַח לִי שְׁעָרֵי תוֹרָה. שְׁעָרֵי חֻכְמָה. שְׁעָרֵי בִינָה. שְׁעָרֵי דַעָה. שְׁעָרֵי
פְּרָנְסָה וְכֻלְכָּלָה. שְׁעָרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִי לְרִצּוֹן אֱמֶר־פִּי. וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

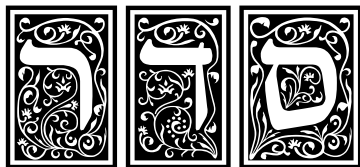
פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):

(יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שְׁתַּבְּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

תפילות
של
יום הערבה
הנקרא
הושענא רבה

שחרית של יום הערבה

פותח את תפילתו בזמירות של יו"ט,
לעיל עמ' 45 עד לעיל עמ' 72 וממשיך כאן:

רשות לנשמת של יום הערבה

עומד החזן ואומר בקול ובנעימה את הבית הראשון והאחרון:

צִמָּאָה נַפְשִׁיו לַאלֹהִים לֹאֵל חֵי-לְבִי וּבִשְׂרִי
יִרְנְנוּ לֹאֵל-חֵי:

אֵל אֶחָד בְּרָאֲנִי וְאָמַר חֵי אֲנִי-כִי לֹאֵל-יִרְאֲנִי הָאָדָם
לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ לֹאֵל-חֵי:

אֶקְדַּע עַל-אֶפֶי-וְאֶפְרֹשׁ לְךָ כַּפִּי-עַת כִּי-אֶפְתַּח פִּי-בְנִשְׁמַת
כָּל-חֵי-לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ לֹאֵל-חֵי:

מקורות ומקבילות

יום הערבה. ע"פ ירוש' ר"ה, פ"ד ה"ח [דף כ ע"ב], ז"ו תקיעה וערבה; שדר"א פר' ויקהל, שאילתא סז; סדו' רס"ג עמ' רלע; ר"ח עמ"ס סנהדרין, דף יג ע"א; חוספות רי"ד עמ"ס מגילה, דף ד ע"ב; שצ"ל, סדר חג הסוכות, סוף סי' שט"א; סת"ר סוף סי' פז; שצ"ג עמ"ס מגילה, דף י ע"ב, אות ג. **מניחות של יו"ט.** ע"פ סדר ערוש, סי' י, ד"ה להושענא רבה.

ח"נ והערות

ליל ערבה- כתוב בשבלי הלקט, סדר חג הסוכות, סי' שע"א: יש שנוהגין בליל יום ערבה להיות נעורין כל הלילה ויושבין ועוסקין בתורה ומתחילין בראשית והולכין עד וכו' ויום ערבה הוא יום חתימת הדין כיום הכפורים, כדתנן ובחג נידונין על המים שבו היו מסיימין ניסוך המים- **סדר שחרית של יום הערבה-** לא נמצא

במח' הקדומים וכאן כפי שמוכר במח' שד"ל (ח"ב, דף קע"ח, ב), על פי מנהג כנסת ההיכל של רומה, חוץ מסדר ההושענות וההקפות הנמצאים במח' רמ"ז ובולגניא, כנראה ע"פ מדת"ה מו' יז, סי' ה, זכיון שהגיע יום הושענא רבה וכו'; ויק"ר פר' לו, סי' ב- **בזמירות של יו"ט-** כתב המנהיג, ה"ל סוכה, עמ' תב, מנהג צרפת ופרובינצ' ואלמניא, וזלתי בארץ ספרד, לומר בהושענא רבה מומרים שלשבת' וכו'ה בסד"ט סי' י, ד"ה להושענא; מנהג מרשלייאה, סוכות, עמ' 148; מח' רומניא, דף תח ע"א- **צמאה נפשי-** בהושענא רבה יש נוהגים לומר את הבית הראשון והאחרון בלבד, ע"פ מח' שד"ל, ח"ב, דף קע"ח ע"ב, ויש המדלגים על הרשות לגמרי ע"פ מח' רמ"ז ובולגניא ולפי הנחיית הרב מ"ע הרשום, בחוברת המנהג- לח"נ ומקורות ראו לעיל ברשות לנשמת של שמיני עצרת וש"ת-

החזן אומר בקול ובנעימה:

כָּל־חַי תִּבְרַךְ אֶת־שִׁמְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְרוּחַ כָּל־בֶּשֶׂר תְּפַאֵר
וּתְרוּמָם וְכִרְךָ מִלְכָּנוּ. מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אֶתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ.
וּמִבְּלִעְדֶּיךָ אֵין־לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ. פּוֹדֶה וּמַצִּיל
מִפְּרִיט וּמִרְחִים בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין־לָנוּ מֶלֶךְ אֱלֹהֵינוּ אֶתָּה:

בק"ק רומה אין אומרים:

אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים. אֱלֹהֵי כָל־בְּרִיּוֹת. אֲדוֹן כָּל־
תּוֹלְדוֹת. הַמְהַלֵּל בְּרַב הַתְּשַׁבְּחוֹת (נ"א: הַתְּשַׁבְּחוֹת).
הַמְּנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַיְהוֶה לְאֻיָּנוּם
וְלֹא יִישָׁן. הַמְּעוֹרֵר יְשָׁנִים וְהַמְּקִיץ גְּרֵדִים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים
וְרוֹפֵא חוֹלִים:

וּלְךָ (לְבִדְךָ) אֲנַחֲנוּ מוֹדִים:

אֱלֹהֵינוּ מָלֵא שִׁירָה בָּיָם. וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה בְּהִמּוֹן גָּלִיו.
וּשְׁפֹתֵינוּ שִׁבַּח בְּמִרְחָבֵי רִקִּיעַ. וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת
בְּשִׁמְשׁ וַיִּרָח (נ"א: וּבִכְרָח). וַיְדִינֵנוּ פְּרוֹשׁוֹת בְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם. וְרָגְלֵינוּ
קָלוֹת בְּאֵילוֹת. אֵין אָנוּ מְסַפִּיקִין לְהוֹדוֹת לָךְ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. וּלְבָרְךָ אֶת־שִׁמְךָ עַל־אֶחָת מֵאֵלֶּף אֶלְפִים

מוקורות ומקבילות

ח"נ והערות

נשמע. סדר התפלות והברכות 'עץ חיים', לרבי יעקב חזן מלונדון, עמ' עח; סדר ערויטש, ס' י, ד"ס להושענא רבה; מנח' שד"ל, ח"ב, דף קעח ע"ב כתוב שמונים 'נשמע כל חי'.

נשמת. בק"ק רומה אין אומרים 'אלהי ראשונים' ומי ידמה לך' בהשפעת המנהג הספרדי.

וְרַבִּי רַבְבוֹת (פְּעָמִים) הַטּוֹבוֹת (נְסִים וְנִפְלְאוֹת) שְׁעָשִׂיתָ עִמָּנוּ
 וְעַם־אֲבוֹתֵינוּ. מִמַּצָּרִים גָּאֲלָתָנוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פָּדִיתָנוּ. בָּרַעַב
 זָנַתָּנוּ. וּבִשְׂבָע כָּל־לִלְתָנוּ. מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ. וּמִדָּבָר מַלְטָתָנוּ.
 וּמִחֲלָאִים רָעִים וְרָבִים דָּלִיתָנוּ. וְעַד־הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ
 וְלֹא־עֲזָבוּנוּ. אֲלֵי־עֲזָבוּנוּ רַחֲמֶיךָ וַחֲסִדֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. לֵכֵן
 אֲבָרִים שְׁפִלְגָת בָּנוּ. וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנִּפְחַת בְּאַפֵּינוּ. וְלִשׁוֹן
 אֲשֶׁר שָׁמַת בְּפִינוּ. הֵן הֵם יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ אֶת־שִׁמְךָ יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ. כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה. וְכָל־לִשׁוֹן בְּךָ תִּשָּׁבַע. וְכָל־בֶּרֶךְ
 לְךָ תִּכְרַע. וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה. וְכָל־הַלְּבָבוֹת יִירָאוּךָ.
 וְכָל־קָרֵב וְכָל־זוֹת יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר. כָּל עֲצָמוֹתַי
 תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ:

בק"ק רומה אין אומרים:

מִי יִדְמֶה־לְךָ וּמִי יִשׁוּה־לְךָ. וּמִי יַעֲרֹךְ־לְךָ וּמִי־יַעֲשֶׂה כִּמְעִשֶׁיךָ
 וּכְגִבּוֹרֶתְךָ. הָאֵל הַגָּדוֹל. הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֲלִיּוֹן קִנְיָה
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ. הָאֵל בְּתַעֲצוּמוֹת עֶזְךָ. הַגָּדוֹל וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ
 הַגָּבוֹר לְנֶצַח נוֹרְאוֹתֶיךָ. נְהַלֵּלְךָ וְנִשְׁבַּחְךָ וְנִבְרַךְ אֶת־שֵׁם
 קִדְשְׁךָ. וְדוֹד עֲבָדֶיךָ אָמַר לְפָנֶיךָ. בָּרְכִי גִפְשֵׁי אֶת־יְהוָה
 וְכָל־קָרְבִּי אֶת־שֵׁם קִדְשׁוֹ:

מִצִּיל עֲנִי מִחֶזֶק מִמֶּנּוּ וְעֲנִי וְאֲבִיוֹן מִגְּזֻל: וְכָתוּב. רִנְנוּ צַדִּיקִים
 בַּיהוָה. לַיִּשְׁרִים גְּאוּהָ תְהִלָּה:

בְּפִי (כָּל־)	יִשְׂרָאֵל	תְּתַרְוֶם.
וּבְדַבְּרִי	צַדִּיקִים	תְּתַבָּרְךָ.
וּבְלִשׁוֹן	חֲסִידִים	תְּתַקְדָּשׁ.
וּבְקָרֵב	קְדוֹשִׁים	תְּתַהַלֵּל.

וּבְמִקְהֵלוֹת (נ"א: וּבְמִקְהֵלוֹת) רִבְבוֹת עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל.
 יִתְפָּאֵר שְׁמְךָ וְזִכְרְךָ מִלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וְדוֹר.
 שְׁכֵן חוֹבֵת כָּל־הַיְצוּרִים מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.
 לַהוֹדוֹת לְהִלָּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדִּיר וּלְקַדֵּשׁ.
 עַל־כָּל־דְּבָרֵי שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת (ו"א: וְתַשְׁבְּחוֹת) שְׁאָמַר דָּוִד
 בֶּן־יִשִּׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחְךָ (וּבְכֵן):

עומדים ואומרים:

יִשְׁתַּבַּח שְׁמְךָ לְעַד מִלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ
 בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי לָךְ נָאָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ. שִׁיר וּשְׁבַחָה. הִלָּל וְזִמְרָה. עֲזֹר וּמִמְשָׁלָה. נִצַּח. גְּדֻלָּה
 וּגְבוּרָה. תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת. קִדְשָׁה וּמַלְכוּת. בְּרִכּוֹת וְהוֹדָאוֹת
 מְעַתָּה וְעַד־עוֹלָם. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ גָּדוֹל וּמְהִלָּל
 בְּתַשְׁבְּחוֹת (ו"א: בְּתַשְׁבְּחוֹת). אֵל הַהוֹדָאוֹת. אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת.
 הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה. מֶלֶךְ. אֵל. חֵי הָעוֹלָמִים. אָמֵן:

רשות לקדיש ליום הערבה

בק"ק רומה אין אומרים בית זה:

יְהִי שְׁמְךָ אֲרוֹמָמְךָ. וְצִדְקָתְךָ לֹא־אֲכַסָּה: הָאֲנֹתִי וְהָאֲמֵנִי.
 לֹא אֶשְׂאֵל וְלֹא אֲנַסֶּה: וְאֵיךְ אוֹמֵר
 כְּלִי חוֹמֵר. אֵלֵי יוֹצְרוֹ מִה־תַּעֲשֶׂה: דְּרִשְׁתִּיהוּ פְּגִשְׁתִּיהוּ: לְמַגִּדֵּל
 עֲזֹר יוֹצֵר מַחֲסָה: הַבְּהִיר כְּאוֹר מְזִהִיר. בְּאֵין מָסַךְ וְלֹא מַכְסָּה.
 יִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא:

ח"ג והערות

רשות לקדיש ליום הערבה. במח' שד"ל, ח"ב, דף קעח ע"ב כתוב שביום ערבה בבהכ"נ 'נסת ההיכל' ברומא
 אומרים הרשות 'יה שמך' בית ראשון ואחרון. בק"ק רומה יום נהוג לומר רק את הבית האחרון 'השתוק'. יש
 המדלגים על הרשות לגמרי ע"פ מח' רמ"ז ובולוניה ולפי הנחיית הרב מ"ע הרטום, בחוברת המנהג.

הַשְׁתוֹנֵן וְהַכּוֹנֵן. וְהַתְּבוֹנֵן בְּסוּדָךְ. וְהַבִּטָּת מֶה אַתָּה. וּמֵאֵין
 יְסוּדָךְ. וּמִי הַכִּינֵךְ וּמִי הַבִּינֵךְ. וְכַח מִי יְגִידָךְ. וְהַבִּט
 אֶל-גְּבוּרֹת אֱלֹ. וְהַעֲיֶרָה כְּבוֹדָךְ. חֲקֹר פְּעֻלָּיו. רַק אֱלֹיו.
 אֶל-תִּשְׁלַח יָדְךָ: כִּי תִדְרֹשׁ. בְּסוּף וּבְרֹאשׁ. בְּמַפְלָא וּבְמַכְסָּה.
 יִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא:

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֻעֻתָּהּ. וְיִמְלִיךְ
 מַלְכוּתָּהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיָמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
 בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב. וְאַמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֵלְמֵיָא וּלְעֵלְמֵי
 עֵלְמֵיָא יִתְבָּרַךְ שְׁמֵהּ דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה
 וְיִתְהַלֵּל שְׁמֵהּ דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָא לְעֵלָא
 מִן-כָּל-בְּרִכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא דְּאַמִּירָן בְּעֶלְמָא.
 וְאַמְרוּ אָמֵן:

גאולה ליום הערבה

אֲנָא הוֹשִׁיעָה נָא.	בְּנֵי-עַפְרַיִם מִי-מִנָּה.
גִּזְאֵל הַצְּלִיחֵה נָא.	דְּוִרְשֵׁיךְ בְּכָל-עוֹנָה:
הָקֵם סִכַּת הַנּוֹפֶלֶת.	וְאֶל-תֵּהָא מִשְׁפָּלַת.
זְכֹר אֵימָה הַנִּקְהָלַת.	חֻפְפָּה כִּי-בִסְכָּה נֶאֱהָלַת:
טוֹב הַצֵּמַח שְׁמַחְתֶּם.	יְהִי כִפּוּר אֲשַׁמְתֶּם.

ח"ג והערות

גאולה ליום הערבה. במח' שד"ל, ח"ב, דף קעח ע"ב כתוב שביום ערבה בק"ק רומה אומרים גאולה הנאמרת
 בחג הסוכות, ראו לעיל עמ' 89.

כִּלְה עֵתָה אֲנֻחֹתֶם • לְמַעַנְךָ חַיֵּשׁ פְּדוּתֶם:
 מִלֵּא מִשְׁאָלוֹתֶם • נִהַג שְׂמֵחָתֶם •
 שְׂמַח עֲדָתֶם • עוֹרֵר פְּדוּתֶם:
 פְּנִיָּה לְחַנּוּנִם • צִמַּת מְעֻנִּים •
 קִבֵּל מְעֻנִּים • רוּמֵם הַמוֹנִים:
 שְׁמֹר הַדּוּרִים • שִׁבַּח אֲרוּרִים •
 תְּקוּמֵם עֲדָרִים • בְּקָרִיעַת יָם סוּף לְגִזְרִים:

יש נוהגים לומר לפני ברכו:

קְדוּשֵׁי אֵל תִּגְדָּל וְתוֹדָה • וּבְרַכּוּ וְכו'.

החזן אומר:

בְּרַכּוּ אֶת־יְהוָה הַמְּבָרֵךְ:

הקהל אומר והחזן אחריו:

בְּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

ואומר החזן והצבור לוחשין עמו:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה • אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם • יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא
 חֹשֶׁךְ • עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל • הַמַּאֲוִיר לְאֶרֶץ
 וְלַדָּרִים עָלֶיהָ • הַמַּחֲדִּישׁ טוֹבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד • מַעֲשֵׂה
 בְּרָאשִׁית • מַהֲרֵבּוֹ מַעֲשִׂיוֹ יְהוָה • כָּלֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ • מְלֹאָה
 הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ • הַמֶּלֶךְ הַמְרוּמֵם לְבָדּוֹ מֵאֵז • הַמְהַלֵּל • הַמְשַׁבַּח
 וְהַמְפַּאֵר וְהַמְתַּנַּשֵּׂא מִימּוֹת עוֹלָם • אֱלֹהֵי עוֹלָם • בְּרַחֲמֶיךָ
 הַרְבִּים רַחֵם עָלֵינוּ • אֲדוֹן עֲזָנוּ • צוֹר מְשֻׁבָּנוּ • מְגִן יִשְׁעֵנוּ •
 מְשֻׁבַּב בְּעֲדָנוּ • אֵל בְּרוּךְ גָּדוֹל יָדְעָה • הַכִּין וּפָעַל זִהְרֵי חֲמָה •**

מקורות ומקבילות

נרמס יוצר כשאר הימים. מח' רומניא, דף תה ע"א.

טוֹב יֵצֵר כְּבוֹד לְשִׁמוֹ. מְאֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֲזוֹ. פְּנוֹת צְבָאוֹת
קְדוּשִׁים רוֹמְמֵי שְׂדֵי תְּמִיד יִסְפְּרוּ כְבוֹד־אֵל וּקְדָשְׁתּוֹ:

יְתַבָּרַךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁמִים מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת.
וְעַל־כָּל־שִׁבַּח מַעֲשֵׂי יְדִידָךְ. וְהַמְּאֹרוֹת אֲשֶׁר יֵצְרָתָ.
הֵמָּה יִפְאָרוּךְ סֵלָה:

תְּתַבָּרַךְ (לְנֶצַח) צוּרֵנוּ מְלַכְנוּ וְגֹאֲלֵנוּ. בּוֹרֵא קְדוּשִׁים. יִשְׁתַּבַּח
וַיִּתְפָּאֵר שְׁמֶךָ (לְעַד) מְלַכְנוּ. יוֹצֵר מְשֻׁרָתִים. וְאֲשֶׁר
מְשֻׁרָתִיו כָּלֶם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמְשֻׁמֵּיעִים בִּירְאָה יָחַד
בְּקוֹל. דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. כָּלֶם אֲהוּבִים. כָּלֶם
בְּרוּרִים. כָּלֶם גְּבוּרִים. כָּלֶם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבִירְאָה רְצוֹן
קוֹנֵיהֶם. וְכָלֶם פּוֹתְחִים אֶת־פִּיהֶם בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה. (בְּשִׁירָה
וּבְזִמְרָה) וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמְקַדִּישִׁים (וּמַעֲרִיצִים
וּמִמְלִיכִים) אֶת־שֵׁם הָאֵל. הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל. הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא. קְדוֹשׁ
הוּא. וְכָלֶם מְקַבְּלִים עָלֵיהֶם עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מְזֻה. וְנוֹתְנִים
בְּאַהֲבָה רְשׁוֹת זֶה לָזֶה. לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצֵרָם בְּנִחַת רוּחַ. בְּשִׁפְּהָ
בְּרוּרָה בְּנֻעִימָה וּבְקִדְשָׁה. כָּלֶם כְּאֶחָד עוֹנִים בְּאֵימָה וְאוֹמְרִים
בִּירְאָה. קְדוֹשׁוֹ קְדוֹשׁ. יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָּל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ. וְהָאוֹפָנִים וְחֵיוֹת הַקֹּדֶשׁ כָּלֶם בְּרַעַשׁ גָּדוֹל. מִתְנַשְּׂאִים
לְעֻמָּתָם. מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים. בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:

לֵאל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתְּנוּ. לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיִם לְעַד זְמִירוֹת
יֵאמְרוּ וְתִשְׁבְּחוּת (נ"א: וְתִשְׁבְּחוּת) יִשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא
לְבָדוֹ (מְרוֹם וְקְדוֹשׁ). פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת. עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת. בֹּעַל
מִלְחָמוֹת. זוֹרֵעַ צָדִיקוֹת. נוֹרָא תְהִלָּתוֹ. בּוֹרֵא רְפוּאוֹת. מַצְמִיחַ
יְשׁוּעוֹת. אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת. הַמְּחַדֵּשׁ טוֹבוֹ בְּכָל־יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה

בְּרֵאשִׁית. כְּאֹמֹר. לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
וּבְחֲסִדוֹ נִתַּנָּם לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ.
יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אֶהְיֶה עוֹלָם אֶהְבֵּתְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. חֲמֵלָה גְּדוֹלָה וַיִּתְּרָה
חֲמֵלָת עַלֵינוּ. אֲבִינוּ מַלְכֵנוּ. בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבִטְחוּ
בָךְ. וַתִּלְמַדְם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת חֲקֵי חַיִּים. כֵּן תַּחֲנֹנֵנוּ וַתִּלְמַדְנוּ.
אֲבִינוּ אָב הֶרְחַמְנוּ. הֶמְרַחֵם. רַחֵם נָא עַלֵינוּ. וְתֵן בְּלַבְנוּ (בִּינָה)
לְהַבִּין וְלַהֲשִׁכִּיל וְלִשְׁמֹעַ. לְלַמּוֹד וְלִלְמַד. לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת
וְלִקְיָם אֶת-כָּל-דְּבָרֵי תִלְמוּד תּוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה. וְהָאִירָה עֵינֵינוּ
בְּתוֹרַתְךָ. וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וַיַּחֲד לִבֵּנוּ לְאַהֲבָה וְלִירָאָה
אֶת-שְׁמֶךָ. כִּי-שֵׁם קָדְשְׁךָ הַגְּדוֹל בְּאֵמֶת נִקְרָא עַלֵינוּ. עֲשֵׂה
עִמָּנוּ (חֲסִד) בַּעֲבוּר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. הָאֵל הַגְּדוֹל. הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא.
מִהֲרָה בְּאַהֲבָה תִּרְיֵם קֶרְנֵנוּ וַתִּמְלֹךְ עַלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן
שְׁמֶךָ. כִּי-בָךְ בִּטְחָנוּ לֹא גִבוּשׁ. וּבְשְׁמֶךָ הַגְּדוֹל חֲסִינוּ. לֹא-נִכְלָם
וְלֹא-נִכְשַׁל לָעַד וְלְעוֹלָמִי עַד. כִּי-אֲבִינוּ וְאֱלֹהֵינוּ אַתָּה. וְרַחֲמֶיךָ
וְחֲסִדֶיךָ הֶרְבִּים אֱלֹהֵינוּ נִצַּח סֵלָה וְעַד. וְנִגְיָלָה וְנִשְׁמַחָה
בִּישׁוּעָתְךָ. (מִהַר) וְהִבָּא עַלֵינוּ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם מִהֲרָה מֵאֲרָבַע
כְּנָפוֹת הָאָרֶץ. וְתוֹלִיכֵנוּ מִהֲרָה קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ. כִּי-אֵל פּוֹעֵל
יְשׁוּעוֹת אַתָּה. וּבָנוּ בַּחֲרֵת מִכָּל-עַם וְלִשׁוֹן. וְקִרְבָּתְנוּ (מַלְכֵנוּ)
לְשְׁמֶךָ הַגְּדוֹל סֵלָה בְּאֵמֶת. לְהוֹדוֹת לָךְ וּלְיַחֲדֶךָ בְּאֵמֶת
וּבְאַהֲבָה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ. הַבּוֹחֵר בַּעֲמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

הקורא ק"ש כיוון לקיים מצות עשה מהתורה ולקבל עליו עול מלכות שמים, ויקרא בנחת ובנעימה. צריך לפרש האותיות בפיו ובשפתיו וצריך ליתן רוח בין הדבקים כגון 'על לבבך', 'על לבבכם'. וצריך להשמיע לאזניו מה שיוצא מפיו שיהיו פיו ולבו שווים בכוונה. אם לא כיוון לבו בפסוק ראשון לא יצא אפילו בדיעבד. צריך להאריך בדל"ת של 'אחד', וצריך להתיין בוין של 'תזכרו' ושל 'זוכרתם'. אין הש"ץ צריך להנמיך את קולו בפסוקי התוכחה.

המתפלל יחיד אומר: אל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

אומרים בלחש: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאַהֲבָתְךָ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-
מְאֹדְךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אֲשֶׁר אֲנִי מְצִוֶּה
הַיּוֹם. עַל-לִבְּךָ: וְשָׁנַנְתָּם לְבָנֶיךָ וּדְבַרְתָּ בָּם. בְּשַׁבְּתְךָ בְּבֵיתְךָ
וּבְלִכְתְּךָ בַּדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל-יָדְךָ
וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל-מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

וְהָיָה אִם-שָׁמַעַתָּה תִּשְׁמָעוּ אֶל-מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצִוֶּה אֶתְכֶם
הַיּוֹם. לְאַהֲבָה אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעֲבֹדוֹ בְּכָל-לִבְבְּכֶם
וּבְכָל-נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מִטֶּר-אֶרְצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ.
וְאִסַּפְתִּי דִגְנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ: וְנָתַתִּי עֹשֶׁב בְּשִׂדְךָ לְבַהֲמֹתְךָ.
וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ: הַשָּׂמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם. וְסַרְתֶּם
וְעַבַּדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף-יְהוָה
בָּכֶם וְעָצָר אֶת-הַשָּׁמַיִם וְלֹא-יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת-יְבוּלָהּ. וְאָבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה
נָתַן לָכֶם: וְשָׁמַתֶּם אֶת-דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל-לִבְבְּכֶם וְעַל-נַפְשְׁכֶם.
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל-יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם:
וְלִמְדַתֶּם אֹתָם אֶת-בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם. בְּשַׁבְּתְךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ
בַּדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּכְתַבְתָּם עַל-מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם. עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לְאַבְתִּיכֶם לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל-הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
 אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצֵת עַל־כְּנָפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם.
 וְנָתַנּוּ עַל־צִיצֵת הַכֶּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת וּרְאִיתֶם
 אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם: וְלֹא־תִתּוּרוּ
 אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן
 תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי: וְהָיִיתֶם קֳדָשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:
 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵהוֹיֹת
 לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: הַצִּיּוֹר אוֹמֵר: אָמֵת:

החזן חוזר ואומר: יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אָמֵת:

וַיֵּצֵיב. וְנִכּוֹן. וְקִיָּם. וְיִשָּׂר. וְנֶאֱמָן. וְאֶהוּב. וְחִבִּיב. וְנַחֲמָד.
 וְנָעִים. וְנוֹרָא. וְאֲדִיר. וּמִתְקָן. וּמִקְבֵּל. וְטוֹב. וְיָפָה.
 הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. אָמֵת הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם מְלָכֵנוּ.
 צוּר יַעֲקֹב. מֶגֶן יִשְׁעָנוּ. לְדוֹר וָדוֹר הוּא קִיָּם. וְשִׁמּוֹ קִיָּם.
 וְכִסְאוֹ נָכוֹן. וּמַלְכוּתוֹ וְאַמוּנָתוֹ לְעֵד קִיָּמָה (נ"א: קִיָּמָה). וְדִבְרֵיו
 חַיִּים וְקִיָּמִים וְנֶאֱמָנִים וְנַחֲמָדִים לְעֵד וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.
 עַל־אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ. עַל־בְּנֵינוּ וְעַל־דּוֹרוֹתֵינוּ. וְעַל־כָּל־דּוֹרוֹת
 זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַדְיָךְ. עַל־הָרָאשׁוֹנִים וְעַל־הָאַחֲרוֹנִים. דָּבָר
 טוֹב וְקִיָּם. אָמֵת וְאַמוּנָה. חֻק־נֶתֶן וְלֹא יַעֲבֹר: אָמֵת שְׁאֵתָה
 הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. מְלָכֵנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ. גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל
 אֶת־אֲבוֹתֵינוּ. צוּרֵנוּ צוּר יִשׁוּעָתָנוּ. פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם הוּא
 שְׁמֶךְ. וְאֵין אֱלֹהִים עוֹד זוֹלָתְךָ:

עֲזָרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם. מֶגֶן וּמוֹשִׁיעַ (לָהֶם וְ) לְבָנֵיהֶם
 אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר. בְּרוּם עוֹלָם מוֹשֶׁבֶךְ.
 וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד־אֶפְסֵי־אָרֶץ: (אָמֵת) אֲשֶׁרִי אִישׁ

שִׁישְׁמַע אֶל־מִצְוֹתֶיךָ. וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יִשִּׁים עַל־לְבָבוֹ. אֲמַת
 אֶתָּה הוּא אֲדוֹן לְעַמְּךָ. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל וְגִבּוֹר לָרִיב אֶת־רִיבָם.
 אֲמַת אֶתָּה הוּא רֹאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן. וּמִבְּלַעַדֶיךָ אֵין־לָנוּ
 מֶלֶךְ גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ. (אֲמַת) בְּמִצְרִים נִגְלִיתָ. כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם
 הִרְגָתָ. בְּכוֹרְךָ (יִשְׂרָאֵל) גָּאֲלָתָ. ים־סוּף בָּקַעְתָּ. וְדִים טָבַעְתָּ.
 ים לִיבֶשָׁה שַׁמָּתָ. וִידִידִים עָבְרוּ. וַיִּכְסּוּ־מִים צָרִייהֶם. אֶחָד
 מֵהֶם לֹא נוֹתֵר: וְעַל־זֹאת שָׁבְחוּ אֱהוּבִים לְאֵל. וְנִתְּנוּ יְדִידִים
 זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת (נ"א: וְתַשְׁבְּחוֹת). בְּרִכּוֹת וְהוֹדָאוֹת.
 לְמֶלֶךְ אֵל רֶם וְנִשְׂאָ. חַי וְקַיִם. גָּדוֹל וְנוֹרָא. מִשְׁפִּיל גְּאִים.
 מַגְבִּיָּה שְׁפָלִים. מוֹצִיא אֲסִירִים. וּפּוֹדֶה עֲנּוּיִם. וְעוֹזֵר דָּלִים.
 וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בָּעֵת שְׁוֹעֵם אֱלֹיוֹ. תְּהִלָּה (נ"א: תְּהִלּוֹת)
 לְאֵל עֲלִיּוֹן בְּרוּךְ הוּא. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ עָנוּ שִׁירָה
 בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כָּל־ם. מִי־כִמְכָּה בָּאֵלֶם יְהוָה. מִי כִמְכָּה
 נֶאֱדָר בַּקֹּדֶשׁ. נוֹרָא תְּהִלָּת עֲשֵׂה פֶלֶא. שִׁירָה חֲדָשָׁה שָׁבְחוּ
 גִּאוּלִּים לְשִׁמְךָ (הַגָּדוֹל) עַל־שִׁפְתַּי הֵי־ם. יַחַד כָּל־ם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ
 וְאָמְרוּ. יְהוָהוּ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: בְּגִלָּל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים.
 וְתָבִיא גְּאֻלָּה לְבְנֵי בְנֵיהֶם. כִּי־מַעֲוֹלָם אֶתָּה גּוֹאֵל. בְּרוּךְ אַתָּה
 יְהוָה. גְּאֵל יִשְׂרָאֵל:

עמידה לשחרית של יום הערבה

יכון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען וכיף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדַנִּי שִׁפְתֵי תִפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

**בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת-הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לְבָנָי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְגַן אֲבֹרָהִם:**

**אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְהוָה. מַחֲיֶה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
מוֹרִיד הַטֵּל. מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מַחֲיֶה מֵתִים
בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים.
וּמַקְיֵם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרַי. מִי־כֶמוֶךְ בַּעַל גְּבוּרֹת וּמִי דוֹמָה
לָךְ. מֶלֶךְ מִמִּית וּמַחֲיֶה וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמַן אַתָּה
לְהַחְיֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מַחֲיֶה הַמֵּתִים:**

החזן והקהל אומרים בחזרה:

**כֶּתֶר יִתְּנוּ לָךְ הַמּוֹנֵי מַעֲלָה עַם-קְבוּצֵי מַטֵּה. יַחַד כָּלָם קִדְּשָׁה לָךְ
יִשְׂרָאֵל. כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל-יַד נְבִיאָךְ. וְקִרְאָה זֶה אֱלֹהֵי וְאֹמְרֵי.
קו"ח: קִדְּשׁוּ קִדְּשׁ קִדְּשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מֶלֶךְ כָּל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
חזן: לְעֶמְתָם בָּרוּךְ יֹאמְרוּ. קו"ח: בָּרוּךְ כְּבוֹד-יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: חזן: וּבְדַבְּרֵי
קִדְּשׁ כְּתוּב לֹאמַר. קו"ח: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדָר
וְדָר. הִלְלוּיָהּ:**

מקורות ומקבילות

עמידה כשאל הימים. מנח' רומניא, דף תה ע"א.

לְדֹרֹר וְדֹר נִמְלִיךְ לְאֵל. כִּי־הוּא לְבִדּוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחֶךָ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמְלַמֵּד לְאִנּוֹשׁ בִּינָה. וְחֲנֹנִי מֵאֶתְךָ
דַּעַת וּבִינָה וְהַשְׁכֵּל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. חוֹנֵן הַדַּעַת:

הַשִּׁיבֵנוּ אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ. וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקָרְבֵנוּ מִלְּכֵנוּ
לְעִבּוּדְתְּךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בְּתִשּׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה. הַרוֹצֵה בְּתִשּׁוּבָה:

סִלַּח־לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל־לָנוּ מִלְּכֵנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ.
כִּי אֵל טוֹב וְסִלַּח אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. חֲנוּן
הַמֵּרַבֶּה לְסִלּוּחַ:

רְאֵה נָא בְּעֵינֵינוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ. וּגְאֹלֵנוּ מִלְּכֵנוּ מִהֲרָה לְמַעַן
שְׁמֶךָ. כִּי (אל) גּוֹאֵל חֹזֵק אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רַפְּאֵנוּ יְהוָה (אֱלֹהֵינוּ) וְנִרְפָּא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנוֹשְׁעָה. כִּי תִהְלֹתֵנוּ
אַתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־מַכּוֹתֵינוּ (וּלְכָל־
תַּחֲלוּאֵינוּ). כִּי אֵל רּוֹפֵא רַחֲמָן וְנֶאֱמָן אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
רּוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בִּרְךְ עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְאֶת־כָּל־
מִינֵי תְבוּאָתָה. וְתֵן טַל לְבִרְכָּה עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה וְשִׁבַּע
אֶת־הָעוֹלָם מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ. וְתֵן בְּרָכָה. רוּחָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־
מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וּבִרְךְ אֶת־שְׁנוֹתֵינוּ כְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת הַמְּבֹרָכוֹת.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תַּקַּע בַּשּׁוֹפָר גְּדוֹל לְחֵרוּתָנוּ. וְשָׂא גַם לְמִקְבֵּץ גְּלִיּוֹתֵינוּ. (וּמִקְבָּצֵנוּ
יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ). בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
מִקְבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָאשׁוֹנָה וַיּוֹעֲצֵנוּ כְּבִתְחֻלָּה. וְתַמְלֹךְ
עָלֵינוּ אַתָּה (מְהֵרָה) לְבִדּוֹךְ (בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים).
בְּצֶדֶק וּבִמְשָׁפֶט. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ אוֹהֵב צֶדֶקָה וּמִשְׁפָּט:

נוסח מחזור רמ"ו וכולוניא:

וְלַמְּלָשִׁינִים בְּלִתְּהוּ
תְּקוּהָ. וְכָל־
הַמִּינִים כָּלֶם כְּרָגַע יֹאבְדוּ.
וְכָל־אוֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכְרְתוּ.
וּמַלְכוּת זְדוֹן מְהֵרָה תַעֲקֹר
וּתִשְׁבֵּר וְתִכְנִיעַ אוֹתָם בְּמְהֵרָה
בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

נוסח בלתי מצוננר וכ"י כ"ה:

וְלַמְּשֻׁמְרִים בְּלִתְּהוּ
תְּקוּהָ. וְכָל־
הַמִּינִים כָּלֶם כְּרָגַע יֹאבְדוּ.
וְכָל־אוֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכְרְתוּ.
וּמַלְכוּת זְדוֹן מְהֵרָה תַעֲקֹר
וּתִשְׁבֵּר וְתִכְנִיעַ אוֹתָם בְּמְהֵרָה
בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. שׁוֹבֵר
אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל־הַחֲסִידִים וְעַל־הַצְּדִיקִים וְעַל־גְּרֵי הַצֶּדֶק וְעַל־פְּלִיטַת
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְהִמוּ (נָא) רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן
שָׂכָר טוֹב לְכָל־הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. וְשִׁים חֲלָקֵנוּ
עִמָּהֶם. לְעוֹלָם לֹא יִבּוֹשׁ כִּי־בָךְ בִּטְחָנוּ מֶלֶךְ עוֹלָמִים. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה. מַשְׁעֵן וּמִבְטָח לַצְּדִיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וּבְגֵדָה אוֹתָהּ בְּגִין
עוֹלָם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
בוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם:

אֶת־צֶמַח דָּוִד עֲבָדְךָ בְּמַהֲרָה תִּצְמִיחַ. וְקִרְנוֹ תִּרְוֶם בִּישׁוּעָתְךָ.
כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל־הַיּוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִצְמִיחַ
קֶרֶן יִשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְחוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל
בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ וְאֶת־תַּחֲנֻנָּתֵנוּ. כִּי אֵב
מִלֹּא רַחֲמִים רַבִּים אַתָּה הוּא מַעוֹלָם. וְלֹא נָשׁוּב רִיקָם
מִלִּפְנֶיךָ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּן אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעֶמְךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תְּפִלָּתָם שְׁעוּרָה.
וְהִשָּׁב הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאֲשִׁי יִשְׂרָאֵל וְתְּפִלָּתָם
מִהֲרָה בְּאַהֲבָה תִּקַּבֵּל בְּרָצוֹן. וְתֵהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדָת
יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֵא. יִגְיַע. יִרְאֶה (נ"א: וְיִרְאֶה)
וְיִרְצֶה. וְיִשְׁמַע. וְיַפְקֹד. וְיִזְכֹּר וְזָכְרֵנוּ וְזָכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ.
וְזָכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְזָכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עֲבָדְךָ. וְזָכְרוֹן
כָּל־עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל לִפְנֶיךָ (לְפָלִיטָה) לְטוֹבָה. לְחַן וּלְחַסֵּד
וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן

בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה.

זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפְקָדֵנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ
בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. בְּדָבָר יִשׁוּעָה וְרַחֲמִים. וְחוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם
עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:
וְתַחֲזִיגָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וּלְיְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים כְּמֵאֶז.
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה כשהחזן אומר 'מודים' חייבים כל הציבור
לשוח עמו ואומרים 'מודים דרבנן':

מוֹדִים כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים
אַנְחֵנוּ לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר
בְּרָאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ. עַל-
שֶׁחַיֵּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. בֵּן תַּחֲיֵינוּ
וּתְחַנֵּנוּ וּתְאַסּוּף גְּלוּרֵינוּ
מֵאַרְבַּע כְּנָפּוֹת הָאָרֶץ. וְנָשׁוּב
לְשִׁמּוֹר חֲקִיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
בְּאַמֶּת וּבְלִבָּב שָׁלֵם. עַל
שָׂאֵנוּ מוֹדִים לָךְ. (בְּרוּךְ אַל
הַהוֹדָאוֹת): עַד כָּאן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שְׂאֵתָה הוּא
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. עַל-חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים
בְּיָדְךָ וְעַל-נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
לָךְ. וְעַל-נַסִּיךָ שֶׁבְּכָל-יוֹם וְיוֹם
עִמָּנוּ וְעַל-נַפְּלֹאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁבְּכָל-עֵת. עָרֵב וּבִקָּר וְצִהָרִים.
הַטּוֹב כִּי לֹא-כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
הַמְּרַחֵם כִּי לֹא-תָמוּ חַסְדֶּיךָ
וּמַעֲוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ. לֹא-הִכְלַמְתָּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא-עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא-
הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמָּנוּ:

עַל-כָּלֶם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם שִׁמְךָ מַלְכֵנוּ תָמִיד. כָּל-הַחַיִּים
יִוְדוּךָ סֵלָה. וְיִהְיוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. הַטּוֹב שִׁמְךָ וְלָךְ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

הכהנים נושאים כפיהם בחזרה. ואם אין כהן, החזן אומר 'או"א', והציבור עונה אחרי
כל פסוק "כן יהי רצון":

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בְּרָכֵנוּ בְּבִרְכָּה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה
הַכְּתוּבָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אֱהֵרָן
וּבִגְוִי כְהֲנִים עִם קְדוֹשֶׁיךָ. פֶּאֱמוֹר. יְבָרְכֶךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יֵאָר
יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנֶּךָ: יֵשָׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשֶּׁם לָךְ שָׁלוֹם:

שִׁים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבִרְכָּה. (חַיִּים). חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ. בְּרָכֵנוּ אֲבִינוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נִתַּת לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.

אֱהָבָה וַחֲסֵד. צְדָקָה. בְּרָכָה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם.
 וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ (לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת-כָּל-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
 תָּמִיד בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
 הַמְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם. (אָמֵן):

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:

יְהִיו לְרִצּוֹן אֱמֶרֶי-פִי. וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי. וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי תִדּוּם וְלִמְצוֹתֶיךָ
 תִּרְדּוּף נַפְשִׁי. וְנַפְשִׁי כְּעַפְרָ לְכָל תַּהֲוָה. יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.
 שְׂכָל-הַקָּמִים עָלַי לְרָעָה. תִּפְרַעְתָּם וְתִמְקַלְקַל מִחֲשָׁבוֹתֵם. וְכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ
 יְהוָה אֱלֹהֵי. שֶׁתַּפְתַּח לִי שַׁעֲרֵי תוֹרָה. שַׁעֲרֵי חֶכְמָה. שַׁעֲרֵי בִינָה. שַׁעֲרֵי דַעַת. שַׁעֲרֵי
 פְּרָגְסָה וְכֻלְכָּלָה. שַׁעֲרֵי חַיִּים. חֵן וַחֲסֵד וְרַחֲמִים וְרִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִיו לְרִצּוֹן אֱמֶרֶי-פִי. וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ
 וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):

(יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שֶׁתִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

במקום שכלו ג' פסיעות יעמוד ולא יחזור למקומו עד שיגיע החזן לקדושה. בחזרת הש"ץ הקהל צריך לעמוד ולכוין
 לכל הברכות ולענות 'ברוך הוא וברוך שמו' אחרי 'ברוך אתה יי, ואמן' אחר כל ברכה.

סדר נטילת לולב

לפני נטילת הלולב מברכים מעומד:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָהוּה־ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַיְצַנֵּנוּ עַל־נְטִילַת לולב:

בפעם הראשונה שנוטל את הלולב, מוסיף ברכת שהחיינו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָהוּה־ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיַּמְנוּ
וְהִצִּיעָנוּ לְזִמְן הַזֶּה:

סדר הלל

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָהוּה־ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וַיְצַנֵּנוּ לְגִמּוֹר אֶת־הַהִלֵּל:

הִלְלוּ עַבְדֵי יְיָהוּה־ הִלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָהוּה־: יְהִי שֵׁם יְיָהוּה־ מְבֹרָךְ.
מִעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמְּזֶרֶח־שֶׁשֶׁשׁ עַד־מְבֹאֵא. מִהַלֵּל שֵׁם יְיָהוּה־:
רַם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְיָהוּה־ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כִּי־יְיָהוּה־ אֱלֹהֵינוּ.
הַמְּגַבִּיהִי לְשֹׁבֶת: הַמְּשַׁפִּילִי לְרֹאשׁוֹת. בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ: מְקִימֵי
מַעַפֵּר דָּל. מְאַשְׁפֵּת יָרִים אֲבִיוֹן: לְהוֹשִׁיבֵי עַם־נְדִיבִים. לְעַם
נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת. אִם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה. הִלְלוּ־יָהּ:

מקורות ומקבילות

הלל ליום הערבה. מנח' רומניא, דף תח ע"א.

בַּצֵּאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לַעֲזִי: הִיָּתָה יְהוּדָה
 לְקֹדֶשׁוֹ. יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלוֹתָיו: הֵם רָאָה וַיִּנָּס. הִירִדֹן
 יֹסֵב לְאַחֹר: הַהָרִים רָקְדוּ כְּאִלִּים. גְּבָעוֹת כְּבִנְיָצָאן: מַה־לָּךְ
 הֵם כִּי תִגֹּס. הִירִדֹן תִּסָּב לְאַחֹר: הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאִלִּים.
 גְּבָעוֹת כְּבִנְיָצָאן: מִלִּפְנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ. מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:
 הַהִפְכִי הַצּוֹר אֲגַם־מַיִם. חֲלַמְיֵשׁ לְמַעֲיָנו־מַיִם:

לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ. כִּי־לִשְׁמֹךְ תָּן כְּבוֹד. עַל־חֲסִדְךָ עַל־
 אֲמִתְךָ: לָמָּה וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם. אִי־הָזָא אֱלֹהֵיהֶם: וְאֵלֵהֵינוּ
 בְּשָׁמַיִם. כָּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצִבֵיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב. מַעֲשֵׂה
 יְדֵי אָדָם: פָּה־לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ. עֵינִים לָהֶם וְלֹא יֵרְאוּ: אָזְנִים
 לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ. אֵף לָהֶם וְלֹא יִרְחוּן: יְדֵיהֶם וְלֹא יִמְשֹׁן.
 רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ. לֹא־יִהְיוּ בְּגִרוֹנִם: כְּמוֹתָם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם.
 כָּל אֲשֶׁר־בָּטַח בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בָּטַח בִּיהוָה. עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:
 בֵּית אֶהְרֹן בָּטְחוּ בִיהוָה. עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא: יֵרָאִי יְהוָה בָּטְחוּ
 בִּיהוָה. עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא:

יְהוָה זָכְרֵנוּ יְבָרֶךְ. יְבָרֶךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְבָרֶךְ אֶת־בֵּית
 אֶהְרֹן: יְבָרֶךְ יֵרָאִי יְהוָה. הַקְטִנִּים עִם־הַגְּדֹלִים: יֹסֵף
 יְהוָה עֲלֵיכֶם. עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לִיהוָה. עָשָׂה
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לִיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי־אָדָם:
 לֹא הִמָּתִים יְהִלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָל־יִרְדֵּי דוּמָה: וְאִנְחָנוּ נְבָרֶךְ יָהּ.
 מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם. הִלְלוּ־יָהּ:

אַהֲבָתִי כִּי־יִשְׁמְעוּ יְהוָה. אֶת־קוֹלִי תַחֲנוּנֵי: כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי
 וּבִימֵי אֶקְרָא: אֶפְפוּנִי חֲבִל־מָוֶת וּמִצְרֵי שְׁאוּל

מִצְאוֹנִי צֶרֶה וַיִּגְזֹן אֶמְצֵא: וּבִשְׁמִי הָיְהוָה אֶקְרָא. אָנֹכָה יְהוָה
מִלְטָה נַפְשִׁי: חֲנוּן יְהוָה וְצַדִּיק. וְאֵלֵהֶינוּ מֵרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאִים
יְהוָה. יִדְלָתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוֹבֵי נַפְשִׁי לְמִנוּחֵיכִי. כִּי־יְהוָה גָּמַל
עָלַיִכִּי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת. אֶת־עֵינִי מִן־דְּמָעָה. אֶת־רַגְלִי
מִדָּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה. בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הָאֲמַנְתִּי כִּי
אֲדַבֵּר. אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אִמְרָתִי בַּחֲפוּזִי. כָּל־הָאָדָם כֶּזֶב:

מִה־אֲשִׁיב לִיהוָה. כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי: כּוֹס־יִשׁוּעוֹת אֲשֶׁא
וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא: נִדְרֵי לִיהוָה אֲשַׁלֵּם. נִגְדָה־נָּא
לְכָל־עַמּוֹ: יִקָּר בְּעֵינֵי יְהוָה. הַפְּוֹתָה לַחֲסִידָיו: אָנֹכָה יְהוָה כִּי־אֲנִי
עֹבֶדְךָ. אֲנִי־עֹבֶדְךָ בְּן־אֲמָתְךָ. פִּתְחָתָ לְמוֹסְרִי: לֶךְ־אֲזַבַּח וּזְבַח
תּוֹדָה וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא: נִדְרֵי לִיהוָה אֲשַׁלֵּם. נִגְדָה־נָּא
לְכָל־עַמּוֹ: בַּחֲצֵרוֹתָו בֵּית יְהוָה. בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַם. הִלְלוּ־יָהּ:

הִלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם. שִׁבְחוּהוּ כָל־הָאֱמִים: כִּי גָבַר עָלֵינוּ
חַסְדּוֹ וְאַמֶּת־יְהוָה לְעוֹלָם. הִלְלוּ־יָהּ:

הוֹדוּ לִיהוָה כִּי־טוֹב.	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
יֹאמְרוּ־נָא יִשְׂרָאֵל.	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
יֹאמְרוּ־נָא בֵּית־אֶהְרֹן.	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:
יֹאמְרוּ־נָא יִרְאֵי יְהוָה.	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ:

מִן־הַפֶּצֶר קִרְאתִי יְהוָה. עָנֵנִי בְּמִרְחַב יָהּ: יְהוָה לִי לֹא אִירָא.
מִה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְהוָה לִי בְּעֶזְרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׂנְאִי:
טוֹב לַחֲסוֹת בִּיהוָה. מְבַטֵּחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בִּיהוָה. מְבַטֵּחַ
בַּנְּדִיבִים: כָּל־גּוֹיִם סָבְבוּנִי. בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֵם: סְבוּנִי
גַם־סָבְבוּנִי. בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֵם: סְבוּנִי כְּדַבְּרוֹרִים דַּעֲכוּ כְּאֵשׁ

קוֹצִים. בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֶם: דַּחַה דְּחִיתָנִי לְנִפְלָא וִיהוּה עֲזָרָנִי:
 עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה. וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: קוּלוּ רְנָה וִישׁוּעָה בְּאַהֲלֵי
 צַדִּיקִים. יְמִין יְהוָה עָשָׂה חֵיל: יְמִין יְהוָה רֹמְמָה. יְמִין יְהוָה
 עָשָׂה חֵיל: לֹא־אָמוֹת כִּי־אָחִיהָ וְאִסְפָּר מַעֲשֵׂי יְהוָה: יִסֹּר יִסְרָנִי
 יְהוָה וְלִפְנוֹת לֹא נִתְנַנִּי: פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק. אֲבֹא־בָם אֹדְהָ
 יְהוָה: זֶה־הַשַּׁעַר לַיהוָה. צַדִּיקִים יָבֹאוּ בּוֹ:

אֹדְךָ כִּי עֲזָרָנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה: (אודך):
 אֲבֹן מֵאִסּוּ הַבּוֹנִים. הִיתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: (אבן):
 מֵאֵת יְהוָה הִיתָה זֹאת. הִיא נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ: (מאת):
 זֶה־הַיָּם עָשָׂה יְהוָה. נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ: (זה):

אֲנִי יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָא. אֲנִי יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָא:
 אֲנִי יְהוָה הַצְּלִיחָה נָא. אֲנִי יְהוָה הַצְּלִיחָה נָא:

בְּרוּךְ הֵבֵא בְּשֵׁם יְהוָה. בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְהוָה: (ברוך):
 אֱלֹהֵי יְהוָה וַיֵּאָר לָנוּ. אֲסִרְיָחַג בַּעֲבָתִים.
 עַד־מְקֻנּוֹת דְּהַמּוֹבָח: (אל):
 אֱלִי אַתָּה וְאֹדְךָ. אֱלֹהֵי אֲרוֹמָמְךָ: (אלי):
 הוֹדּוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ: (הודו):

יְהִלְלוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּ אֶת־שִׁמְךָ. כִּי
 לְךָ טוֹב לַהּוֹדוֹת וְנַעֲמִים לְשִׁמְךָ לְזַמֵּר. כִּי מַעֲוֹלָם
 וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתְּשׁבָּחוֹת
 (נ"א: בַּתְּשׁבָּחוֹת). אָמֵן:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ אֶל־תְּשִׁיבֵנוּ רִיקָם מִלְפָּנֶיךָ:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ חַתְּמֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ חַתְּמֵנוּ בְּסֵפֶר זְכוֹת:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ חַתְּמֵנוּ בְּסֵפֶר יְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ חַתְּמֵנוּ בְּסֵפֶר פְּרִנָּה וְכִלְכָּלָה:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ חַתְּמֵנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה וּכְפָרָה:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ הַצֶּמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקִרְוֹב:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ וְחוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תַּפְלָתָנוּ:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְלֹא־לְמַעַנֵנוּ:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֹךְ הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא:
 אָבִינוּ מַלְכֵנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וְחַסְדֶּיךָ הַגָּדוֹלִים
 וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דִּבְרָא כְרַעוּתָהּ. וְיִמְלִיךְ
 מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
 בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:
 יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֵלְמֵיָא.
 יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלָּה
 וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
 לְעֵלָא לְעֵלָא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
 דְּאָמִירָן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

מקורות ומקבילות

כל משינו ריקס מלפניך. ע"פ רות א, כח. זכרנו בזכרון טוב. ע"פ תה' קו, ד. נספר החיים. ע"פ דני' יב, א; תה' סט, כט. נספר זכויות. ע"פ מנח' ג, טו. נספר יצועות ונחמות. ראו אה"מ, עשרה הרוגי מלכות, עמ' 446, "...בגמיו ישועות ובגמיו נחמות"; פה"ר"ב, פ' ו, ס"ה. הלמח לנו ישועה בקרוב. ע"פ ישע' נז, א. שמע קולינו. ע"פ צמ' ב, טז; דב' כו, ז. וחוס ורחם עלינו. ע"פ ירמ' לא, יט; ספ"ט ט, א; ספ"ב ג, ב. קבל ברחמים. ראו מדרש"ג (וורשא), פיר' וישלח, ס"ו ע. למען ולא למעננו. ראו הכר"ר ומדק"א, עמ' תלז. עשה למען שמך. ע"פ תה' קט, כח. הגדול הגבור והנורא. דב' י, ח; נחמ' ט, נב. למען רחמך. ע"פ מדרש"י מוס' דשירה פיר' ה. ומסדין הגדולים. ע"פ תה' פו, יג. ורחם עלינו. ע"פ ירמ' לא, יט. והושיענו. ע"פ מ"א יט, יט; ישע' לו, כ. קדיש. סת"ר ס"ו פו, ענין סדר ימים ראשונים.

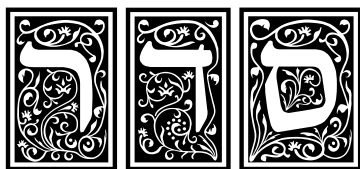
תִּתְקַבֵּל צְלוֹתָהוֹן וּבְעוֹתָהוֹן דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל. קָדָם אָבוּהוֹן
 דְּבִשְׁמִיא. וְאָמְרוּ אָמֵן:
 יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמִיא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-
 יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן:
 עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
 וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

כאשר מניחים את הלולב מידם אומרים:

אֶת-עַמּוּךְ וּבִרְךְ אֶת-נַחֲלָתְךָ וְרַעַם וְנִשְׂאֵם עַרְהֵעוֹלָם:

סדר
הוצאת ס"ת
וקריאת התורה

הוצאת ספר תורה

וַיְהִי בְּנִסְעֵה הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קִוְּמָהּ יְהוָה וַיִּפְּצוּ אֵיבֶיהָ
וַיִּנָּסוּ מִשְׁנֵאִיהָ מִפָּנֶיהָ:

וי"א כנוסח ק"ק רומה:

קִוְּמָהּ יְהוָה לִמְנוּחֶיהָ. אֲתָהּ וְאֶרֶץ עֲדָה:
כְּהִנִּיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וְחִסְדֶּיךָ יִרְגְּנוּ: בְּעֶבֶר
דָּוִד עֲבָדְךָ. אֶל־תֵּשֶׁב פָּנֶי מִשִּׁיחָךָ: וּמוֹצִיאִין
סֵפֶר הַתּוֹרָה וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁנֶּתַן תּוֹרָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרוּךְ הוּא: אֲשֶׁר־יְהִי הָעַם שְׂפָכָה
לֹא. אֲשֶׁר־יְהִי הָעַם שִׁיְהוּהוּ אֱלֹהִיו: אֲבָרְכָה אֶת־
יְהוָה בְּכָל־עֵת. תִּמְיד תִּהְלֶתוּ בְּפִי: בִּיהוָה
תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי. יִשְׁמְעוּ עֲנָנִים וַיִּשְׁמְחוּ: גִּדְּלוּ
לִיהוָה אֶתִּי וְנִרְמַמָּה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

קִוְּמָה עֲזָרְתָהּ לָנוּ
אֶפְרָנוּ לְמַעַן חֲסִדְךָ: כִּי
מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה
וּדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלַם:
יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם.
יְהוָה זְכָרְךָ לְדִרְיוֹר:
יְהוָה חַפֵּץ לְמַעַן
צִדִּיקוֹ. יִגְדִּיל תּוֹרָה
וַיֹּאדִיר:

מִזְמוֹר לְדָוִד. הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים. הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעוֹ:
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ. הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת
קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה עַל־הַמִּיִּם. אֶל־הַכְּבוֹד הַרְעִים. יְהוָה עַל־מִיִּם
רָבִים: קוֹל־יְהוָה בִּפְתָח. קוֹל יְהוָה בְּהַדָּר: קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר
אֲרָזִים וַיִּשְׁבֵּר יְהוָה אֶת־אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיִּרְקִיחֵם כְּמוֹ־עֵגֶל. לְבָנוֹן
יִשְׁרִיץ כְּמוֹ בֶן־רֵאמִים: קוֹל־יְהוָה חִצֵּב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה

מקורות ומקבילות

מזמור לדוד ה"א. תה"כ כ"ג. ח"א.

יְחִיל מְדַבֵּר. יְחִיל יְהוָה מְדַבֵּר קְדוֹשׁ: קוֹל יְהוָה יְחַלֵּל אֵילֹת
וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרֹת. וּבְהִיכָלוֹ. כָּלוּ אֱמֶר כְּבוֹד: יְהוָה לַמַּבּוּל יֵשֵׁב
וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ
אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

מוצאים ס"ת ואומרים:

גִּדְּלוּ לַיהוָה אֶתִּי וְגִרּוּמָּה שְׁמוֹ יַחֲדוּ:

רוּמָמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַהֲדָם רִגְלָיו. קְדוֹשׁ הוּא:
רוּמָמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַהֲרַק קְדָשׁוֹ. כִּי־קְדוֹשׁ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: אֵין־קְדוֹשׁ כִּיהוָה כִּי אֵין בְּלִתָּהּ וְאֵין צוּר כְּאֱלֹהֵינוּ:
(כִּי מִי אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדִי יְהוָה וּמִי צוּר זִוְלָתִי אֱלֹהֵינוּ): אַחַד
אֱלֹהֵינוּ. גִּדּוֹל אֲדוֹנֵינוּ. קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ:

וְתִגְּלָה (וְתִרְאֶה) מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ מִהֲרָה. וַיַּחֲוֶן וַיִּרְחַם פְּלִיטָתוֹ
וּפְלִיטָת כָּל־עַמּוֹ (בֵּית) יִשְׂרָאֵל. וַיִּתְּנֵנוּ (תַּמִּיד) לְחֵן
וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן וְאָמְרוּ כָל־הָעַם אָמֵן. הֲכֹל הָבוּ גִדְּלוּ
לְאֱלֹהֵינוּ. וְתִנּוּ כְבוֹד לַתּוֹרָה:

מגביהים את ספר התורה ואומרים:

**זֹאת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנִי יִשְׂרָאֵל: תּוֹרָה
צִוְּהִלָּנוּ מֹשֶׁה. מוֹרָשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב: וְאַתֶּם הַדְּבָקִים
בִּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם. חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם:**

כֹּהֵן קָרֵב. יַעֲמֹד הַכֹּהֵן (או: אֵין כָּהֵן יַעֲמֹד הִלּוּי אֵין יִשְׂרָאֵל)
בְּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתוֹ. תּוֹרַת יְהוָה
תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. עֲדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פְּקוּדֵי
יְהוָה יִשְׁרִים מְשִׁמְחֵי־לֵב. מַצֵּנֶת יְהוָה בְּרָה מְאִירַת עֵינָיו:

יִרְאֵת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד. מִשְׁפָּטֵי־יְהוָה אֱמֶת. צִדְקוֹ
יִחָדוּ: הָאֵל תִּמָּים דִּרְכוֹ. אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה. מִגֵּן הוּא לְכָל
הַחַסִּים בּוֹ: דְּרָכֶיהָ דִּרְכֵי־נֶעַם וְכָל־נִתְּבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: עֵץ־חַיִּים
הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכֶּיהָ מֵאֲשֶׁר: כִּי־בִי יִרְבוּ יַמִּיד וַיִּסִּיפוּ
לֵךְ שְׁנוֹת חַיִּים: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

העולה לתורה פותח ומביט במקום שצריך לקרוא, מכסה את האותיות ומברך בקול רם:

יְהוָה עִמָּכֶם. (הקהל עונה: יְבָרְכֶךָ יְהוָה):

בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה הַמְּבָרֵךְ:

(הקהל עונה: בָּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד):

העולה חוזר ואומר: בָּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ
מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

בסיום הקריאה העולה יגלול את התורה ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ
תּוֹרַת אֱמֶת. וַחַיֵּי עוֹלָם נִטֵּעַ בְּתוֹכֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

סדר הקריאה של יום הערבה

וּבֵינֵם הַשְּׂבִיעִי. פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנַיִם. כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכָּהֶם לַפָּרִים
לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּטָם: וּשְׁעִיר חַטָּאת אֶחָד.
מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתְּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וחוזר ארבע פעמים.

מקורות ומקבילות

וביום השביעי. במ' כט, לז"ל.

יְהִי רָצוֹן לְפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים לְכוֹנֵן אֶת־בֵּית חַיִּינוּ. וְלִהְיוֹת
שְׂכִינָתוֹ בְּתוֹכֹ בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ. וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים לְרַחֵם עַל־פְּלִיטָתָנוּ. וְלַעְצֹר
אֶת־הַמַּגָּפָה וְהַמַּשְׁחִית מֵעַלֵּינוּ וּמֵעַל בְּתֵינוּ. וּמֵעַל
כָּל־עַדְת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים לְקַיֵּם לָנוּ אֶת־כָּל־חֻכְמֵי יִשְׂרָאֵל.
הֵם וּבְנֵיהֶם (וּנְשֵׁיהֶם) וְתַלְמִידֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם.
שֶׁבְּכָל־מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם. וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שְׁנַשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוּרוֹת
טוֹבוֹת (יְשׁוּעוֹת) וְנִחְמֹת. מְהֵרָה מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת
הָאָרֶץ. וְנֹאמַר אָמֵן:

אֲחֵינוּ יִשְׂרָאֵל וְאַנּוּסֵי יִשְׂרָאֵל (וְאַסִּירֵי יִשְׂרָאֵל). הַנִּתְּנוּנִים בְּצָרָה
וּבְשִׁבְיָה. הַמְּקוֹם (בְּרַחֲמֵינוּ) יִרְחַמֵם וְיַחֲזִין אוֹתָם (וְאוֹתָנוּ)
בְּעֵבוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. וְיוֹשִׁיעֵם וְיוֹשִׁיעֵנוּ. וְיוֹצִיאֵם וְיוֹצִיאֵנוּ מִצָּרָה
לְרוּחָהּ. וּמֵאֲפֶלֶה לְאוֹרָה (בְּקָרוֹב). וְנֹאמַר אָמֵן:

יְהִי־חֲסִדְךָ יְהוָה עָלֵינוּ. כְּאֲשֶׁר יַחְלֵנוּ לָךְ: כִּי־לָךְ יְהוָה הוֹחֵלָתִי.
אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהֵי: לְמַעַן יַחְלִצֵנוּ יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ
וְעֲנֵנִי: (מִגִּנּוּ רָאָה אֱלֹהִים וְהִבִּט פָּנָי מִשִּׁיחָךְ: לֹא־אֲמוֹת כִּי־אֲחִיָּה
וְאֶסְפֹּר מֵעַשִׂי יְהוָה: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַפֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קִרְאָנוּ:

אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ. עוֹד יְהִלְלוּךָ סֶלָה: אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂכֵכָה
לוֹ. אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁיְהוֹה אֱלֹהֵינוּ:

תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמַמְךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם
וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָ וְאֶהְלֶלָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

גָּדוֹל יְהוָה וּמֵהֵלֶל מְאֹד וְלִגְדֹּלָתוֹ אֵין חֶקֶר: דָּוָר לְדָוָר יִשְׁבַּח
 מַעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרָתֶיךָ יִגִּידוּ: הִדָּר כְּבוֹד הוֹדָךְ וּדְבָרִי נִפְלְאוֹתֶיךָ
 אֲשִׁיחָה: וְעֻזּוֹ נִזְרָאתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדֹלָתְךָ אֲסַפְּרָנָה: זָכַר רַב־
 שׁוֹבְכָךְ יִבְיְעוּ וְצִדְקָתְךָ יִרְנְנוּ: חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה. אַרְךְ אֲפִים
 וּגְדֹל־חֶסֶד: טוֹב יְהוָה לְכָל יִרְחָמֹי עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה
 כָּל־מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתְךָ
 יִדְבְּרוּ: לְהוֹדִיעוּ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכְבוֹד הִדָּר מַלְכוּתוֹ:
 מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמַמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דָּוָר וְדָר: סוֹמֵךְ
 יְהוָה לְכָל־הַנִּפְלִים וְזוֹכֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֲנִי־כָל אֱלֹהֶיךָ יִשְׁבְּרוּ
 וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת־יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ
 לְכָל־חַי רִצּוֹן: צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחֹסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
 קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קְרָאִיו. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאֵמֶת: רִצּוֹן
 יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וְאַת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־
 כָּל־אֲהַבָּיו. וְאֵת כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תִּהְיֶה יְהוָה יִדְבָּר פִּי
 וַיִּבְרַךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
 וַאֲנַחְנוּ גִבּוֹרֶךָ יְהִי מַעֲתָה וְעֵד־עוֹלָם. הִלְלוּ־יָיָה:

מחזירים את ספר התורה ואומרים:

בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת. זִקְנִים עַם־נְעָרִים: יְהִלְלוּ אֶת־שֵׁם
 יְהוָה. כִּי־נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדּוֹ. הוֹדוּ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:
 וִירֵם קִרְוֹן לְעַמּוֹ תִּהְיֶה לְכָל־חִסְדֵּיו. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבוֹ.
 הִלְלוּ־יָיָה: מֵהֵלֶל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאִבִּי אֲשַׁע: וּבִנְחָה יֹאמֶר.
 שׁוֹבָה יְהוָה רַבְבוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל: בְּעִבּוֹר דָּוָד עֲבָדְךָ. אֵל־
 תִּשָּׁב פָּנָי מִשִּׁיחָךְ: כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם. תּוֹרָתִי אֵל־
 תַּעֲזוּבוּ: עַץ־חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכִּיָּה מֵאֲשֶׁר: דְּרָכֶיךָ

דְּרִכֵּי־נֶעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הַשִּׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנִשְׁוֹבָה.
חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֹדֶם: תּוֹרָה הִיא עֵץ חַיִּים. לְכַלְנוּ חַיִּים. כִּי־עֲמֹךְ
מִקּוֹר חַיִּים:

וּבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשִׁבְי פֹשֵׁעַ בִּיעֲקֹב. נָאִם יְהוָה: וְאֲנִי זֹאת
בְּרִיתִי אוֹתָם אֶמַר יְהוָה. רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי
אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי בְּפִיךָ. לֹא־יִמּוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַע וְזֶרַע
זֶרַעךָ אֶמַר יְהוָה. מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם: וְאַתָּה קְדוֹשׁ. יוֹשֵׁב
תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: בְּקוֹל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר. קְדוֹשׁוּ קְדוֹשׁ
קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: בְּלַחֲשׁ: וּמִקְבְּלֵין דִּן
מִן דִּין וְאֶמְרִין. קְדִישׁ בְּשָׁמִי מְרוֹמָא עֲלָאָה בֵּית שְׁכִינְתָּה.
קְדִישׁ עַל־אַרְעָא עוֹבֵד גְּבוּרְתָּה. קְדִישׁ לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלַמְיָא.
יְהוָה צְבָאוֹת מְלִיא כָּל־אַרְעָא זִיו יְקָרָה: ע"כ. בְּקוֹל: וְתִשְׁאַנֵּי רוּחַ
וְאִשְׁמַע אַחֲרֵי קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל. בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:
בְּלַחֲשׁ: וְנִטְלַתְנֵי רוּחָא. וְשִׁמְעִית בְּתֵרָאִי קוֹל זִיעַ שִׁגְיָא. דְּמִשְׁבְּחִין
וְאֶמְרִין. בְּרִיךְ יְקָרָא דִּיהוָה מֵאַתֵּר בֵּית שְׁכִינְתָּה: ע"כ. בְּקוֹל: יְהוָה
יִמְלֹךְ לְעֵלָם וְעַד: בְּלַחֲשׁ: יְהוָה מַלְכוּתָהּ (קָאִים) לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי
עֲלַמְיָא: יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבֹתֵינוּ שְׁמֵרָה
זֹאת לְעוֹלָם לְיִצְרַח מַחֲשָׁבוֹת לִבָּב עֲמֹךְ וְהִכֵּן לִבָּבָם אֵלֶיךָ:
וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עוֹן וְלֹא־יִשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפוּ.
וְלֹא־יַעִיר כָּל־חֲמַתּוֹ: כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסֵלָח. וְרַב־חֶסֶד
לְכָל־קְרֹאִיךָ: צְדִקְתְּךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרַתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת
לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתֵּינוּ מִימֵי קֹדֶם:
בְּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹסֵם יוֹסֵם. יַעֲמֹס־לָנוּ הָאֵל יִשׁוּעֵתָנוּ סֵלָה: יְהוָה
צְבָאוֹת עֲמָנוּ. מִשְׁגָּב־לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: יְהוָה צְבָאוֹת.

אֲשֶׁרִי אָדָם בְּטֶחַ בָּךְ: (יְהוָה הוֹשִׁיעָהּ. הַפֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַּיּוֹם-
קָרָאנוּ:) ע"כ בלחש.

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאנוּ לְכָבוֹדוֹ. וְהַבְדִּילָנוּ מִן־הַתּוֹעִים. וְנָתַן
לָנוּ תוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. הִרְחֵמָן יִפְתָּח
לִבָּנוּ לְתוֹרָתוֹ וְיִטַּע אֶהְבָּתוֹ וְיִרְאָתוֹ בְּלִבָּנוּ. וַיְשִׁים בְּלִבָּנוּ
לְאַהֲבָה אוֹתוֹ. וְלִירְאָה אוֹתוֹ. וְלַעֲבֹדוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בְּלִבָּב
שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפִצָּה. לְמַעַן לֹא נִיָּגַע לָרִיק וְלֹא נִלְד לְבַהֲלָה.
וְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹּהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שְׁנַשְׁמֹר
חֻקֶּיךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִזְכֶּה וְנַחֲיָה וְנִרְאָה וְנִירָשׁ יְשׁוּעַת שְׁנֵי
הַמָּשִׁיחַ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. לְזִכּוֹת וְלִמְעֻשִׁים טוֹבִים וְלַחַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא:

תפילת מוסף
של
יום הערבה

סדר מוסף של יום הערבה

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דִּבְרָא כְרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעִנְיָא וּבְזִמְנ קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא.
יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה
וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן-כָּל-בִּרְכָתָא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחַמְתָּא
דְּאֻמִּירָן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עמידה למוסף של יום הערבה

יכוון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת-הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת. וּמַבִּיא גּוֹאֵל לְבָנָי בְּנִיָּהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מְלֶכֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמְגַן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְגַן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם יְהוָה. מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
מוֹרִיד הַטֵּל.

מקורות ומקבילות

מוסף ליום הערבה. מס' רומניא, דף תח ע"א.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחִיָּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקִים אֲמוּנָתוֹ לַיִּשְׁנֵי
עֶפֶר. מִי־כִמּוֹד בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מֶלֶךְ מַמִּית וּמְחִיָּה
וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמַן אֶתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. מְחִיָּה הַמֵּתִים:

ביום הערבה לפי מנהג ק"ק רומה ומילאנו נוהגים שהחזן בחזרה אומר פיוט זה:
וּבִתְנֶה תִקְוָה קְדֻשַׁת הַיּוֹם. כִּי הוּא נוֹרָא וְאִי־סוֹ. וְבוֹ תִנְשָׂא מְלִכְיֹתְךָ. וַיְכּוֹן בְּחֶסֶד
כְּסָאֶךָ. וַתִּשָּׁב עָלָיו בְּאַמַּת: אֶמֶת כִּי אַתָּה דִּין. וּמוֹכִיחַ וְיֹדֵעַ וְעֹד. וְכוֹתֵב
וְחוֹתֵם. וְסוֹפֵר וּמוֹנֵה. וְזוֹכֵר כָּל־הַנִּשְׁכָּחוֹת. וּפּוֹתֵחַ סִפְרֵי הַזְכָּרוֹת. וּמַאֲלִיו יִקְרָא.
וְחוֹתֵם יָד כָּל־אָדָם בּוֹ. וְשׁוֹפֵר גְּדוֹל יִתְקַע. וְקוֹל דְּמָמָה יִשְׁמַע. וּמְלָאכִים יַחְפּוּזוּ.
וְחִיל וְרַעְדָּה יֵאָחֲזוּ. וַיֵּאמְרוּ הִנֵּה יוֹם דִּין. לִפְקֹד כָּל־צָבָא מְרוֹם לְדִין. כִּי לֹא
יִזְכּוּ לְפָנֶיךָ בְּדִין: וְכָל־בְּאֵי הָעוֹלָם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה תַּעֲבִיר לְפָנֶיךָ כְּבִנֵּי מְרוֹן. כְּבִקְרַת
רָעָה עֲדָרוֹ. וּמַעֲבִיר צֹאנֵנוּ תַּחַת שִׁבְטוֹ. בֵּן תַּעֲבִיר וְתִסְפֹּר וְתִמְנֶה וְתַפְקֹד נֶפֶשׁ
כָּל־חַי. וְתַתְּחֹךְ קִצְבָּה לְכָל־הַבְּרִיּוֹת. וְתִכְתֹּב אֶת־גְּזוֹר דֵּינֶם: וּבַיּוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה
יִכְתְּבוּ. וּבַיּוֹם הוֹשְׁעָנָא רַבָּא יַחְתִּמּוּ. כַּמָּה יַעֲבִירוּ וְכַמָּה יִבְרָאוּ. מִי יַחֲיָה וּמִי

מקורות ומקבילות

ביום הערבה אומרים ונמנה מוקף. הרש"ר ומדק"א, עמ' תלז.
ראו מנח' רומניא, דף תח ע"א, 'מורידין אדם תשובה לפיכך מוסר
ומתפלל כמו ימי תשובה'. **ונמנה מוקף.** ראו ירוש' ר"כ פ"ד,
ה"ח ו' תקיעה וערב' וצמפרש; מחז"ו סי' שפג; סת"ר סוף
סי' פז. **הוא נורא ואיום.** ע"פ חזק' א, ז. **ועי מנשא מלכותך.**
ע"פ צמ' כד, ז. **ויכון נחמד כסאך.** ע"פ ישע' נח, ה. **ומשכ**
עליו נאמנו. ע"פ אה"מ, ר' עקיבא, עמ' 408. **נאמנו כי אמת**
דין... וידוע ועד. ע"פ משנ' אבות פ"ד, מ"ב. **ומוכיח.** ע"פ
מש' ג, יב; מד"ס (צוצר), פ"ר טו, סי' ה; צ"ר פ"ר ג, סי' יא.
וכותב. ראו ויק"ר (מרגליות), פ"ר לד, סי' ה; מדת"נ פ"ר וישב
סי' יג. **ומספר.** ע"פ מ"ס שמוחה, חיבור הקצר, פ"א, ה"ה;
ויק"ר פ"ר לד, סי' ה; מדת"נ (צוצר), פ"ר י, סי' א. **וסופר**
ומונה. ע"פ צבלי נדה, דף לא ע"א; מד"א (צוצר), ויקרא, פ"ב,
סי' ד. **זוכר כל הנשכחות.** ע"פ משנ' תענית פ"ב, מ"ד. **ספר**
הזכרונות. מנח"ג, טז; תה"י, טז; א"ח; ירוש' ר"ה פ"א,

ח"נ והערות

ביום הערבה לפי מנהג ק"ק רומה ומילאנו. במחז'
רמז' ובולגריא לא מופיע לומר זיתנה תוקף' וכך כתב
הרב מ"ע הרטום בחוברת המנהג שלא לאמרו. המנהג
לאמרו הוא ע"פ מנהג ק"ק רומה ומח' שד"ל ח"ב, דף
קע"ח ע"ב. ראו ירושלמי ר"ה, פ"ד ה"ח ודף כ ע"ב,
...וזו תקיעה וערב'ה; סי' המנהג, הל' סוכה, עמ' תב,
יב'הושענא רבה מקויימת חתימת ג' הספרים הפתוחים
לפני הקב"ה; שבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא, 'הוא
יום חתימת הדין כיוה"כ; סת"ר סי' פז; מחז' רומניא, דף
ת"א ע"ב, 'אומר התמנו'. **ונתנה תוקף.** המחבר הוא
כנראה יינאי המאה הששית. יְזַכּוּ. במחז' רמז' ויזכ'ו
בפתח, וכ"ה ע"פ אי"ו טו, טו. **הושענא רבא.** ברומה

ה"ג. **ומאליו יקרא.** ראו צבלי מנגילה, דף עו ע"ב, ע"פ א"ח, ו, א. **וחוסנו יד כל אדם נז.** ע"פ אי"ו לו, ז; ספרי דב' פ' האזינו
סוף פ' שו. **ושופר גדול יתקע.** ע"פ ישע' כז, יג. **וקול דממה ישמע.** ע"פ אי"ו ד, טז. **ימפוקו.** ע"פ תה"י קד, ז. **וחיל ורעדה**
יחמונו. ע"פ תה"י מנח, ז. **הנה יום דין.** יע; חוספחא ר"ה (ליברמן), פ"א, הל' יג; צבלי ר"ה, דף עז ע"א; פדר"ך
פ"ר כג, סי' א; ויקרא' תו, רמז תרמז, ד"ה וצדק השביעי. **לפקוד כל צבא מרום לדין.** ע"פ ישע' כד, כא. **לא יזכר לפניך דין.**
ע"פ אי"ו טו, טו. **וכל צאי העולם וכו' כבני מרון.** ע"פ משנ' ר"ה פ"א, מ"ב; מדת"נ (וורשל), פ"ר האזינו, סי' ד. **בראש השנה**
יח' מ, א. צבלי ר"ה, דף יח ע"א; מדת"נ מ"ח, ח, סי' ה. **כנקרת רועה עדורו.** יח' לד, יב. **ומעביר נאנו מחס**
שכנו. ע"פ ויק' כז, לב. **כן מעביר ומספר.** ע"פ ירמ' לג, יג. **נפש כל חי.** ע"פ אי"ו יב, י; ספרי דב', פ"ח מ. **ומחמוך קצנה**
לכל העריות. ע"פ מדת"נ (וורשל), פ"ר מוקן סי' א, ו'...דבר שיואל מפי הקצ"ה, בקצנה הוא נוקן. **ומכמוז א"ח**

כִּי כְּשֶׁמֶדְכָּן בֶּן תְּהִלָּתְךָ. קִשָּׁה לְכַעֵס וְנוֹחַ לְרָצוֹת. כִּי לֹא תִחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֶּת. כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו וְחִיָּה: וְעַד יוֹם מוֹתוֹ תִּחְכְּהֶלֶל. אִם יָשׁוּב מִיָּד תִּמְקְלֶל. וְאַתָּה יוֹצֵרִים וְיוֹדֵעַ יֵצֵרִים. כִּי הֵם בְּשֵׁר וְדָם: אָדָם יִסְדּוּר מַעֲפָר. וְסוֹפוֹ לַעֲפָר. בְּנַפְשׁוֹ יָבִיא לַחֲמוֹ. מְשׁוּל בְּחָרִם הַנִּשְׁפָּר. בְּחָצִיר יִבֵּשׁ וּבְכָצַל עוֹבֵר. בְּצִיץ נוֹבֵל. וּכְעֵנָן כֹּלֵה. וּכְאֲבָק פּוֹרֵחַ וּכְרוּחַ נוֹשֶׁבֶת וּכְחֹלֶם יְעוּף:

אֵין קִין לְשִׁנוּתֶיךָ. וְאֵין קִצְבָּה לְאַרְךְ יָמֶיךָ. וְאֵין שְׁעוֹר לְמַרְכָּבוֹת כְּבוֹדְךָ. וְאֵין לְפָרֶשׁ עֵלִים שְׂמֹךְ: שְׂמֹךְ נֹאחַ לֶךְ. וְנֹאחַ אֹתָהּ לְשִׂמְךָ. וּשְׂמִנּוּ קָרָאתָ בְּשִׂמְךָ. עֲשֵׂה לַמֶּעַן שְׂמֹךְ. וְקֹדֶשׁ אֶת־שְׂמֹךְ עַל־מִקְדָּשִׁי שְׂמֹךְ. בְּעִבּוֹר כְּבוֹד שְׂמֹךְ. הַנֶּעֱרַץ

הותאם נוסח הפיוט ליום ערבה וכאשר תוקן למעלה, וכן כתב בריקאנאטי עה"ת במ' יד, ט, דיש אומרים יחתמון. במילאנו אומרים: 'צום' כפור' כבמקור. ראו ס' המנהיג, הל' סוכה, עמ' תב: 'בדושהנא רבה מקיימת חתימת ג' הספרים הפתוחים לפני המב"ה'.

גור דינים. ירוש׳ ר״ב פ״א, ה״ג. **וזכוס ר״ה יתכונן.** ע״פ יורש׳
ר״ה, פ״א, ה״ג (דף ו׳ ע״א), שלש פיקסיות הס׳ וכו׳; צבלי
ר״ה, דף עז, עמ׳ אר״ב; דף לב ע״ב. **הושענא רבא יתחמון.**
ירקאנטי צמ׳ יד, עמ׳. **מי ימיה ומי ימות.** ע״פ ש״א פ״א א׳ תר״;
פוסט; מעט; צבלי פסחים, דף סח ע״א. **צקילי.** צבלי יד, עמ׳;
צבלי עמ׳ ד ל ע״א. **יטע.** צבלי יד, עמ׳. **יערף.** עמ׳;
ומתצבליים, תפס״ל. **ישלע.** ע״פ אר״ב עז, יב. **ימסר.** ע״פ
פיל. ע״פ ש״א ב, ג. **ישפיל.** ע״פ תר״ב עה, ה. **מי יעשיר ומי**
עשיר; מדה״ל (וורשא), פ״ב מעות, סי׳ ו. **ומשונה**
ומפילה ר״ב צ, יד, ויתפסלנו ויבקשו פני וישבו מדרכיהם
ומשונה ומפילה ודקדק. ירוש׳ תענית פ״ב, ה״א; ר״ב פ׳ מדר,
יד; משר״א פ׳ עז, סוף עמ׳ 278; ילקח״ש קר׳, רמז תתקפ״א;
ודקדק מעשירין אל רוע. ע״פ דני׳ ד, כד; מ״כ ו, ור״ה; מש׳
ולרוע. משר״א אר״ב אר״ב פ״ב, מ״א. **פיל כל יאסר צמות**
המת. ע״פ ש״א פ״ב (שנאן), פ״א א׳, סי׳ ב, א׳;
ועד יום מותו תחכה לו. ע״פ ש״א פ״ב (צבלי) יד, עמ׳;
זמ׳, וימינו פסוקים לקבל צדום צבלי. **אל ישוב מדר חבבלי.**
ד״ה לו גלעד, ע״ש תשובה צבלי הקצ״ה. **ואמא יזלרס יודע**
יודעו מעפרי. ע״פ בר׳ ב, ג, יב; צ״ל לל, י. **וקופו לעפרי.**
ס הנשבר. ע״פ בר׳ פ, יד, סי׳ ו. **כחלי יבש.** ע״פ יטע׳ מ, ג.
כלה. ע״פ אר״ב ז, ע. **וכאן פורס.** ע״פ יטע׳ ה, כד. **וכרוס**
מקל יו וקיס. ע״פ אר״ב ו, כ; מדר, ע״פ (צבלי) יד, עמ׳; קב; מדר,
ע״פ חר״א קמב, וגו׳ צבלי יד, עמ׳, בר׳ ב, דף כח ע״ב. **וקיסו גלולס**
תר״ב קב, כח. **אין קן ורי׳ שיעור למרכצות כנדק.** ע״פ אר״ב, מ,
אח. ד, מדר, ג, מה, ע״ב; מה, יב; ורמ׳ ג, י; תר״ב, ג, דני׳ ו, כ.
עמ׳ רחל מדר קר׳ פ, ג, סי׳ ג; צבלי פסחים, דף ג ע״א. **שמך**
ה, א; דצ׳ כה, י. **עשה נבטן שמך.** ע״פ חר״א קט, כה.
ח. **העברל.** צבול ש״מ. **ש״מ.** ע״פ חר״א קט, כה.

וְהִנֵּקְדָשׁ בְּסוּד שִׁיחַ שְׂרָפִי קָדֹשׁ. הַמְשַׁלְשִׁים לָךְ קָדָשָׁה מְשַׁלֶּשֶׁת. דְּרִי מַעֲלָה
עִם־דְּרִי מָטָה:

ביום הערבה החון והקהל אומרים בחזרה:

כֶּתֶר יִתְּנוּ לָךְ (יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְלָאכִים) הַמּוֹנֵי מַעֲלָה עִם־ (עֲמֹךְ
יִשְׂרָאֵל) קְבוּצֵי מָטָה. יַחַד כָּלֶם קָדָשָׁה לָךְ יִשְׁלֹשׁוּ. כָּמָה
שֶׁנֶּאֱמַר עַל־יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֱלֹזָה וְאָמַר. קו"ח: קְדוּשׁוֹ
קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חו"ח: כְּבוֹדוֹ
מְלֵא עוֹלָם. מְשֻׁרְתָיו שׂוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעַמְתָּם
בְּרוּךְ יֹאמְרוּ. קו"ח: בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: חו"ח: מִמְּקוֹמוֹ (הוא)
יִפֹּן (בְּרַחֲמָיו) לְעַמּוֹ. הַמִּיחֲדִים אֶת־שְׁמוֹ עָרֵב וּבָקָר תָּמִיד
בְּכָל־יוֹם. פְּעָמִים בְּאַהֲבָה וְאוֹמְרִים. שְׁמֵי יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יְהוָה אֶחָד: אֶחָד הוא אֱלֹהֵינוּ. הוא אֲבִינוּ. הוא מְלַכְנוּ.
הוא מוֹשִׁיעֵנו. הוא יִשְׁמִיעֵנו בְּרַחֲמָיו שְׁנִית לְעֵינֵי כָל־חֵי לַהֲיוֹת
לְכֶם לֵאלֹהִים: קו"ח: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (לפי ק"ק רומה יש מוסיפים:
אֱלֹהִים אֵל עֲלִיּוֹן הַשּׁוֹכֵן בְּרוֹם חֲבִיּוֹן. הָשֵׁב שְׁכִינְתְּךָ בְּמִהְרָה
לְצִיּוֹן). חו"ח: וּבְדַבְּרֵי קָדְשְׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר. קו"ח: יְמַלֵּךְ יְהוָה לְעוֹלָם.
אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר וָדָר. הַלְלוּ־יָהּ:

לְדוֹר וָדוֹר נְמַלִּיךְ לָאֵל. כִּי־הוא לְבָדוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחְךָ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יִמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מְלֵךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בַּחֲרַתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים. אַהֲבַת אוֹתָנוּ וְרַצִּית בָּנוּ

מקורות ומקבילות

פט, ח; אה"מ, היכלות, עמ' 108. והנקדש. ע"פ שמו' כט, מג; ישע' ה, טח. המשלשים לך קדושה משולשת. ע"פ פה"ר צ"פ כז, ס"ה. דרי מעלה עם דרי מטע. ע"פ פה"ר א' (היגר), פר' מוא, 'מלאכי השרת מוקסין אותו מלמעלה ומהלכות ישראל מלמעלה'. ראו פה"ר ד"ר, סוף פ"ה, שו, ד"ה ונמין שאין. ביום ערבה אומרים קדושה רבה. המנכין, הל' סוכה, עמ' תב; מנהג מרשליאה,

וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְשׁוֹנוֹת. קִדְשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקִרְבָּתָנוּ מִלִּכְנוּ
לְעִבּוֹדְתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ עָלֵינוּ קִרְאָתָּ:

וְתִתֶּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה. חֲגִים
וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן. אֶת־יוֹם חַג הַסְּפֹת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתָנוּ.
מִקְרָא קִדְשׁ. זָכַר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חַטָּאֵינוּ גָּלֵינוּ מֵאַרְצָנוּ. וְנִתְרַחֲקָנוּ מֵעַל אֲדַמְתָּנוּ. וְאִין
אָנוּ יְכוּלִים לַעֲלוֹת וְלִרְאוֹת וְלַהֲשִׁתָּחוּת בְּבֵית
בְּחִירְתֶךָ. בְּבֵית הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. מִפְּנֵי
הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ:

וּבִכֵּן יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֶיךָ אֲבִי הֶרְחָמָן. מֶלֶךְ יַעֲקֹב: שֶׁתִּשׁוּב
וְתִרְחַם עָלֵינוּ וְעַל־מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתִבְנֶהוּ
מִהֲרָה וְתִגְדֹּל כְּבוֹדוֹ בְּיָמֵינוּ. אָבִינוּ מִלִּכְנוּ. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. גִּלָּה כְבוֹד מְלִכּוּתְךָ וּמֶלֶךְ עָלֵינוּ מִהֲרָה. וְהוֹפֵעַ
וְהַנִּשְׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָל־חַי. וְקָרַב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם.
וְנַפְּוִצֹתֵינוּ כֵּס מִירִכְתֵּי אֶרֶץ. וְהִבִּיאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְצִיּוֹן
עִירְךָ בְּרָנָה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשֵׁם
נַעֲשֶׂה לִפְנֶיךָ אֶת־קִרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִין כְּסִדְרָן וּמוֹסָפִין
כְּהִלָּתָן. וּמוֹסֵף יוֹם חַג הַסְּפֹת הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לִפְנֶיךָ
בְּאַהֲבָה בְּמִצְוֹת רָצוֹנְךָ כְּמָה שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ. עַל־יָדֵי
מֹשֶׁה עַבְדְּךָ. מִפִּי כְבוֹדְךָ כְּאָמֹר:

יום הערבה - הושענא רבה (כ"א תשרי):

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנַיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם:

מקורות ומקבילות

סוכות, עמ' 143, כתב שזרזו מנהג לרפת ופרוונלל; הרש"ר ומדק"א, עמ' תלז. וַיּוֹסֶה הַשְּׁבִיעִי פָּרִים שְׁנַיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה. לז.

וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם כַּמִּדְבָּר. שְׁלֹשָׁה עָשָׂרִים לָפָר. וּשְׁנֵי
עָשָׂרִים לָאֵיל. וְעֶשְׂרוֹן לִכְבָּשׁ. וַיֵּין כְּנֹסֶכּוֹ. וְשִׁיעִיר
לִכְפָּר. וּשְׁנֵי תְּמִידִין כִּהְלַכְתָּן:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ. טוֹב וּמִיטִיב
הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה עָלֵינוּ בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְלֵי
אֲבוֹתֵינוּ שֶׁעָשׂוּ רָצוֹן. בָּנָה בֵּיתְךָ כְּבִתְחֻלָּה. וְכוּיֵן בֵּית
מִקְדָּשְׁךָ עַל־מְכוּנוֹ. וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וּשְׁמִיחָנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהִשָּׁב
שְׂכִינָה לְתוֹכוֹ. וְהִשָּׁב יִשְׂרָאֵל לְגֻיֵיהֶם. וְהִשָּׁב כְּהֹנִים לַעֲבוֹדָתָם
וְלוֹיִם לְשִׁירָה וְלִזְמֶרָה. וְשֵׁם נִעְלָה וְנִרְאָה וְנִשְׁתַּחֲוָה לְפָנֶיךָ
בְּשֵׁלֶשׁ פְּעָמֵי רִגְלֵינוּ. כְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ. שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה
יִרְאָה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פָּנָיו יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
בְּחֹג הַמִּצְוֹת וּבְחֹג הַשַּׁבָּעוֹת וּבְחֹג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יִרְאֶה אֶת־
פָּנָיו יְהוָה רִיקָם: אִישׁ כַּמִּתְנַת יָדוֹ. כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

וְהַשִּׂיָּאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־בְּרִכַּת מוֹעֲדֶיךָ. לְחַיִּים וּלְשִׁמְחָה
וּלְשָׁלוֹם. כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וְרָצִיתָ לְבָרְכֵנוּ. כֵּן תְּבָרְכֵנוּ
סֵלָה. קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. שִׁבְעֵנוּ מִטוֹבָךָ.
שִׁמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאַמֶּת. וְהִנְחִילֵנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁשׁוֹן מוֹעֲדֵי קִדְשְׁךָ. וְתִרְצֶה לְפָנֶיךָ
אֶת־תְּפִלַּת עַמּוּסִיד. כְּתִמִּידֵי יוֹם וּכְקָרְבַּן מוֹסֵף. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. מִקְדָּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמִנִּים:

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תְּפִלָּתָם שְׁעָה. וְהִשָּׁב
הָעֲבוֹדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאַשִּׁי יִשְׂרָאֵל וְתְּפִלָּתָם מִהֶרָה
בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרָצוֹן. וְתֵהִי לְרָצוֹן תְּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל

עמך. ותחזינה עינינו בשובך לציון ולירושלים עירך ברחמים
במאז. ברוך אתה יהוה. המחזיר ברחמי שכנתו לציון:

בחזרה כשהחזן אומר 'מודים' חייבים כל הציבור
לשוח עמו ואומרים 'מודים דרבנן':

מודים כורעים ומשתחוים
אנחנו לפניך אלהינו
אלהי כל-בשר. יוצרנו יוצר
בראשית. ברכות והודאות
לשמך הגדול והקדוש. על-
שהחייטנו וקיימתנו. בן תחינו
ותחננו ותאסוף גליונינו
מארבע כנפות הארץ. ונשוב
לשמור חקך ולעשות רצונך
באמת ובלבב שלם. על
שאנו מודים לך. (ברוך אל
ההודאות): עד כאן.

מודים אנחנו לך. שאתה הוא
יהוה אלהינו ואלהי
אבותינו. על-חינו המסורים
בידך ועל-נשמותינו הפקודות
לך. ועל-נפיק שכל-יום ויום
עמנו ועל-נפלאותיך וטובותיך
שכל-עת. ערב ובקר וצהרים.
הטוב כי לא-כלו רחמך.
המרחם כי לא-תמו חסדיך
ומעולם קנינו לך. לא-הכלמתנו
יהוה אלהינו ולא-עזבתנו ולא-
הסתר פניך ממנו:

על-כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד. כל-החיים
יודוך סלה. ויהללו לשמך הטוב באמת. ברוך אתה
יהוה. הטוב שמך ולך נאה להודות:

הכהנים נושאים כפיהם בחזרה. ואם אין כהן, החזן אומר 'או"א', והציבור עונה אחרי
כל פסוק "כן יהי רצון":

אלהינו ואלהי אבותינו. ברכנו בברכה המשלשת בתורה
הכתובה על-ידי משה עבדך. האמורה מפי אהרן
ובניו כהנים עם קדושיך. באמור. יברכך יהוה וישמרה: יאר
יהוה פניו אליך ויחנך: ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום:

שִׁים שְׁלוֹם. טוֹבָה וּבִרְכָּה. (חיים). חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עֲמָךְ. בִּרְכָנוּ אֲבִינוּ כָּלנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פְּנִיךָ. כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתַּת לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. תּוֹרַת חַיִּים.
אֲהָבָה וְחֶסֶד. צְדָקָה. בִּרְכָּה. יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם.
וְטוֹב יְהִיָּה בְּעֵינֶיךָ (לְבָרְכָנוּ ו) לְבָרֵךְ אֶת-כָּל-עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל
תָּמִיד בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשִׁלּוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
הַמְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם. (אמן):

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:

יְהִי לְרִצּוֹן אִמְרֵי-פִי. וְהִגִּינוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי. וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מְרֻמָּה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תְדוֹם וְלִמְצוֹתֶיךָ
תִּרְדֹּף נַפְשֵׁי. וְנַפְשֵׁי כַּעֲפָר לְכָל תַּהֲיָה. יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.
שְׁכֵל-הַקָּמִים עָלֶי לְרַעְיָה. תִּפְרַע עֲצָתָם וְתִקַּל מַחֲשַׁבּוֹתָם. וְכֵן יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי. שֶׁתִּפְתַּח לִי שַׁעֲרֵי תוֹרָה. שַׁעֲרֵי חֲכָמָה. שַׁעֲרֵי בִּינָה. שַׁעֲרֵי דַעַת. שַׁעֲרֵי
פְּרָנְסָה וְכֻלְכָּלָה. שַׁעֲרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִי לְרִצּוֹן אִמְרֵי-פִי. וְהִגִּינוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

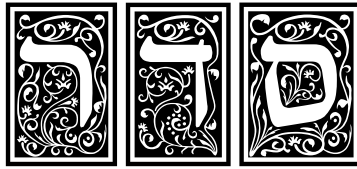
עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. (אמן):

(יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שֶׁתִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֻלְקָנוּ בְּתוֹרָתְךָ):

במקום שכלו ג' פסיעות יעמוד ולא יחזור למקומו עד שיגיע החזן לקדושה. בחזרת הש"ץ הקהל צריך לעמוד ולכוין
לכל הברכות ולענות 'ברוך הוא וברוך שמו' אחרי 'ברוך אתה יי', ואמן' אחר כל ברכה.

סדר הושענות
של
יום הערבה

הושעננות של יום הערבה

מוציאים ספר תורה או יותר, והקהל מקיפים את התיבה שעליה ס"ת שבע פעמים בזמן אמירת הושעננות עם הלולים בידיהם.

הקפה ראשונה

אַרְחֵץ בְּנִקְיוֹן כַּפֵּי וְאַסְבָּה אֶת־מִזְבַּחְךָ יְהוָה: כִּי־אִמַּרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה שְׁמִי־וְתָכֵן אֲמוֹנֶתְךָ בָּהֶם:

מקורות ומקבילות

הושעננות ליום ערבה. סרע"ג ח"ב, סי' קנ; סדר רס"ג עמ' רלח ועמ' רלע; שצח"ל, חג הסוכות, סי' שעא; סת"ר סי' פז; סה"ת סי' מד. ראו מנד"ה מו' ח, סי' ה, 'זכיון שהגיע יום הושענא רצה' וכו'; ויק"ר פר' לו, סי' ג; מנח' רומניא, דף תח ע"ב. **מוציאים ס"ת.** ראו מד' שו"ע (צובר), מו' ח, ה; ילקו"ש תה', סוף רמז תשג; ספר"ר הל' סוכה סי' רכא; שצח"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא; סת"ר סי' פו וסי' פז; פסקי ריא"ז סוכה, פ"ד כ"ה, אות ב; כ"י כ"ה, דף 3122. **והקהל מקיפים וכו' ו' פעמים.** ע"פ ירוש' סוכה פ"ד, סוף ה"ג; מנד"ה מו' ח, סי' ה; ילקו"ש תה', רמז תשג; סדר רס"ג עמ' רלח; ס' המנהיג, הל' סוכה, עמ' תז ועמ' ת; שצח"ל, חג הסוכות, סי' שסע וסי' שעא; סת"ר סי' פז; פסקי ריא"ז סוכה, פ"ד כ"ה, אות ב; כ"י כ"ה, דף 3122; מנח' רומניא, דף תח ע"ב ודף תח ע"א. **ארץ נקיון כפי וכו'.** תה' כו, ו; מנד"ה מו' ח, סי' ה. **ואסבנה את מזבח ה'.** ויק"ר פר' לו, סי' ה; פדר"ך סי' פו, סי' ה. **כי אמרתי עולם חסד וכו'.** תה' פט, ג.

ח"ג והערות

סדר הושעננות ליום הערבה. בשבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא, כתוב: יום ערבה לאחר תפלת המוספין יש ממשיכין את הארון באמצע בית הכנסת ויש מוציאים כל ספרי תורות ועושין כמין גורן עגולה באמצע בית הכנסת ומתחיל החזן ואומר הושענא והצבור עונין אחריו ומקיפין שבע פעמים זכר להקיף מזבח ואומר אלפא ביתא אחת בכל פעם ואח"כ מחזירין את הארון או ספרי התורה למקומן ומסיימין כל ההושעננות כסדר הכתוב במחזורים וקדיש גמור. **מוציאים ספר תורה או יותר.** ע"פ משי"כ הרב מ"ע הרטום בחוברת המנהג, שמוציאין ס"ת אחד כבשאר הימים וראינו מה שכתוב בספרי המנהג הקדומים, לכך כתבנו כפשרה יס"ת או יותר. במח' רמ"ז ובולוניא: 'נהגו להוציא כל הספרי תורות' וכן בשבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא, נאמר:

'מוציאין כל ספרי תורות וכו', ובסת"ר סי' פז: ימים ערבה לאחר תפלת מוסף מציאין כל ספרי התורות מן הארון וכך גם כתב בכ"י כ"ה, דף 122ב. אמנם בפסקי ריא"ז עמ"ס סוכה, פ"ד ה"א, אות ב, כתב: זיז מקומות שנוהגין להקיף בספרי תורות' ולא כתב שיש להוציא את כולם. במח' שד"ל כתב שמנהג כנסת ההיכל של רומה שמוציאים שבעה ספרי תורה, אבל במנהג הרגיל כתב: 'מוציאין ס"ת'. **תיבה שעליה ס"ת.** בשבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שעא, כתב זמנהג להדליק כל הנרות שבבית הכנסת לכבוד התורה, על שם (מש' ו, ג) כי נר מצוה ותורה אור, וכ"כ בסת"ר סי' פז ובכ"י כ"ה, דף 122ב. **עם הלולים בידיהם.** בבבלי סוכה, דף מג ע"ב, מובאת מחלוקת אמוראים האם יש להקיף בלולב או בערבה וכתב בשבה"ל, סדר חג הסוכות, סי' שסט, שיאם אין לזלזל אין היקף. בכ"י כ"ה, דף 122ב, כתב שמקיפים הקהל עם ערבה בידיהם וכן במח' רומניא, דף תח ע"א, ואומר את ההושעננות עם ערבה, וכן משמע מלשון פסקי ריא"ז, עמ"ס סוכה, פ"ד ה"א, אות ב. **הקפה ראשונה.** בכ"י כ"ה והמח' הקדומים אין מספור ההקפות וכאן כמח' שד"ל. **אמירת פסוקים לפני ההקפות.** הפסוקים שלפני כל הקפה

הושענא:	אלהי האלהים.	למענך
הושענא:	אדני האדנים.	למענך
הושענא:	אלהים חיים.	למענך
הושענא:	צור עולמים.	למענך
הושענא:	אלהי עליונים.	למענך
הושענא:	אלהי תחתונים.	למענך
הושענא:	מלך מלכי המלכים.	למענך
הושענא:	מושל בכל יצורים.	למענך
הושענא:	מחיה המתים.	למענך
הושענא:	רופא חולים.	למענך
הושענא:	מתיר אסורים.	למענך

ח"נ והערות

אינם מופיעים בכ"ה, מח' רמ"ו, בולוניא, אשכנז ורומניא וכאן הועתקו ממח' שד"ל, כנראה הוכנסו בהשפעת המנהג הספרדי. הושענא למענך אלהי האלהים. כ"י כ"ה, דף 122ב. הושענא זו איננה במנהג אחר וכתב שד"ל, במבוא למכבד"ר, עמ' לח, "והיא יחידה במה שאיננה על סדר א"ב, וגם במה שהיא בחרוז, כי כל שיטה מסיימת באותיות ים", ולפניהם חיריק, אבל החרוז הוא שלא כמנהג ונגד המשל הקדמון לא תחרוז בשור ובחמור ונראה שהיא קדמונית מאד. אלהי תחתונים. בכ"י כ"ה: 'מושל תחתונים'.

מקורות ומקבילות

הושענא. סדר' רס"ג עמ' רלח. **למענך וכו' הושענא.** ע"פ ישע' מח, יא; יחז' לו, יט; דני' ט, יט; וכו' א"מ, יהודית, עמ' 206, 'אלהי' כ' עשה למענך. **אלהי האלהים.** דב' י, ח; חכ' קלו, ב; ספי"ו ח, כ. **אדני האדנים.** דב' י, ח; חכ' קלו, ג. **אלהים חיים.** דב' כ, כב; ש"א ח, כו; ירמ' י, ספי"ו כה, ד. **צור עולמים.** ישע' כו, ד; צבלי מנחות, דף כט ט"ב; שמו"ר פ"ר טו, ס"ו כב. **אלהי עליונים.** ע"פ צ"ב פ"ר יד, יח; חכ' ח, ג. **אלהי תחתונים.** ע"פ צ"ב כד, ג ורד"ק; ירוש' חגיגה, פ"ב, ס"א, 'משכנה את התחתונים' וכו'; מנחת"ג פ"ר בחקותי, ס"ו ב. **מלך מלכי המלכים.** לשון חז"ל בהרכבה מקומות, כמו: משל' אבות פ"ג, מ"א; חוספתא סנהדרין פ"ח, ס"ה; ירוש' סנהדרין פ"ד, ס"ה; צבלי ברכות, דף כח ע"ב; מנחת"ג פ"ר לך לך, ס"ו ג. **מושל בכל יצורים.** ע"פ חכ' כב, כח"ט; קג, יט; דס"א כט, יב; ש"ס יג, ה. **מחיה המתים.** ע"פ דב' לב, לט; ש"א ב, ו; ישע' כו, יט; יחז' לו, יג; דני' יב, ב; לו"ה, יהודה, כה, ה; ירוש' ברכות פ"ד, ס"ב; צבלי דף נח ע"ב; צ"ר פ"ר טו, ס"ו א. **רופא חולים.** ע"פ דב' לב, לט; ירמ' ל, ח; ספי"ט ח, א; סח"ש טו, יצ"ג. **מתיר אסורים.** חכ' קמו, ז; ספרי, דב' פ"ר חלת בהרכבה, פ' שמג; מנחת"ג נח' קמו, ס"ו ד.

למען	זקף כפופים.	הושענא:
למען	עשה משפט לעשוקים.	הושענא:
למען	עונה במעמקים.	הושענא:
למען	משפיל גאים.	הושענא:
למען	שוכן שחקים.	הושענא:
למען	מרום שפלים.	הושענא:
למען	תומך תמימים.	הושענא:

הקפה שניה

לך זרוע עסגבורה. תעז ירך תרום ימינך:

הושענא

למען	אמתך.	הושענא:	למען	ועודך.	הושענא:
למען	בריתך.	הושענא:	למען	זכרך.	הושענא:
למען	גדלך.	הושענא:	למען	חסדך.	הושענא:
למען	דתך.	הושענא:	למען	טובך.	הושענא:
למען	הודך.	הושענא:	למען	יחודך.	הושענא:

ח"ג והערות

משפט לעשוקים. כ"ה בכארצ"ו. בנוב"ר ובמקראות גדולות ויניציאה: 'משפט לעשוקים'. למעןך שוכן שחקים. בכ"ה מופיע לאחר 'למעןך מרום שפלים'. הושענא אמיתך. הושענא מוסדת ע"ס א"ב. כ"י ב"ה, דף 122ב. ראו סדו' רס"ג עמ' רלח. נמצאת גם במנהג אשכנז: גולדשמידט, סוכות, עמ' 170-171 ובמח' רומניא, דף תח ע"ב. אמתך. במח' נירנברג: 'אמיתך'. הושענא למען בריתך הושענא. במח' רומניא 'הושענא' בא פעם אחת רק לאחר שני אותיות וכן בכל הפיוט. ועודך. כ"ה במח' רמ"ו, בולוניא ורומניא. באשכנז ומח' שד"ל: 'עודך'. למען חסדך. במח' רומניא: 'למען חסדך'.

מקורות ומקבילות

זקף כפופים. תה' קמו, ה; ירוש' צרכות פ"א, ה"ה [דף י ע"ב]; צ"ר פר' ע"א, ס"ו ב. עשה משפט לעשוקים. ע"פ ירמ' ג, לג; תה' קג, ה; קמו, ז; ויק"ר פר' כב, ס"ו ג. עונה ממעמקים. ע"פ תה' קל, א; ירוש' צרכות פ"ב, ה"ג; צבלי צרכות, דף י ע"ב; קס"ר פר' ד, ס"ו ח; מנח' שו"ע (צובר), מנ' קל, א. משפיל גאים. פהר"צ פ' כו, ס"ו א; אסתר, פר' ח, ס"ו א; פס"ו שמו, פר' צלחה, פט"ו, ס"ו א. שוכן שחקים. ע"פ דב' לג, כו; ישע' לג, ה; חו"י לא, ב; סמק"ב ג, מ. מרום שפלים. ע"פ ישע' ח, טו; חו"י ה, יא; מנח' כט, כג. מונך ממימים. ע"פ תה' לו, יח. השו"ש כ"ר פר' ב, ס"ו יד, 'אלולי הס תמימים כיוונים'; מנח' כ טו, קט, ס"ו ה. לך זרוע עסגבורה וכו'. תה' פט, יד. הושענא. סדו' רס"ג עמ' רלח; סת"ר ס"ו פו. אמתך. ע"פ תה' מ, יא; קלח, ב. צדקך. ע"פ שמו' כד, ח; ויק' כו, מנח' דב' ז, ט; ירמ' יד, כא. גדלך. ע"פ דב' ט, כו; דב' ג, לג. דתך. ועודך. ע"פ שמו' כה, כב. זכרך. ע"פ ירמ' ז, ט; ישע' כו, ח; סדו' כה, כב. טובך. ע"פ תה' כה, ז; נחמ' ט, כה; סח"ש יב, כב. יסודך. ראו מנח' מנח' ט, ס"ח ח.

לְמַעַן	כְּבוֹדְךָ	הוֹשַׁעְנָא:	לְמַעַן	פְּאָרְךָ	הוֹשַׁעְנָא:
לְמַעַן	לְמוֹדְךָ	הוֹשַׁעְנָא:	לְמַעַן	צְדָקֶתְךָ	הוֹשַׁעְנָא:
לְמַעַן	מַלְכוּתְךָ	הוֹשַׁעְנָא:	לְמַעַן	קְדוּשַׁתְךָ	הוֹשַׁעְנָא:
לְמַעַן	נִצְחָךָ	הוֹשַׁעְנָא:	לְמַעַן	רַחֲמֶיךָ	הוֹשַׁעְנָא:
לְמַעַן	סוּדְךָ	הוֹשַׁעְנָא:	לְמַעַן	שְׂכִינְתְךָ	הוֹשַׁעְנָא:
לְמַעַן	עֲזוּךָ	הוֹשַׁעְנָא:	לְמַעַן	תְּפָאֲרֶתְךָ	הוֹשַׁעְנָא:

הַקֶּפֶה שְׁלִישִׁית

תִּתֵּן אֶמֶת לַיַּעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם.
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִיְּמֵי קֹדֶם:

הוֹשַׁעְנָא

אָבִן	שְׁתִּיָּה	הוֹשַׁעְנָא:	הָר	הַמּוֹרִיָּה	הוֹשַׁעְנָא:
בֵּית	הַבְּחִירָה	הוֹשַׁעְנָא:	וְהָר	יְרָאָה	הוֹשַׁעְנָא:
גֶּרֶן	אֶרְנָן	הוֹשַׁעְנָא:	זָבול	תְּפָאֲרֶתְךָ	הוֹשַׁעְנָא:
דְּבִיר	הַמְצָנֶעֱ	הוֹשַׁעְנָא:	חֲנָה	דָּוִד	הוֹשַׁעְנָא:

מקורות ומקבילות

כַּטְוֶן. ע"פ ישע' מנח, יא; ירמ' יד, כא; חזק' טז, ט. **למחך.** ע"פ חזק' קיט, יא; קיט, עא. **מלמסך.** ע"פ חזק' קמב, יא. **נלמסך.** ע"פ דב"א כט, יא; עזר' ג, ה; משנ' סוטה פ"ח, מ"א. **סודך.** ע"פ ירמ' כג, יח; יחז' יג, ט; עזר' ג, ז; חזק' כה, יד. **עזרך.** ע"פ ויק' כו, יט ושב"י ישע' נב, א; יחז' כד, כא. **פאלך.** ע"פ ישע' נה, ה; ס, ט. **לדקמן.** ע"פ ישע' מז, כא; מו"כ ו, ה. **קדושמן.** ע"פ מנח"ס מ"כ, כב, ס"ח יח. **רממין.** ע"פ מנח"ס (וורשא), פ"ר לך לך, ס"ח ה, 'עשה למען רחמיך' וכו'. **שכינתך.** ירוש' תענית, פ"א, ח"א וצבלי מגילה, דף כט ע"א, ע"פ ישע' מג, יד. **מפלרמן.** ע"פ ישע' סג, טו; דב"א כט, יג. **חמן חמם ליעקב מו"כ** ז, כ. **הושענא אֶל שְׁמִי.** ראו סת"ר ס"ח פו. **אֶל שְׁמִי.** לשון חז"ל בהרבה מקומות, כמו: משנ' יומא פ"ה, מ"ב; ירוש' יומא פ"ה, ה; ג; במדבר"ר פ"ר יב, ס"ח ד; מנח"ס פ"ר אחר מנח, ס"ח ד. **צִים הכְּמִירָה.** ע"פ דב"ר יב, ה; ספרי דב"ר פ"ו ד"ב והלכנו; מנח"ס פ"ר כי תלך, ס"ח ח; ירוש' ש"כ כד, יח; דב"א כא, טו. **דמיר המוֹנֵנֶה.** ע"פ פדר"ך, פ"ר א, ויחי ציון כלות, ס"ח ב, 'אֶל כְּבוֹדוֹ שֶׁל צִיּוֹן שֶׁהָאֵל מְדַבֵּר עִמָּהּ צִפְרֵהסִיא'. **הַר הַמּוֹרִיָּה.** ע"פ דב"ר כב, ב; דב"ר ג, א. **והר ירמיה.** ע"פ דב"ר כב, יד; צבלי דרכות, דף סב ע"ב. **וטל מפלרמן.** ע"פ מ"א ח, יג. **מנה דוד.** ישע' כט, א; איז"ר פתוח' ס"ח כו.

ח"נ והערות

למען צדקתך. במח' רומניא: 'למען צדקתך'. למען רחמיך. במח' נירנברג: 'למען רחמיך הרבים'. למען שכינתך. במח' רומניא: 'למען שְׁבִתְךָ'. למען תפארתך. בגולד' 'למען תהלתך'. הושענא אבן שתייה. הושענא מיוסדת ע"ס א"ב בכ"ה, דף 123א, הושענא זו נמצאת לאחר ארון המושיע. נמצאת גם במנהג אשכנז: גולדשמידט, סוכות, עמ' 171-172 ובמח' רומניא, דף תש ע"ב. גרן אֶרְנָן. במח' רמ"ז: גרן אֶרְנָה. גרן וצ"ע. במח' רומניא ונ"א בגולד': גרן אֶרְנָה. זבול תפארתך. כ"ה במח' בולוניה, נירנברג, רומניא ושד"ל. במח' רמ"ז וגולד': זבול תפארתך.

גוֹן אֶרְנָן. ע"פ פסחים פ"ט, ה"א; צבלי סנהדרין, דף כ ע"ב. **גוֹן אֶרְנָן.** ע"פ ח, ויחי ציון כלות, ס"ח ב, 'אֶל כְּבוֹדוֹ שֶׁל צִיּוֹן שֶׁהָאֵל מְדַבֵּר עִמָּהּ צִפְרֵהסִיא'. **הַר הַמּוֹרִיָּה.** ע"פ דב"ר כב, ב; דב"ר ג, א. **והר ירמיה.** ע"פ דב"ר כב, יד; צבלי דרכות, דף סב ע"ב. **וטל מפלרמן.** ע"פ מ"א ח, יג. **מנה דוד.** ישע' כט, א; איז"ר פתוח' ס"ח כו.

טוב	הִלְבֵּנוּן.	הוֹשַׁעְנָא:	סַכַּת	שָׁלֵם.	הוֹשַׁעְנָא:
יְפֵה נוף	מְשׁוֹשׁ כָּל־הָאָרֶץ.	הוֹשַׁעְנָא:	עֲלִית	שְׁבֻטִים.	הוֹשַׁעְנָא:
	הוֹשַׁעְנָא:	הוֹשַׁעְנָא:	פֶּנֶת	יְקָרְתִּי.	הוֹשַׁעְנָא:
כְּלִילֵת	הִיפִי.	הוֹשַׁעְנָא:	צִיּוֹן	הַמְצִינֵת.	הוֹשַׁעְנָא:
לִינֵת	הַצֶּדֶק.	הוֹשַׁעְנָא:	קָדֵשׁ	הַקְדָּשִׁים.	הוֹשַׁעְנָא:
מִכּוֹן	לְשִׁבְתָּךְ.	הוֹשַׁעְנָא:	רְצוּף	אֶהְבֶּה.	הוֹשַׁעְנָא:
נְיָה	שֶׁאֲנִי.	הוֹשַׁעְנָא:	שְׁכִינֵת	כְּבוֹדְךָ.	הוֹשַׁעְנָא:
תַּל תִּלְפִּיּוֹת. הוֹשַׁעְנָא:					

הקפה רביעית

תוֹדִיעֵנִי אֶרֶח חַיִּים. שְׁבַע שְׂמֻחוֹת
אֶרֶת־פְּנִיךָ. נְעֻמּוֹת בִּימִינְךָ נִצַּח:

הושענא

אֲדוֹן הַמוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא: | בִּלְתָּךְ אֵין מוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:

ח"ג והערות

טוב הלבנון. כ"ה במח' רמ"ז, אשכנז, רומניא וכ"ה בפסוק שלפנינו, דב' ג, כה. בכ"י, מח' בולוניה ושר"ל: 'טוב הלבנון. מְשׁוֹשׁ כָּל־הָאָרֶץ. תיבות אלו אינן במח' רומניא. כְּלִילֵת הִיפִי. באשכנז ומח' רומניא: 'כְּלִילֵת יִפִּי. מִכּוֹן לְשִׁבְתָּךְ. כן הוא במח' רמ"ז ורומניא. בכ"י כ"ה: 'מִכּוֹן שִׁבְתְּךָ. במח' בולוניה, שר"ל וגולד: 'מִכּוֹן לְשִׁבְתָּךְ. נְיָה שֶׁאֲנִי. באשכנז ומח' רומניא: 'נְיָה שֶׁאֲנִי. בכ"י: 'נְיָה שֶׁאֲנִי. הוֹשַׁעְנָא אֲדוֹן הַמוֹשִׁיעַ. הושענא מיוסדת ע"ס א"ב. כ"י כ"ה, דף 123א. נמצאת גם במנהג אשכנז: גולדשמידט, סוכות, עמ' 176-177, אליצור, סוכות א, עמ' 492-494 ובמח' רומניא, דף תש ע"א. אֲדוֹן. כ"ה בגוב"ר ומח' נירנברג. במח' רומניא, אליצור וגולד: 'אֲדוֹן. בִּלְתָּךְ אֵין מוֹשִׁיעַ. במח' נירנברג ואליצור: 'בִּלְתָּךְ אֵין לְהוֹשִׁיעַ. בגולד: 'בִּלְתָּךְ אֵין לְהוֹשִׁיעַ.

מקורות ומקבילות

טוב הלבנון. ע"פ דב' ג, כה; מק"ע, אד"ג גוסה 3, פר' כה, 'למה נקרא שמו לבנון? וכו'. יִפֵּה נוף מְשׁוֹשׁ וכו'. תח' מנח, ג. מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ. ע"פ איכ' 3, טו; מחש"ד פר' א, פ"ז; שמו"ר פר' לו, ס"ו א; מדר"ג פר' ויגש, ס"ו יא. כְּלִילֵת הַיּוֹסֵף. ע"פ יחז' טז, יד; איכ' 3, טו; שמו"ר פר' לו, ס"ו א. לִינֵת הַצֶּדֶק. ע"פ ישע' א, כא; מדר"ג (וורשא), פר' פינחס, סוף ס"ו יג; צמד"ר פכ"א, ס"ו כא. מִכּוֹן לְשִׁבְתָּךְ. ע"פ שמו"ר פר' לו, ס"ו א; יג; צמד"ר פכ"א, ס"ו יא. נוֹה שֶׁאֲנִי. ע"פ ישע' לג, כ; שמו"ר פר' כה, סוף ס"ו ח. סוֹכֵת שֶׁלֵם. ע"פ תח' עו, ג. עֲלִים שְׁנֵטִים. ע"פ תח' קכב, ד; צבלי סוכה, דף מט ע"ב, ע"פ ש"ס 1, 3. פִּינֵת יִקְרָם. ישע' כה, טז. ראו ר"ה שמו"ר, יד, לא. צִיּוֹן הַמְצִינֵת. ע"פ צבלי צרכות, דף ה ע"א; מד' ש"ע מו' כ, ס"ו ה. קוֹדֵשׁ הַקְדָּשִׁים. ע"פ דני' ט, כד; ספ"רו ח, יט. רֶעוּף הַטֶּהֱוֶה. ש"ס ג, ה; צמד"ר פר' יב, ס"ו ד; פדר"ך פר' א, ס"ו 3, ד"ה מעלי הלבנון. שְׁכִינֵת כְּבוֹדְךָ. ע"פ תח' כו, ח; פסר"ב פר' לא, 'אמרו לו מלאכי השרת רצונו של עולם כבודך' וכו'. מַל מַלְפִּיּוֹת. ע"פ ש"ס 7, ד; צבלי צרכות, דף ל ע"א; שמו"ר פר' ד, ס"ו ה; ילקו"ש מ"א, רמ קפד, ד"ה הוא הכיכל. מוֹדִיעֵנִי אֶרֶח חַיִּים. תח' סו, יא. ראו מדר"ב מו' ח, ס"ו ה. אֲדוֹן הַמוֹשִׁיעַ. ראו סת"ר ס"ו פ. ע"פ ש"א י, יע; יד, לע; ישע' מנח, ג, תח' סה, כא. נִצַּח אֵין מוֹשִׁיעַ. ע"פ ישע' מנח, יא; מה, כא; הוש' יג, ד.

גִּזְאֵל וּמוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 יִדְלִיתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 הָאֵל הַמוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 וּמַצִּיל וּמוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 זוֹעֲקִיךָ תוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 חֲפֹתְךָ תוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 טָלְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 יָבוֹל מְלֶהֱפָשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 כָּל־שִׂיחַ תִּדְרֹשָׁא וְתוֹשִׁיעַ.
 הוֹשַׁעְנָא:
 לְגִיָּא בַּל תִּפְשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 מְגֻדִּים תִּמְתִּיק וְרוֹשִׁיעַ.
 הוֹשַׁעְנָא:
 נְשִׂאִים מְלֶהֱפָשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 שְׂעִירִים לְהַפִּיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 עֲנָנִים מְלֶהֱרַשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 פּוֹתַח יָד וּמִשְׁבִּיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 צִמְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 קוֹרְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 רַב לְהוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 שׁוֹחֲרִיךָ תוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:
 תְּמִימִיךָ תוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא:

הקפה חמישית

יְהוָה אֲדִינֵנוּ מִה־אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל־הָאָרֶץ.
 אֲשֶׁר תִּגְדֶּה הָהָרִיךְ עַל־הַשָּׁמַיִם:

ח"ג והערות

גִּזְאֵל וּמוֹשִׁיעַ. במח' נירנברג ונוסח עיקרי בגולד: צְבֹר וְרוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁעְנָא: גִּזְאֵל וּמוֹשִׁיעַ. נ"א בגולד: צְבֹר וּמוֹשִׁיעַ. זוֹעֲקִיךָ תוֹשִׁיעַ. בכ"י כ"ה, אליצור, מח' נירנברג ורומניא: זוֹעֲקִיךָ הוֹשִׁיעַ. חֲפֹתְךָ תוֹשִׁיעַ. במח' נירנברג: חֲפֹתְךָ תוֹשִׁיעַ. בגולד: חֲפֹתְךָ הוֹשִׁיעַ. באליצור: חֲפֹתְךָ תוֹשִׁיעַ. טָלְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. בכ"י כ"ה: טָלְאִיךָ הוֹשִׁיעַ. באשכנז ואליצור: טָלְאִיךָ תִּפְשִׁיעַ. יָבוֹל מְלֶהֱפָשִׁיעַ. באשכנז ואליצור: יָבוֹל לְהַפִּיעַ. במח' רומניא: יָבוֹל מְלֶהֱפָשִׁיעַ. בל תִּפְשִׁיעַ. בגולד: יָבוֹל תִּפְשִׁיעַ. נְשִׂאִים מְלֶהֱפָשִׁיעַ. בכ"י כ"ה: נְשִׂאִים לְהַפִּיעַ. במח' נירנברג: נְשִׂאִים מְלֶהֱפָשִׁיעַ. בגולד ואליצור: נְשִׂאִים לְהַפִּיעַ. במח' רומניא: נְשִׂאִים לְהַפִּיעַ. שְׂעִירִים לְהַפִּיעַ. בגולד: שְׂעִירִים לְהַפִּיעַ. באשכנז: צִמְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. בכ"י כ"ה: צִמְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. באשכנז: צִמְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. קוֹרְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. בכ"י כ"ה: קוֹרְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. שׁוֹחֲרִיךָ תוֹשִׁיעַ. בגולד: שׁוֹחֲרִיךָ תוֹשִׁיעַ.

מקורות ומקבילות

גִּזְאֵל וּמוֹשִׁיעַ. ע"פ ישע' מזג, כה, ט; סג, ספ"ה ט, יא. דלמי ולי יוֹשִׁיעַ. חכ' קנז, ו; צבלי פסחים, דף קיח ע"ב; מדר"ה חכ' מז, ע"א, ס"ג. הָאֵל הַמוֹשִׁיעַ. ע"פ ישע' מרה, כ"א; חכ' סח, כ"א; קו, כ"א. וּמַצִּיל וּמוֹשִׁיעַ. ע"פ דני' ו, כח. זוֹעֲקִיךָ תוֹשִׁיעַ. ע"פ שמו' ב, כג; כה; כ"א ז, חכ' ט; יט. מוֹפֶטֶן - ישרא' ע"פ ירמ' ב, ז ורש"י. טָלְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. ע"פ ישע' מז, יא. יָבוֹל מְלֶהֱפָשִׁיעַ. ע"פ יחז' מז, יב. כָּל־שִׂיחַ תִּדְרֹשָׁא. ע"פ דר' ב, ה. מְגֻדִּים. ש"ס ד, יג. רָחוּ צְבָלִי יוֹמָא, דף לט ע"ב, יצו כל מיני מְגֻדִּים; ויק"ר (מרגליות), פ"ר כט, ס"ח. מְשַׁלֵּם. ע"פ ירמ' י, יג; חכ' קל"ה, ז. מְלֶהֱפָשִׁיעַ. ע"פ צ"ס מזג, טו. שְׂעִירִים. דב' לב, ב. שְׂעִירִים לְהַפִּיעַ. ע"פ יחז' לו, ט; מ"ש טז, ב. שוֹחֲרִיךָ תוֹשִׁיעַ. ע"פ חכ' קמ"ה, טז; צ"ר פ"ר כ, ס"ג; ע; מדר"ה מז, פט, ס"ג. צ. נְמֹאֲךָ תוֹשִׁיעַ. ע"פ ישע' מזג, ח; עמו' ח; יא; חכ' מזג, ג. קוֹרְאִיךָ תוֹשִׁיעַ. ע"פ ישע' ס"ה, כד; חכ' קמ"ה, יח; צ"ס ג, י; מדר"ה מזג, ס"ה, א. רַב לְהוֹשִׁיעַ. ע"פ ישע' סג, א; צ"ס נ"א, ג; סמק"א ג, יח. שׁוֹחֲרִיךָ תוֹשִׁיעַ. ע"פ ישע' טז, ט; חכ' סג, ב; דב"ר (ליצורמן), פ"ר נ"א, ס"ה. א. שׁוֹחֲרִיךָ תוֹשִׁיעַ. ע"פ מ"ש ח, יח. מְמִיךְ. ע"פ חכ' קיע, א; מ"ש ב, כ"א; כה, י. ה' אֲדִינֵנוּ וכו'. חכ' ח, ב.

הושענא

אומרים לאדרך. הושענא:	למודים ללבבך. הושענא:
באים לברכך. הושענא:	מהירים למלךך. הושענא:
גשים לגדלך. הושענא:	נועמים לנצחך. הושענא:
דעים לדךרשך. הושענא:	סומכים לסלסלך. הושענא:
הוגים להדרך. הושענא:	עונים לעטרך. הושענא:
ומודים ליעודך. הושענא:	פונים לפאריך. הושענא:
זועקים לזמריך. הושענא:	צועקים לצלצלך. הושענא:
חונים לחסנך. הושענא:	קוראים לקדשך. הושענא:
טועמים לטכסך. הושענא:	רוגשים לרוממך. הושענא:
יועצים לינקך. הושענא:	שואגים לשבךך. הושענא:
בורעים לכבדך. הושענא:	תומכים לתקפך. הושענא:

ח"ג והערות

הושיע. במח' רומניא: שוחר טוב ומושיע. תמימך
תושיע. במח' רומניא ואליצור: תדבר ותושיע. תושיע
הושענא. באשכנז: תושיע \ הושע נא. הושענא
אומרים לאדרך. הושענא מיוסדת ע"ס א"ב כפולה
ואיננה במנהג אחר. כ"י כ"ה, דף 128. הוגים להדרך.
במח' בולוניא: חונים להדרך. ומודים ליעודך. כ"ה
במח' רמיו ובולוניא. ככ": ימודים ליעודך. במח' שד"ל:
ימודים ליעודך. חונים לחסנך. במח' בולוניא: חונים
לחקנך, וזו טעות דפוס. טועמים לטכסך. ככ"י כ"ה:
טוענים לטכסך, ע"פ במדבר פר' ב, סי' ה, ...טכסים
מיעקב אביהם כמו שטענו אות' וכו'. סומכים
לסלסלך. כן הוא בכ"י כ"ה, מח' רמיו ופי' קד"א. בכ"י:
סומכים לסלסלך. במח' בולוניא ושד"ל: סומכים
לסלסלך. תומכים לתקפך. במח' רס"דרס"ה:
תומכים לתקפך וכן נראה מכ"י כ"ה.

מקורות ומקבילות

אומרים לאדרך. ראו סח"ר סי' פו, ענין ערבה להושענא.
לאדרך. ע"פ ש"א ד, ח; ישע' נח, כא; חס' טו, כ. נאים לאדרך.
ע"פ שופ' ה, ב; חס' ק, ד. נשים לאדרך. ע"פ דב' לב, ג; מלא'
ח, יא. דלים - שחמים. ע"פ חו"י מלא, יד ורש"י; מהמנ"ג אות ד,
ד"ה דן. לרשעך. ע"פ שמו"י, טו; ישע' נה, ו; חס' כד, ו.
הוגים. ע"פ ישע' לת, יד; חס' סג, ז. לאדרך. ע"פ ישע' סג, ח;
דס"ב, כ; כא; חס' לו, רט. ומודים. ע"פ דס"א כט, יג. ליעודך.
ע"פ שמו"י, כה, כב. וועקים למריך. ע"פ חס' ל, יא. טועמים.
ע"פ חס' נה, ט. יוענים ליקרך. בשו"א חס"מ, חופת חליוה,
עמ' 163, "...שיעך ישראל עשה עושה והקריבן לפני אביהם
ששמים". כורעים לכדך. ע"פ דס"ב כט, כט; חס' נה, ו.
למודים לנצרך. ע"פ דב' ד, נט. מהירים למלךך. ע"פ צבלי
שבת, דף פח ע"א, 'דקמיתו פומייתו לאדונייך'. נועמים
לנצרך. ע"פ חס' טו, ו; טו, יא. למלסלך. ע"פ מש' ד, ח.
טונים למריך. ע"פ חו"י לא, לו; ספ"ב, ד. טונים למריך.
ע"פ עזר' ז, ט; צ"ס ג, כ; משנ' פסחים פ"ג, מ"ה. נועקים
לנצרך. ע"פ ש"ב ו, ה; חס' קג, ה; משנ' תמיד פ"ג, מ"ח,
'מוריחו היו שומעין קול הללל'. קוראים לקדשך. ע"פ שמו"ר
ע"פ חס' נה, טו; צבלי ויומא, דף כד ע"ב. לרוממך. ע"פ ישע' כה, ח; חס' לב, ב;
קיס, כח. לשנמך. ע"פ צ"ס ח, כא; צ"ר פר' מנח, סי' ז, 'על כל שבת ושבת שישחל משבחין' וכו'.

הקפה שיטית

צדיק יהוה בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו:

הושענא

אָדָם וּבְהֵמָה הוֹשַׁעְנָא:
 בָּשָׂר וָרוּחַ וּנְשָׁמָה הוֹשַׁעְנָא:
 גִּיד וְעֶצֶם וְקוֹמָה הוֹשַׁעְנָא:
 דְּמוּת וְצֶלֶם וְרִקְמָה הוֹשַׁעְנָא:
 הוֹד לְהֵבֶל דָּמָה הוֹשַׁעְנָא:
 וְנִמְשָׁל בְּבִהְמוֹת נֶגְמוֹה הוֹשַׁעְנָא:
 זִיו וְתֹאֵר וְקוֹמָה הוֹשַׁעְנָא:
 חֲדוּשׁ פָּנֵי אֲדָמָה הוֹשַׁעְנָא:
 טִיעַת עֵצִי נְשָׁמָה הוֹשַׁעְנָא:
 יָקָבִים וְקָמָה הוֹשַׁעְנָא:
 פָּרָמִים וְשִׁקְמָה הוֹשַׁעְנָא:
 לְתַבֵּל הַמְסִימָה הוֹשַׁעְנָא:
 מְטָרוֹת-עוֹ לְסִמְמָה הוֹשַׁעְנָא:
 נְשִׂיָּה לְקִימוֹהִי הוֹשַׁעְנָא:
 שִׁיחִים לְקוֹמָמָה הוֹשַׁעְנָא:
 עֲדָנִים לְעֶצְמָה הוֹשַׁעְנָא:
 פְּרָחִים לְהַעֲצִימָה הוֹשַׁעְנָא:
 צִמְחִים לְגִשְׁמָה הוֹשַׁעְנָא:
 קָרִים לְזִרְמָה הוֹשַׁעְנָא:
 רְבִיבִים לְשִׁלְמָה הוֹשַׁעְנָא:
 שְׁתִּיָּה לְרוֹמָמָה הוֹשַׁעְנָא:
 תְּלִיזָה עַל-בְּלִימוֹהִי הוֹשַׁעְנָא:

ח"נ והערות

הושענא אדם ובהמה. הושענא מוסדרת ע"ס א"ב. כ"י כ"ה, דף 123ב-124. נמצאת גם במנהג אשכנז: גולדשמידט, סוכות, עמ' 174 ובמח' רומניא, דף תש ע"א, אליצור, סוכות, א, עמ' 486-487. ועצם וקומה. במח' נירנברג: ועצם וקומה. בגולד' ע'עצם וקומה. דמות וצלם. במח' רומניא: דמות וצלם. הוד להביל. כן הוא בכ"י כ"ה, מח' שד"ל ואשכנז. במח' רמ"ז ובולוניא ללא תיבת יהודי. במח' רס"ד-רס"ה ואליצור מנוקד: להביל. במח' רומניא: יהודי להביל. עצי נשמה אצל אליצור: נשמה. לתבל המסימה. במח' רמ"ז: לתבל המסימה! עז לסממה. כ"ה במח' רמ"ז ואשכנז. בכ"י כ"ה: עז לסממה. במח' בולוניא ושד"ל: עז לסממה. במח' רומניא: עז שממה. עדנים לעצמה. במח' נירנברג: עדנים להעצימה. בגולד' עדנים לעצמה. פרחים להעצימה. במח' נירנברג: פרחים לעצמה. בלימה

מקורות ומקבילות

צדיק ה' כלל דרכיו וכו'. תה' קמה, ח. הושענא אדם ובהמה. ראו סת"ר סי' פו. אדם ובהמה הושענא. ע"פ יוח' לו, יא; זכ' ב, ח; תה' לו, ז. נשך ודמ. ע"פ יוח' לו, ו; חו' יב, ו. ודמ ונשמה. ע"פ ישע' מז, ה. ראו ב"ר פר' יד, סי' ע. גיד ועצם וקומה. ע"פ חו' ו, יא; ב"ר (אלבק), פר' בראשית, פר' יד, ד"ס ויילר שתי יצירות, 'אצל לעתיד לצדו מתחיל בגידים ובעלמות' וכו'. דמות וצלם. ע"פ ב"ר ח, כו; ב"ר ח, ג; סת"ש ב, כג. וקומה. ע"פ תה' קלט, טו. הוד. ע"פ תה' כה, ו. להביל דמ. ע"פ תה' קמד, ד; ק"ר פר' ו, סי' יב. ונמשל כבהמות נדמה. ע"פ תה' מט, יג; בבלי שבת, דף קנא ע"ב, 'עד שדמה לו כבהמות'. וזו ומואל. ע"פ ב"ר כט, ח; דני' ה, ו. וזו ומואל וקומה. ע"פ ב"ר פר' יב, סי' ו; במד"ר פר' יג, סי' יב. מדמ פני אדמה. ע"פ תה' קד, לו; ב"ר מג, כג; פדר"א פר' לג. טיעם עני נשמות. ע"פ יוח' לו, לו. יקבים. ע"פ יוח' ב, כד. וקמה. ע"פ שמו' כב, ה. כרמים. ע"פ דב' ו, יא; ישע' סה, כה; ירמ' לג, טו. וקמה. ע"פ ישע' ט, ט. למכל המסוימה.

הקפה שביעית

לָךְ יְהוָה הַגְדִּלָה וְהַגְבוּרָה וְהַתְפָּאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד כִּי־כָל
בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לָךְ יְהוָה הַמְמַלְכָה וְהַמְתַּנַּשֵּׂא לְכָל
לְרֹאשׁ: וְהִיָּה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
יְהוָה אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרַתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

בלחש: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: עד כאן.

הושענא

הוֹגֵי שְׁעוֹנוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	אֵל לְמוֹשָׁעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:
וְחִידוֹתֵם מְשַׁעְשָׁעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	בְּאֶרְבַּע שְׁבוּעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:
זוֹעֲקִיךְ לְהַשְׁעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	גְּשִׁים בְּשׁוּעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:
חֲכָמוֹת מְשׁוּעָשָׁעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	דּוֹפְקֵי עֶרְךָ שְׁנוֹת. הוֹשַׁעְנָא:

מקורות ומקבילות

ע"פ חז"ל (ר"י, כו, ז ורש"י: סח"ט יא, כב). **מטרות עת**. ע"פ חז"ל, זהו צו"מ מנח, יע. **נשים**. חז"ל, לא, יג, פח, יג. **לקימה**. ע"פ צ"ח פ"ר מאל, ס"ז, ט, וזהו קיומיוס. **שמים**. צ"ח, כה, טו. **עדים**. ע"פ ש"צ א, כד, ראו רש"י, שמי, ט, לב. **למטה**. ע"פ ישע' מ, כט. **פרמים**. ע"פ ישע' מ, ו; בצלי שבת, דף קמח סוף ע"ב. **לשענימה**. ע"פ חז"ל, קה, כד; חז"ל ישע' מ, לא; משנ' קידושין, ד, יד. **נחמים לגשמה**. ע"פ ישע' נה, י; חז"ל סה, ייאל. **קרים לרמה**. ע"פ ירמ' יח, יד; חזק' ג, י; חז"ל עז, יח. **רענים**. ע"פ דב' לב, ג; מוכ' ה, ו; חז"ל סה, יב. **לשקמה**. ע"פ יוא' ב, כה. **שמים לרוממה**. ע"פ מ"א יח, מאדמד. **מלויה על נלימה**. ע"פ חז"ל, כו, ז. **לך ה' הנדולה וכו'**. דה"א כט, יא. **והיה ה' מלך וכו'**. זכ"י, ט. **שמע ישראל וכו'**. דב' ו, ד. **נשכמליו**. חוספתא פסחים פ"ג, ה"ט; בצלי פסחים, דף נו ע"א. **נרוך שם כבוד**. ע"פ חז"ל, עב, יט. **כבוד מלכותו לעולם ועד**. ע"פ חז"ל, קמח, יח"ג. **אל למשעות**. ע"פ חז"ל, סח, כה. ראו סח"ר ס"ז פו. **בארבע שטעות**. ראו שח"ר פ"ר ב, ס"ז. **נשעות**. ע"פ שמי' ב, כג; ש"צ כב, ז; חז"ל, לה, פח. **דופקי**. ע"פ ירוש' ברכות פ"א, ה"א, ובריתין על פתחו של מלך וכו'; רש"י עמים ברכות, דף ד ע"ב, ד"ה זה הסומך. **ערוך שעות**. ע"פ חז"ל, יט. **הוגי**. ע"פ יחז"ל, ה; חז"ל, לב, ד. **שעשעות**. ע"פ מש' ה, ג; צ"ח פ"ר א, ס"ז א. **וחידות משעשעות**. ע"פ חז"ל, יט, ט; מש' א, ו, ורש"י. **זועקך**. ע"פ ישע' ל, יט; נחמ' ט, כה; מדח"מ מ" קטו, ס"ז א. **לשעות**. ע"פ צ"ח, ד, ד. **חכמות**. ע"פ דב' ד, ו; מש' א, כ. **משועשעות**. ע"פ חז"ל, קיע, לב; מש' ה, ג; ויק"ר (מרגליות), פ"ר, יט, ס"ז א.

ח"ג והערות

הושענא. במח' בולוניה: ז'לי מה הושענא. באשכנז: 'בלימה' הושענא. הושענא אל למושעות. הושענא מיוסדת ע"ס א"ב. כ"י ביה, דף 123-ב. נמצאת גם במנהג אשכנז: גולדשמידט, סוכות, עמ' 173 ובמח' רומניא, דף תח ע"ב. אליצור, סוכות, א עמ' 489-491. **ערך שעות**. באשכנז, אליצור ומח' רומניא: ערך שעות. **וחידותם משעשעות**. במח' רמ"ז: וחדותם משעשעות. במח' נירנברג: וחדותם משעשעות. **זועקך להשעות**. במח' נירנברג: זועקים בשעות. במח' רומניא ואליצור: זועקים להשעות. **חכמות משועשעות**. בקד"א וגולד' חזקי שעות. במח' רומניא: וחדותם משעשעות. כ"י וולמאדונה 10 וכו' (ללא ניקוד): וחדותם משעשעות.

ס"ז פסו"ר ש"ש, פ"ב, ס"ז. **נשים**. ע"פ מ"א יח, לו; דה"צ כט, לא. **נשעות**. ע"פ שמי' ב, כג; ש"צ כב, ז; חז"ל, לה, פח. **דופקי**. ע"פ ירוש' ברכות פ"א, ה"א, ובריתין על פתחו של מלך וכו'; רש"י עמים ברכות, דף ד ע"ב, ד"ה זה הסומך. **ערוך שעות**. ע"פ חז"ל, יט. **הוגי**. ע"פ יחז"ל, ה; חז"ל, לב, ד. **שעשעות**. ע"פ מש' ה, ג; צ"ח פ"ר א, ס"ז א. **וחידות משעשעות**. ע"פ חז"ל, יט, ט; מש' א, ו, ורש"י. **זועקך**. ע"פ ישע' ל, יט; נחמ' ט, כה; מדח"מ מ" קטו, ס"ז א. **לשעות**. ע"פ צ"ח, ד, ד. **חכמות**. ע"פ דב' ד, ו; מש' א, כ. **משועשעות**. ע"פ חז"ל, קיע, לב; מש' ה, ג; ויק"ר (מרגליות), פ"ר, יט, ס"ז א.

טְפוּלִים בְּךָ שְׁעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	עֲדוֹת מְשָׁמִיעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:
יִזְדְּעִי בֵּין שְׁעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	פִּעֵל יְשׁוּעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:
כּוֹרְעִיךָ בְּשׁוּעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	צָדִיק צוֹר מוֹשְׁעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:
לְהִבִּין שְׁמוּעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	קָרִית תְּשׁוּאוֹת. הוֹשַׁעְנָא:
מִפִּיךָ נִשְׁמָעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	רָגַשׁ תְּשׁוּעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:
נִפְשׁוֹת צוֹ שׁוּמָעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	שָׁלֹשׁ שְׁעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:
סְפוּרוֹת מְשָׁמִיעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:	תַּחֲשִׁישׁ לְתְּשׁוּעוֹת. הוֹשַׁעְנָא:

מה שלהלן אומרים בלי להקפיד.

אַנָּה הוֹשִׁיעָה נָּא

אַנָּה אֵזֶן חֵין תֵּאבִי יִשְׁעֶךָ. בְּעַרְבֵי-נֶחֱלָ לְשַׁעֲשַׁעֲךָ.
וְהוֹשִׁיעֲךָ נָּא:

מקורות ומקבילות

ידעי צין שעות. ע"פ דה"א יב, לג; בצלי שבת, דף ע"א, ו; תרגום ראשון לא"ס א, יג. **כורעין בשועות.** ע"פ מ"א ח, נד; ויק"ש ח"א, רמז תשכג, 'כרועת צרכים צהפלה'. **להבין שמועות.** ע"פ מש"א, ב; בצלי חגיגה, דף יד ע"א, 'גבור זה צעל שמועות'. **מפיק נשמעות.** ע"פ שם"א, א; שם"ש א, ב; צ"ר רבתי עמ' 8, ע"פ מל"א ג, כב. **נפשות לו שמועות.** שמו"ר פ"ר כח, ס"ו, ו; 'אלו הנשמות העתידות להצטרות' וכו', ע"פ מל"א א, א וישע' מה, עז. **עדות משמיעות.** ע"פ יו"ר כד, כב; ישע' מג, י; ויק"ר פ"ו, ו; ס"א א; מדר"ה נח' קכג, ס"ב. **פועל ישועות.** ח"א, עז; יב; צ"ר פ"ר עו, ס"א ג. **לדיק.** ע"פ שם"א, כ; ורמ"י, א; ל"פ ג, ה; ח"א קנח, ה. **לור מושעות.** ע"פ ישע' מג, ג; מה, כא; ורמ"י, ה; צ"ס ב, יא. **קרים משואות.** ע"פ ישע' כב, ב; זכ' ד, ז. **רגע משואות.** ע"פ ישע' כב, ב. **שגשג שעות.** ראו שם"ר פ"ד, סוף ס"א א. **חסיס ישועות.** ע"פ ישע' ס, כב; מה, ח. **אלה הושיעה נא.** ע"פ ח"א קיה, כה; כ"ו כ"ה, דף 124 א; מנח"ם סוכה פ"ד, מ"ה; ויק"ר פ"ר ל, ס"א ה; מדר"ה, נח' ח, ס"א ב. **אוזן חין.** סת"ר ס"א פו; כ"ו כ"ה, דף 122 א. ע"פ ח"א נה, ב; קל, ב; צ"ס נא, יא. **חלצי יסעך.** ע"פ ח"א קיע, קעד. **עצמי נחל.** ע"פ ויק' כג, מ. **לשעשעך.** ע"פ ישע' יא, ת.

ח"נ והערות

כּוֹרְעִיךָ בְּשׁוּעוֹת. במח' נירנברג: 'כורעך להשעות'. בגולד: 'כורעך בשועות'. במח' רומניא: 'כורעי בשועות'. נִפְשׁוֹת צוֹ שׁוּמָעוֹת. במח' נירנברג ורומניא: 'נפשות צו שומעות'. בגולד: 'עונן תשועות' ו'לא תיבת שומעות'. סְפוּרוֹת מְשָׁמִיעוֹת. בכ"י המאה ט"ו, מח' רמ"ו, בולוניא וקד"א: 'ספורות משמיעות'. במח' נירנברג: 'ספורות משמעות'. בכ"י, מח' רומניא, אליצור וגולד: 'ספורות משמעות'. במח' שד"ל: 'ספורות משמעות'. עֲדוֹת מְשָׁמִיעוֹת. במח' רומניא ואליצור: 'עדות משמיעות'. צוֹר מוֹשְׁעוֹת. באשכנז, אליצור ומח' רומניא ללא תיבת 'צור'. נ"א באשכנז: 'נושעות'. קָרִית תְּשׁוּאוֹת. במח' נירנברג: 'קרב ישועות'. בגולד: 'קרב תשועות'. במח' רומניא ונ"א בגולד: 'קריית תשועות'. רגש תשועות. במח' בולוניא ואשכנז: 'רגש תשואות'. תַּחֲשִׁישׁ לְתְּשׁוּעוֹת. הוֹשַׁעְנָא. במח' רמ"ו ושד"ל: 'תחיש ישועות'. מה שלהלן אומרים בלי להקפיד. בכ"י כ"ה, דף 122 א, כתב 'זאחר שהקיפו שבע פעמים, מחזירין ספרי תורה לארון ומשלימין כל ההושענא, אמנם לפי מח' רמ"ו,

בולוניא ושד"ל מחזירים את ספרי התורה לאחר זרעם ונשאם עד העולם הנמצא לקמן עמ' 417, לפני 'מומור לדוד'. **אנא אוזן חין.** הושענא מיוסדת ע"ס א"ב. כ"י כ"ה, דף 124 א-א וראה סד"ו רס"ג עמ' רלח. ובמח' רומניא, דף תט ע"ב-ב נמצאת גם במנהג אשכנז. גולדשמידט, סוכות, עמ' 190-191. אליצור, סוכות, א, עמ' 505-508. **תאבי ישעך.** במח' רומניא: 'תארי ישעך'.

אָנאָ גאָל כַּנַּת גִּטְעָךְ. **רוֹמָה בַּטְאָטְאָךְ.**
וְרוֹשִׁיעָה גָּא:

אָנאָ הַבֵּט לְבָרִית טְבִיעָךְ. **וּמַחֲשֵׁב־אָרֶץ בְּהַטְבִּיעָךְ.**
וְרוֹשִׁיעָה גָּא:

אָנאָ זְכַר־לָנוּ אָב יִדְעָךְ. **חֶסֶדְךָ לֹא בְרוּרִיעָךְ.**
וְרוֹשִׁיעָה גָּא:

אָנאָ טְהוּרֵי לֵב בְּהַפְּלִיאָךְ. **יִוְדַע כִּי הוּא פִּלְאָךְ.**
וְרוֹשִׁיעָה גָּא:

אָנאָ כַּבִּיר כַּחַ תֵּן יִשְׁעָךְ. **לְאַבּוֹתֵינוּ כְּדוֹשְׁבִיעָךְ.**
וְרוֹשִׁיעָה גָּא:

אָנאָ מִלֵּא מִשְׁאֲלוֹת עִם מְשׁוּעָךְ. **נִעְקֹד כְּמוֹ בְּהַר מֶרְשׁוּעָךְ.**
וְרוֹשִׁיעָה גָּא:

אָנאָ שָׁגַב אֲשָׁאֵלִי נִעְנוּעָךְ. **עָרִיצִים בְּרוּרִיעָךְ.**
וְרוֹשִׁיעָה גָּא:

ח"ג והערות

בַּטְאָטְאָךְ. במח' נירנברג: 'בַּטְאָטְאָךְ'. הבט לְבָרִית- כ"ה בגולד' ומח' רומניא ולכאורה כצ"ל. בנוב"ר ומח' נירנברג: 'הבט לְבָרִית'. **טְבִיעָךְ** באליצור: 'טובעך'. **אָב יִדְעָךְ.** במח' נירנברג: 'יִדְעָךְ חֶסֶדְךָ לֹא'. באשכנז: 'חֶסֶדְךָ לָמוֹ'. במח' רומניא ואליצור: 'חֶסֶדְךָ לָמוֹ'. **בְּהַפְּלִיאָךְ.** במח' רומניא: 'בְּהַטְבִּיעָךְ'. **כַּבִּיר כַּחַ תֵּן.** במח' רומניא ואליצור: 'כַּבִּיר תֵּתֵן' וללא תיבת 'כַּח'. בגולד': 'כַּבִּיר כַח תֵּן לָנוּ'. **לְאַבּוֹתֵינוּ בְּהַטְבִּיעָךְ.** במח' רומניא: 'לָנוּ בְּהַטְבִּיעָךְ'. באליצור: 'לָנוּ בְּהַטְבִּיעָךְ'. **עִם מְשׁוּעָךְ.** באליצור: 'קַהֵּל מְשׁוּעָךְ'. **כְּמוֹ בְּהַר מֶרְשׁוּעָךְ.** באליצור: 'כְּמוֹ בְּהַר מֶרְשׁוּעָךְ'. במח' נירנברג ללא תיבת 'כְּמוֹ'. **אָנאָ שָׁגַב.** בכ"י כ"ה, מח' נירנברג ואליצור: 'אָנאָ שָׁגַב'. **אֲשָׁאֵלִי נִעְנוּעָךְ.** במח' נירנברג: 'אֲשָׁאֵלִי נִשְׁעָךְ'. בגולד': 'אֲשָׁאֵלִי נִשְׁעָךְ'. במח' רומניא: 'אֲשָׁאֵלִי נִשְׁעָךְ'. באליצור: 'אֲשָׁאֵלִי נִשְׁעָךְ'. **עָרִיצִים.** כ"ה במח' רמ"ו, גולד', שד"ל וכ"ה בכל פעם שבא במקרא לפנינו. במח' בולוניה, נירנברג ורומניא: 'עָרִיצִים'. **עָרִיצִים בְּרוּרִיעָךְ.** כצ"ל וכ"ה במח' רומניא וגולד'. במח' רמ"ו, בולוניה, נירנברג ושד"ל: 'עָרִיצִים בְּהַטְבִּיעָךְ'.

מקורות ומקבילות

כַּנַּת נִשְׁעָךְ. ע"פ חכ"פ, עז; מש"ע שמי', פ"ר, עז, פס' ח. **רוֹמָה.** ע"פ חכ"פ, לז, ח; קטו, ח. **בַּטְאָטְאָךְ.** ע"פ ישע' יד, כג. **הַבֵּט לְבָרִית.** ע"פ חכ"פ, עז, כ; וויק"ר (מרגליות), פ"ר, לא, ס' ד. **וּמַחֲשֵׁב־אָרֶץ.** ע"פ חכ"פ, עז, כ; קטו, ג. **זְכַר־לָנוּ.** ע"פ ירוש' תענית, פ"ב, ה"א [דף ח ע"א], 'כְּדִי לְהַזְכִּיר זְכוּתוֹ שֶׁל אֲדָרָס'; מק"ט, מ"ס' כלל דעתו, פ"ר, ה"י, 'צוּחָתוֹ שֶׁל אֲדָרָס'. **אָב יִדְעָךְ.** ע"פ צבלי מדריס, דף לב ע"א, 'בְּנֵי ג' שָׁנִים הַכּוֹר אֲדָרָס אֶת צוּחָתוֹ; צ"ר פ' ל, ס' ח; מוה"נ פ"ר' לך, ס' ד. **טְבִיעָךְ.** ע"פ חכ"פ, יח, ל, כה"ס. **בְּהַפְּלִיאָךְ.** ע"פ ישע' כה, כט; וואל' ג, כו. **יִוְדַע כִּי הוּא פִּלְאָךְ.** ע"פ חכ"פ, פה, יג; דני' יב, ו. **כַּבִּיר כַּחַ תֵּן.** ח"י, לו, ה. **לְאַבּוֹתֵינוּ בְּהַטְבִּיעָךְ.** ע"פ צ"ר, כב, עז; ישע' סב, ח. **מִלֵּא מִשְׁאֲלוֹת.** ע"פ חכ"פ, ו; סח"ש טו, כה; צמד"ר פ"ר, ט, ס' ב. **עִם מְשׁוּעָךְ.** ע"פ חכ"פ, עב, יב. **נִעְקֹד כְּמוֹ בְּהַר מֶרְשׁוּעָךְ.** ע"פ חכ"פ, לך, ס' ב, 'שִׁיתָנוּ נַפְשֵׁנוּ עַל קִדּוּשֵׁת שְׁמִי'. **כְּמוֹ בְּהַר מֶרְשׁוּעָךְ.** ע"פ צ"ר, כב, א"ע. **שָׁגַב.** ע"פ פדר"א פ"ר, לא, 'וְהִלֵּךְ לְהַר הַמּוֹרִים לְמִקּוֹם שֶׁנִּעְקֹד שָׁם וְהִתְפַּלֵּל'.

אָנאָ פֿתח־לָנוּ אוֹצְרוֹת רַבּוּעָךְ. אֲצִירָה מִהֶם בְּהִרְבֵּיעָךְ.
וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אָנאָ קוֹרְאִיךְ בְּרוּעָךְ. רַעַם בְּטוֹב מִרְעָךְ.
וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אָנאָ שְׁעָרֶיךָ תַּעַל מִמְּשׁוֹאֶךְ. תֵּל תִּלְפִּיּוֹת בְּהוֹשִׁיעָךְ.
וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אָנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָא:

בְּהוֹשִׁעָתְ אֱלִים בְּלוֹד עַמָּךְ. בְּצִאתְךָ לִישָׁע עַמָּךְ.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

בְּהוֹשִׁעָתְ גּוֹי וְאֱלֹהִים. דְּרוּשִׁים לִישָׁע אֱלֹהִים.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

בְּהוֹשִׁעָתְ יְהוֹמֵן צְבָאוֹת. וְעַמָּם מִלְּאֲכִי צְבָאוֹת.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

בְּהוֹשִׁעָתְ זָכִים מִבֵּית עֲבָדִים. חֲנוּן בְּיָדָם מִעֲבָדִים.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

ח"צ והערות

אוֹצְרוֹת רַבּוּעָךְ. באליצור ומח' אשכנז: 'אוֹצְרוֹת רַבּוּעָךְ'.
קוֹרְאִיךְ בְּרוּעָךְ. בגולד: 'קוֹרְאִיךְ אָרְץ בְּרוּעָךְ'.
תַּעַל מִמְּשׁוֹאֶךְ. במח' רומניא: 'תַּעַל בְּמִשְׁוֹאֶךְ'. בגולד:
תַּעַל מִמְּשׁוֹאֶךְ. תִּלְפִּיּוֹת בְּהוֹשִׁיעָךְ. במח' רמ"ז:
תִּלְפִּיּוֹת בְּהוֹשִׁיעָךְ. במח' נירנברג: 'תִּלְפִּיּוֹת בְּהוֹשִׁיעָךְ'.
אָנִי וְהוּ. בכ"ה ומה' רמ"ז: 'אָנִי וְהוּא'. בְּהוֹשִׁעָתְ
אֱלִים בְּלוֹד. הוֹשִׁעָנָא מִיּוֹסֶדֶת עִים א"ב-כ"י כ"ה, דף
124א-ו. וראה סד"ר רס"ג עמ' רלח. נמצאת גם במנהג
אשכנז. גולדשמידט, סוכות, עמ' 181-182, אליצור, עמ'
498-501, ובמח' רומניא, דף תי ע"א. בְּהוֹשִׁעָתְ. בכ"י
כ"ה, מח' נירנברג ואליצור: 'בְּהוֹשִׁעָתְ'. בְּצִאתְךָ לִישָׁע
עַמָּךְ. בגולד: 'בְּצִאתְךָ לִישָׁע עַמָּךְ'. במח' רומניא:
בְּצִאתְךָ לִישָׁע עַמָּךְ. עַמָּךְ בֶּן הוֹשִׁעָנָא. באשכנז:
עַמָּךְ \ בֶּן הוֹשִׁעָנָא. דְּרוּשִׁים לִישָׁע. באליצור: 'דְּרוּשִׁים
בְּיָשָׁע'. יְהוֹמֵן צְבָאוֹת. במח' נירנברג: 'יְהוֹמֵן צְבָאוֹת'.
וְעַמָּם מִלְּאֲכִי. במח' רומניא ואליצור: 'וְעַמָּם מִלְּאֲכִי'.

מקורות ומקבילות

פסח לט אֲלֹהִים רַבּוּעַ. ע"פ דצ' כה, יב. לִישָׁע מִסֵּעַ צְהַרְבֵּיךְ.
ע"פ תה' קו, לה. רַעַם טוֹבוֹ מִרְעָךְ. ע"פ יח' לד, יד. שְׁעָרֶיךָ
תַּעַל מִמְּשׁוֹאֶךְ. ראו חז"ל ב, ט. מִל מִלְפִּיּוֹת. ע"פ שם"ש ד, ד.
אָנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָא. משנ' סוכה פ"ד, מ"ה; וויק"ר פ"ר ל, ס"ה;
ר"ח עמ"ס סוכה דף מה ע"ב, ע"פ ישע' סג, ט; ראב"ה ח"ב,
הל' לולב, ס"ו תש; טור א"ח, ס"ו תרס; מחז"ק ס"ו תש; שם"ל,
סדר תג הסוכות, ס"ו שסג; ר' צח"י שם"ל טו, ג, ודצ' לג, לט.
פִּיטוֹ כְּהוֹשִׁעָתְ אֱלִים בְּלוֹד. ראב"ה ח"ב, הל' לולב, ס"ו תש; מחז"ק
ס"ו תש; כ"י כ"ה, דף 122א; מחז"ק צמ"ש, שם"ל יד, ג. ראו
סח"ר ס"ו פו; סה"ת ס"ו מד. כְּהוֹשִׁעָתְ וְכִי עַמָּךְ. ע"פ מדר"ג
פ"ר אחריו מות, ס"ו יח; צמז"ר פ"ר ב, ס"ו ב; מדר' שו"ע (צובר)
מח' לה, ס"ו א. אֱלִים. תה' כט, א; מדר' שו"ע (צובר), מח' כט,
ס"ו א. נִצְלָחֵךְ לִישָׁע עַמָּךְ. ע"פ חזק"ג, יג. כְּהוֹשִׁעָתְ גּוֹי וְאֱלִים.
ע"פ ש"ז, ז; כג; סח"ר ס"ו פו, ענין ערבה להוֹשִׁעָנָא. דְּרוּשִׁים
לִישָׁע אֱלִים. ע"פ תה' ג, כג. הַמֶּן. צ"ח, ה, ס. נִצְלָחוֹת. ע"פ שם
ז, ד. וְעַמָּם מִלְּאֲכִי נִצְלָחוֹת. ע"פ שם"ל יב, מהל' מדר"ג מוס' דפסחא,
סוף פ"ט. זכ"ס. ע"פ צר' רבתי עמ' 110, 'אל' שאתם זכ"ס.
מִנִּים עֲבָדִים. ע"פ שם"ל יג, ג.

כְּהוֹשִׁיעַת טְבוּעִים בְּצוֹל גְּזָרִים. יִקְרָךְ עִמָּם מַעֲבִירִים.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

כְּהוֹשִׁיעַת כְּנָה מְשׁוֹרְרַת וַיִּשְׁעֵה. לְגוֹחָה מְצִינַת וַיִּשְׁעֵה.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

כְּהוֹשִׁיעַת מֵאֵמֶר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. נָקוּב לְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

כְּהוֹשִׁיעַת סוּבְבִי מִזְבַּח. עוֹמְסִי עֲרֻבָה לְהַקִּיף מִזְבַּח.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

כְּהוֹשִׁיעַת פְּלָאִי אַרְוֹן כְּהֶפְשֵׁע. צֶעַר פְּלֶשֶׁת בְּחֶרֶן וְנוֹשֵׁע.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

כְּהוֹשִׁיעַת קְהִלּוֹת בְּבִלָּה כְּשִׁלְחַת. רַחוּם לְמַעַנְס שְׁלַחַת.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

כְּהוֹשִׁיעַת שְׁבִטִי יַעֲקֹב. תָּשׁוּב וְתָשִׁיב שְׁבוֹת אֶהְיֶה יַעֲקֹב.
בֶּן הוֹשִׁעָנָא:

אֲנִי וְהוּא הוֹשִׁיעָה נָא:

ח"ג והערות

יִקְרָךְ עִמָּם. במח' רומניא ואליצור: יִקְרָךְ אֶתְסִי.
מְשׁוֹרְרַת. במח' רומניא ואליצור: כְּנָה מְשׁוֹרְרַת.
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. כ"ה בנוב"ר ומח' רומניא. באשכנז:
יְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. נָקוּב באליצור: עִקוּף. לְהוֹצֵאתִי
אֶתְכֶם. כ"ה במח' רמ"ו, בולוניא, שד"ל ורומניא.
באשכנז: יְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. פְּלָאִי אַרְוֹן. בכ"י כ"ה:
פְּלָאִי אַרְוֹן. כְּהֶפְשֵׁע. במח' רומניא: כְּהֶפְשֵׁעִי.
צֶעַר באליצור: יְצוּדִי. פְּלֶשֶׁת בְּחֶרֶן. כ"ה במח'
רמ"ו, רומניא ונוסח עיקרי בגולד. בכ"י, מח' בולוניא,
אליצור ושד"ל: פְּלֶשֶׁת בְּחֶרֶן. במח' נירנברג: פְּלֶשֶׁת
חֶרֶן. נ"א בגולד: פְּלֶשֶׁת בְּחֶרֶן אָף. בְּבִלָּה כְּשִׁלְחַת.
במח' נירנברג: בְּבִלָּה שְׁלַחַת. בגולד: בְּבִלָּה שְׁלַחַת.
שְׁבִטִי יַעֲקֹב. באשכנז: יְשִׁבוֹת שְׁבִטִי יַעֲקֹב. במח'
רומניא: שְׁבִיטִי יַעֲקֹב. באליצור: שְׁבוֹת יַעֲקֹב. יַעֲקֹב
כֵּן הוֹשִׁיעָנָא. בכ"י כ"ה: יַעֲקֹב \ והוֹשִׁיעָנָא. באשכנז:
יַעֲקֹב \ והוֹשִׁיעָה נָא.

מקורות ומקבילות

טְבוּעִים צוֹל גְּזָרִים. ט"פ מנדר"י מס' דויהי, פ"ו ד"ה וצני
ישראל. **גוֹרִים.** חס' קלו, יג. **יִקְרָךְ עִמָּם מַעֲבִירִים.** ט"פ חזק
ד, טו; חס' טז, ח; מנדר"י צפנת, מס' דויהי, פ"ו ד"ה וצני.
כְּנָה. חס' פ, טז. **מְשׁוֹרְרַת וַיִּשְׁעֵה.** ט"פ שמי' יד, ל. **לְגוֹחָה.**
ט"פ חס' כג, י. **מֵאֵמֶר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם.** ט"פ שמי' ו, ו; דב'
ד, כ; ישע' מג, יד. **נָקוּב לְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם.** ראו ירוש' סוכה
פ"ד, כ"ג. **סוּבְבִי מִזְבַּח.** משנ' סוכה פ"ד, מ"ה. **פְּלָאִי אַרְוֹן**
כְּהֶפְשֵׁע. ט"פ ש"א ה, ג"ד. **צֶעַר פְּלֶשֶׁת בְּחֶרֶן.** ט"פ ש"א ה,
רע. **וַיִּשְׁעֵה.** ט"פ ש"א ו, ג"ע. **קְהִלּוֹת בְּבִלָּה כְּשִׁלְחַת.** ט"פ
מנדר"י מס' דפסחא, פ"ד, ד"ה ויהי מוק. **רַחוּם לְמַעַנְס**
שְׁלַחַת. ט"פ ישע' מג, יד; ירוש' חגיגות, פ"א, ה"א [דף ג ע"א];
צבלי מגילה, דף כט ע"א. **שְׁבִטִי יַעֲקֹב.** ישע' מט, ו. **מֵשׁוֹב**
וּמִשְׁבֵּי שְׁבִטִי. ט"פ ירמ' ל, יח. **אֶהְיֶה יַעֲקֹב.** ט"פ צמ' כד, ה;
מדה"ג פ"ר תולדות, ס"ו צ. **אֲנִי וְהוּא הוֹשִׁיעָה נָא.** משנ' סוכה
פ"ד, מ"ה; ויק"ר פ"ר, ל; ס"ו ה; ר"ח עמ"ס סוכה דף מה ע"ב,
ט"פ ישע' סג, ט; רמב"ם ח"ב, הל' לולב, ס"ח תש; עור ח"ח,
ס"ו תרס; מחז"ק ס"ו תצ; שצ"ל, ל; סדר חג הסוכות, ס"ו שסע;
ר' צחיי שמי' טו, ו; ודצ' לצ, לע.

אָנָא אֵל נָא הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אַבִּינוּ אֶתָּה:
לְמַעַן תָּמִים בְּדוֹרוֹתָיו הַנִּמְלֵט בְּרַב צַדִּיקוֹתָיו. נִצֵּל
מִשָּׁטָף בָּבֶל מִבּוֹל מַיִם. לְאוֹם אֲנִי חוֹמָה.
 הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אַבִּינוּ אֶתָּה:

לְמַעַן שָׁלֵם בְּכָל־מַעֲשִׂים. הַמְּנַסֶּה בַּעֲשָׂרָה נְסִים. כְּשֶׁר
מִלְאָכִים נָם. יִקַּח־נָא מְעַט־מַיִם. לְבָרָה כַּחֲמָה:
 הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אַבִּינוּ אֶתָּה:

לְמַעַן רַךְ וְיִחִיד וְנַחֲנֵן לְמֵאָה. צוּעַק אִיָּה הַשֹּׁה לְעֵלָּה.
בְּשָׂרוֹהוּ עֲבָדָיו מִצָּאֵנוּ מַיִם. לְגוֹלָה וְסוּרָה:
 הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אַבִּינוּ אֶתָּה:

לְמַעַן קָדַם שְׂאֵת בְּרָכָה. הַנִּשְׁטֵם וְלִשְׁמֹךְ חֲכָה. מִיָּחַם
בְּמִקְלוֹת בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם. לְדָמָתָה לְתִמְרָ:
 הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אַבִּינוּ אֶתָּה:

מקורות ומקבילות

והושיעה נא אבינו אלה. ע"פ ישע' סו, טו. **למען ממס וכו'.**
 סכ"ת סו' מד. **ממס בדורומי** - נח. ע"פ צ"ר ו, ט; צ"ר
 פר' ל, סו' א; מדת"נ פר' בראשית, סו' לה. **הנמלט בדור**
צדקומיו. ע"פ צ"ר ז, א; צ"ר רבתי עמ' 62, נח עושה לדקה
 וכו' ראויו הוא להלל. **טל משקף.** ע"פ צ"ר ז, טז; ח, א; ח
 ספ"ו ה, כח. **בבא מטל מים.** ע"פ צ"ר ו, ח"ית; ז, ח"כ; ספ"ו ה, כד"ס.
לאום אני חומה. ע"פ ש"ס ח, י; צצלי מגילה, דף לא ע"ג,
 'ואתה עושה להם כדור המגול וכדור הפלגה? אמר לו: לא'. **אני חומה.** ע"פ ש"ס ר' ח, סו' ט.
שלם ככל מעשים - אדרסס. ע"פ צ"ר ח, א; צ"ר פר' מאה, סו' ח,
 'שכיס חמיו ועבר לצד וגעשה חוכמו של מוקי'; אג"ר פר' כה, סו' ח,
 אדרסס הוא לדיק ש"ס. **המנוסה בעשרה.** ע"פ מש"נ אבות פ"ה,
 מ"ג; מדת"נ פר' וירא, סו' מנ; פדר"א פר' כו, כשו ספ"ו ח, י ויע, ח.
כשר מלאכים. ע"פ צ"ר יח, ב; מדת"נ פר' וירא, סו' ז, 'שכיס חזיו וכו' ועל המלאכים'. **נס.**
 ע"פ צ"ר יח, ג. **יקח נח מעט מים.** צ"ר יח, ד; מק"ע אד"נ נוסח ח, פר' יג, ד"ה אמור מעט; צ"ר רבתי עמ' 79, ד"ה ואקסה. **לצרה כחמה.** ע"פ ש"ס ו, י; פס"ב פ"י יד, כ"ל מ"ה שעה אדרסס למלאכים פרע הקצ"ה לציו. **רך ויחיד** - יחלק. מש"נ ג, ע"פ צ"ר כב, ב. **ונמקן מלאה.** ע"פ צ"ר ח,

ח"נ והערות

אָנָא אֵל נָא הוֹשִׁיעָנָא. מיוסדת ע"ס תשר"ק בדלת, וע"ס א"ב בסוגר. כ"י כ"ה, דף 124א-נמצאת גם במנהג אשכנז: גולדשמידט, סוכות, עמ' 192-197, במח' רומניא, דף תי ע"א (בו נשמטו שני בתים אות ע' ונ'), ובאליצור עמ' 512-521. במח' נירנברג: **אָנָא אֵלָא** (פעמיים!) הוֹשִׁיעָה נָא. **וְהוֹשִׁיעָה נָא.** בכ"י כ"ה: **וְהוֹשִׁיעָנָא** וּלְאָל תִּיבֵת נָא. **אַבִּינוּ אֶתָּה.** תיבות אלו אינן במח' רומניא וכן איננו ברפריין בין בית לבית. **הַנִּמְלֵט בְּרַב.** באשכנז ומח' רומניא: **הַנִּמְלֵט בְּרַבִּי. נִצֵּל מִשָּׁטָף.** באליצור ואשכנז: **מִצָּל מִשָּׁטָף. כְּשֶׁר מִלְאָכִים.** במח' רומניא: **כְּשֶׁר מִלְאָכִים. רַךְ וְיִחִיד.** במח' רומניא: **רַךְ וְיִחִיד. וְנַחֲנֵן לְמֵאָה.** באשכנז: **נַחֲנֵן לְמֵאָה.** במח' רומניא: **נַחֲנֵן לְמֵאָה.** ונוסף: **נַחֲנֵן לְעוֹלָה.** באליצור: **נַחֲנֵן. צוּעַק אִיָּה.** במח' שד"ל **צוּעַק אִיָּה.** בגולד' ואליצור: **נַחֲנֵן אִיָּה.** במח' רומניא: **נַחֲנֵן אִיָּה.** למען קדם. באליצור, אשכנז ומח' רומניא: **למען קדם. הַנִּשְׁטֵם.** כ"ה במח' רמ"ו ובולוניה. באליצור, אשכנז ומח' שד"ל: **הַנִּשְׁטֵם.** במח' רומניא: **הַנִּשְׁטֵם.** וּלִשְׁמֹךְ. באליצור: **וּלִשְׁמֹךְ. בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם.** במח' רמ"ו

לִמְעַן אָדָם הָיִיתָ לָךְ מִכֶּהֱנִי כִּתְּתָן פֶּאֶר יִכְהֶנִי מִנְסָה בְּמִסָּה
עַל־מִי מְרִיבֵת מַיִם לְהִהָר הַטּוֹב:

הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֲתָה:

לִמְעַן פֶּאֶר הָיִיתָ גָבִיר לְאֶחָיו יְהוּדָה אֲשֶׁר גָּבֵר בְּאֶחָיו
מִסְפָּר רַבֵּעַ מִדְּלִי יוֹל־מַיִם וְלֹא לָנוּ כִּי אִם לְמַעַנְךָ:

הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֲתָה:

לִמְעַן עָנוּ מִכָּל וְנֶאֱמָנוּ אֲשֶׁר בְּצִדְקוֹ כָּל־כָּל הַמֶּן מְשׁוּךְ
לְגֻזָּל וּמָשׁוּי מִמֶּיִם לְזֹאת הַנִּשְׁקָפָה:

הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֲתָה:

ח"ג והערות

ונירנברג: 'בשקתות הפנים' למען צדק. במח' בולוניה:
'למען צדק' במח' שד"ל: 'למען צדק' היות לך
מכה. כ"ה בנוב"ר. במח' נירנברג: היות לך לכה.
ע"פ שם כט, א. בגולד, אליצור ומח' רומניא: היות
לך לכה. כִּתְּתָן פֶּאֶר. במח' רמ"ו ונירנברג: כִּתְּתָן
פֶּאֶר וכו' בישע' שלפנינו. מִנְסָה בְּמִסָּה. במח' רמ"ו:
'מנוסי במסה' במח' שד"ל: 'מנסה במסה' על-מי
מריבת. באליצור, אשכנז ומח' רומניא: 'במי מריבת'
ולא תיבת. על. במח' שד"ל: 'מי מריבת' למען
פֶּאֶר. בגולד' ואליצור: 'למען פֶּאֶר' במח' רומניא: 'למען
פֶּאֶר' גָּבִיר לְאֶחָיו במח' רומניא: גביר אחיו. באליצור:
גביר בְּאֶחָיו יוֹל־מַיִם. בכ"ה: יולו מיס. במח'
נירנברג ושד"ל: יול-מַיִם. וְלֹא לָנוּ. באשכנז ואליצור:
לוא לנו. במח' רומניא: לוא לנו. לִמְעַן עָנוּ מִכָּל
וכו'. בית זה נשמט במח' רומניא בהרבה מח' בא ניקוד:
'מכל' וזה ט"ס. וּמָשׁוּי מִמֶּיִם. במח' נירנברג: 'מָשׁוּי
מִמֶּיִם'.

מקורות ומקבילות

חז"ל: כה, ה; ספ"ו עו, חז"ל; ספ"ו קד"ו א, יב, ג. **נעק**
איה וכו'. ראו בר' רצח, סוף עמ' 89, 'א"ל, יא' ה' להכח
דיגער ציה'. **איה השא לעולה.** ע"פ בר' כב, ז. **נשחיו ענדיו**
מלחמי מים. ע"פ בר' כו, לב. **לגולה וסורה.** ע"פ יבט' מע, כה;
מק"ט אד"נ יוסח' ב, פר' נע, ד"ה עשרה שמות. **קדם שאל**
נכס - יעקב. ע"פ בר' כו, ה"ו, כו, ל"ג; ספ"ו כו, ויכד.
הנשט. ע"פ בר' כו, מה; ספ"ו כו, לה. **ולשמן חכה.** ע"פ
ח"ר בר' כו, מע, יח; מדת"נ פ"ר מק, ס"ו עו, 'מחכה הוה להקצ' ה'.
מיסם נמקלות נשקמות המים. ע"פ בר' ל, לה; ויק"ר פר' לא,
ס"ו ד, 'משכר שכניתי וכו' נכחות של יעקב; שח"ר פר' ז, ס"ו ו.
לדמסה לתמר. ע"פ שח"ש ז, ו; ויק"ר פר' ל, ס"ו יב, 'כפות
חמרים אלו ישראל' וכו'; צמד"ר פר' ג, ס"ו א; מדת"נ
פר' צמד"ר, ס"ו ח. **זקק היות לך מכה** - שבע לוי, ע"פ שח'
כה, א; ד' ל, ה; צ"ס מז, רטו. **חמון פלר יכהן.** ע"פ יבט'
סא, י. **מנוסה נמסה וכו'.** ע"פ ד' ל, ה; מדת"נ פר' צהלותך,
ס"ו יג. **על מי מריבת מים.** ספ"ר ד' ל, פ"י שמוע, 'אח משה
חמר, צמ' כ, י, שמוע נא המורים אהרן ומרים מה עשו'.
להכר הטוב. ע"פ ד' ל, כה; יח' נד, ויגטו. **היות גביר לאחיו.**
ע"פ בר' כו, כט; בר' רצה (תיאודור-חלצק), פר' א, 'אחכה
לביקרות גביר צחחיו' א"ס"מ, יעקב אבינו עמ' 229, ד"ה יהודה

אחכה. **יהודה אשר גבר נחמיו.** ע"פ ד"ה א, ב. **מספר רובע.** ע"פ צמ' כג, י. **מדליו חל מים.** ע"פ צמ' כד, ז; מד"א צמ',
פר' כד, פ"ז. **ולא לנו כי אם למעק.** ע"פ ח"ה קטו, א; צבלי פסחים, דף קח ע"א, '...ולכשנגאלין חומרים חומו על גאולתן'. **ענו**
מכל - משה. ע"פ צמ' יב, ג. **ונאמן.** ע"פ צמ' יב, ז; ירוש' סנהדרין, פ"א, ה"ד [דף ע"א]; צבלי צבורות, דף ה ע"א; מדת"נ
פר' שמות, ס"ו כה, 'ולמדת זה משה'. **צדקו כלכל המן.** ע"פ סע"ר פ"י: ראו מוכל' דר"י, פ' בשלת, מוס' דויסע, סוף פ' ה;
חוספחה סועה (ליצמן), פר' יא, ה"ח; צבלי תענית, דף ע ע"א. **המן.** ע"פ שח' עז, ד; עז, ידית. **משוך לגולל.** ע"פ שח'
ד, יב; צ"ר פר' ל, ס"ה, 'משה הוה מתקון לגולל; מדת"נ (וורשא), פר' שמות, סוף ס"ו ח; ויק"ר ח"ה, רמז כו. **ומשווי ממים.**
ע"פ שח' ג, י; מק"ע כלה רצח, פר' ג, ה"ל כג. **לואם הנשקפה.** ע"פ שח"ש ו, י; שמו"ר פר' עו, ס"ו ו; מדת"נ פר' צמד"ר,
ס"ו יא; מד"ז שח"ש (צובר), פר' ה, פ"ב.

לְמַעַן שְׁמַתוֹ כְּמִלְאֲכֵי מְרוֹמִים. הַלּוֹבֵשׁ אוֹרִים וְתָמִים. מְצֹוֶה
לְבֹא בַּמִּקְדָּשׁ בְּרַחֲצַת מַיִם. לְחֹלֶלֶת אֶהְבֶּה:

הוֹשִׁיעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֶתָּה:

לְמַעַן נְבִיאָה מְחֹלֶלֶת מַחְנִים. לְכַמְהִי לֵב הוֹשֵׁמָה עֵינַיִם.
לְרַגְלָהּ רָצָה עֲלוֹת וְרָדַת בְּאֵר מַיִם. לְטוֹבוֹ אֶהְלִיו:

הוֹשִׁיעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֶתָּה:

לְמַעַן מִשְׁרַת לֹא מָשׁ מֵאֶהֱלִי. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלָיו אֶהֱלִי.
בְּעֶבְרוֹ בִּירְדֵּן נִכְרְתוּ מַיִם. לְיוֹנָה תִּמָּה:

הוֹשִׁיעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֶתָּה:

לְמַעַן לִמַּד רְאוֹת לְטוֹבָה אוֹת. צוּעֵק אִיָּה נִפְלְאוֹת. מִן
טַל מְגֹזָה מְלֹא הַסֶּפֶל מַיִם. לְכֹלֶת לְבָנוֹן:

הוֹשִׁיעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֶתָּה:

לְמַעַן כָּלִילִי עֲשׂוֹת מִלַּחֲמֶתְךָ. אֲשֶׁר בִּידָם תִּתֶּנָּה יִשׁוּעָתְךָ.
צְרוּפִי מְגוּי בְּלִקְקֵם מַיִם. לֹלֵא בְּגָדוֹ בָּךְ:

הוֹשִׁיעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֶתָּה:

ח"ג והערות

כְּמִלְאֲכֵי מְרוֹמִים. באליצור: כְּמִלְאֲכֵי. בְּרַחֲצַת מַיִם. במח' נירנברג, רומניא ואליצור: צְבִקְדוּשׁ דָּם וְשִׁמֹן וְרַחֲצַת מַיִם. בגולד: צְבִדָּם וְשִׁמֹן וְרַחֲצַת מַיִם. נ"א באשכנז: צְבִקְדוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלָיִם וְרַחֲצַת מַיִם. לְמַעַן נְבִיאָה וכו'. בית זה נשמט במח' רומניא: לְרַגְלָהּ רָצָה. כצ"ל. במח' רמ"ז ונירנברג: לְרַגְלָהּ רָצָה. עֲלוֹת וְרָדַת בְּאֵר מַיִם. במח' נירנברג: עֲלוֹת וְרָדַת בְּאֵר מַיִם. נִכְרְתוּ מַיִם. באשכנז ומח' רומניא: נִכְרְתוּ הַמַּיִם. לְיוֹנָה תִּמָּה. כ"ה בבב"ר ומח' נירנברג. בגולד: ומח' רומניא: לְיוֹנָה וְכִרְהִי. באליצור: לְיוֹנָה כְּלָבְנָה. לְמַעַן לְמַד. בגולד: לְמַעַן לְמַד. רְאוֹת לְטוֹבָה. בכ"י ובמח' רומניא ללא תיבת צְרוּפִי. צוּעֵק אִיָּה. כן הוא בכ"י, מח' רמ"ז ובולוניא. במח' שד"ל צוּעֵק אִיָּה וכן נראה נכון. במח' נירנברג ורומניא: צוּעֵק אִיָּה. בגולד: ואליצור: צוּעֵק אִיָּה. מִן טַל. בגולד: מִצָּה טַל. מִלֵּא הַסֶּפֶל. במח' נירנברג: מִלֵּא סֶפֶל. עֲשׂוֹת מִלַּחֲמֶתְךָ. במח' נירנברג, רומניא ואליצור: עֲשׂוֹת

מקורות ומקבילות

שְׁמַתוֹ כְּמִלְאֲכֵי מְרוֹמִים - אהרן. ע"פ מל"ג ז, ראו ח"ר ורש"י: ב"ר פ' סה, ס' יז, 'מללכ'י חלכוס וכו' וזהו: פסר"צ פ' עו, 'אור'י זה אהרן כי מלל'י' ה' לזכר'ת הו'א'. הלוֹבֵשׁ אוֹרִים וְתָמִים. ע"פ דב' לג, ח וחי"ו: משנ' יומא פ"ז, מ"ה: צמד"ר פ' כ, ס' כ, 'שומד' כ"ג וזכ"ש וכו'. מִצְוֶה לֵבָא בַּמִּקְדָּשׁ. ע"פ ויק' עו, ג. נְבִיאָה מַיִם. ע"פ שמי' כט, ד. לְחֹלֶלֶת אֶהְבֶּה. ע"פ ש"ס ב, ה; ש"ר פ' כ, ס' ה; מנח"ם מ' קטז, ס' א. נְכִיחָה - מורס. שמי' עו, כ; ס"ר פ' כה; צבלי מנילה, דף יד ע"א. מְחֹלֶלֶת מַחְנִים. ע"פ ש"ס ז, א. לְכַמְהִי לֵב. ע"פ ח"כ סג, צ. הוֹשֵׁמָה עֵינַיִם. ע"פ מיכ' ו, ד; ספרי דב', פ' ערה, 'עד שמרים מקדמת לפניהם', לְרַגְלָהּ וכו'. צֶלַע מַיִם. ע"פ ס"ר פ'; ראו מיכ' דר"י, פ' צעלה, מ"ס דויסע, סוף פ' ה; צבלי חטיות, דף ע ע"א. לְטוֹבוֹ אוֹרִים. ע"פ צמ' כד, ה. מִשְׁרַת לֹא מָשׁ מֵאֶהֱלִי - יחזקע. ע"פ שמי' לג, יא; צבלי צרכות, דף סג ע"ב; צמד"ר פ' יז, ס' ט; מ"ע שמי' פ' יג, פס' כז. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. ע"פ צמ' כז, יח; מכד"ו צא, מ"ס דפסחא, פ' א, ד"ה לאמרי; וירש' סנהדרין, פ' ה, ס"ג, 'אפ"ה יחזקע צרות הקודש'. עֲלוֹת אֶהְלִי. ראו דב'

**לִמְעַן יָחִיד צוֹרְרִים דָּשׁ. אֲשֶׁר מִרְחָם לְנִזִּיר הֶקְדָּשׁ.
מִמִּכְתֵּשׁ לַחֵי הַבְּקָעָה לֹא מִים. לְמִי זֹאת עֲלָה:**

הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֲתָה:

**לִמְעַן טוֹב הוֹלֵךְ וְגֹדֵל. אֲשֶׁר מַעֲשֶׂק עֵדָה מְחַדֵּל. בְּשׁוּב
עִם מַחְטָא צוֹ שָׂאֵב מִים. לְנֶאֱוָה כִּירוּשָׁלַם:**

הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֲתָה:

**לִמְעַן חֵיד מְכַרְכֵּר בְּשִׁיר. הַמְלַמֵּד תוֹרָה בְּכָל־כְּלֵי שִׁיר.
מִנְסֹךְ לִפְנֵי כְּתָאֵב שְׁתוֹת מִים. לְסִגְלָה מַעֲמִים.**

הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֲתָה:

מקורות ומקבילות

לח, יד. **נעברו צידן**. ע"פ יח"א, ב. **נכרמו המים**. ע"פ יח"א, ג, יג"ח; ד, א"ח. **ליונה חמה**. ע"פ שה"ס ה, ב; שמו"ר פ"ר כח, ס"ו ה. **למד ראות לטובה ראות** - גזעין. ע"פ שופ' ו, ח. **צועק איה ופלוותך**. ע"פ שופ' ו, יג; ילקוט"ש שופ', רמח סב. **מן טל מגוה וכו'**. ע"פ שופ' ו, לח. **לכלל לבנון**. ע"פ שה"ס ד, ח; שמו"ר פ"ר כג, ס"ו ה; שה"ר פ"ר ד, ס"ו ח. **כלולי עשות מלחמתך** - חיל גדעון. ע"פ שופ' ז, ז"ח. **צידס חמה יצועתך**. ע"פ שופ' ז, ז; ז, כב; ילקוט"ש שופ', רמח סב. **נרופי מגוי**. ע"פ שופ' ז, ח"ו. **נלקס מים**. ע"פ שופ' ז, ח. **ללא צדו כר**. ע"פ ישע"ל נג, ח. **ימיד** - שמשון. צבלי סוטה, דף י"א, ע"א, ע"פ צ"ר מוט, טו; שופ' טו, יד. **נורדים דש**. ע"פ שופ' טו, טו. **מרחס למיר הקדש**. ע"פ שופ' יג, ה"ד; צבלי מיר, דף ד ע"ב; צמדצ"ר פ"ר י, ס"ו ה. **ממכתש למי וכו' מים**. ע"פ שופ' טו, יט; צ"ר פ"ר לח, ס"ו יג. **למי זאם עולה**. ע"פ שה"ס ג, ו; שמו"ר פ"ר ב, ס"ו ד, ר"ח; שימחל נחטלו מן המדבר. **טוב הולך וגדל** - שמואל. ע"פ ש"א ב, כו; מק"ט, אד"נ נוסח ב, פ"ר א, ד"ה משה קצנ; אגב"ר סוף פ"ר כט. **מעושק עדה מחדל**. ע"פ ש"א יג, ג; צבלי מכות, דף כג ע"ב; מדת"נ פ"ר קרח, ס"ו יט; מד"ש פ"ר יד, ס"ו ט. **בשז עס וכו' מים**. ע"פ ש"א ז, ו. **לנאוו כירושלים**. ע"פ שה"ס ו, ד; צמדצ"ר פ"ר, ב ס"ו ה; מדת"נ פ"ר צמדצ"ר, ס"ו יג. **מין** - דוד. ע"פ ש"ב ו, ה; ו, יד; ו, כח; תר"א צ"ר יח, יב. **מככר בשיר**. ע"פ ש"ב ו, יד. **המלמד מורה בכל כלי שיר**. ראו ירוש' ברכות, פ"א ה"א [דף ה ע"ב], ר"ח; נועל צל וכו' וכו' וכו' פ"י עלי תמר. ראו צבלי צ"ח, דף כד ע"א, זמורתא חכא; מגילה, דף לב ע"א ותוספות ד"ה וכו' וכו'. **מנסך לפניו**. ע"פ ש"ב כג, טו. **כחצא שמות מים**. ע"פ ש"ב כג, טו; ר"ה (לרנר) פ"ר, ה, ס"ו א, ד"ה ויתאוו; מד"ש פ"ר כ, ס"ו א. **לסגולה מעמים**. ע"פ ש"י יט, ה; דב' ז, יד, ב; ספ"ו יט, יח; מק"ט ע"מ; שמחות, צרייתות מאכל רבתי, פ"ר, ו, ה"א; מדת"נ פ"ר צבלי, ס"ו ח.

ח"נ והערות

מלחמתך - תתה ישועתך. במח' נירנברג, רומניא ואליצור: תתה ישועתך. **צ'רופי מגוי**. במח' נירנברג ורומניא: **צ'רופים מגוי**. **בְּלִקְקִים מִים**. באשכנז ומח' שד"ל **בְּלִקְקִים בְּיָדָם** כנאמר בפסוק. במח' רומניא: **בְּלִקְקִים מִיָּדָם**. **צוֹרְרִים דָּשׁ**. במח' רומניא ואליצור: **צוֹרְרִים דָּשׁ**. **לְנִזִּיר הֶקְדָּשׁ**. במח' רומניא: **לְנִזְנִיד הֶקְדָּשׁ**. באשכנז: **לְנִזִּיר הֶקְדָּשׁ**. **לְמִי זֹאת עֲלָה**. במח' נירנברג: **לְמַעַן שֶׁם קִדְשְׁךָ**. בגולד' ומח' רומניא: **לְמַעַן שֶׁם קִדְשְׁךָ**. **וְגֹדֵל**. במח' רומניא: **וְהוֹלֵךְ**. **אֲשֶׁר מַעֲשֶׂק עֵדָה מְחַדֵּל**. במח' נירנברג: **אֲשֶׁר מַעֲשִׂי לֵב עֵדָה וְחִדֵּל**. בגולד' **מַעֲשִׂי לֵב עֵדָה חִדֵּל** וּלֹא תִיבֵת **אֲשֶׁר**. במח' רומניא: **מַעֲשִׂי לֵב עֵדָה חִדֵּל**. באליצור: **מַעֲשִׂי לֵב עֵדָה מְחַדֵּל**. **עִם מַחְטָא**. בכ"י, גולד' ומח' רומניא: **עִם מַחְטָא** וכן נראה מכ"י כ"ה. **צוֹ שָׂאֵב מִים**. במח' נירנברג: **צוֹ שָׂאֵב מִים**. בגולד': **צוֹ שָׂאֵב מִים**. **לְנֶאֱוָה כִּירוּשָׁלַם**. במח' בולוניה: **לְנֶאֱוָה כִּירוּשָׁלַם**. במח' רומניא דפ' ויניציאה: **לְנֶאֱוָה כִּירוּשָׁלַם** וכן נראה מכ"י כ"ה. **לְמַעַן חֵיד** באליצור: **חֵיד**. **הַמְלַמֵּד תוֹרָה**. במח' נירנברג: **הַמְלַמֵּד תוֹרָתְךָ**. במח' רומניא: **הַמְלַמֵּד תוֹרָה**. **לִפְנֵי כְּתָאֵב**. כ"י כ"ה: **לִפְנֵי כְּתָאֵב**. במח' נירנברג: **לִפְנֵי כְּתָאֵב**. בגולד': **לִפְנֵי כְּתָאֵב**. במח' רומניא: **לִפְנֵי כְּתָאֵב**. **לְסִגְלָה מַעֲמִים**. באשכנז ואליצור: **לְשִׁמּוֹ בְּדִבְרֵי**. במח' רומניא: **לְשִׁמּוֹ בְּדִבְרֵי**.

למען זך עולה בסערה. המקנא ומשפך עברה. בפלולו ירדה אש. ולחכה עפר ומים. לעיניה ברכות:

הושענא והושיעה נא. אבינו אתה:

למען ושרת באמת לרבו. ופי שנים ברוחו נאצל בו. בקחתו מגנן נתמלאו גבים מים. לפוצחי מיכמוך.

הושענא והושיעה נא. אבינו אתה:

למען הרר עשות רצונך. המכריז תשובה לצאנך. אין בבא מחרף סתם מעינות מים. לציון מכלל יפי.

הושענא והושיעה נא. אבינו אתה:

למען דורשיך בתוך הגולה. וסוד הקדש להם נגלה. בלי להתנאל דרשו זרעונים ומים. לקוראך בצר.

הושענא והושיעה נא. אבינו אתה:

ח"נ והערות

למען זך. במח' שד"ל: 'למען זך'. עולה בסערה. כ"ה בנוב"ד ומח' נירנברג. בגולד: 'עלה בסערה'. במח' רומניא: 'עלה בסערה'. באלצור: 'בשערה'. המקנא ומשפך. כ"ה במח' רמ"ו, נירנברג ושד"ל. במח' בולוניא: 'המקנא ומשפך'. בגולד: 'המקנא ומשיב'. בכ"ה, מח' רומניא ואלצור: 'המקנא ומשיב'. בפלולו ירדה. באשכנז: 'לפלול ירדה'. במח' רומניא: 'לפלול נפלה'. באלצור: 'לפלול נפלה'. ולחכה עפר. במח' רמ"ו: 'ולחכה עפר'. באלצור: 'עפר מים'. ושרת באמת. במח' נירנברג: 'עשרת באמת'. ופי שנים. בגולד, מח' רומניא ואלצור: 'פי שנים'. לפוצחי מיכמוך. במח' נירנברג, רומניא ואלצור: 'לפצו מי כמוך'. בגולד: 'לפצו מי כמך'. עשות רצונך. במח' נירנברג ואלצור: 'עשות רצונך'. תשובה לצאנך. במח' נירנברג ואלצור: 'תשובה לצאנך'. אין בבא. במח' נירנברג ללא תיבת 'אין'. בגולד: 'אין בבא'. סתם מעינות. בכ"ה: 'סתם מעינות'. בגולד: 'סתם עינות'. במח' רומניא: 'סתם עינות'. למען דורשיך. באשכנז ואלצור: 'למען דורשיך'. וסוד הקדש להם. באשכנז, מח' רומניא ואלצור: 'וסוד דלל וולל תיבת הקדש'. דרשו זרעונים. במח' נירנברג: 'בקשו זרעונים'. לקוראך בצר. בכ"ה: 'לקוראך בצרה'. באשכנז: 'לקוראך בצר'.

מקורות ומקבילות

זך עולה בסערה - אליהו. ע"פ מ"ז ב, יא; צ"ס מח, ט; סמק"א ב, מ. המקנא. ע"פ צמ' כה, יא; מלא' ג, כג; כ"ס מח, ט. ומשפך עברה. ע"פ צמ' כה, יא; מלא' ג, כג; כ"ס מח, ט. ב"ר (תולדות-חלק), פ"ה ע"א, ס"ו יא, 'אליהו מחזיר זכות אבות'; ולקרי' ח', רמז קכח. פלולו. ע"פ מ"א יח, לר"ל; ד"ר פ"ה ב, ס"ו ח. ירדה אש. ע"פ ד"ר פ"ה י, סוף ס"ו ג; מדר"ג (וורשא), פ"ה בראשית, ס"ו ז. ירדה וכו' עפר ומים. ע"פ מ"א יח, לה; צבלי וימא, דף כ"א ע"ב. לעיניה ברכות. ע"פ ש"ס ז, ושרת באמת לרבו - אליהו. ע"פ מ"א יח, כ"א; מ"ז ג, יא ותי"ו; ירוש' טירובין, פ"ה, ה"א [דף לא ע"א]; צבלי ברכות, דף ז ע"ב. ופי שנים ברובו. ע"פ מ"ז ב, ט; צ"ס מח, יב. נאצל ט. ע"פ צמ' יח, ח ומדר"א: 'ספרי צמ', פ"ה ג. נקחתו מגנן. ע"פ מ"ז ג, טו; ירוש' סוכה, פ"ה, ה"א [דף כב ע"ב]; צבלי שבת, דף ק ל ע"ב. נתמלאו גבים מים. ע"פ מ"ז ג, טו; ד"ר פ"ה י, ס"ו ב, 'צא חליטע ועשה את היצבש יס'; קה"ר פ"ה ג, ס"ו יד. לפוצחי - אחד מן 'לשונות של שמחה שנקראו ישראל'. ש"ר פ"ה א, ד"ה נגילה ושמחה. מי כמוך. ע"פ ש"מ טו, יא; ח"ה פ"ה ט; מדר"א בשלח, מ"ס 'שירה', פ"ה ג, ד"ה עזי חמרת; מדר"א ש"ס (בוצר), פ"ה א, פ"ה טו. הרהר עשות לרובך. ע"פ מ"ז יח, ה"ו. המכריז משה - חקיקה. ע"פ מ"ז יח, ד"ה; ד"ר כט, ד וליך; פס"ר פ"ה טו, 'שכיה מעטרת את ישראל'; מדר"א פ"ה יג, פס"ר כה. נאפק. ע"פ יח' לד, לא; לו, לה; ח"ה פ"ה ב, ד"ה א, ח, ז. צוצא מחורף. ע"פ מ"ז יח, יע"ל; ד"ר צ, לב, ע"ה; צ"ס מח, יח. קחם מעינות מים. ע"פ ד"ר צ, לב; ג"ד צ"ס מח, יח; אד"נ נוסח א, פ"ה ב, 'סחם מי גיחון

לִמְעַן גָּמֹר בְּחֻכְמָה וּבִינָה. הַמְפִּילֵשׁ דְּבָרֵי אֲמָנָה. מְחַכְמָנוּ
רַחֲבָה מֵרַחֲבֵי מַיִם. לְרַבְתִּי עִם:

הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֲתָה:

לִמְעַן בָּאֵי הַיּוֹם בְּכָל-לֵב. שׁוֹפְכִים לְפָנֶיךָ שׁוּעָה בְּלֹא-לֵב
וּלֵב. שׁוֹאֲלֵי מִמֶּךָ מִטְּרוֹת עַז וּמַיִם. לְשׁוֹרְרוֹךְ בַּיִם:

הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֲתָה:

לִמְעַן אוֹמְרֵי יִגְדַּל שִׁמְךָ. וְהֵם נִחַלְתָּךְ וְעַמְּךָ. צִמְאֵי לִישְׁעֶךָ
בְּאֶרֶץ עֵיפָה לְמַיִם. לְתַרְתָּ לָמוּ מְנוּחָה.

הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא. אָבִינוּ אֲתָה:

ח"ג והערות

גָּמֹר בְּחֻכְמָה וּבִינָה. באשכנו ואליצור: צָמַר חֻכְמָה
ובינה: במח' רומניא: צָמַר חֻכְמָת בִּינָה. הַמְפִּילֵשׁ
דְּבָרֵי. באשכנו ואליצור: שׁוֹפֵר מְהִיר מְפִלֵשׁ. במח'
רומניא: שׁוֹפֵר מְהִיר מְפִלֵשׁ. מְחַכְמָנוּ. במח' נירנברג:
מְחַכְמָנִי. בגולד: מְחַכְמָנוּ. במח' רומניא: מְחַכְמִים.
רַחֲבָה מֵרַחֲבֵי מַיִם. באשכנו, מח' רומניא ואליצור:
אֲמָרִים הַמְשׁוּלִים בְּרַחֲבֵי מַיִם. באי היום. נָא באשכנו:
באי לך היום. שׁוֹפְכִים לְפָנֶיךָ שׁוּעָה. בכ"י כ"ה:
שׁוֹפְכֵי לַפְנֵיךָ שׁוּעָה. במח' נירנברג: שׁוֹפְכִים לְךָ שִׁיחָה.
בגולד: שׁוֹפְכִים לְךָ שִׁיחָה. במח' רומניא: שׁוֹפְכֵי לְךָ
שׁוּעָה. באליצור: שׁוֹפְכִים לְךָ שִׁיחָה. בְּלֹא-לֵב. במח'
רמ"ו ונ"א בשד"ל: בְּכָל-לֵב. שׁוֹאֲלֵי מִמֶּךָ. בגולד,
מח' רומניא ואליצור: שׁוֹאֲלִים מִמֶּךָ. מִטְּרוֹת עַז
וּמַיִם. באשכנו ואליצור: עַז מִטְּרוֹת מַיִם. במח' רומניא:
מִטְּרוֹת מַיִם וְלֹא תִיבֵת עַז. לְשׁוֹרְרוֹךְ בַּיִם. בגולד:
לְשׁוֹרְרוֹ בַּיִם. יִגְדַּל שִׁמְךָ. במח' נירנברג: יִגְדַּל
שִׁמְךָ. צִמְאֵי לִישְׁעֶךָ. באשכנו ואליצור: צִמְאִים
לִישְׁעֶךָ. במח' רומניא: צִמְאִים לִשְׁמֶךָ. בְּאֶרֶץ. במח'
רומניא, שד"ל ואליצור: בְּאֶרֶץ. עֵיפָה לְמַיִם. כ"ה
במח' רמ"ו. במח' בולוניא, אשכנו, רומניא ושד"ל: עֵיפָה
לְמַיִם. לְתַרְתָּ לָמוּ. במח' בולוניא, גולד ושד"ל
וכן נראה נכון. במח' רמ"ו, אליצור ונירנברג: לְתַרְתָּה
לָמוּ. במח' רומניא: לְתַרְתָּה לָהֶם.

מקורות ומקבילות

והסכימו דעתו לדעת המקור, ע"פ דכ"ז לב, ה; אה"מ, חופת
אליהו, עמ' 171, אות ל. ראו מדה"ס מ"ו, קה, סי' ב. לִינִין
מכלל יופי. ע"פ חכ' ג, ב. דורשין בתוך הגולה - דניאל, חנניה,
מישאל ועזריה. ע"פ דני' ב, חזית. וסוד וכו' נגלה. ע"פ דני'
א, ה; ב"ר (תולדות-אלבק), פר' ז, סי' ה; אה"מ, יעקב
אבינו, עמ' 230. בשו"ת יח' כה, ג. עלי להמגלה. ע"פ דני' א, ה;
ירוש' שבת, פ"א, כ"ד [דף י' ע"ב]; בבלי ע"ז, דף לו ע"א;
ילק"ש דני', רמז תרנ"ט, ד"ה אשר לא. דרשו זרעונים ומי.
ע"פ דני' א, יב; מדה"ס פר' וירא, סי' מ"ג; אה"מ, ע"ז,
כל מהכל שהוא תלמוד נפש, ויתר ויעיל ממהכל שאין הנפש
אורבת אותו, אף על פי שהיה חס וחס כהולדת החיים. לקוראין
נצח. ע"פ ש"צ כב, ז; שמו"ר פר' מו, סי' ד; סד"ה, מפ"א
נוסח ב, פר' ו, צשטע שכן קוראין אותו הוא עונה אותם.
גמור נחמיה ויניה - עזרא. ע"פ עזר' ז, כה. המפלג. ע"פ
משנ' בלתיים פ"ג, מ"ג; משנ' שבת פט"ז, מ"א. דברי אמונה.
ע"פ נחמ' י, א ורש"י; מדה"ס פר' ויחי, סי' י; ב"ר רבתי
עמ' 231. ממחמנו נחמיה וכו'. ע"פ נחמ' ה, ה; ירוש' מגילה,
פ"ד, כ"א [דף כח ע"ב]; בבלי מגילה, דף ג ע"א; ב"ר פר' לו,
סי' ה. מרחמי מים. ב"ר פר' ג, סי' א, ע"פ איו"י, ע; מדה"ס
מ"ו, יח, סי' כה. לנחמי עס. ע"פ איו"י, א. ח. חס חס כל לב
ע"פ ירמ' כד, ז; ד"ר פר' ה, סי' א, ה...ומכוון את לבו לתפלה
סימן טוב לו וכו'. שופכים לפניך שועה. ע"פ איו"י, ב, יט;
ירוש' תענית, פ"ב, כ"ז, ששפכו את לבם כמים; מד"ס פר' יג,
סי' א. חס כל לב. דכ"א יב, לד; ויק"ר פר' כה, סי' ב, צ"ן
מהכווין בין שאין מהכווין; ילק"ש מ"ש, רמז תתקל. שאלני
ממך מטרות. ע"פ משנ' תענית פ"א, מ"א. מטרות עז מים.
ע"פ איו"י, לו, ו; ב"ר מ"ג, יט. לקוראין ב"ר. ע"פ ש"מ, ע"ז, א; ב;
ב"ר מ"ג, כה"ס; מדה"ס (ורש"א), פר' ברא, סי' יח, יושראל
משוררים' וכו'; מדה"ס מ"ו, ז, סי' יג. אומרי יגדל שמך. ע"פ דכ"ז, ע; כט; מ"א
ה, נא; ספי"ו א, כה; מדה"ס (ורש"א), פר' כי תשח, סי' כב; פדר"א פר' מ"ד.
נחמי לישקן. ע"פ ישע' לג, ב; נע, יח; ירמ' ז, ז;
מז' ז, ז; חכ' קיט, קסו; ספ"ב ז, יח. כאלך עיפה למים. ע"פ ישע' לב, ב; חכ' קמ"ג, ו; ילק"ש חכ', רמז תשפ"ה, ד"ה למאה
לך. למרחק למו מנוחה. ע"פ ב"ר י, לג; ס"ז (סרובין), ב"ר פר' י, פס'; לג; מדה"ס פר' שבת, סי' ז.

אַנָּא אֵל נָא. רַפָּא נָא. סִלַּח נָא. הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

אֵל טוֹב וְסִלַּח. אֲדַמְתָּנוּ הַצֵּלַח. בְּרָכוֹת לְעַם זֶה שְׁלַח.
הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

גָּשָׁם נְדָבוֹת תִּנְיָף. עַל-עַם עֲרָבָה מַעֲנִיף. דְּשֹׁאִימוֹ עַל-מִזְבֵּחְךָ
מִנִּיף. הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

הַפּוֹנִים מִסִּכָּה לְדִירָם. בְּפִרְי־עֵץ הַדָּרָם. וּלְךָ יִשְׁלַם נְדָרָם.
הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

זוֹעֲקִים לְךָ שְׁעוֹת. מַחֲכִים לִישׁוּעוֹת. חֲנוּן כִּי לְךָ הִישׁוּעוֹת.
הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

טִיעַת עֵצִי שְׁלָחִים. לְעֵמֶךָ יִהְיוּ מַצְלִיחִין. יַצְלִיחוּ בְּבִגְדֵי
וּמַצְלִיחִין. הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

ח"נ והערות

אנא אל נא. הושענא מוסדת ע"ס א"ב. כ"ה, דף 125א-
נמצאת גם במנהג צרפת: גולדשמידט, סוכות, עמ' 197-198.
אליצור, עמ' 526-529. הושענא והושיעה נא והצליחה.
בצרפת: הושע נא והצליחה; וללא תיבות הושיעה נא וכ"ה
ברפריין בין בית לבית. באליצור: הושיעה נא והצליחה נא.
ברפריין: והצליחה נא. והושיעה נא. בכ"ה כ"ה בפעם הראשונה
ומח' רמ"ז גם ברפריין: הושענא, אמנם בכ"ה ברפריין בא
בקצרה: והושי'. אדמתנו הצלח. בצרפת: אדמתנו בטוב
הצלח. והצליחה נא. במח' רמ"ז רק ברפריין: והצליחנא, אבל
בכותר ההושענא בכפנים. על-עַם עֲרָבָה. בצרפת: יעלי ערבה.
דְּשֹׁאִימוֹ עַל-מִזְבֵּחְךָ. באליצור: דְּשֹׁאִיָּה עַל מִזְבֵּחְךָ. מִסִּכָּה.
באליצור: מסיבך. בְּפִרְי־עֵץ. באליצור: בתוך (פרין) עץ. זוֹעֲקִים
לְךָ שְׁעוֹת. כ"ה במח' בולוניה ונא בשד"ל. במח' רמ"ז: זוֹעֲקִים
לְשְׁעוֹת ונראה שט"ס הוא. בצרפת ואליצור: זוֹעֲקַת תחנה. בנוסח
עיקרי במח' שד"ל: זוֹעֲקִים לְךָ שְׁעוֹת. מַחֲכִים לִישׁוּעוֹת וכו'.
הִישׁוּעוֹת. נוסח צרפת ואליצור: שְׁמַעְהָ וְחַנְּנָה: חֲשָׁבָה קָשִׁי קָרִית
חֲנָה. לְעֵמֶךָ יִהְיוּ מַצְלִיחִין. כן הוא במח' רמ"ז. בכ"ה: לְעֵמֶךָ
יִהְיוּ מוֹשְׁלָחִים. במח' בולוניה ושד"ל: לְעֵמֶךָ יִהְיוּ שְׁלֹחִין. במח' רמ"ז:
לְעֵמֶךָ יִהְיוּ מַצְלִיחִים, ודומה לזה אצל אליצור. בְּבִגְדֵי וּמַצְלִיחִין.
בכ"ה ומח' בולוניה: בְּבִגְדֵי וּמַצְלִיחִין. במח' רמ"ז: בְּבִגְדֵי

מקורות ומקבילות

לֹא נָא רַפָּא נָא. דמ"י יב, יג. אֵל טוֹב וּסְלַח. ע"פ תה" פו, ה;
מדת"ה מ' פו, ס"ו ב; סד"ה ס"ו מד. נְרַסְתָּ וְכו' שְׁלַח. ע"פ
יו"א ב, יט. לְעַם זֶה. ע"פ שמו' טו, טז. גָּשָׁם מִדַּעַת מִרְיָ. תה"
סח, י; ויק"ר פ"ר כ"ה, ס"ו ג; פדר"ך פ"ה ח, ס"ו א, ד"ה ח"ר
אזכין. עַל טַל מִרְבֵּה מַעֲנִיף. ע"פ משנ' סוכה, פ"ד, מ"ג
ומ"ה. הַפּוֹנִים מִסִּכָּה לְדִירָם. ע"פ משנ' סוכה, פ"ד, מ"ח;
חדושי הריטב"א עמ"ס סוכה, דף מח ע"א, ד"ה סוכה
שזעב. פִּרְי עֵץ הַדָּרָם. ע"פ ויק"ר כג, מ; ויק"ר פ"ר ל, ס"ו יב.
וְלִי יִשְׁלַם מִדַּעַת. ע"פ תה" סה, ב; ירוש' ר"ה, פ"א, ה"א,
רש"א, שלש רגלים כסדרן וכו' עד שיעברו עליו פסח ועשרת
והי'; צבלי ר"ה, דף ד ע"א. זוֹעֲקִים לְךָ שְׁעוֹת. ע"פ שמו'
ג, ט; זכ"א, י; תה"ל, יח; משנ' תענית פ"ב, מ"ד; שמ"ר
פ"ר לז, ס"ו ט. מַחֲכִים לִישׁוּעוֹת. ע"פ דר' מנח, יח; מוכ"ז, יז;
תה"ל, ה, ד; קטע, קטע, קטע; קטע; מדת"ה מ' יד, ס"ו ו;
יושראל מחכין לישועתו של הקב"ה. מִטָּן. ע"פ שמו' לד, ו;
ישע' ג, יח; תה"ל קג, ח; צ"ח, ב, יא. כִּי לֹךְ הִישׁוּעוֹת. ע"פ
ישע' לג, ב; תה"ל נא, ערש; צ"ח נא, ח"י; מדת"ה (וורשא),
פ"ר אחריו מות, ס"ו יב. טִיעַת עֵצִי מוֹלָחִין. ע"פ ש"ס ד, יג;
ויק"ר (מרגליות), פ"ר כה, ג. לשון ח"ל בהרבה מקומות:
צבלי צ"ב, דף יא ע"א. לְעֵמֶךָ יִהְיוּ מוֹלָחִין. ע"פ מדת"ה
פ"ר קדושים, ס"ו ז, אומר להם לישראל וכו'; מד"א ויק",
פ"ר יט, פס' כג. צִנְיָן וּמַצְלִיחִין. ע"פ עז"ר ו, יד; נחמ" ב, כ.

כָּרִים צֹאן יִלְבָּשׁוּ. לְשׁוֹנִם בְּצֶמָא בִלְיִיבִשׁוּ. לְגִיָּא מְגַבְעוֹת
יִחְבָּשׁוּ.
הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

מַעֲמָקִים יַעֲטֹפוּ בָר. וּבְרָאשׁ הָרִים יְהִי פֶסֶת־בָּר. נָזֹל בְּרִדְתּוֹ
כַּמְדָּבָר.
הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

סִלַּת תְּבוּאָתְךָ. תְּנוּב שְׂדֶה בְּהֶרְבוֹתְךָ. עֵטֶר שְׁנַת טוֹבָתְךָ.
הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

פֶּתַח לָנוּ אוֹצֵר הַטּוֹב. וְדוֹרְשֵׁיךָ לֹא־יִחְסְרוּ כָּל־טוֹב. צְדִיק
וּמוֹשִׁיעַ וְטוֹב.
הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

קָרָא שְׁנַת רְצוֹן. לְבִלְתִּי עוֹד הָיִית בָּהּ לַחֲצוֹן. רְעָה וְהֶרְבֵּץ
בְּטוֹב צֹאן.
הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

שְׁנוֹתֵינוּ בְּנִעִימִים. תְּבַלְדֶּה בְּטוֹב טְעָמִים. תוֹשִׁיעַ מְעוֹטֵי
עָמִים.
הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא וְהַצְלִיחָה נָא:

מקורות ומקבילות

כרים הצאן ילבשו. ע"פ חס' סב, יד; ד"ר פר' יג, ו; משר"א פר' טו, עמ' 282, ד"ר גדולה. **לשונם בצמא בלייבשו.** ע"פ ישע' מל, ח; מדר"ה מו' סג, סו' ג; משר"ב דר', פר' לג, פס' לג. **לגי** **מגבעות יחבשו.** ע"פ פסו"י שס"ז, פ"ה, ד פ"ו, 'ואל גבעת הלבושה, שממם מלבנין עונותיכם של ישראל'. **מעמקים יעטפו.** ע"פ חס' סב, יד; ד"ר פר' יג, ו; 'אלו וחס' שממם צירידת גשמים'. **ונלאש הרים וכו'.** ע"פ חס' עב, עז; עז; ירוש' דברות, פ"ו, ר"א [דף מג ע"ג]; צצלי כחצות, דף קיא ע"ג. **נול נדדמו כמדובר.** ע"פ שו"פ ה, ה; ישע' סג, יט; סד, ג. **סלת מצאנך.** ע"פ מ"א ה, ג; מדר"ג (וורשא), פר' עקב, סו' א. **טנוב שדה כהרסנך.** ע"פ יח' לו, כט"ל; יוא"ל, ג; יע; צצלי דברות, דף נה ע"א, 'מכרח עליהם הקצ"ה צעלמו'. **עטר שנת טונך.** ע"פ חס' סב, יז; משר"א פר' טו, עמ' 283, 'משא ומתן מהדך [צבן]'. **פסח לנו אלצר הטוב.** ע"פ דר' כח, יז; צצלי ד"ב, דף כה ע"ג; מ"א, כסכניו, יאין הגשמים יורדים אלף צבקות של ישראל'. **דורשך וכו' כל טוב.** ע"פ חס' לד, יא; חס' ג, כה. **דריק ומושיע.** ע"פ ישע' מה, כה; דר"ה פתוח' סו' א, 'אני מודר בלדקס ומושיע את בני'. **וטוב.** ע"פ שו"פ לג, יט; דר' ו, כד; חס' כה, ז. **קרא שנת רען.** ע"פ ישע' סא, ג. **לנלאש ער היום נה לחנון.** ע"פ ש"א י, יח. **רעה והרבץ טנוב לאן.** ע"פ יח' לד, יד; מדר"ה מו' כד, סו' ה, 'אלה הקצ"ה אינו ק' וכו'; ילקו"ש חס', רמח תרל"ט. **טנומינו נעמיים.** ע"פ חס' עז, ה"ו; חו' לו, יא. **מנלה טנוב.** ע"פ חו' כה, יג; מדר"ג (וורשא), פר' ראה, סו' ג; פסר"ב פי כז, ד"ה הכחוז חומר. **מושיע.** ע"פ דר' ז, ח; לג, כט; ש"ב כב, כה; ישע' י, כ; ויק"ר פר' כז, סוף סו' א. **טנומי עמים.** ע"פ דר' ז, ז; שמו"ר פר' לא,

ח"נ והערות

ומצליחין וכן נראה מכ"ה. בצרפת: קִבְּנִין ומצליחיים. במח' שד"ל: קִבְּנִין ומצליחין. כרים צאן. בצרפת: כרים הצאן. מגבעות יחבשו. במח' בולוניה, צרפת ואליצור: מגבעות יחבשו. מעמקים. במח' שד"ל: מעמקים. יעטפו ברי. כ"ה במח' שד"ל. במח' רמ"ז, בולוניה וצרפת: יעטפו ברי. הרים יהי. בצרפת ללא תיבת יהי. כמדבר. באליצור: קמיקבר. סלת תבואתך. כ"ה במח' רמ"ז ובולוניה. בצרפת: סלת תבואתך. במח' שד"ל: סלת תבואתך. באליצור: סלות תבואתך. תנוב שדה. כ"ה במח' רמ"ז, בולוניה, צרפת ושד"ל. בכ"י: תנוב שדה. בהרבבותך. במח' שד"ל: בהרבבותך. עטר שנת. בצרפת ואליצור: עטרך שנת וכן הוא בתה; שלפנינו טונך. במח' שד"ל: טונך. פתח לנו וכו'. בית זה נשמט במח' רמ"ז ובולוניה, אבל ישנו בכ"י כ"ה, צרפת ומח' שד"ל. אצל אליצור ללא לנו. קרא. אצל אליצור: קרואי. אוצר הטוב ודורשך. בצרפת: אוצרך הטוב. דורשך. לבלתי עוד. בכ"י, צרפת ואליצור ללא תיבת עוד, אבל בכ"י כ"ה כבפנים. בה לחצון. בצרפת ואליצור ללא תיבת בה. רעה והרבץ בטוב. בכ"י ומח' רמ"ז: רעה והרבץ בטוב. בצרפת: רעה במקרה טוב. באליצור: בטוב. תבבלה בטוב. בצרפת ואליצור: צבלה בטוב. תושיע באליצור: תמימים.

רחם-נא קהל עדת ישורון. סלח ומחל עונם. הושיענו אלהי ישענו:

אז כעיני עבדים. אל-יד אדונים. באנו לפניה נדונים.
הושיענו אלהי ישענו:

גאה אדוני האדונים. נתגרו בנו מדרגים. דשונו ובעלוננו זולתך.
הושיענו אלהי ישענו:

הן גשנו היום בתחנון. לפניה רחום וחנון. וספרנו נפלאותיך
בשנון.
הושיענו אלהי ישענו:

זבת חלב ודבש. נא אל-תיבש. חשרת-מים באבה תחבש.
הושיענו אלהי ישענו:

טענו בשמנה. ביד נסיכים שמונה. ישר וצדיק אל אמונה.
הושיענו אלהי ישענו:

ח"ג והערות

ומחל עונם הושיענו. בגולד: "ומחל עונם" ו"הושיענו". במח' רומניא: "ומחל עוננו" ו"הושיענו". אז כעיני עבדים. הושענא מיוסדת ע"ס א"ב. כ"י כ"ה, דף 125ב. נמצאת גם במנהג אשכנז: גולדשמידט, סוכות, עמ' 201-202. אליצור, סוכות, עמוד 532-535. ובמח' רומניא, דף תיא ע"א. אלהי ישענו. במח' נירנברג נוסף ברפריין בין כל בית לבית ירחם. ובעלוננו זולתך. במח' נירנברג: "ובעלוננו זולתך". במח' רומניא: "בעלוננו זולתך". היום בתחנון. במח' רומניא: "היום תחנון". באליצור: "לפניה רחום וחנון". כ"ה במח' בולוניה ושרל. כ"י כ"ה ומה רמיו: "לפניה תחנון" וללא תיבת ירחם. באשכנז: "עדיך רחום וחנון". במח' רומניא: "עדיך בתחנון". באליצור: "היום בתחנון". חלב ודבש. כ"ה במח' בולוניה. במח' רמיו, אשכנז, רומניא ושרל: "חלב ודבש". נא אל-תיבש. במח' רמיו ואשכנז: "נא אל-תיבש". במח' בולוניה ושרל: "נא אל-תיבש". במח' רומניא: "אל-נא תיבש". מים באבה. כ"ה במח' רמיו, בולוניה, נירנברג, רומניא ונ"א במח' שרל. כ"י: "מים באבה". כ"י כ"ה: "מים באבה". בגולד, נ"א בקד"א ונוסח עיקרי במח' שרל: "מים באבה". תחבש. כ"ה במח' בולוניה ושרל. במח' רמיו, גולד' ורומניא: "תחבש". במח' נירנברג: "תחבש". טענו

מקורות ומקבילות

ס"י יג; מדר"ג פר' עקב, ס"י ד, "צוקות שאלם ממעטים את עמכם לפני וכו'". סלח ומחל עונם. ע"פ ספרי"ו טו, לד; מק"ט, מס"ו פר' יע, ס"ד; פדר"א פר' טו. הושיענו אלהי ישענו. דה"א טז, לה. לו כעיני עבדים וכו'. ע"פ חז"ל קנג, ג; סה"ת ס"י מד. חלנו לפניך מלכים. ע"פ משנ' ר"ה פ"א, מ"ג; מדר"ג (וירש"א), פ"ה באזינו, ס"י ד; וירש"א ר"ה פ"א, ס"ג; צבלי ר"ה, דף טז ע"א; שבה"ל, סדר ר"ה, ס"י רפג. הושיענו אלהי ישענו. דה"א טז, לה. גאה. ע"פ שם"י טו, א; ישע"י ג, יב. אדוני האדונים. ע"פ דב"י ה; חז"ל קלו, ג. נמגרו לנו מלכים. ע"פ מש"י ה; יע, טו, יח; ויק"ר פר' ז, ס"י א; צמד"ר פר' ט, ס"י יא. דשונו. ע"פ ישע"י כה, כה; מדר"ג מ"י כה, ס"י ג, כחתו אחרת. ובעלוננו זולתך אדונים. ע"פ ישע"י כו, יג; פס"ו שש"ש, פ"ה, פס"י יד, "חלל לא נתיאשתי מהם" וכו'. הן גשנו היום בתחנון. ע"פ דני"י ו, יב; ג, ג. לפניך רחום. ע"פ דני"י ט, יח. רחום וחנון. שם"י לד, ו. וספרנו נפלאותיך. ע"פ חז"ל ט, כו; ז; דה"א טז, כד; מדר"ג מ"י מד, ס"י א. בעינו. ע"פ דב"י ו, ג; צבלי קידושין, דף ל ע"א, "מחודדים צדיק". ונח חלנו ודכנו. ע"פ שם"י ח; דב"י כו, ג; יח"י כו, ג; וירש"א ציבורים, פ"א, ס"ה [דף ו ע"א]; צבלי מגילה, דף ו ע"א. חשרת מים. ש"צ כב, יב. טענו. ע"פ צ"ח מה, ח. בשמנה. ע"פ חזק"ט, כה. צד נקיים שמונה. ע"פ מיי"כ ח, ד; מחזק"ד פר' לג, פ"ה; צבלי סוכה, דף נב ע"ב; שש"ר פר' ח, ס"י ג. ישר וצדיק. ע"פ דב"י לז, ד; חז"ל יא, ז; קיט, קלג; מדר"ג מ"י יע,

כֶּרֶת בְּרִית לְאֶרֶץ. עַד כָּל־יְמֵי הָאָרֶץ. לְבַלְתִּי פָרֵץ עוֹד בָּהּ
פָּרֵץ. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

מִתְחַנְּנִים עָלֵי מַיִם. כְּעַרְבִים עַל־יְבֵלֵי־מַיִם. נָא זָכֹר לָנוּ גִסּוּד
הַמַּיִם. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

שִׂיחִים בְּדֶרֶךְ מִטְעָתָם. עוֹמְסִים בְּשׁוּעָתָם. עֲנֹה לְקוֹל
פְּגִיעָתָם. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

פִּעֵל יְשׁוּעוֹת. פִּגְוָה פִּלְלִים שְׁעוֹת. צָדִיק צוֹר מוֹשְׁעוֹת.
הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

קוֹל רִגְשָׁתָם תִּשְׁעֵ. תִּפְתַּח־אָרֶץ וַיִּפְרוּ־יִשְׁעֵ. רַב לְהוֹשִׁיעַ
וְלֹא חֶפֶץ בְּרָשָׁע. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

שְׁעָרֵי שָׁמַיִם פִּתַּח. וְאוֹצָר טוֹב לָנוּ תִּפְתַּח. תוֹשִׁיעֵנו וְרִב
עַמָּנוּ אֶל־תִּמְתַּח. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

ח"ג והערות

בשִׁמְנָה. בגולד: 'שענו בשִׁמְנָה. ביד נְסִיכִים שְׁמֹנָה.
באשכנז, אליצור ומח' רומניא: 'ביד שְׁבָעָה וְשִׁמְנָה. ישר
וְצָדִיק. באשכנז, אליצור ורומניא: 'ישר צָדִיק. כֶּרֶת
ברית. במח' נירנברג ואליצור: 'כֶּרֶת ברית. בכ"י ומח'
רומניא: 'כֶּרֶת ברית. עַד כָּל יְמֵי. במח' רומניא: 'עַד
כל יְמֵי. לְבַלְתִּי פָרֵץ עוֹד. בכ"י, אשכנז ומח' רומניא
ללא תיבת 'עוד. בגולד: 'לְבַלְתִּי פָרֵץ. באליצור: 'לְבַלְתִּי
עוד פָּרֵץ בָּהּ פָּרֵץ. במח' רומניא: 'בָּהּ פָּרֵץ.
מִתְחַנְּנִים עָלֵי. בכ"י, מח' רמ"ו ובודונוא: 'מִתְחַנְּנִים עָלֵי.
במח' רומניא: 'מִתְחַנְּנִים בְּעָדֵי. זָכֹר לָנוּ. בכ"י כ"ה, מח'
נירנברג ואליצור: 'זָכֹר לָנוּ. בגולד: 'זָכֹר לָנוּ. שִׂיחִים
בְּדֶרֶךְ. בכ"י כ"ה (ללא ניקוד) ומח' נירנברג: 'שִׂיחִים
בְּדֶרֶךְ. במח' רומניא: 'שִׂיחִים בְּדֶרֶךְ. עוֹמְסִים בְּשׁוּעָתָם.
במח' רומניא: 'שׁוֹמְעִים בְּשׁוּעָתָם. עֲנֹה לְקוֹל. בכ"י כ"ה:
'עֲנֵם בְּקוֹל. במח' נירנברג ואליצור: 'עֲנֵם לְקוֹל. בגולד:
'עֲנֵם בְּקוֹל. במח' רומניא: 'עֲנֵה בְּקוֹל. פִּגְוָה פִּלְלִים. במח'
נירנברג, אליצור וגולד: 'פִּגְוָה פִּלְלִים. בחלק מאשכנז:
'פִּגְוָה פִּלְלִים. צָדִיק צוֹר מוֹשְׁעוֹת. במח' נירנברג ואליצור:
'צָדִיק אֶל לְמוֹשְׁעוֹת. בגולד: 'צָדִיק אֶל לְמוֹשְׁעוֹת. רומניא: 'צָדִיק אֶל
לְמוֹשְׁעוֹת. קוֹל רִגְשָׁתָם. בכ"י כ"ה, אשכנז ואליצור: 'קוֹל רִגְשָׁתָם. וַיִּפְרוּ־יִשְׁעֵ. במח' רומניא: 'וַיִּפְרַח יִשְׁעֵ. וְלֹא חֶפֶץ.
במח' נירנברג: 'וְלֹא חֶפֶץ. בְּרָשָׁע. בגולד: 'בְּרָשָׁע. וְאוֹצָר טוֹב. במח' נירנברג ואליצור: 'וְאוֹצָר טוֹב. בגולד:
בגולד: 'וְאוֹצָר טוֹב. לָנוּ תִּפְתַּח. במח' רמ"ו: 'לָנוּ תִּפְתַּח. במח' רומניא ללא תיבת 'לָנוּ. תוֹשִׁיעֵנו

מקורות ומקבילות

ס"ז. אֶל אֲמוֹנָה. ע"פ ד"ר לז, ד. כְּרֹמֶה גִּימָה לֹאֲרֵךְ. ע"פ ד"ר
ט, ע"ח. עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ. ד"ר ח, כב. לְנִלְמִי קָרָן עוֹד נָה קָרָן.
ע"פ ד"ר ח, כא; ע"פ ד"ר ח, מ; מְכַדֵּר יִתְרוֹ, מִס' (דְּמִלֵּק) [דְּמִלֵּק],
פ"ר ח; צָבָלִי סוּטָה, דף יא ע"א; 'צָבָלִי סוּטָה' שְׁלֹמִי מִצִּיחַ
מִצִּבּוֹל לְטוֹלָם, ע"פ יִשְׁעֵי טו, טו. מִתְחַנְּנִים. ע"פ ד"ר ו, יב. עָלֵי
מַיִם. צמ"ד כד, ו. כְּעַרְבִים עַל יְבֵלֵי מַיִם. יִשְׁעֵי מִד, ד. נָא זָכֹר. ע"פ
מ"ז כ, ג. שִׂיחִים. ד"ר כה, טו. עֲנֹה וְכֹר. ע"פ ד"ר לה, ג. יִשְׁעֵי
סֶה, כד; חֶה' לָה, טו. לְקוֹל פְּגִיעָתָם. ע"פ יִרֹש' דְּרִכּוֹת, פ"ד,
ה"א [דף כט ע"ב]; צָבָלִי דְּרִכּוֹת, דף כו ע"ב, וְצָבָלִי פְּגִיעָתָם חֶה' לָה
תְּפִלָּה. פִּעֵל יְשׁוּעוֹת. חֶה' עז, יב; ד"ר פ"ר טו, ס"ג. ג. לְדִקֵּן טוֹר
מוֹשְׁעוֹת. ע"פ יִשְׁעֵי מִה, כא; יִרֹמ' יד, ח; צָבָלִי כ, יא. רִגְשָׁתָם.
ע"פ חֶה' נה, טו. מִשְׁעֵי. ע"פ ד"ר ד, ד. מִסְתַּח אֶרֶץ וַיִּפְרוּ יִשְׁעֵי.
יִשְׁעֵי מִה, ח; יִרֹש' דְּרִכּוֹת, פ"ט, ס"ב; [דף סה ע"ב]; ד"ר פ"ר יג,
ס"ג יג; מִדְחָ"כ מ"ח מ"ז, ס"ה. רַב לְהוֹשִׁיעַ. יִשְׁעֵי סג, ח; צָבָלִי
לָה, ג. סִמְקָא ג, יח. וְלֹא חֶפֶץ בְּרָשָׁע. ע"פ יִרֹמ' יח, כג; עמ"ס
ה, ד; חֶה' ה, ה; פִּדְרָךְ פ"ד כד, ס"ה; מִדְחָ"כ פ"ר וְאֶרֶץ, ס"ה יח,
שְׁלֹמִי סִמְקָא חֶה' חֶה' לְחִיב כָּל דְּרִיחֵי. שְׁעָרֵי שָׁמַיִם פִּתַּח. ע"פ חֶה'
עז, כג; ד"ר פ"ר סג, ס"ה; מִדְחָ"כ מ"ח לָה, ס"ז. וְאוֹצָר טוֹב
לָנוּ מִסְתַּח. ע"פ ד"ר כה, יב; מִלָּא' ג, י; צָבָלִי מִג, טו; צָבָלִי שְׁכַת,
דף לז ע"ב. וְרִיב עַמָּנוּ אֶל מִסְתַּח. ע"פ

אל נא. אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָּא: הוֹשִׁיעָנָא הוֹשִׁיעָה נָּא וְהַצְלִיחָה
נָּא. הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי מַעֲנוּ:

תַּעֲנֶה אֲמוֹנִים שׁוֹפְכֵי לֵב כַּמִּים. וְהוֹשִׁיעָה נָּא.
לְמַעַן בָּאֵי בָּאֵשׁ וּבַמִּים. גָּזֹר יִקַּח-נָּא מַעַט-מִים.
וְהַצְלִיחָה נָּא. הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי מַעֲנוּ:

תַּעֲנֶה דְגָלִים גְּזִי גְזָרֵי מַיִם. וְהוֹשִׁיעָה נָּא.
לְמַעַן הַנְּעִקַּד בְּשַׁעַר הַשָּׁמַיִם. וְשָׁב וְחָפַר בְּאֵרוֹת
מַיִם. וְהַצְלִיחָה נָּא. הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי מַעֲנוּ:

ח"נ והערות

ורִיב עֲמָנוּ אֶל-תִּמְתַּח. במח' נירנברג ללא תיבת 'עמנו'.
בגולד: 'תוֹשִׁיעַ וריב אל תמתח'. במח' רומניא ואלִיצור:
'תוֹשִׁיעַ וריב בל תמתח'. הוֹשִׁיעָה נָּא--מַעֲנוּאֶל
אליצור: 'הוֹשִׁיעָנָא. הוֹשִׁיעַ נָּא סֶלַח נָּא וְהַצְלִיחָה נָּא
וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי מַעֲנוּ'. הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא וְהַצְלִיחָה.
באשכנז: 'הוֹשִׁיעַ נָּא סֶלַח נָּא וְהַצְלִיחָה'. הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי
מַעֲנוּ. תיבות אלו אינן בכ"י כ"ה. במח' נירנברג: 'הוֹשִׁיעֵנוּ
אֱלֹהֵי מַעֲנוּ. בגולד: 'הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי מַעֲנוּ. תַּעֲנֶה אֲמוֹנִים
שׁוֹפְכֵי לֵב. הוֹשִׁיעָנָא מִיִּסְדַּת ע"ס א"ב. כ"י כ"ה, דף
126א- נמצאת גם בסדור רס"ג, עמ' רנא-רנב; מח' אשכנז:
גולדשמידט, סוכות, עמ' 199-200; אליצור, סוכות, עמ'
522-526. שׁוֹפְכֵי לֵב. בכ"י כ"ה: 'שׁוֹפְכֵי לֵךְ לֵב'. במח'
נירנברג: 'שׁוֹפְכֵי לֵךְ לֵב'. בגולד: 'שׁוֹפְכֵי לֵךְ לֵב'.
באליצור: 'שׁוֹפְכֵי לֵב: בָּאֵי בָּאֵשׁ. בסדור רס"ג, כ"י

מקורות ומקבילות

ישע' ח, טו. **אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָּא.** ע"פ תה' קיח, כה. **הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי**
מַעֲנוּ. ע"פ דה"א טז, לה. **תַּעֲנֶה אֲמוֹנִים.** סדור רס"ג עמ' רנא;
סכ"ח ס' מד. **אֲמוֹנִים** - ישראל. ע"פ צבלי שבת, דף א ע"א.
שׁוֹפְכֵי לֵב כַּמִּים. ע"פ אי"ב, יג; יש' ירוש' תענית, פ"ב, ה"ז,
'שפכו את לבם כמים'; מדר' פ' יג, ס' א. **נָּא. בָּאֵי בָּאֵשׁ.** ע"פ
צ"ר פ' נח, פ' לה, סוף ס' יג; פדר"א פ"ג; ילקוט' ש"ר, רמז
סב. **וּבַמִּים.** ע"פ מדר' (וורשא), פ' וירא, ס' כג. **גֹּזֵר.** ע"פ
צ"ר יח, ג. **יִקַּח נָּא מַעַט מִמֶּנּוּ.** צ"ר יח, ד; מק"ט אד"ג נוסח א,
פ' יג, ד"ס אמור מעט; צ"ר רבתי עמ' 79, ד"ס ואקסה. **דְּגָלִים**
גְּזִי וְגָזֵר. ע"פ שמו"ר פ' כ, ס' ה, 'דגלים וכו', חזי לו ללוחו
האיש שכן הולך מתחת ידו; ויק"ר (מרגליות), פ' לו, ס' ב;
מדר' נ"ג פ' במדבר, ס' י, 'עשאו דגלים כמלאכי השרת'. **גֹּזֵר**
מַיִם. ע"פ תה' קלג, יג. **לְמַעַן הַנְּעִקַּד** - בזכות יצחק, ע"פ צ"ר
כג, ע; ספ"י יח, ח. **בְּשַׁעַר הַשָּׁמַיִם.** ע"פ צ"ר כה, ח. ראו פדר"א
פ' לא, 'הלך לכה המוריים למקום שנעקד שם וכתפלגו וכו'.
וְחָפַר בְּאֵרוֹת מַיִם. ע"פ צ"ר כה, יח; ספ"י כד, יחיד.

כ"ה, אשכנז ואלִיצור: 'בָּאֵשׁ. גֹּזֵר יִקַּח. בסדור רס"ג: 'גֹּזֵר וְיִקַּח. באשכנז ואלִיצור:
'גֹּזֵר וְיִקַּח. מַעַט מִמֶּנּוּ. בסדור רס"ג נוסף: 'בְּעִבְרוֹ לֹא תִמְנַע מִמֶּנּוּ. וְהַצְלִיחָה נָּא וְכִי מַעֲנוּ. בסדור רס"ג: 'הוֹשִׁיעָה
נָּא וְהַצְלִיחָה נָּא. אֱלֹהֵי מַעֲנוּ. בכ"י כ"ה, אליצור וגולד: 'אֱלֹהֵי מַעֲנוּ וְכִי מַעֲנוּ. בסדור רס"ג: 'גֹּזֵר בֵּין
גֹּזֵר. באשכנז ואלִיצור: 'גֹּזֵר גֹּזֵר. וְהַצְלִיחָה נָּא הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי מַעֲנוּ. בסדור רס"ג: 'בְּעִבְרוֹ לֹא תִמְנַע מִמֶּנּוּ הוֹשִׁיעָה
נָּא וְהַצְלִיחָה נָּא וְכִי מַעֲנוּ. בסדור רס"ג: 'בְּעִבְרוֹ לֹא תִמְנַע מִמֶּנּוּ. באליצור: 'הַצְלִיחָה נָּא וְהוֹשִׁיעֵנוּ
אֱלֹהֵי מַעֲנוּ.

תַּעֲנָה זָכִים חֲזָנִים עָלֵי-מִים. והוֹשִׁיעָה נָא.
לִמְעַן חֵלֶק מִפָּצַל לָוִי בְּשִׁקְתוֹת הַמִּים. טָעַן וְגַל אָבֶן
מִבְּאֵר מִים. והִצְלִיחָה נָא. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי מַעֲזָנוּ:

תַּעֲנָה יְדִידִים נֹחֲלֵי דֶת מְשֻׁולֶת מִים. והוֹשִׁיעָה נָא.
לִמְעַן פָּרוּ בְּמִשְׁעָנוֹתֶם מִים. לְהַכִּין לְצִאֲצָאִימוֹ מִים.
והִצְלִיחָה נָא. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי מַעֲזָנוּ:

תַּעֲנָה מִתְחַנְּנִים בִּישִׁימוֹן עָלֵי מִים. והוֹשִׁיעָה נָא.
לִמְעַן נֶאֱמָן מִסְפִּיק לָמוֹ מִים. סָלַע הָךְ וַיִּזְוְבוּ מִים.
והִצְלִיחָה נָא. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי מַעֲזָנוּ:

תַּעֲנָה עֲזָנִים עָלֵי בְּאֵר מִים. והוֹשִׁיעָה נָא.

ח"ג והערות

חֲזָנִים עָלֵי-מִים. בסדור רס"ג: חֲזָנִים עָלֵי-מִים. מִפָּצַל לָוִי. בכ"י כ"ה ומח' נירנברג ללא תיבת 'לוי'. בסדור רס"ג: מִפָּצַל מִקְלֹת, בגולד' תיבת 'מקלות' בסוגר מרובע. בְּשִׁקְתוֹת הַמִּים. בסדור רס"ג: בְּשִׁקְתוֹת מִים. במח' רמ"ו: בְּשִׁקְתוֹת הַמִּים. במח' בולוניה: בְּשִׁקְתוֹת מִים. במח' שד"ל, אליצור וגולד': בְּשִׁקְתוֹת הַמִּים. וְגַל אָבֶן. בסדור רס"ג: וְגַל אָבֶן. במח' נירנברג: וְגַל אָבֶן. מִבְּאֵר מִים. בסדור רס"ג: מִעַל בְּאֵר מִים. נֹחֲלֵי דֶת. בסדור רס"ג: מִתְחַנְּנִים. במח' נירנברג ואליצור ללא תיבת 'דת'. מְשֻׁולֶת מִים. בסדור רס"ג: בְּעַד מִים. לְהַכִּין לְצִאֲצָאִימוֹ. בחלק מאשכנז: לְהַכִּין לָמוֹ וּלְצִאֲצָאִימוֹ. והִצְלִיחָה נָא וכו' מַעֲזָנוּ. בסדור רס"ג: וַיִּזְוְבוּ מִים. לא תמנע מים והוֹשִׁיעָה נָא וְהִצְלִיחָה נָא. תַּעֲנָה מִתְחַנְּנִים. בסדור רס"ג: תַּעֲנָה מִתְחַנְּנִים. באליצור: מִתְחַנְּנִים. בִּישִׁימוֹן. בסדור רס"ג: הָיִים. בחלק מאשכנז: בְּבִישִׁימוֹן. עָלֵי מִים. בסדור רס"ג: עָלֵי מִים. לִמְעַן נֶאֱמָן. בסדור רס"ג, אשכנז ואליצור: לִמְעַן נֶאֱמָן בִּית. מִסְפִּיק לָמוֹ. בסדור רס"ג ואליצור ללא תיבת 'למו'. בגולד': מִסְפִּיק לָעֵם. סָלַע הָךְ. בסדור רס"ג ומח' נירנברג: סָלַע הָכָה. וַיִּזְוְבוּ מִים.

מקורות ומקבילות

וזכר. ע"פ צר' רצתי עמ' 110, 'ח"ל שחם זכר'. חֲזָנִים עָלֵי מִים. ע"פ שמו"ט, כו. למען חלק - צזכות יעקב. ע"פ צר' כו, יח; צ"ר פר' סה, ס"ו. מִפָּצַל לָוִי. ע"פ צר' ל, לו. בְּשִׁקְתוֹת הַמִּים. ע"פ צר' כט, י; צ"ר (תולדות-חלבק) כ"ו, ויח, פר' לו, 'זכר' שבו מועזר את הפקק מעל גבי הלוחות. יְדִידִים. ספרי דב' פר' חאת הכרעה, פ' שג; ח"ד"ג (ניסחא צ), פ' מו, ד"ה ששה נחלי דת. ע"פ צר' לג, ד; צצלי סנהדרין, דף לא, סוף ע"ב; מדת"ג פר' חאת הכרעה, ס"ו ד. דת משולת מים. צ"ר פר' פד, ס"ו עז; מדת"ג (וירשחא), פר' בשלח, ס"ו יע; ספרי דב' פר' עקב פ' מה; מכיל' דרשב"י פט"ו, פכ"ב; צצלי טענית, דף ז ע"א, ע"פ ישע' נה, א. למען כרו נמשענות מים - צזכות משה וחסרן. ע"פ צמ' כח, יח ורש"י: מד"א צמ', פר' כח, פס' יח; צר' רצתי עמ' 71. להכין לצאצאיו מים. ראו חוספתא סוכה, פ"ג, הל' יח"ב; מדת"ג מח' כט, ס"ו ב, 'חזרו המים צזכות משה וחסרן'. מתחננים בישיון. ע"פ מכדרי בשלח, מח' דיוטע, פר' א, 'היו ישראל מתחננים ומהפלגין' וכו'; מש"ע שמו, פר' עו ס"ו כ; ילק"ש חו', רמז רנו. בישיון. ע"פ חס' קו, יד. עלי מים. כד, ו. למען נאמן. משה, ע"פ צמ' יב, ז. מסיפיק למו מים. ע"פ ישע' מח, כח; חס' קס, מא. סלע הך ויזבו מים. ע"פ צמ' כ, יח; מדת"ג פר' חקת, ס"ו ל. עזים עלי כהל. ע"פ צמ' כח, ח; צע"ס; חוספתא סוכה (ליברמן), פ"ג, הל' יח; מדת"ג פר' חקת, סוף ס"ו מח; מחו"ו ס"ו חתה, 'שהיו ישראל' וכו'.

כ"ה בסדור רס"ג, מח' רמ"ו ואשכנז. במח' בולוניה: וַיִּזְוְבוּ מִים. תַּעֲנָה עֲזָנִים. בכ"י כ"ה: תַּעֲנָה אֲמוֹנִים, כנראה בטעות משגרת לשון ראש ההושענא. עָלֵי בָאֵר. כ"ה בסדור רס"ג, מח' רמ"ו וגולד'. בכ"י כ"ה: עָלֵי עֲלִי (פעמיים); בָּאֵר. והשוו חוספתא סוכה (ליברמן), פ"ג, הל' יא, 'עלי באר ענו לה עלי באר ענו לה וכו'. במח' בולוניה, נירנברג ושד"ל: עָלֵי בָאֵר.

לִמְעַן פְּקוּד־בְּמִי מְרִיבֵת מִים. צְמָאִים לְהִשְׁקוֹת מִים.
וְהִצְלִיחָה נָא. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי מַעֲזֵנו:

תַּעֲנֶה קְדוֹשִׁים מְנַסְּכֵי לֶךְ מִים.
לִמְעַן רֹאשׁ מְשׁוֹרְרִים תֵּאָב שְׁתוֹת מִים. וַיִּנְסֹךְ לֶךְ
מִים. וְהִצְלִיחָה נָא. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי מַעֲזֵנו:

תַּעֲנֶה שׁוֹאֲלִים בְּרַבּוֹעַ אֲשָׁאֲלִי מִים.
לִמְעַן תֵּל תִּלְפִּיּוֹת מוֹצֵא מִים. תִּפְתַּח אֶרֶץ וְתִרְעִי
שָׁמַיִם. וְהִצְלִיחָה נָא. הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי מַעֲזֵנו:

אָנָּה אֵל נָא. הוֹשִׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא.
אֵל נָא תַעֲנֵנו כְּשֶׁה אוֹבֵד. שְׁמֵנו מִשְׁמֹךְ אֶל-תֵּאָבֵד.
הוֹשִׁעֲנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא:

ח"ג והערות

פְּקוּד בְּמִי. בסדור רס"ג: פְּקֹד לְשֹׁרֶת. במח' נירנברג: פְּקִיד
במ"י. בגולד: פְּקֹד במ"י. מְרִיבֵת מִים. בסדור רס"ג: בְּרִחֲצִית
מִים. לְהִשְׁקוֹת מִים. בסדור רס"ג: לְהִצְקִים מִים. במח'
נירנברג ואליצור: לְהִשְׁקוֹת מִים. וְהִצְלִיחָה נָא. בכ"י כ"ה
והצליחנא, אבל בשאר הרפרין שבחושענא זו כבפנים.
מְנַסְּכֵי לֶךְ. בסדור רס"ג: נִסְכֵּי מְשֻׁלֵּת. במח' נירנברג
וואליצור: מְנַסְּכִים לֶךְ. בגולד: מְנַסְּכִים לֶךְ. לִמְעַן רֹאשׁ.
במח' בולוניא: לִמְעַן אֲשֶׁר. וכנראה טעות דפוס הוא. תֵּאָב
שתות. בחלק מאשכנז: תֵּאָב שתות. וַיִּנְסֹךְ לֶךְ מִים.
בסדור רס"ג: וַיִּנְסֹךְ הַמִּים וְלֹא תִיבֵת לֶךְ. במח' נירנברג:
שֶׁב וַיִּסְךְ לֶךְ מִים. בגולד: שֶׁב וַיִּסְךְ לֶךְ מִים. בחלק
מאשכנז: וַיִּסְכֵּךְ פֶּן וַיִּסְכֵּךְ לֶךְ מִים. באליצור: שֶׁב וַיִּסְכֵּךְ
הַמִּים. אֲשָׁאֲלִי מִים. במח' נירנברג וואליצור: אֲשָׁאֲלִי מִים.
בסדור רס"ג וגולד: אֲשָׁאֲלִי מִים. והשוו לעיל פיוט 'און חין,
בית 'אנא שגב, הערה ד"ה 'אשאל נענועך. תֵּל תִּלְפִּיּוֹת.
בסדור רס"ג וכ"י כ"ה: תִּלְפִּיּוֹת וְלֹא תִיבֵת תֵּל. בגולד:
תֵּל תִּלְפִּיּוֹת וְלִיבִיתוֹ. מוֹצֵא מִים. בסדור רס"ג: מוֹצֵא מִים.
בכ"י כ"ה לֵאל תִּלְפִּיּוֹת מִים. תִּפְתַּח אֶרֶץ. בסדור רס"ג לֵאל
תִּיבֵת אֶרֶץ. והושיעה נא. במח' רומניא נוסף: אֲבִינוּ אֲתָה
וכן ברפרין בין כל בית לבית. תַעֲנֵנו כְּשֶׁה אוֹבֵד. הוֹשִׁעֲנָא
מיוסדת ע"ס תשר"ק. כ"י כ"ה, דף 1126. נמצאת גם במנהג
אשכנז: גולדשמידט, סוכות, עמ' 191-192; אליצור, סוכות,
עמ' 508-511, ובמח' רומניא, דף תי ע"ב-תיא ע"א. שְׁמֵנו

מקורות ומקבילות

למען פקד נמי מריבת מים - אהרן. ע"פ צמ"כ, יצ"ג;
מח"נ פרי חקת, סי' לב; צמדצ"ר פרי יע, סוף סי' ע.
צמאִים להשקות מים. ע"פ ישע' מנ, כ; חר' קו, לג; נחמ'
ט, טו; ע, כ; מנדר"י בשלח, מס' דויד, פרי ד', לזמא, השקבו
מס'. קדושים. ע"פ ויק' יט, צ; מק"ט, אד"ג נוסח צ,
פרי מד, 'ישראל נקראו קדושים; צבלי שבת, דף פו ע"א.
מנסכי לך מים. משמ' סוכה פ"ד, מ"ט; ירוש' ר"ה, פ"א,
ה"ג [דף ח ע"א]; סנהדרין, פ"ב, ה"ה [דף יב ע"ב], ע"פ
דכ"א יח, יח; צבלי שבת, דף קג ע"ב. למען ראש משוררים -
דוד. ע"פ נחמ' יב, מו. מלכ שמות מים. ע"פ ש"צ כג, טו;
רז"ה (לגר), פרי' ה, סי' ה, ד"ה ויתאחז; מד"ש פרי' כ,
סי' ה. וינסך לך מים. ע"פ ש"צ כג, טו; דכ"א יח, יח; ירוש'
סנהדרין, פ"ב, ה"ה, כדעת צר קפרא. שוללים צרעו. ע"פ
ירוש' סוכה, פ"ד, ה"ג, 'מזיקין את המזבח; צבלי סוכה,
דף מה ע"א. צרעו - מזבח. ע"פ צבלי סוכה, דף מט ע"א,
'כל מזבח שאין וכו' ולא ריבו, פסול; זרחים, דף סב, ע"א.
למען חל תלפיות - צרכות ירושלים. ע"פ ש"ה ט, ד, ומפרשים;
ש"ה פ' ד, סי' ו; צבלי צרכות, דף ל ע"א; ש"ה פ' ד,
סי' ו; וילקו"ם מ"א, רמז קפד, ד"ה הוא הסיכל. מולא מים.
ע"פ ישע' נח, יח; זכ' יד, ה; שמו"ר פרי' טו, סי' כה; ויק"ר
פרי' לו, סי' טו. מסתמך ארץ. ע"פ ישע' מה, ח. ותרעיק
שמים. ע"פ דצ' לג, כה; ישע' מה, ה; ספרי דצ' פ' שו,
סי' כה, ד"ה עין יעקב. אל נא מעינו. סכ"ח סי' מד. מעינו
כשה לויד. ע"פ ישע' נח, ה; ירמ' ג, ה; חר' קוט, קטו.
סח"ש ה, ו. שמו מענו. ע"פ פסכ"ב פ' כה, ד"ה עלי
עשור, 'שמו מעורב בהס'; פס"ו (לקח טוב), צמ', דף קכו
ע"ב, ד"ה מה ארץ. אל חלד. ע"פ ש"מ' לב, לג; חר' מא,

אֵל נָא חֲמוּץ בְּגָדִים. זָעַם לְנֶעֱר כָּל-בּוֹגְרִים.
הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אֵל נָא וְזָכוֹר תִּזְכֹּר. הַמְּכֹרִים בְּלִתְךָ וְזָכוֹר.
הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אֵל נָא דוֹרְשֵׁיךָ בְּעִנְפֵי עֲרָבוֹת. גְּעִיתָם שְׁעָה מַעֲרָבוֹת.
הוֹשִׁיעָנָא וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אֵל נָא בֶּרֶךְ עֲטוּר שָׁנָה. אֲמָרִי בְּפִלְלִי שְׁעָה נָא. בְּיוֹם
הוֹשִׁיעָנָא.

הוֹשִׁיעָנוּ מוֹשִׁיעָנוּ. כִּי לָךְ עֵינֵינוּ וּלְכָה לִישׁוּעָתָנוּ:

אֲנָא רַחוּם אֶל-תִּפֶּן לְרַשְׁעָנוּ. בִּינָה הִגִּינוּ וּשְׁעָנוּ.
כִּי לָךְ עֵינֵינוּ וּלְכָה לִישׁוּעָתָנוּ:

גּוֹאֵל וְחֹזֵק. חֵזַק שְׁמִיחַת גִּילָנוּ. דְּגוּל בְּשִׁמְךָ הִדְגִּילָנוּ.
כִּי לָךְ עֵינֵינוּ וּלְכָה לִישׁוּעָתָנוּ:

ח"ג והערות

נושעים. בכ"י, מח' נירנברג, אליצור ושד"ל: יָבֶךְ וּבִשְׁמֶךָ
נושעים. בגולד: יָבֶךְ וּבִשְׁמֶךָ נושעים. זָעַם לְנֶעֱר. במח'
רומניא: זָעַם לְנֶעֱר. הַמְּכֹרִים. בכ"י כ"ה ומח' נירנברג:
הַמְּכֹרִים. במח' בולוניא ושד"ל: הַמְּכֹרִים. בגולד'
ואליצור: הַמְּכֹרִים. במח' רומניא: הַמְּכֹרִים. בגולד'
בגולד' ואליצור: בְּלִתְךָ זָכוֹר. במח' רומניא: בְּלִתְךָ זָכוֹר.
גְּעִיתָם שְׁעָה. בגולד': גְּעִיתָם שְׁעָה. בחלק מאשכנז ואליצור:
גְּעִיתָם שְׁעָה וּבְדוּמָה לֹזֶה במח' נירנברג. בֶּרֶךְ עֲטוּר.
באשכנז ואליצור: בֶּרֶךְ עֲטוּר. אֲמָרִי בְּפִלְלִי. בגולד'
ומח' רומניא: אֲמָרִי בְּפִלְלִי. במח' נירנברג: אֲמָרִי
בְּפִלְלִי. בחלק מאשכנז: יָרָצָה בְּפִלְלִי. שְׁעָה נָא. תיבות
אלו אינן במח' רומניא ואליצור. בְּיוֹם הוֹשִׁיעָנָא. תיבות אלו
אינן באשכנז. הוֹשִׁיעָנוּ מוֹשִׁיעָנוּ כִּי לָךְ עֵינֵינוּ. הוֹשִׁיעָנָא
מיוסדת ע"ס א"ב. כ"י כ"ה, דף 112ב. נמצאת גם במנהג
צרפת: גולדשמידט, סוכות, עמ' 238. אליצור, סוכות, עמ'
530-532. ובמח' רומניא, דף תיא ע"א. הוֹשִׁיעָנוּ מוֹשִׁיעָנוּ.
בצרפת: הוֹשִׁיעָנוּ אֶל מַעֲנוּ. לָךְ. באליצור: לָךְ. אֶל-תִּפֶּן.
במח' רמ"ז: אֶל-תִּפֶּן. לְרַשְׁעָנוּ. בכ"י כ"ה, צרפת,

מקורות ומקבילות

לג, כט; ישע' י, כ; מר, ח; פדר"ך פ"י, יז, סוף ס"י כה; מדר"ג
פ"י יתרו, ס"י ח. חמוץ בגדים. ישע' סג, א; מדר"ס מ"י, לג.
ס"י א; אר"מ, משיח, עמ' 392. לנער כל בגדים. ע"פ חז"ל
לח, יג; שמו"ר פ"י יח, ס"י יז; מדר"ס מ"י, מו, ס"י ז. חסור
מוסור. ע"פ ירמ' לא, יט; חזק' ג, ז. המכורים נלמן וכו'.
ע"פ רס"ג, ג; צבלי חולין, דף 33 ע"א; פדר"ך פ"י, כ, ס"י ו.
דורשין. ח"י, ט, יא. דורשין בענפי ערשת. ע"פ משנ' סוכה,
פ"ד, מ"ב, וצא"ח חוקפין חותן וכו', חקטו וברישו וחקטו וכו'
ואומרים חנא יי וכו'. נרך עטור שנה. ע"פ ח"י, ס"ה, יז.
אמרי נפלי שעה נא. ע"פ ח"י, יט, טו. נפלי. תפילתי. ע"פ
מתע"ד ד"ר, פ"י, ג, פס' כג, ונקראת תפילת ופילול. הושיענו
מושיענו. ע"פ מדר"ס מ"י, קטע, ח, ח. שאלת מושיענו;
מדר"ס ש"י, פ"י, כז, פ"א. כי לך עינינו. ע"פ דה"צ כ, יז; ח"י
קקב, א; קמב, טו. ולכה לישועתנו. ע"פ ח"י, ג, ירוש' סוכה,
פ"ד, ס"ג [דף יט ע"א]; ויק"ר פ"י, ט, ס"י ג. אלא רחום.
סכ"ת ס"י מדר' ע"פ סכ"ס ט, א. אל תפן לרשענו. ע"פ דב'
ט, כז; מדר"ג פ"י, שבת, הוספה ס"י יד. כינא הגיגנו. ע"פ
ח"י, ה; ב; מדר"ס מ"י, כ, ס"י ו. ושמענו. ע"פ ישע' כה, ט;
ח"י, ס"ה, ו. גולל ומוק. ע"פ ירמ' ג, לד; מש' כג, יא; מדר"ג
פ"י צהר, ס"י ו. שמענו גילנו. ע"פ ישע' כה, ט;

וַיֹּאמֶר פְּנִיךָ וְנִשְׁעָרָה וְעִמָּךְ אֶל־הוֹשִׁיעָרָה.
 כִּי לָךְ עֵינֵינוּ וּלְכָה לִישׁוּעָתָנוּ.
 זְכַר־רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסִדֶיךָ. חֲשַׁב לָנוּ מַפְעָלוֹת חֲסִידֶיךָ.
 כִּי לָךְ עֵינֵינוּ וּלְכָה לִישׁוּעָתָנוּ.
 טַבַּחְהָ לַהֲוֹרָגִים כְּצֹאן נַחֲשָׁבָנוּ. יִשְׁוּעָתָהּ אֵין קָשָׁבָנוּ.
 כִּי לָךְ עֵינֵינוּ וּלְכָה לִישׁוּעָתָנוּ.
 כָּרֹב רַחֲמֶיךָ פָּגַרְהָ אֲלֵינוּ. לְבַלְתִּי כָרַעַ מַעַלְלֵינוּ.
 כִּי לָךְ עֵינֵינוּ וּלְכָה לִישׁוּעָתָנוּ.
 מִלֵּא לְטוֹבָהּ כָּל־מַשְׁאֲלוֹתֵינוּ. נִשְׁלַמְהָ פָּרִים שְׁפָתֵינוּ.
 כִּי לָךְ עֵינֵינוּ וּלְכָה לִישׁוּעָתָנוּ.
 שְׁמַחְנוּ בִישׁוּעָתָךְ כִּי בָךְ קוֹיֵנוּ. עֲזָרְנוּ קוֹיֵנוּ וּמִקְנוֹנוּ.
 כִּי לָךְ עֵינֵינוּ וּלְכָה לִישׁוּעָתָנוּ.

מקורות ומקבילות

כט, יט; יוא"ל, ב, כג; ת"ח, מג, ד, דגול. ע"פ ת"ח, ה, י; בצלי חגיגה, דף עז ע"א; מדר"ג (וורשא), פ"ר, במדבר, ס"ו יד. **נשמן הדגילנו**. ע"פ ת"ח, ב, ו, ראו במדבר"ר פ"ר, ב, ס"ו ב; מדר"ג פ"ר, במדבר, ס"ו י. **האר פניך ונשעה**. ת"ח, פ, כ; מדר"ג ס"ו ד, ס"ו י; מ"פ, ס"ו ד. **ונמך אל הושעה**. ע"פ ירמ' לא, ו; ת"ח, כה, ט. **זכר רחמיך וחסדך**. ת"ח, כה, ו; בצלי חגיגה, דף יב ע"א; מדר"ג פ"ר, מסעי, ס"ו ח. **משוב לנו מפעלות חסידך**. ע"פ ת"ח, מ, ו; ב"ר פ"ר, ס"ו ח. **טבחנו וכו' נחשנו**. ע"פ ירמ' יב, ג; כה, לד"ג; יח"ל, ח; זכ"י, יא, ז; ת"ח, מד, כג, טט, ז"ה. **ישועה אין**. ע"פ ת"ח, ג, ג. **אין קשבה**. ע"פ ירמ' מ, יח. **כרוז רחמיך פנה**. ת"ח, ס"ו ח. **פנה אלנו**. ע"פ ת"ח, כה, טט; ח, פו, טז; קוט, קלג; מדר"ג ס"ו מ, פו, ס"ו ח. **נלמנו כרע מעלנו**. ע"פ ד"ב, ט, כז; זכ"י, א, ו; הכפית הפך הלשון לטוב. **מלא וכו' משאלותינו**. ע"פ ת"ח, ו; סח"ט טו, כה; אג"א, א, יח. **נשלמה פרים שפתינו**. ע"פ ת"ח, יד, ג; בצלי יומא, דף פו ע"ב; במדבר"ר פ"ר, יח, ס"ו כה; מדר"ג (וורשא), פ"ר, לו, ס"ו ו. **שמחנו בישועתך**. ע"פ ירמ' כה, ט; ת"ח, קו, דיה; מ"ש"ט ש"מ, פ"ר, ח, פס, טו, "שמחה לישראל, שמחה לפנינו"; מדר"ג ס"ו מ, פ, ס"ו יד. **כי כן קוינו**. ע"פ ירמ' כה, ט; גל, ב, **עזרנו**. ע"פ ת"ח, ג; כ; קבד, ח. **קוינו**. ע"פ ירמ' כה, ט; גל, ב; אי"ג, ג, כה. **ומקינו**. ע"פ מדר"ג ס"ו מ, ס"ו א, אלא שיקווינו שגאלם הקב"ה.

ח"ג והערות

מח' רומניא ואליצור: ב'רשענו. ב'ינה ה'יגנו. במח' רומניא: ב'יטה ב'היגנו. כ'י לך ע'יגנו. תיבות אלו אינן ברפריין בין כל בית לבית בצרפת. גואל וחקוק. בצרפת ואליצור: גואל חקוק. במח' רומניא ללא תיבת וחקוק. חקוק שמחת. בצרפת: שמחת' וללא תיבת וחקוק. במח' רומניא: חקוק שמחה. ב'שמך הדגילנו. בכ"י: ב'ה: 'בשמך הדגילנו'. באליצור: 'בשמך הדגילנו' ועמך אל הושיעה. באליצור: ועמך היום הושיעה. אל הושיעה. בצרפת: 'בשמך הושיעה'. זכר רחמיך יהוה באליצור: ללא שם השם. חשב לנו. בצרפת: 'חשב נא'. טבחה להורגים כצאן. במח' בולוניה: 'טבחה להורגים כצאן'. בצרפת: 'טבח להורגים כמו צאן'. במח' רומניא: 'טבחה כצאן להורגים'. באליצור: 'טבחה כצאן להורגים נחשבונו'. במח' רומניא: 'ישועה' אין קשבה. בצרפת: אין קשבהנו. לבלתי כרע. במח' רומניא: לבלתי תת כרוע. מלא לטובה כל. במח' רומניא ואליצור: מלא אדון כל. שמחנו בישועתך. כן הוא במח' שד"ל וצרפת, לשון בקשה. בכ"י: ב'ה: 'שמחתנו בישועתך, א"כ הוא לשון הודאה. במח' רמ"ו ואליצור: 'שמחנו בישועתך'. במח' בולוניה ורומניא: 'שמחנו בישועתך'. כ'י בך קוינו. בכ"י: ב'ה: 'כי לך קוינו'. במח' רומניא ואליצור: 'קמו קוינו'. עזרנו קוינו ומקנונו. כן הוא בכ"י, מח' רמ"ו ובולוניה. במח' שד"ל: 'עזרנו קוינו ומקנונו'. בצרפת: 'עזרנו תקנתנו ומקנונו'. במח' רומניא: 'עזרנו קוינו ומקנונו'. באליצור: 'עזרנו אלהינו וישענונו'.

פועל ישועות פנה להושיענו. צלל במצולות ים כל-פשיענו.

כי לך עינינו ולכה לישועתנו:

קץ יום נקם חישנא לגאלנו. רחום מתדומות תעלנו.

כי לך עינינו ולכה לישועתנו:

שובנו אלהי ישענו. תשוב ברחמים ותאמר להושיענו.

כי לך עינינו ולכה לישועתנו:

קול מבשר מבשר

אמן ישעך בא. קול דודי הנהיזה בא. מבשר ואומר:

ח"נ הערות

פועל ישועות: במח' רומניא ואליצור: 'פועל נא ישועות'. פנה להושיענו. בכ"י ומח' שד"ל: 'פנה נא להושיענו'. במח' רומניא ואליצור ללא תיבת 'פנה'. בצרפת: 'הושיענו' וללא תיבת 'פנה'. צלל במצולות ים. בצרפת: 'צלל' במקצול' וללא תיבת 'ים'. במח' רומניא: 'צלל' במקצול' וללא תיבת 'ים'. באליצור 'צלל' במקצול'. קץ יום נקם. במח' רומניא: 'קץ יום נקמה'. חישנא לגאלנו. בצרפת: 'חיש' לגאלנו' וללא תיבת 'נא'. במח' שד"ל: 'נא חיש' לגאלנו'. במח' רומניא ואליצור: 'חשוף לגאלנו'. מתדומות תעלנו. כן הוא במח' רמ"ז וגולד. בכ"י ביה, מח' בולוניא, רומניא, שד"ל ואליצור: 'מתדומות העלנו'. ברחמים ותאמר להושיענו. בצרפת: 'ברחמים להושיענו' ולכה לישועתנו. אמן ישעך בא. הושענא מוסדת ע"פ א"ב וסימן רבי אלעזר גירבי קליר חזק. כ"י ביה, דף 127א. הושענא זו נמצאת גם במנהג אשכנז גולדשמידט, סוכות,

מקורות ומקבילות

פועל ישועות. תה' עד, יב; ב"ר פ"ט, טו, ס"ג. פנה נא להושיענו. ע"פ מ"צ יט, יט; תה' פו, טו; מדר"ה מ"ז פו, ס"ה. ללול במצולות ים. ע"פ מו"ק ז, יט; פסכ"צ סוף פ' מדר. כל פשיענו. ע"פ מו"ח ח, ג; ירמ' לג, ח; תה' לט, ט. קץ... חיש. ע"פ ישע' ס, כב; מדר"ג פ' בחקותי, ס"ה, ה' מיד נגאלין. יום נקם. ישע' לד, ח; סא, ג; סג, ד; ירמ' מו, י; תה' קמט, ז; בנ"ס ה, ז; ב"ר פ"ט, סה, סוף ס"י יב. חיש נא לגאלנו. ע"פ ישע' לה, ד; מדר"ג פ' ברה, ס"ה, ד, 'כשתקרב שנת הגאולה אני גואל אתכם'. מתדומות תעלנו. ע"פ תה' עא, כ; פסכ"צ פ' לג, ד"ה ד"א חנוך, זו אדום הרשע'. שובנו אלהי ישענו. תה' פה, ה; חזק"ר פ"ט, ה, ס"ה. כל. משבו צרחמים. ע"פ מו"ק ז, יט; זכ"ה, טו. משבו צרחמים ותאמר להושיענו. ע"פ דב' ל, ג; ירמ' ל, יח. ותאמר להושיענו. ע"פ ישע' מה, כב; סג, א; ירמ' ל, יח; זכ"ה, טו. קול מבשר. ע"פ ישע' יב, ז"ח; סה"ת ס"ה מד; כ"י ביה, דף 122ב; מדר' רומניא, דף תה ע"א. אמן ישעך בא. ע"פ ישע' סב, יח; מדר"ג (וורשא), פ"ט במדבר, סוף ס"י יד; ספרי, דב' פ"ט האזינו, סוף פ' שד; סה"ת ס"ה מד. קול דודי וכו'. סה"ת ב, ח; מדר"ג ש"ש, פ"ט, כ, פ"ח.

עמ' 202-204; ובמח' רומניא, דף תיא ע"ב, אך ללא הבתים לאחר א"ב. מוכרת בפירושו של ר' אליעזר מבלגנצי, זכ"ה, א-אליצור, סוכות, עמ' 536-542. אמן ישעך. במח' נירנברג: 'אומר לציון ישעך'. בגולד: 'אמן ישעך'. במח' רומניא: 'אמן ישעך'. מבשר ואומר. במח' נירנברג ברפריץ שבין כל בית ובית נוסף: 'קול'.

בָּא בְּרַבְבוֹת כְּתִים. לַעֲמֹד עַל-הָהָר הַזֵּיתִים. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 גִּשְׁתּוֹ בְּשׁוֹפָר יִתְקַע. תַּחֲתֵיו הָהָר יִבְקַע. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 דָּפַק וְהָאִיר וְזָרַח. וּמִשׁ חֲצִי הָהָר מִמְּזָרַח. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 הַקִּים מְלֹל נֹאמֹו. וּבָא יְהוָה אֱלֹהִים וְכָל-קְדוֹשִׁים עִמּוֹ.
 מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 וּלְכָל-בָּאֵי הָעוֹלָם. בְּתִקּוּל יִשְׁמַע בְּעוֹלָם. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 זָרַע עֲמוּסֵי רַחֲמוֹ. נוֹלְדוּ כִּילֹד מִמְּעֵי אִמּוֹ. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 חֲבֵלָה וַיִּלְדָּה מִי זֹאת. מִי־שָׁמַע כְּזֹאת. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 טָהוֹר פָּעַל כָּל-אֱלֹהֵי. מִי רָאָה כְּנִסְיוֹנוֹת אֱלֹהֵי. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 יֵשַׁע וְזִמְן הַיּוֹחֵד. הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:

מקורות ומקבילות

נרצות כמים. ע"פ זכ"י, ה; שם"ר פ"ד, ד, ס"ו יא, 'לעתיד
 לצאת הקצ"ס מציאות' וכו'; מדרש"ס מז"י, ס"ו יא, ת. **לעמוד על**
הר הזיתים. ע"פ זכ"י, ד; מק"ט אד"נ נוסח א, פ"ד, לד, ד"ה
 עשר ירדות; שמו"ר פ"ד, ח, ס"ו ד; אגז"ר פ"ד, נד, ס"ו א. **גשמו**
בשופר יתקע. ע"פ ישע"י כז, יג; זכ"י, ט; ירוש' תענית, פ"ג,
 ה"ד, 'יסופן להגאל צקרניו של איל'; פדר"ק פ"י כג, ס"ו י.
ממסיו ההר יבקע. ע"פ זכ"י, ד; פסכ"ב פ"י לא, 'והקצ"ס
 עומד עליו והוא נבקע להם [והם] עולים מתוכו'; צ"ר רצתי
 עמ' 23. **דפק.** ע"פ שם"ר, ה, ב. **והאיר חרם.** ע"פ ישע"י
 ס, ב; שמו"ר (שלאן), פ"ד, יד, ס"ו ג, 'לעתיד לצאת וכו' ויחיר
 לישראל'; מדרש"ג פ"ד, צא, סוף ס"ו טו. **ומש מלי ההר ממזרת.**
 ע"פ זכ"י, ד; פסכ"ב פ"י לא, 'והם עולים מתוכו'; צ"ר רצתי
 עמ' 23. **הקים מלול נאמו.** ע"פ מ"א יב, טו; חוספתא צרכות
 (ליצרון), פ"ה, ס"ו. **ובא ה' אלסיה וכו'.** ע"פ זכ"י, ה; שם"ר
 פ"ד, ד, ס"ו יא, 'לעתיד לצאת הקצ"ס מציאות' וכו'; קר"ר פ"ד, א,
 ס"ו יא; מדר"ק קהלת (צובר), פ"ד, ב, פ"ה. **ולכל צלי העולם.**
 ע"פ ישע"י כז, יג. **נת קול ישמע.** סנהדרין דף א' ט"א ורש"י
 ד"ה בשוית קולות; אה"מ, גן עדן; גיהנם, עמ' 91, 'צית קול
 משמיע בעולם'. ראו שם"ר פ"ד, א, סוף ס"ו ב. **זרע עמוסי**
רחמו. ע"פ ישע"י מז, ג; מדרש"ג פ"ד במדבר, ס"ו כג. **נולדו**
כילוד ממעי אמו. ע"פ ישע"י סו, ה; מדרש"ג פ"ד ואל"ר, ס"ו יח;

ח"ג והערות

בשופר יתקע. בגולד' בשופר לתקע. במח' רומניא:
 'בשופר יתקע' הָהָר יִבְקַע. בגולד' הָהָר יִבְקַע. דפ"ק
 וְהָאִיר. באשכנז ומח' רומניא: 'דפ"ק וְהָאִיר'. מלול נֹאמֹו.
 בגולד': 'מלול נֹאמֹו'. ובא יי אֱלֹהִים וְכָל-. במח' נירנברג
 ללא: יי אֱלֹהִים. בגולד': 'ובא הוא וכל'. במח' רומניא:
 'ובא יי אֱלֹהִים כָּל־קְדוֹשִׁים עִמּוֹ. בכ"י כ"ה: 'קדושו
 עמו'. באי הָעוֹלָם. בכ"י כ"ה, מח' נירנברג ואליצור:
 'באי עולם'. יִשְׁמַע בְּעוֹלָם. במח' בולוניא: 'ישמע
 בעולם'. במח' רומניא: 'יתשמע בעולם'. לאחר בית זה,
 במח' רומניא נוסף: 'יצצו גליות נהר \ ויצאו מתחתית
 הָהָר \ מבשר ואומרי: עֲמוּסֵי רַחֲמוֹ. במח' נירנברג:
 'עמוסי רחמו'. באליצור: 'רחמו'. נוֹלְדוּ כִּילֹד. באשכנז:
 'נוולדו כילד'. במח' רומניא: 'נוולדו כילוד'. חֲבֵלָה. נ"א
 באשכנז: 'חלה'. מִי רָאָה כְּנִסְיוֹנוֹת אֱלֹהֵי. במח' רמ"ו:
 'מי ראה כנסיונות אלה'. במח' נירנברג: 'מי ראה כאלה'. ישע
 וזמן. גובי"ר, אשכנז ומח' רומניא: 'ישע וזמן'.

ילקו"ש ת"י, רמז קפ, ד"ה וכסס את. **מנלה וילדה מי זאם.** ע"פ שם"ר, ה; מדרש"ג (צובר), פ"ד, ח, פ"ה; מש"ט שם,
 פ"ד, ב, ס"ו י, ורבותיו דרשו עוד. **מי שמע חאם.** ישע"י סו, ה; צ"ר פ"ד מז"י, ס"ו יא, ת. **פעל כל אלה.** ע"פ חכ"י, עז, יב, עז, יג. **מי ראה כנסיונות אלה.**
 ע"פ ישע"י סו, ה; אה"מ, צנח"מ, עמ' 77, 'ואלקדש להקצ"ס צדתי כנסיות' וכו'. ראו צנח"מ מגילה, דף כט ע"א, 'עתידין צדתי כנסיות'
 וכו'. **ישע חמן חומד.** ע"פ ישע"י כז, כב; ירוש' תענית, פ"א, ה"א, 'ואם לאו בפתח; צנח"מ סנהדרין, דף לט ע"א, ע"פ ישע"י סו, ד.
 היחלל ארץ ביום אחד. ישע"י סו, ה.

כְּבִירֵי רוּם וְתַחַת־רָאוּ אֶסְיִילָד גְּזִי פֶּעַם אַחַת־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר:
 לַעֲת יִגְלָה לְעַמּוֹ נְאוֹר־לַעֲת־עֶרֶב יִהְיֶה־אוֹר־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר:
 מוֹשִׁיעִים יַעֲלוּ לְצִיּוֹן־כִּי־חָלָה גַּם־יִלְדָּה צִיּוֹן־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר:
 נִשְׁמַע בְּכָל־גְּבוּלָהּ־הֶרְחִיבוּ מְקוֹם אֶהְלֶךְ־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר:
 שְׁלִמִי עַד דְּמִשְׁק מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ־קִבְּלִי בְּנִיךָ וּבְנוֹתֶיךָ־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר:
 עֲלִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן־כִּי קָמוּ יִשְׁנֵי חֲבֵרוֹן־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר:
 פְּדוּנֶיךָ עוֹד לֹא־אֶקְשִׁיחַ־צֶן מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר:
 צָמַח אִישׁ צָמַח שָׁמוֹ־הוּא דָּוִד בְּעֶצְמוֹ־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר:
 קוֹמוּ כְּפוּשֵׁי עֶפְרַיִם הִקְיִצוּ וּרְנָנוּ שִׁכְנֵי עֶפְרַיִם־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר:

ח"נ והערות

כְּבִירֵי רוּם וְתַחַת־רָאוּ בִּמְח' נִירְנֵבְרֵג: כְּבִירֵי רוּם וְתַחַת־בְּגוּלָד: כְּבִירֵי רוּם וְתַחַת־בִּאֲלִיצוֹר: כְּבִירֵי רוּם וְתַחַת־רָאוּ אֶסְיִילָד־בִּאֲשַׁכְנוּ וּמַח' רוֹמַנִיא לֵאל תִּיבַת רָאוֹ בִּמְח' נִירְנֵבְרֵג: צֶאֱסִי־יִלְדָּה־לַעֲת יִגְלָה וְכוּ' יִהְיֶה־אוֹר־בִּמְח' רוֹמַנִיא: לְהַשְׁמִיעַ לְמַחְזִי נִירְנָא \ כִּי מֶלֶךְ יִי צָבָאוֹת־יִגְלָה לְעַמּוֹ־כֵּן הוּא בְּכִי כִּיה' סְדוֹר, [פִּיזָארוֹ] רַעֲזִי [בַּעֲרָךְ] וּמַח' שְׂדֵל־בִּמְח' רַמִּיז וּבִלְוִנִיא: יִגְלָה עַמּוֹ וְהַמְשַׁמְעוֹת אֵינְנָה בְּרוּרָה־בִּאֲשַׁכְנוּ: יִגְאֵל עַמּוֹ־לַעֲת־עֶרֶב־בְּגוּלָד: יִהְיֶה לַעֲת־עֶרֶב־יִהְיֶה אֹרֶךְ־יַעֲלוּ לְצִיּוֹן־בְּכִי כִּיה' וְאַלִּיצוֹר: יַעֲלוּ בְּצִיּוֹן־בִּמְח' נִירְנֵבְרֵג: יַעֲלוּ לְהַר צִיּוֹן־בְּגוּלָד וּמַח' רוֹמַנִיא: יַעֲלוּ בְּהַר צִיּוֹן־כִּי חָלָה וְגַם יִלְדָּה צִיּוֹן־בִּמְח' נִירְנֵבְרֵג: יַעֲלוּ בְּנִיךָ־בִּמְח' נִירְנֵבְרֵג: קִבְּלִי צִיּוֹן־עַד דְּמִשְׁק מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ־קִבְּלִי בְּנִיךָ וּבְנוֹתֶיךָ־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר: עֲלִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן־כִּי קָמוּ יִשְׁנֵי חֲבֵרוֹן־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר: פְּדוּנֶיךָ עוֹד לֹא־אֶקְשִׁיחַ־צֶן מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר: צָמַח אִישׁ צָמַח שָׁמוֹ־הוּא דָּוִד בְּעֶצְמוֹ־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר: קוֹמוּ כְּפוּשֵׁי עֶפְרַיִם הִקְיִצוּ וּרְנָנוּ שִׁכְנֵי עֶפְרַיִם־מִבְּשָׁר וְאוֹמֵר:

מקורות ומקבילות

כְּבִירֵי רוּם וּמַחְזִי ע"פ פד"ך נספח כ, ר' א'ין אופך אלא מלאכי הסרת וכו' אלו מלאכי הסרת וכו' ועליהם אמר ישעיהו שיטו אותם וכו'. **אֶסְיִילָד גְּזִי פֶּעַם אַחַת** ישע' סו, ח. **לַעֲת יִגְלָה לְעַמּוֹ** ע"פ מדר"ג פ' דברים, סו, ז; וילקוט ישע' רמז תמ"א, ד"ה וישעיהו. **נְאוֹר־לַעֲת־עֶרֶב יִהְיֶה־אוֹר** לַעֲת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר. **זכ' יד, ז**; מדר"ב מו, כה, סו, ז; תד"ר (א"ש שלום) פ' ב; ב' רבתי עמ' 62, ד"ה ותבא חליו. **מוֹשִׁיעִים יַעֲלוּ לְצִיּוֹן** ע"פ טו"ז, א, כה; ירוש' ע"ז, פ"ב, ה"א (דף ע"ב); שמו"ר פ' יח, סו, ה; מדר"ב פ' תרומה, סו, ז. **כִּי חָלָה גַּם יִלְדָּה צִיּוֹן** ישע' סו, ח. **הַמָּשִׁיחַ מִקּוֹם אֶהְלֶךְ** ישע' נד, ב; ב"ר פ' ה, סוף סו, ז; ויק"ר פ' י, סוף סו, ע; מדר"ג פ' יח, סו, יד. **שְׁלִמִי עַד דְּמִשְׁק מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ** ע"פ זכ' ט, א; ומפרשים: ספרי דב', פ' א, ד"ה כינולא ב; שם"ר פ' ז, סו, ה; פדר"ך, פ' ב, רני עקרה, סו, ז; וילקוט' שו"י, רמז תשנ"ב, ר' אליעזר מזלנגלי, זכ' ט, א. **קִבְּלִי בְּנִיךָ וּבְנוֹתֶיךָ** ע"פ ישע' סו, ד. **עֲלִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן** שם"ס, ב, א. **כִּי קָמוּ יִשְׁנֵי חֲבֵרוֹן** ע"פ צבלי סוכה, דף נב ע"ב ורש"י ד"ה שבעה, וילקוט' לויק' וכו'; אה"מ, משיח, עמ' 393, ומוכר לויט מכלפול ואומר להם, חו"י קומו'. **יִשְׁנֵי חֲבֵרוֹן** ירוש' ויומא פ"ג, ה"א. **פְּדוּנֶיךָ** ע"פ ישע' לה, י, גל, יא; ירמ' לא, י. **לֹא אֶקְשִׁיחַ** ע"פ ישע' סו, ח. **צֶן מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ** ע"פ צמ"ח, כג; צמ"ד"ר פ' יח, סו, כה, ר' א'ין וכו' זכ' משיח; מדר"ג (וירש"א), פ' קרה, סו, יב; פדר"א (מסד"ו מנוקדת) פ' מה; ב' רבתי עמ' 67, ד"ה א"ר לוי. **לַעֲת יִגְלָה וְכוּ'** ע"פ זכ' ו, יב; פדר"א פ' מו. **לַעֲת יִגְלָה וְכוּ'** ע"פ ירוש' צרכות, פ"ב, ה"ד (דף ח ע"א); איכ"ר פ' א, סו, גל; אה"מ, חופת אליהו, עמ' 176, שמונה שמות יש למשיח'. **הוּא דָּוִד עֲנַמְנו** ע"פ יח' לו, כה, השו"ב צבלי סוכה, דף נב ע"ב. **קוֹמוּ כְּפוּשֵׁי עֶפְרַיִם** ע"פ דני' יב, ב. **כְּפוּשֵׁי עֶפְרַיִם** ע"פ איכ"ר, ג, עז. **הִקְיִצוּ וּרְנָנוּ שִׁכְנֵי עֶפְרַיִם** ישע' כו, יט; ירמ' לא, יא.

ח"נ והערות

רצתי עס. ע"פ חז"ל, א. ח. **נמלכו.** ע"פ זכ"י, עד; ע. חז"ל; פ' א. ס"ה; תדאר"ל פ' טו, 'פחדון להשחחות לממ"ה סקצ"ה'.
מגדול יצונו מלכו. ע"כ כב, נא; ע"פ חז"י, יח. נא; מחד"ה
מגד' יח. לו; וילק"ש ע"כ, רמז קפ"ד. **עס עדינה להאכר.**
ע"פ ישע' נח, א. ח. קט, ע"י רש"י חז"ל, קט, ע. חז"ל; פ' דר"ך ע"כ.
ה'גוע זמנה של מלכות הרשעה שעתק'. **להאכר.** ע"פ חז"י
לו, ח' משי"ז. **ועושה חקד למשימו.** ע"כ כב, נא; וינ"ש דברות,
פ"ב, ס"ד דף ע"א; חזק"ל פ' א, ס' יח. **מנה ופועה.**
ע"פ ישע' כד, ע. ח. ג, מעט, יח; ורמ"ל, י. **לעם עולם.**
ע"כ כב, נא; ורמ"ל, יח; לה; אסתר"ל פ' א, ס' יח; דבר רבתי
עמ' 229. **לדוד ולורשו עד עולם.** ע"כ כב, נא; חז"י, יח. נא.
אבי עד עש. ע"פ ישע' ע, ה; סב"ת ס' מדר. **קומי אורי וכו'.**
ע"פ ספרי במו, פ' מא; ע"כ פ' א, ס' יח; מחד"ל פ' א
הסבולות, ס' א. **לחוק כל נמתיים.** ע"פ ישע' נח, ד, חז"ל;
דלג על ההרים. שם"ש ב, ח; מחד"ג פ' צמדבר, ס' נח. **עורי**
א. עתה להלכות עח לליון. **והשמיני כל מעוהך.** ע"פ פסח"ב
ורקע יודע צהרלי. ע"פ ישע' סח, ע; חז"י, כה. **והחזיקו**
יח; מחד"ל פ' צמדבר, ס' ג. **ירמיה ונפסה וכו'.** ע"פ יח;
וכו'. **מי ישב זה שוק מעלה.** ע"פ חז"ל, א. ח. ע"כ; חז"י
כסא הכבוד; פדר"ך סוף פ' ב; מחד"ג פ' לו, ס' טו. **ברום**
ע"כ חז"ל, ד'י, עמ' 102, ד"ה אחר ק' וקומו. **ציוני יהודה**
ז"ס, ס' ד, (נסכו לפני מוס בחג וכו' פורע לכס לשו"ב). **מי**
יבא, שירלם שחמשה.

רַבִּיתִי עִם בְּמָלְכוֹ במח' נירנברג: ירוֹקְמוֹ עִם בְּמַלְכוֹ.
בגדול: רבתי עִם בְּהַמְלִיכוֹ. **וְעוֹשֶׂה חֶסֶד** באשכנז:
עוֹשֶׂה חֶסֶד תנה **יְשׁוּעָה**. באשכנז: תנה יְשׁוּעוֹת.
לדוד ולזרעו וכו' ואומר- כאן מסתיימת ההושענא
במנהג אשכנז ורומניא- **אָבִי עַד חַשׁ** מיסוד ע"ש
המחבר רבי אלעזר בירבי קליר חזק. אליצור, סוכות,
עמוד 542-546- בכ"ה ואליצור: אביעד חשׁ. חש
הַתְּאָרָה בגדול: חש **הַתְּאָרָה**. **כִּי בָא אוֹרֶךְ** בכ"י
כ"ה: כִּי בָה אוֹרֶךְ. **יִטְפּוּ הַהָרִים** בכ"י כ"ה: יִטְפּוּ
הָרִים. **כִּי בְשִׁמְקָהּ** כן הוא במח' רס"ד רס"ה, בולוניה
ושד"ל- בכ"י כ"ה ומח' רמ"י: כִּי בְשִׁמְחָה.

רשבי, עמ' 555; ו'לקוח' דה"ב, רמז תתקפ"ה, ד"ה ויומיס רבוס.
עורר לגבי עון. ישע' נב, א; בתמ"ד ח"ב, מדרש אלפס ביהא.
 פ"ה דל, "...עשיר ליתן כנס [וילוחס] על חייבוס וכו' חלל חרוב
בבנקא ג' יחיד. א"ר, כג; ספרי זמ"י, א, קטו, ו' ונתנו פ'י
 ז, א' ז, ב, א; ספרי דב' ד, פ"א, א; "עשירי ירושלם לביתו מנע
 קלס, יד; ס"ס פ"ז, א, ג, א; "עשירי ירושלם וכו' ולהיות מנע
מפניו וכו'. ע"פ ישע' יח, א; מתי' (יורשע), פ"ר שפוטס, כ
תופס. ע"פ ירמ' כג, א.
עספו הטרס עקס. יו"ד, ד; יח, א; מ"ח
בשמש שז' ארם. ע"פ ישע' ס"א, א; ספרי' (ס"ח), עמ' 88

רַבְבוֹת וְאַלְפִים בְּהֶקְבִּץ. וּנְפָצוֹת יְהוּדָה יִקְבֹּץ. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 בִּבְנִין הֵיכַל לִיָּפוֹת. חֲזָקוּ יְדֵים רַפּוֹת. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 יִנּוֹן לִפְנֵי שָׁמֶשׁ שָׁמוֹ. הוּא דוֹד בַּעֲצָמוֹ. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 קוֹל דּוֹדֵי בָּא תַּגִּידִי. כִּסְאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 לְהֻקִּים בֵּית־הָאוֹלָם. מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 יוֹם הָיִיתָם מְחֻכִּים בּוֹ. נִגְלָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 רוּחַ וְהַצֵּלָה דָּת וְהוֹד. כִּי־לִשְׁמֹךְ תֵּן כְּבוֹד. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 חַיִּים נִמְצָא וְהִנָּחָה. כְּהִיּוֹם הַזֶּה בְּשִׁמְחָה. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 זָבֵד טוֹב לְאַנּוּחִים. כְּהִיּוֹם הַזֶּה שְׂשִׁים וּשְׁמֹנִים. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 קְדוֹשׁ הָעֲלָנוּ וּבִלְבַּב נִתְחַדֵּשׁ. בִּבְנִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 שְׂדֵי בָרַכְנוּ וְנִחִיָּה. וְכִלְכֵּם בְּרוּכִים תִּהְיוּ. וְאָמְרוּ לִי בְּרוּךְ
 תִּהְיֶה:

מקורות ומקבילות

רַבְבוֹת וְאַלְפִים בְּהֶקְבִּץ. ע"פ תה"ק קכ, כג; פסר"צ פי' לא, 'הקבץ' ה' עושה להם מחילים מנחילים מלמען' וכו'; צ"ר רבתי עמ' 23. **וּנְפָצוֹת יְהוּדָה יִקְבֹּץ.** ונפוצות יהודה יקבץ. ישע' יא, יב; במדב"ר פי' כג, ס"ו יד; מדת"ג מ"סעי, ס"ו י. **נַנְיָן הֵיכַל לִיָּפוֹת.** ע"פ חג' ב, ג. **חֲזָקוּ** **יְדֵים רַפּוֹת.** ישע' לה, ג; ויק"ר פי' יט, ס"ו ה; אה"מ, רשב"י, עמ' 555. **יִנּוֹן לִפְנֵי שָׁמֶשׁ שָׁמוֹ.** ע"פ תה"ק עב, ח; צבלי סוכדרין, דף לח ע"ב; מדת"ג פי' נשח, ס"ו יט. **הוּא דוֹד בַּעֲצָמוֹ.** ע"פ יח"ז לו, כה. **קוֹל דּוֹדֵי בָּא תַּגִּידִי.** ע"פ שר"ש ב, ח; שר"ר פי' ב, ס"ו ב; מד' פסר"צ, פי' טו, החדוש. **כִּסְאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי.** ע"פ תה"ק פט, לו; מדת"ג (וירש"א), פי' כי תלל, ס"ו ג; מד"ש פי' כט, ס"ו ג. **לְהֻקִּים בֵּית־הָאוֹלָם.** ע"פ יח"ז מ, ח; ויר"א ב, ח; דה"א כה, יא. **מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם.** תה"ק קיג, ב. **יוֹם הָיִיתָם מְחֻכִּים בּוֹ.** ע"פ מנ"א ג, א"ב; פדר"ך פי' כב, 'ישראל מנפיק לישועתו'; פסר"צ פי' לג, 'אף ישראל מנפיק'; אה"מ, גן עדן; גינס, עמ' 85, 'כל חותם המנפיק למשיח וכו'. **נִגְלָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ.** ע"פ ישע' כה, ט; תה"ק קות, כד; צבלי תענית, דף לא, סוף ע"א. **רוּחַ וְהַצֵּלָה דָּת וְהוֹד.** אה"מ ד, יד. **כִּי־לִשְׁמֹךְ תֵּן כְּבוֹד.** תה"ק קטו, א. **חַיִּים נִמְצָא.** ע"פ מנ"א ח, לה. **וְנִשְׁמַחָה.** ע"פ ישע' לה, י; נח, יא. **כְּהִיּוֹם הַזֶּה שְׂשִׁים וּשְׁמֹנִים.** ע"פ דה"א כט, כב; מדת"ג (וירש"א), פי' שמיני, ס"ו ט, '...בימוות המשיח, ויבא שמוחה גדולה לישראל; בשמ"ד ח"ב, מדרש חסרות ויתנות (אסתר), ס"ו רפד. **זָבֵד טוֹב.** ע"פ צר"ל, ב. **לְאַנּוּחִים.** ע"פ יח"ז ט, ד; אי"ר א, יא; צבלי תענית, דף ל ע"ב, 'המתחבב על ירושלים זוכה ורואה בשמחה'. **כְּהִיּוֹם הַזֶּה וכו'.** ע"פ מק"ע מ"ס"ו, פי' יט, ה"ו. ראו מתע"ד פי' ו, סוף ס"ו ט. **שְׂשִׁים וּשְׁמֹנִים.** ע"פ ישע' לה, י; נח, ג; יא, יט. **קְדוֹשׁ הָעֲלָנוּ.** ע"פ צבלי ברכות, דף מד ע"א, 'ובעלנו לחוכה'. **וְנִלְבַּב נִתְחַדֵּשׁ.** ע"פ יח"ז יא, יט; לו, כ; שמו"ר פי' טו, סוף ס"ו ו; מדת"ג פי' בראשית, ס"ו מ. **נַנְיָן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ.** ע"פ משנ' תענית, פ"ד, מ"ח; ירוש' תענית, פ"ד, סוף ה"ו. **שְׂדֵי בָרַכְנוּ.** ע"פ צר"ל כה, ג; מט, כה; מדת"ג פי' מוקן, ס"ו יב. **וְנִחִיָּה.** ע"פ רש"י ו, ב; פדר"א פי' ג, 'הקבץ' עתיד וכו' וכל יושבי הארץ וכו'. **וְכִלְכֵּם בְּרוּכִים תִּהְיוּ.** ע"פ ש"א כג, כא; תה"ק קטו, טו; חז"ו דב"ז, ז; יד; מק"ע מ"ס"ו, פי' יד, ה"ג. **וְאָמְרוּ לִי.** ע"פ אי"ר לד, לו; דני"ב, ג. **צָרוּךְ מַהִיָּה.** דב"ז, ז, יד.

ח"נ והערות

כְּהִיּוֹם הַזֶּה שְׂשִׁים. בב"י כ"ה
 ואליצור ללא תיבת 'הזֶה'.

כַּכְתּוּב מִגְדוֹל יִשׁוּעוֹת מִלְכוֹ. וְעִשְׂה־חֶסֶד לְמִשְׁיחוֹ. לְדָוִד
וּלְזֶרְעוֹ עַד־עוֹלָם: וְנֹאמַר וַיְהִי דְבָרִי אֱלֹהֵי אֲשֶׁר
הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה. קִרְבִּים אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וּלְיָלָה.
לַעֲשׂוֹתוֹ מִשְׁפָּט עֲבָדָיו וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבָרֵינוּ בְּיוֹמוֹ:
לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת. אֵין עוֹד: וְנֹאמַר הוֹשִׁיעָהוּ אֶת־עַמּוֹךְ
וּבִרְךְ אֶת־נַחֲלָתְךָ. וְרַעַם וְנִשְׂאֵם עַד־הָעוֹלָם:

ומחזירים את ס"ת לארון הקודש ואומרים:

יְמַלֵּךְ יְהוָהוּ לְעוֹלָם. אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדָר וְדָר. הִלְלוּ־יָהּ:

לְדָוִד. הָבּוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹים. הָבּוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז: הָבּוּ
לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ. הַשְׁתַּחֲנוּ לַיהוָה בְּהִדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה

ח"ג והערות

ככסוד מגדול ישועות מלכו וכו'. ש"צ כב, נא; כ"ו כ"ה, דף 3127; מח' רומניא, דף תיא ע"ב. **ונאמר ויהי דברי וכו'.** מ"א ח, נע"ס; מח' רומניא. **הושיעה אם עמך וכו'.** תכ' כה, ע; מח' רומניא. ראו הכשר ומדק"א, עמ' תנז. **ורעם ונשאם עד העולם.** סכ"ת סי' מד. **ימלך ה' לעולם וכו'.** תכ' קמו, י. **מזמור לדוד וכו'.** תכ' כב, א"א; סכ"ר סי' פז.

ככתוב מגדול ישועות מלכו וכו'. מופיע גם במח' רומניא ואשכנז, אמנם פסוק זה איננו במח' אשכנז. **מגדול.** זהו הקרי, והכתוב 'מגדיל'. **למען דעת וכו'.** בכ"י כ"ה ואל"צור: 'ונאמר למען דעת' וכו'. בתנכ"ס שלפנינו בא לפנינו הפסוק של סוף פסוק להורות שהם שני פסוקים, לא כן במח' רמ"ז, בולוניא ושד"ל הכל נראה כפסוק אחד. במח' רומניא פסוק זה איננו, אבל ישנו בגולדי. **הושיעה את־עמך וכו'.** במח' אשכנז, פסוק זה נמצא בתחילת הקטע. **ורעם ונשאם עד־העולם.** בכ"י כ"ה, דף 3127, בזה מסתיימת ההושענות של יום הערבה ולכך כתב שאומר כאן 'קדיש גמור'. **ומחזירים את ס"ת לארון.** איננו בכ"י כ"ה ומח' רומניא, דף תיא ע"ב. וראו משיב לעיל ד"ה 'מה שלהלן אומרים בלי להקפיד'. **'ימלך ה' לעולם.** בכ"י כ"ה, מח' רמ"ז, בולוניא ורומניא פסוק זה לא מופיע וכאן הועתק ממח' שד"ל ח"ב, דף קפ"ד ע"א. **מזמור לדוד וכו'.** איננו בכ"י כ"ה ומח' רומניא, אבל ישנו במח' הקדומים ושד"ל.

עַל-הַמֵּיִם. אֶל-הַכְּבוֹד הִרְעִים. יְהוָה עַל-מַיִם רַבִּים: קוֹל-יְהוָה
בְּכַח. קוֹל יְהוָה בְּהִדְר: קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיִּשְׁבֹּר יְהוָה
אֶת-אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ-עֵגֶל. לְבָנוֹן וְשִׁרְיֹן כְּמוֹ
בֶּן-רֵאמִים: קוֹל-יְהוָה חִצָּב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה יַחֲלִי מִדְּבַר.
יַחֲלִי יְהוָה מִדְּבַר קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה יַחֲלִל אֵילֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרֹת.
וַיִּבְהִיכֵלּוּ. כָּלֹּא אָמַר כְּבוֹד: יְהוָה לִמְבוֹל יֵשֵׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ
לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

החזן אומר:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרֵעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיַמִּיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.
יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה
וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלְא לְעֵלְא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאִמִּירֵן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתָהוֹן וּבְעוּתָהוֹן דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל. קֹדֶם אֲבוּהוֹן
דְּבִשְׁמַיָּא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-
יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

מקורות ומקבילות

קידוש. סה"ת סי' מד; כ"ו כ"ה, דף 3127; מנח' רומניא, דף תח ע"א ורחו גם 374 תיא ע"3; הרש"ר ונודק"א, עמ' תלו.

מנענעים וחובטים את הערבה וממשיכים ב'אין כאלהינו':

אין כאלהינו. אין באדונינו. אין כמלכנו. אין כמושיענו: מי כאלהינו. מי באדונינו. מי כמלכנו. מי כמושיענו: נודה לאלהינו. נודה לאדונינו. נודה למלכנו. נודה למושיענו: ברוך אלהינו. ברוך אדונינו. ברוך מלכנו. ברוך מושיענו: אתה הוא אלהינו. אתה הוא אדונינו. אתה הוא מלכנו. אתה הוא מושיענו: (אתה תושיענו. אתה תקום תרחם ציון. כי-עת לְחַנּוּנָה כִּי-בָא מוֹעֵד):

אתה הוא שהקטירו אבותינו לפניה (את-)קטרת הסמים. פטום הקטרת. הצרי והצפרן. החלבנה והלבונה. משקל שבעים שבעים מנה. מר וקציעה. שבילת גרד וכרפס. משקל ששה עשר ששה עשר מנה. הקשט שנים עשר וקלופה שלשה. וקנמון תשעה. בורית פרשינה תשעה קבין. יין קפריסין סאין תלת ומבין תלתא. ואם אין לו יין קפריסין מביא חמר חורין עתיק. מלח סדומית רבע. מעלה עשן כל-שהוא. רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל-שהיא. אם נתן בזה דבש פסלה. אם חסר אחת מכל-סממניה חייב מיתה:

ח"ג והערות

מנענעים וחובטים את הערבה. כ"כ הרמ"א א"ח, סי' תרסד ס"ד, שנהגו לעשות שתיקה, מנענעין בה ואח"כ חובטין אותה. ברמב"ם הל' לולב, פ"ז הל' כב, כתב 'חובט בה על הקרקע' וכי' וכן נראה מתשובה"ג, שעת, סי' שמי. אולם בפסקי ראי"ז סוכה, פ"ד ה"א, אות ב, כתב: 'אלא מנענע בה בלבד' וכ"כ בשמו בשעה"ג עמ"ס סוכה, דף כב ע"א, אות ב, וכן משמע מהושענא 'אנא אל נא' ממה שיסוד בה הפייטן 'עם ערבך מעניף'.

כ"א, אות ג; מנח' רומניא, דף תח ע"א; רע"צ עמ"ס סוכה, פ"ד מ"ג; שם"ג עמ"ס סוכה, דף כב ע"א, אות ג. **וממשיכים ב'אין כאלהינו' וכי'.** הרש"ר ומדק"א, עמ' תלז.

מוקורות ומקבילות

מנהג ערבה. ע"פ צבלי סוכה, דף מד ע"א; ר"ח; פסקי רי"ד; שם"ל, סדר חג הסוכות, סי' שסע; סת"ר סי' פו; שם"ג עמ"ס סוכה, דף כב ע"א, אות ג. **מנענעים את הערבה.** ע"פ רש"י עמ"ס סוכה, דף מד ע"ב, 'חביע לשון ניענוע'; סה"ע עשרה, הל' לולב, דף נג טור ד; רמ"א א"ח, סי' תרסד, ס"ז. **ומנענעים את הערבה.** תשובה"ג, שעת, סי' שמו; רמז"ס הל' לולב, פ"ז, הל' כב; אור"ח ח"א, הל' לולב, אות לה; סי' כלבו סי' עב, ד"ה כל שחייב; מנח' רומניא, דף תח ע"א; רמ"א א"ח, סי' תרסד, ס"ז. **אין ממשיכים על הערבה.** ע"פ צבלי סוכה, דף מד ע"ב; פסקי רי"ד; מדב"מ, סדר ד' מנינים, ד"ה ערבה; שם"ל, סדר חג הסוכות, סי' שסע; סת"ר סי' פו; פסקי רי"ד; סוכה, פ"ד מ"ג; שם"ג עמ"ס סוכה, דף כב ע"א, אות ג. **וממשיכים ב'אין**

רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן-גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצָּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שָׂרָף הַנוֹטֵף
מֵעֵצֵי הַקֶּטֶף. בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה שֹׁשְׁפִין בָּהּ אֶת-הַצֶּפֶרֶן
כְּדִי שֶׁתֵּהָא נָאָה. יֵין קַפְרִיסִין שְׂשׂוּרִין בּוֹ אֶת-הַצֶּפֶרֶן כְּדִי
שֶׁתֵּהָא עֲזָה. וְהָלֹא מִי רַגְלִים יָפִין לָהּ. אֶלָּא שָׂאִין מִכְּנִיסִין
מִי רַגְלִים בַּמֶּקֶדֶשׁ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד:

הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בְּרֵאשׁוֹן בְּשַׁבַּת הָיוּ אוֹמְרִים:

לְדָוִד מִזְמוֹר. לִיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תִּבְלֵ וְיִשְׁבִּי בָּהּ: כִּי-הוּא
עַל-יַמִּים יְסֻדָּה וְעַל-נְהָרוֹת יְכוֹנְנָהּ: מִי־יַעֲלֶה בַּהֲרֵי-
יְהוָה וּמִי־יִקְוֶה בִּמְקוֹם קִדְשׁוֹ: נָקִי כַפָּיִם וְבֵרֶלֶבֶב. אֲשֶׁרוֹ
לֹא-נָשָׂא לְשׂוֹא נַפְשִׁי. וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה: יֵשֵׁא בִּרְכָה מֵאֵת
יְהוָה וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: זֶה דֹּר דֹּרְשׁוֹ. מִבְּקִשֵׁי פִנְיָה יַעֲקֹב
סָלָה: שָׂאוּ שְׁעָרֵינוּ רֹאשֵׁיכֶם וְהַנִּשְׂאוּ פֶתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ
הַכְּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. יְהוָה עֲזֹז וְגִבּוֹר. יְהוָה גִּבּוֹר
מִלְחָמָה: שָׂאוּ שְׁעָרֵינוּ רֹאשֵׁיכֶם וְשָׂאוּ פֶתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ
הַכְּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. יְהוָה צְבָאוֹת. הוּא מֶלֶךְ
הַכְּבוֹד סָלָה:

בְּשִׁנִּי בְּשַׁבַּת הָיוּ אוֹמְרִים:

שִׁיר מִזְמוֹר לְבְנֵי-קֶרַח: גָּדוֹל יְהוָה וּמְהִלָּל מְאֹד. בְּעִיר
אֶלְהֵינוּ הִרְקִדְשׁוֹ: יִפָּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל-הָאָרֶץ. הִרְצִיזוּ
יְרֻכָּתִי צִפּוֹן. קִרְיַת מֶלֶךְ רַב: אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע
לְמִשְׁגָּב: כִּי-הִנֵּה הַמַּלְכִּים נוֹעְדוּ. עֲבְרוּ יַחְדָּו: הִמָּה רָאוּ כֵן

מקורות ומקבילות

הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים. מח' רומניא, דף תיא ע"ב.

תִּמְהוּ-נִבְהָלוּ נַחֲפָזוּ: רָעָדָה אַחֲזַתֶּם שֶׁם-חַיִּל בְּיִלְדָהּ: בְּרוּחַ קָדִים-תִּשְׁבֵּר אֲנִיּוֹת תְּרִשִּׁישׁ: כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ בֵּן רֹאֲיוֹ-בְּעִיר-יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ-אֱלֹהִים יְכוּנָה עַד-עוֹלָם סֵלָה: דְּמִינוּ אֱלֹהִים חֲסִדָּךְ-בְּקָרֵב הִכְלָךְ: כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים בֶּן תִּהְלֶתְךָ עַל-קְצוֹי-אָרֶץ-צֶדֶק מְלֵאָה יְמִינְךָ: יִשְׁמַח הֶרֶץ צִיּוֹן תִּגְלָנָה בְּנוֹת יְהוּדָה-לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סִבּוּ צִיּוֹן וְהִקִּיפוּהָ-סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ: שִׁיתוּ לְבָבָם לְחִילָה פִּסְגּוֹ אֲרָמְנוֹתֶיהָ-לְמַעַן תִּסְפְּרוּ לְדֹר אַחֲרוֹן: כִּי זֶהוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד-הוּא יִנְהַגֵּנוּ עַל-מוֹת:

בְּרַבִּיעִי בַשַּׁבָּת הֵיוּ אוֹמְרִים:

אֶל-נִקְמוֹת יְהוָה-אֵל נִקְמוֹת הוֹפִיעַ: הִנֵּשָׂא שִׁפְטֵי הָאָרֶץ-הַשֵּׁב גָּמוּל עַל-גָּאִים: עַד-מָתִי רְשָׁעִים יְהוָה-עַד-מָתִי רְשָׁעִים יַעֲלוּ: יִבִּיעוּ יִדְבְּרוּ עֵתְךָ-יִתְאַמְרוּ כָּל-פְּעָלֵי אֱוֹן: עִמָּךְ יְהוָה יִדְבְּאוּ וְנִחַלְתָּךְ יַעֲנוּ: אֲלֻמָּנָה וְגַר יִהְרֹגוּ וְיִתּוּמִים יִרְצֲחוּ: וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה-יְיָ וְלֹא יִזְכֵּן אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: בֵּינוּ בְּעָרִים בָּעֵם וּבְסִילִים מָתִי תִשְׁכִּילוּ: הִנֵּטַע אֱוֹן הֲלֹא יִשְׁמַע-אִם-יֵצֵר עֵין הֲלֹא יִבִּיט: הִיִּסֵּר גּוֹיִם הֲלֹא יִזְכִּיחַ-הַמֶּלֶךְ אָדָם דָּעַת: יְהוָה יִדַּע מַחֲשָׁבוֹת אָדָם-כִּי-יִהְיֶה הַבֵּל: אֲשֶׁרֵינוּ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר-תִּיִּסְרֵנוּ יְיָ וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמָדֵנוּ: לְהִשְׁקִיט לֹא מִיָּמִי רַע-עַד יִכְרֶה לְרָשָׁע שַׁחַת: כִּי לֹא-יִטֵּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנִחַלְתּוּ לֹא יַעֲזֹב: כִּי-עַד-צֶדֶק יֵשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב: מִי-יָקוּם לִי עַם-מְרַעִים-מִי-יִתִּיצֵב לִי עַם-פְּעָלֵי אֱוֹן: לוֹלִי יְהוָה עֲזָרְתָה לִי-כַמְעָט שְׂכָנָה דּוֹמָה נִפְשִׁי: אִם-אֶמְרָתִי מָטָה רָגְלִי-חֲסִדָּךְ יְהוָה יִסְעֲדָנִי: בְּרַב שְׂרַעֲפֵי בְּקֶרְבִי תִנְחַוְמִיךָ יִשְׁעֶשְׁעוּ נִפְשִׁי: הִיחֲבִרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת-יֵצֵר

עֲמַל עַל־יְחִיק: יִגְדּוּ עַל־נַפֶּשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יִרְשִׁיעוּ: וַיְהִי יְהוָה
לִי לְמִשְׁגָּב וְאֱלֹהֵי לְצֹר מַחֲסִי: וַיֵּשֶׁב עָלַיְהֶם אֶת־אוֹנֶם וּבִרְעֵתָם
יִצְמִיתֶם. יִצְמִיתֶם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

בְּשִׁשִּׁי בַשָּׁבַת הָיוּ אוֹמְרִים:

יְהוָה מֶלֶךְ גָּאוֹת לָבֵשׁ. לָבֵשׁ יְהוָה עֵז הַתְּאֹזֶר. אֶף־תִּכּוֹן תִּבְל
בַּל־תִּמּוֹט: נִכּוֹן כְּסֹאֲךָ מֵאֵז. מַעֲזֵלִם אֶתְּךָ: נִשְׂאוּ נְהָרוֹתָו
יְהוָה. נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלֶם. יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכִים: מְקַלּוֹתוֹ מִים
רַבִּים אֲדִירִים מִשְׁבְּרִיִּים. אֲדִיר בְּמַרוֹם יְהוָה: עֲדַתְיָךְ נֶאֱמְנוּ
מֵאֵד. לְבֵיתְךָ גְּאוֹה־קֹדֶשׁ. יְהוָה לְאַרְךָ יָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תִּלְמִידֵי חֲכָמִים מְרַבִּים
שָׁלוֹם בְּעוֹלָם. שְׁנֵאמַר. וְכָל־בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי יְהוָה וְרַב
שָׁלוֹם בְּנֵיךְ: אֶל־תִּקְרִי בְּנֵיךְ אֵלָּא בְּנֵיךְ. יְהִי־שָׁלוֹם בְּחִילְךָ.
שָׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ: לְמַעַן אֲחִי וְרַעִי. אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בְּךָ:
לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֲבִקְשָׁה טוֹב לְךָ: וְרֹאֵה־בְנִים לְבְנֵיךְ.
שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל: (שָׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאִין־לָמוּ מְכֻשׁוֹל:
יְהוָה עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָהוּ יִבְרַךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם):

קדיש דרבנן:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּעָגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשָּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלָּה וְיִתְהַלָּל
שְׁמֵהּ דְּקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעָלָא לְעָלָא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנִחְמַתָּא דְּאִמְרִין
בְּעָלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־רַבָּנָן. וְעַל־תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל־כָּל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן
(דִּיתְבִּין) דְּעִסְקִין בְּאוֹרֵיתָא (מְדִשְׁתָּא) דִּי בְּאַתְרָא הָדָן וְדִי בְּכָל־
אַתְר וְאַתְר. יְהֵא (לְנָא ו) לְהוֹן וּלְכוּן שְׁלָמָא וְחִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמִין (וְחִי
אַרְיִכִי) וּמְזוּנֵי רְוִיחִין מִן־קָדָם מְרֵה שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְאַמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל.
וְאַמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

החזן אומר בקול רם:

עָלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל. לְתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרָאשִׁית.
שְׁלֹא עֲשֵׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאָרֶץ. וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפָּחוֹת
הָאָרְצוֹת. שְׁלֹא שָׁם חָלַקְנוּ כָּהֵם. וְגוֹרְלָנוּ כְּכָל־הַמוֹנֵם. שֶׁהֵם
מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וְרִיק וּמִתְפַּלְלִים אֶל־אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וְאִנּוּ
כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. (שֶׁהוּא) נוֹטֶה שְׁמַיָּם וְיִסַּד אֶרֶץ. וְכִסָּא כְבוֹדוֹ בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵין
עוֹד מַלְבְּדוֹ. אִמַּת מַלְכֵנוּ וְאֵין זולָתוֹ. כְּכַתוּב בְּתוֹרָתְךָ. וַיִּדְעַתְּ
הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתְּ אֶל־לְבָבְךָ. כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
וְעַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת. אֵין עוֹד:

עַל־כֵּן נִמְנָה לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְרֹאוֹת מְהֵרָה בְּתַפְאֶרֶת עוֹד.
לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן־הָאָרֶץ. וְהַאֲלִילִים כְּרוֹת יִכְרֶתוּן.
לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוֹת שְׂדֵי. וְכָל־כְּנִי בֶּשֶׁר יִקְרָאוּ בַּשִּׁמְךָ.
לְהַפְנוֹת אֱלֹיךָ כָּל־רָשָׁעֵי אֶרֶץ. יִכִּירוּ וַיִּדְעוּ כָּל־יּוֹשְׁבֵי תֵּבֶל.
כִּי לָךְ תִּכְרַע כָּל־בָּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

יִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ. וְלִכְבוֹד שְׁמֶךָ יִקָּר יִתְּנוּ. וַיִּקְבְּלוּ כָּלֶם עַל מַלְכוּתְךָ.
וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֹךְ הִיא.
וְלְעוֹלָמִי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד. כַּפְתּוֹב בְּתוֹרַתְךָ. יְהוָהוּ יִמְלֹךְ
לְעוֹלָם וָעֶד: וְכָתוּב. שְׁמֶךָ יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

קדיש יתום:

וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֶךָ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבִרָא כְּרַעוּתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שְׁמֶךָ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמִי עֲלֵמָיָא.

וַיִּתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלָּה וַיִּתְהַלָּל
שְׁמֶךָ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעֵלְא לְעֵלְא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא דְאִמְרֵן
בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-
יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

פיוט לר' דניאל בן יהודה דיין:

יִגְדֵּל אֱלֹהִים חַי וַיִּשְׁתַּבַּח.	נִמְצָא וְאִין-עַת אֶל-מִצִּיאוּתוֹ:
אֶחָד וְאִין יְחִיד כְּיָחוּדוֹ.	נֶעְלָם וְגַם אִין-סוּף לְאַחֲדוּתוֹ:
אִין לוֹ דְּמוּת הַגּוֹף וְאִינוּ גּוֹף.	לֹא-נֶעְרוֹךְ אֵלָיו קִדְשָׁתוֹ:
קִדְמוֹן לְכָל-דְּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא.	רֹאשׁוֹן וְאִין-רֹאשִׁית לְרֹאשִׁיתוֹ:
הֵנוּ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל-נוֹצָר.	יִוְרָה גְּדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
שָׁפַע נְבוֹאָתוֹ נִתְּנוּ אֶל-	אֲנָשֵׁי סִגְלָתוֹ וְתַפְאֲרָתוֹ:
לֹא-קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד.	נָבִיא וּמַבִּיט אֶת-תְּמוּנָתוֹ:

תֹּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל.
 לֹא־יִחַלֵּף הָאֵל וְלֹא־יִמִּיר
 עַל־יַד נְבִיאָו נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
 דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוֹלָתוֹ:
 צוּפָה וַיִּזְדַּע סִתְּרֵינוּ.
 גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד כְּמַפְעָלוֹ.
 מְבִיט לְסוֹף דְּבָר בְּקִדְמוּתוֹ:
 נֹתֵן לְרָשָׁע רָע כְּרָשָׁעֵתוֹ:
 לְפָדוֹת מַחְבֵּי קֶץ יִשׁוּעָתוֹ:
 מֵתִים יַחֲיֶה אֵל בְּרֹב חֶסְדּוֹ.
 בְּרוּךְ עַד־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:
 (אֱלֹהֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הֵם עֲקָרִים. יְסוֹד תֹּוֹרַת מֹשֶׁה וּנְבוֹאָתָו):

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ.
 לַעֲת נַעֲשֶׂה כְּחֶפְצוֹ כָּל.
 בְּטָרֶם כָּל־יִצִּיר נִבְרָא:
 אֲזִי מָלַךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
 וְאַחֲרֵי כְּכֹלֹת הַכֹּל.
 וְהוּא הָיָה וְהוּא הָיָה.
 וְהוּא אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי.
 בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַּכְלִית.
 וְהוּא אֵלִי וְחִי גּוֹאֲלִי.
 וְהוּא נָסִי וּמְנוּסִי.
 בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי.
 וְעַם־רוּחִי גְּיוּתִי.
 וְהוּא הָיָה לִי וְלֹא אִירָא:
 מִנֶּת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
 בְּעֵת אֵיֶשֶׁן וְאֶעֱרָה:
 יְהוָה לִי וְלֹא אִירָא:

ביום הערבה תוקעים תשר"ת.

ח"ג והערות

ביום הערבה תוקעים תשר"ת. לא נמצא במח' הקדומים, אמנם כך נהוג בק"ק רומה ובירושלים, וכן כתוב במח' שד"ל, ח"ב, דף קעז ע"ב, שזה מנהג ק"ק כנסת ההיכל אשר ברומא, ובחוברת המנהג של הרב מ"ע הרטום, עמ' 28 (אחרי 'אדון עולם').

מקורות ומקבילות

ביום הערבה תוקעים. ע"פ משנ' סוכה, פ"ד, מ"ה; פרי האדמה, הל' עירובין, פ"א, ה"ז; ברש"ר ומדק"א, עמ' תלז; שו"ת תורת יקותיאל, תנינא, חו"ח סי' נב. ראו ירוש' סוכה, פ"ד, ה"ג, 'א"ר אחא זכר ליריחו' ויהי' ג, ג, ו, עו; ירוש' ר"ה, פ"ד ה"ח [דף כ ע"ב], 'זו תקיעה וערבה'; רמב"ם הל' שופר וסוכה, פ"ז, הל' כא.

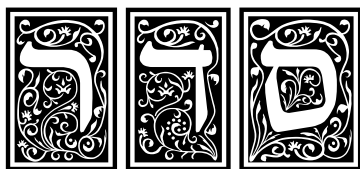
ואומרים בנחת:

יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כְּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי־יִשְׁרָאֵל: לְהַטּוֹת לְבַבְנוּ אֵלָיו. לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו
וּלְשַׁמֵּר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ: וַיְהִי
דְּבָרִי אֱלֹהֵי אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרָבִים אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יוֹמָם וּלְיָלָה. לַעֲשׂוֹתוֹ מִשְׁפָּט עֲבָדָיו וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
דְּבָר־יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ. כִּי יְהוָה הוּא
הָאֱלֹהִים. אֵין עוֹד:

והולכים לבתיהם לשלום ואומרים ביציאתם מבית הכנסת:

יְהוָהוּ נַחֲנִי בְּצִדְקָתְךָ לְמַעַן שׁוּרְרִי. הַיֵּשֶׁר לִפְנֵי דְרָכְךָ: אֲדָוָה
טוֹב וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָל־יְמֵי חַיִּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית־יְהוָה
לְאַרְךָ יָמִים:

תפילת מנחה
של
יום הערבה
וערב שמיני עצרת
ושמחת תורה

מנחה של יום הערבה וערב שמיני עצרת ושמחת תורה

לפנות ערב הולכים לבית הכנסת ומתפללים מנחה כשאר ימי חולו של מועד.

לְמִנְצַח עַל־הַגָּתִית־ לְבָנֵי־קֶרַח מִזְמֹר: מַה־יָּדִידוֹת מִשְׁכָּנוֹתֶיךָ־ יְהוָה צְבָאוֹת: נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָּהּ נִפְשֵׁי לַחֲצֹרוֹת־ יְהוָה־ לִבִּי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ אֶל אֱלֹהֵי: גַם־צִפּוֹר מִצֶּאֱהָ בֵּית וּדְרֹרוֹ קָן לָהּ אֲשֶׁר־שָׁתָה אֶפְרָחֶיהָ־ אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת־ מְלָכִי וְאֱלֹהֵי: אֲשֶׁר־יֹשְׁבֵי בֵיתְךָ־ עוֹד יִהְלֹךְ סֵלָה: אֲשֶׁר־יֹאדָם עוֹז־לוֹ בָּךְ־ מְסֻלוֹת בְּלִבָּבָם: עֲבָרִיו בְּעֶמֶק הַבָּכָא מַעֵן יִשְׁתַּוְּהוּ־ גַם־כָּרְכוֹת יַעֲטָה מוֹרָה: יִלְכוּ מִחִיל אֶל־חִיל־ יִרְאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן: יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שְׁמִעָה תִּפְלְתִי־ הָאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: מִגִּנְנוּ רָאָה אֱלֹהִים וְהִבֵּט פָּנָי מִשִּׁיחָךְ: כִּי טוֹב־יוֹם בַּחֲצִיךָ מֵאֶלֶף־ בַּחֲרֹתִי הַסְתּוֹפֶף בְּבֵית אֱלֹהֵי־ מְדוֹר בְּאֶהֱלִי־רָשַׁע: כִּי שָׁמְשׁוּ וּמָגְן יְהוָה אֱלֹהִים־ חָן וְכְבוֹד יִתֵּן יְהוָה־ לֹא יִמְנַע־טוֹב לַהֲלֻכִים בְּתַמִּים: יְהוָה צְבָאוֹת־ אֲשֶׁר־יֹאדָם בְּטַח בָּךְ:

בק"ק רומה מוסיפים:

וּנְשָׁלְמָה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ־ בְּמָקוֹם קָרְבָן תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים:

וַיַּדְבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם־ אֶת־קֶרְבָּנִי לַחֲמִי לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִיחָחִי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה־ כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנִים לְיוֹם עֹלָה תָּמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקָר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים: וְעִשִּׂירִית הָאִיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה־ בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן פְּתִית רְבִיעֵת הֵהִיז: עֹלֹת תָּמִיד־ הָעֹשִׂיָה בְּהָרִי סִינֵי לְרֵיחַ

נִיחַח אִשָּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הָהֵין לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד. בְּקֹדֶשׁ הַסֹּדֶף נִסְדָּף
שֶׁכֶר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים. כְּמִנְחַת הַבֶּקָר
וּכְנִסְכּוֹ תַעֲשֶׂה. אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה:

אֵתָה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ (אֵת־)קִטְרֶת הַסַּמִּים. פֶּטוּם
הַקִּטְרֶת. הַצָּרִי וְהַצֶּפֶרֶן. הַחֲלֻבָּנָה וְהַלְבֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים
שִׁבְעִים מָנֶה. מֵר וּקְצִיעָה. שְׁבֻלַת גֶּרֶד וְכֶרֶם. מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר
שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה. הַקֶּשֶׁט שְׁנַיִם עָשָׂר וְקְלוּפָה שְׁלֹשָׁה. וְקִנְמוֹן תַּשְׁעָה.
בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה תַשְׁעָה קִבִּין. יֵין קִפְרִיסִין סְאִין תֵּלֶת וְקִבִּין תֵּלֶת־אֵ. וְאִם
אֵין לוֹ יֵין קִפְרִיסִין מִבֵּיא חֲמֵר חוֹרִין עֲתִיק. מֶלֶח סְדוּמִית רִבְעֵי. מַעֲלָה
עָשׂוֹן כָּל־שֶׁהוּא. רִבִּי נָתָן אוֹמֵר אֵף כַּפֹּת הַיֶּרֶדֶן כָּל־שֶׁהִיא. אִם נָתָן בָּהּ
דָּבֶשׂ פֶּסְלָה. אִם חֹסֶר אַחַת מִכָּל־סִמְמָנֶיהָ חֵיב מִיתָה:

רָבֵן שִׁמְעוֹן בֶּן־גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצָּרִי אֵינוֹ אֵלָּא שָׂרָף הַנוֹטָף מֵעֵצִי
הַקֶּטֶף. בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה שְׁשָׁפִין בָּהּ אֶת־הַצֶּפֶרֶן כְּדִי שֶׁתֵּהָא נֶאֱהָ.
יֵין קִפְרִיסִין שְׁשׁוֹרִין בּוֹ אֶת־הַצֶּפֶרֶן כְּדִי שֶׁתֵּהָא עֲזָה. וְהֵלָּא מִי רִגְלִים
יִפִּין לָהּ. אֵלָּא שְׁאִין מִכְּנִיסִין מִי רִגְלִים בְּמִקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד:
וְעֶרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמָנִית:

וְיֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יִהְיֶה לְךָ סֵלָה: אֲשֶׁר־יִהְיֶה הָעַם שֶׁכָּכָה לוֹ. אֲשֶׁר־
הָעַם שִׁיחֶה אֱלֹהֵיו:

תִּהְיֶה לְדָוִד. אֲרוֹמָמֶךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם
וָעֶד: בְּכָל־יּוֹם אֲבָרְכֶךָ וְאֵהְיֶה לְשִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּדוֹל יְהוָה וּמִהֲלָל מְאֹד וְלִגְדָּלְתּוֹ אֵין חֶקֶר: דּוֹר לְדוֹר יִשְׁבַּח

מֵעֵשִׂיךָ וּגְבוּרָתִיךָ יִגִּידוּ: הִדָּר כְּבוֹד הוֹדָךָ וְדַבָּרִי נִפְלְאוֹתֶיךָ
 אֲשִׁיחָה: וְעֹזוֹ נִזְרָאוֹתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדֹלְתֶךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זָכַר
 רַב־טוֹבָךָ יִבְיַעוּ וְצִדִּיקְתֶּךָ יִרְגְּנוּ: חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה. אַרְךְ אֲפִים
 וּגְדֹל־חֶסֶד: טוֹב יְהוָה לְכָל יְרַחֲמֵיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוֹךָ יְהוָה
 כָּל־מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתֶךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתֶךָ
 יִדְבְּרוּ: לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכְבוֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ:
 מַלְכוּתֶךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמַמְשַׁלְתֶּךָ בְּכָל־דָּוָר וְדָר: סוֹמֵךְ
 יְהוָה לְכָל־הַנְּפִלִים וְזוֹמֵךְ לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי־כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ
 וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת־יְדֶךָ וּמַשְׁבִּיעַ
 לְכָל־חַי רִצּוֹן: צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחֹסֶד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
 קָרִיב יְהוָה לְכָל־קְרָאָיו. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאַמֶּת: רִצּוֹן
 יִרְאוּ יַעֲשֶׂה וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־
 כָּל־אֲהַבָּיו. וְאֶת כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תַּהֲלֵת יְהוָה יִדְבֹּר פִּי.
 וַיִּבְרַךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קֹדֶשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאַנְחֵנוּ נִבְרַךְ יְיָ. מַעֲתָה וְעַד־עוֹלָם. הַלְלוּ־יְיָ:

הַחֲזוֹן אוֹמֵר:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֲלָמָא דִּבְרָא כְרֻעֻתָּהּ. וַיִּמְלִיךְ
 מַלְכוּתָּהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל
 בְּעֲגָלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאֹמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלָם וּלְעֲלָמֵי עֲלָמֵיָא.

יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלָּה
 וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

לְעֵלָא לְעֵלָא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
 דְּאֹמְרִין בְּעֲלָמָא. וְאֹמְרוּ אָמֵן:

עמידה למנחה של יום הערבה

יכון פניו כנגד מקום המקדש כאשר רגליו זו אצל זו, יעמוד ולא ישען ויכוף ראשו מעט, צריך לכוון בכל הברכות, ולפחות בברכה הראשונה.

בחזרה החזן אומר בלחש:

אֲדַנִּי שִׁפְתֵי תִפְתַּח וּפִי יִגִּיד תִּהְלִתָּךְ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם.
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא.
אֵל עֲלִיּוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת־הַכֹּל וְזוֹכֵר חֲסָדֵי
אֲבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לְבָנָי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ
גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶגֶן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם יְהוָה. מַחֲיֶה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.

מוריד הטל.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מַחֲיֶה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. מַתִּיר אֲסוּרִים. וּמַקְיֵם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי
עָפָר. מֵי־כֶמוֶד בֶּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ. מֶלֶךְ מַמְיֵת וּמַחֲיֶה
וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה. מַחֲיֶה הַמֵּתִים:

החזן והקהל אומרים בחזרה:

כֶּתֶר יִתְּנוּ לָךְ הַמּוֹנֵי מַעֲלָה עַם־קְבוּצֵי מַטֵּה. יַחַד כָּלָם קִדְּשָׁה לָךְ
יִשְׂרָאֵל. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל־יַד נְבִיאָךְ. וּקְרָא זֶה אֱלֹהֵינוּ וְאֵמַר.
קו"ח: קִדְּשׁוּ קִדְּשׁ קִדְּשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מֶלֶךְ כְּלֵה־אָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
חזן: לְעַמֶּתֶם בָּרוּךְ יֵאמְרוּ. קו"ח: בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: חזן: וּבְדַבְּרֵי
קִדְּשֶׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר. קו"ח: יְמֶלֶךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר
וָדָר. הִלְלוּיָהּ:

לְדֹרֹר וְדֹרֹר נִמְלִיךְ לְאֵל. כִּי־הוּא לְבִדּוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ. וְשִׁבְחֶךָ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא־יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי־אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמְלַמֵּד לְאִנּוּשׁ בִּינָה. וְחֹנֵן מֵאֲתָךְ
דַּעַת וּבִינָה וְהַשְׁכֵּל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. חוֹנֵן הַדַּעַת:

הַשִּׁיבֵנוּ אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ. וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקָרְבֵנוּ מִלְּכֵנוּ
לְעִבּוּדְתְּךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בְּתִשּׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה. הַרוֹצֵה בְּתִשּׁוּבָה:

סִלַּח־לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל־לָנוּ מִלְּכֵנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ.
כִּי אֵל טוֹב וְסִלַּח אֲתוֹרָה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. חֲנוּן
הַמֵּרַבָּה לְסִלּוּחַ:

רְאֵה נָא בְּעֵינֵינוּ וּרְיִבָה רִיבֵנוּ. וּגְאֹלָנוּ מִלְּכֵנוּ מִהֲרָה לְמַעַן
שְׁמֶךָ. כִּי (אל) גּוֹאֵל חֹזֵק אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רַפְּאֵנוּ יְהוָה (אֱלֹהֵינוּ) וְנִרְפָּא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנוֹשְׁעָה. כִּי תִהְיֶה לָנוּ
אַתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־מַכּוֹתֵינוּ (וּלְכָל־
תַּחֲלוּאֵינוּ). כִּי אֵל רּוֹפֵא רַחֲמָן וְנֶאֱמָן אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
רּוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרַךְ עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְאֶת־כָּל־
מִינֵי תְבוּאָתָה. וְתֵן טַל לְבִרְכָּה עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה וְשִׁבַּע
אֶת־הָעוֹלָם מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ. וְתֵן בְּרָכָה. רוּחָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־
מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וּבָרַךְ אֶת־שְׁנוֹתֵינוּ כְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת הַמְּבֹרָכוֹת.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מְבָרַךְ הַשָּׁנִים:

תַּקַּע בַּשּׁוֹפָר גְּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא גַם לְמִבְּצֵן גְּלִיּוֹתֵינוּ. (וּמִבְּצֵנוּ
יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ). בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
מִבְּצֵן נִדְּחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָאשׁוֹנָה וַיּוֹעֲצֵנוּ כְּבִתְחִלָּה. וְתַמְלֹךְ
עָלֵינוּ אַתָּה (מְהֵרָה) לְבִדְךָ (בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים).
בְּצֶדֶק וּבִמְשָׁפֶט. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ אוֹהֵב צֶדֶקָה וּמִשְׁפָּט:

נוסח מחזור רמ"ו ובולוניה:

וְלַמְּלָשִׁינִים בְּלִתְּהוּ
תַּקְוָה. וְכָל־
הַמִּינִים כָּלֶם כְּרָגַע יֹאבְדוּ.
וְכָל־אוֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכְרְתוּ.
וּמַלְכוּת זְדוֹן מְהֵרָה תַעֲקֹר
וּתְשַׁבֵּר וְתִכְנִיעַ אוֹתָם בְּמְהֵרָה
בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

נוסח בלתי מצוננר וכ"י כ"ה:

וְלַמְּשֻׁמְרִים בְּלִתְּהוּ
תַּקְוָה. וְכָל־
הַמִּינִים כָּלֶם כְּרָגַע יֹאבְדוּ.
וְכָל־אוֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכְרְתוּ.
וּמַלְכוּת זְדוֹן מְהֵרָה תַעֲקֹר
וּתְשַׁבֵּר וְתִכְנִיעַ אוֹתָם בְּמְהֵרָה
בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. שׁוֹבֵר
אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל־הַחֲסִידִים וְעַל־הַצְּדִיקִים וְעַל־גְּרֵי הַצֶּדֶק וְעַל־פְּלִיטַת
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְהִמוּ (נָא) רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן
שָׂכָר טוֹב לְכָל־הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת. וְשִׁים חֲלָקֵנוּ
עִמָּהֶם. לְעוֹלָם לֹא יִבוֹשׁ כִּי־בָךְ בִּטְחָנוּ מֶלֶךְ עוֹלָמִים. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה. מַשְׁעֵן וּמִבְטָח לַצְּדִיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וּבְגֵדָה אוֹתָהּ בְּגִין
עוֹלָם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
בוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם:

אֶת־צֶמַח דָּוִד עֲבָדְךָ בְּמַהֲרָה תִצְמַיֵּחַ. וְקִרְנוֹ תִּרְוֶם בִּישׁוּעָתְךָ.
כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל־הַיּוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִצְמִיחַ
קֶרֶן יִשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְחוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל
בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תַּפְּלָתֵנוּ וְאֶת־תַּחֲנֻנֵּנוּ. כִּי אֵב
מִלֵּא רַחֲמִים רַבִּים אַתָּה הוּא מַעוֹלָם. וְלֹא נָשׁוּב רִיקָם
מִלִּפְנֶיךָ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תַּפְּלָה וְתַחֲנוּן אַתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
שׁוֹמֵעַ תַּפְּלָה:

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל־תַּפְּלָתָם שְׁעוּרָה.
וְהִשָּׁב הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ. וְאֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְתַפְּלָתָם
מִהֲרָה בְּאַהֲבָה תִקַּבֵּל בְּרָצוֹן. וְתֵהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת
יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא. יִגְיַע. יִרְאֶה (נ"א: וְיִרְאֶה)
וְיִרְצֶה. וְיִשְׁמַע. וְיַפְקֹד. וְיִזְכֹּר וְזָכְרֻנָּנוּ וְזָכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ.
וְזָכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְזָכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עֲבָדְךָ. וְזָכְרוֹן
כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לִפְנֶיךָ (לְפָלִיטָה) לְטוֹבָה. לְחַן וּלְחַסֵּד
וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן

בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה.

זָכְרָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקַדְנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ
בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. בְּדָבָר יִשׁוּעָה וְרַחֲמִים. וְחוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם
עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה:
וְתַחֲזִיגָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וּלְיְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים כְּמֵאֶז.
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמַּחְזִיר בְּרַחֲמָיו שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה כשהחזן אומר 'מודים' חייבים כל הציבור
לשוח עמו ואומרים 'מודים דרבנן':

מודים כורעים ומשתחוים
אנחנו לפניך אלהינו
אלהי כל-בשר. יוצרנו יוצר
בראשית. ברכות והודאות
לשםך הגדול והקדוש. על-
שהחיייתנו וקיימתנו. בן תחינו
ותחננו ותאסוף גליוֹרֵינו
מארבע כנפות הארץ. ונשוב
לשמור חקך ולעשות רצונך
באמת ובלבב שלם. על
שאנו מודים לך. (ברוך אל
ההודאות): עד כאן.

מודים אנחנו לך. שאֵתָה הוא
יהוה אֱלֹהֵינו ואלהי
אבותינו. על-חינו המסורים
בידך ועל-נשמותינו הפקודות
לך. ועל-נסיך שבכל-יום ויום
עמנו ועל-נפלאותיך וטובותיך
שבכל-עת. ערב ובקר וצהרים.
הטוב כי לא-כלו רחמך.
המרחם כי לא-תמו חסדיך
ומעולם קנינו לך. לא-הכלמתנו
יהוה אֱלֹהֵינו ולא-עזבתנו ולא-
הסתרת פניך ממנו:

על-כלם יתברך ויתרומם שםך מלכנו תמיד. כל-החיים
יודוך סלה. ויהללו לשםך הטוב באמת. ברוך אתה
יהוה. הטוב שםך ולך נאה להודות:

שים שלום. טובה וברכה. (חיים). חן וחסד ורחמים. עלינו
ועל-כל-ישראל עמך. ברכנו אבינו כלנו כאחד באור
פניך. כי באור פניך נתת לנו יהוה אֱלֹהֵינו. תורת חיים.
אהבה וחסד. צדקה. ברכה. ישועה ורחמים וחיים ושלום.
וטוב יהיה בעיניך (לברכנו ו) לברך את-כל-עמך ישראל
תמיד בכל-עת ובכל-שעה בשלומך. ברוך אתה יהוה.
המברך את-עמו ישראל בשלום. (אמן):

בחזרה החזן אומר פסוק זה בלחש:

יהיו לרצון אמרי-פי. והגיון לבי לפניך. יהוה צורי וגאלי:

ויש נוהגים להוסיף:

אֱלֹהֵי. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵי. וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדּוּם וְלִמְצוֹתֶיךָ
תִּרְדּוֹף נַפְשֵׁי. וְנַפְשֵׁי כְּעַפָּר לְכָל תַּהֲיָה. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי.
שְׂכָל-הַקָּמִים עָלֵי לְרַעְיָה. תִּפְרַע עֲצָתָם וּתְקַלְקַל מַחְשְׁבוֹתָם. וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי. שְׁתַּפְּתַח לִי שְׁעָרֵי תוֹרָה. שְׁעָרֵי חֻכְמָה. שְׁעָרֵי בִינָה. שְׁעָרֵי דַעַת. שְׁעָרֵי
פְּרָנְסָה וְכֻלְכָּלָה. שְׁעָרֵי חַיִּים. חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

כולם אומרים:

יְהִי לְרָצוֹן אֱמִרֵי-פִי. וְהִגִּינוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

פוסע שלש פסיעות לאחוריו בכריעה אחת וחוזר לשמאלו, ואחר כך לימינו ואומר:

**עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. (אָמֵן):**

(יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

שְׁתַּבְּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתֵן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ):

במקום שכלו ג' פסיעות יעמוד ולא יחזור למקומו עד שיגיע החזן לקדושה. בחזרת הש"ן הקהל צריך לעמוד ולכון
לכל הברכות ולענות 'ברוך הוא וברוך שמו' אחרי 'ברוך אתה יי', ואמן' אחר כל ברכה.

החזן אומר:

**יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבָרָא כְּרַעוּתָהּ. וְיִמְלִיךְ
מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיָמֵיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל
בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן:**

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא.

**יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלָּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:**

**לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
דְּאִמִּירָן בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:**

**תִּתְקַבַּל צְלוֹתָהוֹן וּבְעוּתָהוֹן דְּכָל-בֵּית-יִשְׂרָאֵל. קָדָם אֲבוּהוֹן
דְּבִשְׁמֵיָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:**

יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

לאחר מנחה גדולה יש אומרים 'עלינו לשבח' (לקמן עמ' 423) ולאחריו קדיש יתום. לאחר
מנחה קטנה אם יש בבה"כ אדם החייב באמירת קדיש, אומרים כאן מזמור של יום (להלן
עמ' 420-422) או מזמור ס"ז (כמנהג ק"ק רומה) כדלקמן ואחריו קדיש יתום.

לְמַנְצַח בְּנִגִּינַת מְזֻמּוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יַחֲנֹנוּ וַיְבָרְכֵנוּ. יֵאָר פָּנָיו
אֲתָנוּ סֵלָה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָכָה. בְּכָל־גֹּזִים יְשׁוּעָתָה:
יִזְדּוֹף עַמִּים אֱלֹהִים. יִזְדּוֹף עַמִּים כָּלֵם: יִשְׁמְחוּ וִירָנְנוּ לְאֵמִים.
כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל וְלְאֵמִים בְּאֶרֶץ תִּנְחֵם סֵלָה: יִזְדּוֹף עַמִּים
אֱלֹהִים. יִזְדּוֹף עַמִּים כָּלֵם: אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ. יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים
אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל־אֲפִסֵּי־אֶרֶץ:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּבִרָא כְּרֻעֻתָהּ. וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיִּי דְּכָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעֵלַם וּלְעֵלְמֵי עֲלֻמְיָא.

יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:
לְעֵלְא לְעֵלְא מִן־כָּל־בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחְמַתָּא דְּאֻמִּין
בְּעֶלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל.
וְאָמְרוּ אָמֵן:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו. יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל. אָמֵן:

סדר ההקפות
לשמחת תורה

במנהג ק"ק רומה

סדר ההקפות לשמחת תורה

במנהג ק"ק רומה

פזמון לפתיחת ההיכל:

יְפוּצוּ אֵיבֵיךְ בְּנִסְעַת הָאָרֶץ.

ובְּנוּחָה עִמָּךְ שִׁיר מְזִמּוֹר יִרְן:

וְכִהְיֶנִי עִמָּךְ יִלְבָּשׁוּ רִקְמָה. יֹאמְרוּ חֲסִידֶיךָ שִׁירָה בְּנִעִמָּה:
גּוֹי עַל-כָּל-אָמָה שָׁבַח וַיִּתְרוֹן. וּבְנוּחָה עִמָּךְ שִׁיר מְזִמּוֹר
יִרְן: יְפוּצוּ אֵיבֵיךְ בְּנִסְעַת הָאָרֶץ. וּבְנוּחָה עִמָּךְ שִׁיר מְזִמּוֹר יִרְן:

אוֹרִים וְתַמִּים כְּבָרְאֻשׁוֹנָה. קִטְרֶת סַמִּים שִׁחַלְתָּ וַחֲלָבָנָה.
וְהָיָה לוֹ לְמִנָּה לְזֶרַע אֶהְרֹן. וּבְנוּחָה עִמָּךְ שִׁיר מְזִמּוֹר
יִרְן: יְפוּצוּ אֵיבֵיךְ בְּנִסְעַת הָאָרֶץ. וּבְנוּחָה עִמָּךְ שִׁיר מְזִמּוֹר יִרְן:

בַּעֲבוּר עֲבָדְךָ דָּוִד בֶּן-יִשִּׁי. שְׁלַח מְשִׁיחֶךָ וְלֶךְ יוֹבִילוּ שִׁי.
לְהַקְרִיב אִשִּׁי מִנַּחַת זִכְרוֹן. וּבְנוּחָה עִמָּךְ שִׁיר מְזִמּוֹר
יִרְן: יְפוּצוּ אֵיבֵיךְ בְּנִסְעַת הָאָרֶץ. וּבְנוּחָה עִמָּךְ שִׁיר מְזִמּוֹר יִרְן:

מקורות ומקבילות

הקפוט לשמחת תורה. ע"פ ס' כמנכנים (פירנא), שמיני עלות, ס' ז; רמ"א אר"ח, ס' תרסב, ס"ח.

ח"נ והערות

סדר ההקפות לשמחת תורה- המנהג לעשות הקפות בשמחת תורה, הושתת ע"פ יסוד תורת הקבלה והתפשט ברוב קהילות איטליה במהלך המאה הי"ח. ראו: אברהם

יערי, 'תולדות חג שמחת-תורה', ירושלים, מוסד הרב קוק, תשכ"ד, עמ' 259-318 (על הפיוטים וסדר ההקפות, ראו שם, עמ' 404-469, 484-494). סדר זה נדפס לראשונה ע"י הרב שמואל ר' די סיני (רומה, תשל"ח) עפ"י כתב יד, עם תרגום לאיטלקית. בחוברת הנ"ל, לאחר הפזמון לפתיחת ההיכל 'יפוצו אויבך' נדפס פזמון נוסף הפותח 'פרשו עלי מזוי שכניתך' שכנראה נאמר בעבר וכבר במאה העשרים נשמט מסדר ההקפות. כל הפיוטים של סדר זה מופיעים בכתב יד מונסראט, ספריית המנזר, Ms. Or. 61 (מן המאה הי"ח, הכולל גם פיוטים נוספים לשמחת תורה כמנהג ק"ק פירנצי וליורנו): 'אלי על מה', 'איך בת קול', 'בן ישי איך לא יניח' (הקפות ה-ז, כפיוט אחד בן שלושה בתים), דף 338-339א; 'אל מלך על כל מלכים', 'יה בך יהיו סמוכים' (הקפות א-ב כפיוט אחד בן שני בתים), דף 379 (כתב רהוט); 'אדיר אל נעלה', 'נצר תפרח' (הקפות ג-ד, כפיוט אחד), דף 379-380א. כתב היד ממשיך עם 'יפוצו אויבך' ועוד שירים מיוחדים לקהילת רומה (ביניהם מאת ר' מרדכי לאטיס). 'יפוצו אֵיבֵיךָ' פזמון לפתיחת ההיכל, ס' יואב. נדפס לראשונה ב'תתת"ס', ויניציאה, דפוס וואן די גארה, ש"ד, דף קמ.

וַיְהִי בִּנְסֻעַ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְהוָה וַיִּפָּצוּ אֲיֻכַּיִךְ וַיִּגְסוּ
מִשְׁנֵאֶיךָ מִפְּנֶיךָ: קוּמָה יְהוָה לְמִנוּחֶתְךָ אֹתָהּ וְאֶרֶץ עֲזָרָה:
כִּהְיֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וְחִסְדֶּיךָ יִרְנְנוּ: בִּעְבוֹר דָּוִד עַבְדְּךָ אֶל־תֵּשֶׁב
פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ:

הַקֶּפֶה רֵאשׁוֹנָה

אֵל מֶלֶךְ עַל־כָּל־מַלְכִּים חַי שׁוֹכֵן עַל־שָׁמַי עָרִץ:
נָא הַקִּימָה הַנְּמוּכִים וְהַמְשִׁילִם חַי בְּמֶרְץ:

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבּוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים הָבּוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז:
הָבּוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהִדְרַת־קֹדֶשׁ:
קוֹל יְהוָה עַל־הַמַּיִם אֶל־הַכְּבוֹד הַרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים:
קוֹל־יְהוָה בַּכַּח־קוֹל יְהוָה בְּהִדְרָה: קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים
וַיִּשְׁבֵּר יְהוָה אֶת־אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן וַיִּרְקִידֵם כְּמו־עֵגֶל לְבָנוֹן וַיִּשְׂרֹץ
כְּמו־בֶן־רֵאמִים: קוֹל־יְהוָה חִצָּב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה יַחֲלִי
מִדְּבָר יַחֲלִי יְהוָה מִדְּבָר קָדֵשׁ: קוֹל יְהוָה יַחֲלִיל אֵילוֹת
וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרוֹת וּבִהֲיָכְלוֹ כָּלֹּא אָמַר כְּבוֹד: יְהוָה לִמְבוֹל יֵשֶׁב
וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יִבְרַךְ אֶת־
עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

חתן התורה אומר:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים:
יְהוָה מֶלֶךְ יְהוָה מֶלֶךְ יְהוָה יְהוָה מֶלֶךְ לְעֹלָם וָעֶד:
אָנָּה בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צָרוֹרָה:

הקפה שניה

יְהוָה בָּךְ יִהְיוּ סְמוּכִים. וַיִּרְאוּהוּ כָּל־גִּזְרֵי פָרְץ:
אֶת־פְּרִי לִצְדִיק. אֶת־יִשְׁאֲלֵהֶם שִׁפְטִים בְּאָרֶץ:
מִזְמוֹר לְדָוִד וכו'.

חתן התורה אומר:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים:
יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
קִבֵּל רַנַּת עַמֶּךָ. שִׁנְּבֵנו טְהַרְנוּ נוֹרָא:

הקפה שלישית

אֲדִיר אֵל נִעְלָה. אֵל דֵּר רוּם מַעְלָה. חֵן בָּעֵת חֲמֻלָּה לְעַם סִגְלָה.
בְּשִׁמְחָה וּבִצְהָלָה. קָרֵב קֵץ גְּאֻלָּה. אֶת־רַחֲמֶיךָ חֲנוּן לֹא־
תִּכְלֹא. שׁוּבָה בְּנִחַת וְשׁוּבָה. כִּי־יִשׁוּעָתְךָ קְרוּבָה. רוּחַ נְדִיבָה
בְּאַהֲבָה. נָא לְשִׁמְחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֲבָה: שָׁמָּה נִשְׁמְחָה אֶל־תְּנוּךְ
רְחוּבָה. אֶל־יְרוּשָׁלַיִם בְּמַעְרָבָה. אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־הַנִּחְלָה:
מִזְמוֹר לְדָוִד וכו'.

חתן התורה אומר:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים:
יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
נָא גְבוּר. דּוֹרְשֵׁי יְחִוּדְךָ. כְּבִבֵּת שְׁמִרָם:

ח"ג והערות

אדיר אל נעלה. נרפס לראשונה בתוך "שיר ושבחה", ירושלים תרס"ה.

הקפה רביעית

נֶצֶר יִפְרַח מִגֹּזַע יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבֹּץ כָּל-פְּזוּזֵי בְּגוּלָהּ. חֵדֶשׁ עָלֵינוּ
 שָׁנָה טוֹבָה דֵּר מְעוֹנָה. אֶל-הַמַּחֲיָה וְאֶל-הַכִּלְכָּלָה.
 כִּי-יִשְׁוּעַתְךָ קְרוּבָה. רוּחַ נְדִיבָה בְּאַהֲבָה. נָא לְשַׁמַּחַת בֵּית
 הַשּׁוֹאֲבָה: שָׁמָּה נִשְׁמָחָה אֶל-תּוֹךְ רְחוּבָה. אֶל-יְרוּשָׁלַיִם
 בְּמַעֲרָבָה. אֶל-הַמְּנוּחָה וְאֶל-הַנְּחִלָה:

מִזְמוֹר לְדָוִד וכו'.

חתן התורה אומר:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
 יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים:
 יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה יְהוָה מֶלֶךְ לְעֹלָם וָעֶד:
 בָּרַכְס. טַהֲרִים. רַחֲמִים. צְדָקָתְךָ תָּמִיד גְּמִלִים:

הקפה חמישית

אֵלֶיךָ עַל-מָה לֹא יַעֲלֶה. עַל הַר-צִיּוֹן הַנָּאֻוָה. רַב אֲזַעֵק אֲכֹן
 מִמֶּעַל. לֹא אֶשְׁמַע כִּי-אִם קוֹה:
 יִשְׂרָאֵל קוֹלְךָ הַשְׁפִּילָה. קֶץ הוֹחִילָה. נָא אֶל-נַפְשִׁי הַרְגִיעַ
 אָמֹר. אָמֹר. תֹּאמַר אָמֹר. תֹּאמַר אָמֹר. תֹּאמַר הַגִּיעַ:

מִזְמוֹר לְדָוִד וכו'.

חתן התורה אומר:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
 יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים:
 יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה יְהוָה מֶלֶךְ לְעֹלָם וָעֶד:
 חֲסִין קְדוֹשׁ. בָּרַב טוֹבְךָ נָהַל עֲדָתְךָ:

הקפה שישית

אֵיךְ בַּת קוֹל תִּקְרָא וְתֹאמַר. מִה־תִּזְעַק אֵלַי עַמִּי. בְּיָמֶינְךָ
 אֶתֵּן כָּף תִּמָּר בַּגּוֹיִם אֲזַעֵם וְעַמִּי: בְּיָמֶינְךָ. לֹא־יָרִימוּ יָד
 וְרָגֶל. תִּשָּׂא רָגֶל. חֵישׁ חֵישׁ לָךְ אֲשֶׁלַּח:
 מוֹשִׁיעַ אָמור. אָמור. תֹּאמַר אָמור. תֹּאמַר אָמור. תֹּאמַר הִגִּיעַ:
 מְזֻמּוֹר לְדָוִד וכו'.

חתן התורה אומר:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
 יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים:
 יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה יְהוָה יְהוָה מֶלֶךְ לְעֹלָם וָעֶד:
 יְחִיד נֶאֱדָה. לְעַמּוֹךְ פָּנָה. זִכְרִי קֹדֶשְׁתֶּךָ:

הקפה שביעית

בֶּן־יִשְׂרָאֵל אֵיךְ לֹא־יִנָּיֵחַ. לִי מִכָּל־בֵּי בּוֹחֵל. רַב עַל־זֶה שִׁפְכָתִי
 שִׁיחַ. לֹא־אֲשַׁמֵּעַ כִּי אִם יִחַל:
 יִשְׂרָאֵל דְּמַעְתָּךְ תִּמָּח. יָבֹא צֶמַח. נָא אֵל בְּלִשׁוֹן עֶבֶר תִּבְיַע
 מִהֵר. מִהֵר. תֹּאמַר מִהֵר. תֹּאמַר מִהֵר. יָבֹא מְשִׁיחַ:
 מְזֻמּוֹר לְדָוִד וכו'.

חתן התורה אומר:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
 יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים:
 יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה מֶלֶךְ. יְהוָה יְהוָה יְהוָה מֶלֶךְ לְעֹלָם וָעֶד:
 שְׁוַעֲתָנוּ קִבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתָנוּ. יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת:
 בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעֹלָם וָעֶד:

חתן התורה אומר ג' פעמים:

קול מבשר מבשר ואמר:

**בְּכַתּוּב מֵהֶנָּאוּ עַל־הָהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׁר. מִשְׁמִיעַ שָׁלוֹם
מְבַשֵּׁר טוֹב מִשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה. אָמַר לְצִיּוֹן מֶלֶךְ אֱלֹהֶיהָ:**

החזן אומר מי שברך לקהל (לעיל עמ' 153).

סדר החזרת ספרי התורה

אומרים ב' פעמים בקול רם:

יְמַלֵּךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הִלְלוּ־יָהּ:

מחזירים את ספרי התורה לארון הקודש ואומרים:

**מִזְמוֹר לְדָוִד. הָבּוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלִים. הָבּוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז: הָבּוּ
לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ. הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהִדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל
יְהוָה עַל־הַמַּיִם. אֶל־הַכְּבוֹד הִרְעִים. יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים: קוֹל־יְהוָה
בַּבַּיִת. קוֹל יְהוָה בְּהִדְרָה: קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרוֹזִים וַיִּשְׁבֵּר יְהוָה
אֶת־אֲרוֹזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיִּרְקֹדֶם כְּמו־עֵגֶל. לְבָנוֹן וְשֵׁרֶץ כְּמו־בְּרִאֲמִים:
קוֹל־יְהוָה חָצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה יַחֲלִי מִדְּבָר. יַחֲלִי יְהוָה
מִדְּבַר קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה יַחֲלִל אֵילוֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרֹת. וּבָהִיכְלוּ.
כָּלוּ אָמַר כְּבוֹד: יְהוָה לַמַּבּוּל יֵשֶׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה
עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:**

החזן אומר:

**שׁוּבָה לְמַעֲוֹנֶךָ וּשְׁכֹן בְּבֵית מִאֲוִיךָ. כִּי כָל־פֶּה וְכָל־לִשׁוֹן
יִתְּנוּ הוֹד וְהָדָר לְמַלְכוּתְךָ: וּבִנְחָה יֹאמַר. שׁוּבָה יְהוָה
רַבְּבוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל: הִשְׁיִבְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׁוֹבָה. חֲדָשׁ
יְמֵינוּ כְּקֹדֶם: כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם. תּוֹרָתִי אֶל־תַּעֲזוּבוּ:**

סדר ההקפות
לשמחת תורה

כמנהג ירושלים

סדר ההקפות לשמחת תורה כמנהג ירושלים

פתיחת ההיכל:

יְפוּצוּ אֲבִיךָ בְּנִסְעֵי הָאָרֶץ. (ובְּנוּחָה עִמָּךְ שִׁיר מְזֻמֹּר יִרְן):
בָּאֵנוּ לְפָנֶיךָ. יְהִי בְּשִׁיר וְרוֹן.

שִׂאוּ שְׁעָרֵיכֶם וְרֹאשֵׁיכֶם. הִנָּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם.
יְבֹא בִּרְנָה מִלִּבְכֶּם. בְּמִקְדָּשׁ סֶף וְאוֹלָם:
יֵשֶׁב בְּסֶתֶר עֲלִיּוֹן. הֶחָפֵץ שְׁלוֹם יֵרָאִים. עוֹרָה מִמָּעוֹן רֶם
וְחִבּוּיוֹן. שִׁמַּח נֶפֶשׁ נְדָבָאִים. לְדָרֵשׁ אֱמוּנָתְךָ בָּאִים. הָאֵר
בְּשִׁמְשׁ אֶפְלָם:

יְבֹא בִּרְנָה מִלִּבְכֶּם. בְּמִקְדָּשׁ סֶף וְאוֹלָם:

בְּטָחוֹ בְּאֱמוּנָתְךָ. סוֹבְלֵי גְלוּת בְּתוֹךְ צָר. מְקוּיִם יְשׁוּעָתְךָ.
קִרְאוּ מִן־הַמִּצָּר. יָדֶךָ יְהוָה לֹא תִקְצָר. הִקְשֵׁב מִמָּרוֹם קוֹלִם:
יְבֹא בִּרְנָה מִלִּבְכֶּם. בְּמִקְדָּשׁ סֶף וְאוֹלָם:

הקפה ראשונה

יוֹנָה מִה־תִּהְיֶינָה וּמִה־תִּהְיֶינָה. חֲגִיךָ חֲגִי. נִדְרֶךָ שְׁלָמִי. יַעַן כִּי
אֲנִי יְהוָה וְאַתֶּם עַמִּי:
חֲגִיךָ חֲגִי. נִדְרֶךָ שְׁלָמִי:

ח"ג והערות

סדר ההקפות שנוהגים לומר בבית הכנסת כמנהג בני רומה בירושלים. רוב הפיוטים הם המקובלים בקהילות הספרדיות באיטליה, פרינצי וליורנו. נדפס על פי החוברת במכונת כתיבה, ירושלים, תשרי תשכ"ג. סדר דומה, אך יותר רחב, בשינויים וללא הפיוט 'אשריכם ישראל', נדפס בספר מועדי ה' כמנהג... ספרדים, ליורנו, דפוס ש' בילפורטי וחברו, תרל"ז, דף קכד-קכו (ועוד). בשנים האחרונות נהגו לומר את הפיוטים לפי סדר זה משולבים עם אלו כמנהג ק"ק רומה. יונה מה תהגי מאת רבי יהודה הלוי, סימן "יהודה" נדפס ב"שירי הקדש לרבי יהודה הלוי", מאת דב ירדן, ח"א, ירושלים תשמ"ז, עמ' 182.

העוד לי תקוה. לצאת משבי ולהשיג תאוה. על-הרהצבי.
תראוני דוה. מנוד אהבי. למה תקראנה לי עוד נעמי:

חגיגה חגי גדרך שלמי:

ולו יתן לי אבר בדרור. לעוף אל-תלי. לקרא לי דרור. ועפר
היכלי. ארמח מר-דרור. אשק מאהבה. מדרך פעמי:

חגיגה חגי גדרך שלמי:

דיך כמלכך. יגן בערך. ובארץ חשבך. יכין צעדך. שופר
אל-חבך. כי-בא מוערך. דברי על-לבך. נחמי נחמי:

חגיגה חגי גדרך שלמי:

השם את-פני. אל-עבר פני. הדרת הר-סיני. ומקום הסנה.
ישמיע אזני. מיטב מענה. אבטח ביהוה. כי-ידע שמי:

חגיגה חגי גדרך שלמי:

הקפה שניה

שוכנת בשדה. עם אהלי כושן. עמדי לראש כרמל. צפי
להר בשן:

לגן אשר נחמס. אחות שאי עיניך. וראי ערוגתך. כי-
נמלאה שושן:

מהלך. צבי נחמד. כיתעוב גני. לרעות בגן יקשן. תחת
עצי רישן:

הבה רדה לגן. נאכל מגדים שם. ובחיק יפת עין. תשכב
וגם-תישן:

ח"ג והערות

שוכנת בשדה עם אהלי. מאת רבי שלמה אבן גבירול, סימן 'שלמה'. ראו: 'שירי שלמה בן יהודה אבן גבירול',
ח"ג, ת"א, תרפ"ח, עמ' 35, סי' ל'. צפי להר בשן. אצל שירי שלמה: 'צפי ליד בשן'.

הקפה שלישית

אֲשֵׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל. אֲשֵׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל. אֲשֵׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל.
שְׁבַכְּם בְּחַר אֵל. וְהִנְחִילְכֶם הַתּוֹרָה. וּמַסִּינִי מִתְּנָה:

אֲשֵׁרִיכֶם אֲדִירִי אֵל. אֲשֵׁרִיכֶם בְּרוּכִי אֵל. אֲשֵׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל:
שְׁבַכְּם בְּחַר אֵל. וְהִנְחִילְכֶם הַתּוֹרָה. וּמַסִּינִי מִתְּנָה:

אֲשֵׁרִיכֶם גְּבוּרִי אֵל. אֲשֵׁרִיכֶם דְּרוּשִׁי אֵל. אֲשֵׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל:
שְׁבַכְּם בְּחַר אֵל. וְהִנְחִילְכֶם הַתּוֹרָה. וּמַסִּינִי מִתְּנָה:

אֲשֵׁרִיכֶם הַדּוּרִי אֵל. אֲשֵׁרִיכֶם וְתִיקִי אֵל. אֲשֵׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל:
שְׁבַכְּם בְּחַר אֵל. וְהִנְחִילְכֶם הַתּוֹרָה. וּמַסִּינִי מִתְּנָה:

אֲשֵׁרִיכֶם זְבוּדִי אֵל. אֲשֵׁרִיכֶם חֲמוּדִי אֵל. אֲשֵׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל:
שְׁבַכְּם בְּחַר אֵל. וְהִנְחִילְכֶם הַתּוֹרָה. וּמַסִּינִי מִתְּנָה:

הקפה רביעית

מָתִי יִבְשָׁר עִם עֵינָיו כְּדֹל שׁוֹאֵל. קִרְבֹּה שְׁנֵת יֵשַׁע.
לְצִיּוֹן וּבֵא גּוֹאֵל:

אֲסִירִים (ג"א: עֲשִׁירִים) מִפְּזָרִים. עוֹבְדִים לְעוֹבְדֵיהֶם. הַתְּבַשְּׁרוּ
יָחֵד. זֹאת הִיא שְׁנֵת גּוֹאֵל.

לֹא תַעֲזֹב עַמְּךָ. לְעַד בְּגָלוּתְךָ. וּזְכוּר — לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וּלְיִשְׂרָאֵל.

עֲנֵה מַעֲנִיהֶם. וְרִיב אֶת־רִיבֵיהֶם. וּשְׁפֹךְ חֲמָתְךָ. עַל־עַמּוֹן
וּמִגְדֵּי־אֵל.

ח"ג והערות

אֲשֵׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל. נדפס במח' רמ"ז ובולגניא (שירים לחתן תורה, לפני קריאתו בפרשת וזאת הברכה אשריך ישראל). פיוט זה מופיע גם במח' אשכנז, צרפת, רומניא, קראים וקוגנין. אֲסִירִים מִפְּזָרִים. סימן 'אלעזר'.

יְבוּלֵי וּבִירַת קָדְשֵׁי תִבְנֶה וְאוֹלָמִי וְכוֹנֵן בְּחֶסֶדְךָ יִנּוֹן
וְהֶהָאֵל.
לְצִיּוֹן וּבֵא גּוֹאֵל:

רַם אֶתָּה עַל־רָמִים קִבֵּץ נְפֻצּוֹתֵינוּ לְצִיּוֹן וְגַם תִּהְיֶה בְּטֹל
לְיִשְׂרָאֵל.
לְצִיּוֹן וּבֵא גּוֹאֵל:

הַקְפָּה חֲמִישִׁית

אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן שֵׁם נוֹרָא: אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן:
אֵל אֲדִיר נוֹרָא וְאִים לְעֶמְךָ תִּנֶּה פְדִיּוֹם וַיִּבְרַךְ אֶתְכֶם הַיּוֹם.
וְאָמַר כָּל־הָעָם אֱמֵן:

אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן שֵׁם נוֹרָא: אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן:
אֵל אֲדִיר וְנוֹרָא יַגְדִּיל וַיֹּאדִיר הַתּוֹרָה וַיִּפְתַּח לָנוּ שַׁעֲרֵי
אוֹרָה בְּמִהְרָה וְאָמַר כָּל־הָעָם אֱמֵן:

אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן שֵׁם נוֹרָא: אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן:
נָא אֵל דֵּל שׁוֹאֵל שְׂמִיחַ כִּי־עָלִינוּ לְשִׁבְחָךְ בְּשִׁיר מְזִמּוֹר וְלִמְנֻצָּח.
וּבִירוּשָׁלַיִם אֱמֵן:

אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן שֵׁם נוֹרָא: אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן:
וְאֲשִׁיר בְּשִׁיר וְשִׁבְחָךְ בְּשִׁיר מְזִמּוֹר וְלִמְנֻצָּח וְנֹאמַר עָלֵינוּ
לְשִׁבְחָךְ וְאָמַר כָּל־הָעָם אֱמֵן:

אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן שֵׁם נוֹרָא: אֱמֵן אֱמֵן אֱמֵן:

הַקְפָּה שִׁשִּׁית

שְׁלוֹם לְךָ (נ"א: לְבָרְךָ) דְּוָדִי הַצַּח וְהַאֲדָמוֹן שְׁלוֹם לְךָ מֵאֵת
רַקָּה כְּמוֹ רַמּוֹן.
שְׁלוֹם לְךָ מֵאֵת רַקָּה כְּמוֹ רַמּוֹן:

ח"ג והערות

שְׁלוֹם לְךָ דְּוָדִי סִימֵן שְׁלֵמָה תְּפִילָּה לַנְּאוּלָה מֵאֵת רַבִּי שְׁלֵמָה אֲבִן גְּבִירוֹל רֹאוּ: שִׁירֵי שְׁלֵמָה בֶּן יְהוּדָה אֲבִן
גְּבִירוֹל, ח"ג, ת"א, תרפ"ח, עמ' 36, ס"י לב.

לְקִרְאָת אַחֲזִיקָה רִוּץ. צֵא נָא לְהוֹשִׁיעָהּ. וְצִלַּח בְּכֵן-יִשְׁי. רִבֵּת
בְּנֵי-עַמּוֹן.

מֵה־לֶּךְ יִפְה־פִּיָּהּ. וְתַעֲזָרֶי אֶהְבֶּה. וְתַצְלִצְלִי קוֹלָךְ. כְּמַעִיל
בְּקוֹל פְּעַמּוֹן.

הַעֵת אֲשֶׁר תַּחֲפִץ. אֶהְבֶּה אֲחִישָׁנָה. עֵתָהּ וְעֲלִיךְ. אֶרֶד כְּטֹל
חֶרְמוֹן.

הקפה שביעית

שֶׁעַר אֲשֶׁר נִסְגָּר. קוּמָה פְּתַחְהוּ. וְצָבִי אֲשֶׁר בָּרַח. אֵלִי
שְׁלַחְהוּ: שֶׁעַר אֲשֶׁר נִסְגָּר. קוּמָה פְּתַחְהוּ.
וְצָבִי אֲשֶׁר בָּרַח. אֵלִי שְׁלַחְהוּ:

לַיּוֹם בָּבוֹא עָדִי. תָּלִין בְּבֵין שְׂדֵי. שָׁם רִיחֹךְ הַטּוֹב. עָלִי
תְּנִיחָהוּ. שֶׁעַר אֲשֶׁר נִסְגָּר. קוּמָה פְּתַחְהוּ. וְצָבִי אֲשֶׁר בָּרַח. אֵלִי שְׁלַחְהוּ:

מֵה־זֶּה דְמוּת דְּוִדָּךְ. כִּלָּה יִפְה־פִּיָּהּ. כִּי־תֹאמְרֵי אֵלִי. שְׁלַחְהוּ
וְקַחְהוּ. שֶׁעַר אֲשֶׁר נִסְגָּר. קוּמָה פְּתַחְהוּ. וְצָבִי אֲשֶׁר בָּרַח. אֵלִי שְׁלַחְהוּ:

הֵהוּא יִפְה־עֵינִי. אָדָם וְטוֹב רֹאִי. דְּוִדִּי וְרַעִי זֶה. קוּס־נָא
מִשְׁחָהוּ. שֶׁעַר אֲשֶׁר נִסְגָּר. קוּמָה פְּתַחְהוּ. וְצָבִי אֲשֶׁר בָּרַח. אֵלִי שְׁלַחְהוּ:

סדר החזרת ספרי התורה

אומרים ב' פעמים בקול רם:

יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם. אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר וָדָר. הִלְלוּ־יָהּ:

ח"ג והערות

שֶׁעַר אֲשֶׁר נִסְגָּר. סימן 'שלמה'. פיוט מאת רבי שלמה אבן גבירול. ראו: 'שירי שלמה בן יהודה אבן גבירול',
ח"ג, ת"א, תרפ"ח, עמ' 36, סי' לא.

מחזירים את ספרי התורה לארון הקודש ואומרים:

מִזְמוֹר לְדָוִד. הָבּוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים. הָבּוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז: הָבּוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ. הַשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה עַל־הַמַּיִם. אֶל־הַכְּבוֹד הִרְעִים. יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים: קוֹל־יְהוָה בַּפֶּחַ. קוֹל יְהוָה בְּהַדָּר: קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיִּשְׁבֹּר יְהוָה אֶת־אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיִּרְקִידֵם כְּמו־עֵגֶל. לְבָנוֹן וְשָׁרִיז כְּמו־בְּנֵי־אֲמִים: קוֹל־יְהוָה חִצָּב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה יַחֲלִי מִדְּבָר. יַחֲלִי יְהוָה מִדְּבָר קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה יַחֲלִל אֵילֹת וַיַּחֲשֹׁף יַעֲרֹת. וַבְּהִיכָלוֹ. כָּלוּ אִמֶּר כְּבוֹד: יְהוָה לַמַּבּוּל יֵשֶׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

כאשר מכניסים ספר תורה להיכל החזן אומר:

שׁוּבָה לְמַעֲוֹנְךָ וּשְׁכֹן בְּבֵית מִאֲוִיךָ. כִּי כָל־פֶּה וְכָל־לִשׁוֹן יִתְּנוּ הוֹד וְהָדָר לְמַלְכוּתְךָ: וּבִנְחָה יֹאמְרוּ. שׁוּבָה יְהוָה רַבָּבוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: הַשִּׁיבֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׁוּבָה. חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֹדֶם:

ואומרים קדיש 'יהא שלמא'.

ח"ג והערות

ואומרים קדיש 'יהא שלמא' וצ"ע מדוע להרבות בקדישים.

לוח ראשי תיבות

תנ"ך:

(27) דברי הימים א' = דה"א.	(14) יחזקאל = יחז'.	(1) בראשית = בר'.
(28) דברי הימים ב' = דה"ב.	(15) הושע = הוש'.	(2) שמות = שמ'.
(29) תהלים = תה'.	(16) יואל = יוא'.	(3) ויקרא = ויק'.
(30) איוב = איו'.	(17) עמוס = עמו'.	(4) במדבר = במ'.
(31) משלי = מש'.	(18) עובדיה = עוב'.	(5) דברים = דב'.
(32) רות = רות'.	(19) יונה = יונ'.	(6) יהושע = יהו'.
(33) שיר השירים = שה"ש.	(20) מיכה = מיכ'.	(7) שופטים = שופ'.
(34) קהלת = קה'.	(21) נחום = נחו'.	(8) שמואל א' = ש"א.
(35) איכה = איכ'.	(22) חבקוק = חבק'.	(9) שמואל ב' = ש"ב.
(36) אסתר = אס'.	(23) צפניה = צפ'.	(10) מלכים א' = מ"א.
(37) דניאל = דני'.	(24) חגי = חג'.	(11) מלכים ב' = מ"ב.
(38) עזרא = עזר'.	(25) זכריה = זכ'.	(12) ישעיהו = ישע'.
(39) נחמיה = נחמ'.	(26) מלאכי = מלא'.	(13) ירמיהו = ירמ'.

ספרות חז"ל, גאונים, ראשונים, אחרונים ושאר ראשי תיבות:

(69) ברד"ה = ברייתא דמלאכת המשכן.	(55) איכ"ר = איכה רבה (מהד' ווילנא).	(40) אא"א = אין אומרים אותו.
(70) ברה"מ = ברכת המזון.	(56) אנכה"ג = אנשי כנסת הגדולה.	(41) אב"ע = אבן עזרא.
(71) ברו"ש = בני רומה, ויניציאה שמ"ז.	(57) אסתר"ר = אסתר רבה (מהד' ווילנא).	(42) אבה"ע = אבן העזר.
(72) בתמ"ד = בתי מדרש\ות.	(58) א"ר = אליה רבה.	(43) אנא"ס = אגרת אריסטאס.
(73) גאה"ל = גור אריה הלוי.	(59) אר"ן = ארם צובה.	(44) אנב"ר = אגדת בראשית (מהד' בובר).
(74) גולד' = דניאל גולדשמידט.	(60) בבלי = תלמוד בבלי.	(45) אג"י = אגרת ירמיהו.
(75) דב"ר = דברים רבה (מהד' ווילנא).	(61) בה"ג = בעל הלכות גדולות.	(46) אד"נ = אבות דרבי נתן.
(76) ד"ו = דפוס ויניציאה.	(62) ב"ח = בית חדש על הטור.	(47) אה"מ = אוצר המדרשים (מהד' אייזנשטיין).
(77) דמש"ה = דרכי משה הקצר.	(63) במדב"ר = במדבר רבה (מהד' ווילנא).	(48) או"ה = אומות העולם.
(78) דע"ז = דעת זקנים מבעלי התוספות.	(64) בנ"י = בני ישראל.	(49) אוה"ג = אוצר הגאונים.
(79) דפו"י = דפוסים ישן\שנים.	(65) בנ"ס = בן סירא.	(50) או"ז = אור זרוע.
(80) דפ"פ = דפוס פרנקפורט.	(66) בעה"ט = בעל הטורים.	(51) או"ח = אורח חיים.
(81) דרכ"א = דרך ארץ.	(67) בעה"מ = בעל המאור.	(52) אוצה"ת = אוצר התפלות.
	(68) ב"ר = בראשית רבה (מהד' ווילנא).	(53) אוצ"ר = אוצר ראשונים.
		(54) אור"ח = אורחות חיים.

(137) **מדת"נ** = מדרש תנחומא
(מהד' בובר).

(138) **מה"ג** = מדרש הגדול
(מוסד הרב קוק).

(139) **מהדו"ב** = מהדורה
בתרא.

(140) **מהדו"ק** = מהדורה קמא.

(141) **מו"ק** = מור וקציעה.

(142) **מו"י** = מזמוראים.

(143) **מח"י** = מחזוראים.

(144) **מחה"ק** = מחזור הדרת
קדש [ויניציאה שנט].

(145) **מחז"ו** = מחזור ויטרי.

(146) **מחמ"ג** = מחברת מנחם.

(147) **מט"מ** = מטה משה.

(148) **מי"ל** = מדרש ילמדנו.

(149) **מכב"ר** = מחזור כמנהג
בני רומא.

(150) **מכדר"י** = מכילתא דרבי
ישמעאל.

(151) **מל"ה** = מלמד
התלמידים.

(152) **מלה"י** = מלחמות
היהודים.

(153) **מדב"מ** = מנהגים דבי
מהר"ם.

(154) **מנ"ש** = מנחת שי.

(155) **מס'** = מסכתאות.

(156) **מס"ו** = מסכת סופרים.

(157) **מסו"ג** = מסורה גדולה.

(158) **מסו"ק** = מסורה קטנה.

(159) **מפ"א** = מדרש פנים
אחרים (מהד' בובר).

(160) **מע"ה** = מעשי ה'.

(161) **מע"צ** = מעגלי צדק.

(162) **מצ"צ** = מצודת ציון.

(163) **מק"ט** = מסכתות קטנות.

(164) **מש"ט** = מדרש שכל טוב
(מהד' בובר).

(108) **יעב"ץ** = ר' יעקב בן צבי
מעמדין.

(109) **ירוש'** = תלמוד ירושלמי
(מהד' ווילנא).

(110) **יש"ש** = ים של שלמה.

(111) **כארצ"ו** = כתר ארם
צובה, לר' אהרן בן-אשר.

(112) **כ"ה** = כן הוא.

(113) **כה"נ** = כה"כ הנוסח.

(114) **כ"י** = כתב"י יד.

(115) **כ"י כ"ה** = כתב יד משנת
ה'כ"ה (1265).

(116) **כל"ר** = כלה רבתי.

(117) **כנה"ג** = כנסת הגדולה.

(118) **לב"א** = לב אהרן.

(119) **לו"א** = לוח ארש.

(120) **לח"נ** = לחם ניקודים.

(121) **לח"ש** = לחם שמים.

(122) **ליקה"פ** = ליקוטי
הפרדס.

(123) **לק"י** = לקט יושר.

(124) **לש'** = לשון.

(125) **לשה"ב** = לשון הכתוב.

(126) **מא"ג** = מדרש אבא
גוריון (מהד' בובר).

(127) **מג"א** = מגן אברהם.

(128) **מג"ת** = מגילת תענית
(מהד' ליכטנשטיין).

(129) **מד'** = מדרש.

(130) **מד"א** = מדרש אגדה.

(131) **מדא"ג** = מדרש אבא
גוריון (מהד' בובר).

(132) **מד"ז** = מדרש זוטא.

(133) **מד"ר** = מדרש רבה.

(134) **מד"ש** = מדרש שמואל
(מהד' בובר).

(135) **מדמ"ש** = מדרש משלי
(מהד' בובר).

(136) **מדת"ה** = מדרש תהלים
(מהד' בובר).

(82) **דרש"ה** = דרך שיח
השדה.

(83) **הגש"פ** = הגדה של פסח.

(84) **הל'** = הלכות.

(85) **הל"פ** = הלכות פסוקות.

(86) **הלק"צ** = ספר הלכות
קצובות.

(87) **הר"א כ"ץ** = הרב ר'
אביגדור כהן צדק.

(88) **הרד"פ** = הרב דוד
פנצירי.

(89) **הריצ"ג** = הלכות רי"ץ
גיא.

(90) **הרמ"מ** = הרב מרדכי
מורטארה.

(91) **הר"ש כ"ץ** = הרב ר'
שניאור כהן צדק.

(92) **הרש"ר ומדק"א** =
הגהות ר' שלמה רוקקא
ומנהגים דק"ק אורבינו.

(93) **ויק"ר** = ויקרא רבה
(מהד' ווילנא).

(94) **זכב"ל** = זכרון ברית
לראשונים, לר' יעקב הגוזר
ובנו ר' גרשום, מש' תתקעה.

(95) **ח"א** = חלק א'.

(96) **ח"ב** = חלק ב'.

(97) **חזה"ל** = חובות הלבבות.

(98) **חז"מ** = חושן משפט.

(99) **חוש"מ** = חולו של מועד.

(100) **חיי"א** = חיי אדם.

(101) **חכ"צ** = חכם צבי.

(102) **חמ"י** = חמדת ימים.

(103) **ח"נ** = חילופי נוסחאות.

(104) **טוש"ע** = טור ושלחן
ערוך.

(105) **ט"ז** = טורי זהב.

(106) **יו"ד** = יורה דעה.

(107) **ילקו"ש** = ילקוט שמעוני.

(225) ערה"ש = ערוך השלחן.
 (226) עש"מ = עמודי שמים.
 (227) עשה"כ = על שם הכתוב.
 (228) עת"פ = עיון תפילה.
 (229) פדר"א = פרקי דרבי אליעזר (מהד' היגר).
 (230) פדר"ך = פסיקתא דרב כהנא (מהד' מנדלבוים).
 (231) פה"מ = פירוש המשניות.
 (232) פהר"ב = פרקי היכלות רבתי (מהד' ירו', תרמ"ט).
 (233) פירש"י = פירוש רש"י.
 (234) פסד"ז = פסוקי דזמרה.
 (235) פסז"ו = פסיקתא זוטרות - לקח טוב.
 (236) פסו' = פסוקים.
 (237) פסקי רי"ד = ר' ישעיה ב"ר מאלי מטראני.
 (238) פסר"ב = פסיקתא רבתי (איש שלום).
 (239) פר' = פרשה.
 (240) פרה"י = פרקי הירידות.
 (241) פרמ"ג = פרי מגדים.
 (242) פרע"ח = פרי עץ חיים.
 (243) פש"ט = פסקי שכל טוב.
 (244) פת"ת = פתרון תורה.
 (245) צו"ג = צום גדליה.
 (246) צו"ה = צוואות השבטים.
 (247) קד"א = קמחא דאבישונא.
 (248) קדה"י = קדמוניות היהודים.
 (249) קדמ"א = קדמוני אשכנז.
 (250) קד"ץ = קדמוני צרפת.
 (251) קה"ר = קהלת רבה (מהד' ווילנא).
 (252) קו"א = קונטרס אחרון.
 (253) קוש"ק = קובץ שיטות קמאי.

(192) סמק"א = ספר מקבים א'.
 (193) סמק"ב = ספר מקבים ב'.
 (194) סמ"ש = ספר מצת שמורים.
 (195) סע"ר = סדר עולם רבה (מהד' ליינר).
 (196) ספ"ב = ספר ברוך.
 (197) ספ"ה = ספר השם.
 (198) ספ"ש = ספר שושנה.
 (199) ספה"ח = ספר החילוקים.
 (200) ספה"מ = ספר המכריע לר' ישעיה ב"ר מאלי מטראני.
 (201) ספה"ש = ספר השלחן.
 (202) ספ"ח = ספרים חיצונים.
 (203) ספ"ט = ספר טוביה.
 (204) ספ"י = ספר יוספוס.
 (205) ספ"ה = ספר יהודית.
 (206) ספ"י = ספר יובלים.
 (207) ספ"ר = ספר יראים.
 (208) ספ"ר = ספר רוקח.
 (209) ס"ק = סעיף קטן.
 (210) סרע"ג = סדר ר' עמרם גאון.
 (211) סרש"י = סידור רש"י.
 (212) סת"ר = ספר תניא רבתי.
 (213) ע"א = עמוד א'.
 (214) ע"ב = עמוד ב'.
 (215) עבו"י = עבודת ישראל.
 (216) עה"ב = ערוגת הבושם.
 (217) עה"ז = עולם הזה.
 (218) עה"פ = על הפסוק.
 (219) עה"ת = על התורה.
 (220) ע"ח = עץ חיים.
 (221) עמ"ס = על מסכתות.
 (222) עמ' = עמודים.
 (223) ע"ע = עיין עוד.
 (224) ע"פ = על פי.

(165) מש"כ = מה שכתב.
 (166) משנ' = משניות.
 (167) משנ"ב = משנה ברורה.
 (168) משר"א = משנת רבי אליעזר.
 (169) מתע"ד = מדרש תנאים על דברים (מהד' הופמן).
 (170) נוב"ר = נוסחאות בני רומי.
 (171) נמוק"י = נמוקי יוסף (על הרי"ף).
 (172) סדה"י = סדר היום.
 (173) סדו' = סידורים.
 (174) סדו' רס"ג = סידור ר' סעדיה גאון.
 (175) סד"ט = סדר טרוייש.
 (176) סדע"א = ספרי דאגדתא על מגלת אסתר.
 (177) סד"ר = סידור רוקח.
 (178) סד"ש = ספר דרך שיח.
 (179) סד"ת = סדר תפילתאות.
 (180) סה"ק = ספר הלכות איטלקי קדמון (מהד' י"מ תאישמע).
 (181) סה"מ = ספר המנהגים.
 (182) סה"ע עשה"ד = ספר העיטור, עשרת הדברות.
 (183) סה"ש = ספר השרשים.
 (184) סה"ת = ספר התדיר.
 (185) ס"ז = ספרי זוטא.
 (186) ס"ח = ספר חסידים.
 (187) סחב"ר = סדור חיבור ברכות מחזור טורינו.
 (188) סח"ש = ספר חכמת שלמה.
 (189) סי' = סימן.
 (190) סמ"ג = ספר מצוות גדול.
 (191) סמנט"ו = ספר מנהג טוב.

(300) **תד"א** = תנא דבי אליהו.
 (301) **תדא"ז** = תנא דבי אליהו, אליהו זוטא.
 (302) **תדא"ר** = תנא דבי אליהו, אליהו רבא.
 (303) **תה"ד** = תרומת הדשן.
 (304) **תו'** = תורה\תורת.
 (305) **תו"י** = תוספות ישנים.
 (306) **תו"ט** = תוספות יום טוב.
 (307) **תו"כ** = תורת כהנים.
 (308) **תוס'** = בעלי התוספות.
 (309) **תוס' רי"ד** = ר' ישעיה ב"ר מאלי מטראני.
 (310) **תוספ'** = תוספתא.
 (311) **תיו'** = תרגום יונתן בן עוזיאל.
 (312) **תיר'** = תרגום ירושלמי.
 (313) **ת"מ** = תפילת מנשה.
 (314) **תפא"י** = תפארת ישראל.
 (315) **תר"א** = תרגום אונקלוס.
 (316) **תר"י** = פי' תלמידי רבינו יונה גירונדי (על הרי"ף).
 (317) **תרמ"א** = תרגום ראשון מגילת אסתר.
 (318) **תשב"ץ** = תשובות ר' שמעון בן צמח.
 (319) **תשב"ץ קטן** = ר' שמשון בן צדוק תלמיד מהר"ם.
 (320) **תשוד"ג** = תשובות הגאונים.
 (321) **תשו' הרי"ד** = תשובות ר' ישעיה ב"ר מאלי מטראני.
 (322) **תשו' רנ"ג** = תשובות ר' נטרונאי גאון.
 (323) **תשמ"א** = תרגום שני מגילת אסתר.
 (324) **תתת"ס** = תמונות תחנון תפלות ספרד.

(276) **רעק"א** = ר' עקיבא איגר.
 (277) **רשב"א** = ר' שלמה בן אדרת.
 (278) **רשב"ג** = ר' שלמה ברבי נתן הסיג'ילמסי.
 (279) **רשב"ש** = רבינו שלמה ב"ר שמשון.
 (280) **רש"ס** = ר' שבתי סופר מפרעמישלא.
 (281) **שבב"י** = שד"ל, בתולת בת יהודה.
 (282) **שבה"ל** = שבלי הלקט.
 (283) **שד"ל** = שמואל דוד לוצאטו.
 (284) **שדר"א** = שאילתות דרב אחאי גאון.
 (285) **שה"ג** = שלטי הגבורים לר' יהושע בועז לבית ברוך.
 (286) **שה"ר** = שיר השירים רבה (מהד' ווילנא).
 (287) **שו'** = שורה\שורות.
 (288) **שו"ט** = שוחר טוב.
 (289) **ש"י** = שאילת יעב"ץ.
 (290) **שיטמ"ק** = שיטה מקובצת.
 (291) **שכה"ג** = שיירי כנסת הגדולה.
 (292) **שמו"ע** = שמונה עשרה.
 (293) **שמו"ר** = שמות רבה (מהד' ווילנא).
 (294) **ש"ס** = ששה סדרים.
 (295) **שעה"כ** = שער הכוונות.
 (296) **שע"ת** = שערי תשובה.
 (297) **ש"ת** = שערי תפלה.
 (298) **שתי ידות** (למהר"ם די לונזאנו).
 (299) **תא"ו** = תולדות אדם וחוה.

(254) **ק"כ** = רבי אלעזר בירבי קליר פיוטים ליום הכיפורים (ראו ביבליוגרפיה).
 (255) **ק"ק** = קמץ קטן.
 (256) **קשע"ה** = קריאת שמע על המטה.
 (257) **ר' בחיי** = רבינו בחיי בן אשר.
 (258) **ראב"ד** = ר' אברהם בן דוד.
 (259) **ראב"ה** = ר' אליעזר בן יואל הלוי.
 (260) **ראה"ע** = ר' אברהם הרופא מן־הענוים.
 (261) **ראש"ך** = ראשוני אשכנז.
 (262) **רבב"א** = ר' בנימין ב"ר אברהם (אח שבה"ל).
 (263) **רב"ה** = רות רבה (מהד' ווילנא).
 (264) **ר"ג מאה"ג** = רבינו גרשום מאור הגולה.
 (265) **רוו"ה** = ר' וולף היידענהיים.
 (266) **ר"ח** = רבינו חננאל גאון.
 (267) **ריא"ז** = ר' ישעיה ב"ר אליה מטראני.
 (268) **ריבב"ן** = ר' יהודה יעל"ה ב"ר בנימין.
 (269) **ריבמ"ץ** = ר' יצחק בן מלכי צדק מסיפונטו.
 (270) **ריה"ח** = רבי יהודה החסיד.
 (271) **רייף** = ר' יצחק אלפסי.
 (272) **רמב"ם** = ר' משה בן מימון.
 (273) **רמב"ד** = ר' מרדכי דיסלדארף.
 (274) **רס"ג** = רבי סעדיה גאון.
 (275) **רע"ב** = ר' עובדיה מברטנורה.

מפתח הפיוטים והתפילות

אנא הושיעה נא בני עפר 89, 341	אב הרחמים אדון השלום..... 122
אנא רחום אל תפן לרשענו 410	אב הרחמן ישיב את שבות 144
אפתח נא שפתי 118	אבי עד חש לתארך 415
אשר כלה מעשיו 22	אבינו מלכנו 358
אשריכם ישראל 451	אבינו שבשמים 152
את עמי טובות אבשר 90	אדון עולם אשר מלך 37
אתה בחרתנו מכל העמים 28	אדיר א' נעלה 443
אתכם אזכיר נזר ורביד 138	אהבתו יודיע לכם 122
בדין יהא שרא לנא 1	או"א אבותינו מלך רחמן 171
בן ישי איך לא יניח 445	אום כאישון ננצרת 92
ברוך יי אשר נתן מנוחה 38	אז כעיני עבדים 404
בת ברורה נאווה ושחורה 137	אחינו ישראל ואנוסי ישראל 155
גאולה ליום הערבה 341	איך בת קול תקרא 445
גאולה לראשון של סוכות 89	אין קץ לשנותיך 375
הושיעה את עמך 114	אכתיר זר תהלה 87
הושיענו מושיענו כי לך עינינו 410	א' חי יפתח השמים 161
הושענא אבן שתיה 386	א' טוב וסלח אדמתנו הצלח 402
הושענא אדון המושיע 387	א' מלך על כל מלכים 442
הושענא אדם ובהמה 390	א' נא תעינו כשה אובד 408
הושענא אומרים לאדרך 389	א'הים א' עליון 166
הושענא א' למושעות 391	אליה על מה לא יעל 444
הושענא למען אמתך 385	אליהו הנביא 253
הושענא למענך א'הי הא'הים 384	אמן אמן אמן שם נורא 452
הושענות של יום הערבה 383	אמן ישעך בא 412
הושענות 174, 309	אנא א' נא הושענא 396
הזכרת נשמות 154	אנא אזון חין תאבי 392, 309, 175

180	כהיום הזה תביאנו ששים	179	היום תאמצנו
269, 70	כל ברואי מעלה ומטה	449	הקפות לש"ת כמנהג ירושלים
19	לכה דודי	441	הקפות לש"ת כמנהג ק"ק רומה
396	למען תמים בדורותיו	25	ואמונה בשביעי קימת
257	לעולם יהא אדם	179	וכתוב כי בי ירבו ימיך
34	מגן אבות בדברו	322	ומאהבתך יי אהינו שאהבת
142	מי שברך אבותינו	168	ומפני חטאינו גלינו
143	מי שברך אמותינו	374	ונתנה תוקף קדשת היום
143	מי שברך לבנים	253	זכור לטוב שבוע טוב
153	מי שברך לבת ישראל	140	זכינו להשלים לשלום
153	מי שברך לחיילי צה"ל	142	חזור אתה ושושביניך
153	מי שברך לקהל	21	טוב להדות ליי
135	מרשות הא הגדול הגבור	36	יגדל אהים חי
144, 22	משכיל מכתם שירו רעים	443	יה בך יהיו סמוכים
451	מתי יבשר עם עיניו	81	יה מלכי מנעה מבכי
444	נצר יפרח מגזע ישי	340, 84	יה שמך ארוממך
338, 78	נשמת כל חי	203	יה"ר לפני אבינו שבשמים
179	עושה שלום לשמ"ע וש"ת	38	יהי יי אהינו עמנו
161	פיוט לגשמים לשמ"ע וש"ת	144, 22	יהי שלום בחילנו
137	פיוטים לחתן תורה	449	יונה מה תהגי
337, 76	צמאה נפשי לאהים	143	יונתי בחגוי הסלע
96	קדושי א תנו שבח	87	יוצר הראשון של סוכות
412	קול מבשר מבשר ואומר	90	יוצר לשבת חוה"מ של סוכות
404	רחם נא קהל עדת	92	יוצר לשמ"ע ושמחת תורה
135	רשות לחתן תורה	154	יזכור אהים לטובה
337	רשות לנשמת של יום הערבה	30	יעלה ויבא
73	רשות לנשמת של סוכות	449, 441, 117	יפוצו אויבך בנסוע
		394, 310, 177	כהושעת אלים בלוד

73	שירו ל'א הודו לשמו	76	רשות לנשמת של שמ"ע וש"ת
452	שלום לבן דודי	340	רשות לקדיש ליום הערבה
452	שלום לך דודי		רשות לקדיש לסוכות, לשמ"ע ושמחת
70	שלשים ושתים נתיבות	81	תורה
453	שער אשר נסגר	449	שאו שערים ראשיכם
406	תענה אמונים שופכי לב	165	שאתה הוא ה"א משיב הרוח
154	תפילה לחולה נוסח מילאנו	454 , 446	שובה למעונך ושכון
152	תפילה לשלום המדינה	450	שוכנת בשדה